

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЕКОНОМІЧНА ПЕРСПЕКТИВА – 16

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
РЕГІОНАЛЬНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ З ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

4-5 квітня 2017 року

Херсон
2017

УДК 330.1

Видається за рішенням організаційного комітету науково-практичної конференції та вченої ради економічного факультету ДВНЗ «ХДАУ»

Протокол № 7 від 30 березня 2017 р.

Редакційна колегія:

- Яремко Ю.І. – в.о. ректора, д.е.н. доцент.
Соловйов І.О. – д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту організацій.
Танклевська Н.С. – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування.
Морозов Р.В. – д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування.
Мармуль Л.О. – д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування.
Руснак А.В. – д.е.н., доцент, завідувач кафедри економіки підприємства.
Ковтун В.А. – в.о. декана економічного факультету, к.с.-г. н., доцент.
Крикунова В.М. – к.е.н., доцент, завідувач кафедри економічної теорії та аналізу.
Губа М.І. – к.е.н., доцент, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування.
Лобода О.М. – к.т.н., доцент, завідувач кафедри прикладної математики та економічної кібернетики.
Собченко А.М. – к.е.н., доцент, заступник декана економічного факультету з науково-дослідної роботи.

Економічна перспектива – 16: збірник тез доповідей Регіональної студентської науково-практичної конференції з економічних дисциплін (м. Херсон, 4-5 квітня 2017 р.). – Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2017. – 584 с.

ЗМІСТ

Абдуроманов І.А. РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	18
Агеєнко С. ВПЛИВ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЙ НА ЗМІНИ В ПСИХОЛОГІЧНІЙ СТРУКТУРІ ОСОБИСТОСТІ	20
Адаменко В. С. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПРИМОРСЬКИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	23
Алексеєнко О. О. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	25
Алієва І.В. ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ А. ФАЙОЛЯ	28
Алієва І.В. ЗАЙНЯТІСТЬ ТА БЕЗРОБІТТЯ НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ	30
Альошечкіна В.О РОЗШАРУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	32
Андрієнко М.Я. СУТНІСТЬ, ЧИННИКИ І НАСЛІДКИ БЕЗРОБІТТЯ	35
Андієць Т.Г. ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ	37
Андрієць Т. Г. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ В СИСТЕМІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ	39
Андрієнко М.Я. РОЗВИТОК УПРАВЛІНСЬКОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ	42
Андрющенко К. С. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБСЛУГОВУЮЧОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ У ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ	45
Антоненко А.Ю. ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЕКСПЕРТНИХ СИСТЕМ НА ПІДПРИЄМСТВІ	47
Антоненко А.Ю. ЕКОНОМЕТРИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	50

Бабкіна М. ОСОБЛИВОСТІ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННИХ ПОСЯГАНЬ У СФЕРІ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ	52
Бабкіна М. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	55
Бевз Т.М. УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТЮ ТОВ «ДАНОН ДНІПРО» М. ХЕРСОН	57
Безкровна К.В. ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПТАХІВНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ ВПРОВАДЖЕННЯ СТАНДАРТІВ ЯКОСТІ І БЕЗПЕКИ ПРОДУКЦІЇ	59
Бистрицька В.О. ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА	61
Бойко І.С. ОСНОВНІ ІДЕЇ ШКОЛИ ЛЮДСЬКИХ ВІДНОСИН ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В ПРАКТИЦІ СУЧАСНОГО УПРАВЛІННЯ	64
Бойко А. ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ – РЕСУРСУ НА ФОРМУВАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ НА ПРИКЛАДІ СТУДЕНТІВ ДВНЗ «ХДАУ»	66
Бойцун О.Ю. РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СФЕРИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	69
Бузько А.О. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ МОНОПОЛІЇ: ТЕОРЕТИЧНИЙ І ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ	72
Буянов П.В. УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ УЧАСНИКІВ АТО	74
Вальховський Д.С. КОУЧІНГ ЯК МЕТОД КОМУНІКАЦІЇ, ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ	77
Вальховський Д.С. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В УКРАЇНІ	80
Вдовін Б.О. МАРКЕТИНГОВА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ МОЛОКОПРОДУКТОВОЇ ГАЛУЗІ ДПДГ «АСКАНІЙСЬКЕ» КАХОВСЬКОГО РАЙОНУ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	82
Вікіцька Г.Ю. ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ НОВОВВЕДЕНЬ ПРЕДСТАВНИКАМИ РІЗНИХ ВІКОВИХ КАТЕГОРІЙ УКРАЇНЦІВ	85

Вольф В. ”ГЕЙМЕРСТВО – ЗАЛЕЖНІСТЬ, ЧИ ШЛЯХ ДО УСПІХУ”	87
Гадупяк А.М. СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ПРОСТІР ПРОСУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ	89
Галілюк І. В. СТРАХУВАННЯ РИЗИКІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	91
Галілюк І.В. ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	94
Галілюк І.В. СКЛАДАННЯ БАЛАНСУ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	97
Гарафон С. Г. РОЛЬ ІНВЕСТИЦІЙ У СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ	100
Гончар С.В. ФАКТОРИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	102
Гончар С. В. ПРЯМЕ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ : ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	105
Гончар С. В. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ВІТЧИЗНЯНИХ АГРАРНИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ НА СВІТОВОМУ РИНКУ	108
Гончарова В.В. СТАТИСТИЧНА МОДЕЛЬ ОПТИМАЛЬНОГО ПОЄДНАННЯ ГАЛУЗЕЙ АГРАРНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	111
Горбач А.М. УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ	113
Гродська А.С. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ	115
Гродська О. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	118
Гудзоватий С.О. ТЕОРЕТИЧНА СУТНІСТЬ ДОХОДУ ПІДПРИЄМСТВА	121
Гулик І.В. ПРОБЛЕМИ ВІДОБРАЖЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ У ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ	123
Гуртовенко А.В. ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ АГРАРНОГО ГОСПОДАРСТВА	126

Гринько Д.П. АНАЛІЗ СУЧАСНОЇ ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ РОЗВИТКУ	129
Грушева В.О СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ МЕРЕЖ 4G В УКРАЇНІ	131
Дедиков В.О. СУЧАСНА КРЕДИТНА СЕСТЕМА УКРАЇНИ	134
Дедіков В.О. ТЕХНОЛОГІЧНІ ТА ТЕХНІЧНІ ІННОВАЦІЇ В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ	136
Діакону Д. В. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ	138
Довгопол А.В. ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВОДОЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ УКРАЇНИ	141
Довгополова М. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО РИНКУ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	143
Довгополова М.С. МЕТОДИ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ВИРОБНИЧИХ СТРУКТУР В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	146
Доценко Н.В. ІНТЕГРОВАНІ (СИНТЕТИЧНІ) ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЯК БАЗА ДЛЯ РОЗРОБКИ СУЧАСНИХ КОНЦЕПЦІЙ ТА МОДЕЛЕЙ МЕНЕДЖМЕНТУ	149
Доценко Н.В. РЕГУЛЮВАННЯ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА МАКРОРІВНІ	151
Дрешпак Р. АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ	153
Дрешпак Р.О. ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ СИСТЕМ НА СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	156
Дружинська М.В. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	159
Дудченко В.С. МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ	161

Єрохіна Д.С. ВИДИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА ОПЛАТИ ПРАЦІ	164
Жаворонкова Я.Ю. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	167
Жаворонкова Я.Ю. ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КООПЕРАТИВНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	169
Жилевська Н.Л. МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ УПОДОБАНЬ СПОЖИВАЧІВ ПРОДУКЦІЇ М'ЯСОПЕРЕРОБКИ НА РИНКУ М. ХЕРСОНА	172
Завацький В. РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО МАРКЕТИНГУ В УКРАЇНІ	174
Завгородня М.С. МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ	177
Завгородня М.С. УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ НА ІННОВАЦІЙНІЙ ОСНОВІ	179
Завгородня М.С. ТРУДОВА МІГРАЦІЯ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	181
Завгородня М.С. РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ. ЙОГО ФОРМУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	184
Завгородня М. С. МОДЕЛЬ БЮРОКРАТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МАКСА ВЕБЕРА	186
Завгородня М. С. ЗЕМЕЛЬНІ ТА МАЙНОВІПРАВОВІДНОСИНИ У ФЕРМЕРСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	188
Завгородня М. С. ЕКОНОМЕТРИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА	191
Завгородня М. С. ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	193
Захарченко О.О. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИТРАТ І ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ ВИНОГРАДАРСТВА НА ПІВДНІ УКРАЇНИ	195
Землянухніна О.О. ПЕРЕВАГИ РОБОТИ ВЕБ-СЕРВІС «СОТА» ПРИ СКЛАДАННІ І ПОДАННІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	198
Зозуля Є. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕРЕРОБКИ М'ЯСА БРОЙЛЕРІВ НА ОСНОВІ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	201

Зябко Ю.В. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД АДМІНІСТРУВАННЯ ПДВ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ В УКРАЇНІ	204
Зябко Ю. В. СУЧАСНИЙ СТАН ОПОДАТКУВАННЯ ПДВ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ	207
Зябко Ю. В. ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА КУПІВЕЛЬНУ ПОВЕДІНКУ СПОЖИВАЧА	210
Ідубба Л.Х. СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ДЕРЖАВИ	213
Йоенко І.О. ІНОВАЦІЙНЕ РОСЛИННИЦТВО – ЕКОНОМІКА ВИРОБНИЦТВА СОРИСУ	216
Каляміна О.С. ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ	218
Карбовська А.О. ФУНКЦІЇ ТА ПОВНОВАЖЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: РЕФОРМУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ДОКТРИНИ	221
Карпенко К. ІМІДЖ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ПРАЦІВНИКА	223
Кекух О.О. ЛІЗИНГ ЯК ФОРМА ОНОВЛЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ ПІДПРИЄМСТВ	226
Кичинський А. ПРОБЛЕМИ ЛОГІСТИКИ ЗЕРНОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ	229
Кириленко М.О. ТЕМПЕРАМЕНТ ЯК СКЛАДОВА МОДЕЛІ МЕНЕДЖЕРА	231
Клепцов Д. ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ	234
Коваленко А.О. ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПИТНОЇ ВОДИ В УКРАЇНІ	237
Коваленко О.А. ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТ	239
Коваль Д.О. ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИРОБНИЧИХ КООПЕРАТИВІВ	242
Ковальова О. НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ: ВИЗНАННЯ, ОЦІНКА ТА ПЕРЕОЦІНКА	245

Козярин Є.О. ПРОБЛЕМА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ	248
Колеснік Е.М. ЕКОНОМІКА ВИРОБНИЦТВА ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗБУТУ СУНИЦІ В УКРАЇНІ	250
Кондратенко В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЦУКРОВОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ	252
Коробченко А. О. ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ - 3D - РУЧКА	255
Костеріна Ю. В. ОБЛІК СТРАХОВИХ ОПЕРАЦІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	257
Кравець О. В. ОСОБЛИВОСТІ ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АПК	260
Кравець О.В. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В АДМІНІСТРУВАННЯ УПРАВЛІННІ	263
Кравець О. ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК РИНКУ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ	266
Кривицька Є.О. ЗАРОБІТНА ПЛАТА ЯК ОСНОВНИЙ ВИД ТРУДОВИХ ДОХОДІВ	269
Кривов'яз А.О. ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ	272
Крилова Я.В. ПРОФЕСІЯ БУХГАЛТЕР: СПЕЦИФІКА І ПЕРЕВАГИ	275
Кручиненко О.С. ЗНАЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	277
Кузнецова В. ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ	279
Левченко Ю. А. ПРІОРИТЕТИ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА	281
Леонова О.А. ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ – ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ГАЛУЗІ М'ЯСНОГО ПТАХІВНИЦТВА	283
Литвинов В.О. ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ГРОШЕЙ. РОЛЬ КРЕДИТУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ	285

Литвинов В.О. ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ. ПЕРЕДУМОВИ Й ОСОБЛИВОСТІ УЧАСТІ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ	287
Литвинов В. ЗДІЙСНЕННЯ ТА ОБМЕЖЕННЯ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ	289
Литвинов В.О. ДЕРЖАВНИЙ БОРГ ЯК СКЛАДОВА ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІКИ	292
Литвинов В.О. МАРКЕТИНГОВІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ТЕРИТОРІЙ	294
Логінова А. ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	296
Майстер Л.О. 3D МІКРОСКОПИ	299
Манан А. АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ЗАГАЛЬНОГО ВИЛОВУ РИБИ ЗА ВИДАМИ У РИБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	300
Манюра Д.Я. ІНФРАСТРУКТУРА АГРАРНОГО РИНКУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ	302
Марєєва С. М. ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ТОВ «ЖОВТНЕВЕ» НА РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ	305
Марєєва С.М. КАДРОВІ РИЗИКИ В ПРОЦЕСІ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	307
Марцинковська О.Ю. НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	309
Минкін А.М. АГРАРНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ У 1946-1950 РР.	312
Мінакова Г.С. ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОК «МАРФУША» СКАДОВСЬКОГО РАЙОНУ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	315
Мірошніченко А. ГРОШОВІ КОШТИ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ	318

Мірошніченко А. ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ КРЕДИТУ У ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	321
Мовчан А.І. ПРОМИСЛОВЕ ШПИГУНСТВО ЯК ПРИХОВАНА ФОРМА ОТРИМАННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ КОНКУРЕНТІВ	324
Мовчан А.І. ЗАПРОВАДЖЕННЯ РИНКОВОГО ОБІГУ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ	326
Мовчан А.І. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	328
Мовчан А.І. СТРАХОВЕ ШАХРАЙСТВО В УКРАЇНІ: МОТИВИ ЗДІЙСНЕННЯ ТА ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ	331
Мовчан А.І. МЕТОДИ ОЦІНКИ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА	333
Мовчан А.І. ОСОБЛИВОСТІ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В АГРОПРОМИСЛОВИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ	335
Мовчан А.І. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ НЕ ХЕРСОНЩИНИ	337
Молочко Т.І. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ	339
Молчанова Т.В. РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ	342
Морозов І.Р. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ЕКОНОМІЧНИХ ТА ОБЛІКОВИХ ТЕОРІЯХ	345
Морозов І.Р. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА В СТОВ «ВОСХОД» СКАДОВСЬКОГО РАЙОНУ	348
Москаленко В.М. ЕВОЛЮЦІЙНІ ЗАСАДИ ТА ПРІОРИТЕТНІ ОРІЄНТИРИ СУЧАСНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	351
Муха М. СУТНІСТЬ ТА НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОГО РИНКУ УКРАЇНИ	354
Надточий А.Б. БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ	357

Начичко Ю., Грушева В СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ СОКІВ В УКРАЇНІ	360
Начичко Ю.В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ХМАРНИХ ОБЧИСЛЕНЬ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ	362
Нонь-Красовська К.С. ФОРМУВАННЯ ТА НАПРЯМКИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ АГРАРНОГО РИНКУ	365
Падлюк Е.В. ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	367
Падлюк Е. В. ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ	369
Палажченко В.П. GR-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ВЗАЄМОДІЄЮ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДЕРЖАВИ	372
Панідіна В.А РОЗВИТОК ОВОЧІВНИЦТВА В СЕЛЯНСЬКИХ (ФЕРМЕРСЬКИХ) ГОСПОДАРСТВАХ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	375
Панідіна В.А. РОЗВИТОК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ ВАРТОСТІ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ	378
Пантюк К.І. ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ВИРОБНИЧО-ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	381
ПАСЕЧКО Д. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ БДЖІЛЬНИЦТВА	383
Патерук А. ЗАГАЛЬНА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ	386
Пірятинець С.О. ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ВИНОГРАДУ В АГРОФІРМІ РАДГОСПІ «БІЛОЗЕРСЬКИЙ»	389
Піскарьова Р.Р. ОСНОВНІ ПРАВИЛА WEB-ДИЗАЙНУ	392
Піскарьова Р.Р. ФОРМУВАННЯ ВІДТВОРЮЮЧОГО ГОСПОДАРСТВА В ПЕРІОД НЕОЛІТУ	395
Покотило О.П. ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ КОЛЛ ЦЕНТР ГРАН, М. ХЕРСОН)	398

Поліщук Т. О. ФІНАНСОВА КРИЗА В УКРАЇНІ ЯК ЗАГРОЗА ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ	401
Полегенько А.С. РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ	403
Полякова К.Д. ЕКОНОМІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАРИКУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ	405
Прищепа А.В. ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПЕРЕПОНИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	407
Прищепа А.В. ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА МІСЦЕВІ ІНІЦІАТИВИ ЯК ФАКТОРИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ХЕРСОНЩИНИ	410
Прищепа А.В. ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ	412
Раїнчук О. Р. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ РИБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	415
Рибчук Т.Ю. АДАПТАЦІЯ СИСТЕМ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ДО ВИМОГ УПРАВЛІННЯ: ІНТЕГРАЦІЙНИЙ АСПЕКТ	418
Рикун Є.В. ТРЕНІНГ- ЯК ЗАСІБ ПОШУКУ КРЕАТИВНОГО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ У РІЗНИХ СФЕРАХ ЛЮДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	420
Романішина В.В. ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО КАБІНЕТУ ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ	422
Романішина В.В. ПОДАТКОВИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ПОДОЛАННЯ БІДНОСТІ В УКРАЇНІ	424
Роменська Н.М. ІСТОРІЯ ВИНОРОБСТВА УКРАЇНИ	427
Савченко М.О. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	430
Самчук Л.М. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ OLAP-ТЕХНОЛОГІЙ В МЕНЕДЖМЕНТІ	433

Самчук Л.М., Кириленко М.О. МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В МІСТІ ХЕРСОНІ	436
Самчук Л.М. БЕЗКОНФЛІКТНЕ СПІЛКУВАННЯ У ДВНЗ «ХДАУ»	438
Сахневич В.В. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЦУКРОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ	440
Свиридова Ю.О. СВІТОВИЙ ДОСВІД ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ PUBLIC PRIVATE PARTNERSHIP	443
Синенко О.О. РОЗВИТОК ФІНАНСОВОЇ НАУКИ ЯК ПІЗНАННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ	446
Сидорчук Д.І. ЕКОНОМІКА ВИРОБНИЦТВА АМАРАНТУ В УКРАЇНІ	449
Сидоренко О.В. ВПРОВАДЖЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА РЕФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПРОЦЕСІВ	451
Селіверстова А.О. ОСОБИСТІСНІ ПРИЧИНИ ОПОРУ ЗМІНАМ МОЛОДИХ ФАХІВЦІВ	454
Селіверстова А.О. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ВИНОГРАДАРСТВА НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «КАМ'ЯНСЬКИЙ»	457
Сендецька Ю.В. ОСОБЛИВОСТІ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ІННОВАЦІЙНІЙ ОСНОВІ	459
Сендецька Ю.В. САМОМЕНЕДЖМЕНТ СТУДЕНТА – МАЙБУТНЬОГО МЕНЕДЖЕРА ТА ФЕРМЕРА І ПРОБЛЕМИ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ	461
Сендецька Ю.В. ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ЙОГО ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОЇ ПОЛІТИКИ	464
Січна Ю.М. СОЦІАЛЬНЕ СПРЯМУВАННЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	466
Славін В.Я. ЕФЕКТИВНІСТЬ ЕКСПЕРЕМЕНТАЛЬНОГО ВИРОЩУВАННЯ ШАФРАНУ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ	468
Собченко Д. РОЗРОБКА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ З ПИТАНЬ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	470

Сокол А.С. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ОСНОВНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР	473
Соколова М.П. «ХАКЕР» - ПРОФЕСІЯ СУЧАСНОСТІ	474
Соколова М., Піскарьова Р МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ	477
Сердюкова О.Д. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА	479
Сердюкова О.Д. ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ	481
Скопінська О.І. МІНІМАЛЬНА ЗАРПЛАТА В 2017 РОЦІ	484
Скопінська О.І. ПОРЯДОК ДОПЛАТ ДО МІНІМАЛЬНОГО СТРАХОВОГО ВНЕСКУ ДЛЯ ПЕНСІЙНОГО СТАЖУ ПЕНСІЙНИМ ФОНДОМ УКРАЇНИ	486
Скопінська О.І. ВІЙСЬКОВИЙ ОБЛІК НА ПІДПРИЄМСТВІ В 2017 РОЦІ	488
Стрельчукова А.В. КООПЕРАЦІЯ ПРАЦІ: НЕДОЛІКИ ТА ПЕРЕВАГИ	491
Стрихар О. ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ ТА ЛЮДСЬКИЙ РОЗВИТОК: ДІАЛЕКТИКА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ	494
Стрюк І.С.. ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ АВТОМОБІЛЬНИХ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ	496
Суббот Ю. ВИЗНАЧЕННЯ ТИПОВИХ СТРЕС-ФАКТОРІВ, ЩО НЕГАТИВНО ВПЛИВАЮТЬ НА ПСИХОЕМОЦІЙНІ СТАНИ ПРАЦІВНИКІВ ООО "ДАНОН"	499
Судак Д.В. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ПДВ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	502
Сухорукова О. СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З ІНЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗШИРЕННЯ	504
Танчинець О.І. БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК БАЗИС ЇХ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ	506

Ткач Я.В. СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ПІДПРИЄМСТВА І СУСПІЛЬСТВА	508
Ткач Я.В. НОВІТНІ МЕТОДИ СТИМУЛЮВАННЯ ПЕРСОНАЛУ	510
Ткаченко О.А. ОСОБЛИВОСТІ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	513
Ткаченко О.А. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ	516
Тригубко А. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА М'ЯСА ПЕРЕПЕЛІВ	519
Троянова А. Р. ВІРТУАЛЬНА РЕАЛЬНІСТЬ	522
Федченко Д. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ В УКРАЇНІ	523
Філіппова О.В. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ АГРАРНИМ СЕКТОРОМ У ВІТЧИЗНЯНИХ І ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	526
Фурдела Є.Р. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ	529
Харченко К. НОВІ ПІДХОДИ ДО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	532
Хлистова К.О. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ СТИМУЛЮВАННЯ ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	534
Хлистова К.О. ЗАСТОСУВАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ ПРИЙОМІВ У ВЕЛИКИХ СУПЕРМАРКЕТАХ	537
Хлистова К.О. ВПЛИВ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА САМОРОЗВИТОК РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	540
Хільчук І.І. СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ АПК	543
Хлібодар А.В. ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	545

Цуркан Л.С. КОНСТИТУЦІЙНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ	548
Чир'єва І. В. ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА: РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ У 2016 РОЦІ	550
Шадріна Г.А. МЕТОДИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ДЛЯ ОБЛІКУ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	553
Шадріна Г.А. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ У ЗАКОРДОННИХ КРАЇНАХ	556
Шангарь В.В. МОДЕЛЮВАННЯ ЯК МЕТОД НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ ТА ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИМ ПРОЦЕСОМ У РОСЛИННИЦТВІ	559
Шевченко В.В. МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМИ МЕДИЦИНИ В УКРАЇНІ	560
Шепелева В.В. ВИКОРИСТАННЯ МОДЕЛЕЙ ПРОГНОЗУВАННЯ В ЕКОНОМІЦІ	562
Шершень Ю.В. ГРОШОВА ОЦІНКА ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	565
Шершень Ю. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ	568
Шпига Г.О. ПРОВЕДЕННЯ НОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	571
Юрченко Є.О. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ	574
Юрченко П. ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ	576
Яворська О.М. РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ	578
Ярмоленко В. ОСНОВИ СТРАХУВАННЯ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	581

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

**Абдуроманов І.А.– студент 5 курсу ЕФ
Науковий керівник: Потравка Л.О. – к.е.н., доцент**

Соціально-економічні перетворення в Україні значною мірою залежать від ефективності публічного управління сільськими територіями, адже гармонійність і збалансованість їх складових є однією з важливих передумов розвитку країни та суспільства. Європейський досвід переконливо свідчить, що в демократичному суспільстві територіальна організація влади може будуватися лише на основі специфічної форми публічної влади територіальних громад, у рамках якої забезпечується реалізація їх права здійснювати управління в межах відповідних територіальних одиниць, самостійно вирішувати всі питання місцевого значення.

Трансформація соціально-економічної системи у відповідності з принципами публічного управління включає три основні етапи. Перший етап супроводжується кількісно-якісними змінами. Наприклад, зниження рівня валового внутрішнього доходу відбувається у зв'язку зі скороченням виробництва сільськогосподарської продукції, що обумовлено зменшенням врожайності сільськогосподарських культур у наслідку природних факторів.

Наступний етап трансформаційного процесу характеризується якісними змінами системи, що відбуваються в результаті суттєвого впливу трансформатора та виникнення нових як результату потужних зрушень, закладених на попередньому етапі. Суттєві зміни параметрів впливають на появу нових характерних рис, що потребують виміру та оцінки. За таких умов відбувається переродження системи з порушенням стійкості. Основними фазами цього етапу є: флуктації на підсистемному рівні (можуть виражатися порушеннями економічних відносин, наприклад невиконання біржових контрактів у результаті спаду виробництва); біфуркаційна фаза, яка характеризується якісними змінами системи, що призводить до втрати системних якостей.

Наступна фаза етапу переродження полягає у процесі становлення нової системи після деформації, характеризується утворенням внутрішніх протиріч і намаганням подолати їх на фоні виникнення взаємовідносин підсистемного рівня. Наприклад, нова структура експорту потребує не тільки встановлення зовнішньоекономічних відносин іншої якості, але і міжгалузевого узгодження та оптимізації з метою уникнення структурних дисбалансів. Цю фазу можна вважати завершальною частиною другого трансформаційного етапу. Процес трансформацій в ході суттєвих якісних перетворень і зміни структури на підсистемному та елементному рівні переходить до третьої фази, що характеризується розпадом (деградацією) старої системи та утворенням нової, з іншими кількісними та якісними характеристиками. Так, нова структури

експорту утворює нову систему експортної торгівлі, що буде мати нову форму зв'язків на елементному та міжсистемному рівні.

Запропонована поетапна характеристика трансформаційного циклу відображає перехід на якісно новий рівень національної соціально-економічної системи на основі технологічної перебудови різних галузей виробництва. Але сучасні процеси глобалізації активізують необхідність використання нових методів управління, розробку моделей нової системи соціально-економічного устрою держави, що має відповідати основним вимогам розвитку сучасного суспільства.

Дослідженнями доведено, що головними сучасними трансформаційними тенденціями є інтеграція України у світовий економічний простір шляхом розбудови аграрного сектору, що відбувається під впливом перебудови глобалізаційної економіки. Виникає необхідність прискорення інноваційних процесів на фоні формування єдиного економічного простору. Подальші дослідження необхідно здійснювати в руслі структурної перебудови економіки на національному та регіональному рівнях з орієнтацією на процеси інтеграції у світовий економічний простір.

З огляду на проведений аналіз досліджень відомих економістів, трансформацію можна розглядати як процес або як тенденцію. Повний аналіз трансформації економічної системи як процесу, передбачає дослідження його внутрішньої та зовнішньої організації, детальну типологію змін, що виражається в модифікації функціональних зв'язків у вигляді неможливості збереження існуючих форм. Окрім цього, потребує розгляду напрям перетворень та модель характеру розвитку (еволюційна, революційна, реформаційна), а першочергового значення набувають дослідження факторів впливу на перебіг трансформаційного процесу, просторових та часових меж. Дослідженнями доведено, що процес трансформацій соціально-економічної системи є процесом якісного перетворення системи, що відбувається в ході зміни етапів економічних перетворень країни, виступаючи переходом до нової стадії розвитку суспільства.

Список використаних джерел:

1. Структурні перетворення в Україні: передумови модернізації економіки / А. П. Павлюк, Д. С. Покришка, Я. В. Белінська [та ін.]; за ред. Я. А. Жаліла. – К.: НІСД, 2012. – 104 с.
2. Структурні зміни та економічний розвиток України: монографія / В. М. Геєць, Л. В. Шинкарук, Т. І. Артёмова та ін.; за ред. Л. В. Шинкарук; Ін-т економіки та прогнозування НАН України. – К., 2011. – 696 с.

СИТУАЦІЙ НА ЗМІНИ В ПСИХОЛОГІЧНІЙ СТРУКТУРІ ОСОБИСТОСТІ

Агєєнко С.- студент БТФ

Науковий керівник: Виноградова Т.І. - старший викладач

Як відомо, прояви стресових станів, які можна спостерігати ззовні, опосередковуються внутрішніми психологічними умовами. Кожна людина в конкретних умовах життєдіяльності відповідає на різноманітні подразники різною фізіологічною реакцією. В основному ця індивідуальність залежить від психофізіологічних властивостей людини, до яких належать нервово-емоційна стійкість, врівноваженість нервових процесів, витривалість, розумова та фізична працездатність. У процесі виховання, навчання, спеціальних тренувань одні психофізіологічні властивості можуть розвиватися й вдосконалюватися, інші – досить стійкі й потребують для свого розвитку значного часу, а такі, як типологічні властивості вищої нервової діяльності, зберігають індивідуальні ознаки та особливості протягом життя.

Актуальність дослідження проблеми змін у структурі особистості внаслідок стресових умов професійної діяльності обумовлена необхідністю надання різних заходів щодо спеціалізованої психологічної допомоги постраждалим, а також врахування психологічних особливостей на етапі профвідбору в певні види професійної діяльності.

Темою нашого дослідження є визначення деструктивних особистісних рис, які виникають під впливом екстремальних умов діяльності, а також психологічні фактори, що мають бути підґрунтям психологічної компенсації внаслідок перебування людини у надзвичайній ситуації.

Стрес – це неспецифічна реакція організму у відповідь на несподівану та напружену ситуацію. Це фізіологічна реакція, що мобілізує резерви організму й готує його до фізичної активності типу боротьби, втечі тощо. Під час стресу виділяються гормони, змінюється режим роботи багатьох органів і систем (ритм серця, частота пульсу тощо). Стрессова реакція має різні прояви у людей: активна – зростає ефективність діяльності, пасивна – ефективність діяльності різко зменшується.

Як зазначають ряд дослідників [1–5], робота в екстремальних умовах вимагає наявності в людини певного типу структури особистості та професійних якостей, а саме: міцного типу нервової системи, стресостійкості, врівноваженості, гнучкості мислення, здатності до швидкого переключення уваги, наявності особистісного стрижня та самовизначеності щодо власних морально-ціннісних переконань, що є необхідною умовою саморегуляції людини в екстремальних умовах.

Аналізуючи екстремальні ситуації, слід брати до уваги не тільки її об'єктивні особливості, а й відбиття ситуації у свідомості людини, оцінку власної здатності впоратись із ситуацією, подолати її на ґрунті попереднього досвіду, чи вироблення нових форм поведінки.

Отже, особливості стрессового стану визначаються кількома системами

умов. До них слід віднести: високоактивні мотиви й ставлення особистості, які спонукають долати труднощі; психодинамічні й нейродинамічні властивості індивіда та власне психофізіологічний стан, який характеризується вегетативними зрушеннями, суб'єктивними переживаннями, зміною кількісних і якісних показників діяльності людини [1, с. 20].

Розглянемо значення мотиваційної сфери в переживанні стресових станів у екстремальній діяльності з точки зору мотивів поведінки.

Лебедев В. І. виділяє три важливих параметри мотивації, які впливають на стан і поведінку людини.

Перший параметр – мотиви поведінки, які можуть бути відносно невідомі людині та явні мотиви, які легко усвідомлюються та оцінюються людиною.

Другий параметр – це мотиви, що сформувались на основі минулого досвіду або формуються під впливом безпосереднього досвіду діяльності та спілкуванні з іншими людьми.

Третій параметр характеризує дві групи мотивів: фізіологічні (голод, спрага, самозбереження та ін.) і соціально-психологічні або соціальні [4, с. 167–168].

Таким чином, розвиток змін психічних станів під впливом екстремальних умов, пов'язаний із особливостями мотивації.

Крім мотиваційних орієнтацій особистості, стійкість людини до виникнення різних форм стресових реакцій визначають її індивідуально-типологічні особливості, які проявляються в екстремальних ситуаціях, коли несприятливі умови потребують мобілізації основних і компенсаторних механізмів. У дослідженнях індивідуально-особистісних детермінант надійності, стійкості діяльності у складних екстремальних ситуаціях в якості однієї з найважливіших особливостей виділяється сила нервової системи. Показники сили нервової системи є одним із основних внутрішньо особистісних факторів, що детермінують особливості психічних реакцій людини на стресогенні умови, оскільки обумовлюють наявність багатьох психологічних проявів, важливих для успішного подолання екстремальних ситуацій. Так, особи із сильною нервовою системою мають переваги під час діяльності з нерегулярним виникненням подразників.

Окрім особливостей нервової системи, в якості особистісних факторів стійкості діяльності в складних максимальних ситуаціях виділяються також спрямованість особистості, схильність до ризику, висока предметна активність, інтелектуальна продуктивність, інтегральний локус контролю, позитивне ставлення до себе й до інших, низькі показники емоційності, здатність до саморегуляції та використання внутрішніх ресурсів. При аналізі надзвичайних ситуацій слід брати до уваги не тільки об'єктивні особливості, а й відбиття ситуації у свідомості людини, оцінку власної здатності впоратись із ситуацією, подолати її на ґрунті попереднього досвіду чи вироблення нових форм поведінки [1, с. 21–22].

Т. І. Макарова, В. К. Верещагін вважають, що значущими факторами емоційної стійкості є показники самопочуття, активності та настрою людини. Вони встановлюють закономірності впливу й взаємозв'язок між стресостійкістю, особистісною тривожністю та наявністю акцентуацій

особистості: високий рівень особистісної тривожності (і відповідно низька стресостійкість) була виявлена в осіб із вираженими акцентуаціями характеру [5, с. 206–207].

Н. Н. Пуховський виділяє наступні форми психопатологічної еволюції особистості, яка потрапила в екстремальні умови: аутична особистісна трансформація, психосоматична та токсиматична еволюція, індивідуальна психічна деградація особистості, а також моральний розлад, при якому людина страждає сама та спричиняє страждання іншим. Він підкреслює, що в залежності від особливостей адаптаційних механізмів особистості, можуть формуватись деструктивні установки – гедоністична або агресивна.

Отже, духовно-ціннісному фактору належить провідна роль у подоланні психологічної кризи особистості, яка мала психотравмуючий досвід у надзвичайних ситуаціях.

Таким чином, вплив екстремальних умов на психологічні особливості людини може призводити до наступних варіантів особистісних змін: формуванню позитивних змін (зміцненню характеру); виникненню негативних (дезадаптивних) паталогічних змін особистості.

Дослідження змін у структурі особистості, які виникають під впливом екстремальних умов дали нам змогу зробити висновок, що провідна роль у подоланні психологічної кризи належить духовно-ціннісному фактору, когнітивним процесам усвідомлення особистістю безпеки життєдіяльності та позитивної інтерпретації психотравмуючого досвіду.

Отже, психологічні аспекти змін в структурі особистості під впливом екстремальних умов мають бути враховані на етапі профвідбору до певних видів професійної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Артюхова Т. Ю. Психологические механизмы коррекции состояния тревожности личности / Т. Ю. Артюхова // Психологические механизмы регуляции активности личности : сб. науч. трудов. – Новосибирск : Новосиб. гос. пед. ун-т, 2000. – С. 20–22.

2. Васильева А. В. Психологические аспекты психосоматических расстройств / [А. В. Васильева, А. О. Недошивин, Н. Н. Петров и др.] // Психологические и психиатрические проблемы клинической медицины : сб. науч. трудов, посвящ. 100-летию каф. псих. и наркол. СПбГМУ им. И. П. Павлова. – СПб. : Изд-во НИИХ СПбГУ, 2000. – С. 25–28.

3. Кутько И. И. Медико-психологическое обеспечение безопасности и надежности работы персонала атомных электростанций / [И. И. Кутько, С. И. Табачников А. И. Долганов и др.] // Сб. науч. трудов. – К. : Здоровье, 1994. – С. 48–50.

4. Лебедев В. И. Личность в экстремальных условиях / В. И. Лебедев // Сб. науч. трудов. – М. : Политиздат, 1999. – С. 167–171.

5. Макарова Т. И. Изучение уровня тревожности и формирование стрессоустойчивости у студентов / Т. И. Макарова, В. К. Верещагин // Материалы 55-ой регион. конф. – Пятигорск, 2005. – С. 206–207.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПРИМОРСЬКИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Адаменко В. С., студент 5-го курсу, 3 гр., з/в, ЕФ
Науковий керівник: Степанова І.В. - к.е.н., доцент

Україна на мапі Європи займає не тільки вигідне економіко-географічне положення. В її склад входять велика кількість територій унікальних за своїми гео економічними особливостями, які формують у окремих регіонах країни передумови для розвитку низки галузей спеціалізації. Приморські регіони для України являються морським «фасадом», через який здійснюється зв'язок із світовим господарством; транскордонними територіями, через які проходять енергетичні, торговельні, транспортні євроазійські шляхи; зонами розвитку морегосподарського комплексу; територіями розвитку рекреації і туризму; полігонами впровадження нових технологій, таких як екологічно чисте виробництво сільгосппродукції, інноваційні технології у морегосподарському комплексі, видобуток енергоносіїв з газогідратів метану та сірководневої зони Чорного моря тощо.

Публікації, які підтверджують актуальність теми інвестиційної привабливості, належать українським та зарубіжним вченим, серед яких І. Бланк, А. Гайдуцький, Б. Погріщук, Т. Кулініч [1], М. Мричко [1]. Вони запропонували свої підходи щодо оцінки інвестиційної привабливості на мікро- мезо- та макрорівнях. Незважаючи на великий спектр проведених досліджень та значні науково-практичні напрацювання, на сьогодні залишаються питання у сфері підвищення рівня інвестиційної привабливості України, які потребують подальших досліджень.

На Півдні України виробляється більше третини промислової продукції країни, на цей регіон припадає також 28 % капітальних інвестицій, майже 25 % експорту і 15 % імпорту товарів.

Специфіка економіки приморських регіонів закладається в їх сільськогосподарській спеціалізації. Південь України акумулює третину економічного, демографічного і сільськогосподарського ресурсного потенціалу країни, майже 70 % рекреаційно-туристичного потенціалу, увесь рибпромисловий, транспортний морський і більшу частку транспортного річкового потенціалу (у гирлах річок, що впадають до Чорного і Азовського морів). На Південь України припадає майже 35 % реалізованої промислової продукції, 21 % виробництва м'яса, 12 % яєць, 17,2 % зернових і зернобобових, 36 % насіння соняшника, 35 % овочів.[2]

На жаль, існує низка проблем, які є перешкодою для залучення інвестиційних потоків у наш регіон. І, перш за все, це показники периферійності та економічної відсталості, зокрема Південного регіону. Одним з таких чинників є низький рівень середньої середньомісячної заробітної плати, яка на цих територіях нижча, ніж по Україні в цілому. Так, аутсайдером є

Херсонська область. Особливо низькими є показники заробітної плати у районах, що мають сільськогосподарську спеціалізацію.

Оскільки інвестування значною мірою впливає на вирішення соціально-економічних проблем, з якими стикається будь-яка країна та її найбільш відсталі регіони, на сьогоднішній день, проблема низького рівня капіталовкладень та відсутності припливу інвестицій є актуальною саме для таких регіонів. Складається свого роду замкнуте коло, коли інвестори не бажають вкладати кошти саме тому, що регіон відстає в соціально-економічному розвитку, а для даного розвитку потрібні інвестиції.

Крім того, не існує належної підтримки з боку держави, щодо залучення інвестицій до країни взагалі, та в окремі регіони, зокрема.

Так, нажаль, досі не має однозначних пропозицій стосовно вектору інвестиційної направленості зовнішньоекономічної діяльності України, залишається відкритим питання становлення економічного механізму страхування ризиків для іноземних інвесторів, тощо. На основі розгляду сучасного стану іноземних капіталовкладень, оцінки рівня інвестиційної привабливості України, спробуємо визначити проблемні аспекти та шляхи покращення стану інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості України. Наприклад, для Херсонської області найбільш привабливими могли б стати інвестиції в галузі агропромислового комплексу.

З метою підвищення інвестиційної привабливості, покращення інвестиційного клімату в Україні та її окремих регіонах вважається за доцільне запровадження таких заходів, як досягнення консенсусу між різноманітними політичними партіями з приводу вирішення загальнонаціональних проблем виходу України з економічної кризи та поліпшення ситуації в зоні АТО, що є основною політичною та економічною проблемою в країні; чітке та однозначне визначення пріоритетів у зовнішній політиці України – чітка орієнтація на створення зони вільної торгівлі з ЄС на території Південного регіону; активізація боротьби з інфляцією не тільки монетарними методами; впровадження економічного механізму страхування ризиків для іноземних інвесторів. Ці та інші кроки забезпечать рівномірний розподіл обсягів іноземних інвестицій по всій Україні, шляхом підвищення інвестиційного потенціалу регіонів, особливо не привабливих для іноземних інвесторів. Важливо також забезпечити стабільність законодавства у сфері інвестування і оподаткування, вдосконалити Податковий та Кримінально-процесуальний кодекси. Потужним фактором повинно стати усунення технічних бар'єрів в процесі відшкодування ПДВ та митного оформлення товарів, забезпечення пільгового податкового режиму під час здійснення великих капіталовкладень в економіку України.

Список використаних джерел:

1. Кулініч Т. В. Інвестиційна привабливість України та можливі шляхи її підвищення у сучасних умовах / Т. В. Кулініч, М. А. Мричко // Вісник національного університету «Львівська політехніка». – 2013. – № 754. – С. 34-40.
2. Електронний ресурс - <http://www.niss.gov.ua/articles/1168/>

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Алексєєнко О. О. – студентка 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник: Минкіна Г.О. – к. с-г. н., доцент

Однією з найважливіших складових ефективного функціонування системи охорони здоров'я та формою захисту від ризику, який загрожує здоров'ю і життю людини є медичне страхування. На сьогодні, такий вид страхування виступає реальною альтернативою бюджетному фінансуванню, яке вже неспроможне забезпечити конституційне право громадян на отримання безоплатного медичного обслуговування. За допомогою системи страхової медицини вирішуються численні питання гарантованості доступності медичних послуг для широких верств населення, залучення додаткових ресурсів у сферу охорони здоров'я. Медичне страхування є формою соціального захисту населення щодо охорони здоров'я, воно пов'язане з компенсацією витрат громадян на медичне обслуговування. Основними завданнями медичного страхування є :

1) посередницька діяльність в організації та фінансуванні страхових програм через надання медичної допомоги населенню;

2) контроль за обсягом та якістю виконання страхових медичних програм лікувально – профілактичними, соціальними закладами і окремими приватними лікарями;

3) розрахунок з медичними, соціальними установами та приватними лікарями за виконану роботу згідно з угодою через страхові фонди, які формуються за рахунок грошових внесків підприємств, закладів, організацій, громадян.

За організацією медичне страхування поділяється на 2 форми: добровільне та обов'язкове страхування. На сьогодні в Україні активно функціонує лише добровільна форма медичного страхування, що дозволило сформувати певну структуру ринку, який на даний час перебуває на стадії формування та на ньому функціонує станом на 30.09.2016 р. 323 страхові компанії, які декларують свій інтерес до ДМС й понад 100 страхових компаній пропонують оформити поліс ДМС в Україні, проте насправді зацікавлені у цьому виді страхування й роблять ставку на нього лише близько 10 компаній, які, власне, й тримають цей ринок (ПРОВІДНА, АЛЬФА СТРАХУВАННЯ, ІНТОР ПОЛЮС, УКРАЇНСЬКА СТРАХОВА ГРУПА тощо). В останні роки частка добровільного медичного страхування на ринку страхових послуг України зростала і у 2016 р. склала 11,1% у валових страхових преміях за всіма видами страхування та 12,8% у валових страхових преміях з добровільних видів страхування (крім життя). Не зважаючи на те що частка добровільного медичного страхування щорічно зростає, але для більшості населення України ця послуга не доступна, мінімальна вартість страхового полісу становить 1000 – 3000 грн. на рік.

В Україні одним із перших досвідів застосування добровільного медичного страхування можна вважати лікарняні каси – це громадські організації, які створюються для забезпечення додаткової медичної допомоги і фінансуються за рахунок членських внесків. Вони досить успішно працюють у багатьох містах України, а саме Житомир, Одеса, Харків де до сьогодні використовуються лікарняні каси.

Дуже болючою проблемою для України є низька якість медичних послуг та медичної допомоги. За даними експертних оцінок, рівень якості медичної допомоги є дуже низький. Населення незадоволене якістю наданих їм послуг, щодня 30% діагнозів ставиться неправильно, у деяких випадках неправильне лікування призводить до летальних наслідків. У державних медичних закладах техніка застаріла на 60 – 70%, обладнання використовується 20 – 25 років, що у 2 – 3 рази перевищує можливий термін його використання.

Починаючи з 2002 року в Україні щорічно пропонуються законопроекти, які в тій чи іншій мірі стосувалися саме обов'язкового медичного страхування (ОМС). Однак, головною проблемою, яка не дозволяє в кінцевому варіанті прийняти той чи інший законопроект полягає у не сформованості цілісного комплексного підходу до реформування сучасного механізму фінансування вітчизняної галузі охорони здоров'я на засадах обов'язкового медичного страхування. Саме тому, в країні важливо створити умови, які б сприяли безболісному впровадженню ОМС.

На сьогодні розглядаються дві можливі моделі запровадження обов'язкового медичного страхування: через єдиний страховий фонд з обов'язкового медичного страхування (як у Росії), чи кілька страхових компаній, які надаватимуть відповідні послуги (як у Грузії). При цьому абсолютне впровадження грузинської моделі неможливе через вихідні умови. Кожна з зазначених моделей має свої переваги і недоліки. Так, єдиний фонд передбачає контроль держави, це, по суті, квазістрахування, тобто утвориться ще один фонд соціального страхування у компетенції Міністерства соціальної політики. Якщо ж цей ринок віддати страховим компаніям, виникне конкуренція, але вона може бути й недобросовісною, і компанія збанкрутує. Тому, в такому випадку, мають бути жорсткі критерії відбору таких страховиків. Для запровадження обов'язкового медичного страхування через декілька страхових компаній, необхідно чітко визначити що передбачає медична послуга, визначити її структуру та методологію розрахунку її вартості тощо.

Вибір моделі обов'язкового медичного страхування тісно пов'язаний з вибором способу оплати за медичні послуги. Так, в світі існують чотири основні способи організації платежів у системі охорони здоров'я.

Система I – приватний ринок медичних послуг, де споживач купує медичні послуги безпосередньо у постачальника (медичного закладу). Ця система дотепер використовується у всіх країнах при купівлі ліків без рецепта, а також для певних спеціалізованих послуг (наприклад, регулярні стоматологічні і

офтальмологічні послуги), але це рідкість для більшості медичних послуг у розвинутих країнах.

Система II – відшкодування через страховий ринок, за якої споживачі платять страхові премії безпосередньо страховику в обмін на право отримувати відшкодування витрат на охорону здоров'я від страховика.

Система III – передбачає функціонування страхового ринку, де покупець платить страхову премію до фонду медичного страхування, який, у свою чергу, оплачує договори з постачальниками.

Система IV – система оплати медичних послуг, за якої премії зібрані від споживачів (прямо чи опосередковано) за допомогою спонсора, який потім укладає контракти з фондами медичного страхування, які, в свою чергу, укладають договори з медичними установами та оплачує їх послуги.

Процес впровадження обов'язкового медичного страхування в Україні є доволі проблематичним, насамперед з погляду фінансування. Основним джерелом у страхуванні є страхові внески, основну частину яких сплачує працююче населення. Розмір цього внеску прогнозується в межах 5 – 7% заробітної плати.

Необхідна умова для функціонування загальнообов'язкового державного медичного страхування – виведення офіційної заробітної плати працівників із «тіні», оскільки значна частина роботодавців, поряд із офіційною заробітною платою, величина якої становить законодавчо встановлений мінімум, виплачують і неофіційну частину заробітної плати, уникаючи у такий спосіб навантаження на фонд оплати праці. На сьогодні обсяги тіньової економіки в Україні сягають 50% ВВП. Слід зазначити, що для забезпечення повноцінного функціонування Єдиного медичного фонду, «у тіні» не може перебувати більше як 20% заробітної плати.

Крім фінансових, виникають також правові проблеми. Так, Конституція України декларує безоплатність медичної допомоги населенню у державних та комунальних медичних закладах, тому виникає питання щодо суперечності запровадження загальнообов'язкового медичного страхування цьому положенню.

Населення країни, поступово починає розуміти, що медичне страхування – це єдиний шлях виходу охорони здоров'я України з економічної й соціальної кризи. І першим кроком у цьому напрямку має бути створення і прийняття законодавчої бази, яка б затвердила обов'язкове медичне страхування.

Список використаних джерел

1. Базилевич В.Д. Страхування: Підручник/В.Д. Базилевич. – К.: Знання – Прес, 2008. – 1019 с.
2. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 86/98 – ВР зі змінами і доповненнями // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>

ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ А. ФАЙОЛЯ

Алієва І.В. – студентка 2 курсу ЕФ
Науковий керівник: Шепель Т.С. – асистент

Розробка проблем наукового управління, що розгорнулася на початку ХХ століття і зосередила свою увагу на діяльності та спеціалізації керівника, зіткнулася з необхідністю аналізу побудови і створення принципів функціонування організації в цілому. Відповіддю на цю потребу практики стали роботи Анрі Файоля, який запропонував ряд організаційних принципів, необхідних для ефективного управління компанією.

Анрі Файоль майже все своє свідоме життя пропрацював у французькій компанії з переробки вугілля та залізної руди, спочатку на посаді інженера, а потім у головному управлінні. Файоля називають батьком сучасної теорії менеджменту за те, що він був першим, хто піднявся над рівнем заводського цеху, узагальнив принципи і мистецтво управління адміністрації в цілому. На думку американських істориків менеджменту, Файоль є найбільш значною фігурою в науці управління першої половини ХХ ст. З його ім'ям головним чином пов'язане виникнення класичної (адміністративної) школи.

Головну увагу він приділяв управлінню персоналом, насамперед адміністративним кадрам. Він запропонував 14 принципів управління, з використанням яких пов'язував успіх організації.

1. Розподіл праці. Його метою є підвищення кількості та якості виробництва при витраті тих же зусиль. Це досягається за рахунок скорочення кількості цілей, на які має бути спрямована увага і дію. Поділ праці безпосередньо пов'язане зі спеціалізацією.

2. Повноваження і відповідальність. Повноваження - право розпоряджатися ресурсами підприємства, а також право направляти зусилля співробітників на виконання доручених завдань. Відповідальність являє собою зобов'язання виконувати завдання і забезпечувати їх задовільне завершення.

3. Дисципліна. Дисципліна передбачає досягнення виконання угод, укладених між підприємством і його працівниками, в тому числі і покора. У разі порушення дисципліни до працівників можуть застосовуватися санкції.

4. Єдиноначальність (єдність розпорядництва). Працівник повинен одержувати розпорядження та вказівки від свого безпосереднього керівника. Крім того, він повинен поважати авторитет керівника.

5. Єдність напрямку (дирекції). Один керівник і одна програма для сукупності операцій, які мали одну і ту ж мету. Кожна група, що діє в рамках однієї мети, повинна бути об'єднана єдиним планом і мати одного керівника.

6. Підпорядкованість особистих (індивідуальних) інтересів загальним. Інтереси одного працівника або групи працівників не повинні переважати над інтересами організації та повинні бути направлені на виконання інтересів всього підприємства.

7. Винагорода персоналу, тобто ціна послуг, що надаються. Вона повинна бути справедливою і по можливості задовольняти як персонал, так і організацію, як наймача, так і працівника.

8. Централізація. На підприємстві має бути досягнуто певну відповідність між централізацією і децентралізацією, яке залежить від його розмірів і конкретних умов діяльності. Проблема централізації і децентралізації дозволяється знаходженням заходи, що дає найкращу загальну продуктивність.

9. Скалярний ланцюг (ієрархія). Скалярний ланцюг, - це ряд керівних посад, починаючи з вищих і кінчаючи нижчими. Скалярний ланцюг визначає підпорядкування працівників. Ієрархічна система управління є необхідною, але якщо вона завдає шкоди підприємству, то її необхідно удосконалити.

10. Порядок. Кожен працівник повинен мати своє робоче місце, забезпечене всім необхідним. Для цього керівник повинен добре знати своїх підлеглих і їх потреби. «Місце - для всього, все на своєму місці».

11. Справедливість. Справедливість - це поєднання доброти і правосуддя. Працівник, відчуває справедливе ставлення до себе, відчуває відданість до фірми і намагається працювати з повною віддачею.

12. Стабільність робочого місця для персоналу. Для підприємства найбільш переважними є працівники, які тримаються за своє місце. Висока плінність кадрів є причиною і наслідком поганого стану справ.

13. Ініціатива. Ініціатива - це розробка плану і успішна його реалізація. Втілення в життя даного принципу часто вимагає від адміністрації «надійти особистим марнославством».

14. Корпоративний дух. Сила підприємства в гармонії («єднання») всіх працівників підприємства. Файоль вказував на неприпустимість використання в управлінні принципу «розділяй і володарюй». Навпаки, вважав він, керівники повинні заохочувати колективізм у всіх його формах і проявах.

Таким чином, Анрі Файоль був ключовою фігурою в історії менеджменту. Унікальний характер його робіт важко переоцінити. Файоль вперше піддав серйозному науковому аналізу не роботу інших, а свої власні обов'язки і зони відповідальності. Він розглянув свої адміністраторські обов'язки з неупередженістю настільки ж цінною, як і рідкісною.

Отже, концепція Файоля залишила помітний слід у розвитку менеджменту, і не тільки європейського. Розроблена ним теорія адміністрування, функції управління і деякі принципи поведінки дотепер активно застосовуються в практичній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Козюра В.Д. Еволюція управлінської думки : нарис історії розв. теорії соц.упр./ В.Д. Козюра, Ю.В. Ящурицький : Навч. посіб. — К.: ДП «Видавничий дім “Персонал”», 2008. — 288 с.

2. Семенова І.І. Історія менеджменту : Навч. посібник для вузів: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 222 с.

ЗАЙНЯТІСТЬ ТА БЕЗРОБІТТЯ НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Алієва І.В. – студентка 2 курсу 3 групи ЕФ.
Науковий керівник – Рудік Н.М. к.с.-г.н., доцент

Головною умовою ефективного функціонування ринку праці є органічне поєднання ринкового механізму з державним регулюванням зайнятості. Ринковий механізм забезпечує вільний вибір місця працевлаштування і залежність зарплати від попиту і пропозиції. Державне регулювання має створювати всім громадянам сприятливі умови для реалізації їхнього конституційного права на працю і сприяти якнайповнішому використанню трудового потенціалу суспільства.

Прогнози розвитку ринку праці мають бути невід'ємною складовою всіх стратегічних документів держави, програм розвитку всіх галузей економіки, регіонів і територіальних одиниць. Актуальність цього посилюється в зв'язку із неминучим скороченням у найближчій перспективі чисельності населення працездатного віку та його старінням.

Для держави найскладнішим є створення умов для реалізації кожним громадянином його права на працю, тобто забезпечення повної зайнятості. Зайнятість – це діяльність працездатного населення країни, спрямована на відтворення валового внутрішнього продукту та національного доходу. Проблеми зайнятості є найактуальнішими із проблем економічного розвитку, вони характеризують загальний стан макроекономіки, дають уявлення про її ефективність. Досягнення високого рівня зайнятості є однією із основних цілей макроекономічної політики держави. Створення додаткової кількості робочих місць, збільшує кількість суспільного продукту і забезпечує більший рівень задоволення матеріальних потреб населення в тому роді діяльності, у якому людина може найкращим чином виявити себе.

Безробіття з економічної точки зору вважається важливим стимулятором активності працюючого населення проте одночасно супроводжується на макрорівні втратами ВВП, а на мікрорівні нереалізованістю життєвих інтересів та умінь людей.

Тому зайнятість та безробіття є головними індикаторами макроекономічної нестабільності, ефективності функціонування економіки.

За інформацією Державної служби статистики України, рівень економічної активності населення знизився з 65% у 2013 році до 61,8% на кінець 2015 року. У тому числі серед осіб працездатного віку цей показник знизився з 73,1% до 71,0%.

Чисельність зайнятого населення у 2015 році становила лише 16,4 млн. осіб, рівень зайнятості — 56,7%, а кількість зайнятих у неформальному секторі економіки становила 4,4 млн. або 26,5% від загальної кількості зайнятого населення. В Україні загрозливих масштабів набула тіньова зайнятість. Більше половини неформально зайнятих спостерігається серед сільського населення, де

неформальний сектор є переважаючим місцем праці для кожної другої особи з числа зайнятих.

Економічна криза в 2013-2016 роках, анексія Криму та військові дії на сході країни, призвели до загострення негативних явищ в соціально-економічній сфері. За цей період ринок праці України втратив понад 2 млн. працюючих осіб. Зниження чисельності зайнятих відбулось не лише в зоні бойових дій, а й по всій території країни.

Кількість вакансій, про які роботодавці проінформували центри зайнятості, станом на 1 січня 2016 року складала 25,9 тис. та, у порівнянні з даними на 1 січня 2014 року, скоротилася на 16,6%. Кількість осіб, які заявили про потребу в працевлаштуванні становила 129,1 тис. осіб. Станом на початок 2016 року на одне робоче місце претендувало 63 безробітних. Має місце дисбаланс між попитом та пропозицією робочої сили. Найбільш запитуваними є працівники робітничих професій - газозварники, водії, електрики, монтажники, слюсарі, підсобні робітники, а серед безробітних значну частку складають фахівці з вищою освітою: економісти, юристи, фінансисти.

Рівень безробіття, за методологією Міжнародної організації праці (МОП), становить 9,1%, а серед осіб працездатного віку — 9,5% економічно активного населення. Серед молоді у віці до 25 років рівень безробіття залишається більш як удвічі вищим, ніж в середньому по країні — 22,4% економічно активного населення. Протягом 2014-2015 років у бюджетній сфері тричі відбувалося масове вивільнення працівників на 20, 10 та 3%. Середня тривалість пошуку роботи сьогодні становить 7 місяців. Перебування значної частини населення у стані безробіття протягом тривалого часу знижує шанси безробітних осіб на працевлаштування, погіршує якість трудового потенціалу країни, призводить до посилення соціальної напруженості в суспільстві.

Отже проблемами ринку праці є: відсутність достатньої кількості сучасних робочих місць, нераціональною галузева структура зайнятості, надмірна питома вага зайнятих у сільському господарстві та самозайнятих, надмірна міжгалузева і низька міжпосадова диференціація заробітної плати, передусім у бюджетній сфері, низька купівельна спроможність та падіння рівня життя працюючого населення, зростання міграційного впливу працюючого населення (майже кожен четвертий українець є трудовим мігрантом).

Розв'язання зазначених проблем зайнятості та безробіття знаходиться в площині економічної стабілізації та потребують ефективного соціального діалогу та цілеспрямованої державної політики зайнятості.

Список використаних джерел:

1. Україна у цифрах у 2015. Державна служба статистики України, 2016. (за редакцією І. М. Жук.) – К.:–с.239.
2. Базилінська О. Я. Макроекономіка: Навчальний посібник для студентів вузів. / О. Я. Базилінська/ - К. : Центр навчальної літератури, 2005. - 442 с.
3. Васильченко В. С. Державне регулювання зайнятості: Навчальний посібник. / В. С. Васильченко.- К. : КНЕУ, 2005. - 252 с.

РОЗШАРУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Альошечкіна В.О – студентка 4 курсу ЕФ
Науковий керівник: Федорова Т.В. - к.е.н., доцент

Соціальний розвиток сучасного українського суспільства має складний, суперечливий характер. Полюси сучасної соціальної ієрархії в Україні багато в чому мають деструктивні характер й джерела походження. З позицій прагматизму в розвитку соціальної структури українського суспільства велику роль відіграють відтворення соціальної нерівності, що спрямовують країну до соціального регресу, тому що деструктивний характер розвитку елементів соціальної структури полягає в тому, що вони неприродно та надмірно поглиблюють соціальну ієрархію, диференціацію суспільства, соціальну нерівність, оскільки значно звужують і унеможливають передумови для становлення та формування основного джерела соціальної стабільності і мобільності суспільства, його багатомірної життєздатної соціальної раціональності - середнього класу.

Особливо важливим пріоритетом соціальної політики України є прагматичне створення умов для прискорення процесів соціально - класової структурованості суспільства. Реальністю сучасного пострадянського суспільства, зокрема України, є процеси деструктуризації соціально - класової структури, втрата соціальної самоідентифікації, що зумовлено відсутністю чітких соціальних інтересів. Усі ці прагматичні тенденції, які спрямовані на утвердження соціально - класової структурованості, соціально – групової спорідненості суспільства, сприяють формуванню нової системи соціальних цінностей.

Прагматичні тенденції розвитку соціальної структури передбачають зміну її істотних ознак, а оскільки в Україні виразно проявляються тенденції до зміни соціального статусу багатьох соціальних спільностей, то в соціальній структурі України здійснюються процеси соціальної диференціації та поляризації суспільства. Відбувається поступовий процес становлення нового типу соціальної структури на основі демонтажу існуючої соціальної структури і формування різноманітних елементів нової (класів, соціальних верств, груп, прошарків тощо). Ці питання сьогодні актуальні. Поступово складаються контури трьох основних рівнів, верств соціальної ієрархії: вищого, середнього і нижчого класів.

Основою соціальної стабільності розвитку суспільства. функціонування його соціальної структури є середній клас, як основа самодостатності розвитку соціально - класових відносин, важливий чинник, що саморегулює розв'язання суперечностей між двома протилежностями. Цесоціальний стабілізатор, а також фактор розвитку багатомірних процесів соціальної нерівності, це регулятор її припустимих меж. Прагматичний середній клас у соціальній ієрархії - чинник економіко - політичної стабільності громадянського

суспільства, його позитивної соціодинаміки, що забезпечує свободу і незалежність особистості. Такий середній клас в Україні лише формується. А тому створення умов для формування та динамічного розвитку середнього класу, який у прагматичній перспективі охоплюватиме 55-60 % населення, є особливо важливим завданням української соціальної політики.

Прагматичні тенденції розвитку соціальної структури сучасного українського суспільства залежать від спрямування сутності соціальних змін, основу яких становлять:

- зміна суспільної форми всіх основних соціальних інститутів: економічних, політичних, культурних, освітніх;

- перетворення соціальної природи основних компонентів соціальної структури: класів, груп, спільнот; прагматичне відновлення їх як суб'єктів власності та влади; поява економічних класів, верств з відповідною системою соціальних конфліктів і суперечностей;

- поява нових каналів підвищення статусів, посилення горизонтальної та вертикальної мобільності українців;

- активізація процесів маргіналізації, тобто втрати особистістю належності до певної соціальної групи, норм і цінностей відповідної субкультури без входження до іншої. В українському суспільстві на рубежі ХХ-ХХІ ст. вона характеризується переходом переважно в нижчі верстви населення;

- підвищення соціального престижу освіти і кваліфікації, посилення ролі культурного фактора у формуванні прагматичних високостатусних груп;

- зміна якісних та кількісних параметрів структури, поглиблення соціальної поляризації суспільства: економічний статус і спосіб життя еліт, вищої верстви різко зросли, а у більшості населення - різко знизилися.

Сьогодні перед українським суспільством стоїть надзвичайно складне завдання: подолати біполярну соціальну структуру, створити належні прагматичні умови (політико - правові, економічні, соціокультурні і психологічні) для швидкого становлення середньо забезпеченого прошарку людей. Формування середніх верств означатиме поступове, прагматичне витіснення з громадського життя чинників, які розколюють суспільство на протилежні класи, а для забезпечення стабільності пропорцій у соціальній структурі суспільства необхідно постійно здійснювати адекватну часові і традиціям соціальну політику. Утвердження України як демократичного, соціально відповідального суспільства з усією гостротою ставить проблему фінансування та зміцнення позицій середнього класу, для розуміння образу якого важливо виділити його сучасну структуру. Середній клас - це стійкий прошарок людей: власники нерухомості, земельних ділянок, акцій, дрібні і середні підприємці, фермери, науково - технічна, військова, гуманітарна інтелігенція та висококваліфіковані робітники, фахівці середньої ланки управління, фінансисти, менеджери.

Вчені - прагматики вважають, що саме «середній клас» є основою сучасного суспільства. Сьогодні актуальною стає гіпотеза, обґрунтована Г.

Зіммелем, що стабільність суспільства залежить від питомої ваги й ролі середнього класу, існування та добробут якого є запорукою добробуту всього суспільства, а його нейтральна позиція, задоволення своїм становищем, віра у майбутнє нейтралізує протистояння протилежних полюсів соціальної ієрархії. Завдяки цьому суспільство зберігає рівновагу і стабільність, і чим більша питома вага середнього класу, тим сильніший вплив він здатний справляти на ситуацію в державі, на політику, економічні зміни, свідомість громадян, громадську думку.

Аналіз соціальної структури сучасного українського суспільства свідчить про наявність лише невеликого прошарку населення, який можна класифікувати як середній клас. Середній клас в Україні становить лише 10 %. Його основу складають вище керівництво транснаціональних компаній, які зараз діють в Україні, вітчизняні фінансово - промислові групи, керівництво холдингових компаній, крупних і середніх підприємств, державні службовці вищого рангу. «Специфіка середнього класу в Україні полягає в тому, що він, по - перше, був створений не на базі розвитку реального виробництва, а внаслідок «вміло» проведеної приватизації і необхідного доступу до бюрократичних інституцій, що здійснювали це роздержавлення, і по - друге, зорієнтований переважно на обслуговування класу багатих».

Становлення середнього класу в українському суспільстві залежить від ряду умов та чинників, а саме: глибинних соціально - економічних та соціально - політичних процесів, пов'язаних з ринковою трансформацією економіки, змінами в організації та функціонуванні виробництва, з діяльністю державних інститутів як одного з механізмів збалансування і гармонізації інтересів різних соціальних груп, соціально - психологічних процесів, традицій, ціннісних орієнтацій та установок індивідів і соціальних груп, їхньої готовності до сприйняття змін та діяльності за нових умов .

Аналізуючи основні процеси становлення середнього класу в Україні, потрібно враховувати, що в структурі нашого населення є певна частина людей, яка отримує достатньо високі (вищі за середні) доходи, однак не може бути віднесена до середнього класу. Це особи, пов'язані з тіньовим капіталом та бізнесом, корумповані посадові особи органів державної влади, ті, хто співпрацює з кримінальними структурами. Вони не зацікавлені в соціально - економічній та політичній стабільності суспільства.

Як бачимо, перспективи створення процвітаючої української держави багато в чому пов'язані з формуванням середнього класу як активної суспільної сили, що виражає і відстоює інтереси всього суспільства, а становлення масового середнього класу повинно йти паралельно з перетворенням інституту держави та формуванням інститутів громадянського суспільства.

СУТНІСТЬ, ЧИННИКИ І НАСЛІДКИ БЕЗРОБІТТЯ

Андрієнко М.Я. – студентка 2 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник: Крикунова В.М. – к.е.н., доцент

Проявом макроекономічної нестабільності у сфері зайнятості є неповна зайнятість, тобто, – безробіття, яке, з теоретичної точки зору, визначається як складне соціально-економічне явище, що виражається у невідповідності попиту і пропозиції праці, унаслідок чого частина економічно активного населення не має роботи і доходу. Основними наслідками безробіття є скорочення обсягу ВВП, зниження доходів і звуження сукупного попиту, втрата незайнятими особами навичок та старіння їхніх професійних знань, а також негативні явища соціального характеру – підвищення рівня злочинності, кількості самогубств тощо.

В економічній літературі наводиться широка класифікація типів (видів) і форм безробіття, що пояснюється наявністю низки критеріїв поділу (наприклад, за причинами або способами зменшення), відмінностями джерел інформації (дані вибіркового опитувань, фонду страхування на випадок безробіття, державної служби зайнятості).

Е. Лібанова наводить фрикційне та інституційне безробіття, які формують природне і мають добровільний характер; вимушене (технологічне, структурне, регіональне); тривале і застійне; повне і часткове; зареєстроване, незареєстроване і приховане (приховане у двох формах – працюючі в умовах неповної зайнятості і працюючі, які не отримують заробітну плату) [2].

В. Базилевич наводить наступну класифікацію форм безробіття: добровільне та вимушене, інституціональне, фрикційне, структурне (з врахуванням конверсійного), циклічне, сезонне, молодіжне, технологічне, регіональне, відкрите і приховане [1].

Загальноприйнята класифікація зводить безробіття за причинами його виникнення до таких основних типів: фрикційне, структурне, циклічне. А. Мельник пропонує у складі фрикційного безробіття виділити сезонне та інституціональне. В. Базилевич вважає, що сезонне безробіття є окремою формою, оскільки має вимушений, а не добровільний характер, як фрикційне, а тому не може розглядатися у складі даного виду безробіття. А. Лівшиц, Е. Лібанова розглядають інституційне безробіття як самостійну складову природного, оскільки воно породжується самим устроєм ринку праці.

Фрикційне безробіття – це вид безробіття, пов'язаного з пошуком місця роботи і очікуванням на отримання роботи тими особами, які не задоволені рівнем оплати або умовами праці. Воно є продуктом і передумовою динамічності ринку праці.

Структурне безробіття спричиняють зрушення у споживчому попиті, які змінюють структуру загального попиту на працю, внаслідок чого виникає невідповідність між попитом і пропозицією працівників певної кваліфікації в даному регіоні або відмінність між попитом і пропозицією працівників за

регіонами. Різновидом структурного безробіття є технологічне безробіття, яке виникає внаслідок впровадження новітніх технологій і обладнання, що спричиняє заміну людей машинами та їх вивільнення.

Розрізняють безробіття відкрите і приховане (в явній чи неявній формі). Фахівці МОП пов'язують приховане безробіття з неповною зайнятістю, яка носить вимушений характер і також може бути явною та прихованою. Явна неповна зайнятість означає працю неповний робочий час або зайнятість протягом більш коротких, ніж звичайно, періодів. Прихована неповна зайнятість – це зайнятість, яка не дозволяє працівнику повністю використати здібності, знання та кваліфікацію.

В Україні рівень безробіття оцінюють за двома методиками: національною (служби зайнятості) і за методологією МОП. Кількість безробітних (за методологією МОП) у віці 15-70 років у 2015 р. становила 1,7 млн осіб, з них майже дві третини склали мешканці міських поселень (1,1 млн осіб). Із загальної кількості безробітних 1,3 млн осіб, або 77,8%, раніше працювали, а інші 0,4 млн шукали роботу вперше та не мали досвіду роботи. До останньої категорії здебільшого належала молодь, яка була непрацевлаштована після закінчення навчальних закладів. Так, серед таких безробітних у 2015р., частка осіб віком 15-24 роки складала 68,9%, а у віці 25-29 років – 18,1%. Більшість безробітних шукали роботу самостійно (72,5%), а решта зверталася за допомогою до державної служби зайнятості.

Рівень безробіття населення (за методологією МОП) віком 15-70 років у цілому по Україні у 2015 р. становив 9,1% економічно активного населення зазначеного віку, а серед населення працездатного віку – 9,5%. Цей показник був вищим серед населення сільської місцевості (9,4%) порівняно з мешканцями міських поселень (9,0%). Відповідний показник по країнах Євросоюзу (9,4%) був вищим, ніж в цілому по Україні.

Рівень безробіття населення працездатного віку (за методологією МОП) у 3,5 рази перевищував рівень зареєстрованого безробіття, розрахованого по відношенню до економічно активного населення працездатного віку (у жінок – у 2,5 рази, чоловіків – у 5,2 рази, міських поселеннях – у 3,9 рази, сільській місцевості – у 3,1 рази). За адміністративними даними державної служби зайнятості, статус безробітного протягом 2015 р. мали 1435,2 тис. осіб. Рівень зареєстрованого безробіття в середньому за 2015 р. склав 2,7% від економічно активного населення працездатного віку. Таким чином, в економіці України безробіття є суттєвою соціально-економічною проблемою, що спричинює соціальну напругу у суспільстві та призводить до значних економічних втрат.

Список використаних джерел:

1. Базилевич В. Д. Макроекономіка: підручник / Базилевич В. Д., Базилевич К. С., Баластрик Л. О.; за ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання, 2008. – 743 с.
2. Лібанова Е. М. Ринок праці: навч. посібник / Е. М. Лібанова – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 224 с.

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Андієць Т.Г. – студент 3 курсу ЕФ

Науковий керівник: Морозов Р.В. – д.е.н., професор

Економіка України поступово, але впевнено інтегрується в економіку розвинутих країн світу. На тлі цього процесу змінюються підходи до бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які мають бути уніфікованими та зрозумілими як внутрішнім, так і зовнішнім користувачам.

Зважаючи на те, що підходи до бухгалтерського обліку суттєво змінилися, а також у кожній галузі є своя специфіка, бюджетні установи потребують вказівок і рекомендацій щодо облікової політики від головних розпорядників бюджетних коштів, яким вони підпорядковані. Тим більше, що бюджетні установи мають погоджувати облікову політику та зміни до неї саме із суб'єктом управління вищого рівня. Слід підкреслити, що облікова політика – не тільки структурована, а й системна категорія, пов'язана з усіма елементами загальної економічної політики бюджетних установ. Звідси випливає необхідність комплексного, системного підходу до формування і реалізації облікової політики бюджетних установ, що визначає значущість і актуальність теми даного дослідження.

Метою дослідження є розробка теоретико-методичних засад щодо формування облікової політики бюджетних установ.

Сучасне тлумачення поняття «облікова політика» має достатньо визначень. У найбільш загальному вигляді сутність поняття «облікова політика» визначається як сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності.

Підприємства і установи самостійно визначають свою облікову політику за погодженням її з власником або уповноваженим ним органом відповідно до установчих документів та законодавчих і нормативно-правових актів України [1–3].

Розробкою облікової політики здебільшого займається бухгалтерська служба (бухгалтер). Для визначення окремих показників можуть залучатися інші фахівці. Особливості формування облікової політики бюджетної установи наведені на рис. 1.

Встановлено, що принципи, методи і процедури, що використовуються бюджетною установою щодо формування облікової політики, визначаються на основі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі та інших нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку.

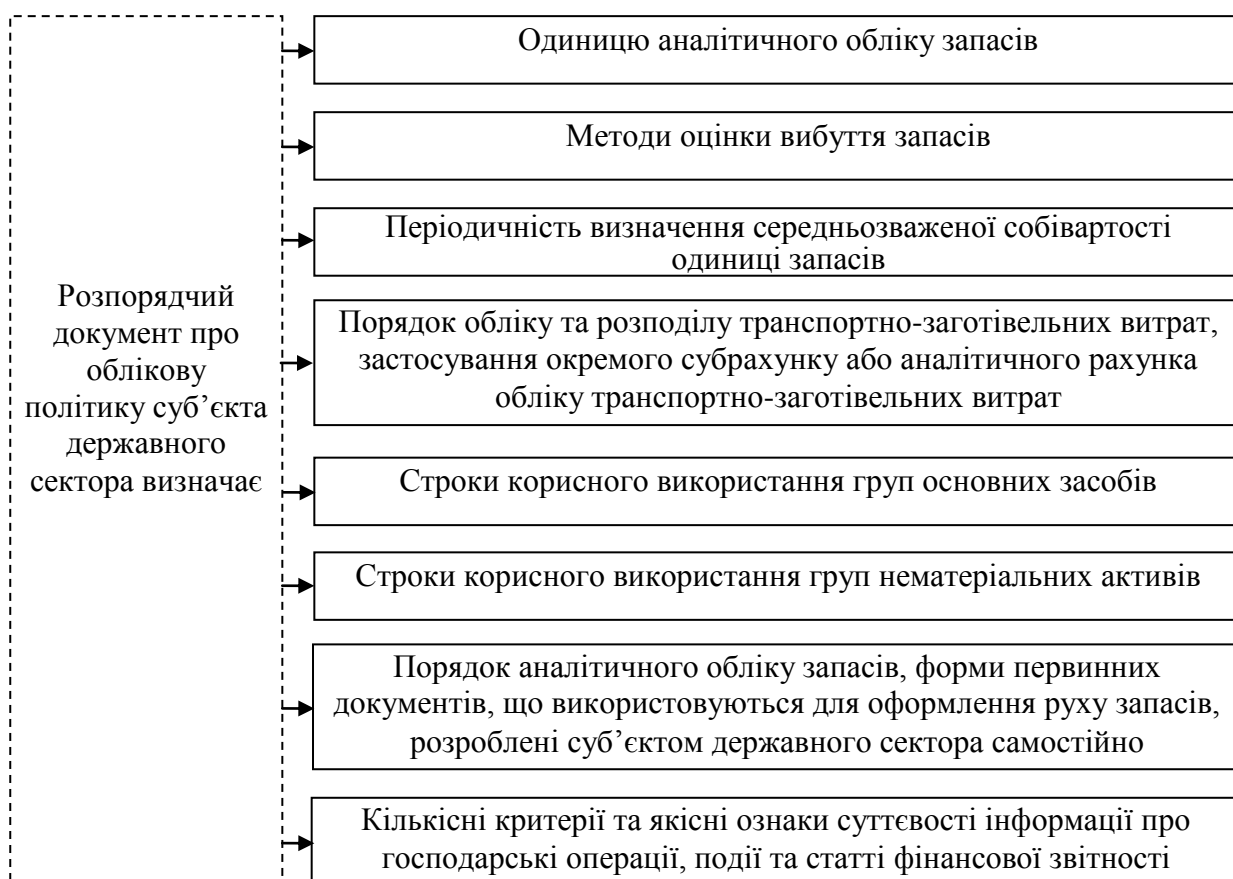

Рис. 1. Особливості формування облікової політики бюджетної установи

Досліджуючи проблему формування облікової політики, варто конкретизувати, що облікова політика не може бути незмінною. Це передбачає періодичне введення в облікову політику змін. Є два підходи до змін в обліковій політиці, які називаються ретроспективним та перспективним. Ретроспективне – це застосування нової облікової політики щодо операцій, інших подій та умов так, начебто ця політика застосовувалася завжди.

Встановлено, що облікова політика може бути змінена, як правило, на початку року. Змінювати облікову політику бюджетна установа може лише у виняткових випадках, передбачених НП(С)БОДС, і такі зміни мають бути обґрунтованими. У разі зміни облікової політики суб'єкта державного сектора облікова політика (із урахуванням змін) додається до річної фінансової звітності у формі опису чи додається копія розпорядчого документа.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» / Верховна Рада України, 16.07.1999, № 996-XIV. – (Нормативний документ Верховної Ради України. Закон) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show>

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ В СИСТЕМІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Андрієць Т. Г. – студент 3 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник: Минкіна Г.О. – к.с-г.н., доцент

Процес відтворення в АПК ніколи не відбувався на власній економічній основі, оскільки міжгалузевий обмін не був еквівалентним, а підприємства завжди відчували дефіцит коштів. Визначальною умовою забезпечення сталого розвитку аграрних підприємств є залучення та раціональне використання фінансових ресурсів. Ефективне реформування аграрної економіки, структурне перетворення з якісним оновленням виробництва, ринкової та соціальної інфраструктури завжди базується на відповідному фінансовому забезпеченні.

Сьогодні в аграрній сфері головна роль відводиться активізації залучення фінансових ресурсів, як необхідної складової забезпечення сталого розвитку підприємств галузі. Незважаючи на відносно високий рівень самофінансування підприємств, їхні внутрішні ресурси, як правило, не можуть забезпечити належного рівня фінансування. Тому налагодження відносин із банківською системою і небанківськими фінансовими установами, як із важливими інституціями зовнішнього фінансування, актуальне й нині.

Фінансування сільського господарства є напевне одним з найскладніших. Сезонність виробництва, необхідність в одночасному придбанні дорогої комплексної техніки та будівництва виробничих приміщень і сховищ змушує селян брати коротко-, середньо- та довгострокові кредити. Завдячуючи державній підтримці, за останні роки, кредитування сільськогосподарських підприємств розвивається достатньо високими темпами.

Можна зробити висновок, що банківські кредити стали основним інструментом фінансування аграріїв. Важливим стимулом для отримання кредитів була і державна політика по здешевленню кредитів (компенсувалося від 5 до 9 %).

Довгострокові кредити банки надають переважно на закупівлю сільськогосподарської техніки, найменше — на оплату клієнтами платежів за лізинговими контрактами і здійснення капітальних витрат, пов'язаних з будівництвом. Така ситуація пояснюється тим, що оплачуючи техніку, банки краще контролюють цільове використання кредиту і можуть оформити як заставу об'єкт кредитування. В інших випадках позичальнику необхідно надати додаткове забезпечення кредиту, що для багатьох сільськогосподарських підприємств проблематично.

Підґрунтям позитивних змін, які відбулися останніми роками у кредитних відносинах банків із сільськогосподарськими позичальниками, стали наступні чинники: підвищення ефективності функціонування і прибутковості сільськогосподарських підприємств, підвищення кредитоспроможності, впровадження державою спеціального механізму часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами комерційних банків, набутий досвід

кредитування, практика страхування, високий рівень повернення кредитів.

Банківські установи наполегливо працювали над розширенням своїх кредитних можливостей за рахунок залучення коштів населення. Одним із напрямів було використання цих коштів на коротко- і довгострокове кредитування підприємств АПК, мікрокредитування аграрних підприємств, лізингове кредитування тощо. Варто підкреслити, що для розвитку кредитування важливе значення має страхування застави й забезпечення недоторканості. Проте послуги страхових компаній досить дорогі, механізму недоторканості застави ще не відпрацьовано.

Важливим сегментом розвинутої ринкової економіки є функціонування ринку цінних паперів, який дає підприємствам багатоваріантний вибір джерел фінансування і кредитування, сприяє підвищенню мобільності фінансового капіталу. Пошук альтернативних джерел інвестування для підприємств простіший, оскільки вони спрямовані на додаткову емісію акцій. Кошти, отримані від розміщення акцій, можна спрямувати на виконання виробничої програми чи поповнення власного капіталу. Зауважимо, що в економічно розвинених країнах додаткова емісія акцій — постійне джерело фінансування, хоча вона є дорогим джерелом фінансування для емітента. Проте світова фінансова криза, коливання кон'юнктури на вітчизняному ринку цінних паперів, подібні до падінь курсів не дають змоги, на нашу думку, повною мірою скористатися його можливостями як постійним джерелом фінансування підприємства. Варто зазначити, що на фондовому ринку 95 % операцій із цінними паперами здійснюється непрозоро, а близько 75 % пов'язано зі схемами, що сприяють відпливу коштів за кордон. Відповідно, побоюючись небажаного поглинання, окремі підприємства, навіть великі, останніми роками почали вилучати з обігу на фондовому ринку свої цінні папери, віддаючи перевагу позикам кредитних інституцій.

Також одним з напрямів залучення фінансових ресурсів в аграрній сфері економіки є подальший розвиток небанківських фінансових установ, а саме: кредитних спілок, кредитних товариств, лізингових компаній, факторингових компаній, інвестиційних фондів тощо. Необхідно активізувати також і нові форми кредитування у сільському господарстві. Прикладом тому є отримання кредитів під заставу виробленої продукції (складські розписки), факторингові операції, форфейтування, кредитування за допомогою векселів та фінансовий лізинг. Це б дозволило оперативнo отримувати кредити для фінансування сільськогосподарського виробництва.

Іншим напрямом залучення фінансових ресурсів в аграрній сфері економіки є державна підтримка. Так, згідно Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік», бюджетом на агропромисловий комплекс України передбачено виділення значно більших коштів на розвиток програм підтримки Міністерства аграрної політики і продовольства, аніж у бюджетах 2016 та 2015 років. Тобто, витрати держказни Мінагрополітики та на підтримку аграрного сектору в 2017 році складуть 7,432 млрд. грн., тоді як у 2016-му – 2,008 млрд. грн., а в 2015-му – 3,648 млрд. грн. Також, згідно Закону України

«Про Державний бюджет України на 2017 рік» у звітному році аграрний сектор потрапить під державну програму «Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі», котра передбачає пряму бюджетну дотацію для розвитку сільськогосподарських товаровиробників і стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції. Розроблену й утверджену програму прийнято на заміну скасованого на вимогу Міжнародного валютного фонду спецрежиму ПДВ. Програма передбачає виділення коштів у розмірі 4 млрд. грн. на низку напрямів аграрної галузі, зокрема на тваринництво, виробництво молока, садівництво, виноградарство, овочівництво, ягідництво тощо. Дану програму розроблено у зв'язку з тим, що МВФ протягом трьох останніх років вимагав відмінити спецрежим ПДВ в агропромисловому комплексі. Без сумніву, цей крок є негативним фактором розвитку вітчизняного АПК, але такі дії були обов'язковою умовою продовження фінансування України за підписаною між МВФ та нашою країною угодою.

Таким чином, можна визначити наступні напрями активізації фінансування підприємств в аграрній сфері економіки:

- вдосконалення державної аграрної політики;
- проведення постійного моніторингу за капіталізацією емітентів і ефективністю використання залученого на фінансовому ринку капіталу;
- підвищення інвестиційної привабливості вітчизняних аграрних підприємств;
- розширення спектру та підвищення якості банківського кредитування підприємств аграрної сфери;
- розвиток фінансової інфраструктури аграрного сектора економіки тощо.

Крім цього, винятково позитивну роль для забезпечення сталого розвитку підприємств аграрного сектора економіки повинно відіграти становлення та функціонування сільськогосподарських кооперативних банків і кредитних кооперативів. Формування системи кооперативних банків в Україні дозволить максимально сконцентрувати аграрний капітал, цільові державні фінансові ресурси, депозити населення та інші джерела фінансування для підтримки розвитку пріоритетної галузі національної економіки, оперативно управляти фінансовими потоками, враховувати регіональні особливості, сезонність та спеціалізацію аграрного сектора економіки.

Список використаних джерел:

1. Алексеенко Л.М. Актуальні проблеми мобілізації капіталу /Алексеенко Л.М. // Фінанси України. — 2009. — № 5. — С. 30-37.
2. Литвин Б. М. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник / Б.М. Литвин, М.В. Стельмах. - К.: Хай-Тек Прес. - 2008. - 336 с.
3. Малій О.Г. Лізингове кредитування: стан та перспективи для аграрної сфери /О.Г. Малій // Облік і фінанси АПК. - 2014. - № 7. - С. 94-103.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБСЛУГОВУЮЧОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ У ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

**Андрющенко К. С. - студент 3 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник –Хорунжий І.В. к.с.-г.н., доцент**

В Україні великі структури і трейдери диктують умови на ринку сільськогосподарської продукції, бо не мають противаги – нема достатнього розвитку кооперації, нема згуртованих виробників. Посередники за безцінь скуповують продукцію у селян, які не мають доступу до ринків, і далі продають її, отримуючи при цьому надприбутки. Але там, де люди скооперувалися, посередники відступають.

Можливості розвитку кооперативного руху в Україні потрібно розглядати з декількох аспектів. Перший – недостатня інформованість населення відносно діяльності і переваг кооперативів. Другий - у незаможних селян відсутній стартовий капітал необхідний для об'єднання. Третій - це не розуміння державних органів якою є економічна природа кооперації [1]. У рамках поглиблення інтеграції України в ЄС і світовий економічний простір питання розвитку кооперації в аграрному секторі постало з усією гостротою. Адже в ЄС громадські організації, які саморегулюються, є досить потужними і мають реальний вплив на формування аграрної політики. Наразі динаміка кооперативного руху в Україні має негативну тенденцію, що вимагає своєчасного регулювання з боку держави та удосконалення відповідних нормативно-правових та організаційно-економічних механізмів, пошуку дієвих оперативних рішень та розробки стратегії подальшого розвитку.

Проблема розвитку кооперації в аграрному секторі економіки є вкрай актуальною і вимагає всебічного вивчення з урахуванням специфіки кооперативних відносин в аграрній сфері. Загалом кооперативи зорієнтовані не стільки на збільшення валового виробництва, скільки на задоволення потреб своїх колективних членів.

Порівняно з статистичними даними по Україні, показники по Херсонській області мають відмінності. Так, за період з 2010 по 2015 рр. загальна кількість кооперативних підприємств Херсонщини зменшилася на 10% і становила 578 одиниць. Скорочення відбувалося у групах обслуговуючих (на 18,3%) і сільськогосподарських виробничих кооперативів (на 10,1%). Одночасно зросла кількість виробничих (на 32,5%), споживчих (на 56%) та сільськогосподарських обслуговуючих (на 52,8%) кооперативів (табл. 1).

За розглянутий період ланцюговий темп змін відображає дуже нерівномірні тенденції. Так для обслуговуючих кооперативів на протязі досліджуваного періоду напрямок змін має негативний характер (група б). Водночас, визначені тенденції змін кількості виробничих та споживчих кооперативів, свідчать про стабілізацію та зростання першої (група а) не

зважаючи на скорочення їхньої кількості. У плані покращення просування та реалізації продуктів вони досить успішно стоять на ринку сільгосппродукції.

Таблиця 1

**Динаміка кількості кооперативних підприємств
Херсонської області, одиниць***

Кооперативи	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2015 р. у % до 2010 р.
Кооперативи, всього	644	610	576	554	547	578	89,8
темп змін, ланцюг., %	-	-5,3	-5,6	-3,8	-1,3	5,7	-
у тому числі: а) виробничі	40	43	46	49	53	53	132,5
темп змін, ланцюг., %	-	7,5	7,0	6,5	8,2	0,0	-
б) обслуговуючі	443	399	383	358	348	362	81,7
темп змін, ланцюг., %	-	-9,9	-4,0	-6,5	-2,8	4,0	-
в) споживчі	25	30	31	40	38	39	156,0
темп змін, ланцюг., %		20,0	3,3	29,0	-5,0	2,6	-
г) сільсько-господарські виробничі	18	18	12	12	12	16	88,9
темп змін, ланцюг., %	-	0,0	-33,3	0,0	0,0	33,3	-
д) сільсько-господарські обслуговуючі	36	40	42	45	46	55	152,8
темп змін, ланцюг., %	-	11,1	5,0	7,1	2,2	19,6	-

* розраховано на основі [3].

Порівняно з наявними тенденціями в Україні, індекс змін кількості кооперативів у Херсонській області майже в 2 в.п. є вищим. Зростання відбувалося у всіх групах, крім обслуговуючих кооперативів. Найбільшим воно було серед споживчих, с.-г. обслуговуючих та виробничих кооперативів, і меншим – серед сільськогосподарських виробничих (табл. 2).

Проте проблеми та перспективи розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації, з огляду на їх актуальність, ще потребують подальшого дослідження.

Таблиця 2

**Порівняння індексів змін кількості кооперативів. України та
Херсонської області у 2015 р., відсоткові пункти***

Кооперативи	Україна	Херсонська область	Відхилення
Кооперативи, всього	88,0	89,8	1,8
а) виробничі	108,0	132,5	24,5
б) обслуговуючі	85,0	81,7	-3,3
в) споживчі	110,8	156,0	45,2
г) сільськогосподарські виробничі	76,9	88,9	12,0
д) сільськогосподарські обслуговуючі	117,5	152,8	35,3

* розраховано на основі статистичних даних [2, 3].

Сьогодні успіх господарської реформи залежить від розвитку багатокладності та конкуренції різних форм господарювання. Складовою такої багатокладної системи має стати сільськогосподарська кооперація (виробнича й обслуговуюча), яка допоможе сільськогосподарським товаровиробникам протистояти посередницькому бізнесу отримати ефект не тільки від виробництва, а й від його обслуговування, переробки та збуту продукції. Адже кооператив, з одного боку, це підприємство, що виконує певні бізнесові функції, керуючись економічними інтересами своїх клієнтів - власників, а з іншого – це соціальне утворення, в якому ті, хто кооперується, знаходять для себе соціальний захист, задовольняючи свої економічні інтереси [4].

Виходячи з цього, виникає необхідність розробки заходів щодо створення ефективних умов для розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів як невід'ємної складової агропромислового комплексу України. Ми пропонуємо основними напрямками розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів визначити наступні: - всебічна інформаційна підтримка сільськогосподарського кооперативного руху з боку держави; - сприяння та державна підтримка вітчизняних інтеграційних процесів щодо формування інститутів громадянського суспільства у сфері сільськогосподарської кооперації; - удосконалення кооперативної законодавчої бази, втілення у ній кращого світового досвіду; - сприяння розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації шляхом послаблення податкового тиску; - посилення співпраці сільськогосподарських кооперативів з вищими навчальними закладами.

Список використаних джерел:

1. Іван Томич: розвиток сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів – магістральний шлях для АПК України <http://agroconf.org/content/ivan-tomich-rozvitok-silskogospodarskih-obslugovuyuchih-kooperativiv-magistralniy-shlyah>
2. Державна служба статистики України. Україна у цифрах 2015. Статистичний збірник Київ 2016. http://istmat.info/files/uploads/53010/ukraina_v_cifrah_2015.pdf
3. Статистичний щорічник Херсонської області за 2015 рік / За ред. В.А. Вознюка. – Херсон: Головне управління статистики у Херсонській області, 2016. – 488с.
4. Івченко Н.М. Основні напрямки державного регулювання розвитку сільськогосподарської кооперації в Україні. <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/34.pdf>

РОЗВИТОК УПРАВЛІНСЬКОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ

Андрієнко М.Я. - студентка 2 курсу ЕФ
Науковий керівник: Шепель Т.С. – асистент

На початку ХХ століття в Україні, як вважають дослідники, визначалися дві основні групи концепцій управління: організаційно-технічна та соціальна.

До першої можна віднести концепції "Організаційного управління" О.О. Богданова, "Фізіологічного оптимуму" О.А. Єрманського, "Вузької бази" А.К. Гостєва. До другої групи – концепцію "Організаційної діяльності" П.М. Керженцева, "Соціально-трудова концепцію управління виробництвом" Н.А. Вітке і "Теорію адміністративної єдності" Ф.Р. Дунаєвського.

О.О. Богданов був видатним економістом, філософом. Різноманітність захоплень допомогла йому помітити, що всі види управління в природі, техніці, суспільстві мають загальні риси, що дозволяє говорити про можливість існування особливої науки – організаційної. Її предметом у технічній сфері виступає організація речей, в економічній сфері – організація людей, у політичній – організація ідей. Технічна організація, на думку Богдановича, була визначальною стосовно до інших. Таким чином, він, по суті, нехтував самостійним характером соціально-економічної діяльності людей.

О.А. Єрманський у своїх працях сформував передумови науки про організацію праці і управління, пов'язані з появою певних соціально-економічних умов і, перш за все, великого машинного виробництва, всі фактори якого необхідно було використовувати раціонально. Одним із основних законів цієї науки Єрманський вважав "закон організаційної суми", яка буде більше, ніж "арифметична складова сили", якщо всі речові та особисті елементи виробництва гармонійно поєднуються та доповнюють один одного.

Представником соціального напрямку був, перш за все, П.М. Керженцев, який сформулював теорію організаційної діяльності. Виділивши в науковій організації праці три об'єкти: працю, виробництво та управління, він сконцентрувався на останньому, вважаючи його найбільш важливим. Під науковою організацією управління він розумів вибір найбільш раціональних прийомів і методів виконання управлінських ідей, таких як: формування організаційних структур, розподіл обов'язків, планування, облік, підбір та розстановка кадрів, дотримання дисципліни. Розвиток ініціативи, на думку Керженцева, призводить до того, що замість минулих наказів зверху створюється особливий вид керівництва - підлеглості, який виражається в певному погодженні між вищою та нижчою інстанціями.

Другий прихильник соціального підходу до управління Н.А. Вітке у своїй соціально-трудова концепції управління виробництвом чітко розмежував управління речами та управління людьми і сконцентрувався на останньому. Головне завдання управління він бачив у доцільній організації людей як учасників єдиної трудової кооперації.

На думку Вітке, управління є єдиним цілісним процесом, де елементи поєднуються за допомогою адміністративної функції, вчення про яку стало основою його концепції. Чим вищий рівень управління, тим більша в ньому частка адміністративних елементів у порівнянні з технічним, тим більш важливу роль відіграє адміністративна функція.

Суть адміністративної праці, відповідно до концепції Вітке, полягала у створенні сприятливої соціально-психологічної атмосфери у виробничих колективах. Вітке сформулював також сукупність вимог до керівників-носіїв адміністративної функції. Серед них: уміння правильно підбирати персонал, чітко розподіляти обов'язки, намічати цілі, координувати роботу, здійснювати контроль.

В Україні наукові дослідження проблем управління тісно пов'язані з іменем Ф.Р. Дунаєвського, засновника і директора Харківського всеукраїнського інституту праці. Під адміністративного ємністю Дунаєвський розумів здатність управлінців керувати певною кількістю підлеглих незалежно від їх особистих якостей, що на сучасній управлінській мові прийнято називати діапазоном контролю. Ф.Р. Дунаєвський та його учні висунули також концепцію особливої науки організації управління, яку назвали організаційною технологією. На засадах інтегрального підходу до управління вони виділили низку технічних, економічних, фізіологічних і психологічних проблем, які, на їхню думку, повинні розробляти відповідні науки. Це одна з перших концепцій, в якій досить чітко простежується ідея системи наук про управління та ідея самостійної науки управління зі своїми власними проблемами. У цій науці важливе місце посідало мистецтво керівника.

Українським організаціям притаманна слабкість організаційної культури. Низка науковців організаційної культури – Б.П. Будзан, Г.В. Щокін, Ф.І. Хміль – приділяли увагу проблемам підвищення професійного рівня менеджерів, формуванню сучасної культури організації, посилення функцій, пов'язаних з маркетингом.

Таким чином, формування ефективної системи управління потребує не тільки акумуляції світових здобутків цієї галузі, а й врахування особливостей соціально-економічних процесів в Україні. У менеджменті велике значення мають національна психологія, традиції, соціально-культурні чинники, духовні цінності. Вітчизняна модель менеджменту потребує одночасного вирішення трьох взаємопов'язаних проблем: макроекономічних змін у суспільстві, формування нового управлінського мислення менеджерів та вдосконалення наукової бази управління.

Список використаних джерел:

1. Єрмошенко М. Менеджмент : Навчальний посібник/ Микола Єрмошенко, Сергій Єрохін, Олег Стороженко: Національна академія управління. - К.: Національна академія управління, 2006. - 655 с.
2. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Основи менеджменту: Підручник. — К.: Академвидав, 2003. — 415с.

ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЕКСПЕРТНИХ СИСТЕМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Антоненко А.Ю. - студент 2 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник - Лобода О.М. к.т.н., доцент

Експертна система - це програма для комп'ютера, що оперує зі знаннями в певній предметній області з метою виробітку рекомендацій або розв'язання проблем. [1]

Експертна система може цілком взяти на себе функції, виконання яких звичайно вимагає залучення досвіду людини-фахівця, або відігравати роль асистента для людини, що приймає рішення. Інакше кажучи, система (технічна або соціальна), що вимагає ухвалення рішення, може дістати його безпосередньо від програми або через проміжну ланку - людини, що спілкується із програмою. [1] Той, хто приймає рішення, може бути експертом зі своїми власними правами, і в цьому випадку програма може "виправдати" своє існування, підвищуючи ефективність його роботи. Альтернативний варіант - людина, що працює в співробітництві з такою програмою, може домогтися з її допомогою результатів більш високої якості. Загалом кажучи, правильний розподіл функцій між людиною і машиною є однією з ключових умов високої ефективності впровадження експертних систем.

Технологія експертних систем є одним з напрямків нової області дослідження, що отримала найменування штучного інтелекту (Artificial Intelligence - AI). [2] Дослідження в цій області сконцентровані на розробці і впровадженні комп'ютерних програм, здатних емулювати (імітувати, відтворювати) ті області діяльності людини, які вимагають мислення, певної майстерності і накопиченого досвіду. До них належать задачі прийняття рішень, розпізнавання образів і розуміння людської мови. Ця технологія вже успішно застосовується в деяких областях техніки і життя суспільства - органічній хімії, пошуку корисних копалин, медичній діагностиці. Перелік типових задач, розв'язуваних експертними системами, включає:

- добування інформації з первинних даних (таких як сигнали, що надходять від гідролокатора);
- діагностика несправностей (як у технічних системах, так і в людському організмі);
- структурний аналіз складних об'єктів (наприклад, хімічних сполук);
- вибір конфігурації складних багатокомпонентних систем (наприклад, розподілених комп'ютерних систем);
- планування послідовності виконання операцій, що приводять до заданої мети (наприклад, виконуваних промисловими роботами).

Перед тим як приступитися до розробки ЕС, інженер по знаннях повинен розглянути питання, чи варто розробляти ЕС для даного додатка. В узагальненому вигляді відповідь може бути такою: використати ЕС треба в тому випадку, коли розробка ЕС можлива, виправдана і методи інженерії знань

відповідають розв'язуваній задачі. Щоб розробка ЕС була можливою (для даного додатка), необхідно одночасне виконання принаймні основних вимог, які наведені на рис. 1.

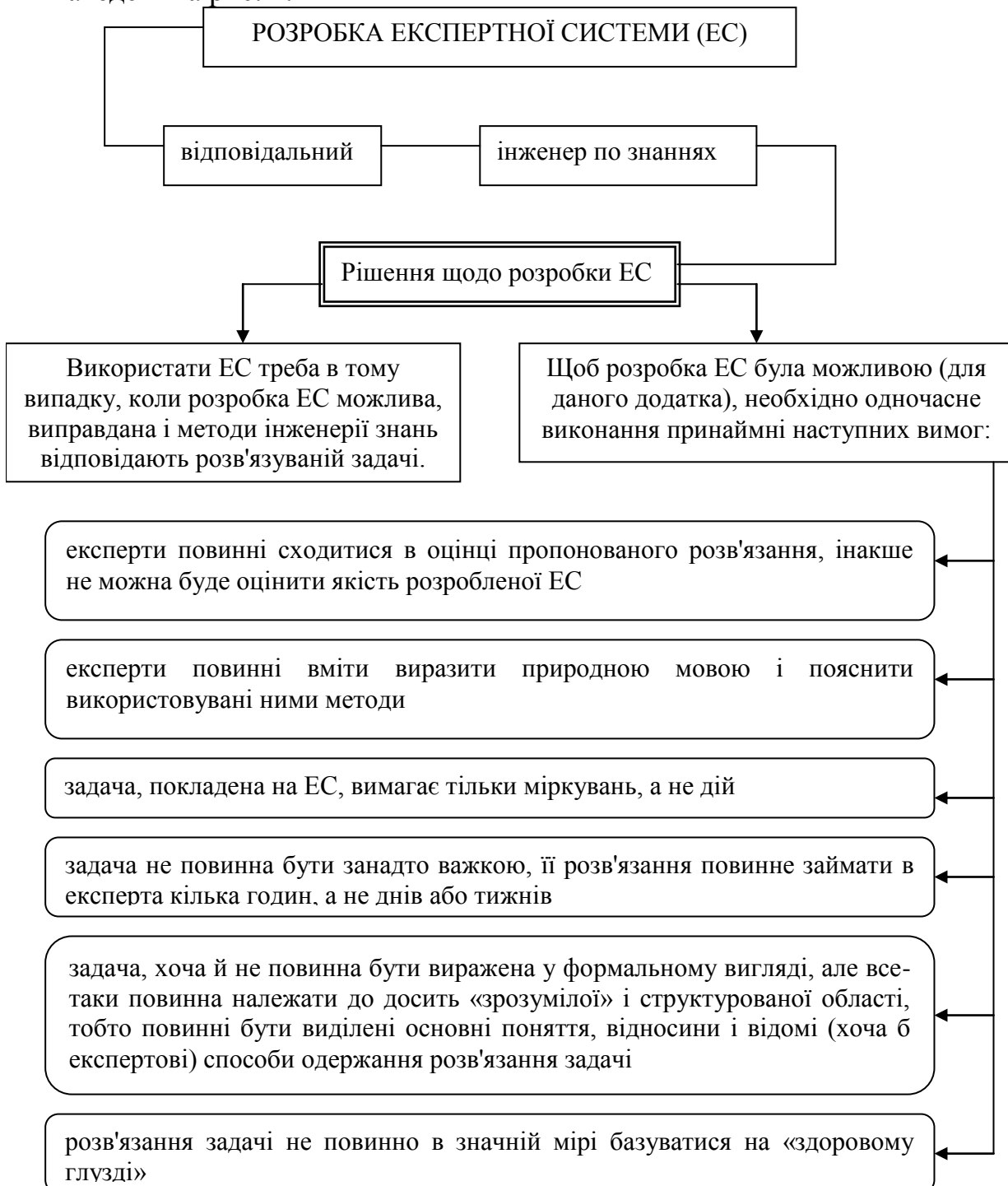

Рис. 1. Основні вимоги до розробки ЕС

Планування - інша важлива область для експертних систем. Експертні системи, використовувані в цей час, включають відправлення вантажівок і систему планування, що визначає послідовність зупинок на маршруті, щоб забезпечити краще обслуговування і промислову систему проектування, що організовує машини і операторів, щоб забезпечити ефективний потік матеріалів через фабрику і використання ресурсів. "American Airlines" використовує

експертну систему МОСА (Maintenance

Operation Center Advisor), що встановлена на комп'ютері Macintosh, для планування поточного технічного обслуговування для всіх 622 літаків флоту American.

МОСА включає 5000 правил, які були отримані від 30 літакових техніків. Літак повинен проходити поточне технічне обслуговування через кожні 60 годин польоту, і система МОСА повинна видати графік, що виконує це правило, охоплює маршрути всієї Америки і скорочує порожні польоти літаків до регіональних центрів обслуговування. За американськими оцінками, МОСА зберегла компанії половину мільйона доларів у рік у порівнянні із планувальниками-людьми.

Інший приклад планування: фірма General Motors створила Expert Scheduling System, або ESS, для формування життєздатних графіків виробництва. Щоб побудувати систему, GM використала структуру експертної системи IntelliCorp's

Knowledge Engineering Environment і мову програмування Lisp. ESS включає евристику, що була закладена досвідченим фабричним планувальником у системі і зв'язує в GM кероване комп'ютером виробництво і навколишнє середовище так, щоб оперативна інформація заводу використовувалася для формування графіка роботи заводу.

Підсумовуючи все сказане, відзначимо - експертна система утримує знання в певній предметній області, накопичені в результаті практичної діяльності людини (або людства), і використовує їх для розв'язання проблем, специфічних для цієї області. Цим експертні системи відрізняються від інших, "традиційних" систем, у яких перевага віддається більше загальним і менш пов'язаним із предметною областю теоретичним методам, найчастіше математичним. Процес створення експертної системи часто називають інженерією знань (knowledge engineering) і він розглядається в якості "застосування методів штучного інтелекту".

Список використаних джерел:

1. Грабауров В.А. Информационные технологии для менеджеров/ В.А. Грабауров. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 368 с.
2. Корнеев И.К. Информационные технологии в управлении/ И.К. Корнеев, В.А. Машурцев. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 158 с.

ЕКОНОМЕТРИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

**Антоненко А.Ю. – студентка 2 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник – Артамонова І.Ю. асистент**

В сучасних умовах суб'єкти малого підприємництва, які не потребують великого стартового капіталу, мають високу оборотність ресурсів, здатні розробляти та впроваджувати нові зразки продукції та послуг, дають змогу прискорити структурну перебудову економіки, забезпечити насичення ринку товарами та послугами, ефективно використовувати людські та матеріальні ресурси, утворити конкурентне середовище, істотно поповнити місцеві бюджети.

Розвиток світової економіки свідчить, що мале підприємництво відіграє важливу роль в структурі економік розвинених країн. Зокрема, у європейських країнах, Сполучених Штатах Америки, Японії питома вага малих підприємств у виробництві внутрішнього валового продукту складає 50 – 60%, кількість малих підприємств на тисячу населення наближається до 30. В Україні частка малого бізнесу поки що не перевищує 15% ВВП, кількість малих підприємств на тисячу осіб складає близько 7 підприємств.

Становлення малого підприємництва в Україні характеризується нестабільністю. Найбільш активно мале підприємництво розвивалося в період з 1991 по 1998 рр. Далі спостерігається період стагнації. Особливо критичними є останні декілька років економічної кризи. У цей період відбувається скорочення малих підприємств не тільки загальною по Україні, а також по регіонах. Малі підприємства розташовані на території нашої держави вкрай нерівномірно. Це пояснюється тим, що Україна є сукупністю неоднорідних територій, кожна з яких є специфічною, з притаманними тільки їй характеристиками. Тому регіональні умови відіграють найважливішу роль серед багатьох чинників впливу на розвиток малого підприємництва. Однією з причин, яка стримує розвиток малого підприємництва в Україні є недостатність фінансових ресурсів для забезпечення його інвестиційної діяльності.

Так, наприклад, у 2010 році під впливом світової фінансової кризи обсяги інвестицій малих підприємств знизились до 26408,7 млн. грн., що складало 17,4% суми валових капітальних інвестицій підприємств в Україні, а в Херсонській області сума інвестицій суб'єктів малого підприємництва знизилась до 390,7 млн. грн., що становило 42,9% порівняно з попереднім роком.

Недостатність коштів для забезпечення фінансування інвестиційної діяльності малих підприємств в Україні потребує впровадження механізмів, які використовуються в економічно розвинених країнах, і забезпечують отримання мультиплікативного ефекту. Тобто при мінімальному використанні бюджетних коштів для підтримки малого підприємництва створюють умови для залучення в сектор малого підприємництва значної суми коштів юридичних та фізичних осіб.

Розвиток малого підприємництва є складним і суперечливим в Україні. Для виявлення чинників, що сприяють або гальмують ці процеси, необхідне глибоке наукове дослідження.

Науковими проблемами розвитку малих підприємств в умовах ринкової економіки переймалися українські та зарубіжні вчені, а саме П.Бернс, І.Благун, З.Варналій, В.Вітлінський, Л.Воротіна, І.Лук'яненко, С.Соболь, Д.Стокс, Г.Цегелик та ін.

Для виявлення динаміки зростання кількості малих підприємств в Україні за період 2000-2008 рр. було застосовано економетричні методи. Характер розподілу статистичних даних свідчить про нелінійність, яка на перший погляд не є суттєвою. Розподіл описали квадратичною функцією і оцінили адекватність моделі та статистичну значимість параметрів регресії.

Отже, за результатами розрахунків з кожним роком зменшується кількість працівників, зайнятих у сфері малого бізнесу. На сьогодні внаслідок політики уряду, кожного дня кількість малих підприємств по Україні продовжує скорочуватись, і відповідно, скорочується кількість зайнятих на малих підприємствах, що, в свою чергу, приводить до зростання відповідних показників. Серед чинників, що впливають на розвиток малого підприємництва в Україні, можна виділити недосконалість податкової системи, неналежну державну підтримку, бюрократичні перешкоди, відсутність коштів для розбудови власного бізнесу громадянами внаслідок низького рівня життя та доходів населення України. Однією із проблем функціонування вітчизняного малого бізнесу є також значна тінізація діяльності малих підприємств та, нерідко, низька якість їхньої продукції та послуг, що призводить до зниження їх конкурентоспроможності.

Досвід розвинутих країн свідчить про вагомий внесок в економіку сектору малого підприємництва. Суб'єкти малого бізнесу значною мірою впливають на зайнятість, на обсяги ВВП та є основним середовищем впровадження інновацій.

Виходячи з цього зазначимо, що в ринкових умовах господарювання мають бути створені державою та її урядом сприятливі умови для забезпечення ефективного розвитку малого підприємництва, а підтримка та ефективне регулювання його розвитку має спиратись на поглиблений науковий аналіз його проблем.

Список використаних джерел:

1. Воротіна Л.І. Малий бізнес та підприємництво : навч. посібник /– К.: Європейський університет, 2004. – 310 с.
2. Бездітко Ю.М. Кореляційно – регресійний аналіз джерел інвестиційної діяльності малих підприємств Херсонської області / Ю.М.Бездітко // Міжнародна конференція по математичному моделюванню (МКММ-2009) 14 – 19 вересня 2009 р. Вісник Херсонського національного технічного університету. № 2 (35). – Херсон: Олді – плюс, – 2009.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННИХ ПОСЯГАНЬ У СФЕРІ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ

Бабкіна М. – студентка 2 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник: Миронов В.В. – к.е.н., доцент

Аналіз криміногенної ситуації в банківській системі України свідчить про її подальшу криміналізацію. З метою особистого збагачення посадові особи банківських установ сприяють зловживанням з фінансовими ресурсами, що вчиняються представниками комерційних структур, спрямовують грошові кошти на обслуговування шахрайських торговельних угод, безпосередньо беруть участь "у відмиванні брудних коштів", сприяють відтоку цінностей за кордон і, як наслідок, своїми діями поглиблюють економічну кризу в державі.

Разом з тим, відмічено подальше зростання інтересу злочинного світу до процесів, що відбуваються в банківській системі, який пояснюється, в першу чергу, метою наближення до грошових коштів (які проходять через банківські установи), встановлення контролю над ними, злочинного впливу на ці процеси.

Тому одним з головних завдань оперативних підрозділів ОВС, які спеціалізуються на викритті та розкритті злочинів в банківських установах, є контроль за проведенням кредитних операцій.

Надання кредитів є однією з основних економічних функцій банків, що здійснюється з метою фінансування інвестиційних та споживчих цілей фізичних та юридичних осіб. Від того, наскільки стабільно банки реалізують свої кредитні функції, залежить економічне становище регіонів, які вони обслуговують, оскільки завдяки банківським кредитам засновуються нові підприємства та збільшується кількість робочих місць у цих регіонах, забезпечуються їх економічна стабільність [1].

Процес формування ринкових відносин в економіці України об'єктивно зумовлює необхідність підвищення ролі банківського кредиту.

Кредитні операції банків є найбільш ризикованою і доволі криміногенною сферою. У зв'язку з цим актуальності набуває кримінально-правова охорона банківських інтересів від злочинних посягань. Діяння, що спрямовано на незаконне одержання банківських кредитів, порушують нормальне функціонування фінансово-кредитної системи, знижують її ефективність як важливого джерела фінансування економічного зростання та виконання цільових програм, позбавляють фінансової допомоги тих суб'єктів підприємницької діяльності, які її насправді потребують і намагаються отримати у встановленому законом порядку. Доволі часто до злочинних посягань причетні працівники кредитної установи, що надає кредитні кошти.

Для визначення тенденцій розвитку злочинів у сфері банківського кредитування необхідно звернути увагу на специфіку вчинення злочинів, а саме:

- предмет злочину (великі суми обернених на власну користь коштів);

- досвідченість злочинців (якщо вони є посадовими особами банківських установ), які добре розуміються на економічних та юридичних питаннях банківських операцій, володіють інформацією на грошовому ринку, яка дає можливість отримувати кредитні кошти (під незначні відсотки) у національній валюті до початку процесу її різкої девальвації (знецінення) та вкладати їх у матеріальні цінності, валюту тощо. А вже після стабілізації національної валюти на більш низькому рівні, ніж в період видачі кредиту, повертати кредит за номіналом оформленої кредитної угоди. Прикладом може слугувати фінансова криза в Україні у серпні-грудні 1998 року, а також кризи попередніх років, коли відбувалась різка девальвація грошової одиниці України.

Для досягнення злочинної мети злочинці використовують різні способи:

- створення "фіктивних фірм" частіше на підставних осіб винятково з метою отримання кредиту і привласнення його;
- при укладанні кредитних договорів підробка документів, що створюють видимість фінансової спроможності, недостовірні бізнес-плани і техніко-економічні обґрунтування майбутніх інвестицій за рахунок кредитних коштів;
- фабрикація підроблених документів на обґрунтування кредитного запиту, договорів про нібито укладені угоди;
- надання підроблених документів про право одержання кредиту на пільгових умовах (по заниженій відсотковій ставці);
- надання у забезпечення повернення кредиту підроблених або отриманих неправомірним шляхом гарантійних листів від імені солідних державних або комерційних структур;
- надання за застави неповноцінного або вже закладеного, а іноді й не приналежного одержувачу кредиту майно;
- підкуп банківських працівників з метою схилити їх до видачі кредитів із порушенням економічних нормативів, вимог забезпечення повернення кредиту [2].

Не виключено варіант, коли працівники кредитної установи самі виступають ініціатором у видачі кредитних коштів для фіктивних фірм та підставних осіб.

З урахуванням цих тенденцій необхідно визнати важливість профілактичної роботи щодо умов забезпечення мінімізації кредитних ризиків та економічної безпеки фінансово-кредитної системи. Адже, у перекладі з латині "кредитування" означає "довірливі партнерські взаємовідносини" між банком та його клієнтом, а довіра, в свою чергу, обов'язково передбачає перевірку не лише об'єктів, а й суб'єктів кредитних угод. Банк аналізує, вивчає діяльність потенційного позичальника, визначає його кредитоспроможність, прогнозує ризик неповернення кредиту.

Ризик неповернення - тобто кредитний ризик, який є характерним для даного виду операцій, зумовлено рядом причин:

1. Недоступністю достовірної інформації про кредитну історію клієнта;
2. Незадовільним фінансовим станом більшості показників, якими, в основному, є державні підприємства й організації;

3. Надмірною політизованістю економіки в Україні (тобто захист інтересів деяких галузей і підприємств зацікавленими в них політичними силами);

4. Недосконалістю правової бази щодо захисту інтересів кредиторів.

З метою організації взаємодії необхідно звернути увагу на такі важливі моменти:

1. Необхідно чітко визначити основні способи вчинення злочинів при здійсненні кредитних операцій, що найчастіше зустрічаються на практиці:

- надання фальшивих документів недобросовісним позичальником;
- підробка гарантійних зобов'язань чи надання підробленого балансу;
- обман банку-гаранта при страхуванні кредитів чи наданні застави;
- створення фіктивної фірми (на короткий проміжок часу), яка зникає після отримання кредиту;

- більш складна схема - створення фіктивних фірм, які шляхом перегонки коштів з рахунку на рахунок імітують успішну діяльність з метою отримання кредиту та зникнення в подальшому самих фірм;

- "підкормка" банку - безперечне та точне виконання та дотримання умов низки послідовних предметних договорів з поступовим збільшенням суми кредиту, а в подальшому зникнення самого розпорядника зі значною сумою наданого кредиту.

2. Необхідно визначити ключові посади, тобто посадових осіб кредитної установи, які навмисно (з будь-яких мотивів) або через злочинну недбалість можуть сприяти злочинцям в отриманні кредиту.

3. Після проведення зазначених дій служба безпеки банку скеровується на цілеспрямовану діяльність з попередження зловживань чи помилок з боку осіб, визначених у переліку та інших працівників банківської установи. А у випадку неможливості здійснення таких дій визначається порядок звернення за допомогою до правоохоронних органів. Служба безпеки банку скеровується на виявлення обставини, що свідчать про злочинну діяльність при кредитних операціях та повідомлення у правоохоронні органи у встановленому законом порядку.

Систематизація позитивних напрацювань оперативних підрозділів в даному напрямі та їх теоретичне обґрунтування уможливить ефективніше використовувати засоби та методи профілактичної діяльності з метою детального відстеження всіх операцій при здійсненні кредитування, виявляти причини та умови, що сприяють цьому, а також приймати відповідні заходи реагування, що спрямовані на запобігання та припинення злочинних дій.

Список використаних джерел:

1. Положення про кредитування, затверджене Постановою правління Національного банку України від 28 вересня 1995 р. № 246

2. Осадчий В. И. Мошенничество с финансовыми ресурсами // Все о бухгалтерском учете. - 1996. - 27 ноября - № 46/128.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

**Бабкіна М.М. – студентка 2 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник – Рудік Н.М. к.с.-г.н., доцент**

Трудовий потенціал є наявною і можливою в майбутньому кількістю та якістю праці, котра визначається чисельністю працездатного населення, його професійно-освітнім рівнем. На сьогоднішній день трудовий потенціал сільських територій є найважливішим елементом виробничого циклу в першу чергу в сільському господарстві.

Джерелом формування трудового потенціалу є населення країни. Згідно даних Державного комітету статистики України в аналізовані 2013-2015 роки чисельність населення України становила відповідно - 45,4 млн.; 42,9 млн.; 42,8 млн. осіб. Тенденція зменшення чисельності населення є довгостроковою, була започаткована ще в 1996 році, і зберігається по теперішній час. На динаміку змін чисельності населення впливали також зміни в розміщенні міського та сільського населення.

Чисельність сільського населення України зменшилась з 14,1 млн. осіб в 2013 році до 13,2 млн. осіб в 2015 році. Поновлюється чисельність населення через його відтворення. В аналізовані роки смертність перевищувала народжуваність і мало місце природне скорочення сільського населення. Такі тенденції збільшують питому вагу осіб похилого віку і загальне постаріння населення України. Загальна чисельності населення України за віковою структурою була представлена: у віці молодшому за працездатний - 15,1% населенням; у працездатному віці - 69,3%; у віці старшому за працездатний - 15,0% , відповідно для сільського населення: 16,5% 66,0%, 17,5%.

Частка сільського населення в аналізованій період на національному рівні становила - 31,0%, 30,9%, 30,8% і змінювалась незначно. Основна частина трудового потенціалу зосереджена в містах.

В регіональному розрізі станом на початок 2016 року сільське населення переважало лише в 6 областях: Вінницька 50 %, Рівненська 52,4%, Тернопільська 55,4%, Івано-Франківська 56,3%, Чернівецька 57,0%, Закарпатська 62,7%. В Херсонській області чисельність наявного населення на початок 2016 року склала 1062,4 тис. осіб, з них сільське населення становило 38,8%.

Отже особливістю формування чисельності сільського населення є соціально-економічні, політичні умови, територіальна структура та організація господарства, особливо галузей матеріального виробництва, що склалися в процесі історичного розвитку економіки України.

Основною економічною базою розвитку сільської місцевості є сільськогосподарське виробництво, тому специфіка цього виробництва відповідно природних і соціально-економічних умов визначала відтворення кількісних та якісних параметрів трудового потенціалу.

Сучасна економічна наука розглядає трудовий потенціал як інтегральну оцінку кількісних і якісних характеристик економічно активного населення.

Чисельність економічно активного населення в 2015 році становила 18097,9 тис. осіб, і вона зменшилась на 17,3% порівняно з 2013 роком, з них особи у працездатному віці склали 17396,0 тис. і чисельність їх зменшилась на 15,1%. Рівень економічної активності, (відсотків до всього населення відповідної вікової групи) у віці 15-70 років зменшився з 65,0% в 2013 році до 62,4% в 2015 році, а у працездатному віці з 73,1% до 71,5%.

Несприятлива демографічна та економічна ситуація суттєво обмежує можливості ефективного використання трудового потенціалу сільського населення. Аналіз структури економічно активного населення показує, що в ній частка зайнятого населення у віці 15-70 років в 2015 році становила 90,8%. Частка сільського населення у загальній кількості зайнятого населення становить 29,3%. В порівнянні з 2013 роком чисельність зайнятих зменшилася на 19,5% і склала 16443,2 тис. осіб, з них особи в працездатному віці становили 15742,0 тис. і чисельність їх зменшилась на 16,8%. Рівень зайнятості зменшився з 60,3% в 2013 році до 56,7% в 2015 році.

Зростала зайнятість в неформальному секторі економіки. Кількість зайнятих в неформальному секторі економіки зросла з 4,0 млн. осіб в 2013 році до 4,4 млн. осіб або 26,5% від загальної кількості зайнятого населення. Для кожної другої особи сільського населення неформальний сектор став місцем праці в стратегії виживання.

Аналіз працевлаштування робочої сили за професійними групами, видами економічної діяльності показує, що навантаження на одне вільне робоче місце зберігало тенденцію до суттєвого зростання. Так в 2013 та 2014 роках навантаження на одне вакантне місце було для кваліфікованих робітників сільського та лісового господарства, рибальства 34 особи та 67 осіб. В 2013, 2014, 2015 роках навантаження на одне вільне робоче місце відповідно було в сільському, лісовому та рибному господарстві 50 осіб, 70 осіб, 85 осіб, тоді як в промисловості 8 осіб, 10 осіб, 11 осіб.

Мають місце проблеми ефективного використання трудового потенціалу сільського населення що потребує комплексної державної та регіональної політики, яка повинна включати реалізацію заходів зі створення додаткових робочих місць у сільській місцевості, удосконалення податкового законодавства у напрямку розвитку підприємництва із сільськогосподарських та несільськогосподарських видів діяльності і, як наслідок – підвищення фактичного рівня зайнятості та доходів сільського населення.

Список використаних джерел:

1. Україна у цифрах у 2015. Державна служба статистики України, 2016. (за редакцією І. М. Жук.) – К.:–с.239.

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТЮ ТОВ «ДАНОН ДНІПРО» М. ХЕРСОН

Бевз Т.М. – магістр ЕФ
Науковий керівник: Федорова Т.В. - к.е.н, доцент

Посилення конкуренції у більшості галузей економіки України, прискорення політичних і соціальних змін обумовлює необхідність забезпечення підприємствами стійких ринкових позицій. Так, молокопереробна промисловість відіграє важливу роль в структурі економіки країни та в раціоні здорового харчування людини. Нині виробництво молокопереробних галузей в Україні є одним із найбільших перспективних напрямів розвитку в аграрному секторі. Значну роль відіграє цінність споживання молочного продукту, економічне зростання країни і розширена сфера промисловості. Яскравим прикладом виступає надзвичайно конкуруюче підприємство за виключно молочним галузевим спрямуванням в південному регіоні Товариство з обмеженою відповідальністю «Данон Дніпро». Для досягнення високого рівня конкурентоспроможності молокопереробних підприємств недостатньо впровадження лише внутрішніх змін діяльності підприємства. Оскільки на її рівень мають великий вплив чинники зовнішнього середовища.

Завдяки стабільно високій якості продукції та постійним інноваційним змінам компанія «Данон Дніпро» займає лідируючі позиції на вітчизняному ринку молочної продукції і входить до п'ятірки найкращих виробників де має конкуруючу позицію і серед регіонального рівня. Завдяки широкому асортименту своєї продукції.

Об'єми випуску готової продукції за останні 3 роки на підприємстві збільшуються, а найбільші витрати у відсотковому співвідношенні становлять на сировину та матеріали.

Значну роль компанія приділяє управлінню за витратами та забезпечення стабільної вартості готової продукції. Прикладом виступає напій із сироватки «Лакто – сік» (Лактуаль) де при зростанні ціни в 2015 році в літній період відбулась заміна формули для того щоб споживач міг насолоджуватися улюбленим напоєм, адже при новій ціні та старою формулою відслідковувалась значна втрата споживачів на даний продукт. Одним із елементів взаємозв'язку обсягів виробництва, контролю, прибутку і витрат є структурна програма компанії Key Performance Indicator (KPIs).

Найбільш перспективною ланкою конкурентних переваг підприємства ми вбачаємо в удосконаленні структури логістики, яка буда видозмінена за останній рік. Спочатку готова продукція з заводу «Данон Дніпро» потрапляла на завод у місті Києві «Данон Галактон», а потім розподілялась між іншими регіонами країни, витрачаючи двічі більше коштів та часу на транспортування. В 2016 році було удосконалено логістичну систему реалізації готової продукції від виробника «Данон Дніпро» місто Херсон, до кожного регіону окремо. Саме завдяки удосконаленню логістичного ланцюга, у підприємства зросли частково

об'єми виробництва, зменшився час поставки продукту, збільшилась дохідність та скоротились витрати.

Також одним із ефективних напрямів управління конкурентоспроможності є реалізація взаємодії ТОВ «Данон Дніпро» з сільськогосподарськими підприємствами (сімейні ферми) та науково-дослідними установами на інноваційній основі. Фінансування сімейних ферм відбувається в рамках проекту «Розвиток молочарських кооперативів», за підтримки Данон Екосистем Фонду (Франція).

За результатами проведених маркетингових досліджень ринку молочної продукції було виявлено найбільш популярні торгові марки та споживчий вибір пакування молочної продукції.

Основних конкурентів компанія «Данон Дніпро» вбачає в підприємствах: «Вім-Білл – Данн» та «Яготинське», проте відповідно до SWOT і PEST аналізу ми дійшли висновку, що ТОВ «Данон Дніпро» займає сильні конкурентні позиції на даному ринку та має значні перспективи для подальшого розширення своїх ринків збуту. Як приклад виступає завоювання нових клієнтів завдяки розробці та реалізації нового брендового продукту десертної молочної продукції «Пудинг –персик» під брендовим ім'ям «Буба», що відноситься до дитячої продукції.

Також для розширення premium- сегменту ми пропонуємо, реалізувати пастеризоване молоко у скляній пляшці, оскільки більшість споживачів готові купувати молочну продукцію в екологічно чистій тарі, яка не виділяє токсичних речовин, зберігає свій природний смак та якість.

Більш-менш сучасним нововведенням для управління конкурентоспроможністю буде пропозиція розробити Quick response (QR)-матричний код на упаковці, споживачі зможуть взяти участь в програмі лояльності Данон. Кожне сканування буде приносити їм бонусні бали, які в підсумку можуть принести вигідні пропозиції постійним покупцям в грошовому розмірі або певних знижок. Використовуючи сучасні можливості мобільного комерції, компанія зацікавить сучасних покупців і зробити свою продукцію ще більш популярною і потужно конкуруючою.

Список використаних джерел:

1. Офіційні внутрішні корпоративні журнали «Данон» загальний по підприємству, м. Київ- 200ст
2. Офіційний сайт nethouse .- Режим доступу: . [Електронний ресурс].- <https://moloko.nethouse.ua/articles/31903>
3. Журнал ІНФ – АГРО- 14січня 2015року випуск №293. [Електронний ресурс]./ Режим доступу: - <http://infagro.com.ua/ua/gmaps/map.html>
4. Офіційний сайт infagro.com.ua – Стаття «Чи будуть українські молокозаводи боротися за споживача» . . [Електронний ресурс].- - Режим доступу: <http://infagro.com.ua/ua/2016/11/28/chi-budut-ukrayinski-molokozavodi-borotitsya-za-spozhivacha/>

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПТАХІВНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ ВПРОВАДЖЕННЯ СТАНДАРТІВ ЯКОСТІ І БЕЗПЕКИ ПРОДУКЦІЇ

**Безкровна К.В. - студентка 4 курсу БТФ
Науковий керівник: Аверчева Н.О. – доцент, к.е.н.**

Попри всі торгові преференції, надані Україні Європою, вітчизняному бізнесу вкрай складно виходити на ринок ЄС через низьку якість своєї продукції. Українські підприємства, бізнес яких був орієнтований на потреби російського ринку, в авральному порядку шукають альтернативу. Росія і найближчі сусіди, що знаходяться під її впливом, фактично перекрили українським постачальникам шлях до своїх ринків.

За даними Держстату, за рік експорт до Росії скоротився більше ніж на 60%, постачання продукції на інші ринки СНД впало майже на 57%. У цій ситуації вітчизняні виробники налаштовані активно освоювати експорт до Євросоюзу. Момент більш ніж підходящий з урахуванням того, що Європа з квітня 2014 р. відкрила кордони для українських товарів, скасувавши на них ввізні мита в якості торговельних преференцій для України. «Перспективи на ринку ЄС в українських виробників є, – підтвердила виконавчий директор Європейської Бізнес Асоціації (ЄБА) Анна Дерев'янка. – Мова йде не лише про традиційних лідерів експортного сегмента – зернові, металургію, а й про інші продукти». Наразі Україна поставляє в Європу кілька десятків найменувань продукції: від постільної білизни та взуття до промислового обладнання. Однак левова частка експорту – це метал, добрива і сільгосппродукція. У сукупності ці сфери становлять майже 70% всього експорту в ЄС.

Торік торгівля з Європою принесла Україні 17 млрд доларів, склавши майже 36% від усього експорту країни. І перспективи щодо виходу на один із найбільших світових ринків з понад 500 млн споживачів дійсно є. Про це свідчить досвід українських компаній, які вже присутні на ринку ЄС. Але в ЄБА попереджають, що це можливо лише за однієї умови – якщо якість вітчизняної продукції буде відповідати європейським стандартам. А з цим поки не все складається гладко. Проведемо порівняння вимог ринку ЄС та ДСТУ, що відносяться до якості харчових яєць. Загальні вимоги Європейського Союзу до підприємств, що виробляють та реалізують харчові яйця:

1. Тільки підприємства, чії приміщення та технічне обладнання підходять для масштабу та виду їх діяльності, і які, таким чином, дозволяють правильно обробляти яйця, повинні бути авторизованими як центри пакування для класифікації яєць за якістю та вагою.

2. Забороняється реалізація харчового яйця отриманого від птахів, що утримуються в кліткових батареях.

3. Всі корми для сільськогосподарської птиці, а також речовини, що можуть бути введені на будь-якому з етапів виробництва повинні бути екологічно чистими і відповідати стандартам безпечності продукції.

4. Яйця не повинні бути вимиті або очищені, оскільки такі практики можуть призвести до пошкодження яєчної шкаралупи, яка є ефективним бар'єром проти проникнення бактерій і має великий набір антимікробних властивостей. Однак, дозволяються деякі практики, такі, як обробка яєць ультрафіолетовими променями.

5. Яйця всіх категорій повинні зберігатись і транспортуватись при сталій температурі і, як правило, не охолоджуватись до продажу кінцевому споживачеві.

6. Маркування яєць кодом виробника на місці виробництва є необхідним при постачанні яєць іншим державам-членам ЄС.

Вимоги до яєць, що виробляються підприємствами на території України, більше стосуються якісних характеристик продукції. Вони не передбачають особливі умови утримання та годівлі поголів'я птиці для отримання якісної та безпечної продукції. Вимоги до харчових яєць та їх виробництва згідно ДСТУ наступні:

1. Для реалізації яєць на митній території України та вивезення яєць з митної території України виробник яєць зобов'язаний отримати реєстраційний номер господарства для кожного місця виробництва, на якому утримується понад 350 курей-несучок.

2. Яйця повинні бути неушкодженими, розсортованими за класами та категоріями і виробленими з дотриманням вимог чинного законодавства України.

3. Яйця маркують будь-яким способом, що забезпечує чіткість його читання і не впливає на якість продукту. Усі елементи маркування яєць мають бути легко помітними та розбірливими.

4. Під час транспортування в одній транспортній одиниці допускається наявність яєць однієї категорії не більше п'яти дат сортування.

Таким чином, для виходу на ринок Європи птахівничим підприємствам необхідно провести значну роботу по удосконаленню системи контролю якості продукції. До того ж виробникам доведеться повністю реорганізувати сучасну систему утримання та годівлі птиці, оскільки в умовах нашої країни курей-несучок, утримують у кліткових батареях. Це, безперечно, забезпечує підвищення ефективності виробництва, однак, згідно вимог та стандартів ЄС, знижує якість отриманої продукції. Для отримання екологічно чистої та безпечної продукції птахівництва вітчизняним виробникам доведеться використовувати корми без синтетичних добавок, що також вплине на обсяги виробництва. Проаналізувавши і порівнявши вимоги стандартів нашої країни та Європейського Союзу можна зробити висновок, що Україна ще не готова до виходу на цей зовнішній ринок з продукцією птахівництва. Але, якщо провести ряд реформ і удосконалень, то це стане можливим.

Список використаних джерел:

1. Продовольча безпека в Україні погіршилася. Огляд основних індикаторів за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analityka/prodovolcha-bezpeka-v-ukrayini-pogirshylasya-oglyad-osnovnyh-indykatoriv-za-2015-rik>

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Бистрицька В.О. – студент 6 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник: Карташова О.Г. – к.е.н., доцент

Перехід до ринкової економіки збільшив значення активізації інноваційної діяльності, проблем формування інноваційного потенціалу, що дозволяє реорганізувати економіку, прискорено розвивати наукомістке виробництво, що повинно стати найважливішим фактором виходу з економічної кризи і забезпечення умов для економічного росту.

Між економічними відносинами, що існують у процесі здійснення інноваційної діяльності, мірами їхнього господарського регулювання і самими інноваційними процесами у національній економіці існують складні взаємозв'язки. Це об'єктивно вимагає теоретичного аналізу сутності і тенденцій розвитку інноваційної діяльності.

Особливу значимість має творче використання досвіду розвинених країн по реалізації інноваційних процесів в економіці, що дозволить сформувати діючу систему стимулювання інноваційної діяльності. Актуальність дослідження даних питань зростає в зв'язку з тим, що українська економіка прагне до гідного й органічного входження у світове співтовариство. Подолання відставання практично у всіх галузях і виробництвах припускає посилення інноваційного характеру підприємницької діяльності, формування особливої інноваційної сфери, та законодавчого її регулювання. Усе вище сказане визначає практичну і теоретичну значимість проблеми, а, отже, і актуальність даного дослідження.

Сьогодні у конкурентній боротьбі виграє той, хто не тільки створює нові знання і технології, а й той, хто швидше може втілювати їх у конкурентний продукт і виходити з ним на світовий продукт. Таким чином, не викликає сумнівів той факт, що інноваційна активність все більшою мірою стає основою для сталого економічного розвитку. Вибір на користь інноваційного шляху розвитку економіки обумовлений перш за все наступними факторами:

- інновації є одним з ключових факторів сталого соціально-економічного розвитку;
- інновації мають суттєвий вплив на конкурентоспроможність як бізнесу зокрема, так і економіки в цілому;
- інновації дозволяють вийти на існуючі світові ринки наукоємної продукції та створювати нові ринки.

Інноваційна діяльність підприємств України в період реформування економіки зазнала негативних змін, які обумовлені впливом зовнішніх та внутрішніх факторів. До зовнішніх можна віднести:

- економічні (загальні кризові процеси, відсутність або недостатність державного фінансування освіти і науки);
- нормативно-правові (не впровадження в життя механізмів стимулювання інноваційної діяльності);

- соціальні (низький рівень оплати праці освітян та науковців, плинність кадрів та робота не за спеціальністю висококваліфікованих фахівців, що могли б активно працювати в академічному, науковому, інноваційному секторах за наявності такої можливості).

До внутрішніх факторів, які впливають на інноваційну діяльність, слід віднести скорочення показників зняття з виробництва застарілих видів техніки та введення в дію механізованих та автоматизованих ліній, недостатній обсяг проведених маркетингових досліджень, низький рівень інноваційної культури тощо.

В ході аналізу господарської діяльності ФОП Белий П.Г.(меблева фірма)було отримано дані щодо доходів та прибутків з 2013 по 2016 роки. З отриманих даних було підраховано відносно відхилення по періодах та побудовані наглядні діаграми. Основні фінансові показники 2016 року зменшилися в порівнянні з 2015 роком. Дохід від реалізації зменшився на 11,71%, а валовий прибуток знизився на 10,84%. Загальна тенденція розвитку 2013-2016рр. більш втішна. З 2013 по 2016 рік дохід від реалізації зріс на 6,75%, а валовий прибуток виріс на 12,58%.

З отриманих результатів було зроблено висновок, що підприємство має перспективи щодо зменшення чистого прибутку у 2017 році на 48222 грн в порівнянні з 2016 роком. Причиною цього є економічна криза та її наслідки на державу, а також низький рівень доходів громадян.

Розрахувавши показники інноваційності меблевої фірми видно, що показник інноваційності з 2013 по 2016 рік постійно зростає (2013/2014р – 0,9; 2014/2015 – 0,96; 2015/2016 – 0,94). Якщо розглядати індекси змін продуктивності праці (2013/2014р – 0,92; 2014/2015 – 0,9; 2015/2016 – 1,13) та фондівдачі (2013/2014р – 1,02; 2014/2015 – 0,93; 2015/2016 – 1,2), то видно що зростання інноваційності обумовлене впровадженням техніко-технологічних змін.

Для меблевої фірми ФОП Белий П.Г. була обрана концепція вдосконалення інноваційної стратегії, що базується на декількох напрямках розвитку. Насамперед це правильний вибір сегментів ринку. Найкращими та найбільш економічно вигідними є сегменти побутових меблів середньої цінової категорії. Також були запропоновані нові підходи з огляду на логістику підприємства та спроба впровадження нових іноземних технологій та обладнання.

Використовуючи дані, отримані на підприємстві стосовно тарифікації транспортування сировини, орендної плати за зберігання сировини на складських приміщеннях, а також самої вартості основної сировини (ДСП, MDF, ДВП), було підраховано найбільш економічно вигідний варіант для розвитку підприємства за межами регіону, які в залежності від початкових даних можуть змінюватися. Так найвигіднішими об'ємами партій для транспортування виявились 960, 1560, 1800 шт., а найвигіднішою орендною площею 200 м². Найбільш доцільним було б орендування складських приміщень для зберігання сировини в місті Львові. Таке рішення здатне

розвантажити власні склади, зменшить витрати на транспортування та розширити клієнтуру.

Розвиток технологій у наш час досить стрімкий. Нові технології потребують і нового обладнання. Виходячи з фінансових можливостей підприємства було розглянуто декілька прикладів модернізації обладнання. Запропонована модернізація спроможна підвищити якість продукції та швидкість праці у виробничих цехах, а маючи порівняно невеликий період окупності, ця пропозиція дозволяє впевнено утримувати свої позиції на ринку. В залежності від обраного типу обладнання SCM S/315WS (5300\$) та ALTENDORF F45 (12800\$), періоди окупності складатиме від 7 до 16 місяців відповідно. Іноземні верстати не потребуватимуть додаткових навичок та проходження курсів працівниками.

Рекомендації та пропозиції можуть бути використані на меблевій фірмі ФОП Белий П.Г. з метою подальшого розвитку виробництва та розширення географії збуту продукції. Запропоновані новації мають на меті зменшити поточні витрати та збільшити прибутки у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Кузьмін О.Є. Активізування інвестиційної та інноваційної діяльності підприємств: [Монографія]/ О.Є. Кузьмін С.В. Князь, О.Й. Вівчар, Л.І. Мельник // За наук. ред. проф., д-ра екон. Наук О.Є.Кузьміна // Стрий: ТзОВ «Укрпол», 2005. – 250 с.

2. Кузьмін О.Є. Інвестиційна та інноваційна діяльність: [Монографія]/О.Є.Кузьмін, С.В.Князь, Н.В.Тувакова, А.Я.Кузнєцова // Львів: ЛБІ НБУ, 2003. – 233 с.

3. Князь С.В. Інноваційний менеджмент: статико-динамічна візуалізація/ Князь С.В., Георгіаді Н.Г., Топоровська Л.Й., Зінкевич Д.К. – Львів: Видавництво Національного Університету «Львівська політехніка», 2009. – 144 с.

ОСНОВНІ ІДЕЇ ШКОЛИ ЛЮДСЬКИХ ВІДНОСИН ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В ПРАКТИЦІ СУЧАСНОГО УПРАВЛІННЯ

**Бойко І.С. - студентка 2 курсу ЕФ
Науковий керівник: Шепель Т.С. – асистент**

Концепція людських відносин сформувалася у 20—30-ті роки ХХ ст. Основні положення цього напрямку зводяться до виявлення ролі відносин у малих неформальних групах та утвердження необхідності виявляти, використовувати у практиці управління соціально-психологічні особливості групи.

Рух за людські відносини зародився у відповідь на нездатність повністю усвідомити людський фактор як основний елемент ефективності організації. Оскільки він виник як реакція на недоліки класичного підходу, школа людських відносин інколи називається неокласичною школою. Двох вчених Мері-Паркер Фоллетт і Елтона Мейо можна назвати найбільшими авторитетами у розвитку школи людських відносин в управлінні.

Знамениті експерименти Мейо відкрили новий напрямок в теорії управління. Мейо відкрив, що чітко розроблені робочі операції і добра заробітна плата не завжди вели до підвищення продуктивності праці. Інколи працівники реагували значно сильніше на тиск з боку колег по групі, ніж на бажання керівництва і на матеріальні стимули. Пізніші дослідження, проведені Абрахамом Маслоу та іншими психологами, допомогли зрозуміти причини цього явища. Дослідники психологічної школи вважали, що якщо керівництво проявляє велику турботу за своїх працівників, то і рівень задоволеності їх буде зростати, що призведе до підвищення продуктивності. Вони рекомендували використовувати прийоми управління людськими відносинами, які включали більш ефективні дії безпосередньо керівників, консультації з робітниками і надання їм більш широких можливостей спілкування на роботі.

Американський менеджер-практик, дослідник Мері-Паркер Фоллетт особливу увагу приділяла аналізу динаміки групових процесів: спільній діяльності людей, спрямованій на розроблення та практичну реалізацію планів; вияву індивідами ініціативи, вміння приймати рішення і втілювати їх у життя; використанню потенціалу всіх членів суспільства. У полі її наукових інтересів були і соціально-психологічні проблеми управління (конфлікти у групах).

М.-П. Фоллетт не поділяла позиції представників наукового управління, які відстоювали жорсткий розподіл праці, вважала, що виконання робітником в умовах суворого контролю монотонних, часто повторюваних завдань знецінює творче начало особистості. Тому керівники повинні надавати робітникам шанс для розвитку і вияву власних умінь. Вивчаючи проблему лідерства в системі управління, стверджувала, що роль лідера повинен брати на себе індивід, який краще за всіх розуміє проблеми управління і пропонує шляхи виходу з проблемної ситуації.

"Школа людських відносин" стала реалізацією нового намагання менеджменту розглядати кожен промислову організацію як певну "соціальну систему". Це неабияке досягнення управлінської думки. Всі питання потрібно розглядати через призму взаємовідносин з власне людським соціальним аспектом індустрії.

Завдання менеджменту на цьому етапі полягало в тому, щоб в доповнення до формальних залежностей між членами організацій розвинути плідні неформальні контакти. Вони суттєво впливають на результати спільної діяльності людей. Дослідження виявили феномен неформальної групи в структурі виробничого процесу, стосунки між членами якої мають помітний вплив на ритміку і тривалість праці. За Мейо, фактор співробітництва в групі є дуже важливою обставиною, яку за її значущістю можна ставити поряд з менеджментом. Інакше кажучи, неформальні стосунки в процесі виробництва визначаються як вагома організаційна сила, здатна або протистояти розпорядженням менеджменту, або сприяти впровадженню його настанов у життя. Тому неформальні стосунки не можна пускати на самоплив, треба навчитися керувати ними на базі співробітництва між робітниками і адміністрацією.

Велике місце в дослідженнях учених, що примикають до школи психології і людських відносин, займають проблеми мотивації людей в організації. До числа дослідників, що приділили цим проблемам значну увагу, варто віднести: А. Маслоу, Ф. Герцбергера, Д. Макклелланда, К. Альдерфера.

До недоліків школи психології і людських відносин можна віднести ігнорування питань самоврядування і самоорганізації робітників у виробництві, ученими був явно завищений рівень впливу на робітників за допомогою соціально-психологічних методів. Однак, незважаючи на критику, якій піддавалася школа психології і людських відносин, основні її положення знайшли згодом відображення в нових, більш складних і сучасних концепціях менеджменту.

Таким чином, головна мета теорії "людського фактора" в управлінні полягала у витисненні формалізованих, деперсоналізованих взаємин на виробництві, які були неефективними.

На даний час управління людськими відносинами перетворилося в спеціальну управлінську функцію, яка одержала назву "управління персоналом", її основна мета полягає в тому, щоб, підвищуючи добробут робітника, надати йому можливість вносити свій максимальний особистий внесок в ефективну роботу всього підприємства

Список використаних джерел:

1. Діденко В.М. Менеджмент: Підручник. - К.: Кондор, 2008. - 584с.
2. Менеджмент персоналу: Навч. посіб. Вид. 2-ге, без змін / В.М. Данюк, В.М. Петюх, С.О. Цимбалюк та ін.; За заг. ред. В.М. Данюка, В.М. Петюха. - К.: КНЕУ, 2006. - 398с.

ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ – РЕСУРСУ НА ФОРМУВАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ НА ПРИКЛАДІ СТУДЕНТІВ ДВНЗ «ХДАУ»

Бойко А. – студент БТФ

Науковий керівник: Виноградова Т.І. – старший викладач

Мережа Internet - це феноменальне явище. Вперше людством створено невичерпне джерело інформації, що сьогодні є доступним майже для кожного. Він має власну унікальність: по-перше, це багатогранність видів Internet-ресурсів (аудіо, відео, текст, графічні зображення), по-друге – різноманітність засобів та способів комунікації.

Проте якщо суспільство просто накопичуватиме певну інформацію, в ній не буде жодного сенсу, бо з нею необхідно вміти працювати. Саме тому існує таке поняття, як інформаційна культура. Будь-яка інтелектуальна діяльність в умовах інформаційного суспільства детермінує особливий вид спеціалізованої культури – інформаційну культуру, під якою розуміємо сукупність норм, правил та стереотипів поведінки, пов'язаних з інформаційним обміном у суспільстві.

Будь-яка інформація насамперед є продуктом та складовою частиною процесу комунікації людей. Так, інформаційна культура складається з культури передачі інформації, культури обробки інформації та культури прийняття інформації. Поняття культура охоплює усе різноманіття матеріальної й духовної діяльності людей. Уся наука є однією із найважливіших форм культури, без якої немислиме виробництво матеріальних й духовних благ. Гуманітарна культура полягає в знаннях етики, релігієзнавства, юриспруденції, мистецтвознавства, філософії, літературознавства, педагогіки та інших наук. Системоутворюючі цінності гуманітарних наук – гуманізм, ідеали добра, істини, краси, досконалості, воля народів тощо. Ті чи інші групи цінностей і види гуманітарної культури можуть наповнюватися специфічним соціальним змістом.

Великий вплив на формування гуманітарної культури сучасної молоді, беззаперечно, має всевітня інформаційна мережа – Інтернет. Стрімкий розвиток Інтернету є невід'ємною складовою розвитку інформаційного суспільства, до якого прагне у своєму розвитку сучасна Україна. Відповідно, проблему впливу Інтернету варто розглядати як з точки зору загальних тенденцій розвитку цього нового типу суспільства, так і безпосередньо з точки зору тих його особливостей, що відрізняють його з-поміж інших засобів масової інформації. Інтернет, як зазначає М. Кастельс, є одночасно інформаційною технологією та соціальною формою, потужним інструментом здійснення свободи, засобом глобальної комунікації, відображенням інформаційної епохи.

Але у нашій країні, ця мережа ще не є загальнодоступною, а відповідно й дослідженою, адже досі невідомо, як впливає на людину інформаційне перенасичення. Особливо гостро ця проблема постає серед молоді, що навчається, адже ця група може виявитися найбільш вразливою.

Тож основним завданням є проаналізувати інформаційні можливості мережі Internet, визначити, що саме цікавить студентську молодь та притягує її до користування Internet-технологіями та ресурсами, а також аналіз способів використання Internet для вирішення навчальних завдань студентів. Для цього було проведено анкетування серед студентів 1-5 курсів ДВНЗ «ХДАУ», які відповіли на ряд питань. Після обробки отриманих даних були отримані певні результати, що достатньо чітко висвітлили проблеми впливу Інтернету на формування гуманітарної культури молоді ДВНЗ «ХДАУ».

Переважає більшість опитаних респондентів (98 %) мають інформацію про те, що в Інтернеті можна віднайти корисну інформацію з різноманітних галузей науки, тобто базових складових сфер гуманітарної культури. Майже усі опитувані використовували Інтернет – ресурси для здобуття інформації з вищезазначених проблематик. При цьому 72 % опитуваних респондентів зізналися в тому, що пріоритетною метою здобуття знань з гуманітарних дисциплін було написання доповідей, рефератів та курсових робіт.

Слід зазначити, що більшість студентів все ж таки цікавляться гуманітарними питаннями, тобто формування гуманітарної культури молоді університету здійснюється на належному рівні. Велику роль у формуванні гуманітарної культури молоді здійснюють викладачі та куратори, які в своїй роботі також використовують можливості всесвітньої інформаційної мережі. Не можна не відмітити наступний факт, що доступність та мобільність сучасного Інтернету для молоді відкриває великі можливості для його використання. Але при цьому слід правильно орієнтувати студентство на здобуття необхідної інформації, в чому і полягає завдання соціально-виховної та навчальної роботи професорсько-викладацького складу, кураторів студентських груп тощо.

Враховуючи особливості глобальної мережі інформації, вплив Інтернет – ресурсу на формування гуманітарної культури може мати на українську молодь двоякий характер. Тому необхідно залучати студентів до світових та вітчизняних культурних здобутків через світову мережу інформації.

Отже, за результатами анкетування для більшості студентів Internet – це в першу чергу швидкий, зручний, легкий та майже безкоштовний спосіб здобуття інформації, причому дуже різноманітної, - про це говорять майже 37,5% відповідей. Деякі студенти з загального масиву інформації виділили певні гілки, це: навчальна інформація – майже 11%, та розважальна (музика, відео, фільми тощо) – майже 16,5 %.

На сьогоднішній день 88% студентів з опитаних користується Internet практично кожного дня, інші 12% - рідко (кілька разів на тиждень або на місяць), проте більшість з них кажуть про те, що просто немає можливості по різним причинам користуватись кожного дня. 36% опитаних користуються мережею Internet по 1-2 год., 44% - по 3-4 год., 20% - по 5-6 і більше год. При

чому частіше за все 42 % студентів цікавить навчальна інформація, 38 % - спілкування, 10% - музика та ін.

Відповідаючи на питання, чи знаходять студенти необхідну їм інформацію, 70% відповіли, що частіше за все знаходять. У ситуації з достовірністю Internet має дуже слабкі позиції: 82% вважає правдою близько половини Internet-інформації, 16% довіряє більш ніж половині Internet-інформації і 2% не вірять більш ніж половині інформації з Internet.

Засоби спілкування через Internet дуже популярні. Про це говорить те, що лише 1 людина з 50 опитаних відповіла, що не користується Internet-комунікаціями. Найбільш популярний засіб у студентів – соціальна мережа «В контакте», нею користується 90% опитаних. Розглядаючи плюси і мінуси Internet-технологій та ресурсів, студенти говорять про легкість (51%), зручність (26%), доступність, відносно невелику вартість, швидкість, мобільність. Слід відмітити, що 76% студентів зізнались, що завжди використовують Internet для підготовки навчальних робіт, майже 61% шукає інформацію через пошукові системи. Знайшовши необхідну інформацію в Internet, 55% вибирають з неї лише те, що найбільш відповідає тематиці роботи. Після використання Internet-інформації, 46% посилаються у своїх роботах на Internet-джерела, інші не посилаються по різних причинах. Близько 51% опитаних студентів використовує більш, ніж половину джерел для роботи з Internet, майже 36% використовують на всю роботу декілька сайтів, не користуючись більше ніякими іншими джерелами, 7,5% користуються Internet-ресурсами для навчання лише в крайніх випадках, коли не знаходять інформації в інших джерелах, а близько 5,5% намагаються збалансувати Internet-ресурси та традиційні ресурси.

За результатами дослідження на сьогоднішній день Internet є дуже актуальним серед студентів. Проте студенти прекрасно розуміють і його проблемність, яка дуже заважає вільному його використанню: це і недостовірність інформації, і перенасиченість рекламою, вірусами, впливаючими вікнами, безцензурністю та ін. Та не дивлячись на це, Internet не втрачає своїх позицій, бо його переваги перевищують вади, про що каже статистика використання Internet серед студентів. Що ж до спілкування через Internet, то, мабуть, мобільний зв'язок переважає лише через його технічну зручність, а в засобах комунікацій Internet має якісну перевагу.

Що стосовно інформаційної культури студентів в Internet, то на жаль, дуже мало студентів насправді раціонально використовують Internet-ресурси, дотримуються авторського права, крім того рідко опрацьовують отриману інформацію а також часто не розрізняють суб'єктивну думку авторів різноманітних робіт, викладених в Internet некваліфікованими користувачами від об'єктивної реальності.

Отже, з розвитком інформаційного суспільства та широким використанням Internet-технологій та ресурсів, актуальною є підготовка спеціалістів в галузі пошуку, обробки та поширення інформації, експертизи її достовірності та окрему увагу слід приділити формуванню інформаційної культури молоді взагалі та в мережі Internet окремо.

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СФЕРИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Бойцун О.Ю. – студенткаб курсу ЕФ
Науковий керівник: Карташова О.Г. – к.е.н., доцент

Сфера малого підприємництва, як основа структурної перебудови економіки регіону відіграє важливу роль у питаннях створення умов для здорової конкуренції та вирішення проблем зайнятості населення, насичення ринку товарами. В умовах реалізації політики ринкової трансформації економіки України зростає роль підприємництва на регіональному рівні, формуються нові засади становлення і розвитку підприємницьких структур. У структурі вітчизняної ринкової економіки підприємницький бізнес дедалі глибше становить основу виробництва, набуває вирішального значення в утвердженні процесів подолання економічної кризи, забезпечення економічного зростання.

Розвиток підприємств малого бізнесу має велике значення для розвитку як України в цілому, так і її регіонів, тому що саме він виступає джерелом економічного зростання. Власний досвід, надбаний вітчизняними підприємствами, і позитивні результати розвитку малого бізнесу в країнах, які вже пройшли етап реформування економічної системи, свідчать про чималі досягнення малого бізнесу в процесі становлення ринкової системи. У зв'язку з цим, актуальними залишаються дослідження основних передумов, тенденцій та особливостей розвитку малого підприємництва в регіоні.

За аналізовані роки знизилася кількість найманих працівників підприємств-суб'єктів підприємницької діяльності, вона практично стабілізувалася – на одному малому підприємстві зайнято 5 найманих працівників. Кожен четвертий працівник підприємницьких структур зайнятий у малому бізнесі, а з числа економічно активного населення – кожний одинадцятий [2].

Згідно з даними, приведеними у аналітичній доповіді інституту стратегічних досліджень [3], у 2010 -2012 рр. кількість суб'єктів господарювання – платників податків становила від 22 % до 43 % більше ніж суб'єктів господарювання, що здійснюють підприємницьку діяльність. На сьогодні, кількість зайнятих працівників у господарській діяльності мікропідприємств перевершує частки великих (24,9 % від усіх зайнятих) і малих (14,4 %) підприємств. Відтак поступово вирівнюється із внеском середніх підприємств у зайнятість населення (32 %) і складає 28,6 % від усіх зайнятих працівників.

Тоді як у реалізації продукції мікропідприємства не досягають і 10 % від усієї сукупності виробленого у країні. Серед підприємств податковими пільгами користаються (2012 р.): великих – 476 (698 усього підприємств); середніх – 8748 (20550); малих – 20673 (68103); і мікро – 1459 (понад 1,5 млн) підприємств з понад 1,6 млн функціонуючих підприємств або з понад 2 млн

суб'єктів господарювання-платників податків Основні показники діяльності середніх підприємств у 2013 р. Обсяг реалізованої продукції серед підприємств склав 41 % від загального обсягу (частка великих підприємств склала 42,4 %), кількість зайнятих працівників – 40,7 % (32,2 %), кількість найманих працівників – 41,3 % (33 %), виплати на персонал – 37,6 % (46,5 %).

Проте загальнодержавний стан сфери малого підприємництва не дає повної уяви про тенденції розвитку його в регіональному розрізі.

Заходи з підтримки розвитку підприємницької діяльності у Херсонській області на 2016 рік схвалено рішенням сесії обласної ради від 22 січня 2016 року № 57 «Про програму економічного, соціального та культурного розвитку Херсонської області на 2016 рік».

За даними Головного управління статистики у Херсонській області у 2015 році кількість малих і середніх підприємств становила 8008 осіб, що на 1,8% менше ніж у 2014 році (8156 осіб), якими реалізовано продукції (робіт, послуг) на 44541,3 млн. грн., що на 58,3% більше до показника 2014 року (28138,8 млн.грн). Кількість зайнятих на малих та середніх підприємствах у 2015 році складала 80885 осіб, що на 1,2% менше попереднього року (81820 осіб).

За інформацією Головного управління державної фіскальної служби у Херсонській області станом на 01 січня 2017 року на обліку налічується 68375 суб'єктів малого і середнього підприємництва, з них фізичних осіб – підприємців 49803.

Від діяльності суб'єктів малого і середнього підприємництва за звітний період до бюджетів усіх рівнів сплачено 227 746,5 тис.грн. податків, з яких єдиний податок складає 19 416,4 тис грн. Частка надходжень від суб'єктів малого і середнього підприємництва склала 5,6% від загальної кількості податків сплачених суб'єктами господарювання.

Найпоширенішими організаційно-правовими формами господарювання на сьогодні у регіоні є: приватні підприємства, кількість яких складає 5984 або 22,9% від загальної кількості підприємств, товариства з обмеженою відповідальністю – 6669 (25,5%) та фермерські господарства - 2388 (9,1%).

На сьогодні ефективним механізмом надання допомоги суб'єктам підприємницької діяльності є отримання коштів Міжнародної технічної допомоги (грантів, кредитів тощо). Так, підписано Меморандум про співпрацю між обласною державною адміністрацією та Фондом Східна Європа щодо реалізації в області Програми «Лідерство в економічному врядуванні» (ЛЕВ), яка впроваджується за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID).

З метою здійснення функції зворотного зв'язку між обласною державною адміністрацією, керівниками малих та середніх підприємств, бізнес-асоціацій виконує регіональна рада підприємців при обласній державній адміністрації (далі - Рада). Рада є консультативно-дорадчим органом, який проводить свої засідання, вирішуючи нагальні проблеми суб'єктів підприємництва шляхом обговорення та визначення механізмів їх розв'язання. На засідання

запрошуються представники влади, керівники структурних підрозділів адміністрації та територіальних органів міністерств та відомств.

Разом з цим, для надання консультативної допомоги суб'єктам підприємницької діяльності спеціалістами відділу розвитку підприємництва управління розвитку підприємництва та торгівлі Департаменту економічного розвитку та торгівлі облдержадміністрації у телефонному режимі надаються консультації фізичним та юридичним особам з питань: розвитку підприємництва, зокрема порушень правил торгівлі, порядку оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності, перереєстрації приватних підприємств з тимчасово окупованих територій Крим, особливостей отримання адміністративних послуг через Центри надання адміністративних послуг (зокрема громадян, які опинились на окупованих територіях Криму та Севастополя) тощо.

Протягом 2016 року реалізація державної регуляторної політики структурними підрозділами обласної державної адміністрації, територіальними органами міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, а також місцевими органами виконавчої влади здійснювалася шляхом виконання завдань, визначених нормами Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» (далі – Закон) та актами Кабінету Міністрів України з цих питань, і була спрямована на дотримання вимог чинного регуляторного законодавства, а саме:

- забезпечення системи єдиного підходу до впровадження регуляторної діяльності;

- підвищення якості підготовки аналізів регуляторного впливу та звітів з відстеження результативності регуляторних актів;

- залучення громадськості до обговорення проектів регуляторних актів.

Протягом останніх років аналіз дотримання вимог та принципів державної регуляторної політики органами місцевої виконавчої влади свідчить про те, що в області спостерігається позитивна тенденція щодо зменшення рівня зарегульованості сфер господарювання.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

2. Збарський В. К. Місце і роль малих форм господарювання в аграрно-секторі економіки України/ В. К. Збарський, В. П. Горьовий, Д. О. Грабовський; за ред. В. К. Збарського. – К.: В-во НАУ, 2007. – 428 с.

3. Передумови та пріоритети реформування державної політики розвитку підприємництва в Україні: аналітична доповідь/ Національний інститут регіональних досліджень. Київ, 2014. – 74 с.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ МОНОПОЛІЇ: ТЕОРЕТИЧНИЙ І ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ

Бузько А.О. – студентка 1 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник: Ковальов Д.В.– к.с-г.н., доцент

Нагадаємо, що монополія являє собою: 1) певне становище на ринку, коли один продавець пропонує товар, який не має субститутів, а доступ на ринок заблоковано бар'єрами (чиста монополія); 2) факт виключного права на виробництво, торгівлю та інші види господарської діяльності, що належать будь-якому учасникові ринкового процесу; 3) групу підприємств, пов'язаних між собою відносинами власності, технологічною залежністю, взаємними поставками продукції, тощо.

Дослідження закономірностей ринкової поведінки монополій дає підстави стверджувати, що монополії як господарські організації відіграють вагомий роль у соціально-економічному розвитку будь-якої країни. Проаналізуємо певні позитивні аспекти монопольної діяльності.

1) Необхідно визнати, що монополіст може мати переваги у виробничо-збутових витратах завдяки вигодам від масштабів виробництва та інновацій. Дійсно, експансіоністська поведінка, характерна для монопольних компаній, несе в собі потенціал економічного зростання. Крім того, монополія може знижувати затрати у випадках, коли значний рівень концентрації сприяє повному досягненню ефекту від масштабу або є необхідним для цього. І хоча обсяг випуску монопольної фірми є меншим порівняно з галузевим, все ж він залишається вищим, ніж обсяг виробництва окремої фірми-конкурента.

2) Як правило, компанія-монополіст (особливо якщо вона являє собою вертикально інтегровану структуру) може також досягати істотних переваг у трансакційних витратах. Величезна монополія здатна знижувати витрати адміністративного характеру, витрати на різні угоди та на укладання договорів між окремими виробничими підрозділами, об'єднуючи у свою структуру суміжні стадії виготовлення продукції, НДЦКР, збут, обслуговування споживачів, тощо. Очевидно, в результаті такої тенденції до об'єднання зусиль досягається значний економічний ефект.

3) Величезні монополістичні об'єднання вносять вагомий вклад у ВВП країни, забезпечують конкурентоспроможність національної економіки. І це теж є незаперечним фактом. Підтвердженням сказаному слугують такі факти. У США 100 перших за величиною корпорацій виробляють близько 60% ВНП і забезпечують функціонування майже половини робочих місць. У Японії 5 найбільших корпорацій контролюють близько 80% національного ринку.

4) Як феномен виробництва та одна з сил у механізмі ринкової самоорганізації монополія несе у собі потенціал регулювання й планованості, сприяє прогнозованості ринку. Особливо це стосується монополій, які складають групу підприємств, пов'язаних технологічною залежністю,

взаємними поставками продукції, тощо. У межах такої монопольної фірми виникає єдність власності з розгалуженим виробничим процесом.

5) Сьогодні вже не викликає сумнівів і заперечень також той факт, що фірма-монополіст може бути інноваційно активнішою, ніж фірма, яка функціонує у конкурентній галузі. Історія економіки знає чимало випадків, коли у ХХ ст. значну частину видатних відкриттів було зроблено дрібними фірмами, однак їх реалізація стала можливою тільки у «великому бізнесі»: наприклад, сьогодні у США на 100 найбільших корпорацій припадає майже 90% НДДКР.

Усе сказане дозволяє відкинути стереотипне уявлення про монополію як «економічне зло». Однак незаперечним є і той факт, що благодіючий вплив монополій на народногосподарський відтворювальний процес має певні межі. Отже, логічно буде проаналізувати проблеми, які виникають при пануванні монополії в тій чи іншій галузі економіки.

По-перше, дійсно, при монопольній організації ринків має місце алокативна неефективність. Згідно з принципом оптимальності за Парето, ефективне, з точки зору суспільного добробуту, розміщення ресурсів між альтернативними можливостями їх використання досягається лише в умовах досконалої конкуренції. Інакше кажучи, алокативна ефективність досягається тоді, коли ціна товару відповідає граничним витратам на його виробництво. Таким чином, в умовах монополії нарощування виробництва припиняється раніше, ніж граничні витрати досягнуть величини продажної ціни.

По-друге, за відсутності в галузі ефективних механізмів конкурентної боротьби монопольне становище фірми на ринку може спричинити й таке явище, як «Х – неефективність» (мотиваційну неефективність). Американськими вченими-економістами емпірично доведено, що «Х-неефективність» є тим вищою, чим нижчим є рівень конкуренції, тобто зниження рівня конкуренції в галузі (на ринку) супроводжується зростанням «Х-неефективності».

По-третє, монополіст нерідко зловживає своїм становищем, порушуючи правові, економічні, етичні норми і правила поведінки на ринку, завдаючи шкоди своїм контрагентам|

По-чверте, спостерігається тенденція до стримування НТП. Як уже зазначалося, завдяки високому рівню зосередження економічних ресурсів, монополії мають можливості для прискорення наукового прогресу і розвитку інновацій, однак далеко не завжди в цьому заінтересовані. Свої можливості вони реалізують лише у тому випадку, коли це сприяє одержанню монопольно високих прибутків. Однак у багатьох випадках прагнення уникнути збитків від морального старіння функціонуючих активів послаблює стимули монополій до нововведень.

Зроблений нами аналіз впливу монополій на соціально-економічний розвиток суспільства не вичерпується переліченими перевагами й недоліками. Однак уже з викладеного можна зрозуміти, що монополія — явище надзвичайно суперечливе.

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ УЧАСНИКІВ АТО

Буянов П.В.– студент 6 курсу ЕФ
Науковий керівник: Губа М.І. – к.е.н., доцент

Аналіз сучасного стану вирішення проблем забезпечення соціального захисту учасників антитерористичної операції свідчить про те, що залишається актуальним питання підвищення рівня грошового забезпечення військовослужбовців Збройних сил України, створення ефективної системи матеріального заохочення та соціального захисту мобілізованих військовослужбовців, які беруть безпосередню участь у проведенні АТО[1, 2, 3]. З метою забезпечення соціального захисту учасників АТО на законодавчому рівні закріплені гарантії, пов'язані із виплатами допомоги, винагород, компенсацій тощо. Створення ефективної системи соціального захисту військовослужбовців – це важливе та актуальне завдання держави по гарантуванню національної безпеки.

Ключовими напрямками діяльності органів державної влади у сфері посилення соціального захисту військовослужбовців, які беруть участь в АТО, сьогодні є:

1) створення єдиного реєстру учасників АТО, що дозволить забезпечити їм та їхнім сім'ям належний рівень соціального захисту та гарантій (формування і введення бази даних; встановлення статусу учасника бойових дій, що дає право на відповідні пільги та компенсації; забезпечення гарантованого виконання державою прав інвалідів-учасників АТО; підтримка сімей військовослужбовців, які загинули в зоні АТО тощо);

2) побудова ефективної моделі грошового забезпечення військовослужбовців;

3) створення дієвого механізму забезпечення житлом військовослужбовців та їхніх сімей;

4) підвищення ефективності існуючої системи пільг та компенсацій для учасників АТО та членів їхніх сімей;

5) удосконалення механізму вирішення соціальних проблем в умовах військового навчання, несення бойової та допоміжної служби;

6) створення системи психологічної та фізіологічної реабілітації;

7) забезпечення санаторно-курортним лікуванням.

Забезпечення належного рівня грошового забезпечення військовослужбовців, які беруть участь у бойових діях у зоні АТО, передбачає:

– перегляд застарілих схем формування посадових окладів військовослужбовців, зокрема осіб офіцерського складу Збройних сил України, Національної гвардії та Держспецтрансслужби, а також осіб рядового і начальницького складу за військовими званнями (по деяких посадах розміри цих окладів не переглядалися з 1999 року);

- збільшення державного фінансування додаткових витрат Міністерства оборони України на виплату грошової допомоги сім'ям загиблих і пораненим військовослужбовцям, які брали участь в АТО, речового забезпечення військовослужбовців, харчування та надання медичної допомоги особовому складу;

- наближення розміру грошового забезпечення українських військовослужбовців до розміру грошового забезпечення військовослужбовців інших, зокрема сусідніх держав.

Для подальшої активізації процесу вирішення житлових проблем сімей військовослужбовців-учасників АТО необхідно:

- забезпечити реалізацію переважного права на отримання житла сім'ям військовослужбовців-учасників АТО, які не мають власного житла, орендують житло на комерційних умовах, проживають у гуртожитках (комунальних квартирах) та/або перебувають на квартирному обліку в гарнізонах, військових частинах, органах місцевої влади.

Експерти пропонують запровадити таку практику, коли військовослужбовець, який потребує поліпшення житлових умов і перебуває на квартирному обліку, підписуючи контракт на службу в зоні АТО, одночасно отримує ордер на службову квартиру, яка переходить у його власність після закінчення терміну контракту та виконання його умов [4];

- надати військовослужбовцям-учасникам АТО, а також членам їхніх сімей переважне право на участь у загальнодержавних житлових програмах, зокрема у цільовій Програмі будівництва (придбання) доступного житла («Доступне житло» 70 на 30 %);

- надати дітям військовослужбовців-учасників АТО переважне право на отримання пільгового молодіжного кредиту в межах програми, яку реалізує Державний фонд молодіжного житлового будівництва;

- забезпечити безоплатне надання військовослужбовцям-учасникам АТО земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва.

Із метою адекватного фінансування пільг і компенсацій військовослужбовцям, які сьогодні беруть участь у бойових діях на сході країни, та членам їхніх сімей, доцільно:

- здійснити повний аудит наявної системи пільг і компенсацій, ввести їх електронну реєстрацію, що дасть можливість вивільнити значні кошти, які використати на пільги учасникам АТО;

- в умовах зростання вартості житлово-комунальних послуг надати батькам та іншому з подружжя, дітям військовослужбовців або працівників органів внутрішніх справ, які перебувають у зоні АТО, 50 % знижки при оплаті користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених чинним законодавством, а також 50 % знижки плати за користування комунальними послугами в межах середніх норм споживання;

- забезпечити збільшення (індексацію) розміру одноразової грошової допомоги відповідно до рівня інфляції для військовослужбовців та працівників МВС у разі їх загибелі (смерті), встановлення інвалідності або в разі часткової

втрати працездатності без встановлення інвалідності при виконанні службового обов'язку;

– завершити роботу, направлену на усунення диспропорцій у розмірах компенсацій у разі загибелі (смерті) військовослужбовців, які належать до різних державних відомств.

Для полегшення адаптації військовослужбовців-учасників АТО до процесів мирного життя необхідно запровадити відповідні програми соціальної інтеграції, професійної адаптації та психологічної реабілітації постраждалих учасників АТО. Потребує створення система психологічної та фізіологічної (протезування) реабілітації, у тому числі створення мережі регіональних центрів психологічної реабілітації, забезпечених інноваційними технологіями та сучасним обладнанням. Соціальна інтеграція потребує об'єднання зусиль психологів, які б надавали необхідну допомогу для соціальної адаптації.

Потребує вдосконалення процес забезпечення санаторно-курортним лікуванням постраждалих учасників АТО, що передбачає розробку та запровадження відповідних бюджетних програм, розширення мережі недержавних і закордонних закладів реабілітації, спрямування на це коштів волонтерських і міжнародних організацій тощо. Доцільно передбачити особливий режим реалізації для демобілізованих учасників АТО конституційного права на працю, а також захист їх соціальних і трудових прав, зокрема надати додаткові гарантії щодо працевлаштування, перепідготовки, підвищення кваліфікації тощо. Для цього слід внести додаткові зміни до чинного трудового законодавства України, зокрема в Кодекс законів про працю та Закон України «Про зайнятість населення». Державна служба України з питань праці має зосередитись на питаннях впливу на недобросовісних роботодавців, які не виплачують заробітні плати на своїх підприємствах учасникам АТО.

Список використаних джерел:

1. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році». – К. : НІСД, 2015.– 684 с.

2. Донбас і Крим: ціна повернення : монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна, О. С. Власюка, Е. М. Лібанової, О. М. Ляшенко. – К. : НІСД, 2015. – 474 с.

3. Закон України «Про внесення змін до статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>

4. Міністерство соціальної політики України [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.mlsp.gov.ua//dsvv.gov.ua/pro-derzhavnu-sluzhbu/orhanizatsijno-planova-robota/osnovni-napryamy-diyalnosti.html>

КОУЧІНГ ЯК МЕТОД КОМУНІКАЦІЇ, ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ

Вальховський Д.С.- студент 4 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник: Степанова І.В. - к.е.н., доцент

Сучасні перспективи розвитку будь-яких організацій, посилення конкурентної боротьби на ринку змушують керівників підприємств вдосконалювати відносини управління, способи впливу на об'єкт управління. Одним із сучасних методів управління організаціями є коучинг.

Питання практики і теорії коучингу знайшли відображення в працях таких учених як Голв У. Т., Дауні М., Ділте Р., Кірпатрік Д., Клаттербак Д., Ландсберг М., Парслоу Е., Рогачова С. А., Рейнолдс М., Харгроув Р., Харріс Д. та інших.

Різні теоретичні та методичні аспекти управління організаціями за допомогою методу коучингу отримали відображення в сучасних дослідженнях. Однак цілісного уявлення про коучинг як про сучасний ефективний метод управління поки не сформовано. Переважно коучинг оцінюється як стиль управління, метод розвитку особистості, метод посилення мотивації і формування корпоративної поведінки персоналу організацій. Досліджень, спеціально присвячених застосуванню коучингу в управлінні розвитком фармацевтичних організацій, немає. Складність, багатоплановість і недостатня розробленість проблеми використання методу коучингу визначають актуальність і необхідність виконання спеціального дослідження. Мета даної статті полягає в пропозиції напрямів застосування коучингу в організаціях.

Походження слова «коучинг» (coaching – англ.) бере свій початок в XVI столітті і означає «візок» або «карету», тобто засіб пересування і доставки до мети. У XIX столітті студенти англійських закладів почали використовувати його за аналогією зі словом «репетитор». Пізніше коучами стали називати спортивних тренерів, а потім цей термін став широко застосовуватися скрізь, де потрібна допомога наставників або інструкторів [1]. Сучасна інтерпретація слова «коуч» має на увазі професію людини, яка допомагає людям в особистісному і професійному розвитку, супроводжуючи їх до поставлених цілей [2]. У 80-х роках XX століття поняття «коучинг» прийшло в бізнес і отримало значне поширення в країнах з високорозвиненою економікою. Методи коучингу, отримавши визнання в індивідуальній практиці, поступово стали сприяти розширенню набору управлінських технік сучасних керівників. Так народився новий феномен – управління в стилі коучингу, що став сьогодні невід'ємним елементом управління успішними компаніями. Коучинг, як інноваційний напрям, який вже завоював діловий світ Західної Європи та Америки. Це стало можливим завдяки тісній співпраці Міжнародної федерації коучингу (ICF), Міжнародного Еріксонівського Університету (ECI) і ексклюзивного провайдера його навчальних програм в Україні – компанії Working People Group (WPG). Слід констатувати, що коучинг в цілому і

коучинг як стиль менеджменту зокрема ефективний тільки для вирішення певного кола завдань і тільки в певних умовах.

В межах даного дослідження зупинимося на понятті коучингу як стилю менеджменту.

Розгляд стилів менеджменту вимагає остаточної відповіді на запитання: «Яка ж роль менеджера?»

Чимало менеджерів дуже часто поводяться занадто суворо, борючись за виконання роботи. За їхнім власним визнанням, вони не мають можливості виділити час для того, що вони, власне, й повинні робити, - довгострокового планування, системного бачення справ, аналізу альтернатив, конкуренції, нових продуктів тощо. Вони не можуть знайти час для розвитку свого персоналу. Вони посилають їх на курси підвищення кваліфікації й обманюють себе тим, що нібито у майбутньому займатимуться цим самі.

Яким чином менеджеру знайти час для тренінгу і навчання своїх підлеглих? Парадоксальна відповідь полягає в тому, що не керівник - коуч, а персонал візьме на себе набагато більше відповідальності, звільняючи менеджера від необхідності бути суворим, і дозволить йому не тільки знайти час для персоналу, але й зосередитись на тих проблемах, які тільки він повинен вирішувати. Задача менеджера проста - організувати виконання роботи і розвивати свій персонал. Коучинг - це процес, що дає обидва ефекти. Менеджер повинен сприйматися як підтримка, а не як погроза. У цій фразі - парадокс, адже в руках менеджера традиційно знаходяться оплата праці, просування по службі, а також накладення стягнень. Використання цього арсеналу добре доти, доки ви вірите, що єдиний спосіб мотивації - це розсудливе застосування батога і пряника

Для того щоб коучинг діяв якнайкраще, відносини між коучем (coach) і його підшефними (coachee) повинні будуватися на основі партнерства, довіри, безпеки й мінімального тиску. Для регулювання оплати праці, підвищення в посаді і для покарання тут немає місця, якщо вони не можуть служити названим відносинам.

Менеджеру щоб стати коучем, потрібно мати якості співпереживання, прямої й неупередженості, а також у більшості випадків і доброї волі, щоб застосувати принципово інший підхід до персоналу. Він також повинен обрати власний шлях, адже є кілька рольових моделей, за допомогою яких він може впливати, і йому навіть доведеться переборювати первісний опір частини персоналу, що не бажає відхилень від традиційного менеджменту.

Такі співробітники можуть побоюватися додаткової персональної відповідальності як наслідку нового стилю менеджменту, обумовленого коучингом. Ці проблеми можливо передбачити, і в основному вони легко усуваються в межах коучингу.

Існують варіанти використання комунікативних прийомів у процесі традиційних моделей менеджменту. Їх можна розмістити уздовж певної осі, де авторитарний підхід виявиться у крайньому лівому положенні, а мінімальне втручання в роботу підлеглих на іншому.

Серед таких прийомів використовується диктат. Привабливість повчань чи диктату в тому, що, крім легкості та швидкості, він дозволяє диктатору відчувати, що той контролює процес. Однак це не так. Диктатор заплутує свій персонал, але працівники не виказують цього і не надають зворотного зв'язку босу.

У результаті люди демонструють корисність і слухняність у його присутності, але поведуться інакше, коли він повертається до них спиною, з обуренням, у кращому випадку з низькою продуктивністю чи навіть саботують. Керівник же вважає, що контролює ситуацію, хоча насправді вводить в оману себе самого. Є ще одна проблема в тій частині традиційного спектра менеджменту, що відповідає диктату, це проблема відгуку. Простіше кажучи, ми не дуже добре пам'ятаємо те, що нам сказано. Диктат не є ефективним засобом досягнення цілей організації.

Наступним варіантом можливо розглянути переконання. В цьому випадку керівник нав'язує свою нову ідею і намагається переконати підлеглих в тому, наскільки вона значна. Досить добре знаючи справу, співробітники не сперечаються з ним, терпляче вислуховуючи його інструкції. Створюється видимість більшої, ніж у попередньому випадку, демократичності. Працівники, як і раніше, мають діяти виключно так, як хоче керівник. Суттєво нічого не змінюється.

Можливо також застосування дискусії, яка дозволяє обговорювати альтернативні варіанти вирішення проблеми, але це вимагає багато часу і в результаті залишається певна невизначеність.

Існує також свідоме самоухилення, яке дає підлеглим волю вибору. Однак це вносить ризик для обох сторін. Менеджер не обмежує підлеглого, що може призвести до його неефективних дій, оскільки підлеглий не обізнаний в деяких аспектах завдання. Така ситуація може мати місце в тому випадку, коли менеджери, іноді з кращих намірів, намагаються впливати на підлеглих з ціллю навчити їх брати на себе більшу відповідальність. Ця стратегія рідко досягає мети, оскільки підлеглий змушений нести відповідальність, хоча це не є його власним вибором.

Коучинг є важливим інструментом впливу на результати діяльності окремих людей і організації в цілому. Прийняття коучингу як способу управління персоналом є дуже важливим і в перспективі матиме широке практичне застосування в багатьох українських компаніях.

Список використаних джерел:

1. Мескон М. Х. Основы менеджмента / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. Пер. с англ. – М.: Дело, 2002. – 704 с.
2. Огнев А. Организационное консультирование в стиле коучинг / А. Огнев. – С.Пб.: Речь, 2003. – 186 с.
3. Уитмор Дж. Коучинг высокой эффективности / Дж. Уитмор. – М.: МАК, 2005. – 168 с.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В УКРАЇНІ

**Вальховський Д. – студент 4 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник – Сілецька Н.В. к.е.н., доцент**

За останнє десятиріччя значно зросла кількість користувачів мережі Інтернет не лише у світі, але й в Україні. Разом із її зростанням розширилася сфера використання мережі у соціально-економічному житті суспільства, а саме: побутове використання, у навчанні та економічній діяльності. Кількість інтернет-користувачів в Україні невпинно збільшується, в свою чергу зростає інфраструктура інтернет-торгівлі та її обсяги [1, с. 38].

Актуальністю даної теми є те, що розвиток електронної комерції невеликий у часовому проміжку, проте бурхливий і насичений інноваціями. По мережі Інтернет інформація поширюється миттєво, дешево й вільно. Поява Інтернету значно полегшила відносини між сторонами у торговельних угодах. Поширення електронної комерції створює нові можливості як для виробників, так і для споживачів продукції. Дослідження торгівлі в інтернет-магазинах набуває важливого значення в умовах стрімкого розширення аудиторії українських користувачів мережі Інтернет як потенційних клієнтів електронних магазинів.

Електронна комерція – це будь-яка форма бізнес-процесу, в якому взаємодія між суб'єктами відбувається електронним шляхом з використанням Інтернет-технологій.

Поява електронної комерції в Україні припадає на період розвитку ринкової економіки та елементів її інфраструктури. Цей етап також співпадає із кардинальними змінами у світовій економіці, які пов'язані із процесами глобалізації фінансових ринків і міжнародною інтеграцією фінансових інститутів, що призводять до різкого зростання транскордонних переміщень товарів, послуг, капіталів, технологій, інформації, а, відповідно, і до швидкого зростання електронної комерції. Ринок української електронної комерції стрімко розвивається, і все більше людей долучається до постійних користувачів мережі Інтернет.

Так, згідно досліджень компанії «Gemius Audience» розмір аудиторії Уанету в липні 2015 року склав 18, 2 мільйона користувачів віком від 14 років та старше. Що ж до гендерного складу серед користувачів Інтернет-мереж, то переважають, хоч і не на багато, але все ж таки жінки – це 51%, чоловіки – 49%. За соціально-демографічними характеристиками Інтернет-аудиторії України, як зазначає «Gemius Audience», 51% займає працююча аудиторія, в той час, коли 36 % користувачів Глобальної Мережі – безробітні. По типу зайнятості: 6% топ-менеджери; 25% спеціалісти; 3% офісні працівники; 11% робітники; 18% студенти; пенсіонери 7%; домогосподарки 4%; інші 27%. Паралельно з динамічним зростанням інтернет-аудиторії України, активно зростає кількість інтернет-ресурсів різних тематик та

конфігурацій. Сайти-лідери на теренах Інтернет мережі залишаються вже довгий час незмінними, до них відносяться: Google, Vk, Mail, Youtube, Yandex, Facebook, Ok, Olx, Rozetka, Wikipedia .

Проте, не дивлячись на вищезазначені показники, частка електронної комерції загалом в нашій країні становить лише 0,4% у роздрібній торгівлі, тоді як у США даний показник становить 4%, що говорить про величезний потенціал до швидкого розвитку. Доречно додати , що з 2012 по 2015 рік кількість покупців товарів онлайн в Україні зросла на мільйон. У 2014 році ринок «e-commerce» продовжив свій розвиток не дивлячись на ряд негативних чинників, присутніх в економіці. Згідно з даними компанії TNS, яка напередодні завершила глобальне дослідження вітчизняного ринку електронної комерції, кількість онлайн-покупців в Україні зараз наближається до 4 млн..

Порівнюючи сайти спеціально призначенні для здійснення електронної комерції в Україні компанія «Gemius Audience» виділяє десятку лідерів, до яких відносяться сайти: Olx; Rozetka; Aliexpress; Prom; Ria; Alibaba.com; Aukro; Allbiz; Hotline; Allo.ua.

В останні роки ринок електронної комерції як в Україні, так і в інших країнах мав дуже активний розвиток. Щорічно частка цього сегменту росте на 12 – 15% . Однак в умовах суворих українських реалій – військові дії на сході, девальвація гривні, анексія Криму погіршили цю динаміку, в порівнянні з попередніми роками. Ринок електронної комерції, на сьогоднішній день впав в середньому на 30 – 40 % . Тобто здійснювати покупки через Інтернет стали рідше і на меншу суму, що говорить про зниження купівельної спроможності населення і економію коштів.

Таким чином, на сьогоднішній день електронна комерція набуває все більшої популярності не лише як сектор інформаційної галузі, але і як перспектива розвитку бізнесу будь-якої компанії. На жаль, в Україні існує певний ряд бар'єрів та недоліків розвитку електронної комерції, основними з яких є: великий ступінь недовіри до інтернет-продавців; недосвідченість самих користувачів Інтернету; нерозвинене правове регулювання цієї галузі.

Проте, не зважаючи на це, переваги у використанні – є набагато більшими, і з кожним роком успішні компанії доводять це на своєму прикладі. Електронна комерція дає більші можливості для просування товару, скорочує час переказу грошових коштів та інформації, забезпечує однаковість інформації, підвищення рівня обслуговування клієнтів, поліпшення взаємин з клієнтом, орієнтування товарів на споживача, конкурентні переваги і зручність ведення бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Валькова Н.В. Розвиток інтернет-торгівлі в Україні: динаміка та вплив факторів / Н. В. Валькова // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2014. – №2. – С. 38–42 .

МАРКЕТИНГОВА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ МОЛОКОПРОДУКТОВОЇ ГАЛУЗІ ДПДГ «АСКАНІЙСЬКЕ» КАХОВСЬКОГО РАЙОНУ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Вдовін Б.О. - студент 6 к, 2 гр. ЕФ
Науковий керівник: Мухіна І.А. – к.е.н., доцент

Актуальність теми дослідження пов'язана із нагальною необхідністю соціалізації економіки України. Цю задачу ставить Державна цільова програма розвитку аграрного сектору на період до 2020 року. Досягненню поставленої мети слугує використання підприємствами головної складової якісних перетворень - стратегічного управління й планування.

Метою дослідження слугує висвітлення теоретичних засад стратегічного управління й планування та обґрунтування їхніх окремих елементів для успішного довготермінового функціонування науково-дослідного господарства та його молокопродуктової галузі в ринковому середовищі.

Предметом дослідження виступають теоретичні засади та практичні особливості стратегічного управління на підприємстві.

Об'єктом дослідження служать економіко-організаційні передумови та процеси формування стратегії ДПДГ «Асканійське» Асканійської сільськогосподарської дослідної станції Інституту зрошуваного землеробства Національної академії аграрних наук України» (скорочено - ДПДГ «Асканійське») Каховського району Херсонської області [1].

Проведений в роботі аналіз дав змогу зробити наступні висновки.

Досліджуване підприємство – ДПДГ «Асканійське» створене в 1991 р. наказами міністерства сільського господарства України та Української академії аграрних наук. Зараз чисельність працюючих на ньому складає 350 осіб. Площа землекористування – 7,7 тис. га власних земель, з них 3,8 тис. га – зрошувані.

Підприємство інтенсивно нарощує обсяги виробництва. Порівняно з 2013 у 2015 р. вони зросли на 22,5% й склали 47,7 млн грн, сума прибутку збільшилась у 4,8 рази. Рівень рентабельності становив майже 40%.

Вагомою конкурентною перевагою ДП ДГ «Асканійське» служить наукова діяльність. Підприємство є базовим господарством Центру наукового забезпечення АПВ Херсонської області. Виробництво продукції ведеться на основі сучасних технологій. Впровадження наукових досягнень, запозичення досвіду світових технологій, підвищення кваліфікації робітників слугують важливим елементом в роботі.

Досліджувана галузь молочного скотарства є прибутковою. Рівень рентабельності виробництва молока у 2015 р. становив 29,2%. Разом з тим, рентабельність зменшилась на 14 в. п., порівняно з 2013 р. Це пов'язано зі зростанням витрат на утримання с.-г. тварин [2].

Поставлена в роботі задача - обґрунтування вибору стратегії здійснювалась у 2 етапи. Спочатку була визначена місія підприємства [3], а потім розглянуті напрямки маркетингової стратегії розвитку молочної галузі.

Так, узагальнення пріоритетів внутрішньої та зовнішньої діяльності підприємства допомогло обґрунтувати наступний варіант місії: «Наше державне підприємство - лідер аграрної сфери України з науково-дослідної та економічної діяльності, що має давні традиції й забезпечує прогресивний розвиток Херсонщини та Південного регіону.

Для створення продовольчої безпеки країни ми проводимо наукові дослідження, обмінюємось досвідом, займаємось бізнесом, реалізуючи продукцію рослинництва й тваринництва нашим клієнтам та партнерам. Висока якість продукції та наданих послуг повністю відповідають їхній справедливій ціні. Зв'язки зі спільнотою інформують нас про можливості та потреби клієнтів для досягненні ними економічного успіху.

Ми прагнемо зробити свій внесок у формування позитивного іміджу України в світі, шляхом розповсюдження наукових знань та створення бренду нашої продукції. Довіра клієнтів та партнерів – основа натхнення, творчих здобутків та підвищення добробуту співробітників нашого підприємства»

Другий етап проводився після економічного аналізу та спілкування з працівниками ДПДГ «Асканійське», виявилось, що частину молока підприємство закуповує у власників домогосподарств, які проживають на території сіл Мар'янівка та Дудчине Тавричанської та Дудчинської селищних рад. Пов'язані із закупівлею витрати відносять на загальну собівартість виробленої продукції, яка не фіксується окремою позицією у бухгалтерській та статистичній звітності господарства. Тому інформацію про неї отримати складно. Але деякі показники свідчать про неї (рис. 1).

Дана стратегія дозволила господарству зекономити значну суму коштів на утриманні с.-г. тварин та збільшити обсяг партії реалізації молока. Це одночасно вплинуло як на ціну реалізації молока переробнику, так і підвищити ціну закупівель молока у населення. Остання є найвищою в області й становить 8-10 грн/л проти 3,5-5 у інших районах.

Аналіз показав, що внутрішній резерв виробництва галузі майже вичерпаний (надої молока на одну є найвищими в Україні. Подальша інтенсифікація призведе до збільшення собівартості, тому є недоцільною. Розширення сфери економічного впливу та довгострокове функціонування підприємства потребує впливу на зовнішнє ринкове середовище.

Для ефективного просування продукції на молочні ринки пропонується діяти за трьома стратегічними напрямками:

- 1) сприяти розвитку домогосподарств сільських територіальних громад для співпраці з ДПДГ «Асканійське» щодо здачі молока;
- 2) кооперуватися з домогосподарствами для переробки ними молока підприємства;
- 3) створити власну торгову марку для брендуння продукції.

Освоєння цих напрямків дозволить підприємству: по-перше, збільшити обсяг виробництва молока; по-друге, зекономити кошти на утриманні поголів'я корів; по-третє, створити додаткову вартість через переробку молока; четверте,

економити кошти на будівництві переробного підприємства; п'яте, освоїти відповідний сегмент ринку молокопродуктів; шосте, стати впізнаним.

Економічні показники виробництва та реалізації продукції скотарства

ДПДГ «Асканійське»

Показники	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2015 р. у % до 2013 р.
Виробнича собівартість 1 ц молока, грн	230,93	264,74	333,00	144,2
Повна собівартість 1 ц молока, грн	264,60	282,09	342,51	129,4
Валовий надій молока, ц	39545	41931	41976	106,1
Реалізовано молока, ц	35351	40321	41240	116,7
Рівень товарності м'яса ВРХ, %	116,7	110,5	74,2	х
Рівень товарності молока, %	89,4	96,2	98,2	х
Середньорічне поголів'я ВРХ на відгодівлі, гол.	1060	1170	1079	101,8
Середньорічне поголів'я корів, гол.	550	550	550	100,0
Середньорічний надій на одну корову, кг/гол.	7190,0	7623,8	7632,0	106,1
Рівень рентабельності виробництва молока, %	43,54	37,53	29,23	-14,31 в. п.

Темп росту виробничої собівартості 1ц молока є непропорційно вищим за повну собівартість

Наявність та зростаюча динаміка поголів'я тварин (у тому числі молодняку ВРХ) на відгодівлі, яким потрібно молоко

Зменшення рівня товарності молока

Рис. 1 – Протиріччя економічних показників ДПДГ «Асканійське» покупців завдяки торгівій марці

Всі ці дії разом сприятимуть успішній інтегрованості підприємства в соціальне середовище та його довготерміновій життєздатності.

Список використаних джерел:

1. ДП ДГ «Асканійське» АСДС ІЗЗ НААНУ [Електронний ресурс]. – Режим звернення: <http://izpr.org.ua/merezha-institutu/dp-dg-askanijske.html>
2. Річні звіти ДП ДГ «Асканійське» АСДС ІЗЗ НААНУ за 2011–2015 рр.
3. Мінакова Г.С. Обґрунтування вибору стратегічної місії науково-дослідного господарства// Економічна перспектива-15: зб. тез доп. Регіональної студентської науково-практичної конференції з економічних дисциплін (м.Херсон, 5-6 квітня 2016 р.). Херсон: ДВНЗ: «ХДАУ», 2016. С. 227-229

ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ НОВОВВЕДЕНЬ ПРЕДСТАВНИКАМИ РІЗНИХ ВІКОВИХ КАТЕГОРІЙ УКРАЇНЦІВ

Вікіцька Г.Ю. - студентка 3 к. ЕФ
Науковий керівник –Осадчук І.В. доцент

Зміни є невід'омою частиною життя кожної людини. Коли ці зміни відбуваються на підприємстві, на ринку їх часто називають нововведеннями, інноваціями. Люди різні й по різному ставляться до нововведень: одні їх сприймають позитивно, інші - негативно. Потрапивши в ту чи іншу проблемну ситуацію, вони застосовують різні індивідуальні стратегії життя в ній: одні надають переваги активним діям і подоланню проблем, інші визнають за краще зачекати, доки проблема сама собою розв'яжеться. Зважаючи на різноманіття нашого суспільства, доцільно вивчити особливості сприйняття нововведень українцями, залежно від їх віку, кваліфікації, освіченості тощо.

Метою дослідження є вивчення особливостей сприйняття нововведень представниками різних вікових категорій українців.

У ході теоретичного дослідження було встановлено, що нова ідея, яка поки не впроваджується, є потенційним нововведенням, а інновації - це впроваджені нововведення, які забезпечують якісне зростання ефективності процесів або продукції, затребувані ринком [1]. Вважається, що сприйняти нововведення людям заважають так звані бар'єри, які поділяють на організаційно-психологічні, соціально-психологічні, когнітивно-психологічні та психолого-моторні. Ці бар'єри на шляху до сприйняття інновацій часто пов'язані в тому числі й з непередбачуваністю: прогнозоване розширення можливостей зумовлює позитивне ставлення людини до інновацій, а прогнозоване звуження можливостей - опір їм [2].

Результати емпіричного дослідження дозволяють стверджувати, що люди різного віку виявляють різні реакції на зміни і темпи сприйняття ними інновацій різні. Так, 55% українців віком 25-44 років швидко і позитивно сприймають нововведення, приймають активну участь у їх реалізації. Серед них є схильні до ризику (8%) і такі, що нововведення сприймають хоч і з обережністю, але швидко (47%). Молодь віком до 25 років здебільшого пасивно сприймає інновації, але під тиском обставин або соціально-психологічних масових явищ (наслідування, мода тощо) з невеликим бажанням їх впроваджує. Пасивне неприйняття нововведень, позиція очікування та уважного вивчення всіх сторін, які пов'язані з інноваційними процесами, - це позиція 43% 45-60-річних українців.

Встановлено, що на темпах сприйняття інновації позначається її характер. Деякі види інновацій завойовують популярність буквально в один день, іншим для цього потрібен тривалий час. Інноваційна сприйнятливість і темпи сприйняття інновації залежать від різноманітних економічних, організаційних, психологічних, соціальних і технічних факторів. Так, встановлено, що більш кваліфіковані працівники підприємств, незалежно від віку, більшою мірою

керуються внутрішніми і зовнішніми позитивними мотивами й частіше беруть участь у процесах технічної творчості (раціоналізація, винахідництво, гуртки якості й т.д.), їх легше ознайомити з нововведенням, тому що вони, як правило, проходять безперервне навчання. Керівники успішних підприємств сходяться на думці, що чим вищою є кваліфікація персоналу, тим більшими є можливості заручитися його підтримкою при впровадженні нововведень.

Активне неприйняття нововведень, виступ проти, апеляція до свого власного досвіду і теорій спостерігається в усіх вікових групах. Такі позиції займає майже 50% українців. Опір такої кількості людей нововведенням обумовлено декількома основними причинами: невизначеністю ситуації та невизначеністю стосовно вигоди, відчуттям можливих власних втрат, а також переконанням, що зміни нічого гарного не принесуть.

Цікавими є результати дослідження щодо причин виникнення переконання в тому, що зміни не принесуть нічого доброго. Більшість опитаних віком від 45 до 60 років пояснили таке своє переконання тим, що, по перше, вони вже мали попередній невдалий досвід змін, а по друге, зміни - це завжди високий ризик виникнення нових складних завдань і обов'язків. Люди віком від 25 до 44 років вважають, що впровадження змін зумовить зростання імовірності виникнення конфліктних ситуацій. А молодь акцентувала увагу на тому, що під час впровадження змін у них часто виникає відчуття, що ними маніпулюють, а значить хочуть використати у своїх цілях. Не можна не помічати й того, що велика кількість українців різного віку стверджують, що вони просто втомилися від змін.

Дослідження показало, що коли мова йде про підприємство, то усі вказані причини опору українських працівників нововведенням мають цілком реальну форму. Наприклад: страх людей перед невідомим, незалучення до нововведення осіб, яких це стосується, відчуття нестачі ресурсів і часу внаслідок підвищення інтенсивності роботи, а також нависання загрози сталим соціальним відносинам. Саме тому в інноваційних процесах на підприємствах необхідна максимальна підтримка персоналу з боку керівництва й забезпечення його як можна більш повною інформацією про майбутні зміни, надання гарантій, особливо коли під загрозою наявність роботи для працівника.

Отже, будь-які нововведення є носіями певного ризику зміни обставин життя людей, непередбачуваності або зміни майбутнього і можуть викликати стресові реакції у людей. Однак, оскільки вони є невід'ємним процесом розвитку, то керівництву підприємств, всієї нашої держави необхідно докласти максимум зусиль для полегшення їх прийняття. Необхідно завчасно готувати людей до змін та забезпечувати їх всією необхідною інформацією.

Список використаних джерел:

1. Власова А.М., Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент [режим доступу: : [http:// http://elib.lutsk-ntu.com.ua/book/fb/pesp/2012/12-40/page5.html](http://http://elib.lutsk-ntu.com.ua/book/fb/pesp/2012/12-40/page5.html)]

”ГЕЙМЕРСТВО – ЗАЛЕЖНІСТЬ, ЧИ ШЛЯХ ДО УСПІХУ”

Вольф В. - студентка 1 курсу1 групи БТФ
Науковий керівник – Ларченко О.В. к.с.-г.н., доцент

Процеси комп'ютеризації в нашій країні з 90 - х років минулого століття відбувалися дуже бурхливо, що спричинило розвиток різних форм взаємодії з комп'ютером, зокрема, захоплення користувачів комп'ютерними іграми. У деяких індивідуумів ця взаємодія придбала форми, схожі на психологічну залежність – геймерство .

Геймер (від *англ. gamer — гравець*) — людина, що захоплюється грою у відеоігри, вбачають у таких іграх сенс свого життя.

Проте деякі ігри допомагають в житті, повчаючи і розвиваючи різні якості. Даною статтею, хочеться відокремити позитивний та негативний вплив комп'ютерних ігор та показати вплив комп'ютерних ігор на людське життя.

5 плюсів комп'ютерних ігор

1. Гра активує механізми задоволення в мозку, роблячи цілющий ефект
2. Завдяки комп'ютерним іграм, можна розвинути швидкість реакції, уважність і дрібну моторику.
3. Ігри допоможуть навчити орієнтуватися на карті.
4. Ігри розвивають високий рівень абстрактного мислення і логіку.
5. Граючи, можна вивчити іноземні слова

5 мінусів комп'ютерних ігор

1. Коли людина грає, дивлячись на екран, не відбувається ні контакту з реальним світом, ні розвитку тонких соціальних навичок.
2. У іграх часто зустрічається пропаганда паління, алкоголізму, наркоманії, насильства і навіть жорстокості.
3. Ігри викликають психічну залежність і нервові зриви.
4. Псується зір, а при грі ночами збивається біологічний режим. Після тривалого сидіння за комп'ютером часто буває сильна втома, з'являється підвищена дратівливість, збільшується неухважність, а іноді можуть виникнути навіть галюцинації.
5. Багатьом ігрозалежним неприємні різноманітні і неоднозначні виклики, які ставить перед ними життя.

Але ж є документальні свідчення про наслідки комп'ютерної залежності:

1. Найгучніша трагедія, зв'язана з комп'ютерними іграми. Двоє підлітків розстріляли дванадцять однокласників, вчителя і поранили ще кілька людей, розкидаючи саморобні гранати. Після цього покінчили життя самогубством. У знятому перед тим фільмі один з них говорить, що відбуватиметься щось на зразок «Думу». Саме ця фраза і подібність інциденту із сюжетом комп'ютерної гри послужили приводом для позову батьків загиблих дітей до виробників комп'ютерних ігор.

2. Двадцятидворічний житель Таїланду вмер під час гри в Counter-Strike. Відпрацювавши зміну на заводі, він пішов до інтернет-клубу, а щоб

зайве не відриватися від комп'ютера, закупив по дорозі провізію. Друзі знайшли його в критичному стані тільки наступного дня. Молоду людину доставили в лікарню, однак було вже пізно і він помер не приходячи до тями. Причиною смерті стала серцева недостатність - геймер просто перехвилювався під час гри.

3. У Тюмені затримано сімнадцятилітнього юнака, що забив своїх батьків залізними прутами, бо вони не пускали його в комп'ютерний клуб. Убивство скоїв підліток зі своїм приятелем. За їхнім задумом цей злочин мав покласти початок серії убивств у місті: горе-гравці збиралися грабувати й убивати батьків інших фанатів комп'ютерних ігор.

4. Двадцятидворічний безробітний китаєць украв у матері 2900 юанів (майже 300 доларів), що збирався витратити на комп'ютерний клуб. Коли мати влаштувала своєму чаду скандал, той її просто отруїв. Батько нещасного знайшов труп дружини через півтора місяці після вбивства в шухляді для білизни. Убивцю страчено.

Тепер можна визначити, що деякі ігри допомагають в житті, навчаючи і розвиваючи різні якості, проте, таких мало. До того ж, часто трапляється, що надмірний час, проведений за іграми, викликає не просто залежність, але і психічні розлади або навіть різні хвороби, та страшні злочини.

Список використаних джерел:

1. Корнеева Е. Компьютерная зависимость: «бермудский треугольник» за углом//Мир семьи. – 2004. - № 13
2. Новосельцев В. И. Компьютерные игры: детская забава или педагогическая проблема?//Директор школы. – 2003. - № 9
3. Федоров А. В. Школьники и компьютерные игры с «экраным насилием»//Педагогика. – 2004. - № 6
4. <http://www.add.net.ru/>
5. <http://www.flogiston.ru/https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B5%D0%B9%D0%BC%D0%B5%D1%80>

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ПРОСТІР ПРОСУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ

Гадупяк А.М. – студентка 4 курсу ЕФ

Науковий керівник: Соловйов І.О. – д.е.н., професор

Останнім часом багато комерційних підприємств і компаній використовують соціальні мережі як інструмент просування товарів та послуг. Варто зазначити, що такий підхід є досить функціональним, оскільки він дозволяє здійснити розкрутку і рекламу бренду без залучення додаткових інвестицій і фінансових впливів. У більшості випадків основним методом такого просування є створення спільнот, а також окремих акаунтів користувачів, які в подальшому публікують на своїх сторінках різноманітні статті та інформаційні матеріали рекламного характеру.

За статистичними даними, щодня 95% всіх користувачів Інтернету заходять в соціальні мережі і ведуть бесіди про компанії, товари, послуги, діляться своїми думками і враженнями. У результаті навіть один учасник мережевого співтовариства може вплинути на репутацію компанії з багатомільйонним обігом, висловивши позитивний або негативний відгук. Адже 87% користувачів соціальних мереж більше довіряють онлайн-думці споживачів, а не офіційній інформації, яка надається виробником [1, с. 119].

Існують різні види реклами, які ефективно використовуються на платформах численних соціальних мереж, а саме: банерна та контекстна реклама, партизанський маркетинг, вірусний маркетинг і додатки в соціальних мережах.

Банерну та контекстну рекламу краще розміщувати в таких мережах, де присутня основна частина цільової аудиторії. Візьмемо конкретний приклад для наочності. Припустимо, що ми хочемо розмістити банер, який повинен рекламувати унікальний і корисний «супер-корм» для собак. Абсолютно недоцільно в такому випадку розміщувати банер, наприклад, у професійній соціальній мережі. Адже цільову аудиторію треба шукати в таких мережах, які присвячені собакам або хоча б домашнім улюбленцям в цілому. Рекламувати послуги зі створення сайтів слід як раз у професійних мережах, так як там можуть бути потенційні замовники. Тому в першу чергу завжди потрібно намагатися максимально чітко розуміти свою цільову аудиторію і місце її знаходження. У соціальних мережах типу «ВКонтакте» можна використовувати таргетовану рекламу, де враховуються інтереси користувачів. Важливо також відзначити, що одна тільки банерна реклама в соціальних мережах малоефективна, так як вона залишається в таких місцях практично непоміченою.

Зараз великою популярністю користується так званий партизанський маркетинг, де контакт з потенційним клієнтом встановлюється за рахунок комунікативних можливостей соціальних мереж. Люди значно більше довіряють особистій думці, ніж рекламі або статті в журналі. Тут значну роль грає людський фактор. Тому той факт, що в таких мережах, як «ВКонтакте»,

«Однокласники», «Facebook» можна дійсно встановити тісний зв'язок з потенційним клієнтом або представником цільової аудиторії, є дуже великою перевагою для ефективної маркетингової роботи.

В основу вірусного маркетингу закладений принцип розповсюдження рекламної інформації самими споживачами, причому абсолютно добровільно. Результат досягається шляхом розробки рекламного продукту такого характеру, що неодмінно хочеться поділитися інформацією про нього з ближнім: особистим повідомленням в соцмережах, окремою статтею в блозі, у бесіді при зустрічі і т.д. Визначення «вірусний» обумовлено тим, що одержувачі інформації заражаються ідеєю про її популяризацію, тобто стараються «заразити» інших. У результаті грамотно організованого вірусного маркетингу інформація поширюється в геометричній прогресії.

Серед всіх додатків у соціальних мережах особливо поширені додатки «ВКонтакте». Деякі користуються багатомільйонною популярністю. Багато компаній використовують такі можливості для просування своїх товарів або іміджу компанії. Деякі підприємства навіть замовляють виготовлення власних флеш-додатків для соціальних мереж і, таким чином, залучають цільову аудиторію. Реклама такого роду дуже ефективна, проте вимагає чималих витрат. На початковому етапі становлення бізнесу не завжди можна собі дозволити витратити такі великі суми на маркетинг.

Соціальні мережі потрібні кожній компанії для того, щоб:

- провести моніторинг соціальної медіа-компанії і підвищити її рейтинг;
- підвищити впізнаваність бренду;
- розширити цільову аудиторію і збільшити кількість потенційних клієнтів;
- вести діалог зі своїми клієнтами [2].

Таким чином, використання соціальних мереж як інструменту просування комерційних брендів є закономірним і економічно обумовленими явищем, яке без сумніву чинить серйозний вплив на авторитет і статус продукту, що просувається підприємством. Багато користувачів на сьогоднішній день здійснюють свої покупки виключно за допомогою віртуальних інтернет-порталів. Це не лише зручно, але й досить вигідно. До того ж для багатьох приватних компаній така рекламна стратегія є єдиною можливою, оскільки вони не мають достатньо розвиненої фінансової та бюджетної бази. Не дарма засновник однієї з найбільших компаній світу Microsoft Білл Гейтс сказав: «Якщо Вас немає в Інтернеті, значить Ви не існуєте...».

Список використаних джерел

1. Кусина О.О. Соціальні мережі як ефективний інструмент маркетингу в індустрії зустрічей / О.О. Кусина // Креативна економіка. – 2013. – №1(73). – С.118-123.
2. Соціальні мережі як інструмент просування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iqbuzz.pro/soczialnyie-seti-kak-instrument-prodvizheniya.php>

СТРАХУВАННЯ РИЗИКІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

**Галілюк І. В – студент 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник: Минкіна Г.О. – к. с.-г. н., доцент**

Сільське господарство країни – ключова і життєво важлива галузь суспільного виробництва та водночас – одна з найбільш ризикованих галузей економіки, оскільки відтворювальний процес пов'язаний з природно-кліматичними й біологічними чинниками. Тому з найбільш гострих проблем в АПК є захист урожаю сільськогосподарських культур, за допомогою якого певною мірою можна стабілізувати економіку самих господарств, агропромисловий комплекс та економіку держави в цілому.

Страховий ринок у сфері страхування аграрного сектору майже не працює. В сільському господарстві застраховано лише близько 3 % ризиків, хоча у розвинених країнах цей показник досягає 90-95 %

Регіональні особливості суттєво впливають на розміщення виробництва продукції. Кожний регіон країни характеризується спеціалізацією і пропорційністю розвитку ділової активності населення. Територіальні й соціально-економічні параметри спеціалізації регіонів країни відображають роль кожної області в розвитку сільського господарства останніми роками.

Щодо регіонального розвитку сільського господарства, Київська, Дніпропетровська, Харківська, Херсонська і Вінницька області залишаються головними виробниками сільськогосподарської продукції. Вони виробляють найбільшу частку зернових культур – 5,4-6,3% валового виробництва в Україні. Найбільший обсяг виробництва продукції тваринництва належить Київській, Львівській і Одеській областям.

Для Херсонської області характерний причорноморський регіон-це посуха й пожежа, небезпечними також є зливи з градом.

Сільськогосподарські ризики на відміну від інших подій характеризуються тим, що мають системний характер. Стихійні явища, які впливають, наприклад, на врожайність сільгоспкультур, мають поширення на значній території і призводять до втрат у більшості господарств. Це веде до того, страхові компанії, які формують страховий портфель, не мають достатньої мотивації страхувати сільські господарства однієї місцевості у значній кількості, бо таким чином не виконується принцип диверсифікації ризиків. Сільське господарство не характеризується високою рентабельністю, що в свою чергу вимагає максимально зменшувати витрати. Страхування буде додатковим тягарем для сільгоспвиробника. Тому захист від таких ризиків майже неможливий без втручання держави на ринок сільськогосподарського страхування. Аналіз систем страхування агроризиків різних країн дозволяє стверджувати, що тільки в тих країнах, в яких держава надавала фінансову підтримку шляхом субсидювання частини страхових платежів, адміністративних витрат, система аграрного страхування дійсно працює

ефективно. Метою держави має бути допомога страховим компаніям та сільгоспвиробникам в таких формах:

- інфраструктурні інвестиції;
- субсидіювання страхових платежів;
- фінансування адміністративних витрат;
- участь у фінансуванні фондів пулів, спрямованих на ліквідацію катастроф та природних лих.

Характерною рисою майже всіх вітчизняних сільськогосподарських підприємств нині є складне фінансове становище, відсутність вільних фінансових ресурсів, необхідних для відшкодування матеріальних збитків, заподіяних природними стихійними лихами чи аваріями, тому важливе значення має необхідність створення механізму страхового захисту майна на випадок його знищення або пошкодження.

У сільському господарстві країн з розвиненою ринковою економікою система страхування давно вже стала головним інструментом запобігання майнових ризиків і невід'ємною складовою механізму господарювання. Що стосується вітчизняного страхового ринку, то його формування відбувається досить швидкими темпами, однак у сфері аграрного бізнесу роль останнього підвищується поступово. Вступ України до Світової організації торгівлі, потреба аграрних підприємств бути конкурентоспроможними в умовах глобалізації створює необхідні передумови для розвитку значного сегменту ринку страхових послуг.

В агропромисловому комплексі існують дві форми страхування: обов'язкове та добровільне. До прийняття нової редакції Закону України "Про страхування" від 4 жовтня 2001 р. в обов'язковому порядку страхувався тільки урожай сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень у державних сільськогосподарських підприємствах. Для відшкодування збитків за даною формою страхування створюється державний страховий фонд за рахунок обов'язкових страхових платежів [1, с. 42]. Однак реформування сільськогосподарських підприємств, заснованих на різних формах власності, відсутність коштів призвело до того, що страхування ризиків проводилося в небагатьох підприємствах. З метою розширення страхового ринку, необхідності відшкодування збитку за основними видами сільськогосподарської продукції до обов'язкових видів страхування було віднесено також страхування врожаю зернових культур і цукрових буряків сільськогосподарськими підприємствами всіх форм власності, а також страхування тварин на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороб, стихійних лих та нещасних випадків, згідно з переліком тварин, встановленими Кабінетом Міністрів України. За іншими ризиками страхування проводиться у добровільній формі.

Основною метою сільськогосподарського майнового страхування та заходів, запроваджених у Законі України "Про страхування" [3, с. 54] є комплексний страховий захист сільськогосподарських підприємств від можливих втрат у непередбачених обставинах при виробництві та реалізації продукції, а також від зривів у комерційній діяльності та прийнятих

зобов'язаннях з повернення товарних кредитів тощо. У концепції управління ризиками поряд зі страхуванням важливу роль відіграє самострахування.

Потреба у страховому захисті аграрних підприємств набуває важливого значення у зв'язку зі вступом України до Світової організації торгівлі, завершенням процесів реформування сільськогосподарських підприємств, бо з особливою гостротою постає проблема пошуку джерел компенсації шкоди та відновлення постраждалого виробництва, що посилюється залежністю галузі аграрного виробництва від природно-кліматичних умов, потребою конкурувати на світовому ринку. Такими джерелами може бути кредит, однак у зв'язку із високими процентними ставками, на сьогодні він залучається, в основному, для задоволення потреб підприємства оборотними засобами. Страхування є необхідною складовою в умовах ринкової економіки тому, що може забезпечити безперервність відтворення та компенсує втрати сільськогосподарських підприємств, реально підвищує їх фінансову стійкість. Поглиблення реформ і відмова держави від монополії на власність практично в усіх галузях народного господарства змушує визнати страхування в якості суспільно необхідного способу організації страхового захисту аграрних виробників, що в значній мірі сприятиме ефективному розвитку сільськогосподарського виробництва в державі.

Список використаних джерел:

1. Пластун В.Л., Страхування ризиків сільськогосподарських підприємств / В.Л. Пластун // Вісник Сумського національного аграрного університету. — 2010. — №12/1 (33). — С. 58—62.
2. Герасименко Н.А., Ризики в сільському господарстві з урахуванням регіонального аспекту / Н.А. Герасименко // Економіка АПК. — 2012. — №9.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] :

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Галілюк І.В. – студент 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник: Коваль С.В. – к.е.н., доцент

Здійснюючи безперервний процес виробництва, кожне підприємство, з одного боку, безперервно купує сировину, матеріали, паливо, товари, а з іншого – реалізовує готову продукцію та придбані товари. В результаті цих взаємовідносин нерідко виникає дебіторська заборгованість, а також виникають зобов'язання перед кредитором. Розрахунки – одне з найбільш масових явищ у господарському житті будь-якого підприємства. У процесі господарської діяльності підприємство вступає в розрахункові відносини з іншими підприємствами, організаціями, установами, бюджетом, профспілкою, працівниками, фізичними особами. Ці взаємовідносини ґрунтуються на використанні грошей у їх функціях – коштів обігу і платежу. При цьому підприємство водночас є постачальником для одних і покупцем для інших [1].

Виникнення дебіторської заборгованості пов'язане з тим, що, відвантажуючи вироблену продукцію, підприємство, як правило, не отримує гроші негайно, тобто воно кредитує покупців. Таким чином, від моменту відвантаження продукції до моменту надходження платежу кошти підприємства заморожені у вигляді дебіторської заборгованості. Тому важливим завданням фінансового менеджменту є ефективне управління дебіторською заборгованістю, спрямоване на оптимізацію загального її розміру та забезпечення своєчасної інкасації боргу.

Відповідно до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату, а дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів [2]. Дебіторська заборгованість поділяється на: безнадійну, сумнівну, дійсну, а залежно від виникнення вона поділяється на:

- дебіторську заборгованість за роботи, товари, послуги;
- векселі отримані;
- дебіторську заборгованість за розрахунками;
- іншу поточну дебіторську заборгованість.

Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги виникає, коли підприємство реалізує товари в кредит, тобто з відстроченням платежу.

Векселі отримані - це заборгованість за розрахунками з покупцями, замовниками та іншими дебіторами за відвантаженою продукцією (товари), виконані роботи та надані послуги, які забезпечені одержаними векселями. Вексель - це цінний папір, який засвідчує безумовне грошове зобов'язання особи, що видала вексель (векселедавця), сплатити певну суму, коли настане встановлений термін на користь власника векселя (векселеотримувача).

При реалізації товарів у кредит підприємство має ризик непогашення

всієї дебіторської заборгованості. Тому на підприємстві завжди є дебіторська заборгованість, щодо повернення якої є сумніви. Сумнівний борг - це поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, послуги, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником. Сумнівні борги завищують реальний результат від реалізації, тому, згідно з принципом обачності, підприємство повинне визначити можливі витрати від неповернення частини боргів покупцями у момент визначення доходу від реалізації, а не в тому періоді, коли покупці не змогли оплатити товар.

При визнанні дебіторської заборгованості безнадійною, тобто дебіторською заборгованістю, щодо якої існує впевненість щодо її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності, вона буде списана за рахунок резерву. Для віднесення дебіторської заборгованості до довгострокової або поточної необхідно брати до уваги строк, який залишився до погашення заборгованості від дати балансу. Дебіторська заборгованість також класифікується за об'єктами щодо яких вона виникла (рис. 1).

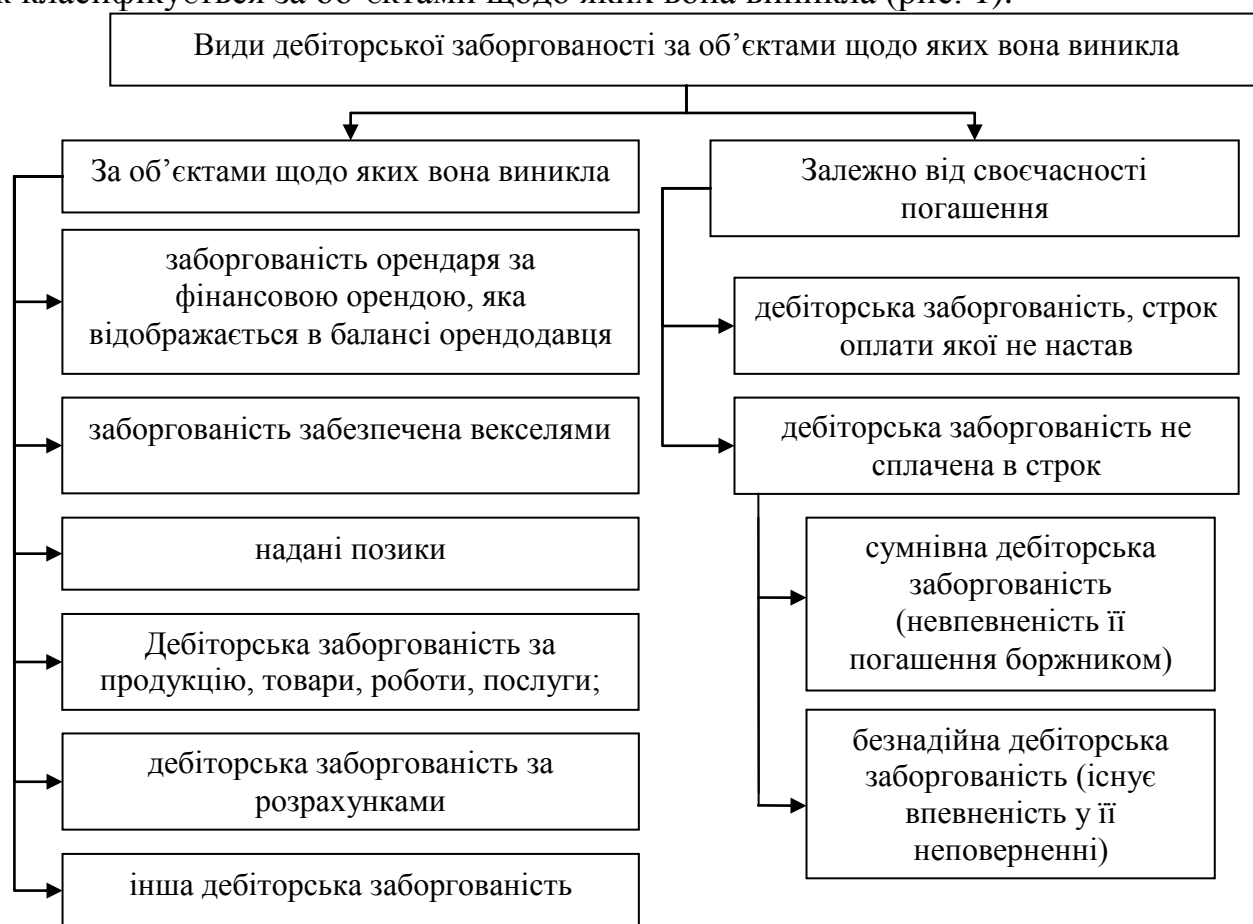

Рис. 1. Дебіторська заборгованість за об'єктами щодо яких вона виникла

Здебільшого причиною зростання дебіторської заборгованості є відсутність коштів на розрахункових рахунках підприємств в основному через неплатежі за поставлену ними готову продукцію, виконані роботи та надані послуги. До основних причин виникнення дебіторської заборгованості на підприємстві можна віднести: невідповідність обсягу грошової маси, що

знаходиться в обігу, вартісному обсягу продукції, що випускається, надаваних послуг і платежів у бюджетній сфері; низьку платіжну дисципліну покупців і загальний економічний стан галузей, до яких вони відносяться; брак коштів у клієнта або зниження рівня його платоспроможності; порушення розрахунково-платіжної дисципліни контрагентами; зниження інвестиційних накопичень та інших залишків грошових коштів у підприємства; значне випередження процентних банківських ставок у порівнянні з темпами інфляції (у кілька разів) і практична недоступність отримання кредитів, особливо довгострокових, для більшості підприємств; відволікання платіжних засобів для закупівлі валюти і подальше знецінювання гривні; нерозвиненість практики факторингу; недосконала політика стягнення дебіторської заборгованості; недосконалість якості аналізу дебіторської заборгованості і послідовності у використанні його результатів.

Завдання обліку дебіторської заборгованості: установлення реальності дебіторської заборгованості та простроченої заборгованості (за якою минув строк позовної давності); перевірка правильності списання заборгованості, строк позовної давності якої минув; перевірка достовірності відображення в обліку дебіторської заборгованості залежно від прийнятого методу визначення реалізації; перевірка правильності та обґрунтованості списання заборгованості; дослідження правильності оформлення та відображення в обліку заборгованості за виданими авансами, пред'явленими претензіями.

З метою запобігання втрат і визнання підприємства неспроможним, кожен господарюючий суб'єкт повинен прагнути до якнайбільшого скорочення дебіторської заборгованості. Таким чином, пропонуємо розглядати дебіторську заборгованість як важливий показник фінансового стану підприємства, що вказує на суму заборгованості на користь підприємства на певний термін за наданий комерційний та споживчий кредити покупцям, а також як суму авансу для постачальників, щодо яких у підприємства з'являється майнове документально підтвержене право вимоги оплати боргу. Ефективне управління дебіторською заборгованістю має великий вплив на ліквідність, а, отже, і на зміцнення фінансового становища підприємства в цілому. Тому саме ефективне управління дебіторською заборгованістю відноситься до необхідних умов успішної діяльності, оскільки воно створює передумови для швидкого зростання бізнесу і збільшення фінансових можливостей підприємства.

Список використаних джерел:

1. Дерев'яно С. Дебіторська та кредиторська заборгованість: порядок визначення термінів позовної давності / С. Дерев'яно // Пропозиція. – 2008. - № 9. - С. 27-31.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 237 від 8 жов. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>

СКЛАДАННЯ БАЛАНСУ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Галілюк І.В. – студентка 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник: Скрипник С.В. – к.е.н., доцент

Україна була однією з перших країн на пострадянському просторі, що задекларувала курс на впровадження міжнародних підходів до побудови національної системи бухгалтерського обліку. В умовах розширення зовнішньоторговельних зв'язків підприємств та збільшення обсягів прямого іноземного інвестування особливої актуальності набувають питання адаптації вітчизняної практики формування фінансової звітності до міжнародних стандартів фінансової звітності.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) дають можливість об'єктивно оцінити фінансове становище підприємства й дозволяють зрозуміти його реальний стан справ.

Проблеми, пов'язані із переходом українських підприємств на МСФЗ не можуть нівелювати тих переваг, які виникнуть у зв'язку з такими змінами. Позитивними сторонами застосування МСФЗ як для суб'єктів господарювання, які складають фінансову звітність, так і для її користувачів є:

- можливість отримання необхідної інформації зарубіжними користувачами;
- забезпечення порівнянності показників звітності з іншими суб'єктами господарювання, незалежно від того, резидентом якої країни вони є і на якій території здійснюють господарську діяльність;
- можливість залучення іноземних інвестицій і позик, а також виходу на міжнародні ринки; забезпечення більшої довіри з боку потенційних партнерів;
- надійність та прозорість інформації тощо [1].

Формування фінансової звітності у міжнародній практиці регулює МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [2]. У вітчизняній практиці форма і склад статей балансу визначаються НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [3].

З прийняттям в дію НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», жорстка регламентація Балансу (ф. № 1) була послаблена. Так, для підприємств була надана можливість не наводити статті, за якими відсутня інформація до розкриття (крім випадків, якщо така інформація була в попередньому звітному періоді), а також додавати статті із збереженням їх назви і коду рядка з додаткових статей балансу, у разі якщо стаття відповідає таким критеріям: інформація є суттєвою та оцінка статті може бути достовірно визначена.

У Балансі (Звіті про фінансовий стан (ф. № 1) – порівняно з попередньою формою були скорочені розділи активу і пасиву. Так, не наводиться зокрема інформація про товари та виробничі запаси, а відображається в одній статті - «Запаси». Проте, якщо інформація про товари є істотною, то вона може

наводиться окремим рядком. Водночас розділ 1 активу доповнено новим рядком, призначеним для відображення вартості інвестиційної нерухомості [3].

Основними елементами Балансу є активи, зобов'язання і капітал. Групування інформації у статті та розділи балансу відповідно до міжнародних стандартів не регламентуються. Пункт 54 МСБО 1 містить мінімальний перелік статей, які в достатній мірі відрізняються за характером і функціями та, які потрібно приводити безпосередньо у звіті про фінансовий стан [2].

Зупинимося більш детально на основних змінах, які були внесені до форми фінансової звітності Баланс (Звіт про фінансовий стан), відповідно до НП(С)БО 1 (табл. 1).

Таблиця 1

**Порівняльна характеристика попередньої та діючої форми Балансу
(Звіту про фінансовий стан) відповідно до НП(С)БО 1**

До прийняття НП(С)БО 1	Після прийняття НП(С)БО 1
Актив	
I. Необоротні активи	I. Необоротні активи
II. Оборотні активи	II. Оборотні активи
III. Витрати майбутніх періодів	III. Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття
Вписуваний розділ IV. Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття	
Пасив	
I. Власний капітал	I. Власний капітал
II. Забезпечення наступних витрат і платежів	II. Довготермінові зобов'язання та забезпечення
III. Довготермінові зобов'язання	III. Поточні зобов'язання та забезпечення
IV. Поточні зобов'язання	IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття
V. Доходи майбутніх періодів	Вписуваний розділ. V. Чиста вартість активів недержавного цільового фонду

Отже, бачимо, що обов'язкові рядки помітно скорочені, але з'явилося чимало вписуваних. Відразу зауважимо, що заповнення звіту про фінансовий стан відповідно до НП(С)БО 1 стосується підприємств, що ведуть облік за вітчизняними П(С)БО. Активи та зобов'язання розкривають у звіті за наявності основних вимог (можливість достовірного оцінювання та очікування у майбутньому отримання / вибуття економічних вигод унаслідок використання / погашення). Що стосується власного капіталу, його показують у звіті про фінансовий стан водночас з активами та зобов'язаннями, які призводять до його зміни.

Зміни, які відбулися, розглянемо детальніше. Так, згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», деякі статті Балансу не змінились, незважаючи на невідповідність вимогам МСФЗ. Так, за міжнародними стандартами не існує такого окремого об'єкта обліку як незавершені капітальні інвестиції. Вони включаються за МСБО 16 «Основні засоби» до складу основних засобів. МСФЗ також не вимагають окремого подання у звіті

накопиченої амортизації (зносу), рекомендуючи їх деталізацію у Примітках до статей «Нематеріальні активи» та «Основні засоби». За міжнародними стандартами підприємства могли б ці активи показувати або одним рядком за залишковою вартістю з розкриттям показників первісної вартості та зносу у Примітках до фінансової звітності, або двома – окремо первісна вартість і окремо нарахований знос. Обов'язкові рядки для відображення зносу в нашій формі заперечують можливість вибору одного з варіантів такого відображення. Відповідно до МСФЗ є недоречним і окреме відображення статті «Витрати майбутніх періодів» [4].

Зазнав змін і пасив Балансу. Так, у розділі І в окремій статті наводиться інформація про капітал у дооцінках, а забезпечення відповідно до міжнародних стандартів тепер відображаються окремо поточні та довгострокові в II та III розділах. Розділ «Забезпечення таких витрат і платежів» зовсім відсутній. Ці зміни сприяли наближенню Балансу за структурою до міжнародних вимог. Разом з тим, у розділі «Власний капітал» змінилась назва статей «Статутний капітал» на «Зареєстрований капітал», але за економічним змістом залишається його відповідність установчим документам.

Залишилась обов'язковою стаття «Цільове фінансування», хоча таке поняття у МСФЗ відсутнє. Разом з тим, є і певні позитивні зрушення у наближенні до міжнародних вимог. Зокрема, стаття «Довгострокові забезпечення» дає можливість підприємствам створювати гарантійні та інші резерви та забезпечення, що передбачені МСБО 37 «Забезпечення, умовні забезпечення та умовні активи». Наближенням національного Балансу до міжнародних вимог стало і визнання поточних забезпечень з виділенням окремої статті.

Науково обґрунтоване групування статей активу і пасиву є важливим напрямом удосконалення форми бухгалтерського балансу. Отже, необхідність здійснення подальшого удосконалення балансу до МСФЗ в подальшому сприятиме повноті та достовірності даних фінансової звітності для задоволення реальних потреб користувачів.

Список використаних джерел:

1. Трачова Д.М. Перехід на міжнародні стандарти обліку та звітності: проблеми на перспективу. / Д.М. Трачова, Л.А. Сахно //.– Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2012. - № 2 (18), том 6. – С. 270-276.

2. МСБО 1 «Подання фінансових звітів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: buhgalter911.com/Res/MSBO/MSBO1.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/control/uk>

4. Золотарьова Я.С. Звітність за міжнародними стандартами: новації у формуванні балансу / Я.С. Золотарьова, Г.О. Германчук [Електронний ресурс]. .

РОЛЬ ІНВЕСТИЦІЙ У СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ

Гарафон С. Г. – студент 3 курсу 2 групи ФРГП
Науковий керівник: Галат Л.М. – к.е.н., доцент

Сільське господарство для економіки України – це одна із найважливіших галузей, яка визначає стан продовольчої безпеки та політичної ситуації в країні, а також визначає статус країни як аграрної держави. Однак, незважаючи на важливість розвитку АПК, сьогодні ця галузь переживає значні проблеми. Вона потребує масштабних інвестицій, які не надходять у потрібній кількості через низькорентабельність сільського господарства з яскраво вираженим сезонним характером виробництва, що значною мірою залежить від природних умов, що лякає інвесторів.

Капітальні інвестиції у сільське господарство України в першому півріччі 2016 року склали 17 мільярдів гривень, що на 73,8% більше, порівняно з показником за аналогічний період минулого року. Нарощування обсягу капітальних інвестицій стало наслідком відносно стабільної економічної ситуації в країні протягом останнього року і часткового задоволення відкладеної потреби в інвестиціях протягом 2014-2015 років, коли економічна і політична нестабільність практично зупинили будь-яку інвестиційну активність в агросекторі.

Для іноземних інвесторів в Україні діє національний режим господарської та інвестиційної діяльності, згідно Закону України «Про режим іноземного інвестування» іноземні інвестори мають права на рівні суб'єктів господарської діяльності України. Основними країнами, які інвестують в аграрний сектор України є Кіпр — 45%, Німеччина — 8,5%, Данія — 8%, Велика Британія — 5%, Польща — 4,1% [2].

Можливими шляхами збільшення інвестицій на сьогодні є забезпечення адресного використання амортизаційних коштів, відповідно до їх функціонального призначення. Це передбачає включення амортизаційних відрахувань при нецільовому використанні в оподатковувану базу: введення спеціальних амортизаційних рахунків аграрних підприємств у банках, які їх обслуговують, формування за рахунок частини амортизаційних відрахувань регіональних інвестиційних фондів [1].

Ще одним виходом із ситуації є створення спільних підприємств та стратегічних альянсів, що являється найбільш привабливою для сільськогосподарського підприємства формою залучення інвестицій. Вона передбачає залучення коштів у вигляді внесків до статутного фонду підприємства. при цьому виступають переважно фінансово міцні промислові, агросервісні, іноземні та інші підприємства.

Стабільні та стійкі інвестиції в сільське господарство здатні створити поштовх для розвитку нових інноваційних технологій. Добре відомо, що галузь сільського господарства тісно переплітається з хімічною промисловістю, енергетичною галуззю та багатьма іншими. За даними Державної служби

статистики України, обсяг освоєних капітальних інвестицій в Україні в січні-червні 2016 року склав 119,843 млрд грн, що в порівнянних цінах на 9,6% вище показника за аналогічний період 2015 року.

Один незаперечний плюс на користь сільськогосподарських інвестицій це наявність неосвоєних потужностей у країнах, що розвиваються, які володіють всім необхідним для успішної сільськогосподарської діяльності, однак, не займаються нею через відсутність фінансування.

На сьогодні стан сільськогосподарських підприємств значною мірою також залежить від рівня державної підтримки, який знаходиться на досить низькому рівні. Як показує закордонний досвід, масштабна державна підтримка сільгоспвиробників викликана об'єктивними процесами щодо підтримки національної продовольчої безпеки. У розвинутих країнах фінансова допомога сільгоспвиробникам дуже значна [3].

Сільське господарство України вимагає кардинальної модернізації, проте власних коштів та державних вливань для цього не достатньо. Саме тому залучення іноземних та вітчизняних інвестицій у сільське господарство приймає вирішальні значення для майбутнього цієї галузі.

Сьогодні, експертне співтовариство вважає, що шанси на залучення іноземних інвестицій є тільки у підприємств, які пройшли повну модернізацію та вийшли на стабільний рівень прибутковості. З боку держави необхідно повного фінансування технічного переоснащення вітчизняних господарств, а також забезпечення цим господарствам можливості отримання сільськогосподарського кредиту на пільгових умовах. Це необхідно для того, щоб сільськогосподарські підприємства позбавилися від накопичених кредитних заборгованостей та почали працювати в плюс.

Таким чином, основним напрямком подолання інвестиційної кризи та покращення стану сільськогосподарських підприємств є забезпечення розвитку матеріально-технічної бази сільськогосподарського виробництва до рівня фондозабезпечення провідних країн світу за рахунок: системного обґрунтування потреб у інвестиційних вкладеннях в сільськогосподарські підприємства; удосконалення амортизаційної політики держави; розвитку сільської кооперації; збільшення державних дотацій та державної підтримки для сільськогосподарських підприємств; розвиток системи довгострокового інвестиційного банківського кредитування, стимулювати перетік капіталів, у тому числі іноземних інвесторів, у сільськогосподарську галузь через підтримку позитивного для галузі диспаритету цін.

Список використаних джерел:

1. Комплексна програма підтримки розвитку Українського села на період до 2015 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.test.minagro.gov.ua
2. Саблук П.Т. Економічний механізм АПК у ринковій системі господарювання. // Економіка АПК. – 2007. - №2, 3. – С. 10

ФАКТОРИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Гончар С.В. – студентка 3 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник: Крикунова В.М. – к.е.н., доцент

Мале підприємство відіграє у ринковій економіці важливу роль: забезпечує її гнучкість, мобілізує фінансові і виробничі ресурси населення, має антимонопольний потенціал, слугує серйозним фактором структурної перебудови і забезпечення проривів науково-технічного прогресу, вирішує проблему зайнятості та соціальні проблеми ринкового господарства. Тому становлення та розвиток малого підприємства являє собою стратегічну задачу реформаційної економічної політики.

Функціонування на локальному ринку, швидке реагування на зміну кон'юнктури цього ринку, безпосередній зв'язок з споживачем, вузька спеціалізація на певному сегменті ринку товарів і послуг, можливість почати власну справу з відносно малим стартовим капіталом – всі ці характеристики малого підприємства є його достоїнствами, які при певних умовах стають недоліками, що стримують його розвиток. З одного боку, швидке реагування малого підприємства на зміни умов функціонування робить його більш мобільним, а з іншого – підвищує нестабільність через кон'юнктуру ринку і динаміку зовнішніх соціально-економічних та політичних умов. Відносно невеликий капітал звужує рамки виробництва, обмежує можливість залучення додаткових ресурсів (науково-технічних, фінансових, виробничих, трудових і т.ін.). Обмежені масштаби виробництва і невелика кількість зайнятих обумовлюють простоту і ефективність управління підприємством. Однак характерне для малого підприємства поєднання функцій власника і менеджера в особі господаря підприємства, встановлення особистих зв'язків з працівниками підприємства, неформальний стиль управління, знижуючи управлінські витрати, можуть привести, – і часто приводять – до самоексплуатації і понаднормовим роботам [1].

Важлива роль малих підприємств в економічному житті країн з ринковою системою господарювання визначається тим, що в цьому секторі економіки діє переважна більшість підприємств, зосереджена велика частина економічно активного населення і виробляється приблизно половина валового внутрішнього продукту. Вивчення досвіду малого підприємства в розвинутих країнах свідчить, що сприяти його розвитку можна лише шляхом поєднання, комбінування різних форм, методів засобів регулювання й підтримки, головними серед яких є: фінансово-кредитна підтримка, що передбачає прямі гарантовані позики, цільове субсидювання, цільове бюджетне фінансування, сприятлива податкова політика, зокрема, пільгове оподаткування, надання права прискореної амортизації і вилучення амортизаційних відрахувань з об'єктів оподаткування, інформаційно-консультативна підтримка, що забезпечує інформаційне обслуговування тощо.

Малі підприємства – суб’єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 млн євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Основними чинниками, які перешкоджають розвитку малого підприємництва, є такі:

відсутність чітко сформульованої через систему правових актів державної політики у сфері підтримки малого підприємництва;

відсутність реальних та дієвих механізмів фінансово-кредитної підтримки;

надмірний податковий тиск і обтяжлива система звітності;

невпевненість підприємців у стабільності умов ведення бізнесу;

надмірне втручання органів державної влади в діяльність суб’єктів господарювання.

Проте темпи зростання малого підприємництва в Україні свідчать про його достатній внутрішній потенціал, а результати аналізу розвитку в умовах ринкових реформ – про необхідність формування та проведення державної політики щодо підтримки малого підприємництва (табл. 1).

Таблиця 1

Показники розвитку малих підприємств в Україні

Показники	Роки					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Кількість малих підприємств, од.	357241	354283	344048	373809	324598	327815
% до загальної кількості підприємств	94,3	94,3	94,3	95,0	95,2	95,5
на 10 000 наявного населення, од.	78	77	76	82	75	67
з них, мікропідприємства, од.	300445	295815	286461	318477	278922	284240
Середньорічна кількість найманих працівників на малих підприємствах, тис. осіб	2043,7	2011,8	1951,6	1891,8	1583,0	1446,2
% до загальної кількості працівників	26,1	26,1	25,7	26,0	25,6	24,5
Обсяг реалізованої продукції, млн грн	568267,1	607782,4	672653,4	670258,5	705000,5	903311,6
Частка продукції малих підприємств у загальних обсягах реалізованої продукції (робіт, послуг), %	16,9	15,2	16,0	16,6	16,9	18,2

За даними Державної служби статистики України, протягом останніх років структура підприємництва в Україні є відносно стабільною. Частка малих підприємств становить близько 95%. Цей показник в цілому відповідає світовим тенденціям. Так, у США, Японії, Великобританії, Німеччині, Італії,

Франції на малий та середній бізнес припадає близько 95% усіх підприємств. Водночас потрібно покращувати ситуацію із зайнятістю і видами економічної діяльності, а також фінансовим забезпеченням розвитку. У країнах Європи 50% населення зайнято малим бізнесом, в Японії – 80%, в Україні – 24%. У країнах ЄС частка малого бізнесу у створенні ВВП становить близько 65%. Для таких сусідніх з Україною країн, як Чехія, Словаччина та Угорщина, цей показник становить 30-40%. У частка продукції малих підприємств у загальних обсягах реалізованої продукції (робіт, послуг) – 18,2%. Кредити для малого бізнесу Німеччини – 4-5% на рік на термін 10 років. Кредити на розвиток малого бізнесу України – 26-28% (і вище) річних на 1-5 років.

У 2016-2017 рр. відбулися зміни у вітчизняному законодавстві, що мають стимулювати малий бізнес. Існуюча система оподаткування малого підприємництва створює альтернативні можливості вибору найбільш ефективного механізму. З метою стимулювання виведення з тіні заробітної плати, що виплачується суб'єктами малого підприємництва передбачається запровадження на період до 31 грудня 2021 р. податкових канікул (застосування нульової ставки податку на прибуток підприємств), для підприємств у яких річний дохід не перевищує 3 млн грн та розмір нарахованої за кожний місяць звітного періоду заробітної плати (доходу) працівників є не меншим, ніж дві мінімальні заробітні плати (з 1 січня 2017 р. – 7200 грн). Існують також інші обмеження щодо застосування цієї пільги [2].

Ухвалено закон про мораторій на проведення державних планових перевірок малого і середнього бізнесу до 31 грудня 2017 р. Документ дає право бізнесменам не допускати посадових осіб органу державного контролю для проведення перевірки, якщо ними не пред'явлено відповідне погодження Державної регуляторної служби. За новим законодавством передбачається чітке планування та зменшення кількості перевірок бізнесу органами державного нагляду, конкретизація та звуження переліку підстав для проведення позапланових перевірок, розширення прав тих, кого перевіряють, конкретизація принципів державного нагляду. Позапланові перевірки можуть здійснюватися держорганами: 1) за письмовою заявою суб'єкта господарювання; 2) за рішенням суду; 3) у разі настання аварії, смерті потерпілого внаслідок нещасного випадку, що було пов'язано з діяльністю суб'єкта господарювання.

На сьогодні єдиною альтернативою економічному знищенню країни є чітка та сфокусована на пріоритетах державна політика розвитку малого та середнього бізнесу, визнання підприємництва однією з основних рушійних сил інновацій, зайнятості і ефективної, у тому числі соціальної, інтеграції до світового економічного простору.

Список використаних джерел:

1. Розвиток малого і середнього підприємництва в Україні: проблеми, потреби, перспективи. – К. : Центр громадської експертизи, Центр міжнародного приватного підприємництва, 2015. – 44 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// donetskcci.com/images/files/SME_Needs.pdf](http://donetskcci.com/images/files/SME_Needs.pdf)

ПРЯМЕ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ : ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Гончар С. В. – студентка 3 курсу ЕФ
Науковий керівник: Танклевська Н. С. – д.е.н., професор

Діюча на сьогодні податкова система є однією з найзаплутаніших у правовій системі України. Наша країна має складне законодавство, деяких законодавчих актів недостатньо узгоджені і суперечать один одному. Як показує практика, зміни, що вносяться до законів України з питань оподаткування, сприяють появі нових проблем. Оподаткування є фінансовою формою відносин між економічними суб'єктами та державою. Тому пошук кращих перспектив функціонування української податкової політики є актуальним питанням на сучасному етапі розвитку українського суспільства.

Проблематикою оподаткування в Україні займалися такі вітчизняні вчені, як Воронкова О. М., Орлова В. О., Ляшенко В. І. та багато інших.

Система оподаткування, що склалася в Україні сьогодні, є достатньо наближеною до податкових систем країн Європи. Причому, варто зазначити, що саме у цих країнах частка прямого оподаткування має значно переважає частку непрямого. Так, наприклад, у Німеччині, частка індивідуального прибуткового податку та податку на майно становить податку становить у межах 27 % у структурі податкових надходжень. Така ж ситуація спостерігається й у Франції, Швеції, Великобританії. Проте, варто зазначити, що серед прямих податків роль податку на прибуток корпорацій є незначною, оскільки податкова політика цих країн перш за все спрямована на використання майнових податків як інструмента регулювання та гармонізації інтересів усіх учасників ринкових відносин.

Основними прямими податками в Україні, що забезпечують більшу частину податкових надходжень до бюджету, є податок на прибуток підприємств та податок з доходів фізичних осіб. На відміну від європейських держав, податок на майно, не є поширеним та доцільним у застосуванні. Це пов'язано, на наш погляд, із дією окремих суб'єктивних факторів, насамперед, історичних аспектів, а також з особистих мотивів політики, що тісно переплелася сьогодні із бізнесовими структурами (основними платниками такого податку за відсутності середнього класу населення можуть виявитися саме політичні діячі).

Домінуюча позиція в системі прямого оподаткування належить особистим податкам: податку на прибуток підприємств та податку на доходи фізичних осіб; їх фіскальне значення виглядає таким чином: 93,5% - частка в системі прямого оподаткування; 41,3% - частка у податкових доходах бюджету; 31,5% - частка в сукупних доходах бюджету.

Податкове навантаження в Україні - проблема нерівномірного розподілу серед суб'єктів набагато серйозніше. Податкове навантаження несуть на собі законослухняні підприємства, які позбавлені податкових пільг. Аналіз

показників показали, що підприємства, які працюють тільки на внутрішньому ринку, не мають податкової пільги і не ухиляються від сплати податків, перераховують до державного бюджету більше 40 % створеної додаткової вартості, тоді як підприємства, які користуються податковими пільгами і відхиляються від сплати податків, перераховують до бюджету від 0 до 7 % прибутку. За приблизними підрахунками експертів, тіньова економіка сягає 40 – 50 % в Україні від обсягу ВВП. У процесі реформування системи оподаткування в Україні важливою проблемою є не лише рівень податкового навантаження, а й оптимальне поєднання прямих і непрямих податків. Протягом останніх років у системі оподаткування спостерігається тенденція до збільшення частки прямих податків, відповідає практиці розвинених країн.

Прямі податки повинні відповідати наступним важливим вимогам, зокрема, повинні:

- не пригнічувати, а розвивати виробництво;
- використовуватися як державний інструмент для регулювання суспільних процесів;
- забезпечити бездефіцитний бюджет держави.

Однак, на жаль, теперішні прямі податки не відповідають жодній із цих вимог. Вони суто фіскальні, тобто односторонньо орієнтовані на здобуток коштів для бюджету і в наслідок цього не забезпечують бюджет необхідними коштами.

У 2015 році почалось реформування системи оподаткування. Найголовніші реформи:

- Ставки основних податків у 2016 році фактично не зміняться, зокрема, ставка податку на додану вартість, як і зараз, становитиме 20 відсотків, а ставка податку на прибуток залишається в розмірі 18 процентів.

- В частині податку на доходи фізичних осіб встановлюється єдина базова ставка у розмірі 18% замість двох діючих ставок 15% та 20% для дивідендів з джерела в Україні залишається ставка в розмірі 5%, для доходів з-за кордону - 18%, для оподаткування великих пенсій - 15%. При цьому застосовуватиметься так звана соціальна пільга.

- Єдиний соціальний внесок, який в 2015 становив від 36 до 49 відсотків, в 2016 році всі сплачуватимуть за ставкою у 22 відсотки.

- Застосовано до 1 січня 2017 року спеціальний режим оподаткування ПДВ сільськогосподарським підприємством з пропорцією 75% сплата в бюджет, 25% - на спецрахунок для власного використання; скасування спецрежиму з 1 січня 2017 року;

- Скасовано з 1 січня 2016 року особливі умови оподаткування ПДВ при постачанні зернових та технічних культур, в результаті чого всі платники, які будуть експортувати зерно, матимуть право на бюджетне відшкодування ПДВ;

- Скасування сплати авансових внесків з податку на прибуток.

Граничні ставки земельного податку для земель, нормативну грошову оцінку яких проведено такі:

- не більше 3 %, а для сільськогосподарських угідь - не більше 1 % їх нормативної грошової оцінки за земельні ділянки, що перебувають у власності;
- не більше 12 % від їх нормативної грошової оцінки за земельні ділянки, що перебувають у постійному користуванні суб'єктів господарювання (крім державної та комунальної форми власності).

Зміни до Податкового кодексу можна вважати тільки частковою реформою. У 2016 році за нормальною процедурою планується підготувати новий Податковий кодекс, прийняти його до липня і запустити в 2017 р.

Чинна загальна система оподаткування залишилася складною. Її складність пов'язана, головним чином, із заплутаною та подекуди двозначною мовою її текстів, що тягне за собою різне та довільне тлумачення законодавства.

Враховуючи об'єктивні умови та особливості розвитку національної економіки, можна обрати такі напрями щодо подальшого удосконалення системи прямого оподаткування в рамках прийнятого Податкового кодексу:

- підвищення рівня відповідальності платників податків за своєчасну і повну сплату належних до бюджету платежів, включаючи встановлення матеріальної та кримінальної відповідальності, з одночасним заохоченням і моральним стимулюванням до сплати податків;
- оптимізація співвідношення між прямими та непрямими податками, в першу чергу в напрямку узгодження та диференціації ставок прибуткового оподаткування юридичних і фізичних осіб;
- удосконалення порядку адміністрування прямих податків;
- упорядкування надання пільг юридичним і фізичним особам;
- ліквідація необґрунтованих пільг щодо прибуткового оподаткування, які деформують вартісні показники в економіці та знижують конкурентоспроможність виробників.

Пряме оподаткування виступає однією з яскравих форм фінансових відносин між державою та платниками податків. Аналіз чинної системи прямого оподаткування в Україні свідчить, що її становлення і розвиток відбувається без належного теоретичного обґрунтування. Зараз ця система характеризується насамперед високим та нерівномірним податковим навантаженням на доходи суб'єктів господарювання, що ускладнює позитивні зрушення у виробничій та соціальній сфері в Україні.

Список використаних джерел:

1. Борисюк О.В. Саган М.С. Особливості справляння прямих податків в Україні. - Науковий вісник Херсонського державного університету. - 2014. - Випуск 5. Частина 4. - с.134-136
2. Гринюк Р. М. Розвиток системи прямого оподаткування в Україні / Р. М. Гринюк // Моделювання регіональної економіки. - 2011. - № 1. - С. 280-286.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ВІТЧИЗНЯНИХ АГРАРНИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ НА СВІТОВОМУ РИНКУ

**Гончар С. В. – студентка 3 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник – Смолієнко Н.Д. к.с.н., доцент**

Сильне підприємство в сучасних умовах – це підприємство, яке вміє вести ефективну боротьбу за усі фактори, які можуть бути конкурентоспроможними. Зростання конкурентоспроможності українських компаній та можливість ефективної реалізації конкурентних переваг на світовому ринку є найважливішою гарантією економічного зростання України.

У наукових працях вітчизняних вчених: Л.Л. Антонюк, Я. Жаліла, І.С. Калініченка, О.А. Паршиної, С.І. Савчук, Н.В. Тарасової, – була поставлена проблема конкурентоспроможності українських підприємств.

Актуальним для України є визначення Дж.Сакса: «Конкурентоспроможними країнами є ті держави, які вибирають інститути і політику, що сприяє довгостроковому зростанню». Україна в роки своєї незалежності будувала економічну політику, орієнтовану на отримання результату в короткостроковий період. Чого варта лише так звана «шокова терапія». Програма інноваційного розвитку у нашій країні так і не була втілена.

Аграрний сектор України з його базовою складовою, сільським господарством, є системоутворюючим в національній економіці, формує засади збереження суверенності держави – продовольчу та у визначених межах економічну, екологічну та енергетичну безпеку, забезпечує розвиток технологічно пов'язаних галузей національної економіки та формує соціально-економічні основи розвитку сільських територій. Окрім стабільного забезпечення населення країни якісним, безпечним, доступним продовольством, аграрний сектор України безперечно спроможний на вагомий внесок у вирішення світової проблеми голоду.

За умови членства у СОТ особливої гостроти набуває проблема міжнародної конкурентоздатності України. Якщо країна веде економічну діяльність не тільки в своїй країні, але й в інших країнах світу через зовнішню торгівлю та прямі іноземні інвестиції, говорять про світову конкурентоздатність компаній - учасників такої діяльності. Сьогодні наша країна в рамках СОТ погоджує розмір державної підтримки аграрного сектора, що при розрахунках на базі 1994-1996 років міг би скласти близько 1,4 млрд. доларів щорічно. Однак такі країни, як Австралія, США, Канада й держави ЄС, наполягають на тому, щоб Україна розглядала як базовий період інші варіанти, наприклад, 2000-2002 роки, коли рівень державної підтримки аграрного сектора був істотно нижче. У такому випадку конкурентоздатність української продукції сільського господарства в порівнянні з продукцією вищезгаданих країн різко впаде, і наш ринок буде фактично відкритий для європейської й американської сільгосппродукції. Таким чином, з погляду

сільськогосподарських дотацій ми автоматично попадаємо в число " держав, що розвиваються ", з усіма наслідками, що випливають для українського села.

Основним фактором конкурентоздатності стає якість продукції, саме це для України стає неявним торговим бар'єром у відносинах українських підприємств з зарубіжними партнерами. Відсутність досвіду роботи в умовах високоглобалізованого світового ринку є однією із перешкод для роботи українських підприємств. Саме тому, Україні варто перейняти досвід розвинутих країн, виробити програму адаптації до умов світового ринку, а головне, виробити програму, спрямовану на довгостроковий розвиток української економіки.

Також треба звернути увагу на те, що зростання інвестицій в аграрний сектор України стало рекордним за всю історію незалежності. Інвестиції з країн ЄС до України становили 61,2 % від загального обсягу інвестицій. І в цілому можна очікувати поліпшення інвестиційного клімату внаслідок запровадження стабільних, прозорих і передбачуваних правил, що будуть обумовлені членством України в СОТ. Існує ще багато переваг, які може отримати Україна, вступивши до ЄС. Це стосується і запозичення досвіду господарювання з інших країн ЄС, використання селекційного матеріалу у рослинництві та тваринництві, що збільшить урожайність і продуктивність, доступ до сучасних технологій, які сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної продукції. Не менш важливою перевагою є відкриття кордонів, залучення туристів (а це є розвиток культурної спадщини України, розвиток «зеленого туризму», який, без сумніву, поліпшить економіко-соціальне становище українського села) тощо.

Очевидно, що аграрний ринок Європейського Союзу досить самодостатній, із жорсткими правилами конкуренції та високими вимогами до стандартів якості, безпеки агропродовольчої продукції та є дуже важливим для вітчизняних виробників.

Нині Україна є одним із ключових гравців на світовій арені в секторі виробництва сільськогосподарської продукції, що зумовлює розвиток внутрішнього та глобального ринків. Аграрний сектор, охоплюючи територію в 41,5 млн. га (70% від площі України), формує близько 17% ВВП та є одним з основних бюджетонаповнюючих та експортоорієнтованих секторів національної економіки. На сьогоднішній день найпотужнішими учасниками аграрного ринку є агрохолдинги «Нібулон», «Кернел Груп» та «Державна продовольчо-зернова корпорація України». Якщо розглядати роль агрохолдингів в експорті сільськогосподарської продукції з України, то серед ТОП-10 найбільших експортерів зернових у першій половині 2014–2015 маркетингового року лідирує компанія «Нібулон»

Найкращу позитивну динаміку на фондовому ринку Польщі за підсумками 2016 року продемонстрували аграрні холдинги «Агротон», акції якого збільшились на 567%, «Астарта» (+105%) і «Кернел» (+76%).

У 2017 році, акції «Астарті» можуть досягти додаткового двозначного зростання, адже компанія значно збільшить експорт цукру на світові ринки,

зважаючи на зростання його вартості. Що стосується «Кернел», то холдинг нещодавно випустив 5-річні єврооблігації на загальну суму в \$0,5 млрд.

Проте, не варто цьому дивуватись, оскільки великі борги в іноземній валюті є характерною рисою багатьох українських компаній: наприклад, для «Кернел», це, взагалі не проблема, адже агрохолдинг понад 90% продажів власної продукції здійснює в доларах США.

Отже, можемо зробити висновок, що конкурентоспроможність, як цільова установка – це, звичайно, проблема, яка може вирішуватися системно. Проблема зростання національної конкурентоспроможності має стати пріоритетною у формуванні економічної політики. Системна державницька політика має спонукати створення багатогалузевих підприємств, що працюють на кінцевий продукт, який відповідає усім параметрам конкурентоздатної продукції.

Взаємозв'язок економічної конкурентоздатності є невід'ємним з макроекономічною конкурентоздатністю, особливо в сенсі інтегрування України до СОТ. Основним фактором конкурентоздатності стає якість продукції, саме це для України стає неявним торговим бар'єром у відносинах українських підприємств з зарубіжними партнерами.

Відсутність досвіду роботи в умовах високоглобалізованого світового ринку є однією із перешкод для роботи українських підприємств. Саме тому, Україні варто перейняти досвід розвинутих країн, виробити програму адаптації до умов світового ринку, а головне, виробити програму, спрямовану на довгостроковий розвиток української економіки.

Список використаних джерел:

1. Антонюк Л.Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації: [монографія] / Антонюк Л.Л. – К: КНЕУ, 2004. – 275 с.
2. Ющенко В.А. Розвиток агропромислового комплексу України в контексті світового продовольчого ринку //Економіка АПК. - 2001. - № 4. - С.6-13.
3. Марусов А. Україна у світових рейтингах / Марусов А. // Бюрократ – видання Центр сприяння інституційному розвитку державної служби. – 2007.– № 11-13. С. 46-48.

СТАТИСТИЧНА МОДЕЛЬ ОПТИМАЛЬНОГО ПОЄДНАННЯ ГАЛУЗЕЙ АГРАРНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Гончарова В.В. - студентка 5 курсу 1 групи АФ
Науковий керівник Щербина О.В. – к.с.-г.н., доцент

Історія фермерства в Україні налічує вже два десятиліття. Фермерські господарства стали невід'ємною частиною аграрного життя країни. Постійно зростає чисельність цих господарств та оброблювані ними площі сільськогосподарських угідь.

У системі моделей оптимального планування сільського господарства центральне його місце займає модель оптимізації виробничо-галузевої структури. Це дає можливість визначати основні параметри розвитку галузі підприємства, аналізуючи формування структури виробництва, доцільні шляхи використання ресурсів і можливостей збільшення обсягів виробництва, спираючись на фактичні дані за попередні роки для поточного і перспективного планування.

Труднощі, пов'язані з визначенням основних та допоміжних галузей, усуваються шляхом застосування економіко-математичних методів у поєднанні із обчислювальною технікою. У цьому всі питання ув'язуються у процесі виконання завдання. Економіко-математичні методи забезпечують формування збалансованого плану, що визначається як найкращий при заданих умовах виробництва.

Обґрунтування спеціалізації виробництва, у сільськогосподарських підприємствах, доцільно здійснювати методами оптимального планування спеціалізації й поєднання галузей. За основні невідомі приймаються площі посіву різних культур і поголів'я тварин з різним ступенем деталізації.

М.Є.Браславец – сучасний вчений-аграрник, пропонує дві можливі постановки економіко-математичної оптимізації спеціалізації сільського господарства.

У першій постановці складається і вирішується завдання по фактичним даним. Мета вирішення такого завдання – економічний аналіз фактичного розміщення й спеціалізації даного об'єкта. Результати виконання завдання дозволяють зробити оцінку фактичного розвитку, з погляду найкращого використання наявних природно-кліматичних і нових економічних умов забезпечення якомога більшої рівня виробництва. Аналіз результатів вирішення цього завдання дає змоги виявити недоліки існуючого розміщення й спеціалізації сільськогосподарського виробництва та їх причини, виробивши конкретні напрями вдосконалювання і поглиблення спеціалізації даного об'єкта.

Друга постановка передбачає рішення прогнозованого чи планового економіко-математичного завдання з урахуванням відповідної вихідної інформації. Це завдання вирішується як статистичне завдання лінійного програмування з матрицями блочно-діагональної структури. У завдання

вводяться перемінні, що визначені у результаті виконання завдання.

При обґрунтуванні обмежень на розміри галузей, треба враховувати, якою мірою, що склалася спеціалізація господарства, відповідає його природно-економічним умовам. У рослинництві звертають уваги на особливості сівозмін, а у тваринництві - на потужність ферм з урахуванням наявності утримування.

Важливою передумовою для оптимального функціонування сільськогосподарського підприємства, є створення необхідної технічної бази. Оскільки матеріальні ресурси кожного господарства неоднакові, необхідно записувати обмеження з формуванням основних виробничих фондів головних галузей. Отже, буде враховано пріоритетний розвиток тих, куди знадобиться менше фінансових коштів. Матеріально-технічна база формується з допомогою фінансових інвестицій.

У процесі поєднання галузей, передбачається міжгосподарські виробничі зв'язки, з лінії перерозподілу поголів'я тварин, кормів та інших ресурсів. Об'єднання господарств покликане стимулювати збільшення виробництва однорідних видів продукції. Натомість підвищення рівня концентрації виробництва створює умови підвищення використання всіх ресурсів сільськогосподарських підприємств з урахуванням вдосконалення техніки і технології.

Враховуючи можливості статистичного моделювання, оптимальне поєднання галузей передбачає планування взаємопов'язаних чинників, враховуючи їх найефективніші сторони задля досягнення постановленою мети.

У разі виникнення труднощів планування, пов'язаних з визначенням основних та допоміжних галузей, усуваються шляхом застосування економіко-математичних методів у поєднанні із обчислювальною технікою.

Забезпечення оптимального поєднання галузей є однією із найважливіших задач діяльності сільськогосподарських підприємств. За рахунок оптимального планування та прогнозування раціонального сполучення галузей, можна здійснювати об'єднання видів господарювання з найменшими ризиками при найменших витратах.

Список використаних джерел:

1. Домаскіна М. А. Розвиток спеціалізації фермерських господарств регіону / М. А. Домаскіна // Вісник Білоцерківського ДАУ. – 2009. – Вип. 65. – С. 184
2. Браславец М. Е. Математическое моделирование экономических процессов в сельском хозяйстве [Текст] / М. Е. Браславец, Р. Г. Кравченко. – М.: Колос, 1972. – 589 с.
3. Гаваза Є. В. Оптимізація галузевої спеціалізації підприємства-виробника органічної продукції [Текст] / Є. В. Гаваза // Ефективна економіка. – 2014. – № 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy>.

УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Горбач А.М. – студентка 4 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник: Петько В.М. – старший викладач

В Україні йде формування нової моделі державного управління. Першочергові задачі – кадрове забезпечення державних органів, оновлення їх кадрового складу висококваліфікованими фахівцями, здатними ефективно працювати в умовах ринку і сучасної демократії, формування ефективної системи управління персоналом державної служби.

Рішення цих задач повинне здійснюватися на основі державної політики у сфері державної служби, яка визначається Верховною Радою України, а також Закону України «Про державну службу». Проведення єдиної державної політики і функціональне управління державною службою в державних органах здійснює Головне управління державної служби при Кабінеті Міністрів України. Питання функціонування державної служби в інших державних органах, правовий статус яких регулюється спеціальними законами України, розв'язується цими органами.

Розвиток України як демократичної держави з високими соціально-економічними показниками потребує зміцнення інституту державної служби. Кардинальна політична і соціально-економічна трансформація України обумовлює реформацію державної служби, підвищення її результативності та ефективності.

Процес управління персоналом державної служби в інтересах створення оптимальних умов для всебічного розкриття потенційних резервів працівника і стимулювання його кращих якостей як одного з факторів досягнення максимально високих результатів в конкретних умовах здійснюється у формі: складної взаємодії між керівником і підлеглим йому персоналом; регулювання поведінки працівників і відносин між ними; впливу на особистість працівника з метою мобілізації його здібностей, професійних, особистісних і моральних якостей на вирішення поставлених перед організацією завдань, формування мотивації на виконання своєї місії; цілеспрямованих дій, що забезпечують здорову морально-психологічну атмосферу в колективі.

Головна мета системи управління персоналом державної служби в моральному контексті - забезпечення організації високопрофесійними кадрами і їх ефективне використання, професійний та особистий розвиток в інтересах служіння суспільству. У цьому відношенні всі її підсистеми так чи інакше вирішують питання етичного порядку: підсистема трудових відносин контролює і забезпечує дотримання етичних норм взаємовідносин; підсистема умов праці, слідуючи вимогам ергономіки, технічної естетики, психофізіології праці, створює умови для формування у працівника почуття задоволеності своїм соціально-службовим статусом і стану функціонального комфорту, поліпшення якості його трудового життя, що, в свою чергу, сприяє посиленню мотивації на чесну і сумлінну працю, підвищення його ефективності,

поліпшення морально-психологічного клімату в колективі; підсистема планування і прогнозування персоналу забезпечує аналіз і оцінку моральних характеристик кадрового потенціалу, персоналу управління; розробку професійно-кваліфікаційних моделей, вимог до персоналу за посадами; створення умов для мотивації більш високої ефективності праці і задоволеності роботою; підсистема розвитку кадрів здійснює в рамках перепідготовки та підвищення кваліфікації персоналу управління етичну освіту та моральний розвиток працівників; підсистема аналізу і розвитку засобів стимулювання праці, забезпечуючи управління трудовою мотивацією, розробляє систему матеріального і морального стимулювання з урахуванням не тільки професійних, а й моральних чинників.

У той же час мета управління персоналом - розробка і практичне застосування методів виховання і розвитку в працівниках необхідних моральних якостей, критеріїв оцінки моральної складової професіоналізму працівника в процедурах відбору, підбору, розстановки, розвитку персоналу

Ефективна робота держапарату багато в чому визначається професіоналізмом і компетентністю чиновників. Саме вони беруть пряму участь в розробці різних аспектів державної політики. У підсумку від них значною мірою залежить адміністративний потенціал держави, тобто здатність висувати ясні цілі і встановлювати чіткі пріоритети, а також домагатися їх здійсненню. Державна і муніципальна служба є найважливішим механізмом державного управління, а зайняті в них працівники забезпечують виконання завдань і функцій органів державної влади. Тому до всього процесу управління персоналом державної служби пред'являються підвищені вимоги.

Становлення України як самостійної незалежної держави з розвиненою економікою і соціальним захистом потребує активної та результативної роботи інституту державної служби. Щоденна діяльність державних службовців в умовах нестабільності пов'язана з рішенням нових складних питань державного управління. Це, в свою чергу, вимагає гнучкості в підходах до роботи, ефективності використання наявних компетентностей, а також придбання нових знань, умінь і навичок. Тому безперервне навчання державних службовців є необхідною умовою і інструментом підвищення результативності роботи як окремих державних службовців, так і всього інституту державної служби. Багатоаспектність функцій і завдань, що реалізуються органами державної влади в різних сферах, актуалізує необхідність професійного навчання державних службовців та її безперервність відповідно до потреб економічного і соціального розвитку країни, становлення громадянського суспільства.

Список використаних джерел:

1. Глазунова, Н.І. Державне (адміністративне) управління: підручник / Н.І. Глазунова. - М.: Велбі, Проспект, 2004. - 378 с.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Гродська А.С. - – студентка 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник: Скрипник С.В. – к.е.н., доцент

Бухгалтерська інформація не лише забезпечує інформаційні потреби внутрішнього та зовнішнього управління, а й виступає основою економічної інформації суб'єктів господарювання. У сільськогосподарських підприємствах і, зокрема, фермерських господарствах формування облікової політики ефективністю не відзначається, оскільки пов'язане з багатьма перешкодами, з якими зіштовхується їх керівництво у ході ведення підприємницької діяльності.

Організація чіткої системи бухгалтерського обліку у фермерських господарствах сприяє їх успішному функціонуванню та забезпеченню їх рентабельного виробництва продукції. Облік у фермерських господарствах повинен бути налагоджений таким чином, що фермер в будь-який момент міг одержати повну і достовірну інформацію про господарські процеси, визначити свій майновий і фінансовий стан, виявити прибутковість здійснених операцій.

Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» облікова політика визначається як «сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання фінансової звітності» [1]. Разом з тим, під обліковою політикою розуміють зведення правил ведення обліку, яке визначає ідеологію економіки підприємства на поточний рік.

Організація облікового процесу розпочинається з формування облікової політики, процедура підготовки якої у фермерських господарствах має певні особливості (рис.1).

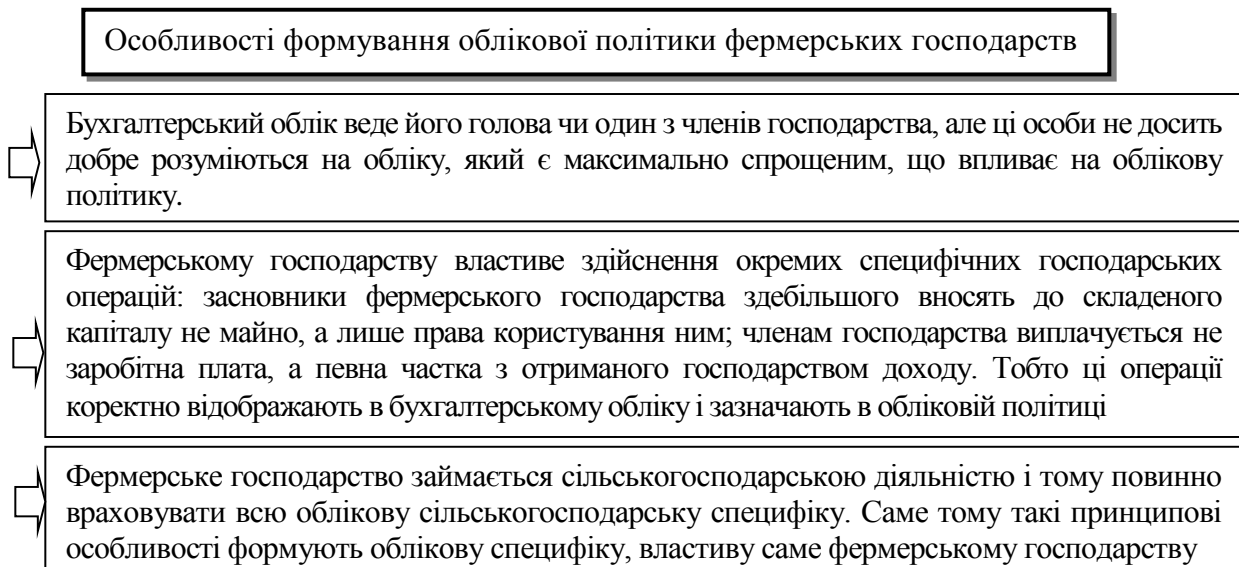

Рис. 1. Особливості формування облікової політики фермерських господарств

У наукових працях щодо облікової політики виділяють три основні

аспекти її формування: методичний, організаційний і технічний [2].

Так, розробка облікової політики фермерського господарства починається з вибору форми організації обліку, що регламентується Методичними рекомендаціями з організації та ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах, затверджених наказом Міністерством аграрної політики України від 2 липня 2001 р. № 189. Визначившись у даному питанні, власник фермерського господарства повинен забезпечити формування облікової політики у відповідності до діючого законодавства, що дозволить відобразити достовірну облікову інформацію для цілей управлінського характеру. Враховуючи особливості досить спрощеної системи бухгалтерського обліку діяльності фермерського господарства необхідно зі всієї маси способів та методів бухгалтерського обліку вибрати, ті що найбільше підходять господарству та не обтяжують здійснення облікового процесу. Для цілей податкового обліку обрати оптимальну систему оподаткування, що спрощуватиме підготовку податкових декларацій, розрахунків податкових зобов'язань.

Щодо організаційного аспекту облікової політики визначають організацію бухгалтерської служби, рівень її централізації, підпорядкованості, структури, внутрішнього аудиту облікової політики, порядку представлення, складу, розгляду і затвердження звітності для певної системи обліку.

Технічний аспект облікової політики фермерського господарства містить такі процедури: розробку робочого плану рахунків з виділенням аналітичних рахунків в цілях фінансового, податкового та управлінського обліку; розробку пакету первинних документів. За умови послідовності застосування облікової політики ця процедура матиме разовий характер, і в подальшому будуть потрібні лише коригування, обумовлені зміною законодавства, умов діяльності або розробки нових способів ведення бухгалтерського обліку; розроблення та затвердження графіка документообігу [3].

Облікова політика виступає інструментом бухгалтерського обліку, який розробляється підприємством самостійно, виходячи із чинних нормативно-правових документів. Формування облікової політики полягає в тому, що з усієї сукупності способів реалізації названих прийомів обираються придатні на даний момент за конкретних умов.

Формування облікової політики фермерських господарств передбачає визначення: методів обліку, принципів обліку, правил ведення обліку, процедур обліку, способів ведення обліку. В рамках альтернативних положень правил ведення обліку фермерських господарств обираються його форми: проста, спрощена, спрощена для господарств, що відповідають статусу малих підприємств та загальна. Серед альтернативних методів обліку можна виділити:

- вибір методів амортизації необоротних активів;
- вибір оцінки товарної дебіторської заборгованості;
- вибір методів оцінки вибуття запасів;
- вибір моменту списання малоцінних необоротних матеріальних активів;

– вибір методів оцінки довгострокових зобов'язань.

Для того, щоб в повному обсязі розкрити всі аспекти формування облікової політики господарства, необхідно розглянути її в контексті організації бухгалтерського обліку, оскільки це є методична стадія організації обліку процесу.

Розглядаючи облікову політику в контексті організації обліку у фермерському господарстві, необхідно визначити яку роль їй відведено в цьому процесі. Вибір способів відображення в обліку господарських процесів безпосередньо впливає на показники фінансової звітності, а отже і на показники фінансового стану, що дає можливість формувати думку зовнішніх користувачів облікової інформації та їх довіру до звітності. Проте, з іншої сторони це нормальне явище, оскільки при виборі альтернативних способів прийняття рішень, які мають вплив на собівартість продукції та величину активів, відображених в балансі головний бухгалтер керується чинним законодавством та виконує право підприємства розпоряджатися своїми ресурсами в межах, що не суперечить Законам України.

Щодо вибору альтернативних підходів до формування облікової політики ми пропонуємо застосовувати показники фінансового аналізу, оскільки це один з найбільш ефективних способів виявлення позитивних та негативних для підприємства моментів. Однак, вибір показників залежить від того яку ціль переслідує господарство в перспективі. Враховуючи те, що фермерські господарства здійснюють свою діяльність з метою отримання прибутку та подальшим його розподілом між його членами, то господарству доцільно використати той метод оцінки вибуття запасів, який дасть змогу отримати більший прибуток та, відповідно, обрати такий метод нарахування амортизації, який максимально зменшить собівартість виробленої продукції.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

2. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України: Наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року № 635 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=382876&search_param=%EE%E1%B3E3&searchPublishing=1

3. Дубініна М.В. Формування облікової політики сільськогосподарських підприємств / М.В. Дубініна, О.В. Боева // Облік і фінанси. – 2014. – № 4(66). – С. 17–23.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

**Гродська О. – студент 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник: Собченко А.М. – к.е.н., доцент**

У перебігу господарської діяльності сільськогосподарські підприємства здійснюють операції із грошовими коштами. Джерелом надходжень готівки для використання в господарському обігу підприємства (крім готівки для оплати праці) є не тільки виручка від реалізації робіт, продукції та інші надходження в готівці, але, також і власний рахунок підприємства в межах наявних на ньому коштів.

При здійсненні готівкових розрахунків одержувачі платежу зобов'язані надати підприємствам податкову накладну та обліковий документ (розрахунок-фактуру, товарний чек, акт виконання робіт або надання послуг). Надання банківських кредитів суб'єктами господарської діяльності, а також їх погашення і виплата по них відсотків на сільськогосподарських підприємствах, як правило, здійснюється в безготівковій формі. Готівкою може надаватися кредит суб'єктам господарювання тільки для розрахунків із здавачами сільськогосподарської продукції та фізичними особами.

Найбільші зміни торкнулися можливостей витрачання готівки. Напрямки використання отриманої від реалізації продукції (робіт, послуг), готівкової виручки підприємств в нинішній час практично нерегламентовані. Що є однією з найсуттєвіших відмінностей нової редакції Інструкції № 22 [1]. Готівка з виручки може використовуватись ними в необхідних розмірах для забезпечення своєї статутної та господарської діяльності. Єдиним, але ключовим обмеженням є заборона на використання готівки з виручки для виплат дивідендів.

Касові операції оформлюються документами, типові міжвідомчі форми яких затверджені Міністерством статистики України за згодою з Національним банком України і Міністерством фінансів України, і які повинні застосовуватись без змін на всіх підприємствах, незалежно від їх відомчої підпорядкованості та форми власності:

Розрахунки готівкою на сільськогосподарських підприємствах проводяться із застосуванням прибуткових (КО-1) та видаткових (КО-2) касових ордерів, касових і товарних чеків, розрахункових квитанцій, проїзних документів тощо, які підтверджують факт продажу (повернення) товарів, надання послуг, отримання (повернення) коштів, а також з допомогою рахунків - фактур, договорів, угод, контрактів, актів закупівлі товарів тощо [4, с. 31].

Загальна схема документування грошових коштів зазначена на рис. 1.

Рис. 1. Документальне оформлення касових операцій

Касові операції оформляються відповідними документами (табл. 1), типові міжвідомчі форми яких затверджені Держкомстатом України та узгоджені з НБУ й Мінфіном України [3]. Ці документи повинні застосовуватися без змін усіма підприємствами, незалежно від їх відомчої підпорядкованості та форми власності.

Таблиця 1

Документи оформлення касових операцій

Код документа	Назва первинного документа
1. КО-1	Прибутковий касовий ордер
2. КО-2	Видатковий касовий ордер
3. КО-3	Журнал реєстрації прибуткових і видаткових касових ордерів
4. КО-3а	Журнал реєстрації прибуткових і видаткових касових документів
5. КО-4	Касова книга
6. КО-5	Книга обліку прийнятих і виданих касиром грошей

Приймання касою готівки, у тому числі й одержаної з банку, проводиться за прибутковими касовими ордерами, підписаних головним бухгалтером або особою, уповноваженою керівником підприємства. При прийманні готівки видається квитанція за підписами головного бухгалтера або особи, уповноваженої керівником підприємства, і касира, засвідчена печаткою підприємства.

Видача готівки з каси проводиться за видатковими касовими ордерами або належно оформленими платіжними відомостями. Документи на видачу готівки мають підписувати: керівник і головний бухгалтер або особи, які на це уповноважені. До видаткових ордерів можуть додаватися заява на видачу готівки, розрахунки тощо [5, с. 80]. Згідно з діючим законодавством, усі кошти підприємств, що призначені для здійснення господарської діяльності, мають

зберігатися на розрахунковому рахунку.

Для забезпечення дотримання вимог видачі готівки з каси підприємства доцільно розробити робочі інструкції текстової форми щодо оформлення видачі готівки з каси видатковим касовим ордером. За призначенням грошові кошти поділяються на кошти для обороту та для спеціального призначення. За місцем зберігання – на кошти в банку, касі підприємства, у підзвітних осіб, у контрагентів (видані аванси), вкладені (у цінні папери, тощо) [2].

Касир зобов'язаний приділяти особливу увагу належному заповненню касових документів. При цьому забороняється приймати до виконання первинні документи на операції, що суперечать законодавчим і нормативним актам, встановленому порядку приймання, зберігання і витрачання коштів, які порушують договірну, фінансову дисципліну.

Список використаних джерел:

1. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена Постановою Правління НБУ № 22 від 21 січ. 2004 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

2. Карпенко Н. Застосування РРО поза межами стаціонарних приміщень / Н. Карпенко // Все про бухгалтерський облік. – 2013. – № 23. – С. 21-22.

3. Кропивницький В. Електронні гроші: бухгалтерський та податковий облік / В. Кропивницький // Все про бухгалтерський облік. – 2012. – № 67. – С. 11-13.

4. Огійчук М.Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах / М.Ф. Огійчук // – Київ, 2012. С. 672 – 678.

. Плаксієнко В. Я. Бухгалтерський облік у сільському господарстві України : [підруч.] / В. Я. Плаксієнко, Л. М. Письмаченко ; за ред. В. Я. Плаксієнка. – К. : Центр навчальної літератури, 2008. – 490 с.

ТЕОРЕТИЧНА СУТНІСТЬ ДОХОДУ ПІДПРИЄМСТВА

Гудзоватий С.О. – студент 6 курсу ЕФ
Науковий керівник: Петрова О.О. – к.е.н., доцент

Як економічна категорія дохід є потоком грошових коштів та інших надходжень за певний період, отриманий від продажу продукції, товарів, робіт, послуг. Найпоширенішим серед сучасних економістів стало визначення поняття «дохід господарюючого суб'єкта» як суми виручки від реалізації продукції, а також від здійснення позареалізаційних операцій. У широкому значенні дохід – гроші або матеріальні цінності, отримані від виробничої, комерційної, посередницької чи іншої діяльності.

Першою в історії економічної науки спробою аналізу доходів капіталістичного суспільства та їх розподілу став складений у 1664 р. англійським економістом У. Петті баланс доходів та видатків населення Англії. Але при цьому науковець виходив не з умов виробництва, а з розподілу його продукції. У. Петті розглядав національний дохід як суму доходів, одержаних населенням від землі, капіталів, будинків за рахунок трудових зусиль.

Другу спробу обчислення балансу доходів і видатків населення Англії здійснив у 1688 р. Г. Кінг. Проте, як і У. Петті, він не бачив різниці між доходами учасників матеріального виробництва та зайнятих у невиробничій сфері. Тому за Г. Кінгом творцями національного доходу виступали групи та верстви суспільства, які одержували більші доходи. Але Г. Кінг, на відміну від У. Петті, обчислив не лише сальдо доходів і видатків населення, а й обсяг нагромадження [1].

Так, Н.М. Ткаченко визначає, що дохід – збільшення економічних вигод у вигляді надходжень, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників). В.В. Сопко характеризує дохід як елемент діяльності – операційної, фінансової, інвестиційної, якщо відбулася подія його визнання на основі економічного змісту господарської операції та юридичного оформлення [3].

Виходячи з цього терміну, «дохід» можна трактувати як поняття про загальну виручку або суму надходжень грошових коштів на підприємство.

Доходи включаються до складу об'єктів облікового процесу на підставі принципу нарахування та відповідності доходів і витрат, за яким для визначення фінансового результату звітного періоду слід зіставити доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів. При цьому, доходи визнаються тоді, коли вони виникли (а не тоді, коли отримуються або сплачуються грошові кошти) і відображаються в бухгалтерському обліку в тому періоді, до якого вони належать [2].

У широкому трактуванні як за економічними, так і за теоретичними підходами основними характеристиками «доходу підприємства» є :

- дохід підприємства являє собою один із видів фінансових результатів його господарської діяльності за певний період;
- цей фінансовий результат характеризує надходження економічних

вигод;

- основними формами економічних вигод, що характеризують дохід підприємства, виступають виручка з реалізації іншого майна, а також надходження коштів з позареалізаційних операцій;

- економічні вигоди, що формують дохід підприємства, визначаються їх обсягом у грошовій формі [1].

Ці базові характеристики поняття «дохід підприємства» потребують певного доповнення. Це обумовлено тим, що дохід підприємства визначається у грошовій формі (а вартість грошей у часі постійно змінюється під впливом інфляції та інших чинників) і за певний період (чим довшим буде цей період, тим вищим буде ступінь зміни реального значення доходу підприємства). Тому об'єктивна оцінка доходу суб'єкта господарювання має базуватись на обов'язковому врахуванні фактору часу.

Зміст доходу неоднозначний. Таке поняття, як дохід, широко застосовується як у загальному, економічному розумінні, так і на побутовому рівні. Досить часто цим поняттям визначають загальну суму грошових надходжень підприємства від реалізованої продукції, виконаних робіт та наданих послуг. Разом з тим під доходом розуміють фінансовий показник, що визначається як різниця між виручкою, отриманою від підприємницької діяльності, та матеріальними і прирівняними до них витратами. Таке визначення доходу підпадає під загальнодержавне, макроекономічне тлумачення, але для окремого підприємства воно може викликати суперечки.

Отже, дохід є виручкою підприємства від реалізації продукції, надання послуг та виконання робіт без врахування податку на додану вартість та акцизний збір. ПДВ – це непрямий податок, який є часткою новоствореної вартості, входить до ціни реалізації товарів і сплачується споживачем до державного бюджету на кожному етапі виробництва товарів. Акцизний збір — це непрямий податок, що встановлюється на високорентабельні й монополні товари та включається в їхню ціну.

Підсумовуючи різні варіанти підходів до економічної та теоретичної сутності доходу, необхідно зауважити, що поняття дохід є досить різносторонньою категорією вивчення, що потребує неупередженого поглиблення теоретичних і практичних основ та рекомендацій. Це визначається тією роллю, яку доходи відіграють у розвитку підприємства та формування кінцевих результатів його фінансової спроможності та діяльності.

Список використаних джерел:

1. Шиян Д.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Д.В.Шиян, Н.І.Страчено – К.: Видавництво А.С.К., 2003.- 240с.
2. Економіка підприємства: пошук шляхів розвитку: Посібник / МАУП. К.: МАУП, 2009 – 80 с.
3. Сопко В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу / В.Сопко, В.Завгородній - К: КНЕУ, 2000. – 380 с.

ПРОБЛЕМИ ВІДОБРАЖЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ У ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ

Гулик І.В – студент 5 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник: Вермієнко Т.Г. – к.е.н., доц.

Процес здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємствами України передбачає використання іноземної валюти суб'єктами господарської діяльності. Відсутність методики обліку розрахунків у іноземній валюті зумовлює певні проблеми в обліку та організації розрахунків у іноземній валюті. Необхідність системного підходу до вивчення цієї проблеми зумовлює потребу в удосконаленні системи бухгалтерського обліку та глибокого вивчення суті міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Проблемам обліку розрахунків у іноземній валюті присвячені праці таких видатних учених, як Ф. Бутинець, С. Голов, І. Жиглей, Ю. Кузьминський, О. Степаненко, В. Сопко та інші. Розрахунки в іноземній валюті здійснюються у межах правового поля, визначеного:

- Податковим кодексом України [3];
- Митним кодексом України [1];
- Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [6];
- Законом України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» та ін.

Порядок ведення бухгалтерського обліку розрахунків у іноземній валюті регламентовано:

- Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [5];
- Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку [4].

Разом з тим діючі Положення (стандарти) бухгалтерського обліку (П(с)БО) не забезпечують впровадження принципів [5] бухгалтерського обліку в облікову практику підприємств України, які проводять розрахунки в іноземній валюті [3].

Використання іноземної валюти та митної документації є обов'язковим при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Відсутність системного підходу до методики обліку розрахунків у іноземній валюті, зумовлює певні проблеми при веденні обліку розрахунків у іноземній валюті. Зокрема, це стосується організації бухгалтерського обліку, оскільки операції в іноземній валюті необхідно відображати одразу в двох валютах – у іноземній та в гривневому еквіваленті в перерахунку за курсом НБУ.

Необхідно зазначити, що при відображенні операцій, що вимагають розрахунків у іноземній валюті, слід керуватися П(с)БО 21 «Вплив змін валютних курсів». Разом з тим П(с)БО 21 не дає чіткого розмежування монетарних та немонетарних статей [3], а це викликає певні проблеми при визначенні курсових різниць, адже за вітчизняним законодавством курсові різниці визначаються тільки за монетарними статтями [3].

Монетарними статтями визнаються будь-які статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи і зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій сумі грошей або їх еквівалентів. Немонетарними статтями є статті інші, ніж монетарні [3]. Статті балансу, що визнані монетарними підлягають перерахунку за офіційним курсом НБУ на дату здійснення такої операції та на дату відображення у балансі. А немонетарні статті балансу такому перерахунку не підлягають, а визнаються в обліку за курсом НБУ, що діяв на дату здійснення авансового платежу (авансового надходження) [3].

Згідно із П(с)БО 21 сума авансу (попередньої оплати) в іноземній валюті для придбання немонетарних активів (запасів, основних засобів, нематеріальних активів тощо) зараховується на баланс за курсом на дату визнання дебіторської заборгованості (тобто на дату сплати авансу) і в подальшому перерахунку на дату балансу і дату погашення дебіторської заборгованості (здійснення розрахунків у зв'язку з отриманням немонетарних активів) не підлягає. Така особливість стосується і продажу немонетарних активів (запасів, основних засобів, нематеріальних активів тощо), а саме, сума авансу (попередньої оплати) в іноземній валюті для продажу немонетарних 51 активів при включенні до складу доходу звітного періоду перераховується у валюту звітності із застосуванням валютного курсу на дату визнання кредиторської заборгованості (тобто на дату отримання авансу) і в подальшому перерахунку на дату балансу і дату погашення кредиторської заборгованості (здійснення розрахунків у зв'язку з продажем немонетарних активів) не підлягає. Тобто курсові різниці за авансовими платежами не виникають.

Під час здійснення експортно-імпортних операцій, згідно із вітчизняним законодавством [3], в обліку необхідно зазначати курс на дату отримання (сплати) авансу. Вантажно-митна декларація є основним митним документом, який засвідчує факт здійснення операції зовнішньоекономічної діяльності. Разом з тим у вантажно-митній декларації буде зазначатися валютний курс на дату митного оформлення. Зокрема, у документі зазначається курс НБУ для перерахування валюти операції в національну валюту (за курсом НБУ) на дату відвантаження та дату надходження товарів, інших предметів (митне оформлення вантажів).

Водночас, національним законодавством не передбачено використання валютного курсу, зазначеного у ВМД, якщо операції здійснюються із використанням авансових платежів. Дотримуючись П(с)БО 21, суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності не повинні використовувати один із методів бухгалтерського обліку – «Документування». Між тим, кожна господарська операція повинна бути оформлена документом (див. принципи бух. обліку у Законі про бух облік і звітність) (у ньому зазначено відвантаження (надходження) готової продукції, товару, визначено суму операції та підтверджено курс НБУ за датою здійснення митного оформлення, а не за курсом надходження (попередньої оплати, відповідно до П(с)БО 21)). Застосування документа є обов'язковим, оскільки забезпечує відображення достовірної інформації в обліку господарської діяльності підприємства.

У П(с)БО 21 також зазначено, що до монетарних також відносяться активи і зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій сумі грошей або їх еквівалентів [4]. Разом з тим попередня оплата з наступним надходженням чи наступним відвантаженням не вважаються монетарними статтями, хоч це суперечить визначенню.

Згідно з П(с)БО 21 всі розрахункові операції відносяться до монетарних статей. На нашу думку, такий підхід дає більш повну та достовірну інформацію про фінансові результати за операціями в іноземній валюті.

Отже, у П(с)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» слід чітко визначити, що дебіторська (кредиторська) заборгованість, яка виникла внаслідок попередньої оплати, належить до монетарних статей, і за цією заборгованістю потрібно визначати курсові різниці. Необхідно включити до монетарних статей всі розрахункові рахунки, оскільки це впливає на систему розрахунків у іноземній валюті і відображення їх у гривневому еквіваленті.

Список використаних джерел:

1. Митний кодекс України від 11.07.2002 № 92-IV
2. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000 : Повний текст усіх Міжнародних стандартів⁵² бухгалтерського обліку та Тлумачень ПКТ станом на 1 січня 2000 р. / [пер. з англ. за ред. С. Ф. Голова]. – К. : ФПБАУ, 2000. – 1272 с.
3. Податковий кодекс України від 2.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]..
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів: затв. наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193 та зареєстровано в Мін'юсті України 18.08.2000 р. № 515/4736.
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV (в редакції від 01.01.2011 р.).
6. Про зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 16.04.91р. №959- XII.

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ АГРАРНОГО ГОСПОДАРСТВА

**Гуртовенко А. В. – 3 курс 2 група ЕФ
Науковий керівник –Смолієнко Н.Д. к.с.-г.н., доцент**

Україна - це країна з потужним агропромисловим потенціалом та величезними перспективами розвитку аграрного господарства. Вона володіє сприятливими кліматичними умовами і якісними земельними ресурсами, наявність яких свідчить про можливість ефективного розвитку сільськогосподарського виробництва. Однією з актуальних проблем соціально – економічного розвитку України є формування системи аграрного підприємства. Кожне аграрне підприємство здійснює свою діяльність не ізольовано, а в певному контакті із зовнішнім середовищем, яке представлено факторами, що діють за його межами. Ці фактори з різним ступенем активності, безпосередньо або опосередковано, швидко чи повільно, передбачено або не передбачено впливають на життя підприємства, зачіпають його інтереси.

Метою є дослідження економічного стану аграрного господарства, виявлення факторів, які впливають на нього, та надання пропозицій щодо покращання його стану.

На розміщення і спеціалізацію сільськогосподарського виробництва впливають природно-кліматичні, економічні, біологічні і соціальні фактори та інші. Одним з найважливіших є природно-кліматичний фактор. Типи ґрунтів, температурний режим; кількість опадів; умови зволоження; забезпеченість водними ресурсами; ймовірність засух, заморозків, ерозії найістотніше впливають на розміщення сільськогосподарських культур і спеціалізацію виробництва. Результатом такого впливу є формування на території окремих держав, у тому числі й в Україні, природних зон, які мають чітку спеціалізацію на виробництві певних видів продукції. Територіальна спеціалізація значною мірою зумовлює і спеціалізацію окремих підприємств на видах діяльності, які є визначальними для даної зони. Особливість впливу цього фактора полягає в тому, що лише невелика кількість специфічних видів продукції може вироблятися на обмежених територіях (наприклад, рис, цитрусові, чай тощо), більшість видів сільськогосподарської продукції мають досить великий ареал виробництва, тому при виборі виробничого напрямку і поєднанні галузей слід враховувати вплив інших факторів.

Економічний фактор в загальному визначається попитом на продукцію який в свою чергу визначається купівельною спроможністю населення. Зростання купівельної спроможності населення позитивно впливає на діяльність аграрних підприємств, зниження – навпаки, призводить до скорочення обсягів та ефективності виробництва сільськогосподарської продукції. При перших проявах економічної кризи аграрні підприємства повинні реагувати на це через скорочення виробництва, його переорієнтації та через пошук ринків збуту в інших країнах.

Науково – технічний фактор знаходиться в процесі постійних змін. Окремому аграрному підприємству потрібно швидко орієнтуватись в цих змінах та пристосовуватись до них. Ігнорування прогресивних змін в технологіях виробництва призводить до перевитрат і в кінцевому рахунку до банкрутства підприємства. Одним із прикладів сучасних змін в технологіях до яких підприємствам потрібно швидко пристосовуватись є запровадження комп'ютерної техніки та програмного забезпечення в процесі здійснення внутрішньої планово – облікової роботи.

Інформаційне фактор зараз стає визначальним і саме воно формує реагування підприємства на зміни в усіх інших сферах. Придбання інформації у вигляді наукових розробок та прогресивних технологій на сьогодні є, як правило, економічно виправданим капіталовкладенням. Ігнорування фактору інформованості призводить до значних економічних втрат в багатьох аграрних підприємствах.

Політико-правовий фактор включає в себе систему суспільних інституцій, які готують та приймають законодавчі і нормативні акти а також самі нормативно – правові акти. Обізнаність підприємства із законами та нормативними актами і вміння використання їх в своїй діяльності забезпечує стабільність та прогрес у розвитку підприємства. В усіх аграрних підприємствах середніх та великих розмірів, що мають власного юридичного консультанта, затрати на його утримання завжди виявлялись економічно виправданими. Економічна діяльність підприємства базується на наявних ресурсах та на системі договорів з постачальниками ресурсів та із споживачами продукції.

Соціально-культурний фактор також значною мірою впливає на діяльність окремого аграрного підприємства. Є негативні та позитивні чинники даного середовища на діяльність підприємства. Серед негативних чинників можна навести такі як низький рівень культури виробництва, що притаманна зараз значній частині сільського населення, відсутність відповідальності за результати, низький рівень грошових розрахунків на рівні окремого підприємства, що ускладнює облік, призводить до втрат. До позитивних чинників впливу на економіку аграрного підприємства можна віднести невисокі затрати на оплату праці працівників, високий середній рівень освіти населення. Зміни в соціально-культурному середовищі в суспільстві впливають на структуру ринку сільськогосподарської продукції та на діяльність окремих підприємств.

Важливим фактором розміщення і спеціалізації є наявність ринків збуту сільськогосподарської продукції. Підприємствам вигідно збільшувати виробництво тих її видів, на які є сталий попит. І навпаки, часті проблеми зі збутом певних видів продукції призводять до відмови підприємств від їх виробництва, незважаючи навіть на те, що для такого виробництва є сприятливі природно-кліматичні умови.

На розміщення аграрного господарства впливає відстань і якість доріг до ринку збуту сільськогосподарської продукції. Чим менша відстань до ринків

збуту і кращі дороги, тим менші транспортні витрати, тим буде вища, за інших однакових умов, економічна ефективність виробництва продукції. З огляду на сказане підприємствам стає доцільним розвивати ту галузь, продукція якої використовується як сировина для переробних підприємств, розміщених поблизу землекористування даного підприємства

Транспорту належить важлива роль у розвитку сільського господарства. На відміну від інших галузей матеріального виробництва, транспорт не створює нових продуктів споживання, але бере участь у створенні вартості переміщуваного продукту, додаючи до неї вартість його транспортування. Його продукцією виступає транспортна робота чи послуга, тобто корисна дія щодо переміщення вантажів і людей. Висока технічна готовність транспортних засобів та підтримання їх у робочому стані залежить, в першу чергу, від матеріально-технічної бази. Матеріально-технічна база транспорту включає: транспортні засоби, необхідну вантажно-розвантажувальну техніку, шляхову мережу, виробничу базу для технічного обслуговування і ремонту (пункти технічного обслуговування, ремонтні майстерні, гаражі, машинні двори) тощо. В господарствах мають бути створені всі належні умови для здійснення необхідних технічних обслуговувань та якісних поточних ремонтів техніки. Від їх своєчасного проведення залежить ефективність використання транспорту.

Проаналізувавши основні фактори та їх вплив на організацію аграрного підприємства, можемо зробити висновок, що для покращення виробництва треба: зміцнити матеріально - технічної базу аграрного підприємства; забезпечити сільськогосподарські підприємства кваліфікованими трудовими ресурсами, створити належні умови для розвитку сільських територій відповідно до соціальних стандартів і нормативів; застосувати нові технічні засоби та технології обробітку ґрунту, очистки та зберігання сировини; застосувати екологічні інновації, які відповідно дають змогу збільшити врожайність культур; удосконалити структуру виробництва та системи управління; підвищити якість і конкурентоспроможність продукції.

Список використаних джерел:

1. Надвигиний С. А Аналіз системи чинників економічного розвитку аграрної сфери економіки регіону - .3 (29). — 2012. — А. 220—225.
2. Кундицький О.О., Чопко Н.С, Чинники розвитку підприємств аграрного сектора України— .№ 6 — 2012. — А. 54—58.
3. Суть і фактори розміщення та спеціалізації сільськогосподарського виробництва [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://ubooks.com.ua/books/000144/inx46.php>

АНАЛІЗ СУЧАСНОЇ ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ РОЗВИТКУ

**Гринько Д.П. – студентка 2 курсу 3 групи ЕФ.
Науковий керівник – Рудік Н.М. к.с.-г.н., доцент**

Населення, його соціальне самопочуття та розвиток є визначальною ознакою суспільства, основою могутності держави. Україна за чисельністю населення є однією з великих держав Європи. Проте в 90-х роках минулого століття була започаткована тенденція скорочення чисельності населення. Між двома останніми переписами 1989 та 2001 років кількість наявного населення скоротилася на 6% і продовжувала скорочуватися. Дослідження вітчизняних учених у галузі економіки й демографії однозначно свідчать, що в Україні демографічна криза почала проявлятися вже у 70-ті роки минулого століття. Причини цього мають історичне коріння і накопичувалися протягом тривалого часу. Перша та друга світові війни, три голодомори (1921, 1932-1933, 1947 рр.), форсована індустріалізація, примусова колективізація, масові репресії 30-50-х рр., зниженням народжуваності в 60-х роках, Чорнобильська катастрофа, затяжна системна криза 90-х років негативно вплинули на нормальний процес демографічної трансформації, призвели до помітних деформацій складу населення, обумовило вичерпання демографічного потенціалу, призвело до високого рівня старіння і депопуляції.

Сучасна демографічна ситуація в Україні потребує перегляду демографічної політики. Протягом аналізованих років чисельність населення зменшилася на 2,8млн. осіб, а саме з 45,6 млн. осіб в 2013 році до 42,8млн. в 2015 році. Міське населення, частка якого складала 68,9% в 2013 році, скоротилось з 31,4млн. до 29,7млн. осіб в 2015 році склавши 69,2% від всього населення. Чисельність сільського населення скоротилась на 1млн. осіб становлячи 13,2млн. осіб в 2015 році, або 30,8% від загальної чисельності населення країни.

Динаміка зміни чисельності населення мала територіальні відмінності. В регіональному розрізі в 2015 році найстрімкіше скорочення чисельності населення відбувалось в Донецькій (22866 осіб), Дніпропетровській (20402 осіб), Харківській (17667 осіб), Запорізькій (11487 осіб) областях. Зросла чисельність лише в Закарпатській (1239 осіб), Рівненській (1442 осіб) та місті Києві (5133 осіб).

В Херсонській області скорочення чисельності населення склало 5219 осіб (народжено було 11372 особи, а померла 16591 особа), меншим цей показник був в Тернопільській (4477 осіб) та Волинській (360 осіб) областях.

Кількісні характеристики населення формуються під впливом його природного та механічного руху. Природний рух населення – відтворення населення шляхом зміни поколінь. Природний рух характеризується показниками народжуваності, смертності та природного приросту. В абсолютних показниках кількість народжених мала тенденцію до зменшення і

складала в 2013 році 503,7тис. осіб, в 2014 році 465,9тис. осіб, в 2015 році 411,8 тис. осіб. Характеризують інтенсивність процесу зменшення народжуваності коефіцієнт народжуваності, який в аналізований період змінився з 11,1 до 10,7. Зниження народжуваності відбувалось за умов збільшення смертності, коефіцієнт смертності збільшився в аналізований період з 14,6 до 14,9. Природне скорочення населення в аналізовані роки становило відповідно - 158,7тис.осіб, -166,4тис. осіб, -183,0тис. осіб, і інтенсивність цього процесу характеризує коефіцієнт природного скорочення, який збільшився з -3,5 до -4,2.

Саме у народжуваності та смертності відображаються результати взаємодії демографічного процесу з іншими процесами економіки. Відтворення населення це єдність двох демографічних процесів - народжуваності і смертності, співвідношення між якими визначає три типи відтворення: розширене, просте, звужене. В даний час для України характерний звужений тип відтворення. Саме перевищення смертності над народжуваністю властиве звуженому типу відтворення. Отже самовідновлення населення на основі його природного руху порушено. А населення є джерелом трудового потенціалу країни.

На відтворення населення впливає статеві структура. В Україні спостерігається постійне переважання чисельності жінок над чисельністю чоловіків. Частка чоловіків до всього населення змінювалась в аналізований період з 46,2 % до 46,3%, жінок з 53,8% до 53,7%.

Збереження сучасних тенденцій народжуваності і смертності збільшує питому вагу осіб похилого віку і загальне постаріння населення України. Загальна чисельності населення України за віковою структурою була представлена на 15,1% населенням у віці молодшому за працездатний, на 69,3% у працездатному віці, на 15,0% у віці старшому за працездатний.

Для сучасної демографічної ситуації в Україні характерні: зменшення народжуваності, зростання смертності, постаріння населення, інтенсифікація міграційних процесів. Соціально-демографічна ситуація в державі формується залежно від розвитку процесів відтворення населення та міграційних процесів. Демографічні процеси потребують регулювання з боку держави. Управління демографічним розвитком здійснюється за допомогою демографічної політики. Пріоритетом сучасної демографічної політики України мають стати зниження смертності населення, поліпшення його здоров'я, підтримка життєдіяльності дітей та дорослих, формування складу та структури трудового потенціалу та його використання.

Список використаних джерел:

1. Статистичний щорічник Херсонської області за 2015 рік./Головне управління статистики у Херсонській області, 2016. (за редакцією В. А. Вознюка.) –Херсон.:–с.494.
2. Україна у цифрах у 2015. Державна служба статистики України, 2016. (за редакцією І. М. Жук.) – К.:–с.239.

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ МЕРЕЖ 4G В УКРАЇНІ

Грушева В.О. – студентка 1 курсу, 1 групи ЕФ
Науковий керівник: Кириченко Н.В. к.е.н., доцент

На даний час в Україні актуальним є розвиток інформаційного суспільства. Велике значення при цьому відіграє впровадження перспективних інформаційних технологій та методів автоматизації. Одним з пріоритетних напрямів державної політики у сфері інформатизації є питання використання глобальної інформаційної мережі Інтернет. В стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні до пріоритетів формування сучасної інформаційної інфраструктури країни віднесено створення високошвидкісних мереж широкосмугового мобільного доступу до Інтернет на всій території України [1]. Йдеться про широкосмуговий доступ на базі використання технологій мобільного зв'язку третього і четвертого поколінь 3G і 4G. На вирішення питань щодо впровадження 4G технологій на території України спрямовано реалізацію національного проекту “Відкритий світ” [2], яким передбачається створення інформаційно-комунікаційної освітньої мережі національного рівня на базі технологій радіозв'язку четвертого покоління.

На ринку Інтернет-послуг України вже почали з'являтися провайдери, які пропонують послуги бездротового доступу до глобальної мережі Інтернет на основі стандарту 4G. Та, на жаль, кількість таких провайдерів поки що нечисленна. Так, на вітчизняному ринку 4G Інтернет пропонують лише компанії FreshTel і Giraffe [3]. Ці компанії працюють за стандартом WiMax, а покриття 4G мереж в Україні є мінімальним: провайдери охоплюють лише міста-мільйонники та великі обласні центри [4].

Більшість же українських CDMA та GSM операторів пропонують послуги Інтернет за технологіями 2G або 3G. На даний момент в Україні найбільш поширеним стандартом зв'язку для організації високошвидкісного доступу до глобальної мережі є 3G, який пропонують більшість українських провайдерів:

- Інтертелеком;
- PEOPLEnet;
- МТС Коннект 3G;
- Київстар 3G та ін.

До стандартів 3G відносяться технології

- UMTS;
- HSDPA;
- CDMA2000, тощо.

Більшість провайдерів пропонують скористатися доступом до Інтернет за допомогою технологій EV-DO, реальна швидкість яких складає в середньому від 1 до 1,5 Мбайт/с. Цієї швидкості вистачає, щоб неспішно переглядати сторінки сайтів, але її недостатньо для швидкої роботи або для того, що б завантажувати і переглядати відео.

Стандарт 4G обіцяє набагато більші швидкості передачі даних: понад

100 Мбіт/с швидкорухомим абонентам (наприклад, потягам і автомобілям) та 1 Гбіт/с абонентам з невеликою рухливістю (наприклад, пішоходам і фіксованим абонентам) згідно з міжнародною специфікацією International Mobile Telecommunications Advanced (IMT-Advanced).

До 4G стандартів належать мобільний WiMax (від англ. Worldwide Interoperability for Microwave Access), який використовується українськими провайдерами, а також все більш популярний в Америці та Європі стандарт LTE (від англ. Long Term Evolution). 4G за технологією WiMax обіцяє швидкість до 20 Мбіт/с, тобто швидше в сім разів, аніж в операторів покоління 3G. На практиці ж 4G розвиває швидкість до 3 – 7 Мбіт/с. Поки що покриття 4G в Україні дуже невелике, а вартість тарифів, які пропонуються провайдерами, становить 50 – 500 грн./місяць залежно від обсягу трафіку.

Що стосується 4G-мереж за технологією LTE, то вони є більш перспективними порівняно з WiMax, оскільки здатні працювати в більш широкому спектрі частот і забезпечувати швидкість скачування теоретично – до 326,4 Мбіт/с на прийом (download) і 172,8 Мбіт/с на віддачу (upload), а практично – до 100 Мбіт/с та 50 Мбіт/с відповідно. Також LTE-мережі забезпечуючи потокову передачу без затримок відео .

На жаль, при використанні LTE-мереж вдається передавати тільки дані, а для голосового дзвінка телефони перемикаються в режим 3G (за винятком країн, де експериментально впроваджено рішення VoLTE, наприклад, Південної Кореї і Японії). До того ж, важливою проблемою поширення 4G є низька активність інвесторів. Розвиток мереж 4G затримує і те, що мережі 3G мають високий потенціал інтенсивного і екстенсивного розвитку.

Особливістю розвитку LTE-мереж є можливість їх побудови на вже розвинених мережах, як операторів GSM, так і операторів CDMA, що помітно знижує вартість розгортання мереж (на відміну від WiMax-мереж). До середини 2015 року 62 країни мали LTE мережі і ще 21 перебували в стадії підготовки, а кількість підключень до LTE-мереж у світі вже перевищила 32 млн. абонентів, з яких на ринок США припадає близько 47 %. З наших колишніх сусідів абонентами своїх LTE-мереж є жителі Білорусі, Росії, Вірменії, Азербайджану, Казахстану, Узбекистану, Киргизстану та Придністров'я. В Україні ж жоден з операторів поки не заявив про перспективу побудови LTE-мережі.

Складність переходу до LTE-мереж в Україні зумовлена проблемами отримання ліцензій для нового спектру частот і необхідністю спеціальних абонентських пристроїв, здатних одночасно працювати в мережах LTE і 3G . Розвиток мереж 4G затримує і те, що мережі 3G мають високий потенціал інтенсивного і екстенсивного розвитку.

В умовах невизначеності з розвитком в Україні зв'язку 4G як альтернативний шлях до більш швидкісної передачі даних найбільший стільниковий оператор “Київстар” запустив експеримент з включення в мобільну мережу WiFi точок. Така технологія (WiFi Offload) дозволяє отримувати послуги мобільного швидкісної передачі даних зі швидкістю до 100 Мбіт/с в точках дії WiFi покриття (порівняно з кількома сотнями Кбіт/с при

EDGE). Процес перемикання між традиційною 2G-мережею WiFi відбувається автоматично на базі інформації, що міститься на SIM-карті. При цьому клієнт платить за мобільний трафік згідно до свого тарифного плану. Головна проблема такої альтернативи полягає в тому, що навіть при порівняно невеликій вартості WiFi точок, їхня кількість навіть для Києва повинна бути величезною, оскільки їхній радіус дії – всього 50 – 100 метрів. Тому “Київстар” зараз оцінює необхідність створення вуличних WiFi зон .

Виходячи з вищесказаного, можна сказати, що розвиток інфраструктури ширококутового доступу до Інтернет на всій території України на базі створення високошвидкісних мереж четвертого покоління є задачею актуальною та перспективною. Для рядового користувача 4G основні переваги цілком очевидні: по-перше, висока швидкість передачі даних, по-друге, малий час відклику, а по-третє, телефон буде працювати навіть в зоні дії подавлювача стільникових телефонів, адже частоти 4G значно вище загальноприйнятих GSM частот (2500 – 2700 МГц у 4G, проти 900 – 1800 МГц у GSM). Також перехід найбільш активних користувачів мобільного Інтернету на зв'язок четвертого покоління значно розвантажить 3G мережі.

Список використаних джерел:

1. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні // Офіційний вісник України. – 2013. – № 44. – С. 79.
2. Проект “Відкритий світ” – крок до якісної, сучасної освіти. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://president.gov.ua/news/28636.html>. – Назва з екрану.
3. Інтернет. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sputnik-tv.com.ua/internet>. – Названня с екрана.
4. Покриття мережі FreshTel. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.freshtel.ua/ua/coverage>. – Назва з екрану.

СУЧАСНА КРЕДИТНА СИСТЕМА УКРАЇНИ

Дедиков В.О. – студент 3 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник: Нікітенко К.С. – к.е.н., доцент

Головною ланкою кредитної системи є банки. Сукупність різноманітних видів банків та банківських інститутів у їх взаємозв'язку становлять банківську систему складову частину кредитної системи.

Національний банк підзвітний Верховній Раді України. Йому належить виключне право випуску готівкових грошей в обіг та їх вилучення з обігу, тобто виконання функцій резервної системи. В зв'язку з цим НБУ:

- визначає порядок ведення касових операцій у народному господарстві;
- організовує виготовлення банкнот і металевих грошей;
- встановлює правила перевезення, зберігання та інкасації готівкових грошей;
- забезпечує створення резервних фондів банкнот та металевих грошей;
- визначає прикмети та порядок плати грошових знаків, також порядок обліку пошкоджених банкнот і монет та їх знищення.

На Центральний банк покладається регулювання грошового обігу в країні, в зв'язку з чим він з певною періодичністю готує для уряду аналіз стану та свої пропозиції з цього питання.

Для регулювання діяльності комерційних банків Національний Банк України визначає для них такі економічні нормативи:

- мінімальний розмір статутного фонду;
- граничне співвідношення між розміром власних коштів банку і сумою його активів;
- показники ліквідності балансу.

Комерційні банки класифікують за різними ознаками. Так, за складом операцій, які банки виконують, їх поділяють на спеціалізовані та універсальні. Спеціалізовані банки виконують окремі види банківських операцій (які обов'язково включають основні операції банків (залучення депозитів, надання кредитів та розрахункові операції)). Універсальні банки виконують практично всі банківські операції, не спеціалізуючись на окремих їхніх видах.

Залежно від сфери впливу банку, від того де розміщені клієнти, яких він обслуговує, банк може називатися місцевим, регіональним, міжрегіональним або транснаціональним. За структурною побудовою розрізняють банки без філій, банки з філіями та банківські холдингові компанії.

За типом діяльності банки можуть бути розподілені на роздрібні та оптові. Роздрібні банки обслуговують клієнтів різних категорій, а оптові займаються обслуговуванням інших банків. Основні функції комерційних банків:

- надання кредитів та забезпечення потреб у ліквідності інших суб'єктів ринку;
- обслуговування комерційних угод та управління системою платежів;

- трансформація ризиків, термінів та капіталів.

Основна мета регулятора: забезпечення стійкості і запобігання банкрутству банків, обмеження концентрації капіталу в руках окремих банків з метою обмеження монопольного контролю над грошовим ринком.

Для кожного комерційного банку обов'язковими економічними нормативами, які встановлює НБУ, є:

- мінімальний розмір статутного капіталу;
- платоспроможність банку;
- показники ліквідності балансу;
- максимальний розмір ризику на одного позичальника;
- розмір обов'язкових резервів, які розміщуються в НБУ.

Останніми роками на ринках позикових капіталів високо розвинутих країн світу важливу роль стали відігравати небанківські (пара банківські) фінансово-кредитні інститути. Це установи, діяльність яких орієнтується на обслуговування певної клієнтури (нерідко на пільгових умовах) або поширюється на такі сфери кредитування, які є ризикованими для приватних банків (мале підприємство, фермерське господарство тощо).

До таких установ належать:

1. Інвестиційні компанії, фонди (випускають і продають власні цінні папери, в основному дрібним індивідуальним інвесторам, а на отримані кошти купують цінні папери підприємств і банків, забезпечуючи своїм акціонерам дохід у вигляді дивідендів за акціями інвестиційних компаній).

2. Лізингові компанії [купують предмети довготривалого кредитування (машини, обладнання, транспортні засоби тощо) і надають їх у довгострокову оренду (на 5 років і більше) фірмі-орендарю, яка поступового сплачує лізинговій компанії вартість взятого в оренду майна].

3. Факторингові компанії (купують дебіторську заборгованість клієнта, пов'язану з постачанням товарів або з наданням послуг).

4. Страхові компанії (утворюються для відшкодування можливих збитків від результатів стихійного лиха, інших несприятливих умов; страхові компанії досі мають значні та стійкі грошові ресурси. Пенсійні фонди (недержавні) (утворюються для забезпечення населення коштами в період після виходу на пенсію - виплати пенсій. Фінансові компанії (спеціалізуються на кредитуванні, продажу споживчих товарів та виплат, а також надають комерційні кредити).

Отже, за станом на 1 січня 2016 р. в Україні в основному завершено організаційний процес формування цілісної кредитної системи, яка має великі можливості впливу на трансформаційні процеси в економіці.

Список використаних джерел:

1. Сайт / <http://www.studfiles.ru/preview/5642454/>
2. http://pidruchniki.com/18120108/politekonomiya/sutnist_kreditnoyi_sistemi_struktura.

ТЕХНОЛОГІЧНІ ТА ТЕХНІЧНІ ІННОВАЦІЇ В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Дедіков В.О. – студент 3 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник: Крикунова В.М. – к.е.н., доцент

На сучасному етапі розвитку агропромислового комплексу України важливу роль відіграє впровадження новітніх технологій та досягнень науково-технічного прогресу. Інновації є засобом підвищення ефективності виробництва, а також адаптації підприємств до змін соціального, економічного, політичного середовища.

Сьогодні внаслідок потужного витка науково-технічного прогресу, що призвів до збільшення антропогенного й техногенного навантаження на довкілля та зниження якості продукції за хімічними показниками у результаті часто надмірного, нераціонального й неконтрольованого застосування агрохімікатів, змінились вимоги до визначення меж впливу процесу виробництва на навколишнє середовище, а також до якості продуктів харчування та сільськогосподарської сировини. Це стало одним із проявів встановлення парадигми сталого розвитку. Отже, інноваційний розвиток аграрного сектору водночас має відповідати вимогам екологічної безпеки. Дві тенденції в цілому окреслюють мейнстрими інноваційної діяльності у сфері сільського господарства: забезпечення продуктивності за прийнятною вартості виробництва та підвищення якості продукції й процесу виробництва.

Формування інноваційної системи в агропромисловому комплексі відбувається за несприятливих умов (недостатнє забезпечення наукової сфери матеріально-технічними ресурсами, обмеженість інформаційних ресурсів, втрата висококваліфікованих працівників тощо). Більшість вітчизняних агропідприємств неспроможні виготовляти високоякісну й конкурентоспроможну продукцію, що є наслідком таких негативних явищ, як: застарілий машинно-тракторний парк, диспаритет цін на продукцію промисловості й сільського господарства, постійне зростання цін на паливо-мастильні матеріали, недосконала кредитно-фінансова система й законодавча база та ін. Ці проблеми особливо загострилися після входження України до структур Світової організації торгівлі, що вимагає від нашої держави постачання на світовий ринок високоякісної конкурентоспроможної продукції. Постала гостра необхідність у переорієнтації наявної державної політики на високоефективну інноваційну.

Для аграрних підприємств запровадження інновацій у виробництво – це передусім:

- впровадження нових технологій виробництва сільськогосподарської продукції;
- застосування нових, більш продуктивних порід у тваринництві та нових сортів рослин, більш продуктивних і стійкіших до хвороб та несприятливих до природно-кліматичних проявів;

- використання біотехнологій, які дають змогу отримати більш якісні, корисні продукти, що мають оздоровчий та профілактичний ефект;
- застосування нових технічних засобів та технологій обробітку ґрунту, очистки і зберігання сировини;
- застосування енергозберігаючих технологій, застосування екологічних інновацій, які відповідно дають змогу збільшити врожайність, продуктивність, мінімізувати витрати та гарантувати безпеку навколишнього середовища.

У рослинництві нові технологічні рішення пов'язані з селекційною роботою, генною інженерією, органічним землеробством, мікрозрошенням, космічними інформаційними технологіями, нанотехнологіями. Маркерна селекція дозволяє швидко оцінювати вихідний посівний матеріал на наявність певних генів і контролювати їх у ході селекції, підвищуючи надійність й ефективність відбору, скорочуючи період створення нових сортів і знижуючи витрати.

Методи генної інженерії, клітинної біології, ДНК-технології допомагають переносити генетичний матеріал у рослини від мікроорганізмів, грибів і тварин. Ідентифікація, вилучення генів і включення їх до геному існуючих сортів дає змогу наділити їх новими господарсько цінними ознаками: стійкістю проти шкідників, патогенів, гербіцидів, до несприятливих ґрунтово-кліматичних умов, здатністю синтезувати біопестициди та гормональні речовини, руйнувати хімічні пестициди та інші токсичні речовини, що знаходяться у ґрунті, воді.

Прогресивні технології у галузі тваринництва полягають у впровадженні інтенсивних систем годівлі, біотехнологій, сучасного техніко-технологічного забезпечення, селекційно-племінної роботи, енерго- та ресурсозберігаючих технологій.

Становлення інноваційної моделі розвитку аграрного сектору економіки – це системна проблема. Потребують вирішення питання капіталізації результатів наукових досліджень; формування інфраструктури ринку інновацій в АПК, здатної забезпечити оперативний та ефективний трансфер інновацій, у тому числі через посилення асоціативних зв'язків із виробництвом і розвиток інноваційного підприємництва; удосконалення управління виробництвом наукомісткої продукції; забезпечення необхідного рівня фінансування аграрної науки.

Список використаних джерел:

1. Огляд українських систем для автоматизації агробізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uhbdp.org/ua/news/innovatsiji-v-apk/1165-oglyad-ukrajinskikh-sistem-avtomatizatsiji-agrobiznesu>
2. Саблук П. Т. Інноваційна модель розвитку аграрного сектору економіки України та роль науки в її становленні / П. Т. Саблук // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. Серія: Економіка та менеджмент. – 2016. – №9. – С. 34-42. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

**Діакону Д. В. – студентка 4 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник –Самайчук С.І. к.е.н., доцент**

Одним з пріоритетних напрямів розвитку агропродовольчого сектору економіки Херсонської області є формування високоефективного зерно продуктового підкомплексу, відновлення конкурентоспроможного зернового виробництва з урахуванням регіональних особливостей.

Природно-кліматичні умови Херсонської області в цілому сприятливі для вирощування районованих зернових культур. Проте область належить до зони ризикованого землеробства, а відтак, ряд метеорологічних факторів в окремі роки стримують ефективне використання біокліматичного потенціалу зернової галузі. Займаючи 4,7% території і маючи 2,5% чисельності населення держави, Херсонська область у 2015 р. виробила 4,4% зерна від загального валового збору в Україні. При цьому питома вага області в зібраній площі зернових та зернобобових культур всіх категорій господарств становила 5,3%, але урожайність (33,6 ц з 1 га) була нижче середньодержавного рівня (41,1 ц з 1 га) на 18,2%.

В останні роки в галузі рослинництва Херсонської області спостерігається тенденція розвитку зерновиробництва, яка в основному забезпечувала дохідність всієї галузі, а також і в цілому АПК. Тому сприяло значне поліпшення технічного переозброєння агроформувань, інтенсивні технології виробництва, сприятливі погодно-кліматичні умови (табл.1).

Таблиця 1

Динаміка виробництва основних видів продукції рослинництва на одну особу, кг

Роки	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Зернові ультури, у % до 2000 р.	974	1359	1389	2290	976	1569	2015	2462
	100,0	139,5	142,6	235,1	100,2	161,0	206,9	252,8
Картопля, у % до 2000 р.	247	183	229	243	255	253	260	270
	100,0	74,1	92,7	98,4	103,2	102,4	105,3	109,3
Овочі, у % до 2000 р.	352	465	771	1037	1191	1080	1198	1175
	100,0	132,1	219,0	294,6	338,4	306,8	340,8	333,8
Плоди та ягоди, у % до 2000 р.	55	52	54	80	74	76	70	61
	100,0	94,5	98,2	145,5	134,5	138,2	127,3	110,9

Аналіз виробництва основних видів продукції рослинництва за останні роки показав зріст обсягів виробництва на одну особу. Обсяг виробництва зерна у 2015 р. порівняно з 2000 р. зріс більше ніж у 2,5 рази, виробництво овочів – більше ніж у 3,3 рази, виробництво плодів та ягід збільшилось на 10,9%, картоплі – на 9,3%.

Посівна площа під зерновими культурами в Херсонській області за останні шістнадцять років коливалась від 584,7 у 2003 р. до 849,1 тис. га у 2001

р. (табл. 2). Найвищий валовий збір і найвища урожайність були зафіксовані у 2015 р. – відповідно 2621,9 тис. т і 33,6 ц/га. У середньому за 2000-2015 рр. валовий збір зерна в Херсонській області становив 1658,4 тис. тонн.

Таблиця 2

Динаміка посівних площ, валового збору і урожайності зернових культур в Херсонській області

Роки	Посівна площа		Площа з якої зібрано урожай		Валовий збір		Урожайність	
	тис. га	у % до 2000р.	тис. га	у % до 2000р.	тис. т	у % до 2000р.	ц/га	у % до 2000р.
2000	712,7	100,0	677,7	100,0	1166,2	100,0	17,2	100,0
2001	849,1	119,1	822,4	121,4	2180,2	186,9	26,5	154,1
2002	840,8	118,0	705,3	104,1	1537,3	131,8	21,8	126,7
2003	584,7	82,0	456,7	67,4	404,6	34,7	8,9	51,7
2004	743,6	104,3	735,8	108,6	1935,7	166,0	26,3	152,9
2005	714,2	100,2	695,5	102,6	1539,3	132,0	22,1	128,5
2006	624,9	87,7	620,3	91,5	1474,2	126,4	23,8	138,4
2007	688,1	96,5	505,9	74,6	810,1	69,5	16,0	93,0
2008	674,0	94,6	669,2	98,7	2202,3	188,8	32,9	191,3
2009	747,2	104,8	738,8	109,0	1768,9	151,7	23,9	139,0
2010	704,6	98,9	685,3	101,1	1514,8	129,9	22,1	128,5
2011	768,9	107,9	765,1	112,9	2481,1	212,8	32,4	188,4
2012	642,2	90,1	579,3	85,5	1055,2	90,5	18,2	105,8
2013	796,2	111,7	759,8	112,1	1686,4	144,6	22,2	129,1
2014	772,7	108,4	761,0	112,3	2156,2	184,9	28,3	164,5
2015	782,4	109,8	780,5	115,2	2621,9	224,8	33,6	195,3

Виробництво і реалізація зерна для сільського господарства Херсонської області має особливе значення тому, що зернова галузь є провідною для абсолютної більшості сільськогосподарських підприємств.

Дані про динаміку грошових надходжень, собівартість та прибуток у виробництві зерна Херсонської області наведені в табл. 3.

Аналіз свідчить про нестійку динаміку економічних показників виробництва зерна в господарствах області. За досліджуваний період виробництво зернових у 2005 та 2013 рр. було збитковим, а рівень рентабельності – від'ємним і становив -4,3% і -7,3% відповідно. В 2015 р. сума прибутку була найвищою і складала 971 млн.грн., що більше ніж в 17,3 рази в порівнянні з 2000 р., рівень рентабельності в даному році складав 46,9%, тоді як у 2000 р. він становив 32,2%. Але, тут мало місце і значне нарощування загальної суми собівартості реалізованої продукції. За період з 2000 по 2014 рр. темпи зростання собівартості випереджували темпи нарощування обсягів грошових надходжень. Лише у 2015 р. зростання загальної суми виручки від реалізації зернових культур перевищували темпи зростання повної собівартості.

Таблиця 3

**Динаміка економічної ефективності виробництва зерна
в сільськогосподарських підприємствах Херсонській області**

Роки	Грошові надходження від реалізації зерна, млн.грн..	Теж у % до 2000р.	Повна собівартість реалізованого зерна, млн.грн.	Теж у % до 2000р.	Прибуток (+), збиток (-), млн.грн..	Теж у % до 2000р.	Рівень рентабельності, %
2000	230,0	100,0	173,9	100,0	56,0	100,0	32,2
2005	247,9	107,8	259,0	148,9	-11,1	-	-4,3
2010	802,6	349,0	780,6	448,9	22,0	39,3	2,8
2011	1228,5	534,1	974,6	560,4	253,9	453,4	26,0
2012	853,2	371,0	792,4	455,7	60,8	108,6	7,7
2013	889,9	86,9	959,8	551,9	-69,8	-	-7,3
2014	1642,8	714,3	1371,3	788,6	271,4	484,9	19,8
2015	3040,9	1322,2	2069,9	1190,3	971,0	1733,9	46,9

Зернове виробництво в сільськогосподарських підприємствах Херсонської області є однією з основних прибуткових галузей. У процесі дослідження з'ясовано, що основними факторами, які позитивно впливають на економічну ефективність виробництва зерна, є збільшення площі посіву та підвищення урожайності. Низька ефективність зерновиробництва не дає можливості використовувати наявні резерви зростання валових зборів зерна. Тому проведені дослідження та їх результати свідчать, що тільки нові технології підвищення врожайності можуть внести суттєві зміни у зростання ефективності виробництва зернових та на цій основі підвищити ефективність аграрного виробництва.

Список використаних джерел:

1. Збарський В.К. Організаційне забезпечення ефективності сільськогосподарських підприємств: монографія / В.К. Збарський, А.В. Збарська. – К.: ННЦ ІАЕ, 2013. – 402 с.
2. Костюк О.Д. Ринок зерна в Україні: сучасні тенденції та перспективи розвитку: монографія / О.Д. Костюк, І.А. Остапчук. – К.: ЦП «Компринт», 2015. – 166 с.
3. Статистичний щорічник Херсонської області за 2015 рік / За ред. В.А. Вознюка. – Херсон: Головне управління статистики у Херсонській області, 2016. – 488с.
4. Чмирь С.М. Напрями підвищення ефективності зерновиробництва / С.М. Чмирь // Економіка АПК. – 2007. - №8. – С. 21-24

Довгопол А.В. – студентка 3 курсу ФРГП
Науковий керівник: Г алат Л.М. – к.е.н., доцент

Сьогодні у всьому світі збільшується інтерес до проблем водних ресурсів та прогнозування їх впливу на здоров'я населення. З кожним роком населення Землі збільшується, а кількість води, придатної для пиття, лише зменшується. Та ще й якими темпами – за рік кількість чистої води зменшується більше ніж на 0,5%, а частка прісної води на Землі становить якихось 2,5-3%. Проблема забезпеченості людства водою є глобальною, а для її вирішення необхідна кооперація і координація діяльності всіх міжнародних організацій та держав. Оскільки вода є основою життєдіяльності організмів і для кожного з нас.

Водні ресурси – це придатні для використання води Землі: річкові, озерні, морські, підземні, ґрунтові води, водосховища, лід гірських і полярних льодовиків. Україна належить до регіонів, не забезпечених у достатній кількості прісною водою за існуючих антропогенних навантажень.

На території України нараховується близько 73 тис. річок, переважно невеликих, лише 125 в них мають довжину понад 100 км.

Водозабезпеченість України з розрахунку на 1 людину становить 1000 м³ на рік, причому у Південно-Західному економічному районі вона майже у 7 разів вища, ніж у Південному, і у 3 рази вища, ніж у Донецько-Придніпровському. Головним водним джерелом України є Дніпро. Водні ресурси його басейну становлять 80 % усіх водних ресурсів України. Середній багаторічний об'єм його стоку у гирлі дорівнює 53 км³. У маловодні роки він зменшується до 43,5 км³.

Водні ресурси України можна охарактеризувати як недостатні. Розвинена промислова, сільськогосподарська і комунальна інфраструктура України вимагає значної кількості води високої якості. Щонайбільше свіжої води (48 % загального споживання) відбирає промисловість, 40 % - йде на потреби сільського господарства, 12 % - припадає на комунальне господарство міст та інших населених пунктів.

Однією з найважливіших проблем є забруднення. Водні об'єкти України забруднені переважно нафтопродуктами, фенолами, органічними речовинами, сполуками азоту та важкими металами. Найбільше забруднення спостерігається на півдні України. Аналіз ситуації показав, що малі річки України забруднені більше, ніж великі. Це пояснюється не тільки їхньою малою водністю, але й недостатньою охороною. Найбільш забруднені Південний Буг, річки Донецької і Луганської областей, Чорноморського узбережжя півдня України. Щороку до водоймищ України потрапляє 5 млн. тонн солей і значна частина стоків від тваринницьких комплексів. Майже половина мінеральних добрив змивається з полів у ріки.

Рівень очищення води надзвичайно низький. Існуючі очисні споруди навіть при біологічному очищенні вилучають лише 10 – 40 % неорганічних

речовин (40 % азоту, 30 % фосфору, 20 % калію) і практично не вилучають солі важких металів.

Основні проблеми водних ресурсів пов'язані з:

- Очисні споруди водозбірних станцій реконструюються повільно через відсутність коштів, а населення регіону споживає води низької якості;
- Спостерігається забруднення підземних вод пестицидами, нітратами і нітридами, що потребує додаткових коштів на доочистку води;
- Більшість очисних споруд в незадовільному технічному стані.

Через фінансові труднощі не здійснюється або здійснюється частково будівництво та реконструкція каналізаційних мереж і очисних споруд в населених пунктах.

Державна водна політика має спрямуватись на досягнення балансу екологічних та економічних інтересів суспільства, пов'язаних із використанням водних ресурсів, а також підтримку економічно – вигідного й екологічно безпечного рівня водокористування, забезпечувати збалансованість потреб економічного розвитку і можливості відтворення водних ресурсів.

Необхідно забезпечити:

- державне регулювання щодо дотримання режиму збалансованого водокористування всіма господарськими об'єктами;
- відновлення порушених і змінених водних об'єктів та їх екосистем, біологічного і ландшафтного різноманіття водо джерел;
- екологічно ефективне та надійне фінансування водогосподарських систем та споруд планомірне досягнення відповідності водогосподарської інфраструктури цілям державної політики збалансованого водокористування;
- розробка і впровадження економічних стимулів збереження їх у чистоті та забезпечення їх у чистоті та забезпечення економії води.

Список використаних джерел:

1. Запольський А. К., Салюк А.І. Основи екології: Підручник /За ред. К. М. Ситника. – К.: Вища школа, 2001. – 358 с.
2. Сайт екології та здоров'я – режим доступу: - http://childflora.org.ua/?page_id=14
3. Сайт промислової екології – режим доступу : <http://www.eco.com.ua/content/osnovni-shlyakhi-zakhistu-vodnikh-resursiv>

**ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО РИНКУ ХЕРСОНСЬКОЇ
ОБЛАСТІ В КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ**

Довгополова М. - студентка 4 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник: Шепель Т.В. – к.е.н., доцент

Перебудова всієї системи економічних відносин в результаті аграрних реформ охоплює одночасно виробництво, розподіл і споживання сільськогосподарської продукції. Характеризуючи сучасний стан ринку агропродовольчої продукції визначено, що він ще не є досконалим, спостерігається повільне формування схеми просування продукції від виробника до споживача, яка була б здатна впливати на скорочення витрат готової продукції, підвищувати її якість та сприяти стабілізації цінової політики.

Саме розвиток об'єктів інфраструктури аграрного ринку повинен забезпечувати виявлення та усунення міжгалузевих суперечок між сільським господарством, переробною промисловістю, торгівлею та споживачами.

Сільськогосподарська продукція та продовольство виступають предметом купівлі-продажу на аграрному ринку. Найвагомішою складовою аграрного ринку є продовольча база, яка здатна гарантувати забезпечення населення товарами продовольчої групи та створення резервних фондів для підтримки на належному рівні продовольчої безпеки країни [1].

Формування інфраструктури ринку аграрної продукції залежить від багатьох чинників: ґрунтово-кліматичних умов, рельєфу, конфігурацій території, стану та густоти шляхів, місцезнаходження господарств, особливостей технологій, розміщення виробничих об'єктів, рівня спеціалізації і концентрації тощо. Наведені чинники зумовлюють склад суб'єктів інфраструктури в цілому, розміри їх підрозділів та закладів, специфіку функціональної діяльності.

Херсонщина - унікальна область, де сконцентровані найбільш сприятливі ґрунтово-кліматичні умови для виробництва біологічно повноцінної продукції плодовоовочевих і баштанних культур. Південний регіон історично займався вирощуванням плодовоовочевих та баштанних культур, садівництвом та виноградарством.

На протязі всього періоду формування агропромислового потенціалу – Херсонщина є лідером в країні по виробництву плодовоовочевої продукції. В структурі посівних площ під виробництвом плодовоовочевої та баштанної продукції займають третину всіх сільськогосподарських земель. В 2016 р. особливо порадували своїми здобутками овочівники області, які зібрали 1,5 млн. тонн плодово-овочевих, баштанних культур та винограду, у тому числі 1,2 млн. тонн овочів. Також область є лідером в Україні по виробництву овочевих та баштанних культур, яких у 2013 році вирощено та зібрано майже 2,0 млн тонн. Серед овочевих культур найбільше значення мають помідори, капуста, цибуля, перець солодкий, баклажани. Далеко за межами області відомі херсонські кавуни і томати – знак якості, своєрідна візитна картка нашого регіону.

Основні завдання сільського господарства на сьогодні полягають у

нарощуванні обсягів виробництва продукції рослинництва, зокрема завдяки ефективному використанню зрошуваних земель, впровадженню крапельного зрошення, у створенні інфраструктури, необхідної для зберігання, постачання та реалізації сільськогосподарської продукції.

На сьогодні сучасний ринок вимагає розвитку системи маркетингу сільськогосподарської продукції. В Україні стрімкими темпами розвивається система логістики, оптової торгівлі овочами через організовані продовольчі ринки де продавець гарантує якість та збут продукції на економічно вигідних умовах[2].

Швидкими темпами нині розбудовуються тепличні господарства нашої області. Під теплицями зайнято 627,7 га земель. Високоєфективне використання меліорованих земель та площ в закритому ґрунті у подальшому дадуть змогу щороку отримувати до 3 млн. плодово-овоче-баштанних культур та довести загальні обсяги валової продукції сільського господарства до 8 млрд. грн. Крім цього забезпечить підвищення рівня продуктивності праці і отримання додаткових прибутків від вирощування сільгоспкультур на 1 млрд. грн.

Кінцевою метою овочівництва залишається ефективна реалізація виробленої продукції, налагодження стійких каналів збуту. Адже овочевий бізнес буде успішним лише у тому разі, коли є відповідні складські приміщення для зберігання великих партій продукції. В Херсонській області сільгосптоваровиробниками третина вирощеної плодовоовочевої продукції реалізовується відразу, близько 30% направляється на переробку, частина споживається через мережу супермаркетів, а решта просто псується. Тому особлива увага в області направлена на створення інфраструктури аграрного ринку. Лише третина товаровиробників продають продукцію після сезонного підвищення цін та кілька відсотків займаються прямим експортом.

Враховуючи, що на сьогодні у мережі роздрібною торгівлі реалізується не підготовлена вітчизняна продукція, а в зимовий період реалізація її компенсується за рахунок імпорту. Дану ситуацію можливо вирішити за рахунок створення сучасних підприємств, які були б облаштовані сучасними системами вентиляції і підтримки клімату, необхідного для довготривалого зберігання продукції. В Херсонській області діють 53 об'єкта для зберігання плодово-овочевої продукції загальною ємністю 155,8 тис. тонн.

Однак, найважливішою особливістю ринку сільськогосподарської продукції є те, що воно у більшій мірі, ніж інші галузі є залежними від кон'юнктури та є вразливим у соціальному плані, бо платоспроможність населення є тим фактором, який визначає його успішне функціонування [3]. Отже, з метою забезпечення успішного функціонування ринку сільськогосподарської продукції як необхідної умови забезпечення продовольчої 70 безпеки держави необхідним є здійснення певних макроекономічних заходів, які необхідно здійснити державі, а саме :

- створення сприятливих умов для виробників сільськогосподарської продукції;
- регулювання структури ринку через механізм створення і впровадження

цільових програм;

-здійснення сприятливої інвестиційної політики та заходів, які б зменшували ризики для виробників сільськогосподарської продукції;

-забезпечення можливостей для кредитування та пільгового (у певних випадках) оподаткування;

-здійснення належної зовнішньоекономічної політики щодо регулювання експорту та імпорту продукції сільського господарства.

Список використаних джерел:

1. Проблеми і перспективи розвитку ринку аграрної продукції в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.lnau.lviv.ua/lnau/files/pdf>

2.Крупін В.Є. Аспекти формування продовольчої безпеки України / В.Є. Крупін, Я.Я. Пушак // Економічні інновації. – 2012. – № 47. – С. 70–80.

3. Махмудов Х.З. Взаємозалежність попиту і пропозиції на аграрно-продовольчому ринку / Х.З. Махмудов // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2011. Випуск 31. – С. 213-219.

МЕТОДИ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ВИРОБНИЧИХ СТРУКТУР В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Довгополова М.С. – студентка 4 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник –Самайчук С.І. к.е.н., доцент

Необхідною умовою ефективного функціонування будь-якого господарського суб'єкта є його економічна стійкість. Потрібно зазначити, що економічна стійкість передбачає такий фінансовий, майновий стан підприємства, який забезпечує його подальший розвиток і прибутковість та дозволяє адекватно реагувати на виклики зовнішнього середовища та долати внутрішні негативні явища.

На думку П.М. Макаренко та Л.О. Чіп при проведенні оцінки економічної стійкості слід використовувати окремі показники, які найбільш характеризують економічну стійкість підприємства. Даними вченими пропонується: «для оцінки економічної стійкості підприємств в ринкових умовах використовувати загальноекономічні показники в комплексі з показниками рентабельності й прибутковості, ліквідності й платоспроможності. На думку вищезгаданих вчених використання саме цих показників дозволить швидко із найменшими затратами часу провести оцінку економічної стійкості підприємств» [1]. Даний підхід до оцінки економічної стійкості є досить вдалим, оскільки залучає найбільш значущі показники та дає уявлення про фінансово-господарський стан та ефективність діяльності підприємства.

Н.В. Лобова для проведення попереднього аналізу стану економічної стійкості підприємств пропонує проводити аналіз їх балансу. Для цього необхідно зробити наступне: виявити позитивні та явно негативні статті балансу (часто економісти їх називають "хворими" статтями); провести оцінку зміни валюти балансу за аналізований період; дати оцінку динаміки і структури балансу. Розглянувши цю форму звітності підприємства можна зробити висновки про його фінансовий стан та успішність роботи [4].

Про здоровий фінансовий стан свідчать залишки за такими статтями: «Грошові кошти», «Поточні фінансові інвестиції», «Незавершене будівництво», «Довгострокова дебіторська заборгованість». Таким чином, тільки поглянувши на статті балансу, вже можна дійти певних висновків про фінансовий стан господарства, не вдаючись до розрахунку показників. Позитивним вважається збільшення валюти балансу, що, як правило, свідчить про зростання виробничих можливостей підприємства, інтенсивності виробництва. Зменшення валюти балансу оцінюється негативно, оскільки скорочуються обсяги господарської діяльності, зменшується попит на продукцію, можлива нестача сировини і матеріалів, згорання будівництва, тощо [3, с. 45 – 46].

Для подальшого аналізу будують горизонтальний та вертикальний баланси. Метою першого є виявлення абсолютних та відносних змін різних статей балансу та його розділів за певний період. Сутність вертикального балансу полягає у визначенні співвідношення окремих статей та розділів активу

та пасиву, їхньої частки в загальній сумі балансу.

Але для визначення економічної стійкості лише аналізу балансу підприємств буде недостатньо. Виходячи з твердження, що основним завданням роботи будь якого підприємства є отримання прибутку можна зробити висновок, що головним формуючим фактором економічної стійкості підприємств є саме їх економічна ефективність. Потрібно відмітити, що аналізувати ефективність роботи підприємства спираючись лише на суму одержаного ним прибутку є недоцільно, оскільки для повної характеристики роботи підприємства необхідно враховувати суму понесених затрат для його отримання. Недоцільність та нераціональність використання матеріально-технічних ресурсів призводить до зниження ефективності його роботи відволікання грошових ресурсів, виснаження виробничої бази. Показником, який характеризує таке співвідношення є рентабельність. Рентабельність показує скільки прибутку припадає на одиницю затрат, понесених для його отримання, тобто який економічний ефект дали понесені затрати сформувавши отриманий прибуток, який відсоток понесених затрат підприємство отримало у вигляді прибутку.

Іншим показником який необхідно використовувати для визначення економічної ефективності роботи підприємства є показник норми прибутку. Даний показник характеризує не тільки раціональність, а й інтенсивність ведення господарства, основні та оборотні фонди підприємства.

Отже, з усього вищевикладеного випливає, що основними показниками, які б характеризували стан економічної ефективності, як основної складової економічної стійкості будуть: сума прибутку підприємства; рівень рентабельності операційної діяльності; рівень рентабельності активів; рівень рентабельності продажу; норма прибутку.

Наступним формуючим фактором економічної стійкості підприємств є ефективність використання їх потенціалу або матеріально-технічної бази. Для характеристики ефективності використання виробничих фондів використовуються показники фондівіддачі та фондоємності. Показник фондівіддачі відображає скільки валової продукції вироблено на одиницю середньорічної вартості основних виробничих фондів. Фондоємність є оберненим показником фондівіддачі, його зниження є позитивною тенденцією в роботі підприємства. Ступінь забезпеченості основними виробничими фондами відображає показник фондозабезпеченості.

Важливими показниками, який характеризує стан виробничої бази підприємства є коефіцієнт зносу основних засобів, який відображає суму зносу основних засобів, яка припадає на суму їх первісної вартості, та коефіцієнт придатності основних засобів, який є оберненим до попереднього показника. Зменшення першого та збільшення останнього є позитивними тенденціями в роботі підприємств. Важливим показником характеристики майнового стану підприємства є коефіцієнт реальної вартості майна (КВМ), що показує, яку частку вартості майна становлять засоби виробництва. Поряд із цим показником доцільно буде також визначити коефіцієнт реальної вартості

основних засобів (КВОЗ [2].

Отже, для характеристики використання потенціалу підприємств з точки зору їх економічної стійкості пропонується використовувати показники: фондоддачі; фондоємності; коефіцієнт зносу основних засобів; коефіцієнт придатності основних засобів; коефіцієнт реальної вартості майна; коефіцієнт реальної вартості основних засобів.

Результати діяльності будь-якого підприємства знаходять своє відображення в його фінансовому стані. Тому, для діагностики економічної стійкості підприємства потрібно визначити його фінансову стійкість, як основну умову стабільної та безперебійної діяльності. Д.В. Шиян пропонує для діагностики економічного стану підприємства та визначення його фінансової стабільності розраховувати відносні показники – коефіцієнти фінансової стійкості, а саме коефіцієнт фінансової стабільності; коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) [2].

Для оцінки фінансової та економічної стійкості необхідно визначити платоспроможність та ліквідність підприємства. Платоспроможність – це можливість підприємства наявними грошовими ресурсами своєчасно погасити свої строкові зобов'язання. Ліквідність – це здатність підприємства розраховуватися за своїми поточними зобов'язаннями шляхом перетворення активів на гроші. Для визначення ліквідності підприємства розраховують наступні коефіцієнти: коефіцієнт фінансової стабільності; коефіцієнт фінансового ризику; коефіцієнт фінансової автономії; коефіцієнт абсолютної ліквідності; коефіцієнт загального покриття;

Отже, економічна стійкість підприємства характеризується нарощуванням потужного виробничого потенціалу, пов'язана із стабільним фінансовим станом та підвищенням ефективності виробництва. Основними оціночними критеріями відповідно до трьох названих чинників мають бути показники фондоемності, фондоддачі, зносу основних засобів і придатності їх до використання, реальної вартості майна та основних засобів виробництва, фінансової стійкості, фінансового ризику, фінансової автономії, абсолютної ліквідності, загального покриття, сума прибутку підприємства, рівень рентабельності операційної діяльності, рівень рентабельності активів, рівень рентабельності продажу продукції та норма прибутку.

Список використаних джерел :

1. Макаренко П.М. Показники оцінки економічної стійкості аграрних підприємств / П.М Макаренко, Л.О. Чіп // Агросвіт – 2008. – № 24. – С. 35 – 39.
2. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств / А.М. Поддєрьогін. – К.:КНЕУ, 2002 – 571 с.
3. Шиян Д.В. Фінансовий аналіз:навч. посібник / Д.В. Шиян, Н.І. Строченко. – К.: «Видавництво А.С.К.». – 2003. – 229 с.
4. Лобова Н.В. Критерії економічної стійкості аграрних підприємств / Н.В.Лобова // Агросвіт. – 2010. – № 10. – С. 65 – 68.

ІНТЕГРОВАНІ (СИНТЕТИЧНІ) ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЯК БАЗА ДЛЯ РОЗРОБКИ СУЧАСНИХ КОНЦЕПЦІЙ ТА МОДЕЛЕЙ МЕНЕДЖМЕНТУ

**Доценко Н.В. - студентка 2 курсу ЕФ
Науковий керівник: Шепель Т.С. – асистент**

Посилення взаємозв'язку всіх сторін діяльності організації – виробничої, фінансової, маркетингової, соціальної, екологічної, а також розширення, ускладнення та інтенсифікація як внутрішніх, так і зовнішніх відносин призвело до формування в середині ХХ ст. інтегрованих підходів до управління.

До інтегрованих (синтетичних) підходів управління належать процесний, системний, ситуаційний.

Процесний підхід розглядає управління як сукупність взаємопов'язаних і неперервних дій (функцій управління), які реалізуються в послідовності

Ще представники школи адміністративного управління приділяли увагу функціям управління, однак, розглядали їх як незалежні одна від одної. На противагу цьому сучасний процесний підхід до управління розглядає їх як цілісну діяльність.

Кожна функція управління, в свою чергу, складається із взаємопов'язаних підфункцій. Усі функції та підфункції об'єднуються пов'язаними процесами комунікацій та прийняття рішень і доповнюються лідерством. Таким чином, процес управління є загальною сумою всіх функцій, підфункцій, сполучених процесів і лідерства.

Одним із представників системного підходу, який уперше розглядав організацію як соціальну систему, був американський дослідник Честер Бернارد. Виходячи із системного підходу до організації, Бернارد сформулював основні функції менеджменту, які, на його думку, полягають у визначенні цілей організації, підтримці зв'язків між її окремими елементами і забезпеченні їх ефективного функціонування.

Ґрунтуючись на системному підході, Бернارد сформулював концепцію соціальної відповідальності організацій згідно з якою діяльність окремих її систем і рішень, що приймаються в ній, мають великі соціальні наслідки як усередині організації, так і в навколишньому середовищі, які менеджмент повинен враховувати в світлі перспективних інтересів організації.

Другим представником системного підходу можна вважати видатного теоретика в галузі управління Пітера Друкера. Друкер значною мірою продовжив лінію А. Файоля зі створення цілісної концепції управління і визначення ролі професійного менеджера в організації. На його думку, ця роль є виключною, і управлінська еліта виступає основою підприємництва і сучасного суспільства.

Найвидатнішою з багаточисельних теоретичних положень Друкера була концепція, відповідно до якої на чолі управління ставлять цілі організації. Лише після їх розробки, як вважав Друкер, можна визначити її функції, систему і

методи взаємодії елементів процесу управління. Це докорінно заперечувало логіці, прийнятій ще з часів А. Файоля, згідно з якою головними були функції та процес.

За системного підходу будь-яка організація розглядається як сукупність взаємопов'язаних елементів, що має вихід (реалізація мети діяльності), вхід (зв'язок із зовнішнім середовищем); в організації в результаті трансформаційних процесів "вхід" трансформується у "вихід".

Отже, в управлінській діяльності необхідно враховувати вплив і взаємозв'язки чисельних факторів як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Щоб ефективно діяти, організація має пристосовуватися до змін у середовищі. Таки чином, управління – це процес адаптації організації до змін у середовищі її функціонування.

Сучасна науково-технічна революція призвела до того, що внутрішнє та зовнішнє середовище організації на противагу минулому, порівняно плавному, повільному і досить визначеному ходу подій, весь час стрімко змінюється, причому різко і в ситуаційному та інших напрямках. Нові ситуації відобразив ситуаційний підхід до менеджменту, який не виключав попередні. Він склав одну з основ концепції стратегічного управління, яка активно розробляється в наш час. Одним із засновників її є видатний американський учений у галузі менеджменту Ігор Ансофф.

Суть ситуаційного підходу полягає в тому, що одні й ті самі функції управління по-різному реалізуються в конкретних ситуаціях. Тому завдання менеджменту – на основі детального аналізу факторів, які формують цю ситуацію, підібрати необхідні прийоми і методи вирішення проблем, які виникають, з урахуванням їх переваг, ситуації і реальних можливостей застосування.

Отже, ситуаційний підхід до менеджменту визнає, що результати одних і тих самих управлінських дій у різних ситуаціях можуть суттєво відрізнятись. Тому в процесі здійснення управління менеджери повинні враховувати конкретну ситуацію, набір конкретних обставин, які впливають на організацію в даний період часу. З точки зору ситуаційного підходу управління є мистецтвом менеджера усвідомити ситуацію, визначити її характеристики, вибрати відповідну модель управління і вже потім використовувати наукові управлінські рекомендації загального характеру. Ситуаційний підхід в управлінні часто називають "ситуаційним мисленням". Ситуаційний підхід до управління передбачає постійне оновлення організацій відповідно до конкретної ситуації.

Список використаних джерел:

1. Мартиненко М. Основи менеджменту: Підручник/ Микола Мартиненко - К.: Каравела, 2005. - 494 с.

РЕГУЛЮВАННЯ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА МАКРОРІВНІ

**Доценко Н.В. – студентка 2 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник – Рудік Н.М. к.с.-г.н., доцент**

Невід'ємним елементом господарського механізму і одночасно найбільшою проблемою макрорівня є інфляція. Причини інфляції економічна теорія обґрунтовує різними підходами. Марксистська теорія інфляції ґрунтується на твердженні, що інфляція виникає тоді, коли паперових грошей, які замінюють в обігу золоті, випущено більше золотого еквіваленту. Кейнсіанська теорія інфляційного розриву базується на тому, що інфляція виникає, якщо сукупні видатки перевищують обсяг національного продукту. Монетаристи вважають, що причиною інфляції є вищі темпи приросту грошової маси порівняно з темпами зростання ВВП. Причини та механізми інфляційного процесу можуть бути різними і мати природний чи політичний характер. Однак на макрорівні неконтрольовані інфляційні процеси перешкоджають довгостроковим інвестиціям та загальному економічному зростанню, сприяють диференціації в доходах, нерівномірному розвитку регіонів і як наслідок стримують розвиток економіки України.

Антиінфляційна політика – це комплекс заходів, спрямованих на регулювання економіки з метою зниження рівня інфляції в країні. Вони поділяються на дві основні групи. Перша група охоплює заходи, що проводяться проти інфляції попиту в рамках дефляційної політики: це державний комплекс регулятивних заходів по обмеженню платоспроможності попиту на ринку, через механізм дії інструментів бюджетної, фіскальної, грошово-кредитної, валютної політики. Друга група охоплює заходи протидії інфляції витрат через інструментарій політики доходів, структурної, антимонопольної, зовнішньо - торгівельної політики.

Ускладнення економічної ситуації економіки України в 2013-2015 роках показують індекси основних соціально-економічних показників. Так валовий внутрішній продукт в 2013, 2014, 2015 роках становив - 100%, 93,4%, 90,1%; реальний наявний дохід населення -106,1%, 88,5%, 77,8%; середньомісячна заробітна плата реальна – 108,2%, 93,5%, 79,8%; капітальні інвестиції – 88,9%, 75,9%, 98,3% до попереднього року відповідно. Індекс споживчих цін за аналізований період зріс на 43% а індекс цін виробників продукції промислової на 23,7%.

У 2014 році негативний вплив на економічний стан країни та на її грошово-кредитний ринок мало загострення АТО на сході України, збільшення дефіциту бюджету, зростання державних витрат. Наслідком було падіння ВВП, погіршення очікувань економічних суб'єктів господарювання та населення. Відбулося відчутне знецінення гривні та вплив депозитів з банківської системи. Реальне знецінення гривні значно перевищило динаміку обмінного курсу, створюючи підстави для подальшої нестабільності національної грошової одиниці. Одночасно реальне зростання цін значно перевищило

офіційний рівень інфляції, який постійно штучно коригується. Беззастережне прийняття керівництвом країни вимоги МВФ про вільне курсоутворення гривні також сприяло девальвації гривні у 2014 році. У попередні роки офіційний курс гривні утримувався НБУ на одному рівні (близько 8 грн./дол) що стримувало девальвацію і штучно утримувало курс гривні. Перехід на плаваючий курс спровокував подальше падіння вартості гривні. У 2015 році серед внутрішніх чинників впливу на економічний розвиток країни головну роль продовжив відігравати військовий конфлікт на сході країни. Його ескалація вплинула на зниження показників економічної активності та спричинила сплеск негативних очікувань щодо курсової та цінової динаміки. Споживча інфляція в річному вимірі склала 43,3% при базовій до 25%.

Необхідність державного регулювання інфляційних процесів змусила НБУ суттєво змінити операційні підходи до проведення монетарної політики. Було спрощено процедуру формування та зберігання банками обов'язкових резервів, через уніфікацію нормативів обов'язкового резервування; посилено роль облікової ставки через тісну прив'язку до неї процентних ставок за активними та пасивними операціями з регулювання ліквідності банківської системи; скасовано практику проведення щоденних валютних аукціонів та оголошення індикативного курсу гривні, що дозволило відновити сигнальну функцію офіційного обмінного курсу.

Для стабілізації ситуації на ринку і приборкання високих девальваційних та інфляційних очікувань НБУ активно було застосовано і адміністративний інструментарій: заборона на надання кредитів у національній валюті, якщо в забезпечення зобов'язань за такими кредитами надано майнові права на кошти в іноземній валюті; заборона на купівлю іноземної валюти для клієнтів, які мають наявні кошти в іноземній валюті, розміщені на поточних і депозитних рахунках у банках; заборона на купівлю та перерахування іноземної валюти з метою зменшення статутних капіталів юридичних осіб і виходу з господарських товариств іноземних інвесторів; для недопущення недобросовісної практики проведення банками валютних операцій перелік документів, що подаються для підтвердження можливості як купівлі, так і перерахування іноземної валюти за межі України.

З 22 квітня 2016 року облікова ставка знижена до 19%. В 2016 році мала місце тенденція до уповільнення споживчої інфляції завдяки стриманій монетарній та фіскальній політикам, низьким світовим цінам на сировинні товари та стабілізації інфляційних очікувань. Прогнозні показники інфляції офіційно співпали з цільовими рівнями – 12% на кінець року. А на кінець 2017 року очікуються 8%. Сприятиме уповільненню інфляції проведення виваженої фіскальної політики.

Список використаних джерел:

1. Україна у цифрах у 2015. Державна служба статистики України, 2016. (за редакцією І. М. Жук.) – К.:–с.239.

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

Дрешпак Р. – студент 2 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник: Собченко А.М. – к.е.н., доцент

В сучасній Україні за допомогою державних фінансів здійснюється великий вплив на соціальні та економічні процеси, що відбуваються в нашому суспільстві. Виконуючи свої функції, держава забезпечує фінансування заходів щодо соціального захисту населення, реалізації пріоритетних загальнодержавних програм, спрямованих на підвищення добробуту та соціальної захищеності людини як головного суб'єкта економічного розвитку суспільства. Таким чином саме інститут соціального страхування є однією із найважливіших форм виконання прав громадян на соціальний захист. Соціальне страхування слід вважати інвестицією в людський капітал, важливість якої для добробуту і економічного зростання визначено державою.

Соціальна політика виконує в суспільстві різноманітні регулятивні, організаційні та практичні функції, що складають її реальний зміст. Важливою умовою ефективної реалізації соціальної політики є створення в суспільстві сукупності об'єктивних і суб'єктивних умов. Нами ці чинники були згруповані та представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Умови реалізації соціальної політики держави

Об'єктивні умови:
трансформація суспільних відносин і насамперед формування соціально-ринкової економіки, повноцінного інституту власності, зокрема приватної;
утвердження процесів соціально-трудової мобільності, політичної структурованості суспільства, нової системи духовних, ціннісних орієнтацій
Суб'єктивні умови:
використання в соціальній політиці адекватних принципів, способів і форм цілеспрямованої управлінської, регулятивної діяльності з освоєння й творення соціального буття, які відповідали б вимогам об'єктивних законів суспільного соціального розвитку;
сприяння засобами регулятивної політики своєчасному розв'язанню суперечностей у соціальній сфері;
утвердження динамізму в механізмі власне управлінської регулятивної діяльності, спрямованої на розвиток соціального буття, соціальної сфери;
викорінювання форм і методів командно-адміністративного, директивного управління;
децентралізація соціальної політики;
розв'язання суперечностей між новими (значною мірою соціально-ринковими) відносинами й проявами директивного управління, пасивного характеру соціальної політики.

Соціальне страхування - це важлива складова частина соціального захисту населення, центром якого є людина та її потреби, а якість їх задоволення впливає на соціально-економічний розвиток держави. Соціальне страхування створює умови для відтворення робочої сили та захисту громадян у разі настання певних страхових випадків: втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття, нещасного випадку на виробництві, догляду за

дитиною, вагітності та пологів тощо.

На сьогоднішній день діє Закон України «Про збір і облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 2464 від 08.07.2010 р. який набрав чинності з 1.01.2011 р. Даний закон передбачає введення в Україні єдиної системи збору страхових внесків фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, визначає розмір єдиного внеску для кожної категорії платників і пропорції його розподілу за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Розміри внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування залежно від його виду щорічно встановлюються Верховною Радою України відповідно для роботодавців і застрахованих осіб із кожного виду страхування на календарний рік у відсотках одночасно із затвердженням Державного бюджету України, якщо інше не передбачено Законами України.

Основною метою системи соціального страхування є забезпечення достойного рівня життя громадянам, які протягом свого трудового життя сплачували страхові внески, не приховуючи своїх трудових доходів.

З 01 січня 2016 року встановлена єдина ставка нарахування ЄСВ, розмір якої дорівнює 22 % від нарахованого доходу, в 2017 році ставка залишилась не змінною, для інвалідів ставка залишилась без змін на рівні 8,41 %.

З 01.01.2017 року, в Україні мінімальна заробітна плата становить 3200 грн, відповідно податківці розповіли в яких випадках ЄСВ нараховується на мінімальну зарплату, а в яких - на фактично нарахований дохід, це представлено нами в табл. 2.

Таблиця 2

Нарахування ЄСВ на мінімальну заробітну плату

Вимога щодо нарахування ЄСВ з мінімальної зарплати	
А	Б
Якщо база нарахування ЄСВ не перевищує розміру мінімальної зарплати, встановленої законом на місяць, за який отримано дохід, сума ЄСВ розраховується як добуток розміру мінімальної зарплати, встановленої законом на місяць, за який отримано дохід (прибуток), та ставки ЄСВ (22 %) за умови перебування у трудових відносинах повний календарний місяць або відпрацювання всіх робочих днів звітного місяця	
Застосовується	Не застосовується
Якщо працівника прийнято з першого робочого дня та звільнено останнім робочим днем звітного місяця	До заробітної плати з джерела не за основним місцем роботи (базою нарахування ЄСВ є отриманий дохід (прибуток) незалежно від його розміру)
Якщо працівник (за основним місцем роботи) працює на умовах неповного робочого часу	До заробітної плати (доходу) працівника-інваліда, який працює на підприємстві, в установі або організації, де застосовується ставка 8,41 %
Якщо працівник частину місяця перебував у відпустці без збереження заробітної плати* (база нарахування ЄСВ не перевищує розміру мінімальної зарплати)	До заробітної плати (доходів) працівників всеукраїнських громадських організацій інвалідів, зокрема товариств УТОГ та УТОС, де застосовується ставка 5,3 %
Для працівників, які виконують на тому ж підприємстві, в установі, організації поряд зі своєю основною роботою, додаткову роботу за іншою професією (посадою) (оскільки це є основним місцем роботи)	До заробітної плати (доходу) підприємств та організацій, громадських організацій інвалідів, де застосовується ставка 5,5 % (для працюючих інвалідів)

Сьогодні в Україні дуже важливим є питання соціального розвитку економіки. Та це не можливо без соціального захисту населення. Питання соціального забезпечення насамперед вирішує система соціального страхування, як система підтримки незахищених верств населення з боку держави. Економічний зміст соціального страхування полягає у формуванні спеціальних страхових фондів за рахунок обов'язкових страхових внесків працівників і роботодавців та у використанні коштів цих фондів для компенсації втрати трудового доходу чи підтримки внаслідок дії універсальних соціальних ризиків. Вітчизняна соціальна система соціального страхування потребує подальшого розвитку й удосконалення.

Список використаних джерел:

1. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: закон України від 08.07.2010 № 2464-VI [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>.
2. Про оплату праці: закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>
3. Пилипенко К. А. Сплата ЄСВ – обов'язки і відповідальність / К. А. Пилипенко, О. О. Фролова // Збірник наукових праць за результатами наукової роботи факультету обліку та фінансів, випуск 16, 2016 р. – Полтава : ПДАА, 2016. – С. 203 – 208.
4. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : [підручник] / Н. М. Ткаченко – К. : Алерта. 2008. – 925 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ СИСТЕМ НА СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

**Дрешпак Р.О. - студент 2 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник - Лобода О.М. к.т.н., доцент**

Будь-яке підприємство намагається досягти максимальної ефективності своєї діяльності. Однак з розвитком підприємств та зростанням масштабу їх функціонування, збільшується навантаження працівників у частині збору накопичення та оброблення необхідної інформації. В наш час без комп'ютерної техніки та програмного забезпечення не може діяти навіть найменше підприємство. Зайняти лідируюче положення на ринку, підвищити ефективність роботи персоналу, створити оптимальну структуру управління – найважливіші завдання керівника підприємства. У бухгалтерській діяльності це особливо важливо, що обумовлює необхідність застосування пакетів програм для бухгалтерського обліку, впровадження яких підвищує оперативність обробки даних. Проблема оцінки можливостей та впровадження інформаційних систем бухгалтерського обліку на сьогодні залишається досить актуальною, оскільки з їх впровадженням праця стає більш творчою, спрямованою на організацію та вдосконалення обліку.

Впровадження інформаційної системи дозволяє переходити на нові методи управління, на якісно новий рівень менеджменту і ведення бухгалтерського обліку та є стратегічно важливим для будь-якого підприємства. Спочатку розглянемо позитивний результат впровадження інформаційної системи на підприємстві, яким може бути:

- впорядкування бухгалтерського обліку;
- збільшення кількості інформації, що надходить з даних бухгалтерського обліку;
- зниження кількості бухгалтерських помилок;
- підвищення оперативності обліку [2].

Таким чином до переваг, які отримує підприємство від впровадження облікових систем можна віднести:

- економію оборотних засобів;
- зниження виробничого браку;
- скорочення витрат на адміністративно-управлінський апарат;
- зростання ефективності виробничих потужностей;
- зниження транспортних витрат;
- зниження страхових запасів на складах;
- зменшення витрат часу на здійснення господарських операцій.

Щодо віддачі від інвестицій в автоматизовану систему управління, то отримують, як правило, за рахунок:

- зниження необґрунтованої видачі матеріалів;
- зниження собівартості продукції за рахунок скорочення витрат;
- зниження дебіторської заборгованості за рахунок її всебічного контролю;

- зменшення витрат допоміжних матеріалів;
- зменшення рівня запасів на складах;
- уникнення не облікових недостач; зменшення необґрунтованих знижок при відвантаженні товару [3].

На сучасному етапі розвитку економіки користь від інформаційних технологій є очевидною, проте незважаючи на це існує ще досить багато проблем щодо автоматизації діяльності підприємств та їх облікових підрозділів. Так у майже 40% підприємств України бухгалтерський облік неавтоматизований взагалі, або автоматизовані окремі його ділянки. Проблема створення та впровадження інформаційних систем на підприємстві залишається однією з найскладніших в Україні. Впровадження інформаційної системи передбачає серйозну попередню роботу з реорганізації та відмову від застарілих стереотипів. Причинами невдалого впровадження інформаційної системи бухгалтерського обліку можуть бути:

- відсутність чітких цілей проекту;
- неформалізованість бізнес-процесів;
- неготовність підприємства до змін;
- не приділення належної уваги керівництва проекту [3].

До негативних факторів, що роблять використання інформаційних систем бухгалтерського обліку нераціональним слід віднести:

1. використання багаторівневої технології проектування, кожна стадія якої виконується спеціалістами різної спеціальності та кваліфікації;
2. тривале проектування систем і планова довготривала експлуатація з мінімальними змінами;
3. домінування не комп'ютеризованих функцій інформаційних систем через технічну неможливість або економічну неефективність комп'ютеризації функцій управління, що не забезпечують прямого доступу працівників до інформації;
4. надмірно централізована обробка інформації;
5. роздільне функціонування систем інформаційного забезпечення в галузях виробничої, маркетингової, організаційної, фінансової, кадрової, бухгалтерської діяльності підприємства.

У питаннях створення відділів інформатизації та автоматизації документообігу бухгалтерської служби є багато недоречностей та недоліків, які гальмують розвиток інформаційної мережі. Серед них слід виділити такі: використання різноманітних програмних засобів як нових, так і застарілих, значно ускладнює обслуговування інформаційної системи та знижує ефект її впровадження; усунення окремих недоліків різноманітних програмних засобів може перейти в повсякденну проблему, що потребує створення засобів моніторингу стану всієї інформаційної мережі; відсутність нормативної бази для регулювання автоматизованої форми обліку на вітчизняному рівні. При вирішенні поетапного переходу до створення інформаційної системи потрібний цілеспрямований вибір програмного забезпечення, який повинен спиратися на системну комплексну оцінку. Проблема полягає в тому, що система має

задовольняти кілька вимог: бути достатньо функціональною, завершеною з точки зору обліку (автоматизації обліку), універсальною, тобто враховувати специфіку галузевих особливостей підприємств. Має бути продумана проблема інтенсифікації автоматизації цілісного управлінського обліку фінансово-економічних служб. При впровадженні нових інформаційних систем на підприємстві обов'язково потрібно оцінювати ризик відставання від конкурентів через їх моральне зношування. Після закінчення заходів щодо постачання й установки програмного забезпечення необхідно узгодити ступінь потреби в адаптації типової конфігурації ПЗ та особливості ведення обліку на підприємстві. Досить часто рішення про впровадження системи приймається для того, щоб замінити інформаційні системи, які вже не відповідають умовам бізнесу або для того що мати конкурентні переваги. Саме тому перевагу слід надавати вітчизняним програмним продуктам масового тиражу, що більше відповідають умовам економіки та швидкій зміні законодавчих документів, що регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку. Як показує практика, впровадження дорогих іноземних програмних продуктів комп'ютеризації бухгалтерського обліку не дозволяє відразу вирішити всі проблеми підприємства. Вітчизняні програмні продукти мають відповідати основним функціональним обліковим вимогам, мати можливість проводити облікову, аналітичну, контролюючу роботу, враховуючи специфічні риси підприємств (галузь діяльності, розмір і форму власності підприємства). Саме ці моменти мають якісно характеризувати програмний продукт автоматизації інформаційної бази контролінгу підприємства. Тому можливості бухгалтерських програм можуть слугувати критерієм для їх якісних оцінок і вибору для застосування підприємствами. До цих критеріїв потрібно віднести можливість програмного забезпечення — інформаційної бази:

- 1) вести синтетичний та аналітичний облік активів, капіталу, зобов'язань з елементами управлінського обліку;
- 2) формувати фінансову, податкову, статистичну звітність;
- 3) надавати іншу довідкову інформацію для потреб ведення господарської діяльності;
- 4) на базі даних можливостей проводити автоматизований аналіз-прогноз і контроль за діяльністю підприємства. Крім того, програмне забезпечення має задовольняти відповідні технічні, комерційні та ергономічні потреби.

Список використаних джерел:

1. Івахненко С.В. Класифікація програмного забезпечення бухгалтерського обліку і контролю // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. -№7. –с.55-65.
2. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку: Наукове видання/ С.В. Івахненко. – Житомир, 2009. – 416 с.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Дружинська М.В. – студент 6 курсу ЕФ
Науковий керівник: Сакун А.Ж. – к.е.н., доцент

Не існує в економічній науці і єдиного трактування поняття «фінансові результати». Полеміка протягом десятиліть значною мірою розгорталася навколо сутності, форм та джерел формування результатів діяльності, методики їх визначення. У цілому можна виділити три основні концепції розуміння фінансового результату:

- 1) семантична;
- 2) синтаксична;
- 3) прагматична.

Особливість семантичної концепції трактування фінансового результату полягає в тому, що за величиною даного показника оцінюють ефективність господарської діяльності підприємства. Доцільність семантичного підходу є очевидною при проведенні аналізу та оцінки діяльності підприємства.

При синтаксичному підході до поняття «фінансовий результат» досліджують його структуру та особливості формування. Значна увага приділяється показникам фінансових результатів за видами господарської діяльності підприємства (операційної, інвестиційної, фінансової), особливостям їхнього формування та відображення у фінансовій звітності підприємства. Дана концепція може характеризуватися іншою назвою – «операційна».

Прагматична концепція пов'язана з процесами прогнозування майбутнього значення показника фінансового результату, а отже, результативності господарської діяльності підприємства у цілому. Можливість використання цього підходу є важливою під час процесів оцінки та прогнозування прибутковості підприємства, нейтралізації негативних впливів різноманітних ризиків на величину фінансового результату [1].

У міжнародній практиці можна виділити три основні підходи до визначення величини фінансового результату діяльності підприємства:

1) фінансовий результат (financial result), як зміна величини чистих активів підприємства протягом звітного періоду. Розмір чистих активів (net assets) визначається як вартісна оцінка сукупного майна підприємства за вирахуванням загальної суми його заборгованості та додаткових внесків власників; 2) фінансовий результат виступає як різниця між величиною доходів і витрат діяльності підприємства; 3) фінансовий результат трактується, як зміна величини власного капіталу підприємства впродовж звітного періоду.

Ми переконані, що вказані методичні підходи до визначення величини фінансових результатів переважно виходять із змістовної сутності концепції капіталу і збереження капіталу, які містяться в Концептуальній основі фінансової звітності, а саме:

1. Концепція фінансового капіталу (капітал – інвестовані кошти або інвестована купівельна спроможність), за якою «капітал є синонімом чистих активів або власного капіталу підприємства». Відповідно до концепції збереження фінансового капіталу позитивний фінансовий результат (прибуток) вважається заробленим, якщо фінансова (або грошова) величина чистих активів на кінець періоду перевищує фінансову (або грошову) величину чистих активів на початок періоду після вилучення будь-яких виплат власникам або внесків власників впродовж даного періоду.

2. Концепція фізичного капіталу (капітал – виробнича потужність) капітал трактують у вигляді продуктивності підприємства, яка базується, наприклад, на одиницях продукції за день. Позитивний фінансовий результат буде мати місце за умови, що «фізична виробнича потужність (або продуктивність) підприємства (або ресурси чи кошти, необхідні для досягнення такої потужності) на кінець періоду перевищує фізичну виробничу потужність на початок періоду» після вирахування будь-яких виплат власникам та внесків власників впродовж даного періоду. Відповідно до цієї концепції позитивний фінансовий результат відображає зростання капіталу за певний період.

Досвід міжнародної практики бухгалтерського обліку передбачає два головні методи визначення фінансового результату діяльності підприємства:

1) балансовий метод – визначення фінансового результату на підставі основного балансового рівняння, за яким величина активу підприємства відповідає сумі власного капіталу (статутний, резервний, додатковий капітал, прибуток минулих років) та зобов'язань суб'єкта господарювання. Згідно з цим показник фінансового результату буде відображати зміну вартості чистих активів протягом звітного періоду;

2) метод «витрати – випуск» (в основу покладено модель В. Леонт'єва) – розрахунок фінансового результату здійснюється шляхом зіставлення доходів та витрат діяльності підприємства, з наступними коригуванням цієї різниці на суму зміни залишків запасів та вартості незавершеного будівництва впродовж звітного періоду. Саме цей метод отримав найбільше поширення у діяльності підприємств, в т. ч. у вітчизняних реаліях відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Так, у п. 6 Положення зазначається, що «... для визначення фінансового результату звітного періоду слід зіставити доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в обліку і звітності у момент їх виникнення, незалежно від часу надходження і сплати грошей».

Список використаних джерел:

1. Леонова Л. О. Концептуальні підходи в обліку доходів підприємств [Електронний ресурс] / Л. О. Леонова // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: Економічна. – Донецьк, ДонНТУ, 2012. – Випуск 41. – С. 183-199. – Режим доступу: <http://ea.donntu.edu.ua/handle/123456789/27098>

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

Дудченко В.С. – студентка 5 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник: Крикунова В.М. – к.е.н., доцент

Ефективна реалізація державної підтримки сприяє створенню необхідних умов для прискорення темпів зростання обсягів сільськогосподарського виробництва і підвищення якості продукції. Механізми державної підтримки можна класифікувати таким чином [1]:

залежно від джерел фінансування виділяють бюджетний механізм підтримки, коли за рахунок бюджетів усіх рівнів надаються бюджетні послуги, а також розробляються та реалізуються програми регулювання галузі сільського господарства, і позабюджетний. Державна бюджетна підтримка дозволяє істотно пом'якшити наслідки нееквівалентності в товарообміні сільського господарства з іншими галузями економіки.;

залежно від періоду дії заходів, спрямованих на сталий розвиток сільського господарства, розрізняють короткостроковий (до одного року) і довгостроковий (більше одного року) механізм державної підтримки;

за рівнями виокремлюють два види державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників: регіональний та національний, який передбачає реалізацію загальнодержавних програм підтримки сільськогосподарських товаровиробників.

Державна підтримка аграрного сектору України здійснюється за такими напрямками [2]:

цінове регулювання, зокрема, через встановлення мінімальних закупівельних цін (на зернові, насіння соняшнику, тваринницьку продукцію). Для здійснення ефективної цінової політики у 2005 р. було створено Аграрний фонд. Пріоритетним завданням Аграрного фонду є формування державного інтервенційного фонду – державного запасу окремих видів сільськогосподарської продукції, який повинен гарантувати продовольчу безпеку держави. Наповнення фонду відбувається шляхом здійснення інтервенційних заходів, таких як спотові закупівлі. Закупівлі здійснюються за цінами, не нижче мінімальних гарантованих, що забезпечує сільгосптоваровиробникам належний рівень ефективності виробництва;

субсидії та дотації на виробництво і придбання ресурсів, зокрема, надання доплати сільськогосподарським товаровиробникам за збереження поголів'я корів м'ясного та молочного напрямку, овець та кіз тощо, введення бюджетних субсидій сільськогосподарським товаровиробникам за проданих ними тварин переробним підприємствам, бюджетних виплат на гектар зернових, ріпаку, льону. Субсидії на придбання ресурсів передбачають компенсацію вартості добрив (діяла лише у 2004 р.) і компенсацію вартості придбаної вітчизняної техніки (діє з 2002 р., з 2017 р. компенсацію можна буде

отримати лише 20% вартості (без ПДВ) вітчизняної сільгосптехніки та обладнання (раніше – 30%);

фінансово-кредитна підтримка. З 1.07.2012 р. набув чинності Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою», який передбачає надання сільськогосподарському товаровиробнику коштів з державного бюджету у вигляді субсидій для оплати частини страхового платежу (страхової премії), нарахованого за договором страхування;

податкове стимулювання у вигляді фіксованого сільськогосподарського податку (ФСП), а також спеціального механізму сплати податку на додану вартість (ПДВ). Платниками фіксованого сільгосподатку з урахуванням встановлених обмежень можуть бути сільськогосподарські товаровиробники, в яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75%. Спеціальний режим ПДВ з 01.01.2017 р. скасовано;

надання державних гарантій за кредитами та позиками, що залучаються для фінансування інвестиційних проектів у сфері сільського господарства;

спеціалізована підтримка за окремими напрямками та програмами (розвиток фермерства, кредитної кооперації, рослинництва, тваринництва, підвищення родючості ґрунтів, ведення сільського господарства на радіаційно забруднених територіях тощо).

По видатках на розвиток сільського господарства у Бюджеті-2017 у порівнянні з 2013 р. заплановано у 4,4 раза більше, а порівняно з фактичним виконанням у 2015 р. – більше в 11 разів. На підтримку розвитку підприємств АПК передбачається 3,761 млрд грн, за наступними напрямками: фінансова підтримка сільгоспвиробників (нова програма, на 1 га площі) – 2,973 млн грн (78%); здешевлення кредитів – 300 млн грн (8%); підтримка тваринництва – 210 млн грн (6%); витрати Аграрного фонду – 143 млн грн (4%); підтримка закладання молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними – 75 млн грн (2%); підтримка заходів в агропромисловому комплексі – 60 млн грн (2%) (підтримка обслуговуючих кооперативів, створення резервного запасу насіння, здешевлення страхових премій) [3].

Особливостями аграрного бюджету у 2017 році є те, що фінансування заходів підтримки малого підприємництва стало ключовим напрямом. Закладено нову програму 2801580 «Фінансова підтримка сільгоспвиробників» (на 1 га), кошти якої передбачені на підтримку невеликих (фермерських) господарств, які обробляють до 500 га, частка яких становить 86%, щоб вони могли виробляти більше продукції, здійснювати її переробку, освоювати нові технології. Але щодо нової програми, досі не розроблені ні її напрями, ні механізм. Загалом передбачається, що «ця підтримка стосуватиметься лише нішевих товарів (садівництва, овочівництва, городництва, ягідництва, виноградарства, тощо».

Програма здешевлення кредитів регулюється Постановою КМУ від 29 квітня 2015 р. № 300 «Порядок використання коштів, передбачених у

державному бюджеті для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів», у якому зазначено, що компенсації підлягають відсоткові ставки за кредитами, залученими для покриття витрат, пов'язаних із закупівлею пально-мастильних матеріалів, насіння, добрив, засобів захисту рослин, кормів, сировини та інгредієнтів для виробництва комбікормів, ветеринарних препаратів, спермопродукції, молодняку сільськогосподарських тварин та птиці, обладнання для тваринницьких ферм і комплексів, запасних частин для ремонту сільськогосподарської і зрошувальної техніки та обладнання, енергоносіїв, та оплати послуг, пов'язаних із виконанням ремонтних робіт сільськогосподарської і зрошувальної техніки, робіт (послуг) з підготовки та обробітку ґрунту, посіву, захисту рослин від хвороб і шкідників, внесення добрив та підживлення, збирання врожаю.

Вперше після трирічної перерви передбачаються видатки загального фонду за бюджетною програмою «Державна підтримка розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними» в обсязі 0,075 млн грн, що дасть можливість збільшити площі закладання багаторічних насаджень та стимулюватиме розвиток інфраструктури зі збереження плодово-ягідної продукції та винограду. У 2014 р. на цю програму було заплановано, але не освоєно 700 млн грн.

У 2017 р. на підтримку розвитку галузі тваринництва за рахунок коштів загального фонду державного бюджету за бюджетною програмою «Державна підтримка галузі тваринництва» передбачені видатки у сумі 0,210 млн грн на забезпечення стабілізації поголів'я худоби, збільшення його чисельності і стабілізації виробництва.

Проектом державного бюджету на 2017 р. за бюджетною програмою «Організація і регулювання діяльності установ в системі агропромислового комплексу та забезпечення діяльності Аграрного фонду» передбачено видатки державного бюджету у сумі 0,092 млн грн, які буде спрямовано на забезпечення діяльності Українського державного фонду підтримки фермерських господарств, Аграрного фонду та здійснення державних кваліфікаційних експертиз сортів рослин, що усемеро більше затвердженого рівня 2016 р..

На освітні та екологічні програми у 2017 р. передбачено мізерне фінансування, яке у структурі видатків апарату займає 4%. Також передбачена традиційна програма кредитування фермерів на суму 65,0 млн грн, збережено програму «Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі на умовах фінансового лізингу» у звичному обсязі 3,82 млн грн.

Список використаних джерел:

1. Лузан Ю. Я. Організаційно-економічний механізм забезпечення розвитку агропромислового виробництва України: монографія / Ю. Я. Лузан. – К. : ННЦ ІАЕ, 2012. – 472 с.
2. Онисько С. Концептуальні засади формування ефективної системи державної підтримки сільськогосподарських підприємств / С. Онисько, М. Кіц // Аграрна економіка. – 2014. – Т. 7. – №1-2. – С. 7-12.

ВИДИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА ОПЛАТИ ПРАЦІ

**Єрохіна Д.С. – студентка 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник: Пристемський О.С. – к.е.н., доцент**

На сьогодні законодавством передбачено 5 видів відповідальності: дисциплінарна, адміністративна, матеріальна, фінансова та кримінальна. При цьому такі види відповідальності будуть застосовуватися незалежно один від одного. Слід зазначити, що саме на підставі результатів перевірки Держпраці посадових осіб може бути притягнуто до адміністративної та кримінальної відповідальності, а саме підприємство - до фінансової відповідальності.

До адміністративної відповідальності посадових осіб підприємств, а також фізособ-підприємців, якщо вони є роботодавцями, може бути притягнуто на підставі ст. 41 КпАП. Адміністративна відповідальність накладається на підставі рішення суду на посадових осіб підприємства. Підставою для рішення суду є направлений в суд протокол постанови про накладання адмінштрафу, який виписує інспектор з органу Держпраці під час перевірки роботодавців.

Кримінальна відповідальність. Розслідування кримінальної справи у загальному порядку проводять слідчі органи МВС (ч. 1 ст. 216 КПК) на підставі звернення працівників про скоєння злочину посадових осіб або на підставі акту перевірки органу Держпраці. Рішення щодо притягнення до кримінальної відповідальності приймає суд.

Дисциплінарна відповідальність. Працівники зобов'язані працювати чесно і сумлінно, своєчасно і точно виконувати розпорядження роботодавця, дотримуватися трудової і технологічної дисципліни, вимог нормативних актів про охорону праці, дбайливо ставитися до майна власника, з яким укладено трудовий договір. Процедуру притягнення працівника до дисциплінарної відповідальності визначено главою X КЗпП. У разі виявлення порушення до працівника може бути застосовано дисциплінарне стягнення у вигляді догани або звільнення. Дисциплінарні стягнення застосовуються органом, якому надано право прийняття на роботу (обрання, затвердження і призначення на посаду) працівника. Стягнення оголошується наказом (розпорядженням) і повідомляється працівникові під розписку. Дисциплінарне стягнення може бути оскаржено працівником у порядку, встановленому чинним законодавством. З 2017 року Законом про внесення змін до деяких законодавчих актів України № 1774-VIII від 06 грудня 2016 року встановлені нові склади порушень законодавства про працю з колосальними штрафами для роботодавців. Так, Законом доповнено Кодекс законів про працю, а саме статтю 265, якою встановлюється фінансова відповідальність для роботодавців – юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Отже, з 1 січня 2017 року юридичні та фізичні особи - підприємці, які використовують найману працю, несуть відповідальність у вигляді штрафу в разі:

- фактичного допуску працівника до роботи без оформлення трудового договору (контракту), оформлення працівника на неповний робочий час у разі фактичного виконання роботи повний робочий час, установлений на підприємстві, та виплати заробітної плати (винагороди) без нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та податків - у тридцятикратному розмірі мінімальної заробітної плати (96 000 грн.), встановленої законом на момент виявлення порушення, за кожного працівника, щодо якого скоєно порушення;

- порушення встановлених строків виплати заробітної плати працівникам, інших виплат, передбачених законодавством про працю, більш як за один місяць, виплата їх не в повному обсязі - у трикратному розмірі мінімальної заробітної плати (9 600 грн.), встановленої законом на момент виявлення порушення;

- недотримання мінімальних державних гарантій в оплаті праці - у десятикратному розмірі мінімальної заробітної плати (32 000 грн.), встановленої законом на момент виявлення порушення, за кожного працівника, щодо якого скоєно порушення;

- недотримання встановлених законом гарантій та пільг працівникам, які залучаються до виконання обов'язків, передбачених законами України «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про альтернативну (невійськову) службу», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», - у десятикратному розмірі мінімальної заробітної плати (32 000 грн.), встановленої законом на момент виявлення порушення, за кожного працівника, щодо якого скоєно порушення;

- недопущення до проведення перевірки з питань додержання законодавства про працю, створення перешкод у її проведенні - у трикратному розмірі мінімальної заробітної плати (9600 грн.), встановленої законом на момент виявлення порушення.

Стосовно органів, які можуть здійснювати перевірку з питань праці та накладати штрафи, то це, передусім, територіальні державні інспекції з питань праці в областях. Також Законом уповноважено органи місцевого самоврядування виступати з ініціативою щодо перевірки усіх підприємств, проводити перевірки щодо додержання законодавства про працю та накладати штрафи.

Штрафи можуть бути накладені центральним органом виконавчої влади, зазначеним у частині четвертій цієї статті, без здійснення заходу державного нагляду (контролю) на підставі рішення суду про оформлення трудових відносин із працівником, який виконував роботу без укладення трудового договору, та встановлення періоду такої роботи чи роботи на умовах неповного робочого часу в разі фактичного виконання роботи повний робочий час, установлений на підприємстві, в установі, організації.

Виконання постанови центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю, покладається на органи державної виконавчої

служби. Даний Закон позиціонують як такий, що спрямований на легалізацію оплати праці та боротьбу із заробітною платою в «конвертах». За допомогою таких штрафів (як бачимо, порушення саме пов'язані з допуском до перевірки органів Держпраці) та збільшення розміру ЄСВ для підприємців, законодавець сподівається викрити схеми з прихованими трудовими відносинами. Тому можемо прогнозувати збільшення кількості перевірок у 2017 році.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс - Господарський кодекс України від 16.01.2003 р.
2. Закон України від 06.12.2016 № 1774-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України».
3. КЗпП - Кодекс законів про працю України від 10.12.71 р.
4. Електронний ресурс: <http://kmp.ua/ua/analytics/infoletters/new-enormous-fines-for-violations-of-labor-legislation-in-2017/>

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Жаворонкова Я.Ю. – студентка 5 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник: Руснак А. В. – д.е.н., доцент

Аналіз фінансової стійкості підприємства є найважливішим етапом оцінки його діяльності і фінансово-економічного благополуччя, відображає результати його поточного, інвестиційного і фінансового розвитку, містить необхідну інформацію для інвесторів, а також характеризує здатність підприємства відповідати за своїми боргами і зобов'язаннями та нарощувати свій економічний потенціал [1, с. 167].

Про стійкий фінансовий стан підприємства свідчить його спроможність вчасно розраховуватись з поточною заборгованістю, підтримувати платоспроможність у несприятливих обставинах, збільшувати обсяги реалізації та отримувати прибуток. Фінансова стійкість забезпечує стабільну платоспроможність на перспективу, в основі якої лежить збалансованість активів і пасивів, доходів і витрат та грошових потоків. Фінансова стійкість – це здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у зовнішньому і внутрішньому середовищі, яке змінюється; що гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах припустимого рівня ризику [2, с. 486].

Оцінювання фінансової стійкості підприємства передбачає проведення об'єктивного аналізу величини та структури активів і пасивів підприємства і визначення на цій основі його фінансової стабільності і незалежності, а також аналізу відповідності фінансово-господарської діяльності підприємства цілям його статутної діяльності.

На фінансову стійкість підприємства впливають такі фактори: стан підприємства на товарному ринку; конкурентоспроможність продукції (робіт, послуг); ділова репутація підприємства; залежність підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів; наявність неплатоспроможних дебіторів; ефективність господарських і фінансових операцій.

Суттєво впливають на підприємство взагалі й фінансову стійкість зокрема зовнішні фактори: економічні умови господарювання; політична стабільність; розвиток техніки і технології; платоспроможний попит споживачів; економічна і фінансово-кредитна законодавча база; соціальна і екологічна ситуація в суспільстві; податкова політика; рівень конкурентної боротьби; розвиток фінансового і страхового ринку [3, с. 278].

Фінансова стійкість є відображенням стабільного перевищення доходів над витратами, забезпечує вільне маневрування грошовими коштами підприємства та завдяки ефективному їх використанню сприяє безперервному процесу виробництва і реалізації продукції.

Отже, основними завданнями аналізу рівня фінансової стійкості підприємства є: аналіз складу і розміщення активів господарського суб'єкта;

дослідження динаміки і структури джерел фінансових ресурсів; визначення рівня забезпечення власними оборотними коштами; аналіз кредиторської та дебіторської заборгованості; оцінка рівня платоспроможності.

Список використаних джерел:

1. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз. Підручник / Г.О. Крамаренко, О.Є.Чорна. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 256 с.
2. Партин Г. О. Особливості впливу основних чинників на фінансову стійкість підприємства в умовах фінансово-економічної кризи [Текст] / Г. О. Партин. – Збірник науково-технічних праць Національного лісотехнічного університету України. – 2010. – С. 486.
3. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навчально-методичний посібник [Текст] / О.Я. Базилінська – К. : Центр учбової літератури, 2009. - С. 278-279.

ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КООПЕРАТИВНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Жаворонкова Я.Ю. - студентка 5 к, 2 гр. ЕФ
Науковий керівник: Мухіна І.А. – к.е.н., доцент

В умовах нинішньої незбалансованої аграрної структури, коли збільшується концентрація земель агрохолдингів, кооперація є шляхом розвитку для сільських товаровиробників. Вона сприяє відродженню селянина як господаря виробництва, реального власника засобів виробництва і виробленої ним продукції. Кооперація є шляхом вирішення питань добробуту громадян, нівелювання соціальних розбіжностей між різними верствами населення та рушієм розвитку демократії.

Серед теоретиків та провідників українського кооперативного руху були Михайло Туган-Барановський, Кость Левицький, Борис Мартос, Кость Мацієвич, Христофор Барановський, Сергій Бородаєвський, Юліян Павликовський та інші. Особливої уваги заслуговують праці видатного теоретика кооперації М. Туган-Барановського, який опублікував з цієї проблематики низку цінних праць, головною серед них є дослідження "Соціальні основи кооперації", в якій він визначив кооперацію як форму самозахисту економічно слабких суспільних груп через об'єднання в одне господарське ціле [1].

Історично, передумовою виникнення кооперативного руху стала капіталізація економіки, яка призвела до нерівномірного розподілу ресурсів, притаманних суспільству в той час. Найбільш розвиненими в ХІХ ст. були сфери з максимальною рентабельністю виробництва, такі як промисловість та оптова торгівля. Менш активні учасники соціуму (як якісно, так і чисельно) не мали змоги отримувати ті самі прибутки. Це спонукало їх до пошуку власних джерел збільшення доходів, котрі, найчастіше створюються за рахунок використання доступних ресурсів (праця членів сім'ї та наймана праця, засоби виробництва, власні та орендовані землі) Таке сполучення значною мірою сприяло поширенню обслуговуючих кооперативів саме в аграрному секторі економіки [2].

В основі кооперації лежить ідея: об'єднання зусиль і коштів виробників для використання переваг, притаманних великому бізнесу. Психологічною передумовою створення кооперативів було бажання стати конкурентоспроможним учасником ринкових відносин. Кооперація - це бізнес, побудований на партнерській взаємодопомозі.

З розвитком ринкових відносин, укрупненням підприємств, підвищенням рівня їх технічної оснащеності, здешевлення виробництва продукції, появою посередників, дрібні товаровиробники зазнають багатьох перешкод. До основних недоліків дрібного товаровиробництва можна віднести витіснення їх з ринку, обмеженість часу на реалізацію власної продукції, купівля засобів виробництва за високу ціну, реалізація продукції – за низьку, недоотримання

прибутків від виробленої продукції, несприятливе законодавче поле.

Кооперативний бізнес захищає інтереси дрібних товаровиробників за допомогою наступних дій:

- об'єднання зусиль, коштів та засобів виробництва багатьох товаровиробників; координації дій виробників;
- створення підприємства, яке допомагає реалізувати вироблену продукцію;
- зниження ступеню ризику, шляхом його розподілу між членами кооперативу;
- протистояння посередницькому бізнесу;
- скорочення витрат на матеріально-технічне постачання;
- просування в суміжні з сільськогосподарським виробництвом сфери діяльності;
- контроль за ринком збуту своєї продукції тощо [3].

З початком свого становлення, в другій половині XIX – початку XX століття, кооперація вирішила важливу соціальну задачу – зменшення кількості збіднілих селян та їхній відтік у міста. З точки зору соціально-ресурсної складової, кооперація закрила ряд проблем промислових країн, створивши нові галузі та робочі місця, які дали значній частині населення засоби до існування. Вище зазначений досвід є показником важливої ролі кооперації та її можливості змінити сучасні негативні економічні та соціальні тенденції в економіці країни, та сприяти розвитку дрібного товаровиробника.

В аграрній сфері діють три різновеликі за чисельністю прошарки. Верхівку соціальної піраміди займає невелика група власників торгово-промислового та кредитно-фінансового капіталу. Адже, сучасний аграрний сектор є однією з прибуткових та економічно привабливих сфер вкладання капіталу. Майже 90% сільськогосподарської сировини підлягає промисловій переробці. Прагнення власників до капіталізації призводить до об'єднання різних видів капіталу та утворення холдингових компаній. Водночас, вони являються не лише суттєвим конкурентом, а й чинником, який значно стримує саморозвиток кооперативів через вищу собівартість продукції останніх [4].

Другу сходинку піраміди займає більший за чисельністю прошарок дрібних та середніх виробників товарної продукції сільського господарства. Особливістю прагнень більшої частини цього прошарку є консерватизм та небажання ризикувати. До того ж, обсяг доступних для нього ресурсів значно менший. Тому сировинні підприємства менш конкурентоспроможні на ринку ніж переробні, бо частка чистої продукції сільського господарства не перевищує 10-15% вартості кінцевого продукту.

У стартовий період кооперативного руху саме зміна прагнень серед дрібнотоварних виробників сільськогосподарської продукції призвела до вирішення ресурсної складової кооперації. Вони об'єднали кошти і засоби виробництва і направили зусилля на опанування переробки і реалізації власної продукції. В Україні такий прошарок тільки формується. Дрібні та середні товарні господарства у свій час досягли основної мети кооперації: отримання

влади в ринкових каналах просування власної продукції. Навіть зараз кооперація може вирішити багато питань успішного здійснення місії цих підприємств. Але недостатність ресурсів не дає змоги більшій частині членів цього прошарку скоординувати свої дії. До того ж вони мають сильну залежність від промислових підприємств як основного споживача сировини.

Останню сходинку займає найбільший за чисельністю прошарок власників ОСПГ, які забезпечені ресурсами тільки для підтримання своїх домогосподарств. На даний момент вони перебувають в найгіршому економічному становищі, оскільки відчувають значний тиск з боку переробних підприємств та конкурують з фермерськими господарствами. На ринку вони реалізують лише надлишки продукції.

Значним стримуючим фактором для самопоширення кооперації є загальне збідніння населення. За цим напрямком були проведені відповідні дослідження. Його вирішення полягає у сприянні державою розвитку ОГГ з метою накопичення коштів. Це надасть можливість домогосподарствам спочатку створити дрібнотоварне виробництво, а лише потім кооперативне підприємство. Заходи щодо стимулювання організації кооперативів запроваджуються керівництвом держави. При цьому більшість членів уряду є представниками крупного бізнесу і власниками промислово-переробних підприємств. Об'єднанням ОГГ у кооперативи, вони прагнуть закрити свою основну проблему - нестачу сировини. Наслідки цих дій не тільки не вирішують питання, а й погіршують економіку країни в цілому. Одночасно, в аграрному секторі об'єктивною стала потреба демократичного розвитку кооперації, яка робить тільки перші самостійні кроки в цьому напрямку.

Отже, кооперація на сьогоднішній день відіграє важливе значення в економічному добробуті населення. Саме за допомогою кооперації дрібні товаровиробники, об'єднуючи свої ресурси, мають змогу конкурувати з великими підприємствами та отримувати достойний прибуток. На жаль, основні завдання державної підтримки розвитку кооперативів мають значні недоліки. Не зважаючи на це, кооперативний бізнес має великі перспективи розвитку, які, в свою чергу, є рушієм соціальної рівноваги та економічного добробуту населення.

Список використаних джерел:

1. Туган-Барановский М.И. Социальные основы кооперации – М.: Экономика, 1989. – 496 с.
2. Мухіна І.А. Соціальні психологічні та ресурсні складові кооперативного руху/ Мухіна І.А., Хорунжий І.В. // ТНВ: Наук. журнал. Вип. 90 – Херсон: Грінь Д.С., 2015. С. 248-254
3. Зіновчук В.В. Кооперативна ідея в сільському господарстві України і США. - К.: Логос, 1996.- 224 с.
4. Мухіна І.А. Аналіз умов відтворювання сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в Україні/ Мухіна І.А., Хорунжий І.В. // ТНВ: Наук. журнал. Вип. 91 – Херсон: Грінь Д.С., 2015. С. 284-289

МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ УПОДОБАНЬ СПОЖИВАЧІВ ПРОДУКЦІЇ М'ЯСОПЕРЕРОБКИ НА РИНКУ М. ХЕРСОНА

**Жилевська Н.Л., Гетьман А.Л. – студенти 3 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник - Боліла С.Ю. к.с-г.н, доц.**

Маркетингові дослідження є тим інструментом, що дозволяє вивчити смаки і уподобання споживачів, визначити фактори, які впливають на їх поведінку під час купівлі товару та надасть змогу визначити напрямки досягнення конкурентних переваг товаровиробників, дозволить скласти прогноз, внести корективи в політику продажу, оптимізувати вироблений асортимент.

За мету досліджень ми поставили здійснити аналіз стану та тенденцій розвитку м'ясопереробної галузі в м. Херсоні у перспективі входження до європейської економічної спільноти. Об'єктом дослідження був ринок м'ясопереробної продукції м. Херсону, предметом дослідження - вподобання покупців та їхні мотиви придбання м'ясо-переробної продукції.

Методи досліджень, які ми використали в нашій роботі - абстрактно-логічний, статистико-економічний, монографічний, аналітичний, порівняння, узагальнення та інше.

Дослідження носили польовий характер шляхом однократного анкетування споживачів протягом жовтня - листопада 2016 року за допомогою структурованої закритої анкети з 51-го запитання згідно методології [1].

Для збору первинної інформації була сформована неповторна одноступінчаста ймовірнісна квотована вибірка та було проведене опитування 100 респондентів (точність 10%).

Характеристиками профілю цільового споживача, за яким була сформована вибірка, виступили: стать (44% чоловіки та 56% жінки); вік (26% мали вік 26-29 років, 22% - 18-24 років, 21% - 30-34 років, 18% - 45-50 рік та 13%- старше 50); дохід (29% мали дохід 5000-7500 грн., 22% - 3200-5000 грн., 19% - 7000-10000 грн., 17% - до 3200 грн., та 13%- вище 10000 грн.); соціальний статус(2% були службовцями, 46% - робітниками, 12% - пенсіонерами, 18% - студентами, 17%- домогосподарками, 5% - тимчасово не працюючими).

Результати досліджень показали, що більшість опитаних (64%) надають перевагу переробленій продукції, серед трійки лідерів якої за продажем виявилася: ТМ «Глобине» (15 % опитаних), ТМ «Ятрань»(8%), «Ковбасний ряд», «М'ясна лавка», «Полтава» (по 6 %).

Ціна за якою споживачі купують м'ясні вироби залежить на 15,43% від їх рівня доходу, а інші 84,57% залежить від інших факторів. При збільшенні рівня доходу на 1% середня ціна, за якою споживач купує ковбасу зростає в середньому на 6,66%. Більшість покупців (96%) обирають вітчизняну продукцію та при виборі керуються її якістю (42%), 36 % покупців – керуються ціною, 15 % - зважають на виробника та наявність торгової марки, 7 - % на

упаковку продукту. Споживачі переважно (84 %) купують перероблену продукцію у супермаркетах (лідером за продажем: є мережа АТБ) внаслідок широкого асортименту, який представлений в них. Своє місце покупки більшість споживачів вибирають через асортимент, а саме 52% респондентів, близькість розташування торгової точки – 26%, ціна – 16% та сервіс – 6%. Як показали результати дослідження, ковбаса є продуктом, який має значну кількість стійких прихильників конкретних марок. Якщо в магазині не виявиться бажаної марки, аналогічну за ціною і якістю продукцію куплять 60% опитаних, в той час як 40% - не стануть купувати взагалі нічого. Отже, вирішальним фактором при виборі м'ясопродуктів для споживача є: смак, ціна, і зовнішній вигляд продукції. Слід зазначити, що асортиментні показники та розповсюдженість товару виявились доволі вагомими чинниками, стимулюючими процес вибору продукції. Виробники ковбасних виробів в умовах високої насиченості ринку мають постійно привертати увагу потенційних споживачів до своєї продукції – оновленням асортименту, розробкою нових видів, варіаціями упаковки тощо.

Таким чином, можна внести ряд рекомендацій за складовими комплексу маркетингу для виробників продукції м'ясопереробки, а саме:

- впровадження інноваційних технологій виробництва;
- дотримання рецептур, що ґрунтуються на натуральних інгредієнтах;
- оптимізація асортименту з орієнтацією на цільовий сегмент ринку за переважанням в товарному портфелі продукції, що орієнтована на середній ціновий сегмент за рівнем доходу (шинка, сосиски, сардельки ковбаса варена тощо);
- позиціонування товару здійснювати для виділених сегментів за якістю товару, за співвідношенням «ціна–якість» та «за іміджем»;
- приділяти увагу марочній політиці, брендинг продукції;
- застосування шпагату для ручної в'язки м'ясних та ковбасних виробів:
  - розміщення продукції або в фірмових спеціалізованих магазинах, які слід позиціонувати як іміджеві, або в супермаркетах, з якими слід встановити партнерські стосунки, та в якості стимулюючих заходів для споживача проводити в них дегустацію м'ясних виробів;
  - налагодження ефективної системи мерчандайзингу в торгівельних закладах та реклами на місці продажу;
  - застосування раціональної реклами при просуванні продукції.

Впровадження запропонованих заходів дозволить підвищити конкурентні позиції виробників продукції м'ясопереробки та збільшить їх міру присутності на регіональному ринку.

Список використаних джерел:

1. Директиви та керівництво ESOMAR/ [упоряд.Павленко А.Ф., Лілік І.В.]. – Київ, Українська асоціація маркетингу, «Демос-Сервіс». – 178 с.

РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО МАРКЕТИНГУ В УКРАЇНІ

Завацький В. - магістр ЕФ

Науковий керівник: Соловійов І.О. - д.е.н., професор

За останнє десятиліття відзначається деяка криза в еволюції маркетингових теорій, обговорюється об'єктивність їх використання з точки зору соціально-економічної значущості, критиці піддаються інструменти маркетингу і ефективність використовуваних заходів. За своєю сутністю, на базі теорії класичного маркетингу формується певний рівень економічного егоїзму. Компанії концентрують увагу на збільшенні прибутку, споживачі приймають рішення на основі власних вигод.

Витрати на маркетинг зазнають критики через низьку ефективність, і постає питання про те, чи дійсно ці витрати являють собою додану вартість або тільки допомагають створити «міф» про цінність продукту. Споживачі відчують труднощі в оцінці продукції, а виходить, у більшості випадках вони покладаються на рекламу в цілях економії часових ресурсів.

У будь-якому випадку ця критика виправдана, тому що якщо інформація не доходить до споживачів, то ефективність маркетингових заходів низька, якщо ж вона досягає своїх потенційних споживачів, то константа заохочення до максимального споживання ставить під загрозу навколишнє середовище і суспільство в цілому.

На цьому тлі багато фахівців стали відзначати необхідність зміни концептуального підходу в управлінні маркетингом, який дозволив би вирішити виникаючі протиріччя, і такою альтернативою став «екологічний маркетинг». Однак спочатку виникла суперечливість поглядів серед фахівців і вчених по відношенню до використання концепції екологічного маркетингу підприємствами. Фахівці з проблем навколишнього середовища, яких більше цікавить вплив споживання і маркетингу на екологію, формулюють дуже жорстку позицію щодо концепції маркетингу в системі управління: «наполягаючи на кількісному збільшенні споживання, маркетинг фактично заперечує негативні наслідки цього явища».

З іншої точки зору, маркетинг все-таки розглядається і як концепція, за допомогою якої ми можемо керувати попитом з метою досягнення гармонізації суспільних та економічних цілей. Але, як зазначає А.В. Меркулова, очевидно одне, що «в даний час екологічні проблеми стоять набагато гостріше і громадськість на них реагує набагато активніше».

Незважаючи на те, що термін «екологічний маркетинг» став популярним в кінці 1980-х – початку 1990-х рр., вживався він набагато раніше. У 1975 р. Американська асоціація маркетингу провела перший симпозіум, присвячений питанням «екологічного маркетингу». У сучасній літературі можна знайти різноманітні терміни, що використовуються для пояснення даної концепції: «зелений маркетинг», «сталий маркетинг», «маркетинг навколишнього середовища», «екологічно безпечний маркетинг», «екомаркетинг» або навіть їх

поєднання, наприклад «сталий зелений маркетинг». Проте ми можемо виявити значну різницю в сутності цих визначень на основі їх інтерпретації і виділити три основні підходи:

1. Екологічний маркетинг – виразно нова концепція, яка частково заперечує цілі й інструменти традиційного маркетингу, тому він створює зовсім нову конструкцію взаємовідносин між споживачем, виробником і суспільством. Як зазначає Ж.-Ж. Ламбен, «метою економічної системи має бути не задоволення споживача, а поліпшення якості життя». За своєю суттю це повинно повністю суперечити основному принципу традиційного маркетингу – принципу суверенітету споживача, якщо цей принцип завдає шкоди природі та майбутньому поколінню. В. Кілборн, С. Бекманн, К. Пітті робили акцент на тому, що роль екологічного маркетингу повинна бути змінена у відповідності з новими загрозами ХХІ ст. Екологічний маркетинг означає прояв поваги до майбутніх поколінь, акцент на потребах, а не на бажаннях і можливість нових змін в існуючій соціальній та економічній системі.

2. Екологічний маркетинг тільки розширив сутність традиційного маркетингу, додавши екологічні аспекти як потенційні шляхи поліпшення фінансової діяльності компанії, корпоративного іміджу та пошуку нового потенціалу зростання. В даному випадку більший акцент робиться на дотримання принципів екологічного менеджменту, ніж екологічного маркетингу, або розглядаються окремі його елементи. Так, М. Polonsky виступає за традиційну основу маркетингу, відзначаючи, що «екологічний маркетинг» – всі види людської діяльності, спрямованої на задоволення потреб людини за допомогою обміну, причому задоволення цих потреб відбувається з мінімальним негативним впливом на навколишнє середовище. Вітчизняні спеціалісти Л.Ф. Кожушко та П.М. Скрипчук розробили подібне тлумачення поняття, стверджуючи, що екологічний маркетинг є «ринково орієнтованим видом управлінської діяльності у складі загальної системи маркетингу, спрямований на визначення, прогнозування і задоволення споживчих потреб у такий спосіб, щоб не порушувати екологічної рівноваги навколишнього природного середовища та сприяти поліпшенню стану здоров'я суспільства». Дане визначення містить у собі тільки такий додатковий елемент, як захист навколишнього середовища, але не розглядає концептуальну зміну самої парадигми маркетингу.

3. Екологічний маркетинг є складовою частиною соціально-етичного маркетингу, поряд з етичними, правовими, соціальними контекстами маркетингових заходів і програм. Велика частина відомих вчених (О. Садченко, Л. Слюсарєва, О. Хачатуров та ін) також розглядають екологічний маркетинг через призму положень концепції соціально-етичного маркетингу, які взаємодоповнюють позицією «всеосяжного менеджменту якості та екологічного менеджменту». Треба зауважити, що саме другий та третій підходи найбільше поширені серед українських учених, що дещо ускладнює проведення досліджень в даній сфері і не сприяє цілісному перегляду нової парадигми маркетингу. З нашої точки зору, перший підхід є найбільш дієвим

ключем до вирішення основної частини проблем, що виникають у системі еколого-економічних відносин і змушує підприємство приділити більше уваги стійкості та інтересам всього суспільства як довгострокової стратегії розвитку. Таким чином, екологічний маркетинг повинен стати невід'ємною частиною системи розробки і створення нових поліпшених та екобезпечних продуктів і систем їх споживання й утилізації.

В. Кілборн і С. Бекманн також критикували об'єкт досліджень екологічного маркетингу з точки зору другого і третього підходів. На їхню думку, основними темами повинні бути: 1) перегляд головних припущень школи маркетингу; 2) управлінські перспективи повинні більшою мірою ставити під сумнів стійкість системи. Це означає, що акцент у дослідженнях повинен бути зміщений з мікро- на макрорівень, де вивчаються домінуюча соціальна парадигма, система цінностей і загальний погляд на екологічні проблеми. Беручи до уваги все вищесказане, маркетинг повинен сприяти екологічній стійкості, фокусуючись на наступному:

- витрати на захист навколишнього середовища повинні бути включені в економічну вартість товару;

- зниження витрат має здійснюватися переважно не за рахунок ціни, а за рахунок маркетингових комунікацій;

- структура галузей також повинна бути змінена: роль переробки повинна бути підвищена, що означає формування нових відносин між виробником і споживачем;

- купівля та споживання: як покупка може бути замінена іншою діяльністю (наприклад, запозичення) і як це буде сприяти зниженню кількості виробляємої продукції і, отже, зниження кількості витрачених ресурсів;

- зсув від товарів до послуг (продовження терміну використання продукту, ремонт старого товару замість покупки нового).

Швидке розповсюдження екологічно ефективних рішень є сферою інтересів усього суспільства, що може створювати видимі зміни у сфері захисту навколишнього середовища. Проте довгострокові рішення завжди обтяжені високим рівнем невизначеності і можуть вступити в протиріччя зі звичайною короткостроковою перспективою розвитку фірм. Суть проблеми може бути і в тому, що забезпечення сприятливого та гармонійного розвитку природи і суспільства в майбутньому вимагає вже сьогодні серйозної жертви як від споживачів (зміна способу життя, зниження споживання, більш високі ціни і т.д.), так і від виробників (виконання соціальних програм, інвестиції в створення нових досконалих та менш шкідливих для середовища технологій і т.д.).

Ключовою компонентою екологічного маркетингу, як і раніше, залишається споживач, і в рамках поняття екологічного маркетингу необхідно розглянути процес навчання споживачів як цілеспрямовану освітню діяльність не тільки виробників, але також і суспільства в цілому для формування екологічної свідомості та відповідної цьому культурі поведінки.

МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ

Завгородня М.С. – студентка 2 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник: Боліла С.Ю. – к.с-г.н., доцент

Сучасний темп розвитку суспільства настільки високий і складний, що без визначальної ролі держави не обійтись. Міжнародна спільнота молодіжним проблемам приділяє значну увагу, адже від цього в значній мірі залежить майбутнє будь-якого суспільства. Тема молодіжної політики на сьогодні є досить актуальною. Адже, питання державної молодіжної політики в Україні сьогодні є недостатньо розвиненим. Це пояснюється незначним досвідом незалежності української держави, що зумовлює недостатність нормативно-правового забезпечення здійснення державної молодіжної політики, так як проблеми пов'язані з молодіжною політикою витісняються необхідністю врегулювання суспільно-політичних та економічних проблем, з якими країна зіткнулася після проголошення суверенітету, а саме в даний час питання щодо молодіжної політики витісняються станом ситуації на сході України та виплатою грошових позик.

Питанню вивчення теорії та практики молодіжної політики в Європі приділяють значну увагу багато дослідників, зокрема Р.Томсон, Д.Рош, С.Такер, Р.Флінн, А.Счізеротто. Дана проблематика розробляється і вітчизняними вченими: Є.Бородіним, С.Лазором, М.Головатим, М.Перепелицею та іншими.

Державна молодіжна політика — це системна діяльність держави у відносинах з особистістю, молоддю, молодіжним рухом, що здійснюється в законодавчій, виконавчій, судовій сферах і ставить за мету створення потрібних умов та гарантій для життєвого самовизначення, інтелектуального, морального, фізичного розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах України.

Молодь – не тільки суб'єкт, спадкоємець матеріальних і духовних багатств суспільства, а й творець нових, прогресивніших політико-демократичних суспільних відносин. Щоб іти далі, ніж попередники (старше покоління), вона має бути готовою до відтворення і розвитку не тільки матеріальних, а й політичних, духовних цінностей, культури своєї нації, народу.

Молодіжну державну політику в незалежній Україні було започатковано "Декларацією про загальні засади державної молодіжної політики в Україні" (1992 р.) та Законом України "Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні" (1993 р.). Потім вона деталізувалася в таких Законах, як "Про молодіжні та дитячі громадські організації" (1998 р.), "Про освіту", "Про зайнятість населення" (обидва – 1991 р.), "Про фізичну культуру і спорт" (1994 р.), "Про туризм" (1995 р.) тощо. Основні права і обов'язки молоді, як і інших громадян України, зафіксовані в Конституції України (Ст. 53).

Основними завданнями молодіжної державної політики в Україні є: створення гарантованих соціально-економічних, політичних та інших необхідних стартових умов для соціалізації молоді; реалізація проблем, запитів, інтересів молоді, але не за рахунок інших соціальних груп; координація зусиль державних органів, партій, організацій, об'єднань, рухів, соціальних інститутів щодо забезпечення умов для розвитку і самореалізації молоді; соціальний захист груп молоді, неспроможних самостійно розв'язувати власні проблеми, або хоча б полегшити своє життя [1].

В сучасних умовах українська молодь є однією з найуразливіших в економічному та найбезправніших у соціально-правовому відношенні соціальних спільнот. Вона живе в умовах підвищеної соціальної напруги і психологічного дискомфорту. Внаслідок цього в молодіжному середовищі поширюються наркоманія, токсикоманія, алкоголізм, проституція, "дідівщина" та інші негативні явища.

Мета молодіжної політики – підтримка політичної визначеності молоді, сприяння молодіжним політизованим утворенням просоціального спрямування, посилення їх конструктивної активності, консолідація зусиль для зміцнення української держави, демократизації та гуманізації суспільства.

Молодь України, як і інших країн, попри обмежені можливості вибору, все ж знаходить роботу, щоб утримувати себе і сім'ю. Цікаво, що здебільш молоді люди обирають недержавний сектор, збільшилася так звана "вторинна зайнятість". В Україні 50% молодих людей мають працю в кількох місцях. Це не зовсім добре, бо вічна поспішність негативно впливає на психіку (стреси) та якість виконання обов'язків. Молодь все частіше прагне обирати професії, що приносять швидкий і порівняно високий прибуток (комерція). Рейтинг професій у свідомості молоді змістився, порівняно з радянським періодом, на такі спеціальності, як бухгалтери, менеджери, юристи, працівники страхової і банківської справи, податкової інспекції тощо.

Активна роль молоді в процесі соціалізації зумовлена тим, що вона не лише копіює усталені взірці адаптивної поведінки і взаємодії, але й вносить у них новий зміст – залежно від умов життя, що швидко змінюються.

Проведене дослідження дає змогу зробити висновок, що стратегічною метою молодіжної політики України є створення умов для самореалізації та творчого розвитку кожної молодої людини – громадян України, реалізації інноваційного потенціалу молоді у всіх сферах суспільного життя, вихованні покоління людей здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя, зберігати й примножувати цінності народу України та громадянського суспільства.

Список використаних джерел:

1. Балакірєва О. М., Головенько В.А. Державна молодіжна політика як важливий напрям діяльності владних інститутів щодо розв'язання проблем молоді в сучасній Україні /О.М., Балакірєва, В.А. Головенько // Укр. соціум. – 2006. – № 6. – С. 149-150.

УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ НА ІННОВАЦІЙНІЙ ОСНОВІ

Завгородня М.С. – студентка 2 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник: Боліла С.Ю. – к.с-г.н., доцент

У сучасних умовах проблеми регіонального управління в нашій державі набувають значної гостроти. Досвід показує, що існуюча система регіонального управління не відповідає вимогам сьогодення і вимагає структурної та змістовної перебудови. Для забезпечення ефективності регіонального управління наразі необхідно вишукувати й використовувати нові сучасні підходи, що відповідають викликам часу й реальним соціально-економічним і суспільно-політичним умовам. Зокрема, такі підходи мають передбачати залучення суспільства, громадськості до управління розвитком територій.

Проблемам регіонального управління в науковій літературі приділяється значна увага. Зокрема, цим питанням присвячено праці О. Бобровської, В. Гейця, Б. Данилишина, М. Долішнього, Я. Жаліла, В.Керецмана, Е. Лібанової, О. Оболенського, Д. Стеченка та інших.

Інноваційний підхід в управлінні регіональним розвитком - це сукупність нових способів, форм і методів у діяльності суб'єктів регіонального управління щодо вирішення певного завдання регіонального розвитку на основі емпіричного досвіду і новітніх наукових досягнень. Інноваційні підходи в регіональному управлінні передбачають застосування принципів гуманізму, співробітництва, цілісності, різноманіття, урахування специфіки складових соціально-економічних процесів регіону, ефективного використання людського і соціального капіталу [1].

Наведу приклади інноваційних підходів у регіональному управлінні: прийняття і впровадження нового закону, який вводить у практику регіонального управління певні нові інструменти регіонального розвитку, створення нових інституцій і структур для забезпечення регіонального розвитку, розробка і впровадження стратегії регіонального розвитку нової якості, застосування нових методів щодо стимулювання розвитку місцевого самоврядування у регіоні, нових інструментів для підвищення результативності діяльності структурного підрозділу місцевої державної адміністрації та ін.

Особливості інноваційних підходів в управлінні регіональним розвитком полягають у тому, що деякі з них, з одного боку, можуть не потребувати суттєвих ресурсів і швидко впроваджуватися, а з другого - їх результативність може бути суттєво віддаленою в часі або такою, що складно визначається. Ураховуючи, що вони мають багатовимірний характер і вимагають ефективної координації та співробітництва в цілій низці різних сфер та галузей регіону, а також територій зовнішнього середовища, моделювання й технологізація управлінських процесів вимагає надійної науково-теоретичної бази, що забезпечує прийняття раціональних і найменш

ризикованих рішень. Значення інноваційних підходів в управлінні регіональним розвитком полягає в тому, що завдяки їм діяльність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері регіонального розвитку стає більш раціональною та результативною, враховуються їх специфічні характеристики та особливості відповідних регіонів (природні, економічні, культурні, освітні та ін.).

На сучасному етапі розвитку України інноваційні підходи є необхідними для вирішення низки завдань, в тому числі: підвищення ефективності організаційно-управлінських процесів в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування; запровадження в діяльність органів регіонального управління принципів доброго врядування та удосконалення нормотворчого процесу; розробки більш ефективних стратегій, програм і проектів регіонального розвитку; забезпечення результативної взаємодії органів регіонального управління з громадськістю та суб'єктами господарювання; стимулювання розвитку підприємництва та залучення інвестицій розробки ефективних стратегій територіального маркетингу; формування і розвитку регіональної культури; ефективного використання наявних ресурсів усіх видів; підвищення якості надання управлінських послуг та забезпечення людського і соціального розвитку.

Основними перешкодами щодо розробки і запровадження інноваційних підходів у вітчизняному регіональному управлінні є:

- кадровий дефіцит, зокрема в контексті знання процесів інноваційного регіонального управління, закономірностей територіального і суспільного розвитку;
- страх допущення ризиків і притягнення за це до відповідальності;
- інформаційна ізоляваність муніципальних і державних службовців, органів та структурних підрозділів органів регіонального управління;
- перевантаженість фахівців системи регіонального управління стандартною роботою, що стримує творчо-креативні процеси;
- системна пам'ять регіонального управління про попередній досвід, який не стимулював управлінські інновації;
- адміністративно-правові обмеження.

Таким чином, для застосування інноваційних підходів у регіональному управлінні потрібно створювати максимально можливе сприятливе інноваційне середовище на всіх рівнях, що дозволить подолати перешкоди та опір зі сторони суб'єктів регіонального управління та буде сприяти розвитку території.

Список використаних джерел:

1. Баштанник В. Інноваційні механізми державного управління регіональним розвитком /В. Баштанник // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2012. – Вип. 4 (15). – С. 87–94.

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Завгородня М.С. – студентка 2 курсу ЕФ
Науковий керівник: Бойко Л.О. – к.с-г.н., доцент.

Однією із тенденцій розвитку сучасних суспільно-економічних систем є глобалізація, проявами якої є вільне «переливання» капіталів, товарів та робочої сили. «Переливання» робочої сили, яке полягає у переміщенні трудових ресурсів між різними країнами, набуває формалізованого вигляду в такому виді міжнародних економічних відносин, як трудова міграція. Під трудовою міграцією розуміють переміщення особи з метою тимчасового працевлаштування, що супроводжується перетинанням державного кордону (зовнішня трудова міграція) або меж адміністративно-територіальних одиниць держави (внутрішня трудова міграція). Як правило, найпотужнішим каталізатором міжнародної трудової міграції є знана різниця в рівнях економічного й соціального розвитку країн та особливості демографічної ситуації у них: чим бідніша країна та чим більша кількість у ній населення, тим вірогіднішою є масова трудова міграція. Тобто міграційний потенціал країн, що розвиваються, є значно більшим, ніж розвинутих країн. Зазвичай країни із низьким рівнем життя є «донорами» трудових мігрантів, а високо розвинуті країни – їх «реципієнтами». За такою логікою речей, Україна, на жаль, досі є країною-донором, і масштаби міжнародної трудової міграції з нашої держави набувають рис катастрофічних із усіма можливими соціально-економічними, морально-психологічними, політичними наслідками.

Проблеми трудової міграції знайшли своє відображення у дослідженнях багатьох вітчизняних науковців. Зокрема, крізь призму соціально-економічних процесів та явищ дане питання висвітлювали А.В. Гура, С.О. Жовнір, Л.Г. Лук'янова, В.Д. Патійчук.

Україна переживає бум внутрішньої та зовнішньої трудової міграції. Війна на Донбасі та анексія Криму стимулювали мільйони українців шукати кращої долі для себе та своїх родин в інших регіонах країни. А от на трудову міграцію за кордон наважується не кожен: як правило, цьому сприяють регіональні економічні традиції, бажання покращити вже наявні фінансові статки або справді змінити країну для реалізації кращих кар'єрних сподівань.

За статистикою, яку наводять демографи, на заробітки за кордон за останні 20 років виїхало від 7 до 15% економічно активних громадян. Певний відсоток з них «осів» за кордоном назавжди, інша частина – продовжує працювати й має надію повернутися в Україну з кращими економічними можливостями. Найбільша ж частина українців їде за кордон на сезонні заробітки, аби вижити.

Значно змінилася ситуація й з географією трудової міграції: дедалі більше українців надають перевагу роботі в країнах ЄС та навіть готові покинути європейський континент у пошуках кращої долі. Натомість традиційно найбільший ринок трудової міграції до Росії поступово скорочується, хоча досі

українці найбільше зароблених коштів передають саме з цієї країни. Скептики щодо надання Україні безвізового режиму з ЄС стверджують, що тривала затримка процесу пов'язана саме з побоюваннями лідерів європейських країн та єврочиновників зазнати масштабної хвилі трудових мігрантів з України. Втім, насправді ситуація протилежна: ті українці, які хотіли або ще хочуть виїхати на заробітки, вже давно це зробили або роблять у легальний чи нелегальний спосіб. Основна відмінність українського працівника від хвилі мігрантів із країн Азії та Африки – його мотивованість на досягнення конкретних економічних результатів своєї праці. Тобто за кордон їдуть саме ті українці, які не реалізували або не масштабували свої досягнення в Україні, й це головна проблема для держави. Адже мігрують найбільш здібні та мотивовані робітники, менеджери, кваліфіковані фахівці.

Попри це, держава поки ніяк не в змозі зупинити процес «відтоку мізків» за кордон. З 1 січня 2016 року в Україні вперше за 25 років вступив у дію закон «Про зовнішню трудову міграцію», який регулює основні правові аспекти легального працевлаштування українців за кордоном. Однак варто відзначити: найбільшу економічну користь державі приносять саме нелегальні доходи мігрантів, які ті всіма можливими способами передають на Батьківщину. Натомість всередині економічної системи України правами трудових мігрантів продовжують нехтувати, а реалії та темп реформ не спонукають до повернення найбільш активних українців додому.

За даними соціологів, динаміки додають не лише новини з фронту на Донбасі, політична криза та корупційні скандали, але й цілком зрозумілі кожному реалії життя. Девальвація гривні, низька довіра до банківської системи, безробіття, зростання цін та тарифів, проблеми в галузях охорони здоров'я та освіти, відсутність притомної соціальної політики та пенсійної реформи – всі ці чинники вкупі впливають на всіх без винятку громадян та змушують реально замислитися над своїм буттям активну частину українців.

Поки вітчизняні уряди намагаються втримати економічну ситуацію, розвинені країни вирішують свої проблеми на ринку праці за рахунок трудових мігрантів, у тому числі з України. Лідером серед країн ЄС, що максимально створив умови для трудових мігрантів, стала Польща. В 2014-2015 роках більш ніж півмільйона українців отримали право на постійне чи тимчасове проживання в цій країні.

В середньому, показник трудової міграції українців серед країн ЄС зріс на 30%: найбільше їдуть до вже згаданої Польщі, Німеччини, Італії, Чехії та країн Скандинавії. Значно зросла кількість охочих заробити на краще життя в США та Канаді. А от кількість тих, хто хоче поїхати на заробітки до Росії, навпаки, знизилася: порівняно з 2011 роком нині в РФ офіційно працює на 6% менше українців. Загалом, за 2014-2015 роки з України лише офіційно виїхали на заробітки трохи більше 1 млн українців. І тенденція йде лише до зростання. Нині, за різними даними, за кордоном у різних країнах світу працюють від 4 до 8 млн українців.

Насправді, загрозлива ситуація з трудовою міграцією найбільш здібних громадян у найближчій і середньостроковій перспективі може бути вигідна для уряду. Адже українці перераховують величезні кошти з-за кордону для своїх родин, або відкладають зароблене, щоб невдовзі в тому чи іншому вигляді вкласти в українську економіку.

Масштаби валютних надходжень «заробітчани» вражають, особливо якщо порівняти їх з обсягами іноземних інвестицій для розвитку бізнесу в Україні. Наприклад, у 2012 році, за даними Нацбанку, українці з-за кордону офіційно відправили своїм родинам близько 7,5 млрд дол. грошових переказів, у тому числі трохи більше 1 млрд – нелегально. Водночас сукупні іноземні інвестиції в Україну склали трохи більше 6 млрд дол.

У 2013 році НБУ зафіксував рекордну суму переказів – близько 8,5 млрд дол. А от після Революції Гідності українці стали менше надсилати грошей: принаймні офіційна статистика від Нацбанку зафіксувала зменшення цього показника: у 2014-му – на 2 млрд дол., а в 2015-му – ще на 1 млрд. Щоправда, експерти сумніваються, що українці стали менше працювати та переказувати кошти своїм родинам.

Крім того, трудова міграція та переказані кошти – це не завжди проблема в довгостроковій перспективі. За умов розбудови привабливого бізнес-клімату для розвитку малого та середнього підприємництва, саме зароблені кошти за кордоном могли б стати рушієм реформ та змін в економіці України. Замість того, щоб обмежувати рух капіталів та намагатися оподаткувати кожен зароблену копійку трудового мігранта, держава могла би створити низку умов для легалізації капіталів, їх збереження та примноження з користю для вітчизняної економіки. За даними Міжнародної організації із міграції, кожен п'ятий мігрант готовий інвестувати кошти не лише в свою родину, але й у діяльність місцевої громади, звідки він і помандрував у пошуках більших заробітків.

Таким чином, передусім слід зазначити, що міграційні рухи є так званим «індикатором» реакції населення на зміни в економічному, політичному, соціальному митті будь-якого суспільства. Розмір, напрямки та масштаби таких процесів певної мірою свідчать про стабільність або навпаки про нестабільність суспільного розвитку. Процес трудової міграції в Україні має тенденцію до зростання. Саме тому необхідно для більш ефективного використання трудових ресурсів слід запровадити систему моніторингу міграційних потоків населення і удосконалити законодавче забезпечення. Оскільки просто зупинити трудову міграцію неможливо, то варто використовувати її позитивні наслідки та намагатися зменшити негативні.

Список використаних джерел:

1. Ринок праці України у 2015 році. Аналітично-стат. зб. – К: Держ. Центр зайнятості. – 2015. – 242 с.
2. Гнибіденко І. Проблеми трудової міграції в Україні та їх вирішення / І. Гнибіденко // Економіка України. – 2016. – № 4. – С. 19.

РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ. ЙОГО ФОРМУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Завгородня М.С. – студентка 2 курсу ЕФ
Науковий керівник: Нікітенко К.С. – к.е.н., доцент

Актуальність теми дослідження: ринок цінних паперів як складова частина фінансового ринку забезпечує акумуляцію та ефективне розміщення заощаджень в економіці, інвестування її пріоритетних галузей та об'єктів. Оздоровлення економіки України значною мірою залежить від становлення та налагодженого функціонування ринку цінних паперів, регульованого державою та інтегрованого у світові фондові ринки.

Головним завданням, яке повинен виконувати ринок цінних паперів являється, насамперед, забезпечення умов для залучення інвестицій на підприємства, доступ цих підприємств до більш дешевого, порівняно з банківськими кредитами капіталу.

Нормальний розвиток економіки постійно потребує мобілізації, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів між її сферами і секторами. Важливу роль у здійсненні цього процесу відіграє фінансовий ринок.

У структурі фінансового ринку особливо виділяється ринок цінних паперів, який поєднує відносини з приводу емісії та купівлі-продажу специфічного товару - цінних паперів.

На ринку цінних паперів складаються відносини з приводу володіння і кредитування специфічними фінансовими інструментами - цінними паперами.

Цінні папери як грошові документи характеризуються наступними ознаками: документарним характером; матеріальною формою; наявністю певного набору взаємних прав і обов'язків, що витікають із власності на цінний папір.

Документарний характер цінного паперу має те ж саме значення, що і офіційний характер. Тобто, при випуску цінних паперів емітент офіційно заявляє про умови випуску, офіційно виявляє готовність взяти на себе певні обов'язки і офіційно надає інвесторам певні права.

В залежності від виду цінних паперів між емітентами та інвесторами можуть виникати різноманітні права та обов'язки.

Виходячи з цього, цінний папір як грошовий документ являє собою закріплену на матеріальному носіїві офіційну інформацію емітента, що передбачає виникнення взаємних прав і обов'язків між емітентом і власником даного документа.

Цінний папір вважається своєрідним аналогом грошей у вигляді документа, що дає його власникові гарантоване право на одержання визначеної суми грошей або засвідчує його право майнового володіння у встановленому для даного виду документів порядку.

За своєю природою цінні папери є борговим зобов'язаннями організацій, осіб, що випустили ці документи, перед особами, що, купивши такі документи,

стали їх власниками. Зобов'язання передбачають виплату власникам цінних паперів доходу у вигляді дивідендів чи процентів.

Таким чином, випускаючи та реалізуючи цінні папери, емітент отримує суму реалізації в борг від того, хто їх придбав, купив.

Через ринок цінних паперів відбувається залучення в економіку тимчасово вільних грошових коштів, здійснюється мобілізація капіталів та їх перерозподіл між різними сферами й галузями на користь перспективних виробництв. Окрім того, ринок цінних паперів регулює заощадження, споживання, інфляцію, зайнятість та інші макроекономічні показники, є інструментом стабілізації валютного курсу національної грошової одиниці. Фондовий ринок сприяє появі нових господарських інститутів, стимулює їх діяльність, призводить до зміни структурного устрою економічного механізму. Фондовий ринок відіграє провідну роль у проведенні приватизації і акціонуванні підприємств, реструктуризації їх капіталу, трансформації відносин власності.

Ринок цінних паперів забезпечує притік грошових ресурсів у скарбницю держави. Випускаючи цінні папери, держава та органи місцевого самоврядування поповнюють доходні статті державного та місцевих бюджетів, отримують інвестиції на реалізацію необхідних програм. Тобто, через ринок цінних паперів відбувається фінансування бюджетів органів влади різних рівнів, здійснюється вплив на обсяг грошової маси в обігу, на розширення або скорочення обсягу ВВП.

Теперішній державний апарат керування фондовим ринком є розвинутою мережею, очолює яку Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку. На підставі викладеного можна зробити висновок, що стратегія подальшого розвитку ринку цінних паперів повинна бути серйозно скоригована у напрямку органічної прив'язки цілей відтворення та структурної перебудови економіки з продуманим розвитком фондового обігу. Цінні папери усіх емітентів — держави, акціонерних товариств — повинні забезпечити приплив грошових коштів у необхідні точки зростання саме виробничого сектора.

З цією метою необхідно визначити ряд пріоритетних галузей, виробничих підприємств, які й стануть точками зростання. Такими точками, на мій погляд, можуть бути будівництво, вітчизняне автомобілебудування, сучасні оборонні технології як воєнного, так і мирного призначення.

Список використаних джерел:

1. Ринок цінних паперів: циклічність випуску акцій //Урядовий кур'єр. - 2012. - 7 червня. - С. 12
2. Терещенко Г.М. До питання ринкового регулювання руху цінних паперів //Фінанси України. - 2014 . - № 12 . - С. 79-87
3. Косик С. Становлення ринку цінних паперів //Економіка. Фінанси. Право. - 2012. - № 3. - С. 32-33

МОДЕЛЬ БЮРОКРАТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МАКСА ВЕБЕРА

Завгородня М.С. – студентка 2 курсу ЕФ
Науковий керівник: Шепель Т.С. – асистент

Теорія бюрократії Макса Вебера справила величезний вплив на розвиток соціології в ХХ столітті. Ця теорія поклала початок цілому розділу соціологічної науки - соціології організацій. Багато з вчених, що приступили в 40-50-ті роки нашого століття до вивчення формальних організацій, спиралися на веберівську модель бюрократії при проведенні емпіричних досліджень. Вивчаючи структуру та діяльність таких організацій, політичні соціологи основну увагу приділяють проблемі влади бюрократії і соціальних основ цієї влади в різних суспільствах.

Аналіз бюрократії в роботах Вебера незмінно розглядався як одна з теоретичних основ сучасної політичної соціології. Разом з тим у центрі уваги західних дослідників довгий час перебувала головним чином ідеально-типична модель раціональної бюрократії, яка однак ж являє собою лише один з елементів більш загальної теорії бюрократії, розробленої німецьким соціологом. Тільки в 70-ті роки, з початком "веберівського ренесансу" ряд західних авторів починає надавати більшого значення тим аспектам соціології бюрократії Вебера, які до того часу перебували в тіні. Мова в даному випадку йде перш за все про поняття патримоніальної бюрократії, яка, за висловом М.Елброу, являє собою "один з ключів до більш загальної концепції Вебера" [2, с. 137]. Поступово в західній соціології отримує поширення точка зору, що веберівська теорія бюрократії повинна розглядатися у взаємозв'язку всіх утворюючих її елементів.

Автор моделі М. Вебер виходить з того, що поведінка окремої особи непередбачувана, не завжди зрозуміла, а іноді перешкоджає ефективній діяльності організації. Тому він вибрав як ідеальну модель таку форму організації, в якій можна було б звести до мінімуму вплив поведінки окремої особи.

Основними рисами моделі ідеальної бюрократичної організації, запропонованої М. Вебером, є: розподіл праці на основі функціональної спеціалізації; чітка ієрархія влади; система правил, що визначають права і обов'язки кожного члена організації; система процедур, що визначають порядок дії в усіх ситуаціях, які виникають у процесі функціонування організації; відбір і висунення працівників відповідно до їх кваліфікації.

Таким чином, моделі традиційного, раціоналістичного напрямку (класична, бюрократична) розглядають організацію як чисто формальну структуру, в якій внутрішнє життя відбувається за строго визначеною системою правил, розпоряджень і рекомендацій, обов'язкових для всіх членів організації.

Система має примусовий характер, а структурні елементи повинні працювати, як добре відремонтований, позбавлений індивідуальності механізм.

Особа є ізольованою від інших і повинна бути пристосована до потреб організації за допомогою формальних економічних важелів.

Недоліком моделей організації раціоналістичного типу є мінімізація людського чинника.

Без сумніву, концепція М. Вебера є епохальною в адміністративній науці і практиці, вона стала фундаментальною основою управління в індустріальному суспільстві. Але разом з тим, і це неминуче, вона потребує доповнення, збагачення іншими підходами. Отже, відбулася еволюція в науці про управління.

По-перше, на додаток до веберівської моделі організації висувається модель, у рамках якої суб'єктивний фактор виступає вже не як джерело «перешкод», що підлягає зменшенню і в ідеалі усуненню, але як невід'ємний та істотний, а у певному сенсі і головний компонент будь-якої реальної організації. З цим фактором потрібно не боротися (тим більше, що така боротьба в принципі безперспективна і тому безглузда), а прагнути глибше зрозуміти його і, поєднавши з формальними компонентами веберівської моделі, створити єдину всеохоплюючу модель організації. Така модель дає змогу використовувати як об'єктивні, так і суб'єктивні елементи для досягнення більш високого рівня організаційної ефективності.

По-друге, зроблений наступний, ще більш принциповий крок: піддані сумніву домагання представників моделі бюрократичної організації як найкращого для всіх випадків механізму вирішення проблем сучасного суспільства.

Отже, німецький економіст, соціолог Макс Вебер здобув широке визнання в західних країнах як розробник теорії державної бюрократії.

М. Вебер дотримувався думки, що ідеальним способом адміністративного управління є бюрократія, перевагами якої він вважав швидкість і оперативність прийняття рішень, жорсткість зв'язків структури, що приєє її стійкості і чіткій направленості на досягнення поставлених цілей. Проте, концепція раціональної бюрократії має доволі двозначною: з одного боку, застосування її доречно при необхідності виконання великого обсягу однотипних (механічних) робіт, а з іншого – орієнтація такої організації зміщується з цілей підприємства на закони, процедури, правила їх досягнення.

Отже, розроблені Вебером поняття можуть успішно використовуватися для аналізу структур державного управління в Україні на різних етапах їх еволюції. Звернення до веберівських політичних ідей має сприяти кращому розумінню як недавнього минулого нашої країни, так і сучасного стану її політичної системи.

Список використаних джерел:

1. Шелдрейк Дж. Теория менеджмента: от тейлоризма до японизации / Дж. Шелдрейк. – СПб : Питер, 2001. – 352 с.
2. Юхименко П.І. Історія економічних учень: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2001. – 248 с.

ЗЕМЕЛЬНІ ТА МАЙНОВІ ПРАВОВІ ДІЯНОСИНИ У ФЕРМЕРСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Завгородня М. – студентка 2 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник: Миронов В.В. – к.е.н., доцент

Відповідно до ст. 31 Земельного кодексу[1] та ч. 1 ст. 12 Закону України "Про фермерське господарство"[2] землі фермерського господарства можуть складатися із:

- земельної ділянки, що належить на праві власності фермерському господарству як юридичній особі;
- земельних ділянок, що належать громадянам — членам фермерського господарства на праві приватної власності;
- земельної ділянки, що використовується фермерським господарством на умовах оренди.

Права володіння та користування земельними ділянками, які перебувають у власності членів фермерського господарства, здійснює фермерське господарство.

Чинне законодавство не обмежує кількості земель, що їх може придбати фермерське господарство та його члени у власність та брати в користування на умовах оренди. Однак слід зауважити, що відповідно до частин 13 та 15 Перехідних положень Земельного кодексу було запроваджено мораторії на: відчуження земельних ділянок (крім міни, передачі їх у спадщину та при вилученні для суспільних потреб) для ведення фермерського господарства та іншого товарного сільськогосподарського виробництва на термін до 1 січня 2005 р.; набуття права власності на землі сільськогосподарського призначення загальною площею понад 100 га — до 1 січня 2010 р.

Відповідно до ст. 92 Земельного кодексу[1] в постійне користування для ведення фермерського господарства земельні ділянки передаватися не можуть. Фермерські господарства, які мають в постійному користуванні земельні ділянки, повинні були до 1 січня 2005 р. переоформити в установленому порядку право власності або право на їх оренду. Якщо право на постійне користування земельними ділянками, наданими для ведення фермерського господарства переоформлюють на довгострокову оренду (не більше 50 років — ст. 93 Земельного кодексу), термін оренди визначається самим господарством відповідно до чинного законодавства. При цьому, згідно з ч. 6 Перехідних положень Земельного кодексу, розмір орендної плати за земельні ділянки не повинен перевищувати розміру земельного податку.

Фермерське господарство може користуватися земельними ділянками на умовах короткострокової або довгострокової оренди. Еродовані й дефляційно-небезпечні землі можуть надаватися фермерському господарству без зміни їх цільового призначення і за умови дотримання вимог ґрунтозахисного землеробства.

Члени фермерського господарства мають право на одержання безоплатно у власність із земель державної і комунальної власності земельних ділянок у розмірі земельної частки (паю) члена сільськогосподарського підприємства, розташованого на території відповідної ради, або в такому самому розмірі із земельних ділянок, раніше наданих їм у користування. Земельні ділянки, на яких розташовані житлові будинки, господарські будівлі та споруди фермерського господарства, передаються безоплатно у приватну власність у рахунок земельної частки (паю).

Фермерське господарство та його члени мають право: продавати або іншим способом відчужувати земельну ділянку, передавати її в оренду, заставу, спадщину; самостійно господарювати на землі; право власності на посіви й насадження сільськогосподарських та інших культур, на вироблену сільськогосподарську продукцію; на відшкодування збитків; споруджувати житлові будинки, господарські будівлі та споруди; реалізовувати вироблену сільськогосподарську продукцію на вітчизняних ринках і поставляти на експорт; інші права.

Обов'язками фермерського господарства та його членів є: забезпечення використання земельних ділянок за їх цільовим призначенням; додержання вимог законодавства про охорону довкілля; сплата податків та зборів; непорушення прав власників суміжних земельних ділянок та землекористувачів; недопущення зниження родючості ґрунтів та зберігання інших корисних властивостей землі; надання відповідним органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування інформації про стан і використання земель та інших природних ресурсів; дотримання санітарних, екологічних та інших вимог щодо якості продукції; дотримання правил добросусідства та встановлених обмежень у використанні земель і земельних сервітутів; збереження геодезичних знаків, протиерозійних споруд, мереж зрошувальних і осушувальних систем.

Громадяни, що створили фермерське господарство, мають право облаштувати постійне місце проживання в тій частині наданої їм для ведення фермерського господарства земельної ділянки, з якої забезпечується зручний доступ до всіх виробничих об'єктів господарства. Якщо постійне місце проживання членів фермерського господарства розташоване за межами населених пунктів, ці громадяни мають право на створення відокремленої фермерської садиби, якій надається поштова адреса.

Фермерське господарство, відповідно до вимог чинного природноресурсового законодавства, має право використовувати для потреб господарства загальнопоширені корисні копалини (пісок, глина, гравій, торф тощо), лісові угіддя, водні об'єкти та прісні підземні води, що знаходяться на земельній ділянці.

До майна фермерського господарства (складеного капіталу) можуть належати: будівлі, споруди, облаштування, матеріальні цінності, цінні папери, продукція, вироблена господарством внаслідок господарської діяльності, одержані доходи, інше майно, право користуватися землею, водою та іншими

природними ресурсами, будівлями, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права (в тому числі на інтелектуальну власність), грошові кошти, які члени господарства передають до його складеного капіталу.

Майно фермерського господарства належить йому на праві власності. Водночас це майно належить на праві спільної сумісної власності всім членам господарства, якщо інше не передбачено угодою між ними. Спільна сумісна власність є переважним різновидом власності у таких господарствах. Майнові права, що входять до складеного капіталу фермерського господарства, передаються йому на визначений у Статуті термін.

У власності фермерського господарства може перебувати будь-яке майно, зокрема земельні ділянки, житлові будинки, господарські будівлі й споруди, засоби виробництва тощо, яке необхідне для ведення товарного сільськогосподарського виробництва і набуття якого у власність не заборонене законом.

Фермерське господарство має право здійснювати відчуження та набуття майна на підставі цивільно-правових угод. Порядок володіння, користування і розпорядження майном фермерського господарства здійснюється відповідно до його Статуту, якщо інше не передбачене угодою між членами господарства та законом.

Член фермерського господарства має право на отримання частки майна фермерського господарства в разі ліквідації або припинення членства в господарстві. Розмір частки та порядок її отримання визначається Статутом господарства.

Майнові спори між фермерським господарством та його членами вирішуються судом.

Фермерському господарству як цілісному майновому комплексу належать майно, передане до складеного капіталу, не розподілений прибуток, майнові та інші зобов'язання. За рішенням членів господарства відповідно до закону фермерське господарство як цілісний майновий комплекс може бути відчужене на підставі цивільно-правових угод громадянам України, які мають право на створення фермерського господарства, або юридичним особам України для здійснення товарного сільськогосподарського виробництва. Громадяни, які придбали майно фермерського господарства як цілісного майнового комплексу на підставі цивільно-правової угоди, подають у встановленому порядку Статут фермерського господарства на державну реєстрацію.

Список використаних джерел:

1. Земельний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 3-4, ст.27.
2. Закон України "Про фермерське господарство". Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 45, ст.363.

ЕКОНОМЕТРИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

**Завгородня М. С.– студентка 2 курсу 3 групи
Науковий керівник –Артамонова І.Ю. асистент**

У сучасних економічних умовах, що супроводжуються фінансовою кризою, нагальним питанням є планування та прогнозування прибутку підприємства. Своєчасне визначення прогнозних результатів дає можливість підприємству внести корективу у діяльність з метою її покращення. Тому питання ефективного прогнозування прибутку є актуальним.

Сьогодні прибуток є одним з основних показників інтегральної характеристики результатів всіх сфер діяльності підприємств, рушійною силою економіки як на мікро-, так і на макрорівнях. Забезпечуючи зростання обсягу власних фінансових ресурсів, прибуток сприяє сталому розвитку підприємства, підвищенню його платоспроможності, економічної ефективності, фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності.

Значний внесок у дослідження прибутку та прибутковості підприємства зробили такі зарубіжні та вітчизняні науковці, як: І. А. Бланк, Н. М. Бондар, О. О. Гетьман, С. Ф. Покропивний, А. М. Поддєрьогін, В. М. Шаповал та інші. Враховуючи значимість питання максимізації прибутку підприємства та оцінки впливу факторів, дане питання потребує подальшого дослідження.

Метою статті є дослідження теоретичних аспектів впливу факторів на прибуток підприємства та побудова економетричної моделі для прогнозування прибутку.

Для побудови багатофакторної моделі використовують статистичну інформацію про діяльність підприємства і здійснюють такі етапи: математико-статистичний аналіз, побудова багатофакторної регресійної моделі, перевірка побудованої моделі на адекватність, аналіз отриманих результатів. На етапі математико-статистичного аналізу перевіряють основні припущення класичного регресійного аналізу, крім того, здійснюють найважливішу процедуру багатофакторного аналізу – перевірку факторів на мультиколінеарність. Результатом цього етапу є знаходження множини основних незалежних між собою факторів, що є базою для побудови регресійної моделі. Потім по черзі виключають ті фактори, в яких найменший коефіцієнт кореляції (згідно з кореляційною матрицею), а значення часткових F-критеріїв не перевищуюють нормативні значення. Таким чином, залишаються тільки ті змінні, які відповідають розглянутим вище умовам.

Під час побудови будь-якої економетричної моделі важливим етапом є встановлення взаємозв'язків між фінансовими показниками, які не є ізольованими, автономними, а мають між собою прямий і навіть зворотний зв'язок. Припустимо, що: Y – це залежна змінна (чистий прибуток); X_1 – чистий дохід; X_2 – інші операційні доходи; X_3 – собівартість продукції; X_4 – адміністративні витрати; X_5 – витрати на збут; X_6 – інші операційні витрати;

На основі побудованої регресійної багатофакторної моделі методом покрокового виключення незалежних змінних було встановлено, що тісний зв'язок між собою мають змінні X_2 , X_1 та X_3 , X_6 ; X_4 ; X_2 та X_4 ; X_4 та X_5 , X_6 . Між собівартістю продукції та іншими факторами зв'язок відсутній; найбільше зв'язків з іншими факторами має чистий дохід.

Звідси, можна зробити висновок, що найбільший вплив на чистий прибуток мають собівартість та інші операційні доходи.

У даному випадку між чистим прибутком та визначеними вище факторами зв'язок дуже великий;

– коефіцієнт детермінації моделі – це частка поясненої дисперсії відхилень залежної змінної від її середнього значення, отже, 91 % зміни чистого прибутку пояснюється зміною визначених факторів, а вплив інших факторів займає 9 %.

За результатами дисперсійного аналізу можна стверджувати, що модель є адекватною, адже критерій адекватності Фішера $F(4,7) = 29,49$ більше табличного значення критерію Фішера (0,000112).

Оскільки модель є адекватною, то за моделлю можна скласти прогноз. Таким чином, на кінець першого кварталу поточного року чистий прибуток підприємства складе 45,04 тис. грн.

Таким чином, проведений всебічний аналіз багатофакторної регресійної моделі залежності чистого прибутку від доходів та витрат довів, що для аналізу прибутку ефективним є побудова регресійної моделі, адже вона дозволяє провести не тільки оцінку ступеня впливу факторних ознак на результат, а й найбільш ефективно спрогнозувати розмір прибутку на короткострокову перспективу.

Список використаних джерел:

1. Дрейпер Н., Смит Г. Прикладной регрессионный анализ. - М.: Статистика, 1973.
2. Доугерти К. Введение в эконометрику / Пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 2001.
3. Лещинський О.Л. Економетрія: навч. посібник для студентів вищ. навч. закл. / Лещинський О.Л., Рязанцева В.В., Юнькова О.О. – К.: МАУП, 2003.

ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Завгородня М.С. – студентка 2 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник – Рудік Н.М. к.с.-г.н., доцент

Економіка будь-якої країни пов'язана з рештою світу в першу чергу через механізм зовнішньоторговельних зв'язків. Взаємовигідна міжнародна торгівля товарами та послугами посідає провідне місце в складній системі міжнародних економічних зв'язків. Для неї властиві: перевага пропозиції товарів над існуючим попитом і жорстока конкурентна боротьба між його учасниками. Стратегічне значення зовнішньої торгівлі для України та її регіонів зумовлюється тим, що модернізація економіки, залучення масштабних іноземних інвестицій, новітніх технологій можливі лише за умови формування в країні стійкої, відкритої до зовнішнього світу господарської системи, органічного включення України в систему міжнародного поділу праці.

Стан зовнішньої торгівлі характеризується такими основними показниками: обсяг торгівлі, динаміка експорту та імпорту, товарна та географічна структура. Різниця між сукупним імпортом та експортом протягом певного періоду становить сальдо торгового балансу. Покривають негативне сальдо торгового балансу золотом або конвертованою валютою.

Питома вага Херсонської області в зовнішньоекономічній діяльності України в 2015 році по експорту товарів становила 0,6%, експорту послуг 0,3%, імпорту товарів 0,4%, імпорту послуг 0,1%.

В аналізовані 2013 -2015 роки експорт товарів та послуг мав тенденцію до зменшення, зокрема експорт товарів зменшився з 369,1 млн. дол. США до 238,4 млн. дол. США, експорт послуг з 41,3 млн. дол. США до 26,3 млн. дол. США. Динаміка імпорту товарів в аналізований період також мала тенденцію до зменшення, а саме з 274,6 млн. дол. США в 2013 році до 142,4 млн. дол. США в 2015 році. Імпорт послуг зріс з 5,0 млн. дол. США 8,1 млн. дол. США.

За даними Херсонської обласної державної адміністрації за підсумками 2015 року у регіоні нараховувалось 267 підприємств - експортерів, причому 264 з них відносились до категорії малі спільні підприємства (МСП). Водночас питома вага МСП експортерів у загальній кількості зареєстрованих в області МСП із статусом юридичної особи склало 3,2%. Що свідчить про формально значну роль МСП в експорті регіону, але водночас про низький рівень інтернаціоналізації МСП області.

Суб'єкти господарювання Херсонської області провадять зовнішньоекономічну діяльність з партнерами із 100 країн світу. Основними експортерами регіону є міста Херсон, Каховка, Нова Каховка, а також Скадовський та Цюрупинський райони.

У 2015 році географічна структура експорту товарів підприємств Херсонської була представлена найбільшою питомою часткою наступних країн: Туреччина (21%), Російська Федерація (10%), Нідерланди (8%), Казахстан (6%) та Японія (4%). В цілому саме на ці країни припадало майже

половина херсонських товарів, поставлених на світовий ринок.

Експорт послуг на 48% був спрямований до Великої Британії (16%), Туреччини (14%), Швейцарії (9%) та Белізу (9%).

За показниками діяльності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності спостерігається значна диспропорція серед міст та районів області. Зокрема, найбільшу питому вагу в загальному обсязі зовнішньоторговельного обігу мають міста обласного значення: Херсон – 61,7% від загальнообласного показника, Каховка – 11,2%, Нова Каховка – 9,6%, а також Скадовський та Цюрупинський райони – 6,6% та 3,9% відповідно.

Основу товарної структури експорту традиційно складають: продукти рослинного походження (32,7%), у тому числі насіння і плоди олійних рослин (10,2%), зернові культури – (9,7%); недорогоцінні метали та вироби з них (19,7%); готові харчові продукти – 11,2%; машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання – 7,8%; живі тварини, продукти тваринного походження – 6,6%

Отже в Херсонській області як і в Україні в цілому, протягом 2013-2015 років спостерігалось стабільне зниження експорту. Потенціал екстенсивного нарощування експорту майже вичерпано. Можливі якісні зміни в структурі експорту в напрямі збільшення частки кінцевої продукції в загальному обсязі експорту, підвищення ефективності експортних операцій, розширення співпраці з Польщею, Литвою, Румунією, Словачченою, Чехією.

Заходи з просування експорту підприємств Херсонської області відображені у таких документах як: Стратегія розвитку Херсонської області на період до 2020 року, затверджена рішенням Херсонської обласної ради від 10.09.2015 року №1296; План заходів з реалізації у 2016-2017 роках Стратегії розвитку Херсонської області на період до 2020 року, затверджений рішенням Херсонської обласної ради від 31.03.2016 року №78; Програма економічного, соціального та культурного розвитку Херсонської області на 2016 рік, затверджена рішенням Херсонської обласної ради від 22.01.2016 року №57.

При Херсонській обласній державній адміністрації створено Регіональну раду підприємців, яка забезпечує зворотній зв'язок між обласною державною адміністрацією, керівниками малих та середніх підприємств, бізнес-асоціацій. Рада є консультативно-дорадчим органом, який функціонує у формі проведення регулярних засідань, під час яких обговорюються нагальні проблеми суб'єктів підприємництва, в тому числі проблеми, пов'язані з експортом та визначаються можливі механізми та шляхи їх розв'язання. Щорічно у м. Нова Каховка проводиться Інвестиційний форум «Таврійські горизонти». При Торгово-промисловій палаті Херсонської області функціонує Центр підтримки експорту. На постійній основі проводяться виїзні виставково-ярмаркові заходи.

Список використаних джерел:

1. Статистичний щорічник Херсонської області за 2015 рік./Головне управління статистики у Херсонській області, 2016. (за редакцією В. А. Вознюка.) –Херсон.:–с.494.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИТРАТ І ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ ВИНОГРАДАРСТВА НА ПІВДНІ УКРАЇНИ

Захарченко О.О. – студент 5 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник: Танклевська Н.С. – д.е.н., професор

У агропромисловому комплексі України виноградарство має велике народногосподарське значення. Південь України має сприятливі природно – кліматичні умови для успішного ведення промислової культури винограду.

Галузь виноградарства має в нашій країні багатотисячолітню історію розвитку, свої традиції. Тривалий час вона була найбільш дохідною, пріоритетною галуззю АПК, яка забезпечувала значні і стабільні грошові надходження не тільки виноградарським господарствам, а й державному бюджету, у тому числі і валютних коштів від експорту їх продукції. Крім того, оскільки виноградарство трудомістка галузь, воно дозволяє вирішувати проблеми працевлаштування сільського населення і забезпечення більш ефективного використання малопродуктивних схилих земель, які є малоприсадибними для вирощування інших сільськогосподарських культур. Довгий час воно, по суті було своєрідною страховою культурою у несприятливі роки [1, с.44].

Однак цілий ряд досить суттєвих помилок в аграрній політиці держави (непродуманий ціновий механізм, розбалансованість фінансово-кредитної системи) у поєднанні з суворими зимами декількох останніх років призвели галузь до глибокої економічної кризи, зниженні її конкурентного статусу галузь до глибокої економічної кризи, зниженні її конкурентного статусу. Серед сучасних наукових дослідників питань зростання обсягів виробництва винограду в ринкових умовах великий вклад внесли А.М. Авідзба, А.М. Бузні, О.М. Гаркуша, С.Ю. Дженєєв, Р.І. Магійович, П.М. Майданевич, А.В. Рибалко, І.І. Червен, Л.О. Миргородська та ін.

У результаті вказаного загальна площа виноградників країни за 1990-2016 роки зменшилася з 143,3 до 69,1 тис. га або у 2 рази, тобто не забезпечувалося навіть проте відтворення виноградних плантацій. Погіршився і стан виноградних насаджень. Закладення нових виноградників через відсутність коштів зведено до мінімуму. Майже повністю втрачено розсадництво. Різко зменшилися валові збори винограду. Якщо у 1990 році у цілому по Україні вони склали 835,7 тис т, то у 2016 році – 521,9 тис т. Високодохідна раніше галузь у багатьох господарствах перетворилася на збиткову [2, с.26].

У сучасний період принципово змінилось концептуальне поняття суті бухгалтерського обліку, яке направлене на забезпечення обліковою інформацією не абстрактного користувача, а на задоволення специфічних потреб конкретних користувачів: зовнішніх (кредиторів і ін.) та внутрішніх (керівників різних рівнів управління). Переорганізація завдань та функцій бухгалтерського обліку повинна здійснюватись з однієї сторони, в інтересах зовнішніх споживачів інформації, з іншої сторони необхідно враховувати інтереси і внутрішніх споживачів облікової інформації, що містяться в

наявності ефективного механізму рішення проблем, які виникають перед підприємством та впровадження для цього управлінської бухгалтерії, робочого плану рахунків, відповідної методології організації обліку, контролю та аналізу витрат по місцях виникнення і центрах відповідальності[, с.58]

Важливою умовою успішної діяльності підприємства є досягнення оптимального рівня витрат на виробництво внаслідок чого зросте конкурентоздатність продукції, стане реальним досягненням довгострокового економічного зростання підприємства.

Технологія автоматизації бухгалтерського обліку готової продукції та процесу її реалізації своїми процесами аналогічна до звичайного «паперового» обліку. Кожен комп'ютерний бухгалтерський компонент має зв'язки із синтетичними та аналітичними рахунками обліку винограду, документами-підставами, іншими реєстрами господарських операцій. Основними загальними реквізитами комп'ютерних бухгалтерських реєстрів є: дата, код проведення, заповнені строки, сума проведення, номер синтетичного рахунка з дебету, його аналітичні рахунки, номер синтетичного рахунка з кредиту, його аналітичні рахунки [2,с.36].

При автоматизованій формі обліку готової продукції передбачається поєднання даних аналітичного і синтетичного рівнів. В автоматизованих системах для відображення аналітичної інформації щодо готової продукції, запасів постачальників передбачено заповнення-ведення довідників. Дані із довідників переносять в облікові реєстри для проведення розрахунків за кожним етапом, обліковим періодом.

Із розвитком новітніх технологій, запровадженням на нормативному рівні електронного підпису на документах про відвантаження готової продукції у підприємства з'явилася можливість передачі звітності до державних контролюючих органів, зацікавлених осіб. Тому доцільним буде ввести це нововведення для цих підприємств, щоб скоротити час на відправку документів для отримання підписів.

Як показує досвід провідних підприємств світу, навіть, не маючи сучасного обладнання, тільки за допомогою ефективного менеджменту, можна суттєво знизити витрати виробництва і підвищити ефективність функціонування підприємства. Важливим поштовхом до цього є використання мотиваційного механізму залучення працівників підприємств до участі в його управлінні, посилення стимулів до створення і впровадження раціоналізаторських пропозицій. Провівши детальний аналіз і ситуацію виноградних підприємств півдня України можна виділити такі чинники які нададуть підвищення прибутковості:

- розширити свої канали збуту продукції;
- прийняти на роботу ще більше агрономів, адже на підприємстві лише один агроном із захисту рослин на постійній основі, всі інші наймаються на сезонні роботи;
- проаналізувати сучасний стан та ефективність функціонування підприємств аграрного сервісу на рівні регіону;

- удосконалити систему управління та організаційно-економічні принципи функціонування техніко - технологічного, меліоративного та агрохімічного сервісу в сільському господарстві.

Покращення економічної ефективності сільськогосподарського виробництва повинне передбачати наявність такого ланцюга послідовних економічних перетворень: зростання грошових доходів населення розширення попиту на товари збільшення обсягів виробництва інтенсифікація виробництва підвищення урожайності сільськогосподарських культур та продуктивності тварин здешевлення продукції. Вони повинні органічно поєднуватися з удосконаленням механізму фінансування та кредитування АПК, його оподаткування, регулювання цінових пропорцій. Облік витрат на виробництво та доходів від реалізації винограду в виноградовиробничих підприємствах в основному відповідає вимогам стандартів, недоліками є несистематизоване ведення бухгалтерського обліку [3,с.75].

Пропонуємо фахівцям планово-облікових служб підприємства з метою розподілу постійних загальновиробничих витрат обрати, з урахуванням доцільності та зафіксувати в Наказі про облікову політику підприємства, базу для їх розподілу. Для вдосконалення обліку витрат на виробництво продукції виноградарства в досліджуваному господарстві необхідним є введення нормативного методу калькулювання собівартості продукції за нормами

Список використаних джерел:

1. Аніщенко Г.Ю. Формування прибутку аграрних підприємств / Г.Ю. Аніщенко // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2004. – №2. – С. 12–19.
2. Бірюкова О. Облік реалізації готової продукції / О. Бірюкова // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2004. – №19. – С. 15.
3. Виноробство України. Історія і сучасність. — К.: ПП «Каталог універсал», 2007. — 204 с.

ПЕРЕВАГИ РОБОТИ ВЕБ-СЕРВІС «СОТА» ПРИ СКЛАДАННІ І ПОДАННІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

**Землянухніна О.О. – студентка 5 курсу ЕФ
Науковий керівник: Шепель І.В. - к.е.н., доцент**

Розвиток ринкових засад в Україні, необхідність адекватного відображення економічних реалій у бухгалтерському обліку обумовлюють потребу вдосконалення його методичного забезпечення для задоволення інформаційних потреб користувачів про суми податків (зборів), належні до сплати у бюджет. У зв'язку з цим доцільним є використання податкових розрахунків як технічного прийому бухгалтерського обліку, що дасть змогу використовувати єдину інформаційну базу, сприятиме раціоналізації інформаційних потоків, дозволить зменшити трудомісткість облікового процесу та підвищити рівень контролю.

Ефективність організації і здійснення податкових розрахунків на підприємстві знаходиться у прямій залежності від рівня організації і досконалості методики внутрішньогосподарського контролю податкових розрахунків, який спрямований на попередження (профілактику) порушень нормативно-правових актів чи зловживань. Одним із найбільш актуальних завдань такого контролю є побудова і втілення податкової стратегії підприємства, що визначена обліковою політикою. Вона передбачає розробку податкової політики підприємства, податкове планування, а також аналіз результатів його впровадження, й спрямована на мінімізацію сум, належних до сплати у бюджет та позабюджетних фондів.

Веб-сервіс «СОТА» – це сервіс, що використовується для подачі електронної звітності до державних контролюючих органів за затвердженими форматами, а також для обміну електронними документами між підзвітними організаціями. Програма може використовуватись юридичними особами та фізичними особами – підприємцями. Веб-сервіс «СОТА» представляє собою веб-ресурс, тому для його запуску необхідно перейти за посиланням - <http://sota-buh.com.ua> [1].

Переваги роботи у браузері Працюйте з будь-якого комп'ютера на ОС Windows у завжди актуальній версії програми. Більше ніяких оновлень, витрат на техніку та її обслуговування. Все, що необхідно, – доступ до Інтернету та Електронний цифровий підпис (ЕЦП). Тільки у «СОТА»: пакетна відправка документів; формування декларації на основі книги доходів; повний цикл створення та обміну первинними документами, автоматична перевірка та ще безліч унікальних функцій.

На даний момент реалізований спрощений метод входу до «СОТА» за телефонним номером. Такий метод дозволяє увійти в систему без використання надійного засобу ЕЦП, уникнувши додаткових налаштувань на початковому етапі. Для входу за номером телефону потрібно спочатку зареєструватись. Вхід до «СОТА» по ЕЦП ще доступний для використання, але з часом буде закритий.

Для реєстрації в «СОТА» за номером телефону виконайте такі дії:

1. У вікні Вхід в систему оберіть пункт Реєстрація .
2. У вікні реєстрації у відповідних полях вкажіть номер телефону, ПІБ., E-mail, пароль та підтвердження пароля.
3. Натисніть на кнопку Зареєструватися.
4. На вказаний номер надійде повідомлення із активаційним кодом.
5. Введіть отриманий код у вікно підтвердження реєстрації та натисніть на кнопку Підтвердити [2]..

23.08.2016 р. розробник презентує оновлений інтерфейс веб-сервісу «СОТА». В його основу лягли останні тенденції розвитку ринку веб-рішень, сучасні тренди побудови інтерфейсів програмного забезпечення і, звичайно, відгуки і побажання клієнтів.

Дизайн «СОТА» продуманий до найменших деталей. Розробник ставив за мету зробити сервіс ще більш простим для користувача, щоб пошук інформації і виконання дій здійснювались у лічені секунди. Також було здійснено ряд функціональних доробок, що сприяють ще більш зручній та ефективній роботі з веб-сервісом.

Відтепер «СОТА» автоматично адаптується до різних браузерів та мобільних пристроїв. А отже, подати звіт, підписати і відправити первинний документ, дізнатися ліміт на ПДВ-рахунку та багато іншого можна буде з будь-якого місця в будь-який час. Головне – щоб під рукою був пристрій (не тільки ноутбук, але і планшет, смартфон) на ОС Windows з доступом до Інтернету.

Новий інтерфейс і логіку роботи «СОТА» високо оцінять як існуючі клієнти, чия робота спроститься, а ефективність – збільшиться, так і нові користувачі веб-сервісу. Розробники і надалі будуть активно займатися вдосконаленням веб-сервісу, додаючи нові зручні функції і можливості. «Ми завжди відкриті для пропозицій щодо поліпшення наших програмних продуктів. Більш ніж половина завдань, що виходять в оновленнях, – це втілення побажань наших клієнтів», – коментує вихід оновленої «СОТА» керівник проекту Анатолій А. Мартинюк.

Скористатися перевагами нового інтерфейсу зможуть всі користувачі «СОТА», перехід на новий інтерфейс буде здійснюватися до 01.10.2016 р. «СОТА» створювалася для того, щоб Ви могли проводити всі необхідні операції в одному веб-сервісі, тому тут є все необхідне для звітності онлайн та обміну документами, зокрема: звітність ЄСВ за новими формами, звітність у ДФС, звітність у ДССУ. Веб-сервіс швидко розвивається, оперативно поповнюючись новими формами та функціями відповідно до змін у законодавстві. 01.07.2015 р. в Україні стартував робочий режим СЕА ПДВ, і у веб-сервісі вже є відповідні можливості:

- створення податкових накладних та розрахунків коригування;
- узгодження документів з контрагентами;
- обмін ПН та РК з контрагентами;

Веб-сервіс «СОТА» розділений на 6 логічних частин

1. Панель інструментів. Містить кнопки, що надають швидкий доступ до

найбільш часто використовуваних функцій. Наведіть покажчик миші на інструмент і чекайте протягом секунди, щоб відобразити коротку підказку, що описує, для чого він призначений.

2. Панель вкладок. Містить вкладки відкритих модулів. На панелі завжди присутня вкладка «Головне меню» - слугує для навігації основними модулями сервісу «СОТА». Для того, щоб закрити вкладку, натисніть на хрестик в кутку вкладки.

3. Панель вибору звітного періоду. Засоби, що містяться на даній панелі дозволяють задавати звітний період.

4. Навігаційна панель. Дана панель використовується для навігації по модулю: в залежності від модулю, в якому Ви знаходитесь, на даній панелі доступні різні розділи.

5. Робоча область. У цій частині програми відображаються всі дані, відбувається основна робота з веб-сервісом «СОТА».

6. Панель вкладок документу. Дана панель містить інформацію про роботу з документом, його стан і властивості, результати обробки, а також запропоновані дії, які можна провести з вибраним документом (вкладка Наступні дії) [3].

Проведені дослідження показали, що існуючі програмні забезпечення щодо автоматизованого обліку не задовольняють вимоги обліку в сільськогосподарських підприємствах, особливо щодо обліку витрат і калькулювання собівартості продукції. Вважаємо за доцільне запропонувати для широкого використання програмний комплекс, розроблений науковцями Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки», який найбільш пристосований для сільськогосподарських підприємств, його програмний модуль відповідає потребам управлінського обліку. Це в свою чергу дозволить своєчасно і правильно розрахувати кінцеві результати діяльності сільськогосподарських підприємств. При цьому запропоновано автоматизувати процес формування даних для складання фінансової звітності, а саме форми 2 «Звіт про фінансові результати» і розроблено алгоритм її заповнення в програмному комплексі «Рахунки». Ці пропозиції дозволять отримувати інформацію про фінансові результати набагато оперативніше і по мірі виникнення потреби, що дасть змогу підвищити ефективність прийняття управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. СОТА: звітність і документообіг// [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <https://sota-buh.com.ua>.

2. Реєстрація у персональному кабінеті СОТА [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <https://stcentr.com.ua/other/dopomizhni-materialy/26-instruktsii/174-reiestratsiia-u-personalnomu-kabineti-m-e-doc-online>

3. Памятка пользователя «СОТА» [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <https://www.ti.kr.ua/page.php?46>.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕРЕРОБКИ М'ЯСА БРОЙЛЕРІВ НА ОСНОВІ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**Зозуля Є. – студент 4 курсу БТФ
Науковий керівник: Аверчева Н.О. – доцент, к.е.н.**

Значення бройлерного птахівництва і продуктів його переробки на ринку переоцінити важко - серед тваринницьких галузей бройлерне птахівництво тримає першість у забезпеченні рівня споживання населенням і насичення ринку м'ясною продукцією. Галузь птахівництва є лідером у вирішенні продовольчої проблеми не тільки в Україні, а й більшості країн світу. М'ясо птиці утримує першість за обсягами виробництва: за 8 місяців 2016 р. воно займає 52 % від загального виробництва. Споживання м'яса птиці в Україні становить 24,2 кг на одну особу в рік, але це не межа - для прикладу в Сполучених Штатах Америки ще у 2011 р. споживали 44,6 кг/особу, в Бразилії - 39,4 кг/особу, в Китаї 37,1 кг/особу. Переваги м'яса бройлерів перед іншими видами м'яса забезпечені високою біологічною скороспілістю і високим відтворювальним циклом, можливостями ритмічного постачання свіжої висококалорійної продукції споживачам у великі міста, промислові центри, курортні зони з великою концентрацією населення. Галузь розгортається по шляху створення великих комплексів навколо крупних міст і промислових центрів. Внутрішньогалузева спеціалізація птахівництва поглиблюється в першу чергу на основі вирощування курчат-бройлерів.

М'ясо курей відзначається високими поживними якостями, в ньому міститься до 23% протеїну і 17-24% жиру. У процесі переробки птиці одержують пух і перо, що є цінною сировиною для легкої промисловості. Відходи забою птиці використовують для виробництва кормового борошна.

Птахівництво є найбільш дієздатною і мобільною галуззю тваринництва, економічно вигідною, яка може розвиватися на обмеженій території та інноваційно-інвестиційній основі з використанням світового досвіду. Базою для виробництва бройлерного м'яса є великі бройлерні фабрики, які працюють із замкнутим циклом виробництва. Незважаючи на всі плюси цієї галузі, переробка м'яса бройлерів в наш час неможлива без впровадження сучасних технологій, яка вимагає значних затрат для закупівлі сучасних новітніх машин, без яких неможливо досягти високих показників економічної ефективності. Так на сучасних підприємствах первинна переробка птиці проводиться на забійних лініях, на яких майже всі технологічні процеси первинної переробки (забою) відбуваються автоматично.

Для прикладу візьмемо ПрАТ «Миронівська птахофабрика» - там знаходиться один з найбільших комплексів з переробки курчат бройлерів, комплекс приймає за добу до 600 тис. голів птиці. Шлях переробки тушки розглянемо на схемі (рис. 1).

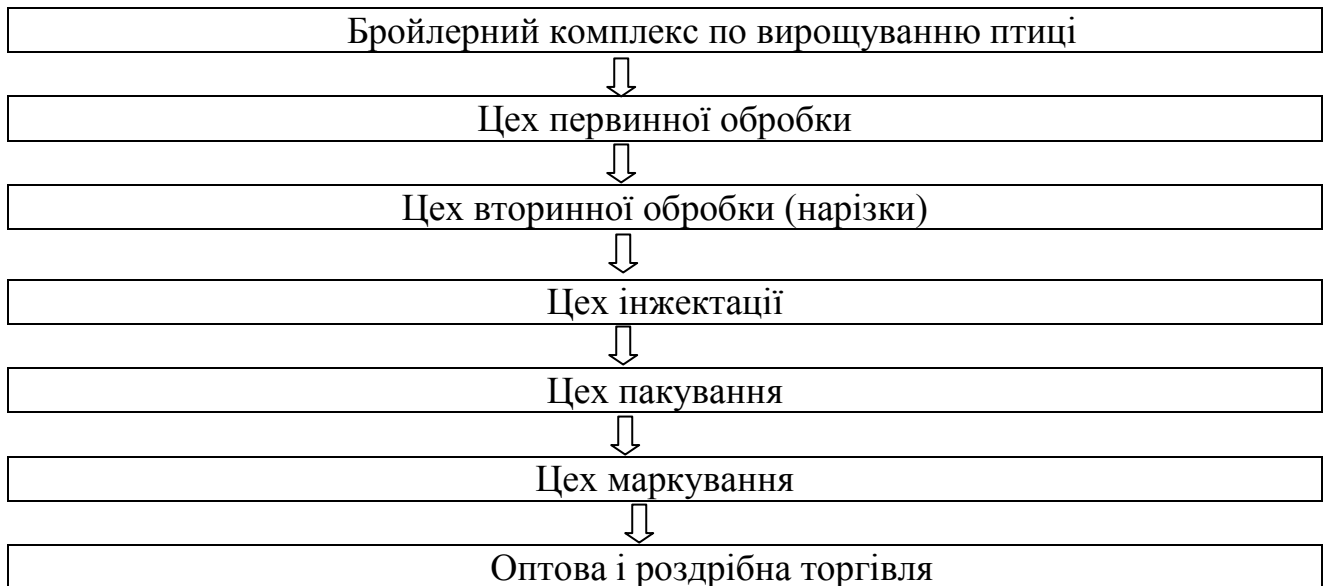

Рис. 1 – Схема технологічного процесу переробки бройлерів.

В цеху первинної переробки відбуваються такі операції як: оглушення, забій, термічна обробка, патрання тушки, туалет тушки та ін. Всі ці операції відбуваються в автоматичному режимі. Цех первинної обробки, через який кожен день проходить по 600 тис. голів зі швидкість 13600 гол/год обслуговує в середньому 30 працівників. Чи можливо це без сучасних технологій? Звичайно, ні. Невелика за потужністю лінія нарізки до 1000 гол/год коштує в середньому 200 тис євро. На первинній обробці все не закінчується, далі йде вторинна обробка, або цех нарізки.

Цех нарізки «годує підприємство», тому що з нього виходить майже готовий напівфабрикат. В цеху високий рівень автоматизації виробничих процесів - працюють автоматичні лінії нарізки за допомогою дискових ножів з точність до 1 мм відрізають певну частину тушки. Така точність дорого коштує наприклад вітчизняна лінія нарізки ЛРП-3000 з потужністю 3000 гол/час коштує 2 млн 400 тис грн. Тим самим збільшується асортимент продукції, що в свою чергу збільшує попит покупців, а також нарізані частини продукції окремо коштують дорожче ніж тушка ціла. Щоб підтвердити це були проведені відповідні розрахунки: у березні 2017 р. 1кг тушки бройлера коштує 43,75грн. Для досліду була взята тушка вагою 2кг (87,5 грн) Після поділу її на фракції отримали:

- філе вагою 600 г (73,5 грн/кг) ціною 44,2 грн;
- гомілку 300 г (41,8 грн/кг) ціною 12,5 грн;
- стегно 500 г (51,7 грн/кг) ціною 25,8 грн;
- крильця 200 г (46,95 грн/кг) ціною 9,4 грн;
- нижню частину спини 200г (22,95 грн/кг) ціною 4,6 грн;
- каркас 200 г (19,6 грн/кг) ціною 4 грн.

У підсумку отримали 100,5 грн за нарізану тушку, що на 13 грн більше ніж не нарізана.

Після вторинної переробки починає роботу один з важливих цехів для підприємства, який приносить додаткові прибутки та збільшує економічну ефективність - це цех інжектації. В ньому відбувається накачування частин тушки бройлера спеціальним розсолом, який надає продукту «статус» кулінарної страви та звичайно збільшує його вагу, інжектація не є чимось страшним, теперішнє птахівництво не можна уявити без неї, також це є норма в країнах ЄС, цьому ми також віддячимо сучасним технологіям. Сучасний інжектор фірми CFS з потужністю 8000 кг/год коштує в середньому 80тис євро.

Після цеху інжектації продукт поступає до останнього цеху – пакування, який має важливе значення для створення зовнішнього вигляду продукту, реалізація якого буде супроводжуватися високим попитом і ціною на ринку. Цех пакування і машини, які в ньому знаходяться, дають змогу розширити асортимент за допомогою різноманітності упаковок та їх наповненості. Так, в магазинах реалізують різноманітної ваги упаковки с напівфабрикатами тушки бройлерів, які в свою чергу приваблюють споживача своїм виглядом. В цеху упаковки знаходяться агрегати, які пакують продукт в вакуум упаковку, сес-упаковку, в скин-упаковку, а також в термозбіжну плівку. Машина для упаковки в сес плівку така як ILAPAK Delta 2000 коштує в середньому 3млн грн.

Продукт запакований, але це не все. Продукцію треба зберегти до відправлення, а також деякий час витримати в холоді при температурі від 0 до 4°C, для цього використовуються високотехнологічні холодильні камери. Якщо підприємство виробляє багато продукції, яку не може реалізувати на внутрішньому ринку, виникає проблема експорту і транспортування. І тут не обійшлося без сучасних технологій - продукт заморозують в високотехнологічних морозильних камерах, які керуються с пультів управління, після цього термін зберігання подовжується до 18 місяців. Це ще одна вирішена проблема підвищення економічної ефективності за допомогою сучасних технологій.

З цього всього можна зробити висновки, що птахівництво як економічно-ефективна галузь без сучасних технологій не може існувати. Час та конкуренція створюють свої правила – лідерство вимагає впровадження сучасних технологій.

Список використаних джерел:

1. Пакувальні машини // [Електроний ресурс]. – Режим доступу: Packaging Machines. <http://ilapak.com/Packaging-Solutions/Packaging-Machines>.
2. Інжектори // [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sintal.ru/equipment/gea/injectors>.
3. Линия убоя // [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://valagro.ru/liniya-uboya-ptitsy-do-500-golov-v-chas>.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД АДМІНІСТРУВАННЯ ПДВ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ В УКРАЇНІ

Зябко Ю.В. – студентка 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник: Минкіна Г.О. – к.с-г.н., доцент

Фінансовою основою функціонування держави є податки, адже саме вони забезпечують більшу частину доходів бюджетів, мобілізуючи грошові ресурси для фінансування державних видатків. У сучасних умовах господарювання податки слугують не лише джерелом наповнення бюджетів, а й дієвим інструментом державного регулювання економіки, тому вони виконують важливу роль як у забезпеченні фінансової стабільності держави, так і в досягненні соціального добробуту громадян.

27 червня 2014 року Україною була підписана Угода про Асоціацію з ЄС. 16 вересня 2014 року Угода про асоціацію одночасно ратифікована Верховною Радою та Європейським парламентом. Значну увагу даний документ приділяє вдосконаленню та розвитку податкової системи України. На сьогоднішній день усі зусилля влади у сфері оподаткування ПДВ покладені на те, щоб максимально наблизити українське законодавство до європейського. Саме тому вважаю за необхідне детально розглянути, як функціонує система адміністрування ПДВ у країнах ЄС та їх відмінності від української системи.

Як відомо, ПДВ – це непрямий податок, який є часткою новоствореної вартості, входить до ціни реалізації товарів і сплачується споживачем до державного бюджету на кожному етапі виробництва товарів. Сума до сплати визначається як різниця податкового зобов'язання та податкового кредиту, тобто кінцевий споживач оплачує товар за ціною, збільшеною на суму платежів ПДВ.

Регулювання ПДВ у Європейському Союзі здійснюється за допомогою Директив про ПДВ, згідно нього платниками ПДВ є суб'єкти господарювання, які здійснюють господарську діяльність з метою отримання прибутку. Проте у випадку, якщо річний оборот такого суб'єкта не перевищує встановлений ліміт, реєстрація платником ПДВ є необов'язковою.

Наприклад, взявши десять країн ЄС, встановлено, що найбільшим лімітом, що призводить до необхідності реєстрації платником ПДВ, є ліміт, встановлений у Литві - річний оборот суб'єкта господарювання в цій країні має перевищувати 45 тисяч євро. Для порівняння в Австрії такий ліміт становить 30 тисяч євро, Франції – 32 тисячі 600 євро, Бельгії - 15 тисяч євро, Хо-рватії – 230 тисяч хорватських кун (еквівалентно 31 тисячі євро), на Кіпрі – 15 тисяч 600 євро, у Данії – 50 тисяч датських крон (еквівалентно 7 тисячам євро). Найменший ліміт встановлено у Нідерландах – одна тисяча триста сорок п'ять євро. В таких країнах, як Іспанія та Швеція ліміт для обов'язкової реєстрації платником ПДВ рівний нулю. В той час в Україні під обов'язкову реєстрацію підпадає юридична особа у якої загальна сума нарахована протягом останніх 12

календарних місяців, сукупно перевищує 1 млн грн (без урахування ПДВ). (34 929,1 євро)

З метою реєстрації платником ПДВ суб'єкт господарювання повинен заповнити та подати реєстраційну форму ПДВ, разом із підтверджуючими документами (документ про реєстрацію суб'єкта господарювання; копія Статуту; виписка з реєстру компаній (як доказ існування) тощо).

Реєстрація платників ПДВ у країнах ЄС передбачає присвоєння кожному суб'єкту індивідуального коду платника ПДВ. Кожна країна має свої особливості формату такого коду. Індивідуальні податкові номери в десятці країн ЄС відрізняються несуттєво, адже починається він з коду країни та 9 -12 цифрових знаків, тобто основна різниця полягає в кількості символів, а також в тому, які саме символи використовуються (цифри чи літери). Наприклад, у Франції це FR та наступні 11 цифри, крім 1 та літери крім «O». Тоді ж в Україні це номер є 12-тизначним, 7 знаків з яких є код ЄДРПОУ, 8-й та 9-й знаки – код області за системою кодування прийнятою в органах ДФС, 10-11 знаки – код адміністративного району за системою кодування, прийнятою в органах ДФС, а 12 знак – контрольний розряд, алгоритм формування якого встановлює центральний орган ДФС.

Директивою ЄС передбачається застосування стандартної ставки ПДВ в розмірі мінімум 15 %, а також дозволяється використовувати дві знижені ставки ПДВ, найнижча з яких повинна становити 5%. Наприклад в Австрії основні продукти харчування, громадський транспорт, періодичні видання, а також телебачення оподатковується за ставкою 10%, внутрішні перельоти, квитки на культурні заходи, квитки в кіно – 13%, всі інші оподатковувані товари, послуги – 20%. А в Данії всі товари та послуги оподатковуються за фіксованою ставкою ПДВ 25%

В Україні вирізняють такі ставки ПДВ: базова 20% - всі оподатковувані товари та послуги, нульова 0% - вивезення товарів за межі митної території України, постачання товарів і послуг для обслуговування морських та повітряних суден, послуги міжнародного перевезення, 7% - постачання та ввезення лікарських засобів та медичних виробів і обладнання. Тобто, ставка оподаткування є приближеною до європейської, але все ж є певні відмінності.

Для оцінювання якості роботи податкових органів тієї чи іншої країни в ЄС застосовують поняття «VAT GAP», під яким розуміється різниця між сумою податків, які теоретично повинні бути сплачені, та сумою податків, що є фактично сплаченими. Наприклад, найбільший податковий розрив прослідковується у Франції, який станом на 2016 рік становив 24477 млн.євро, що становить 14,18% до очікуваного доходу від ПДВ, а найменший у Швеції – 489 млн.євро. При цьому в Україні податковий розрив становить 27% до очікуваного доходу від ПДВ.

Недоліки у системі адміністрування ПДВ у ЄС призводять до втрати державами мільйонів євро доходів з ПДВ щороку. Зусилля податкових адміністрацій повинні бути направлені на максимально можливе подолання такого явища. Для подолання податковою програмою ЄС 2020 було створено

проектну групу, яка здійснювала збір інформації, пов'язаної з втратою доходів бюджету через недоотримане ПДВ і було розроблено три групи заходів для створення доступнішої методології оцінювання такого явища: зміцнення співробітництва як у межах ЄС, так і між ЄС та третіми країнами (Такі заходи передбачають створення автоматизованої системи доступу до даних, яка б дозволила виявляти відповідність між даними усіх сторін тієї чи іншої господарської операції), покращення організації роботи податкових органів (З цією метою країни ЄС сприяли виконанню угоди про мінімальні стандарти якості і оцінки основних функцій податкових органів) та заохочення добровільного дотримання вимог податкового законодавства (З цією метою пропонується підвищити рівень обізнаності громадськості з важливістю сплати податків шляхом, наприклад, шкільних програм, онлайн-тренінгів тощо.)

Проаналізувавши європейський досвід адміністрування ПДВ, можна зробити висновок про те, що ПДВ у Європейському Союзі і справді можна вважати загальноєвропейським, тобто уніфікованим для усіх країн ЄС. Причиною цього є необхідність дотримання усіма членами ЄС Директиви Ради «Про загальну систему податку на додану вартість», яка і передбачає гармонізацію ПДВ в усіх країнах ЄС.

З метою подолання існуючих недоліків в Україні та мінімізації податкового розриву вважаю за потрібне використовувати рекомендації, розроблені Єврокомісією для подолання розривів з ПДВ, а саме:

1. Ефективне адміністрування ПДВ з подальшим контролем його сплати;
2. Побудова нової системи податкових органів, заснованої на мінімальних стандартах якості, що засновані на практиці передових країн;
3. Перехід до диференційованої шкали ставки ПДВ в залежності від загальної споживчої корисності товару: товари першої необхідності – знижена ставка, усі інші – стандартна ставка;
3. Створення умов для обміну знаннями з передовими податковими органами країн ЄС.
4. Надання привілеїв добросовісним платникам ПДВ, наприклад, не застосування до них штрафів за подання уточнюючих розрахунків при виправленні самостійно виявлених помилок.

Отже, у нашій державі, як і в багатьох інших країнах світу, податок на додану вартість є одним із основних джерел формування доходної частини бюджету, а тому нормальне функціонування, а також контроль за сплатою цього податку є важливим для економіки країни.

Список використаних джерел:

1. Податковий Кодекс України від 23.12.2010 № 13-14 зі змінами та доповненнями від 01.01.2017 року.
2. Угода про Асоціацію між Україною та ЄС. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu_ukraine/association_agreement/index_uk.htm

СУЧАСНИЙ СТАН ОПОДАТКУВАННЯ ПДВ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

Зябко Ю. – студент 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник: Собченко А.М. – к.е.н., доцент

Сільське господарство є одним із найважливіших секторів народного господарства України, тут зосереджено близько 30% основних виробничих фондів, працює майже третина загальної чисельності працівників, зайнятих у народному господарстві, виробляється третина національного доходу та формується 70% роздрібного товарообігу. Тому виникає об'єктивна необхідність у регулюванні та підтримці розвитку сільського господарства в Україні з боку держави та запровадження відповідних норм для реалізації державної політики у сфері сільського господарства.

Одним з найважливіших елементів державного регулювання аграрного сектору економіки є система оподаткування, яка впливає на обсяги, спеціалізацію та розміщення аграрного виробництва, на вибір організаційно-правової форми підприємництва та рівень ефективності використання наявних ресурсів. Внаслідок запровадження з 1999 року фіксованого сільськогосподарського податку (ФСП) та звільнення від сплати податку на додану вартість (ПДВ), а також введення нульової ставки цього податку на певні види продукції вдалось дещо покращити фінансовий стан, аграрних підприємств та збільшити податкові надходження до державного бюджету. Надалі в Україні для сільськогосподарських товаровиробників запровадили спецрежим оподаткування згідно якого вони повинні сплачувати єдиний податок та мають право на певні пільги, а саме у сфері тваринництва ПДВ нараховується на загальних підставах, але до бюджету сплачується 20%, а відповідно 80% перераховується на спеціальний банківський рахунок №1, кошти з якого сільськогосподарський товаровиробник має право витратити на розвиток галузі лише тваринництва, однак при нецільовому використанні таких коштів всі кошти з рахунку зараховуються до бюджету. Теж саме стосується галузей рослинництва та іншої сільськогосподарської продукції, у відсотковому співвідношенні відповідно 85% / 15% та 50% / 50%.

Але з 1 січня 2017 року стаття 209 Податкового Кодексу України, якою був установлений спеціальний режим оподаткування в галузі сільського, лісового господарства та рибальства втратила свою чинність. Тож з цієї дати усіх колишніх суб'єктів спецрежиму за ініціативою податкового органу перевели на загальну систему сплати ПДВ. При цьому для здійснення переходу від сільгоспвиробника не вимагається подання заяви про зняття його з реєстрації як суб'єкта спеціального режиму оподаткування або про його реєстрацію як платника ПДВ на загальних підставах. Таке виключення із реєстру суб'єктів спеціального режиму оподаткування буде здійснено на підставі рішення контролюючого органу.

Одночасно набуває чинності Закон України від 20 грудня 2016 року «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році», яким внесено ряд змін до Кодексу в частині врегулювання окремих питань, пов'язаних із скасуванням спецрежиму, а саме встановлення мораторію на застосування штрафних санкцій до сільськогосподарських підприємств, що застосовували спеціальний режим оподаткування ПДВ за заниження такими платниками податкового зобов'язання з ПДВ або завищення ними бюджетного відшкодування, які виникли внаслідок порушення порядку розподілу податкового кредиту, визначеного пп. 209.15.1 п. 209.15 ст. 209 цього Кодексу, за звітні (податкові) періоди з 1 січня 2016 року по 1 січня 2017 року.

З огляду на ситуацію, що склалась на фінансовому ринку та, враховуючи особливості природно-кліматичних умов ведення сільського господарства, скасування зазначеного виду підтримки сільгосптоваровиробників в Україні є абсолютно неприйнятним та призведе до зниження конкурентоспроможності аграрного бізнесу, втрати обігових коштів підприємств та необхідності залучення кредитних коштів для покриття понесених втрат, що призведе до збільшення собівартості продукції.

Аби частково компенсувати втрати виробників сільгосппродукції у зв'язку із скасуванням спецрежиму з ПДВ та підтримати їх, законодавці з 1 січня 2017 року запроваджують для сільськогосподарських товаровиробників бюджетну дотацію. Державна підтримка полягає в тому, що сільгоспвиробникам, які будуть внесені до Реєстру отримувачів бюджетної дотації, частину ПДВ, сплаченого ними до бюджету, будуть повертати на поточний рахунок. Отже, отримувачами бюджетної дотації можуть бути тільки сільгосппідприємства – платники ПДВ, основною діяльністю яких є постачання сільгосптоварів, вироблених ними на власних або орендованих основних засобах питома вага вартості яких, повинна становити не менше 75 % вартості усіх товарів, поставлених протягом попередніх 12 послідовних звітних податкових періодів. Також зазначено види діяльності для яких будуть надані дотації, а саме: вирощування овочі, баштанних, коренеплодів та бульбоплодів; вирощування винограду; розведення великої рогатої худоби, коней, свиней, свійської птиці, бджільництво; вирощування тютюну; виробництво м'яса; перероблення молока; виробництво інших харчових продуктів. Тобто, ті підприємства, які мають дійне стадо, але паралельно займаються рослинництвом, вартість продукції якого перевищує чверть від їх товарообороту, втрачають право подавати заявку на отримання дотації.

У якому розмірі сільськогосподарські товаровиробники отримуватимуть дотації, поки що не відомо але, як зазначено у Законі «Про Державний бюджет України на 2017 рік» бюджетна дотація буде розподілятися пропорційно до вартості сільськогосподарської продукції, реалізованої конкретним сільськогосподарським товаровиробником.

Отже, звичайно сільському господарству України необхідна підтримка держави, але зі скасуванням спеціального режиму оподаткування ПДВ для

сільгоспвиробників зменшився їх інтерес зокрема, до вирощування продукції рослинництва, а саме зернових та технічних культур, в яких і є потенціал розвитку. Але, разом з тим є стимул в отриманні дотацій від державі в сфері сільського господарства, адже система прямих державних дотацій перш за все вигідна інтегрованим підприємствам, які займаються птахівництвом і свинарством.

Список використаних джерел:

1. Податковий Кодекс України № 1701 – 19 від 02.12.2010 зі змінами та доповненнями від 01.01.2017 року
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році: Закон України від 20.12.2016 року
3. Про Державний бюджет України на 2017 рік: Закон України від 21.12.2016 № 1801-19
4. Про фіксований сільськогосподарський податок: Закон України від 17.12.98 р. № 320-ХІУ, із змінами та доповненнями.
5. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 3-тє вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 460 с.

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА КУПІВЕЛЬНУ ПОВЕДІНКУ СПОЖИВАЧА

Зябко Ю.В. – студентка 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник –Сілецька Н.В. к.е.н., доцент

Багатовіковий досвід торгівлі не залишає сумніву в значному впливі органолептичних відчуттів на різноманітні органи чуття та їх співвідношення на процес ухвалення рішення про покупку. До чуттєвих компонентів атмосфери магазину відносять такі фактори, як освітлення, колір та кольорове співвідношення, звуки, музика та запахи.

За допомогою кольорового та світлового рішення можна створити відчуття комфорту у можливого покупця або, навпаки, відчуття невпевненості та тривоги.

«Маркетинг кольору» (colour marketing), що включає в себе цілий комплекс аспектів від психології до прогнозування кольору, широко розвинутий за кордоном та знаходить своє застосування в значній кількості галузей промисловості, у сфері послуг та торгівлі, та у вітчизняній практиці «маркетингу кольору» дослідження є фрагментарними та мало враховуються при створенні і оформленні товарів та упаковок, а тому дана тема є актуальною і потребує дослідження.

Сучасний мерчандайзинг базується на результатах психологічних досліджень. Психологами було виявлено, що колір здійснює фізіологічний вплив на людину, викликаючи хороше чи погане самопочуття, підвищує чи знижує її активність. Відомо, що теплі та холодні кольори викликають протилежні психологічні ефекти. Теплі тони рекомендують для використання у торгових точках, де переважають активні, збуджені, енергійні покупці. Холодні, розслаблюючі тони є характерними для продажу товарів, покупка яких викликає неспокій, наприклад, будь-яких дорогих речей, а також товарів, пов'язаних зі здоров'ям людини [1].

Ряд досліджень показали, що червоний та синій кольори володіють сильними активуючими властивостями і можуть стимулювати імпульсивні покупки. Кольори середньої частини спектру (зелений) здатні зменшувати купівельну активність споживачів і рекомендовані до застосування там, де, наприклад, збираються довгі черги. Білий колір - колір абсолютної чистоти та порядку [2].

Освітлення в магазині служить, по-перше, для досягнення хорошої видимості товарів. Низьке освітлення негативно позначається на продажах. Крім того, що покупці «напружують очі», вони ще й починають підозрювати продавця в бажанні продати їм товар низької якості. Дуже яскраве освітлення теж викликає стомлення. Світло сліпить очі або створює відблиск поверхні, а це, в свою чергу впливає на можливість добре розгледіти товар. По-друге, освітлення є дуже важливим для створення певного настрою, пробудження емоцій. А спеціальні світлові ефекти, в основному, служать для виділення товару і привернення до нього уваги.

Цікавим способом, що вносить різноманітність у процес покупок та привертає увагу споживачів є використання музичної підбірки. Швидка музика змушує покупців швидше рухатися вздовж рядів, а повільна, відповідно, сприяє збільшенню часу та витрат. Для того, щоб створити комфорт у споживача, музика повинна бути ненав'язливою та створювати непомітний, але ефективно діючий фон для покупок, а не відволікати від них.

Взагалі принципами розробки музичних рішень спеціалісти зазвичай діляться рідко, адже за консалтинг, як і за будь-яку послугу треба платити, але все ж є декілька секретів:

1) Настрій, атмосфера, «внутрішній світ» магазину – тут не обійтись без гармонічного музичного оформлення. Музика підбирається в залежності від концепції магазину і передбаченого в ньому асортименту товарів та послуг. Вона повинна бути ненав'язливою, створювати ефективний фон для здійснення покупки, а не відволікати.

2) При підборі мелодій потрібно уникати будь яких непотрібних асоціацій, пов'язаних з тою чи іншою піснею. Споживач повинен почувати себе як би в іншому світі, далеко від проблем та негараздів. Йог [о свідомість та думки повинні бути зайняті одним лиш товаром, який він бачить навколо себе. Нічого не повинно відволікати його увагу, тим паче споживач не повинен вслухатись в зміст сльозливих пісень або широко відомих. Класика також не підходить, адже на жаль не всі її сприймають і розуміють. А ось мелодичні оброки класичної музики будуть цілком доречними і служитимуть гарним фоном для прискорення покупки.

3) Спеціалісти компанії «Музак» встановили, що вплив музики залежить від того чи співпадає вона з демографічним характером покупців. Якщо співпадає, люди проводять на 20% більше часу в магазинах і власне відсоток здійснення покупки відповідно зростає. Також необхідно враховувати яка категорія покупців буває в конкретних час, тобто більш точно врахувати їх музичні вподобання [2].

4) Проблемним питанням вітчизняних магазинів є використання радіо. Зарубіжні супермаркети уже давно відмовились від прямої трансляції FM станцій. Новини, розмови в прямому ефірі, різка зміна музичного стилю нерідко призводять до негативного ефекту. Це дратує покупців і відволікає від вибору товарів.

Fashion – гігант – компанія Nike відкрила декілька торгових центрів де озвучені всі торгові павільйони. У них лунають звуки, характерні для відповідного виду спорту. Наприклад, в одному з баскетбольних відділів десь здалеку по дерев'яній підлозі стукають м'ячі, а в павільйоні верхової їзди чути стукіт копит коней і т.д. Звукові ефекти сприяють пробудження у покупця відповідного настрою, пов'язано з товаром: шум прибою в рибному відділі, дзвін кришталевих келихів у відділі алкогольних виробів і т.д.. Покупець із цікавості зупиниться та послухає, а там можливо й купить саме цей товар.

Останнім, але не менш важливим методом стимулювання покупки є гарно підібраний запах. За допомогою запаху можна не тільки змусити придбати «тут і зараз», а й створити сприятливий настрій для покупок. За допомогою запаху можна змінити відношення до процесу купівлі, перетворивши його у задоволення. На відміну від візуальних акцентів, запах має більшу зону дії (відділ або навіть увесь магазин) і часто допомагає створенню додаткового попиту шляхом підвищення культури споживання [3].

Проте не всі покупки позитивно відносяться до ароматів у торговельному залі. Дослідження показали, що багато споживачів вважають запахи введенням в оману. У американській пресі неодноразово з'являлися повідомлення про ароматизатори, які сприяли значному збільшенню продажів, змушуючи покупців втрачати контроль над собою і витратити значні суми коштів. Це викликало ряд серйозних скандалів та судових позовів, і як наслідок, використання таких ароматичних засобів було прирівняне до шахрайства.

Підтримання сприятливої атмосфери в торговельному залі та створення ароматичних ефектів є можливим тільки при застосуванні грамотно впорядкованої системи вентиляції та кондиціонування.

Використовувати запахи в магазинах одягу і модних аксесуарів слід дуже обережно, адже відомо, що до різних стилів підходять різні аромати. У окремих людей можуть виникнути негативні асоціації, пов'язані з певним запахом. У магазинах парфумерії також необхідно дати покупцям можливість сконцентруватися на вибраних ароматах, не перебиваючи їх відтінки загальним запахом, що існує в залі, навіть нехай і приємним.

Інтенсивність запаху повинна залежати від статі (жінки сприйнятливіші до запахів, чим чоловіки) і віку (з віком чутливість притупляється) покупців. Жінки віддають перевагу ароматам квітів, а чоловіки - гостріші запахи.

Тому незалежно від того яку стратегію реалізує підприємство виробникам більше уваги слід приділяти процесу споживання товару – наскільки задоволений або незадоволений споживач покупкою, адже саме після споживання товару або послуги у споживача формується думка, з приводу власне самого іміджу магазину. Однак не слід забувати, щоб спонукання до покупки виходило безпосередньо від самого товару інакше продаж перетвориться в нескінчену угоду з покупцем.

Список використаних джерел:

1. Божкова В.В. Мерчандайзинг: Навчальний посібник / В.В. Божкова, Т. О. Башук .– Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. – 125 с.
2. Войчак А. В. Маркетингові дослідження: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2001. — 119 с.
3. Канаян К. Мерчандайзинг / К. Канаян, Р. Канаян – М.: РИП-холдинг, 2006. – 256 с.

СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ДЕРЖАВИ

Ідубба Л.Х. – студентка 5 курсу 4 групи ЕФ
Науковий керівник: Кирилов Ю.Є. – д.е.н., професор

Основні етапи і фактори, що визначали процес формування та розвитку демократичної держави, були спільними й у становленні та розвитку громадянського суспільства і правової держави. Розвинене громадянське суспільство і правова держава складають основу сучасної демократії. Становлення сучасної демократії пов'язане з утвердженням у процесі капіталістичного розвитку нового, у порівнянні з Середньовіччям, світогляду, в основі якого лежить ідея вроджених невідчужуваних прав людини. Така нова система світогляду утверджувалась у процесі реалізації у всіх сферах суспільного життя ліберального вчення. Саме тому сучасна демократія часто йменується ліберальною демократією. І хоча сучасна демократія не зводиться цілком до лібералізму, його роль, як домінуючої ідеології, що визначає ключові принципи організації і здійснення державної влади, у всіх сучасних розвинених країнах залишається незмінною.

Пряма демократія, як форма політичної організації суспільства, у своїх первісних формах спостерігалась ще у примітивних суспільствах періоду родового ладу. У західній політичній традиції виникнення ідеї демократії асоціюється з містами-державами (полісами) Стародавньої Греції. Давньогрецька демократія в багатьох своїх аспектах суттєво відрізнялась від демократії наших днів. Вона являла собою насамперед систему прямого правління, за якої весь народ, а точніше, сукупність вільних громадян, був ніби колективним законодавцем і якій не була відома система представництва. Таке положення було можливим у силу обмежених розмірів давньогрецької держави, яка охоплювала місто і прилеглу до нього сільську територію з населенням, як правило, не більше десяти тисяч громадян [1, с.87].

У давніх демократичних містах-полісах кожен громадянин був наділений правом участі у прийнятті рішень, що стосувались його життя і діяльності. За деякими оцінками, рядовий громадянин протягом свого життя принаймні один раз мав можливість зайняти виборну посаду з числа тих, що існували в місті-державі. Це було можливо тому, що основним способом вибору громадян для виконання суспільних обов'язків був жереб, і всі, хто володіли виборчими правами, мали рівні шанси бути обраними на той чи інший пост. У силу активного використання жеребкування при призначенні громадян на виборні посади в античній демократії не зміг знайти належного розвитку інший важливий атрибут сучасної демократії – інститут виборів.

Відсутність системи представництва в античних європейських державах упродовж усієї їх історії перетворило пряму демократію на цілком відносний інститут.

Така антична система призначення громадян на ті чи інші пости за жеребкуванням не використовувалась у подальшому в якості альтернативи виборам.

Античній демократії був також невідомий розподіл між законодавчою і виконавчою владою – обидві гілки зосереджувались у руках активних громадян. Референдум і громадянська законодавча ініціатива, які передбачені в чинних конституціях таких країн як, наприклад, Швейцарія й Італія, можна розглядати як елементи прямої демократії, успадковані сучасною демократією від минулого.

Інша важлива відмінність між античною демократією і сучасною полягає у тлумаченні принципу рівності. Антична демократія не тільки була сумісна з рабством, але й передбачала його в якості умови звільнення від фізичної праці вільних громадян, які присвячували себе вирішенню суспільних проблем. Сучасна демократія не визнає в політичній сфері відмінностей (дискримінації чи привілеїв), які б ґрунтувались на соціальному походженні, класі, расі чи статі.

Формування основ сучасної демократії відбувалось у Новий час у контексті формування ідей свободи особистості, громадянського суспільства, народного суверенітету, національної держави тощо, коли феодальні хартії і вольності змінюють законодавчі механізми обмеження одноосібної влади монарха. В епоху буржуазних революцій кінця XVIII ст. у Західній Європі й на Північноамериканському континенті остаточно утверджується ідея про те, що нація, яка є колективним сувереном, не може порушувати вроджені права окремої особистості, які є цінністю вищого порядку і які передують самій державі. Більше того, правові акти, прийняті законодавчим органом, повинні не лише не посягати на вроджені права, але й слугувати гарантією їх реалізації, забезпечуючи дійсне користування цими правами. Основоположне значення для формування й утвердження демократії мала проголошена в Новий час ідея про вроджені, невідчужувані права кожної людини на життя, свободу, гідність, недоторканність і безпеку, опір пригніченню.

Стрижнем державотворчого процесу протягом першої половини 90-х років XX ст. був конституційний процес, що мав забезпечити утвердження стійкої системи державної влади, національної правової системи, законності й правопорядку. Розгортання конституційного процесу ускладнювалось сповільненим виробленням науково обґрунтованої моделі майбутнього суспільно-політичного устрою, протистоянням гілок влади та непримиренною боротьбою навколо питань законодавства різних політичних сил (статус Республіки Крим, державна мова, державна символіка, приватна власність, розподіл владних повноважень та ін). Узгоджувальним комісіям усе ж вдалося дійти згоди і 28 червня 1996 р. Конституція була прийнята.

Основний Закон проголосив Україну демократичною, соціальною, правовою державою. Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека були визначені найвищими цінностями.

Щоб демократія стала у суспільстві новою діючою системою влади, важливо щоб люди не тільки розуміли сутність її основних принципів, а й були згодні жити згідно з цими принципами – самостійно, без постійної опіки, всесильної влади, з усією повнотою відповідальності.

Наша країна не дуже багата демократичними традиціями. По суті, протягом всього періоду радянського тоталітаризму в Україні не розвивалися елементи особистих свобод і правової держави, демократичної свідомості суспільства та особистості. На сьогоднішньому етапі важливо не прискорювати штучними засобами процес демократизації суспільного життя, проте не варто і гальмувати його схожими методами. Демократія має визрівати на національному ґрунті поступово і послідовно, її межі повинні бути обумовлені логікою розвитку посткомуністичного суспільства, його трансформацією.

Основними передумовами формування демократичного суспільства в Україні є розширення економічної свободи, радикальна зміна інститутів суспільства, усієї системи цінностей й психології людей, які породила тоталітарна система, підвищення рівня політичної дисципліни і політичної культури громадян, встановлення ефективного контролю суспільства над політикою можновладців, подолання економічних проблем.

Динамізм демократичних процесів в Україні залежить від рівня політичної активності громадян, економічної, соціальної й політичної стабільності суспільства, співвідношення політичних сил, розвитку національної ідеї та правосвідомості.

Важливою передумовою демократії є високий рівень політичної та правової культури суспільства, як і його культури взагалі. Зокрема, сучасна демократія передбачає інтелектуальну, моральну і психологічну компетентність громадян у прийнятті політичних та правових рішень. Важливим засобом формування такої компетентності народу є його реальна систематична участь у прийнятті конкретних рішень політичного і правового характеру. Це також означає, що демократична держава несе відповідальність за те, щоб усі її громадяни мали змогу отримати освіту, яка б дозволяла їм брати участь у суспільно-політичному житті.

Таким чином, демократія набуває реального характеру лише тоді, коли вона ґрунтується на відповідних їй формах свідомості та культури суспільства, а її життєздатність безпосередньо залежить від психологічної готовності громадян відстоювати її принципи перед лицем тих, хто посягає на неї. Влада держави реально простягається настільки далеко, наскільки громадяни усвідомлюють себе залежними від неї. Тому усвідомлення громадянами їх особистої чи суспільної свободи обумовлює відповідне обмеження державної влади.

Список використаних джерел:

1. Білоус А. Політико-правові системи: світ і Україна: Навч. посібник. / А. Білоус – К.: Асоціація молодих українських політологів і політиків, 2000.–200 с.

ІНОВАЦІЙНЕ РОСЛИННИЦТВО – ЕКОНОМІКА ВИРОБНИЦТВА СОРИСУ

Йоенко І.О. - студент 4 курсу 2 групи АФ

Науковий керівник: Золотун О.В. – к. с.-г. наук, доцент

Рівень виробництва круп'яних культур у південній частині Степу України, зоні ризикованого землеробства, не задовольняє потреб народного господарства. Причина тому — тривалі бездощові періоди під час вегетації рослин, сильні посухи, які повторюються практично через кожні два-три роки. Вирощування однієї із культур круп'яної групи — рису зосереджено тут на рисових плантаціях із зрошувальними системами, які займають близько 62 тис. га. За сучасних економічних умов, з огляду на постійне зростання цін на енергоносії, добрива, сільськогосподарську техніку та низькі закупівельні ціни на рис, раніше рекомендовані інтенсивні рисові сівозміни з високою часткою насичення рисом не можуть ефективно впливати на економіку господарств. Тому нині як ніколи гостро постає питання насичення рисових сівозмін новими культурами на агрономічно й економічно обгрунтованому рівні. В цьому плані безперечно цікава відносно нова круп'яна культура — сорис, близький родич усім відомого рису і зернового сорго, яка поєднала в собі переваги обох.

Сорис— це сільськогосподарська культура, спільний продукт вчених з інститутів України та Молдови. Автором культури вважається Морару Георгій Андрійович. Гібрид з рисоподібними зернами і тонким стеблом був отриманий на основі зернового сорго і був названий Сорго рисоподібне (*Sorghum orysoïdum*), або скорочено, сорис. Сорис зібрав в собі найкращі властивості сорго (посухо -, жаростійкість, невибагливість до ґрунтових умов і т. д.) і диких рисоподібних форм (хороші смакові якості, високі показники скловидності, твердості ендосперму, екструзивних здібностей), які зумовлюють якість отриманої крупи на рівні з рисом.

Нова культура може повністю витіснити з полів України в'єтнамський рис, так як вона пристосована до несприятливих високих температур та низької вологості повітря. Посіви сорису стійко витримують сухий и жаркий клімат Причорноморських і Приазовських степів, можуть подовгу рости без дощів і без поливу, і навіть на незрошуваних землях дають високі урожаї. Насіння сорису може прекрасно розвиватися навіть при температурі ґрунту 10 - 12 градусів. По собівартості вирощування сорису обходиться майже в два рази дешевше, ніж виробництво рису.

Зерно сорису, яке продукують в Україні, має світло-жовтий колір, округло-овальну форму, склоподібне, без плівок, маса 1000 зерен 28-32 г. Його розміри в межах 3,5 - 4 мм. Зернівка гола (плівчастість 10-15%), має плодову і насінєву оболонки, тонкий алейроновий шар, розвинутий зародок (4-5% від маси зерна). Сориз багатий на цінні для організму людини речовини.

В умовах зрошення за останні десять років урожайність зерна коливається в межах 69,9 - 82,0 ц/га, без зрошення - 25,0 - 57,4 ц/га. Зберігає соковиті стебла при повній спілості зерна.

Зерно сорису використовують у тваринництві та птахівництві.

Доведено, що кількість яєць від курей-несучок, яких годували сорисом, збільшувалося на 25 – 40 % у порівнянні з тими, яких годували пшеницею і кукурудзою.

У харчовій промисловості використовують крупу сорису для споживання у вигляді каші і для приготування різних страв з неї. Практика показала, що каша, зварена із зерен сорису, за смаком практично нічим не відрізняється від рисової. Як доповнення до пшеничного, в хлібопеченні використовують і борошно сорису (25 – 30 %).

Також сорис використовують для одержання спирту в лікєро-горілчаному виробництві. Сорис є чудовою сировиною для приготування пива. За такими показниками, як екстрактивність зерна, характер проходження процесу шумування й кольори пива, сорис не уступає ячменю й повністю відповідає технологічним вимогам виробництва.

У переробній промисловості сорис є сировиною для виробництва етанолу, який вважається екологічно чистим бензином.

Сорис вигідно вирощувати в Україні, особливо в несприятливих погодних умовах південних областей, де врожаї традиційних культур нестабільні. Вирощування сорису сприятиме зростанню обсягів виробництва зерна для виготовлення крупів в країні, підвищенню рентабельності сільськогосподарської продукції.

Стимулюючими факторами є висока технологічність культури в цілому та зерна, серйозна зацікавленість споживачів перспективами використання. Аналіз формування собівартості продуктів переробки зерна сорису та тенденцій на ринку зерно продуктів показує, що ця культура може бути вигідною, як для тих, хто її вирощуватиме, так і для тих, хто буде її переробляти, використовувати та споживати.

Сорис є культурою універсального використання, надзвичайно сухостійкою й за продуктивністю серед ярових зернових культур не має собі рівних у посушливій зоні України.

Список використаних джерел:

1. Макаров Л.Х. Сориз — цінна круп'яна культура / Л.Х. Макаров, С.П. Шукайло // Зрошуване землеробство. — 1998. — Вип. 41.
2. Філіп'єв І.Д. Сориз — нова цінна круп'яна культура / І.Д. Філіп'єв, Л. Макаров, С. Шукайло // Вісник аграрної науки. — 1995. — № 7.
3. Агротехніка сориза, <http://urozhayna-gryadka.narod.ru>
4. Студопедія, <http://studopedia.info>

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Каляміна О.С. – студентка 6 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник: Панкратьєва Т.Л. – асистент

Найважливіші галузі відтворення людини: освіта і виховання (в т. ч. культура), фундаментальна наука - за природою своїх функцій відносяться до некомерційної, неринкової сфері. Тому для ефективного розвитку вони вимагають використання притаманних їм методів керівництва, політичного та юридичного регулювання і вельми обачного, обмеженого застосування ринкових важелів. За цих обставин держава повинна стати рушійною силою розвитку, накопичення і використання знань, організовуючи суспільство для цілей інноваційного розвитку в інтересах підвищення якості життя людей.

Через ускладнення системних управлінських завдань важливим аспектом формування та розвитку економіки знань стає державне регулювання та підтримка усіх її складових (інновації, освіта та ІКТ). Необхідність державного впливу обґрунтована з позицій різних підходів, що використовуються в економічній теорії інновацій (як неокласичний, так і еволюційний підходи, а також їх різновиди, представлені марксистської, шумпетеріанської і постшумпетеріанської парадигмами). Держава має вибудовувати оптимальну економічну і соціальну політику за існуючих обмежень, зокрема, обмежених бюджетних витрат, зростаючої конкуренції на національних і глобальних ринках, високої швидкості оновлення на високотехнологічних ринках і величезних ризиків впровадження інноваційних проєктів. За цих умов змінюється і роль держави, яка змушена виступати активним посередником між агентами попиту та пропозиції - бізнесом та споживачами.

Від державних інститутів, відповідальних за економічну політику, потрібне вміння правильно оцінювати і прогнозувати інвестиційну ситуацію в різних секторах економіки; оцінювати ситуацію і в регіонах, слаборозвинених з точки зору високих технологій; оцінювати неконкурентні галузі та сектори економіки й розробляти або програми їх розвитку та вбудовування в економіку знань або ж поступового їх згортання в тих випадках, коли аналіз показує, що суттєві інвестиційні вливання не принесуть відчутних результатів навіть у віддаленій перспективі; визначати пріоритетні сфери, за якими відбувається розвиток економіки знань. Збирання відповідної інформації і перспективна оцінка відсталих територій дозволяє сформулювати реалістичні завдання розвитку економіки знань.

Основою для розбудови економіки знань є розвиток людського потенціалу, який, у першу чергу, залежить від державної політики в сфері освіти.

Сфера діяльності держави з управління накопиченням знань – розвиток інфраструктури, формування державної політики, умов і систем стимулювання і надання доступу до державних банків інформації, вкладення коштів в наукові дослідження і дослідно-конструкторські розробки та сферу

освіти. Незаперечно велике значення освіти в сучасному суспільстві, оскільки саме воно відіграє вирішальну роль у сфері науки: освіта є живильним середовищем науки, джерелом наукових ідей.

Дослідження тенденцій розвитку освітньої складової економіки знань дозволило виділити основні напрями державного регулювання цієї складової, які мають забезпечити розвиток людського потенціалу економіці знань [132].

Перший напрям – розширення доступу до освіти та сприяння соціальному захисту учасників навчально-виховного процесу. Європейська Комісія в 2000 р. прийняла меморандум «Навчання через все життя». Його поява пов'язана з тим, що, по-перше, в економіці знань доступ до інформації і знань, мотивація їх використання стають ключем до зростання конкурентоспроможності особистості; по-друге, у складних соціально-політичних умовах тільки освіта дозволяє людині орієнтуватися в культурній, етнічній і лінгвістичній багатоманітності світу. В Україні у напрямі формування мережі загальноосвітніх закладів держава гарантує конституційне право для кожного громадянина на доступність і безоплатність здобуття повної загальної середньої освіти. Якщо в економіці в цілому чи в окремії її ланці зростає продуктивність праці, то можна говорити про розширене відтворення робочої сили, одним із передумов якого є підготовка і перепідготовка кадрів. Останнє значною мірою залежить від доступності професійної освіти, під якою треба розуміти не лише можливість здобуття першої професійної освіти, а й досягнення бажаного її рівня та якості. У процесі неперервної освіти формується людський капітал різних вікових груп. В українських ВНЗ основне ядро контингенту студентів – молодь 16 – 24 років. Проте на фоні зростання загальної чисельності студентів частка вікової групи 15 – 24 років поступово скорочується. Ця тенденція формується як внаслідок впливу демографічного фактору, так і зростання обсягів надання освітніх послуг для потреб економіки в кваліфікованих кадрах (здобуття другої освіти, підвищення кваліфікації, перепідготовка) для осіб старше 30 років. Представники цієї вікової категорії, як потенційні трудові мігранти, прагнуть здобути вищу освіту, сподіваючись, що український диплом про вищу освіту буде визнаний в інших країнах.

Другий напрям – забезпечення реалізації кадрової стратегії галузі, спрямованої на збереження і розвиток наукових та педагогічних шкіл, впровадження об'єктивної оцінки наукової та педагогічної діяльності. Останнім часом дедалі більше людей усвідомлює важливу роль освіти не лише в розвитку економіки України, але й у зростанні добробуту населення, його життєвого рівня. Тобто освіта є одним із найважливіших ресурсів досягнення національних цілей. Формування ефективної освітньої траєкторії неможливе без перегляду вектору розвитку системи освіти, визначення нових перспективних напрямів стратегічних змін, які відображають потреби еволюції економіки та суспільства України.

Стандарт – це не лише зміст навчання, але й структура навчальних програм і результати їх засвоєння; умови, у яких відбувається навчально-виховний процес.

Оскільки процес формування нових знань, розроблення освітніх програм, а також підготовки кваліфікованих фахівців досить тривалий, надзвичайно важливо передбачити потреби в кадрах на перспективу. Тобто йдеться про становлення цілісної системи освіти протягом усього життя, здатної адекватно відображати потреби громадян майбутнього та забезпечувати конкурентоспроможність економіки.

Третій напрям – забезпечення інноваційного характеру розвитку вищої освіти. Важливим напрямом модернізації освіти є широке застосування інноваційних освітніх технологій. Основа інформаційних технологій – інформація та засоби її передавання. Їхня мета – виробництво нової інформації, яку використовуватимуть для виховання новаторів. XXI століття фахівці називають періодом активного впровадження інноваційних технологій у різні сфери економічної діяльності, зокрема освіти. Формування інноваційних освітніх траєкторій покликане забезпечити майбутніх фахівців знаннями, необхідними для зміцнення конкурентоспроможності економіки України. Для цього потрібно забезпечити стратегічне планування розвитку освіти, що передбачає освоєння технологій масового формування інноваційних освітніх траєкторій як важливого самостійного стратегічного напрямку. Це один із тих основних інструментів, які допоможуть подолати глобальну кризу, за якої нинішня система освіти не здатна задовольнити майбутні потреби економіки та суспільства.

В умовах здійснення інформаційних змін все більш усвідомленим стає визнання значення первинної тріади освіта – наука – виробництво в процесі реалізації інноваційної стратегії розвитку промислового виробництва в Україні, де роль освіти полягає у пов'язуванні цієї тріади як по вертикалі (загальна, початкова і середня професійна освіта), будучи постачальником педагогічних кадрів і технологічних розробок, так і за горизонталлю (наука і виробництво), забезпечуючи промисловість інженерно-технічними та управлінськими кадрами.

Список використаних джерел:

1. Геєць В. М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку / В. М. Геєць; НАН України; Ін-т екон. та прогнозує. НАН України. - К., 2009. — 864 с.
2. Економічна колекція // Економіка знань в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://economycollection.ru/category/category1/page/3>.
3. Управління персоналом в умовах економіки знань : моногр. / кол. авт.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. К. Семів. – К. : УБС НБУ, 2011. – 406 с.
4. Штангрет А. М. Формування економіки знань в Україні : характеристика, оцінка та моделювання : моногр. / А. М. Штангрет. — Львів: Укр. акад. друкарства, 2011. — 248 с.

ФУНКЦІЇ ТА ПОВНОВАЖЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: РЕФОРМУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ДОКТРИНИ

**Карбовська А.О. – студентка 6 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник: Петько В.М. – старший викладач**

Із часу проголошення незалежності в Україні й досі не вдалося створити ефективно діючу систему місцевого самоврядування. Існуюча модель самоврядування потребує суттєвого вдосконалення, що передбачає перерозподіл повноважень між органами публічної влади різних рівнів, тобто, реформування системи територіальної організації влади. Важливого значення в цих умовах набуває якість чинної нормативної бази місцевого самоврядування, її здатність бути надійною основою щодо тих процесів, які відбуваються у правовому регулюванні місцевого самоврядування і є характерними для сучасного етапу його розвитку.

Значної актуальності у контексті реформування системи територіальної організації влади в Україні набувають, зокрема, проблеми визначення способу конституційно-правового регулювання повноважень органів місцевого самоврядування. З огляду на це, аналіз зарубіжного досвіду з питань децентралізації публічної влади та забезпечення ефективності місцевого самоврядування викликає неабиякий інтерес, так само й питання можливості використання іноземного досвіду в Україні стають дедалі більш важливими.

Як зазначалося, в Європейській хартії місцевого самоврядування місцеве самоврядування визначено як «право і спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання і управління суттєвою часткою суспільних справ». В аналогічний спосіб Конституція України закріплює місцеве самоврядування як право територіальної громади «самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України» (ст. 140). Ці положення є правовим утвердженням принципу законності місцевого самоврядування, юридичним вираженням якого є вже досліджувана в даній роботі конституційна норма ч. 2 ст. 19 основного закону України, згідно з якою органи місцевого самоврядування та їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією й законами України. З іншого боку, оскільки Хартію ратифіковано і вона стала, відповідно до ч. 1 ст. 9 Конституції України, частиною національного законодавства, в Україні існує принцип «негативного» регулювання повноважень органів місцевого самоврядування, визначений Європейською хартією місцевого самоврядування [1].

Отже, норми національного законодавства України вступають у суперечність із вказаним положенням Хартії стосовно передбаченого Конституцією України «позитивного» («спеціально - дозвільного») принципу діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Фактично положення національного законодавства України забороняють органам

місцевого самоврядування вирішувати питання, повноваження на вирішення яких прямо не передбачено законом.

Більше того, з наведених конституційних положень чітко випливає, що спосіб здійснення всіх повноважень органів місцевого самоврядування має бути визначений саме на рівні закону. Такі приписи нівелюють цінність локального підходу до правового регулювання статусу органів місцевого самоврядування та локальної правотворчості загалом, фактично позбавляючи його предмета правового регулювання. Вказаний підхід також зводить нанівець ініціативу органів місцевого самоврядування щодо забезпечення нагальних потреб населення територіальної громади. Разом із тим треба наголосити, що однією з вимог Європейської хартії місцевого самоврядування є можливість пристосувати здійснення повноважень органами місцевого самоврядування до місцевих особливостей та потреб, адже саме у цьому і полягає цінність місцевого самоврядування.

У будь-якому разі чинний на сьогодні в Україні підхід не є правильним, оскільки він зводить нанівець ініціативу органів місцевого самоврядування із забезпечення нагальних потреб населення територіальної громади. Водночас очевидно, що повністю відмовитись від спеціально-дозвільного принципу діяльності органів і посадових осіб місцевого самоврядування нині видається неможливим, бо при здійсненні делегованих повноважень органи місцевого самоврядування виступають передусім як представники держави. Так чи інакше, у ході проведення адміністративної реформи в Україні необхідно чітко визначити спосіб конституційно-правового регулювання повноважень органів місцевого самоврядування, обравши «позитивний» чи «негативний» способи або ж певне їх поєднання. Тому, а також з урахуванням особливостей правосвідомості українського суспільства і службовців публічної адміністрації, з огляду на передбачену нормами Хартії можливість адаптувати її положення до місцевої специфіки, доцільним видається зберегти в Україні спеціально-дозвільний принцип діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування для здійснення делегованих державою повноважень, а для реалізації власних (самоврядних) завдань та повноважень – застосовувати загальнодозвільний принцип.

Отже, положення законодавства України фактично забороняють органам місцевого самоврядування вирішувати питання, повноваження на вирішення яких прямо не передбачено законом. Більше того, з наведених конституційних положень чітко випливає, що спосіб здійснення всіх повноважень органів місцевого самоврядування має бути визначений саме на рівні закону.

Список використаних джерел:

1. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

ІМІДЖ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ПРАЦІВНИКА

Карпенко К. – студентка БТФ

Науковий керівник: Виноградова Т.І. – старший викладач

Імідж професіонала – поняття, що залучає не тільки його зовнішні ознаки, тому і самих професіоналів і фахівців цікавить питання про структуру і особливості формування іміджу. До сього дня в психології нема точного визначення, що таке імідж і з яких складових частин він складається. Не повністю визначено, за якими законами він формується і існує.

Ми розглядаємо імідж як образ людини – професіонала в цілому; тобто, як вона сприймається іншими людьми. Це комплексне уявлення оточуючих про зовнішній вигляд, внутрішній світ, людські та ділові властивості, життєвий та професійний досвід фахівця.

Імідж професіонала робить великий вплив на його цільову аудиторію та професійне оточення. Тому ми вважаємо, що імідж пов'язаний з компетентністю, професійною майстерністю та його психологічною культурою.

Імідж – це соціально сприйманий образ людини. Фахівець повинний мати високий рівень професіоналізму та притягувати до себе інших завдяки власним особистісним даним.

Особистий імідж – це ваш образ. Ви не можете не мати іміджу. Хочете ви цього чи ні, оточуючі бачать те, що ви вибрали, щоб показати їм. Те, як ви йдете, сидите чи стоїте, є результатом навчання, темпераменту та умов, але те, як ви одягаєтесь, є результатом вашого особистого вибору.

Особистий імідж визначається складним набором внутрішніх і зовнішніх факторів, що складають самоімідж, бажаний і необхідний імідж.

Імідж ділової людини – це повний образ особистості, в якому найяскравіше втілене те, як особистість виглядає, говорить, одягається, діє; її вміння триматися, осанка, поза і мова тіла, аксесуари.

У спілкуванні це певне повідомлення, яке людина-професіонал передає власному оточенню, і яке містить в собі інформацію про себе, розкриває власні особливості. Головною частиною такого повідомлення є інформація про власну унікальність та неповторність.

Імідж виділяє ціннісні характеристики людини, які є соціально привабливими. В ньому відображені скриті потреби оточуючих людей, ті риси, що є приємними для його аудиторії.

Імідж показує, як одна людина виглядає в очах інших людей. Але створити враження на інших, ще не означає створити власний імідж тому, що враження – це реакція миттєва та така, що минає. Імідж це складне утворення, що формується і діє тривалий час, а потім може майже не піддаватися змінам. Правильно побудований імідж є заставою професійного успіху. При його формуванні виконується наступне правило: спочатку професіонал працює на свій імідж, потім вдало побудований імідж працює на професіонала, допомагає йому досягти успіху та соціального признання.

Поняття іміджу стосується не тільки зовнішності професіонала. Гарні зовнішні дані та ідеальний костюм не є чинниками позитивного іміджу тому, що їх володар може бути поганим спеціалістом, не мати гарних стосунків з оточенням, викликати недовіру й засудження з боку інших з-за порушень моральних норм професійної діяльності.

Імідж залучає до себе і професіоналізм людини, і її внутрішній світ, і особливості взаємин фахівця з оточенням.

Ми вважаємо, що складовими компонентами іміджу професіонала є зовнішні компоненти іміджу; професійна спрямованість; професійна компетентність; професійно-важливі психофізіологічні особливості; професійно-важливі властивості особистості.

Психологічно імідж найбільш пов'язаний із спілкуванням. Знання засобів ефективного ділового спілкування забезпечує ефективність формування власного іміджу.

Окремого значення набувають психофізіологічні властивості, що приділяють особливості рухів, мовлення, швидкість реакції професіонала, що створюють зовнішню сторону іміджу людини.

Зовнішніми компонентами іміджу є: фізичні дані; одяг та зачіска; особливості поведінки – манери, рухи, міміка, жести; мовлення та голос – розвиненість мовлення, швидкість мовлення, тембр голосу; запах.

У зовнішній складовій іміджу важливу роль відіграють зовнішні та демографічні дані людини – професіонала: вік, стать, ріст, вага, комплекція, зовнішній вигляд, зовнішні індивідуальні особливості, наявність або відсутність зовнішніх дефектів.

Важливу роль відіграє особливості одягу, часто говорять про візуальний імідж людини, стиль одягання, аксесуари, косметику. Візуальний імідж ставить різні вимоги для людей різних професій.

Зовнішній вигляд повинен відповідати професійним вимогам (дресс – коду професії), віку та особливостям зовнішності, соціально-культурним особливостям оточення, ситуації, гендерному статусу.

Загально відомо, що одна людина сприймає іншу за допомогою всіх сенсорних каналів, так людина може сприймати візуальну, слухову, смакову, нюхову, тактильну інформацію.

Головна роль належить візуальній інформації, люди мають судження один про одного в основному не на підставі слів, а на підставі спостереження за рухами, жестами, мімікою, манерами іншої людини, Слухова інформація підтверджується, анулюється, посилюється завдяки аналізу супутніх жестів.

Важливу роль відіграє тембр голосу, інтонації і модуляції голосу, швидкість мовлення. Наприклад, оптимальна швидкість мовлення – 120–150 слів за хвилину. Якщо швидкість менша, людина втрачає інтерес, якщо людина говорить швидше, частина інформації втрачається.

Важливе значення має й запах. Важкий, неприємний запах може відштовхнути одну людину від одної, при цьому, той партнер, якого він дратує не завжди зможе відповісти, чому інша людина створила неприємне враження.

Імідж людини професіонала складається з двох частин: уявлення про нього з боку оточення та уявлення професіонала про себе.

Уявлення про професіонала з боку оточення пов'язане з поняттям соціальної перцепції, з складом інформації (характеристикою суб'єкта), та особливостями процесу соціальної перцепції. Склад інформації залежить від особливостей суб'єкту та об'єкту сприйняття, тому, що до процесу соціальної перцепції залучені дві особи, що взаємодіють та сприяють одна одну, і така взаємодія породжує прояв певних особистісних характеристик.

Вже при першому погляді на людину можна сформувати певне уявлення про неї. Нерідко перше враження відіграє визначальну роль в оцінці особистості оточуючими. Для відтворення в уяві образу людини важлива кожна деталь: щонайменший рух голови і очей, погляд, рукостискання, манера говорити і одягатись тощо. Одним словом, мова йде про особистісний імідж як образ суб'єкта, що виникає безпосередньо під час вербального чи невербального спілкування з людиною. Образ, що створюється у ході безпосередньої взаємодії, достатньо стабільний. Він здатний існувати навіть у відсутності людини, що є його прообразом. Цікаво, що імідж може бути досить сталим навіть всупереч подальшій поведінці суб'єкта.

Вважається, що люди судять про нас за зовнішнім виглядом, враженням, яке ми створюємо протягом перших п'яти секунд розмови. Саме такі якості особи, як зовнішність, голос, уміння вести діалог можуть зіграти вирішальну роль у кар'єрі і у всьому житті. Але робота над створенням іміджу ділової людини не зводиться лише до створення зовнішнього образу, який може маскувати реальну сутність людини. Зовнішній вигляд – це лише стиль, обумовлений внутрішнім складом особистості.

Першим аспектом (етапом) формування іміджу є рівень самооцінки людини, яка значною мірою визначає її поведінку. Занижена самооцінка сковує людину, завищена – не дозволяє об'єктивно оцінювати ситуацію і себе в ній. В уявленні про себе важливу роль відіграють цілісність сприйняття власного образу, адекватна самооцінка, знання особливостей свого характеру, позитивне відношення до себе, об'єктивність, адекватна, або зайва самокритичність.

Слід зауважити, що особистісний імідж – важлива складова професійного іміджу. Це пов'язано з тим, що суспільна думка за сприянням засобів масової інформації декларує: потрібно досягти успіху в житті, а професійна кар'єра значною мірою допомагає людині в цьому та залежить від рівня розвитку позитивного професійного іміджу. Професійний розвиток особистості як суб'єкта діяльності відкриває перед нею перспективи кар'єри, визнання, зростання авторитету, виступає умовою особистісної та професійної самореалізації, досягнення фахових вершин. Інакше кажучи, розвиток особистісних характеристик в процесі трудової діяльності – важлива умова професійної успішності та самореалізації індивіда. Ми вважаємо за необхідне відмітити, що сформований особистісний імідж є значущим для професіоналів, які працюють в системі «людина – людина».

ЛІЗИНГ ЯК ФОРМА ОНОВЛЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ ПІДПРИЄМСТВ

**Кекух О.О. – студентка 3 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник –Смолієнко Н.Д. к.с.-г.н., доцент**

Перехід України до ринкової економіки і активне включення в світові господарські зв'язки вимагають відповідного розширення методів комерційної діяльності підприємств і організацій всіх форм власності. Нині гарантований успіх - це не тільки конкурентоздатний товар, а й вдало вибраний спосіб його реалізації. Саме тому в світовій практиці поширилися «нетрадиційні» форми комерційних фінансових взаємовідносин між продавцем і покупцем, де важливу роль відіграють різноманітні посередники: торговельні компанії, інвестиційні і страхові фірми, банки тощо. Однією з таких форм є лізинг.

В Україні лізинг як форма товарного кредитування перебуває на початкових етапах формування, а ринок лізингових послуг має великий потенціал. Стабільність його розвитку гарантується законодавчо-нормативним забезпеченням цього бізнесу та діяльністю компаній, які надають послуги лізингу. Світова практика довела ефективність надання лізингових послуг як одного зі способів фінансування капіталовкладень при збереженні фінансової незалежності підприємствами. Упродовж останніх років ринок лізингу набуває все більшої популярності серед українських підприємців, що підтверджується швидкими темпами його зростання.

В Законі України «Про лізинг» зазначається, що лізинг — це господарча операція, за якою суб'єкт підприємницької діяльності (лізингодавець) передає матеріальні цінності іншому суб'єктові підприємницької діяльності (лізингоодержувачеві) в користування за плату для підприємницької діяльності.

У більшості випадків лізинг трактується як довгострокова оренда машин, устаткування, транспортних засобів і споруд виробничого призначення. Тобто мова йде про передачу господарського майна в тимчасове користування на умовах певного терміну, зворотності та платності, або, інакше, — про отримання і виробниче використання майна, що не є власністю користувача.

У лізинговій діяльності функціонують три суб'єкти — виробник технічних засобів, який має реалізувати їх з одержанням повної вартості, лізингодавець як посередник між споживачем і виробником, і споживач, який не має коштів на придбання техніки.

Послуги фінансового лізингу на ринку України мають право надавати [1]:

- 1) фінансові установи, які внесено до Державного реєстру фінансових установ у порядку, встановленому законом;
- 2) юридичні особи, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але мають визначене законом та нормативно-правовими актами Держкомфінпослуг право надавати послуги фінансового лізингу.

Державна підтримка вітчизняного виробника техніки має йти не шляхом штучного здешевлення їх продукції, а через заохочення інвестицій у

переоснащення сучасним обладнанням і технологіями для значного підвищення якості продукції. Цього вимагає і СОТ, членом якої стала Україна.

Всі сторони, які задіяні в лізингових операціях, залишаються у вигаді: держава – через три-сім років повністю повертає інвестовані з держбюджету кошти; вітчизняні виробники сільгосптехніки – після відправки своєї продукції одразу одержують фінансові ресурси для відтворення виробництва в повному обсязі; аграрії – отримують нову техніку в кредит на три-сім років зі сплатою 22 відсотків першого внеску від загальної вартості машини.

Широке розповсюдження в світовій практиці лізинг отримав завдяки перевагам, які надаються суб'єктам угоди:

- можливе використання нової, дорогої техніки, високих технологій без значних одноразових витрат, оскільки при лізингу виробниче обладнання передається в користування без попереднього викупу;

- лізинг припускає 100% кредитування і, як правило, не потребує негайного початку платежів;

- лізинг також дозволяє спочатку випробувати машини, а потім закупити їх, а обладнання в сезонних галузях орендувати лише на час його фактичної експлуатації;

- лізинг дозволяє підприємству запобігти витратам, пов'язаним із моральним старінням машин і устаткування, і сприяє використанню найновіших об'єктів лізингу, що підвищує конкурентоспроможність лізингоодержувача;

- лізингові платежі в повному обсязі відносяться на собівартість продукції (робіт, послуг), виробленої лізингоодержувачем, і відповідно знижують оподатковуваний прибуток;

- майно за лізинговою угодою не зараховується на баланс лізингоодержувача, що не збільшує його активів і звільняє від сплати податку на майно.

- порядок здійснення лізингових платежів гнучкіший, ніж за кредитними угодами і дозволяє розробити зручну схему платежів;

- лізинг на відміну від кредиту дає змогу створити надійніші умови господарювання;

- підвищується ліквідність підприємств-лізингоодержувачів, тобто покращується такий важливий для ринкової економіки показник, як здатність своєчасно сплатити майбутні борги;

- перевагою лізингу є також можливість придбання лізингоодержувачем устаткування за залишковою вартістю після завершення лізингової угоди;

В умовах ринкових відносин лізинг дає можливість вижити малим, середнім і великим підприємствам. Підприємству-виробнику лізинг вигідний тим, що за його допомогою підтримується тісний зв'язок між виробниками і споживачами техніки. Вся інформація про недоліки використовуваного устаткування надходить до підприємства-виробника, яке усуває їх, підвищуючи конкурентоспроможність своєї продукції та розширюючи

можливості її збуту. Збуваючи продукцію за лізингом, виробник вирішує проблему отримання плати за неї, що зміцнює його фінансове становище. [2]

Необхідно розвивати повноцінні лізингові відносини, створивши належні організаційні умови шляхом опрацювання необхідних законодавчих актів, в яких, зокрема, дати чітке визначення концептуальної ідеї лізингових відносин, розробити механізм взаєморозрахунків між лізингодавцем та лізингоодержувачем, а також податкові пільги одержання кредитних ресурсів, механізм стимулювання банків для надання кредитів лізинговим компаніям. Оскільки лізингові відносини це не тільки засіб стимулювання реалізації нової прогресивної техніки, а й прискорення оновлення матеріально-технічної бази загалом та інтенсифікація розвитку національної економіки, залишається ще багато аспектів, які потребують подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про лізинг» // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 9–10. – 68 с
2. Колеснікова О.М. Перспективи розвитку лізингу в рамках змін законодавства // Науковий вісник Національного аграрного університету. – 2003.– Вип.66.– С.150-154.
3. Шибанін В.С. Системне оновлення і розвиток матеріально ресурсного потенціалу сільського господарства. — К.: ННЦ ІАЕ, 2005. — 276 с.

ПРОБЛЕМИ ЛОГІСТИКИ ЗЕРНОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Кичинський А. – студент 5 курсу 2 групи ЕП
Науковий керівник: Галат Л.М. – к.е.н., доцент

Логістика набуває все більшого значення для стабільної та ефективної роботи будь-якого підприємства, і зокрема, підприємств агропромислового комплексу. У найбільш загальному розумінні логістику визначають як теорію і практику управління матеріальними та інформаційними потоками, які забезпечують досягнення загальних цілей фірми за найменших витрат ресурсів. Логістика передбачає планування, організацію і контроль руху матеріальних і інформаційних потоків в просторі і в часі на шляху від первинного джерела сировини і матеріалів, внутрішньо фірмової їх переробки до виготовлення готової продукції і доведення її до споживача [1, с.348].

В умовах ринкових перетворень, розвитку ринків сільськогосподарської продукції формується нова інфраструктура та логістика зернового ринку. За адміністративно-командної системи в Україні склалася така інфраструктура і логістика розподілу вирощених зернових, яка базувалася на перевезеннях зерна малотоннажними автомобілями та залізницею, частково річками та зберіганням у припортових та залізничних елеваторах і розрахована була на внутрішнє споживання. Включення України у світові глобалізовані ринки зерна, висока привабливість експорту зерна призвела до суттєвого зростання виробництва та поставок на світовий ринок зернових культур. Уповдовж останнього десятиліття експорт зерна з України збільшився у 2,5 рази, та сягнув у 2016/2017 маркетинговому році 40 млн. т. Україна увійшла до трійки світових експортерів зерна, поступившись тільки США та ЄС. Загалом вітчизняна аграрна продукція експортується у понад 190 країн світу. За даними профільного міністерства, Україна експортувала у 2015/16 МР майже 39,5 млн т зерна, що на 13,5% перевищує попередній період. Зокрема експорт пшениці становив 17,4 млн. т., кукурудзи -17,39, ячменю – 4,4 млн. т., інших зернових культур – 256 тис. т. Поточного сезону прогнозується доведення обсягів експорту до 41 млн.т. [2, с.44].

Зернові логістичні ланцюги в Україні спрямовані у бік моря, тому що дві третини вирощеного збіжжя експортується на глобальні ринки. В перевезеннях задіяний автомобільний, залізничний, річковий та морський транспорт. Поступово змінюється і інфраструктура де здійснюється зберігання, до обробка, лабораторні дослідження та перевалка зерна на новій технологічній основі.

В Україні нараховується 33 зернових термінали з максимально можливою потужністю перевалки близько 50 млн т. зерна на рік, що дає можливість виконати експортні контракти на поставки зерна та мають ще деякі резерви.

До відміни обов'язкової сертифікації в Україні функціонувало близько 790 зерноскладів місткістю близько 33,5 млн. т. Інші склади, або не надають якісні послуги зі зберігання, або не мають належного технічного оснащення.

Такі сховища потребують додаткових витрат для зберігання, сушіння та перевалки зерна.

Залізничні перевезення займають приблизно 60% загального обсягу перевезень зерна. За офіційними даними в Україні 12950 вагонів для перевезення зерна, з них інвентарних 10034, та 2916 власних. Цих вагонів достатньо для щомісячного перевезення 2,5 млн. т. зерна. Однак під час інтенсивних навантажень, та нерівномірності попиту на рухомий склад виникає дефіцит вагонів. Крім того, для третини зерновозів закінчився термін експлуатації (більше 30 років), та 62% мають значний термін експлуатації (21-30 років). До недоліків можна віднести і непрозорість використання вагонів.

3% перевезень зерна здійснюється річковим транспортом. Його потенціал не використовується, хоча річкові перевезення найдешевші. Якщо у 1990 році Дніпром перевозили 66 млн. т. вантажів, то у 2014 році лише 5 млн. т. [2, с.46]. Потенціал річки - це перевезення близько 7 млн. т зерна. Але для цього необхідні інвестиції в оновлення річкового флоту, поглиблення русла річки, подовження періоду навігації та інші.

Роль автомобільних перевезень у зерновій логістиці зросла в останні роки. Автодорогами перевозиться 36% обсягів зерна. Однак перевезення зерна великовантажними зерновозами призводить до руйнування дорожнього покриття та зростання викидів в атмосферу. Після прийняття вимог про обмеження ваги вантажних автомобілів до 24 т суттєво зростають витрати на його використання, а отже і логістичні витрати транспортування зерна.

Виникають проблеми з використанням наявної інфраструктури зберігання та перевалки зерна через велику кількість складів та інших споруд, які фізично і морально застаріли та не можуть забезпечити належне зберігання зерна. Ще більше таких об'єктів мають сільськогосподарські підприємства. Серйозною проблемою також є тривалий період виконання вантажо-розвантажувальних робіт через обмежені можливості і незадовільну організаційну роботу портів та елеваторів, а також оформлення супровідних документів.

На заводі зростанню обсягів експорту зерна може стати низка факторів, основними серед яких є якість продукції та зростання логістичних витрат. Кожна країна імпортер має власні санітарні вимоги до якості ввезеної на її територію агропродукції, вимоги імпортерів до зерна суттєво відрізняються. Тому потрібно формувати товарні партії, враховуючи вимоги конкретного покупця. Однак, існуюча система української логістики не дає можливості це робити в необхідних обсягах.

Список використаних джерел:

1. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник/ В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2013. – 779 с.
2. Маслак О. Логістика експорту зерна в Україні/ О. Маслак// Пропозиція. – 2016. - №11. – С. 44-46.

ТЕМПЕРАМЕНТ ЯК СКЛADOVA МОДЕЛІ МЕНЕДЖЕРА

Кириленко М.О. - студентка 3 к. ЕФ
Науковий керівник –Осадчук І.В. доцент

Великий український філософ Григорій Сковорода створив вчення про «властиву (споріднену) працю», яке набагато випередило час та ідеально відповідає потребам сьогодення, адже він звернув увагу на те, що кожна людина володіє особливими здібностями до виконання певної роботи. Робота є продовженням внутрішньої природи; виконуючи її, людина розкриває свій потенціал, удосконалюється та відчуває щастя від самореалізації. Пророчо сказав давньогрецький філософ Епікур, а Г. Сковорода його підтримав: «Подяка блаженній натурі за те, що необхідне зробила легким, а важке – непотрібним» [1]. На думку українського філософа, людина «хворіє думками», коли позбавлена спорідненої праці й радіє, коли живе за призначенням, що для неї немає більшої радості, аніж жити за покликанням. Мовою сучасного менеджменту це означає, що проблема функціональної некомпетентності – це проблема людини, яка займається «не своєю роботою», адже немає людей «безталанних», а є люди, які займаються не своєю справою. Індивідуальна природа людини, в першу чергу її темперамент, може сприяти становленню фахівця, а може зруйнувати життя йому й оточуючим. Особливо це стосується професії менеджера, який взаємодіє з багатьма людьми: підлеглими, колегами, керівниками, діловими партнерами, громадськими активістами тощо. Тому дослідження проблеми врахування людиною власного темпераменту при виборі професії менеджера і в своїй подальшій управлінській роботі є надзвичайно актуальним.

Мета дослідження: визначити місце та роль темпераменту в моделі менеджера українського підприємства.

У ході дослідження встановлено, що темперамент є вродженою властивістю особистості, яка значною мірою визначає індивідуально-психологічні якості людини і дуже важко піддається змінам [2]. Саме тому так важливо розуміти, що якщо за типом темпераменту людина не відповідає управлінській роботі, то виправити цю ситуацію в короткі терміни майже неможливо. А увесь час, доки триватимуть зміни, страждатиме не лише менеджер, а й усі, з ким він вступає в ділові відносини.

Є різні підходи до класифікації типів темперамента. Однак, для аналізу службової діяльності менеджера доцільно використовувати узагальнені характеристики типів темпераментів, відомих як: холерик, сангвінік, флегматик та меланхолик.

Встановлено, що менеджеру з холеричним темпераментом притаманні: пристрасть у роботі, швидкість дій та рішень, рухливість і енергійність в службовій діяльності; вміле керівництво підлеглими, здатність підняти їх на будь-яку справу; сміливість та самовіддача в складних умовах; любов до ризику та подолання небезпек; активність, критичність, ініціативність та самостійність

у громадській роботі. Такі люди досить комунікабельні, легко встановлюють емоційні зв'язки, постійно прагнуть бути попереду всіх, бути лідерами, дуже чутливі до думки інших і до оцінок підлеглих. В управлінській діяльності менеджерам з холеричним типом темпераменту можуть заважати такі негативні якості як: схильність до бурхливих емоційних реакцій, зриви в поведінці, підвищена дратівливість, швидка втомлюваність аж до повного упадку сил і депресії, неврівноваженість і нестриманість, грубість і безтактовність, самонадіяність аж до виявів зазнайства, легка зміна друзів, відкрите висміювання недоліків слабких людей, мстивість, нестійкість настрою, різка й неочікувана зміна почуттів, швидкі переходи від вираження симпатії до проявів антипатії, схильність до агресії при невдачах. Саме холерик в колективі часто є джерелом конфліктів, стресів, непорозумінь, порушником дисципліни і розповсюджувачем негативних традицій.

Менеджеру з сангвінічним темпераментом притаманні такі позитивні якості як: рухливість, цілеспрямованість, настирливість, лека пристосовуваність до нового оточення, вміння чітко і впевнено діяти в складних умовах, гнучкість розуму і зосередженість уваги, висока продуктивність при динамічній роботі, оптимізм і схильність до гумору, комунікабельність і колективізм, прагнення до лідерства, вміння швидко знайти контакт з підлеглими і завоювати авторитет, постійне прагнення до духовного збагачення і самовиховання. Однак, у цьому типі темпераменту криються і загрози для підприємства, адже у недостатньо професійного менеджера-сангвініка можуть проявитися такі негативні якості як: схильність до частих відволікань, незібраність, поспішність у рішеннях, нестійкість в інтересах і схильностях, непосидючість, нетерпеливість, формальне ставлення до своїх обов'язків при втраті інтересу до роботи, впертість і дратівливість у відповідь на критику, ненадійність у дружбі, необачність і безпечність в загрозованих умовах.

Менеджеру з флегматичним темпераментом властиві: надійність у роботі, впевненість і витримка навіть у складних ситуаціях, настирливість у досягненні цілі, дотримання виробленого розпорядку життя та системи в роботі, вміння терпіти і не жалітися на несприятливі умови, авторитетність серед підлеглих, бажання надавати їм будь-яку допомогу, постійність у дружбі з одним або двома колегами, відсутність страху дій в складних умовах та страху емоційних перевантажень. Такий менеджер в конфлікти не вступає і прагне до кінця виконати заплановане. Разом з тим у менеджера-флегматика є й недоліки: він важко опановує нові знання і навички, не вміє швидко реагувати на накази і розпорядження, не прагне позбавитися поганих звичок і стереотипів мислення, на критичні зауваження реагує занадто спокійно, пасивний у громадській роботі, з упередженням ставиться до окремих підлеглих, буває впертим, лінивим та інертним. Він не здатний одночасно виконувати декілька завдань, швидко переключатися з одного завдання на інше, схильний до лінощів, коли немає особливо термінових справ. Його «коник» - монотонна робота.

Щодо володарів меланхолічного типу темпераменту, то тут з'ясувалася цікава річ: таким людям легко добиватися високих результатів у трудовій діяльності,

де потрібна висока точність у роботі, а виконувати управлінську роботу на вищих рівнях управління їм досить важко. Адже, з одного боку, меланхолікам у більшій мірі, ніж іншим людям, властива висока вимогливість до себе і до оточуючих, скромність і тактовність, спокійне сприйняття похвали, вони прагнуть моральної чистоти й щирості, нетерпимі до фальші та брехні, а з іншого - вони майже завжди схильні до сильних переживань з незначних причин, вони досить важко вступають в контакт з незнайомими людьми, чутливо реагують на несправедливість, їх самолюбство легко вразити, вони дуже сором'язливі, нерішучі, можуть не вірити в свої сили, недооцінювати свої можливості, виявляти невпевненість перед керівництвом, хворобливо реагувати на погіршення ситуації, витратити багато часу на виконання нових завдань, відчувати сильний страх в загрозливих ситуаціях - навіть перед отриманням нового завдання. Отже, в спокійному оточенні менеджер-меланхолік добре справляється з обов'язками керівника молодшої ланки управління, гарно виконує монотонну роботу. Однак, йому важко виконувати організаторську роботу. Недоліки цього типу темпераменту часто приводять до того, що такий менеджер, якщо він обіймає високі посади в піраміді управління, авторитетом у підлеглих не користується.

Враховуючи, що організаторська робота є невід'ємною частиною управлінської праці, здавалось би, можна зробити висновок, що кращих успіхів в управлінні можуть досягти холерики, сангвініки та флегматики. Однак, на практиці не все так просто, адже «чисті» темпераменти трапляються дуже рідко і в ході дослідження у кожного менеджера ми зустрічали якості, які не можна віднести до типу темпераменту, який було виявлено в нього з допомогою тестування. Крім того встановлено, що в різних ситуаціях та сферах діяльності більш ефективними виявлялися різні менеджери з різними типами темпераменту.

Отже, темперамент є складовою моделі менеджера. Його роль у формуванні результатів управлінської діяльності менеджера важко переоцінити. Менеджер повинен знати не лише свій власний темперамент, а й темперамент своїх підлеглих, колег і керівників. В управлінській діяльності важко і було б неправильно завжди надавати перевагу будь-якому одному типу темпераменту.

Список використаних джерел:

1. Григорій Сковорода. Бджола та шершень : [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://ukrclassic.com.ua/katalog/s/skovoroda-grigorij/506-grigorij-skovoroda-bdzhola-ta-shershen> Бібліотека української літератури © ukrclassic.com.ua.
2. Ходаківський Є.І. Психологія управління : підручник // Є.І. Ходаківський, Ю.В., Богоявленська, Т.П. Грабар, 3-тє вид. перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2011.
3. Зельдович Б.З. Эффективный менеджмент : Практическое пособие для менеджеров [Електронний ресурс] // Б.З. Зельдович, Н.М. Сперанская, М.И. Фаенсон / Режим доступу:

ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ

Клепцов Д. - студент 4 курсу 2 групи ЕФ

Науковий керівник: Шепель Т.В. – к.е.н., доцент

Однією з ключових передумов розвитку будь-якого підприємства є наявність ринків збуту своєї продукції. За часів глобалізації вихід компаній на зовнішній ринок розглядається як спосіб розширення ринків збуту та підвищення ефективності виробництва. І хоча регулювання зовнішньоекономічної діяльності сьогодні здійснюється переважно центральними органами, але економічні результати такої діяльності так чи інакше реалізуються саме на місцевому рівні.

Суто в економічному плані масштаби, структура та динаміка експорту прямо впливають на такі показники розвитку регіону як валовий регіональний продукт, зайнятість, обсяги відрахувань до місцевих бюджетів тощо адже: експорт є каналом реалізації товарів та послуг; експортне виробництво є чинником зайнятості; конкуренція на світових ринках вимагає постійного підвищення якості товарів та послуг та удосконалення системи управління підприємством та проактивного підходу до виробничо-комерційної діяльності; а світові ринки постійно формують запит на розвиток нових виробництв та інновації [1]

За таких умов об'єктивно виникає потреба в розробці такого інструменту політики, за допомогою якого можна було б регулярно відслідковувати тенденції експортної діяльності на рівні області з тим, щоб адекватно реагувати на проблеми, які не дозволяють повною мірою розвивати та реалізовувати експортний потенціал області.

Регулярний моніторинг та оцінка відповідних змін є невід'ємним елементом системи стратегічного планування на регіональному рівні, адже без точної ідентифікації тенденцій та проблем неможливо адекватно відреагувати на пов'язані з ними виклики. Адже мова йде про оцінку стану експорту області; оцінку змін основних характеристик експортної діяльності; визначення інституційних чинників та напрямків їх впливу на експорт.

У сучасних умовах мета реалізації стратегії розвитку полягає у зміцненні єдиного економічного простору, політичної цілісності та безпеки регіону, його гармонійному функціонуванні на основі оптимальної спеціалізації в господарському поділі праці, використанні ресурсного потенціалу і конкурентних переваг. Формуючи стратегію у сфері експортної діяльності регіону, варто враховувати ситуацію і тенденції на світових ринках продовольства, оскільки наслідком науково-технічного прогресу став активний розвиток і розповсюдження інноваційних технологій не лише у сфері сільськогосподарського виробництва, але і виробництві продовольства [2]. Основні характеристики та тенденції розвитку світового продовольчого ринку, які впливають на стратегічну поведінку підприємств – виробників продукції

агропродовольчого спрямування, можуть бути визначені наступним чином: зміна структури споживання і зростання вимог до якості продуктів харчування в розвинених країнах, збільшення масштабів міжнародної торгівлі продуктами здорового харчування; зміна інституційної та організаційної структури світового ринку; випереджаюче зростання міжнародної торгівлі переробленими і готовими до вживання продуктами харчування в порівнянні із сировинними продуктами; зростання обсягів міжнародної торгівлі генетично модифікованими продуктами тощо. Такі тенденції будуть характерними для світового продовольчого ринку в наступні кілька десятиріч. За таких умов рівень конкурентоспроможності вітчизняної харчової продукції в умовах глобалізації економічної діяльності безпосередньо залежить від того, наскільки адекватно вище перераховані тенденції будуть відображені в корпоративних і конкурентних стратегіях підприємств, галузей та регіонів з однієї сторони, та адаптивної системи державної політики і регулювання у сфері зовнішньоекономічної діяльності, з іншої [3].

Херсонська область входить у південний економічний регіон України, зі значними потенційними можливостями для агропромислового розвитку: сприятливі природно-кліматичні умови для ведення сільськогосподарського виробництва, істотні природні ресурси, розвинене сільське господарство, наявність достатньої чисельності кваліфікованого персоналу, значні обсяги внутрішнього ринку збуту агропродовольчої продукції. Все це створює сприятливі передумови і можливості для розвитку агропродовольчого комплексу, який включає в себе сільське господарство і харчову промисловість. В той же час окремі показники, які характеризують рівень розвитку агропродовольчого сектору економіки регіону (рівень продуктивності праці, розвиток сучасних технологій, рівень інтеграції підприємств у світогосподарську систему, розвиток матеріального, інвестиційного забезпечення), значно поступаються розвиненим територіально-економічним комплексам інших країн.

Виходячи з цього, метою реалізації стратегії розвитку експортного потенціалу агропродовольчого комплексу області є перетворення існуючого потенціалу (шляхом повного використання наявних конкурентних переваг та формування нових через розширення зовнішньоекономічних зв'язків та структурну оптимізацію господарського комплексу) в реальне зростання показників діяльності регіональної економічної системи.

Херсонська область здійснює торгівлю з компаніями з понад ста країн світу. Основними експортерами регіону є міста Херсон, Каховка, Нова Каховка, а також Скадовський та Цюрупинський райони. В 2015р. найбільшими країнами, в які область експортувала свою продукцію, були Туреччина, Російська Федерація, Нідерланди, Казахстан та Японія – на них припадало майже половина херсонських товарів, поставлених на світовий ринок. Експорт послуг переважно здійснювався до 4-х країн: 48% припадало на Велику Британію, Туреччину, Швейцарію та Беліз.

За підсумками реалізації стратегічних завдань з розвитку експортного потенціалу агропродовольчого сектору області очікуються наступні результати, які можна розділити на періоди наближеної та віддаленої перспективи:

- питання створення сприятливих умов для реалізації експортного потенціалу регіону мають бути відображені в стратегічних документах політики регіону. За таких умов експортний профіль стане повноцінним інструментом політики;

- регулярне оновлення експортного профілю та відстеження за його допомогою відповідних змін дає можливість визначати пріоритетні напрямки діяльності місцевої влади щодо сприяння розвитку експортної діяльності в регіоні та коригувати відповідні стратегічні документи;

- аналіз перешкод, які заважають розвитку експорту МСП. За таких умов регулярний обмін досвідом з іншими регіонами може стати важливим джерелом інформації щодо методів та інструментів їх вирішення в області;

- за умови якісної підготовки експортний профіль може стати ефективним інструментом діалогу між місцевою та центральною владою з питань розвитку експорту, які відносяться до компетенції центрального уряду.

Формування ефективної стратегії розвитку агропродовольчого потенціалу та розробка механізмів її реалізації дозволить активізувати діяльність у цій важливій сфері економіки регіону.

Список використаних джерел:

1. Шубравська О.В. Перспективи реалізації експортного агропродовольчого потенціалу України / О.В.Шубравська // Актуальні проблеми економіки. - 2007. - №4(70). - С.27-32.

2. Школьний О. О. Сприяння експорту агропродовольчої продукції в умовах глобалізації / О. О. Школьний // Зб.наук.пр.Уманського державного аграрного університету. – Умань, 2009. – Вип.70. – Ч. 2. – С. 7–13.

3. Нелеп В. Оцінка експортних можливостей агропродовольчого комплексу України / В.Нелеп // Економіка України. - 2011.- №9. - С.54-63.

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПИТНОЇ ВОДИ В УКРАЇНІ

Коваленко А.О.- студентка 3 курсу ФРГП
Науковий керівник: Галат Л.М. - к.е.н., доцент

Вода є одним з найважливіших природних ресурсів. Насамперед це стосується прісної води, яку академік О.Ферсман назвав «найважливішим мінералом на Землі». Запаси прісної води на землі кулі обмежені, 97% усіх її запасів знаходиться в морях і океанах. Вони становлять лише 3%, з них 2% в полярних льодовиках, і тільки 1% знаходиться в рідкому стані, придатному для використання. Частка легкодоступної прісної води (річкові води) на Землі становить лише 1%. Розміщення прісної води на планеті – нерівномірне. Навіть незважаючи на таку маленьку цифру легкодоступних прісних вод, цього було б цілком достатньо для задоволення потреб людей, але вода розподілена по планеті нерівномірно.

Вода є одним із найважливіших факторів, який визначає розміщення продуктивних сил, а дуже часто і засіб виробництва. Головними джерелами задоволення потреб людства у прісній воді є річкові води, світові запаси яких складають 40 тис. км³. Такі запаси не є великими, враховуючи те, що реально можна використати тільки половину цього об'єму. Нині споживання прісної води становить близько 6,5 тис. км³ за рік. Зростання водоспоживання при незмінних ресурсах річкового стоку створює реальну загрозу виникнення дефіцити прісної води. Деякі спеціалісти вважають, що через кілька десятиліть вода буде не дешевим товаром, ніж нафта.

Сучасне місто використовує води з розрахунку на одну людину 300-500 л/добу, хоча мінімальна потреба у воді однієї людини – 25 л/добу. Проблема не в тому, що вода «зникає», а в тому що витрати води набагато перевищують її запаси. Наприклад, питоме водопостачання для населення України досягло 370 л/людину на добу. Це перевищує у два рази рівень водопостачання у розвинених країнах світу. Середньодобове споживання води в розрахунку на одного киянина становить 410-450 літрів. Тоді як у Барселоні – 106, в Амстердамі -100, Антверпені -85 літрів на людину. Запаси водних ресурсів в Україні на одну людину становлять близько 1,8 тис. кубічних метрів на рік, що є одним з найменших показників у Європі.

Використання води для господарських цілей одна з ланок кругообігу води в природі. Але антропогенна ланка кругообігу відрізняється від природної тим, що в процесі випаровування частина використаної людиною води повертається в атмосферу опрісненою. Основними джерелами забруднення і засмічення водойм є: стічні води промислових та комунальних підприємств; відходи від розробок рудних і нерудних копалин; стічні води промислових та комунальних підприємств; відходи від розробок рудних і нерудних копалин; води рудників, шахт, нафтопромислів; відходи деревини при заготівлі, обробці, сплаві лісових матеріалів; викиди водного, залізничного та автомобільного транспорту; первинна переробка льону, коноплі та інших технічних культур;

Найінтенсивнішим забруднювачам поверхневих вод є великі целюлозно-поперові, хімічні, нафтопереробні комбінати, а також сільськогосподарське виробництво. Наслідком використання міндобрив, пестицидів та інших хімікатів є забруднення вод цими токсичними речовинами шляхом їх змивання в природні води. Тваринництво є постачальником значної кількості мертвої органіки (гною, підстилки тощо). Забруднення води, одна із основних екологічних проблем України. Водні об'єкти України забруднені переважно фенолами, нафтопродуктами, органічними речовинами, сполуками азоту та важкими металами. Найбільше забруднення води в Україні спостерігається у басейні Дніпра, а також на півдні, де переважну частину питної води отримують із зовнішніх джерел. Більшість приток Дніпра забруднені переважно амонійним на нітритним азотом, нафтопродуктами, фенолами, сполуками важких металів. Серед найбільш забруднених річок: Горинь, Лугань, Тетерів, Інгулець. Випадки високого рівня забруднення спостерігалися на річках Сіверського Дінця, Дністра, Приазов'я, басейнів Західного Бугу, Дунаю, на Південному Бузі, у Київському та Канівському водосховищах.

Порушення норм якості води досягло рівнів, які призводять до деградації водних екосистем, зниження продуктивності водойм. Значна частина населення України використовує для своїх потреб недоброякісну воду, що загрожує здоров'ю нації. Тому довго терміновими цілями політики раціонального використання і відтворення водних ресурсів та екосистем є: зменшення антропогенного навантаження на водні об'єкти; досягнення екологічно-безпечного використання водних об'єктів і водних ресурсів для задоволення господарських потреб суспільства; забезпечення екологічно стійкого функціонування водного об'єкта як елемента природного середовища із збереженням властивості водних екосистем відновлювати якість води; створення регулювання охорони та відтворення водних ресурсів.

Враховуючи рівень забруднення джерел води, рекомендовано наступні заходи: дії національного рівня з будівництва нових та модернізації діючих станцій очищення зі впровадженням сучасних ефективних технологій; запобігання вторинного забруднення питної води у системах водопостачання та свердловинах за рахунок зміни пошкоджень труб на нові, виготовлені із корозійно стійких матеріалів; розробка та реалізація нових національних санітарних стандартів; нові підходи до скидання стоків у природні водоймища; уніфікація національних норм та снігових стандартів;

Список використаних джерел:

1. Запольський А. К., Салюк А. І. Основи екології: Підручник / За ред. К. М. Ситника. - К.: Вища школа, 2001. - 358 с.
2. Причорноморський екологічний бюллетень- 2009. - №3. - С.24-36: Науково-практичний журнал.
3. Офіційний файловий архив студентів. Електронний ресурс Режим доступу: <http://www.studfiles.ru/preview/5483272/>.

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Коваленко О.А. – студентка 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник: Шепель І.В. – к.е.н., доцент

В сучасних умовах господарювання теоретики і практики активно наголошують на необхідності формування і надання керівництву для прийняття управлінських рішень повної, правдивої та всебічної інформації про економічний стан підприємства, джерелом якої виступають дані бухгалтерського обліку та звітності. Однак, як свідчить практика, внаслідок існування як об'єктивних, так і суб'єктивних причин, виникають розбіжності між даними обліку і фактичною господарською діяльністю, і, як наслідок, відбувається викривлення показників звітності підприємства.

В такій ситуації інвентаризація залишається одним із головних методів обліку і контролю, що покликана забезпечити достовірність показників обліку і запобігти можливим відхиленням. За допомогою її проведення суб'єкт господарювання має можливість з'ясувати розходження між даними бухгалтерського обліку та фактичною наявністю, станом і оцінкою активів, власного капіталу і зобов'язань підприємства, перевірити повноту документального оформлення і відображення в обліку господарських операцій, підтвердити реальність показників звітності.

Так, з 1 січня 2015 р. вступило в дію нове Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань [1], яке застосовується юридичними особами, створеними відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності (крім банків), а також представництвами іноземних суб'єктів господарської діяльності.

У Положенні чітко прописано основні правила організації та проведення інвентаризації (розділ II). Варто звернути увагу, що інвентаризаційні описи, акти інвентаризації, звіряльні відомості оформлюються відповідно до вимог, установлених Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [2], для первинних документів з урахуванням обов'язкових реквізитів та вимог. Як передбачено цим Положенням, матеріали інвентаризації можуть бути заповнені як рукописним способом, так і за допомогою електронних засобів обробки інформації. Аграрними підприємствами відомості про результати проведених інвентаризацій оформляються за формами, визначеними законодавством.

Окремо розглянуто порядок інвентаризації активів та зобов'язань (розділ III): основних засобів, нематеріальних активів, капітальних інвестицій, запасів, біологічних активів, готівки, грошових коштів та їх еквівалентів, бланків документів суворої звітності, дебіторської та кредиторської заборгованостей, витрат і доходів майбутніх періодів, забезпечень та резервів.

Окремий розділ присвячено правилам перевірки та оформленню результатів інвентаризації (розділ IV).

Інвентаризація визначається як перевірка і документальне підтвердження наявності та стану матеріальних та інших цінностей, основних засобів та вкладень підприємства, розрахунків і зобов'язань, звірка фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку, врегулювання виявлених різниць та відображення результатів інвентаризації в обліку. Інвентаризації підлягає все майно підприємства, яке реформується, включаючи об'єкти невиробничого призначення, діючі об'єкти, об'єкти та предмети, що передані в оренду або перебувають на реконструкції, модернізації, консервації, у ремонті, запасі або резерві незалежно від технічного стану [3].

Інвентаризація проводиться з метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства. Під час інвентаризації активів і зобов'язань перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан, відповідність критеріям визнання і оцінка.

Періодичність проведення інвентаризації в аграрних підприємствах мала свої особливості, які регулювалися листом Міністерства аграрної політики України від 04.12.2003 №37-27-12/14023. Однак Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань не містить посилань на цей документ щодо аграрних підприємств.

Що стосується процедури інвентаризації, то її можна умовно поділити на п'ять основних етапів, як це зображено на рис. 1.

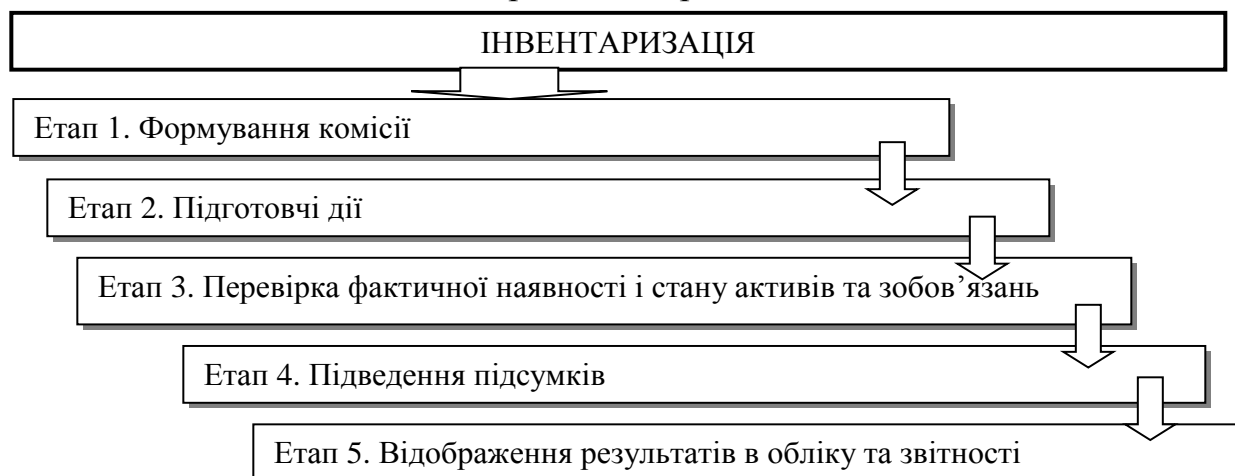

Рис. 1. Процедура інвентаризації

Першочерговим завданням для забезпечення проведення інвентаризації є створення комісії, силами якої буде здійснено перевірку фактичного стану і наявності активів і зобов'язань. У аграрних підприємствах розпорядним документом їх керівника створюються постійно діючі інвентаризаційні комісії у складі керівників структурних підрозділів, головного бухгалтера, які очолюються керівником підприємства або його заступником.

На цих підприємствах, де через великий обсяг робіт проведення інвентаризації не може бути забезпечено однією комісією, для безпосереднього проведення інвентаризації у місцях збереження та виробництва розпорядним документом керівника підприємства створюються робочі інвентаризаційні комісії у складі інженера, технолога, механіка, виконавця робіт, товарознавця,

економіста, бухгалтера та інших досвідчених працівників, які добре знають об'єкт інвентаризації, ціни та первинний облік. Робочі інвентаризаційні комісії очолюються представником керівника підприємства, який призначив інвентаризацію. Водночас до складу тимчасової (робочої) комісії матеріально відповідальні особи (МВО) для перевірки активів, що знаходяться у них на відповідальному зберіганні, не включаються.

Підготовчі дії передбачають оформлення наказу (розпорядження) керівника, складання календарного плану проведення інвентаризацій по підприємству. Окрім того, до початку перевірки фактичної наявності активів та стану зобов'язань необхідно: 1) перевіряють справність усіх ваговимірювальних приладів; 2) завершають обробку всіх документів щодо руху активів та формують реєстри прибуткових і видаткових документів або звіти про рух активів; 3) виводять залишки матеріальних цінностей на дату інвентаризації; 4) групують, розсортовують та розкладають активи у порядку, зручному для їх підрахунку. Голова комісії візує всі прибуткові та видаткові документи, що додаються до реєстрів (звітів) і є підставою для визначення залишків активів на початок інвентаризації за даними обліку.

Перевірка фактичної наявності та стану активів і зобов'язань у процесі інвентаризації передбачає встановлення комісією фактичної наявності активів шляхом обов'язкового їх підрахунку, зважування та обміру. Перевірка проводиться у порядку розміщення активів за місцем їх зберігання.

Основним підсумковим документом, який складають за результатами інвентаризації, є Протокол інвентаризаційної комісії. В ньому інвентаризаційна комісія відображає свої висновки щодо виявлених розбіжностей та пропозиції щодо їх врегулювання.

Матеріали інвентаризації та рішення про врегулювання розбіжностей відображають у фінансовій звітності того звітного періоду, у якому закінчена інвентаризація. Виявлені розбіжності між даними бухгалтерського обліку та фактичною наявністю активів, а також виявлені суми простроченої заборгованості, що підлягають списанню (з балансу, а також з позабалансового обліку), відображають на рахунках бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879 (у редакції від 18.11.2016 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

2. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88 (у редакції від 01.01.2015 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://news.dtkr.ua/ua/accounting/individual-transactions/31472>

3. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, М. І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. – 6-те вид., перероб. і допов. – К. : Алерта.

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИРОБНИЧИХ КООПЕРАТИВІВ

Коваль Д.О. – студент 5 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник: Скрипник С.В. – к.е.н., доцент

Відповідно до діючого податкового законодавства України, кооперативи, що функціонують як суб'єкти підприємницької діяльності, мають об'єкти (базу) оподаткування. Такими об'єктами оподаткування є заробітна плата працівників кооперативу, земельні ділянки, на яких розміщені чи ведуть діяльність кооперативи, транспортні засоби, вартість продукції, робіт та послуг, природні ресурси, прибуток (дохід) тощо.

Отже, при наявності у сільгоспкооперативі найманих працівників, кооператив вбачається податковим агентом щодо утримання та перерахування до бюджету податку з доходів громадян (податку із заробітної плати цих працівників), маючи земельну ділянку - сплачує земельний податок, у разі реалізації сільськогосподарської продукції - сплачує податок на додану вартість, маючи джерела забруднення навколишнього середовища - сплачує екологічний податок, у разі придбання транспортних засобів - сплатить збір за першу реєстрацію транспортних засобів і т.д. Таким чином, виробничі кооперативи є платниками податків та зборів при наявності у них об'єктів оподаткування, визначених податковим законодавством України.

Сільськогосподарські виробничі кооперативи можуть бути платниками податку на прибуток, якщо вони працюють на загальній системі оподаткування і не є платниками єдиного податку 4 групи (а у минулих роках - фіксованого сільськогосподарського податку). Якщо ж вони відповідають вимогам платника єдиного податку 4 групи (у минулому ФСП), вони не сплачують податок на прибуток.

Черговою податковою реформою в Україні з 1 січня 2015 р. було відмінено фіксований сільськогосподарський податок (ФСП), а замість нього запроваджено єдиний податок (ЄП) для платників четвертої групи (відбулося формальне включення ФСП до складу єдиного податку). Самі правила оподаткування сільгоспвиробників майже не змінилися. Для того щоб визначити, чи може сільгоспвиробник у 2015 р. сплачувати єдиний податок, питома вага його доходу (виручки) від реалізації власно вироблених сільськогосподарських товарів за 2014 р. має становити не менше 75% від загального доходу. Тобто, головний критерій (величина доходу) та його межа не змінилися. Об'єкт оподаткування ЄП для четвертої групи залишився такий самий, який був для ФСП [1, с.16].

Розмір ставок залежить від категорії (типу) земель та їх розташування. Відсоткові ставки ЄП четвертої групи з 2015 р. збільшилися втриє. Звітним періодом для сплати ЄП четвертої групи є календарний рік. Декларація складається раз на рік та подається до 20 лютого поточного року.

Сплата податку здійснюється щоквартально протягом 30 календарних днів,

що настають за останнім календарним днем звітного кварталу, у таких розмірах: у I кварталі - 10 відсотків; у II кварталі - 10 відсотків; у III кварталі - 50 відсотків; у IV кварталі - 30 відсотків. Нормативна грошова оцінка ріллі у Херсонській області становить 34698,86 гривень за гектар. Розрахуємо для СК «Радянська Земля» ФСП та єдиний податок 4 групи та порівняємо їх у таблиці 1.

Таблиця 1

Розрахунок суми ФСП та єдиного податку 4 групи

Категорія земель	Площа, га	ФСП, грн	Єдиний податок 4 групи, грн		
			2015 р.	2016 р.	2017 р.
Рілля	1377	71670,5	191643,93	344959,07	404581,62

Аналізуючи показники, робимо висновки, що сума податку з кожним роком збільшується. Якщо порівнювати ФСП та єдиний податок 4 групи різниця очевидна: у 2015 р. в порівнянні із 2014 р. кооператив сплатив у 2,67 рази більше коштів. Єдиний податок 4 групи у 2016 р. склав 344959,07 гривень - це при спрощеній системі оподаткування, а якщо кооператив перейде на загальну систему оподаткування, то за нашими розрахунками сума податків складатиме близько 819 тис. гривень.

Якщо сільськогосподарські кооперативи не підлягають вище наведеним нормам і не можуть бути платниками єдиного податку, то ПКУ передбачено пільговий режим сплати ПДВ. Ставка ПДВ складає 20%. Загальними підходами для всіх сільгоспвиробників щодо оподаткування ПДВ є те, що до 2017 р. основним фінансовим інструментом, який дозволяв підтримувати аграрне виробництво, був спеціальний режим оподаткування ПДВ. Цей режим дозволяв аграріям залишати у своєму розпорядженні суму ПДВ, нараховану на вартість поставлених товарів і послуг, а не сплачувати її до бюджету. Щорічно до Податкового кодексу України вноситься ряд законодавчих змін, які посилюють податковий тиск на сільгоспвиробників. Так, у 2016 р. виробники молока та утримувачі великої рогатої худоби відраховували до бюджету 20% ПДВ, сільгоспвиробники, які працювали із зерновими та технічними культурами – 85% ПДВ, усі інші – 50%. А з 2017 р. аграрії будуть повністю переведені на загальний режим оподаткування. Виключенням є експортно-орієнтовані компанії (агрохолдинги), для яких діє нульова ставка ПДВ при експорті сільгосппродукції.

Особливостями оподаткування ПДВ у сільгоспокооперативах відзначаються операції при виході одного з членів із СВК. Так, відповідно до ст. 20 Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію» кооператив є власником майнових внесків його членів, а отже при виході одного з членів із СВК відбувається перехід права власності на майно, з цього можна робити висновок, що дана операція є об'єктом обкладання ПДВ [2, с.7].

Під особливості оподаткування податком на доходи фізичних осіб (ПДФО) підпадають операції з майновими паями у СВК, оскільки вони є операціями з об'єктом комерційної власності. Так, згідно з пп. 164.2.5 ПКУ до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку

включають дохід від надання майна в лізинг, оренду або суборенду (строкове володіння та/або користування).

Особливості оподаткування доходів від надання нерухомості в оренду регламентуються п. 170.1 ПКУ, відповідно якого податковим агентом платника податку - орендодавця щодо його доходу від надання в оренду земельної ділянки сільськогосподарського призначення, земельної частки (паю), майнового паю є орендар. При цьому об'єкт оподаткування визначається виходячи з розміру орендної плати, зазначеної в договорі оренди, але не менше ніж мінімальна сума орендного платежу, встановлена законодавством з питань оренди землі. Тобто такі доходи оподатковуються податковим агентом під час їх нарахування (виплати) за ставкою 18%.

Також доходи, визначені ст. 163 ПКУ, є об'єктом оподаткування військовим збором, зокрема, загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід, до якого відповідно до пп. 164.2.5 ПКУ включається дохід від надання майна в лізинг, оренду або суборенду (строкове володіння та/або користування). Ставка військового збору становить 1,5% об'єкта оподаткування [3, с. 265].

Враховуючи зазначене, юридична особа (орендар) при нарахуванні (виплаті) фізичній особі (орендодавцю) доходу у вигляді орендної плати утримує ПДФО за ставкою 18% та військовий збір за ставкою 1,5%. При виході із СВК та отримання майнового паю групою співвласників, коли відома лише загальна сума належного їм майна, загальний оподатковуваний дохід кожного співвласника буде розраховуватися пропорційно до майнового внеску кожного з таких співвласників в загальному обсязі майнового паю.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 р.: Закон України від 24 грудня 2015 р. № 909-VIII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/909-19/page>

2. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17.07.1997 № 469/97-ВР в редакції від 19.01.2013 р. № 469/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/469/97-вр>.

3. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ: ВИЗНАННЯ, ОЦІНКА ТА ПЕРЕОЦІНКА

Ковальова О. – студент 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник: Собченко А.М. – к.е.н., доцент

Розбіжності у визначенні структури нематеріальних активів і взагалі різниця між матеріальними та нематеріальними активами зумовлюють відмінності у правилах ведення обліку даних активів. Основною особливістю бухгалтерського обліку інтелектуальної власності, зазначає О. П. Гавриленко, - є те, що обліку підлягають не самі об'єкти інтелектуальної власності, а майнові права на них. Документальне підтвердження прав інтелектуальної власності дає змогу реально контролювати частку ринку, а також дає можливість використовувати права на об'єкти інтелектуальної власності як об'єкти купівлі-продажу, оренди, застави тощо.

Разом з тим на сьогодні досить гостро стоїть проблема незатребуваності розкриття бухгалтерським обліком інформації про дані активи, як важливої складової інвестиційної привабливості підприємства, галузі, держави. Важливість цієї проблеми яскраво демонструє негативний вітчизняний досвід масової приватизації підприємства на підставі даних бухгалтерського обліку. У процесі приватизації підприємства обліковували майно за залишковою вартістю, штучно завищували кредиторську заборгованість, не враховували наявні на підприємстві нематеріальні активи, а саме специфічний інтелектуальний капітал – права на сорти рослин, породи тварин. Чи змінилась ситуація на сьогодні? За вимогами національних стандартів бухгалтерського обліку – так. У 1993 році в бухгалтерську термінологію України введене поняття «нематеріальні активи», зокрема в прийнятому Кабінетом Міністрів України Положенні про організацію бухгалтерського обліку і звітності в Україні, зазначалося, що у складі нематеріальних активів відображаються придбані підприємством, установою права користування землею, водою, іншими природними ресурсами, промисловими зразками, товарними знаками, об'єктами промислової та інтелектуальної власності та інші аналогічні майнові права. У 1999 році Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи" визначило загальні методологічні засади обліку інтелектуального капіталу, як складової майна суб'єктів господарювання.

В обліково-аналітичній системі нематеріальні активи визначаються як немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований. Оцінка – одна з найбільш поширених, важливих і складних бухгалтерських процедур. Можливість достовірної оцінки – обов'язковий і незмінний критерій визнання всіх без винятку об'єктів обліку. В результаті оцінки визначають вартість об'єктів обліку. Саме вартість дозволяє узагальнювати облікову інформацію, порівнювати результати господарської діяльності тощо. Без оцінки облік неможливий у практиці. Але і оцінка, і вартість – категорії багатосторонні і часто мало передбачувані. Саме тому вирішення облікових завдань з їх участю – річ досить складна й клопітка. І це

незважаючи на те, що значна частина абсолютної більшості стандартів бухгалтерського обліку – і міжнародних, і вітчизняних – присвячена питанням оцінки.

У національних стандартах бухгалтерського обліку можна зустріти майже півсотні різних словосполучень, в яких використані поняття «вартість» і «оцінка». Більшість з них є різновидами оцінки. Придбані (створені) нематеріальні активи зараховуються на баланс підприємства.

Згідно, П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» особливості початкової оцінки нематеріального активу залежать від способу його одержання (табл. 1).

Таблиця 1

Оцінка нематеріальних активів у обліку та звітності за П(С)БО 8

Дата здійснення оцінки	Нематеріальні активи						
	Створений власними силами	Отриманий іншим шляхом					
		3	4	5	6	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8
В обліку							
При первісному визначенні (на дату здійснення господарської операції)	Первісна вартість						
	Прямі витрати на оплату праці + прямі матеріальні витрати + інші витрати, пов'язані зі створенням цього активу	Ціна придбання - отримані знижки + непрямі податки на мита, що не відшкодовуються + інші витрати, пов'язані з придбанням активу та доведенням його до стану придатності для використання за призначенням	Залишок вартості передано-го активу (якщо вона дорівнює справедливій)	Справедлива вартість переданого активу (якщо вона менше його залишкової вартості)	Справедлива вартість переданого активу +(-) отримана(на) сума грошових коштів	Справедлива вартість	Справедлива вартість узгодження 3 засновниками (учасниками)
В обліку (подальші витрати)							
Протягом звітного року	Первісна вартість нематеріального активу + Витрати на удосконалення нематеріальних активів, підвищення їх можливостей і термін корисної експлуатації, які сприяють збільшенню первісно очікуваних майбутніх економічних вигод.						
У фінансовій звітності (балансі)							
На дату балансу	Балансова вартість = Первісна (переоцінена) вартість - Знос (переоцінений знос)						

Проте в будь - якому випадку у вартість нематеріального активу не включаються відсотки за кредит, який підприємство використовувало для його придбання (створення), і курсові різниці, якщо актив був придбаний з оплатою в іноземній валюті. У першому випадку відсотки за кредит завжди відображаються у складі фінансових витрат, а курсові різниці, що виникнуть при розрахунках за нематеріальний актив, - у складі інших доходів (витрат) звичайної діяльності.

Для визначення вартості активів інтелектуальної власності та нематеріальних активів у цілому, так само, як і в процесі оцінки іншого майна підприємства, відповідно до міжнародних стандартів оцінки використовують три основні підходи: витратний, прибутковий (дохідний), ринковий.

Використовувані на практиці підходи до оцінки вартості нематеріальних активів орієнтовані переважно на міжнародні стандарти оцінки майна (МСО). Ці стандарти були розроблені Міжнародним комітетом зі стандартів оцінки майна (ТІАУБС) і набрали чинності з 1994 року.

В загальному розумінні поняття «нематеріальні активи» в різних країнах не відрізняється. Критеріями віднесення до такого виду активів є відсутність нематеріальної форми, довгостроковість використання та здатність приносити дохід. Відмінності ж спостерігаються на рівні складу нематеріальних активів, їх відображення в балансі, визначення терміну використання тощо. Наприклад, в обліку окремих країн, на відміну від українського обліку, до складу нематеріальних активів відносяться організаційні витрати (витрати на створення підприємства, організаційні, на рекламу, випуск акцій тощо).

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV зі змін. і доп. [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
2. П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» зі змінами і доповненнями від 25.09.2009 р. № 1125 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
3. Облік сільськогосподарської діяльності: [Навчальний посібник] / За ред. Жука В.М. – К.: Видавництво ТОВ «Юр – Агро - Веста», 2007. - 368 с.
4. Сук Л. К. Бухгалтерський облік: [навч. посіб.] /Л. К. Сук, П. Л. Сук. – [2-ге вид., перероб. і доп.] – К. : Знання, 2008. – 507 с.

ПРОБЛЕМА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Козярин Є.О. - студент 4 курсу ЕФ

Науковий керівник: Соловійов І.О. – д.е.н., професор

Сукупність соціально-економічних відносин між людьми щодо забезпечення працездатного населення робочими місцями, формування розподілу та перерозподілу трудових ресурсів з метою їх участі у суспільно корисній праці та забезпечення розширеного відтворення робочої сили визначає зайнятість населення. Забезпечення задовільного рівня зайнятості молоді на сьогодні виступає одним із пріоритетних завдань розвитку держави. Адже саме молодь є найактивнішою частиною працездатного населення. Лише з урахуванням динаміки рівня її зайнятості можна розробляти соціально-економічні прогнози розвитку країни на довготривалу перспективу. Проблема зайнятості молоді становить інтерес багатьох науковців світу. Проте в Україні вона актуалізується в середньому раз на п'ять років. Це зумовлено необхідністю ухвалення державних програм щодо підтримки та сприяння розвитку цієї категорії населення.

Переважає більшість молодих людей, котрі виходять на ринок праці, є недавніми випускниками навчальних закладів різного рівня акредитації. Щороку навчальні заклади випускають молодих спеціалістів, переважна більшість з яких залишаються з проблемою працевлаштування віч-на-віч. Тому важливою проблемою на сьогоднішній день є відсутність державною прогнозування потреб економіки у спеціалістах з вищою освітою. Тому й виникають на ринку праці диспропорції попиту й пропозиції дипломованих фахівців. Зокрема, на вакансію юриста претендують дев'ять, менеджера вісім, бухгалтера шість осіб. Так знайти хорошого менеджера, який би міг успішно організувати виробничий процес, дуже непросто.

Роботодавці не хочуть брати на роботу початківців, мотивуючи це відсутністю у них досвіду. Аби збалансувати попит і пропозицію на ринку праці, слід чітко прогнозувати: скільки, для кого і де готувати кадри. Такі передбачення мають стати невід'ємною частиною макроекономічного прогнозу розвитку галузей. Молодь більше піддається і зовнішнім, і внутрішнім впливам щодо ситуації із забезпеченням її зайнятості як продуктивнішої частини населення. Спостерігається така ситуація, що в умовах нестабільності молоді робітничі кадри можуть бути скороченими з підприємств через брак відповідного досвіду (до 10-20%), працівники фінансових установ – через зменшення обсягу операцій та зниження рівня доходу (до 9-12%), менеджери середньої ланки – через оптимізацію організаційних структур суб'єктів господарювання, що пов'язано із уповільненням темпів ділової активності (до 8-10%), працівники держапарату – через проголошення Президентом України скорочення чисельності держапарату, в тому числі по Секретаріату на 20% тощо.

Безробіття призводить до негативних соціальних та економічних наслідків. Соціальні наслідки безробіття викликають напруження в суспільстві, оскільки незайняті є нестабільною категорією населення. Професійна дискваліфікація молоді у стані тривалого безробіття зменшує їх конкурентоспроможність, що є причиною ускладнень при подальшому працевлаштуванні, зниження якості робочої сили та продуктивності суспільного виробництва. Як наслідок, у безробітної молоді знижується мотивація до суспільно корисної праці. У процесі пошуку роботи безробітна молодь стикається із певними психологічними труднощами. Їхньою причиною є відсутність в особи внутрішньої готовності до активних дій, невміння змінити попередні установки, мотивація поведінки в нових ринкових умовах

Невирішені проблеми працевлаштування молоді призводять до зростання безробіття та зниження рівня життя; поширення пасивних (утриманство), нерегламентованих (тіньова зайнятість) і деструктивних (кримінал) моделей поведінки; спонукають до зовнішніх трудових міграцій; спричиняють психологічні зміни.

Держава поки що неспроможна вирішувати всі проблеми самотужки. Тому всім громадським об'єднанням варто працювати над цими питаннями та проблемами і шукати ефективні форми їх вирішення і лише створивши в Україні сприятливе підприємницьке середовище ми вирішимо багато важливих проблем, у тому числі і для розвитку економічної активності молоді, та реалізації свого трудового потенціалу. Отже, основними заходами, які повинні проводитися для зменшення безробіття серед молоді, мають бути агітаційна та просвітницька роботи. Для цього необхідно:

2) розробляти проекти, орієнтовані на фінансування активних заходів сприяння зайнятості серед молоді;

3) проводити дослідження з метою визначення спеціальностей, професійних навиків та рівня кваліфікації, якими повинні володіти випускники;

4) включити до навчальних програм обов'язкове стажування студентів. Розробити механізм пропагування серед студентів та учнів роботи за сумісництвом у вільний від навчання час та організацію експериментальних підприємств у навчальних закладах;

б) проводити навчання з техніки пошуку роботи та розповсюдження матеріалів щодо проблем зайнятості, розширення інформаційного поля про стан на локальному ринку праці, потенційних роботодавців з метою створення умов для самовизначення особи.

Таким чином, в Україні розв'язати проблеми зайнятості молоді можна тільки шляхом цілеспрямованих систематизованих і скоординованих дій. При цьому держава повинна піклуватись розвитком соціальної стабільності і захищеності молоді (по мірі зміни ситуації на ринку праці – корегування політики в області працевлаштування, перегляд і доопрацювання законодавчої бази, своєчасне фінансування державних програм зайнятості, розробка системи заохочень і пільг регіонам з низьким рівнем безробіття серед молоді).

ЕКОНОМІКА ВИРОБНИЦТВА ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗБУТУ СУНИЦІ В УКРАЇНІ

Колеснік Е.М. - студент 4 курсу 1 групи АФ
Науковий керівник: Золотун О.В. – к. с.-г. наук, доцент

Традиційно переважна частина продукції ягідних культур в Україні вироблялась господарствами населення, тобто на присадибних та дачних ділянках. Так, за даними Державної служби статистики України, загальне виробництво продукції ягідних культур склало 119,5 тис. т., проте лише 6,3 % (або 7,5 тис. т.) було вирощено сільськогосподарськими підприємствами. В той же час, задекларована площа під ягідними культурами в сільськогосподарських підприємствах становила 4,9 тис. га, що складає біля 23 % від загальної площі ягідних у всіх категорій виробників (21,6 тис. га).

В основному суниця в Україні вирощується за екстенсивними технологіями, що передбачають посадку нових плантацій саджанцями нижчого класу і збір першого урожаю на наступний рік. Така плантація може закладатись на ґрунті (з подальшим мульчуванням соломою) чи гребенях (вкритих мульчувальною плівкою). В першому випадку плантація використовується на протязі 3-4 років (для збору 2-3 урожаїв), у другому – зазвичай 3 роки (збір 2-х урожаїв).

Проте в порівнянні з традиційною технологією вирощування без гребенів з мульчуванням соломою, плантації суниці на плівці мають вищий ризик пошкодження рослин низькими температурами взимку та пошкодження цвіту ранньовесняними заморозками (рослини на чорній плівці розвиваються на 1-2 тижні раніше). Враховуючи можливість більш тривалого використання плантації, технології вирощування без мульчувальної плівки дозволяють отримати нижчу собівартість, тому є більш поширеними в центральних та західних регіонах України, де значна частина продукції постачається на переробні підприємства.

Інтенсивні технології вирощування звичайної суниці, що передбачають збір продукції в рік посадки наразі використовуються досить обмежено. Насамперед це пов'язано з високою вартістю посадкового матеріалу (зазвичай імпортованого), що є ключовим елементом успіху при таких технологіях.

Технології вирощування ремонтантної суниці передбачають однорічне використання плантації – висаджування здійснюється рано навесні (на заздалегідь підготовлені гребені вкриті мульчувальною плівкою чи у субстрат), а урожай збирається на протязі липня – жовтня. Деякі виробники залишають плантацію для подальшого плодоношення в наступному сезоні, проте виснажені рослини погано зимують, і якість продукції на другий рік плодоношення суттєво знижується. Загальна площа вирощування ремонтантної суниці на Україні не перевищує 50 га. За виключенням декількох великих проектів (найбільший – 10 га), виробники вирощують

ремонтантну суницю в основному на невеликих площах для розширення асортименту та сезону.

Середня урожайність звичайної суниці в Україні складає 10-14 т/га. При дотриманні технології та використанні оздоровленого посадкового матеріалу сучасних сортів окремі виробники отримують до 20 т/га і навіть більше. Урожайність ремонтантних сортів значно відрізняється у різних регіонах і у різних виробників та складає від 20 до 40 т/га.

Вітчизняні споживачі традиційно звикли бачити суницю у продажу наприкінці травня та на протязі червня. Сучасні технології та ремонтантні сорти дозволяють вирощувати суницю з травня по вересень, а з використанням технологій захищеного ґрунту (плівкові теплиці) – з квітня по жовтень. Звичайно рання суниця є значно дорожчою в результаті відносно обмеженої пропозиції та так званого «ефекту очікування» сезону. Проте у другій половині літа обсяги споживання різко знижуються – причиною цього є негативне відношення споживача до незвичної продукції, а також конкуренція з боку інших фруктів (а також кавунів та динь). Тому для успішного просування суниці на ринку у другій половині сезону бажано використовувати специфічну маркетингову стратегію, що передбачає інформування споживача (акцентуючи увагу на тому, що продукція вирощена вітчизняним виробником, а не імпортована) та початкове обмеження пропозиції.

Безперечно вітчизняний ринок суниці садової ще далекий від насичення. Дефіцит якісної свіжої ягоди щороку відчувається як на ринку свіжої продукції, так і з сторони переробної промисловості. Через специфіку даної продукції (низька транспортабельність та відносно короткий період зберігання) український ринок досить добре захищений від конкуренції з боку імпортованої ягоди (крім високих витрат на доставку свіжої суниці імпортери додатково сплачують 17% мита та 20% ПДВ). Це створює унікальну можливість як існуючим, так і новим виробникам створити конкурентоздатне ефективне виробництво та зайняти стійку позицію на внутрішньому ринку. Крім цього, при забезпеченні належної якості дана культура має значний експортний потенціал.

Список використаних джерел:

1. Дмитраж Н. І., Босий О. В. Вирощуємо суницю. Посібник// Проект «Розвиток плодово-ягідного сектора у Вінницькій області». Вінниця. — 2010.
2. Копылов В. И. Земляника. Пособие. — Симферополь : ПолиПРЕСС., 2007.
3. Мельник О. В. «Регульоване» вирощування суниць / О. В. Мельник // Новини садівництва. — 2007. — № 3.
4. Павлюк В. В., Чмих С. В., Приймачук І. С., Фільов В. В., Павлюк Н. В. Оцінка сортименту суниці садової (*fragaria ananassa duch.*) в Україні станом на 2012 рік // Садівництво - К.: фірма «Серж», 2012. - Вип. 65.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЦУКРОВОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Кондратенко В. – студент 4 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник: Шепель Т.В. – к.е.н., доцент

Цукрова промисловість України була і залишається на сучасному етапі розвитку економіки однією з найрозвинутіших галузей народного господарства, яка за кількістю підприємств, рівнем технічного оснащення, виробничою потужністю, забезпеченням кваліфікованими працівниками, а також за обсягом виробленої продукції посідає одне з провідних місць в економіці. Але останнім часом, як на ринку цукру, так і в буряковій галузі, почали виникати досить серйозні проблеми.

Україна має давню традицію виробництва та експорту цукру. Для багатьох українців немає жодного сумніву, що цукор повинен і буде відігравати вирішальну роль у сільському господарстві країни. За останні роки цукрове виробництво в Україні істотно скоротилось. Цукрові заводи працюють збитково, а доходи від експорту цукру зійшли практично нанівець.

Криза, охопивши всі галузі агропромислового комплексу, особливо відчутно позначилась на цукробуряковому виробництві і призвела до глибокого занепаду буряківництва як провідної рослинницької галузі та руйнування матеріально-ресурсного потенціалу цукрової промисловості. Цукрозаводи відчули серйозні проблеми: гостро забракло обігових коштів, переробка сировини почала проводитися виключно за давальницькими схемами, тобто обходитися без грошей. Аграрії з року в рік скорочують посіви цукрових буряків. Так, площ їх посівів скоротилися з 1605 тис. га у 2008 р. до 327,6 тис. га у 2010 р.

В Україні у 2014 році працювало 48 цукрових заводів. Станом на 11 грудня 2014 року підприємствами бурякоцукрової галузі перероблено 13,6 тис. тонн буряків. Це дало змогу виробити 1941 тис. тонн білого цукру за потреби внутрішнього ринку 1811 тис. тонн. Вже сьогодні надлишок внутрішнього ринку з урахуванням перехідних запасів становить щонайменше 100 тис. тонн. Через дефіцит обігових коштів, відсутність пільгового кредитування, застосування давальницьких схем переробки цукрових буряків та відсутність експорту реалізація цукру виробниками здійснювалась за цінами значно нижче витрат на його виробництво. При цьому збитки виробників від реалізації цукру на внутрішньому ринку за останні роки перевищували 1 млрд. грн [1].

Лише шість областей України можна віднести до суто бурякосійних: Полтавську, Вінницьку, Тернопільську, Хмельницьку, Київську і Харківську.

Головним недоліком функціонування цукрової галузі є також те, що вона не повністю регулюється ринковим середовищем, як це робиться в ЄС та інших розвинених країнах світу, у т.ч. і в наших сусідів - Польщі, Білорусії, Молдові. Так, у Республіці Білорусь чотири модернізовані цукрозаводи виробили у 2009 році понад 0,5 млн. т цукру, в той час як 70 українських - 1,6 млн. т.

Механізм регулювання ринку цукру потребує змін та удосконалення. Комплекс дій за допомогою спільних зусиль на державному, галузевому та корпоративному рівні допоможе якщо не зупинити, то значно зменшити амплітуду коливань цін на цукор. Позитивним є те, що за останні роки в цукровій галузі України сформувалась група вертикально інтегрованих холдингових компаній, які переробляють близько 70-80% вирощених цукрових буряків. У 2013 році агрохолдинги виробили 83,7 % цукру до загального його виробництва

Основними причинами спаду виробництва є:

- 1) економічна криза і послаблення ролі держави у розвитку цукрового виробництва;
- 2) втрата економічної зацікавленості виробників у вирощуванні цукросировини;
- 3) недосконалість механізмів економічного регулювання виробництва;
- 4) порушення цінового паритету, що спричинило вимивання обігових коштів спочатку сільськогосподарських товаровиробників, а згодом і цукрової промисловості;
- 5) втрата зовнішніх ринків збуту цукру;
- 6) практична відсутність кредитування виробника, що вимушено призвело до переходу на давальницькі схеми переробки сировини і бартерні відносини у галузі;
- 7) нерозвиненість ринкових відносин у сфері виробництва, переробки і реалізації цукру;
- 8) інтервенція на український ринок цукру з тростини, цукромістких продуктів та насіння;
- 9) відсутність чіткого законодавства щодо організації виробництва та регулювання ринку цукру [2].

Ситуація у бурякоцукровій галузі України потребує негайних спільних дій за участю органів державної влади та виробників цукру для вироблення чіткої спільної стратегії поведінки всіх гравців на ринку цукру. Для подолання кризових явищ в бурякоцукровій галузі України необхідно, об'єднавши зусилля на державному, галузевому та корпоративному рівні, забезпечити комплекс функціональних, структурних, інвестиційних, енергетичних та сировинних змін, а саме:

- включити програму розвитку бурякоцукрової галузі до складу аграрного комплексу у програмі «Стратегії реформ-2020», зокрема передбачити конкретні обсяги виробництва цукрових буряків та цукру;
- забезпечити відповідну якість цукру до міжнародних технічних, санітарних та фітосанітарних норм;
- створити ефективні технології вирощування та переробки цукрових буряків;
- запровадити технології виробництва біоетанолу; сучасного енергоощадного обладнання та автоматизованої системи управління процесом цукроваріння;

- створити Асоціацію експортерів цукру;
- відновити членства в Міжнародній організації цукру та активізувати комерційну дипломатію на цільових закордонних ринках;
- залучити інвестиції у модернізацію техніко-технологічної бази галузі, розвиток інфраструктури логістики та експорту [1].

Європейський Союз значно скоротив посівні площі під цукрові буряки до розмірів, достатніх для забезпечення виробництва цукру на рівні внутрішнього споживання.

Виходів з такої ситуації є лише два:

1) щоб зберегти виробництво бурякового цукру необхідно створити умови для підвищення конкурентоспроможності цукрових заводів, стимулюючи їх модернізацію, виводити з експлуатації неперспективні, малопотужні заводи; частково переорієнтуватися на імпорту сировину – цукор-сирець, що дасть можливість диверсифікувати ризики від виробництва бурякового цукру;

2) згортання виробництва бурякового цукру і перехід на переробку цукру-сирцю, що дасть можливість заводам більше заробляти, але автоматично ставить країну у повну залежність від кон'юнктури світового ринку цукру.

В обох випадках необхідно зберегти систему квотування виробництва цукру удосконаливши її можливістю платного викупу квот і жорстким спостереженням за їх виконанням, що повинно зацікавити підприємства у підвищенні конкурентоспроможності і ефективності виробництва цукру [3].

Для удосконалення механізму регульованого ринку цукру в Україні необхідно вирішити наступні питання:

1) забезпечити законодавчий захист вітчизняних товаровиробників, зокрема в умовах СОТ;

2) прийняти програму розвитку бурякоцукрової галузі на перспективу і контролювати її виконання;

3) активізувати роботи по розширенню ринків збуту цукру і удосконаленню ціноутворення на внутрішньому ринку;

4) запровадити державну підтримку розробки виробничих технологій та проведення досліджень біологічних видів палива з цукровмісних продуктів на технічній базі цукрових заводів.

Список використаних джерел:

1. Журналу буряківників і цукровиків України України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://sugarbeet.org.ua>

2. Аграрний сектор України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://agro.ua.net>

3. Імас Є.В. Теоретико-методологічні основи сучасних досліджень розвитку цукробурякового комплексу в Україні / Імас Є.В // Економіка АПК. - 2007. - № 10. - С. 11-16.

ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ - 3D - РУЧКА

Коробченко А. О. - студентка 1 курсу1 групи БТФ
Науковий керівник – Ларченко О.В. к.с.-г.н., доцент

3D ручка - це інструмент, здатний малювати в повітрі. Чари, подумаєте ви, але ні, всього лише черговий технологічний прорив в області 3D моделювання.

У задній частині корпусу передбачено спеціальний отвір, в який вставляється філамент. Вбудований механізм автоматично підводить чорнило до екструдера, де воно розплавляється і видавлюється в розплавленому вигляді назовні.

FDM-ручка підтримує швидку заміну прутка, що дає можливість комбінувати кольори і матеріали безпосередньо під час малювання. Матеріал, що використовується не завжди однаковий ABS або PLA.

Використання холодних чорнила дозволяє наносити химерні малюнки на відкриту шкіру без ризику обпектися. Матеріал не має запаху, зате представлений у величезній кількості колірних виконань. Існують прозорі, біорозкладні, кольорові, еластичні, струмопровідні і навіть ті що світяться в темряві смоли.

Ручка обов'язково стане в нагоді в побуті. Цілком можливо, що вам знадобиться скріпити розхитані вузли, відновити пошкоджені пластикові деталі, або створити прототип для наукової діяльності.

Разом з приладом, який малює пластиком, немає нічого неможливого. З його допомогою ви істотно спростите процес прототипування, а також завжди зможете власноруч створити подарунки для друзів і близьких.

Користувачі відзначають, що 3Doodler зручно тримати як в лівій, так і правій руці. Двометровий шнур живлення дозволяє використовувати ручку далеко від розетки. Час нагріву екструдера становить всього 1-2 хвилини. Передбачено два режими подачі пластика - швидкий і повільний. Рекомендований час роботи - 2 години.

3D Simo Mini - незвичайний агрегат швейцарського виробництва, який характеризується багатофункціональністю. Це не просто 3D-ручка, це також різак і паяльник. За допомогою даного девайса можна випалювати по шкіряним або дерев'яним предметам. Як ручка здатна працювати з плексигласом, пінопластом, гумою та іншими схожими матеріалами.

Щоб застосувати 3D Simo Mini як терморезак, використовується нагріта струна.

Щодо функціональності. Моделі FUNTASTIQUE можуть похвалитися наявністю таких корисних властивостей:

- DoubleClick (автоматична подача матеріалу) - подвійне натискання на кнопку і ручка малює сама;

- Retract - запобігає витікання зайвого пластика з сопла;

- Ремонтпридатність: заміну сопла дуже просто здійснити

3D ручки - це наше майбутнє, яке уже наблизилось. Вони компактні, легкі

у використанні, не потребують особливих навичок, можна з легкістю довірити дітям.

Також буде у нагоді при використанні в побуті. Ще одна помітна перевага - це ціна, адже вони порівняно не дорогі.

Велика різноманітність вибору на ринку дозволяє вибрати саме те, що вам потрібно і те, що саме вам буде зручно.

Список використаних джерел:

1. <https://make-3d.ru/articles/chto-takoe-3d-ruchka/>
2. <http://3dtoday.ru/blogs/fundistribution/overview-of-3dpens-4th-generation-funtastique-rp600a-and-funtastique-r/>
3. <http://mozgochiny.ru/electronics-2/ruchka-3d/>
4. <https://besplatka.ua/obyavlenie/3d-ruchka-lcd-rp100-b-3d-pen-00b3dd>
5. <https://habrahabr.ru/company/madrobots/blog/228685/>
6. <http://illjuzija.ru/3d-risunki/obzor-i-sravnenie-3d-ruchek.html>
7. <https://3dpt.ru/collection/3d-pens>

ОБЛІК СТРАХОВИХ ОПЕРАЦІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Костеріна Ю. В. – студент 3 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник: Минкіна Г.О. – к.с-г.н., доцент**

Соціально-економічні умови в Україні вимагають якісно нових підходів до збереження матеріальних цінностей, а також життя, здоров'я і працездатності громадян, які є об'єктом різних видів страхування. Ці умови вимагають від системи страхування запровадження нових видів страхових послуг їх обліку та формування розвиненого страхового ринку в умовах глобалізації економіки.

Страхування – це система особливих, замкнутих перерозподільних економічних відносин, що виникають між його учасниками з приводу формування за рахунок грошових та інших внесків цільового страхового фонду, призначеного для відшкодування можливого надзвичайного або іншого збитку підприємствам, організаціям, іншим юридичним особам та для надання грошової допомоги громадянам [4, с. 21].

Створення ефективної системи захисту майнових прав та інтересів окремих громадян, підприємців і підприємств, підтримання соціальної стабільності у суспільстві й економічної безпеки держави неможливе без функціонування потужного ринку страхових послуг. Крім того, страхування є важливим джерелом акумулювання коштів для подальшого інвестування в реструктуризацію економіки. Світова практика свідчить, що страхування є складовою частиною фінансово-кредитного механізму, який сприяє розвитку ринкових відносин у формі страхових компаній, діяльність яких неможлива без належно оформленого обліку їх страхових операцій.

Формування страхового ринку в Україні має стихійний характер, і в багатьох випадках захист прав та інтересів страхувальників не забезпечений належно. Український ринок страхових послуг має значні можливості, проте потреби національної економіки та населення у якісних страхових послугах незадовільнено. На страховому ринку існують серйозні проблеми, які перешкоджають подальшому його розвитку, серед них: недосконала законодавча та нормативна база; низький рівень ефективності державного регулювання страхової діяльності; недосконала система державного контролю за фінансовою надійністю страховиків; недостатня використаність інвестиційних можливостей страховиків; зниження питомої ваги страхування життя на страховому ринку; проблеми обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів на законодавчому рівні тощо.

Проаналізувавши процес становлення та діяльності страхового ринку в Україні ми дійшли висновку, що подальший успішний його розвиток буде залежати від: розширення переліку страхових послуг, підвищення їхньої конкурентоспроможності; розширення інфраструктури страхового ринку; вдосконалення порядку оподаткування страхової діяльності; посилення вимог

до порядку створення та діяльності страхових організацій; подальшого розвитку законодавчої та вдосконалення нормативної бази; створення об'єднань страховиків з найважливіших проблем страхування; подальшої інтеграції України до міжнародних структур; створення оптимальної структури співвідношення між обов'язковим і добровільним страхуванням; залучення страхового ринку до вирішення найважливіших питань соціального страхування; створення комплексної системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів; посилення впливу держави на проведення інвестиційної політики з боку страховиків; підвищення платоспроможності страховиків.

Організація обліку розрахунків за соціальним страхуванням ведеться на рахунку 65 «Розрахунки за страхуванням». Рахунок 65 призначений для обліку розрахунків за відрахуванням на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, за індивідуальним страхуванням персоналу підприємства, страхуванням майна та за іншими розрахунками за страхуванням. Це рахунок пасивний (активно-пасивний), балансовий, основний, розрахунковий. За кредитом рахунка 65 «Розрахунки за страхуванням» відображаються нараховані зобов'язання за страхуванням, а також одержані від органів страхування кошти, за дебетом – погашення заборгованості та витрачання коштів страхування на підприємстві. Рахунок 65 «Розрахунки за страхуванням» має такі субрахунки: 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування»; 652 «За соціальним страхуванням»; 654 «За індивідуальним страхуванням»; 655 «За страхуванням майна».

Нарахування страхових внесків здійснюється на суми, які не зменшені відповідно до законодавства про податок на доходи фізичних осіб, та на суми податків, інших обов'язкових платежів і внесків, що відповідно до законодавства сплачують із зазначених сум, та на суми утримань, що здійснюються відповідно до законодавства або за договорами позики, придбання товарів та виплат тощо, або на інші цілі за дорученням отримувача. Страхові внески нараховуються незалежно від джерел їх фінансування, форми, порядку, місця виплати та використання, та незалежно від того, чи були зазначені суми фактично виплачені після їх нарахування до сплати.

На субрахунку 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування» ведеться облік розрахунків за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

На субрахунку 652 «За соціальним страхуванням» ведеться облік розрахунків з Фондом соціального страхування України за збором на обов'язкове соціальне страхування.

На субрахунку 654 «За індивідуальним страхуванням» ведеться облік розрахунків зі страховими організаціями по індивідуальному страхуванню персоналу підприємства, за їх письмовими дорученнями, у разі добровільного страхування, з нарахованої їм заробітної плати страхових внесків за договорами та по обов'язковому страхуванню, що встановлюється законодавством.

На субрахунку 655 «За страхуванням майна» ведеться облік розрахунків за страхуванням майна підприємства та майна працівників підприємства. Такі

страхові платежі підлягають перерахуванню страховим організаціям.

З метою вдосконалення страхового ринку України необхідно: внести зміни та доповнення до Закону України «Про страхування»; впорядкувати нормативну базу у сфері обліку, фінансової звітності і аудиту; вдосконалити систему страхування життя, медичного та пенсійного страхування, страхування політичних ризиків, діяльності товариств взаємного страхування тощо. Для розширення переліку страхових послуг та підвищення їхньої конкурентоспроможності необхідно уніфікувати страхові продукти, сприяти розвиткові системи перестрахування та створити систему добровільного медичного страхування в Україні.

Світовий страховий ринок, сформований на основі інтеграції світових страхових ринків високо розвинутих країн світу, підштовхує менш розвинуті національні страхові ринки до адаптації місцевих стандартів до міжнародних. Успішний розвиток інтеграційних процесів на національному страховому ринку буде залежати від: сталості фінансового середовища господарюючих суб'єктів та населення – потенційних страхувальників; формування фінансово стійких страхових організацій; активізації ролі держави і її органів у зміцненні та розвитку страхового ринку; формування державних пріоритетів у розвитку національного страхового ринку; розвитку законодавчої бази страхування; використання сучасних методів управління страховими організаціями.

Список використаних джерел:

1. Колібаба Р.О. Механізм та інструменти мінімізації аграрних ризиків <http://www.minfin.gov.ua/contpol/uk/publish>.
2. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України // Економіка АПК. – 2006. – №6. – С.89,96
3. Ратная В. Скандал на ринке: неоплаченные страховые риски// Контракты. – 2009 – 17 мая.
4. Страхування: Підручник / Наук.ред. С.С, Осадець. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2012. – 599с.

ПІДПРИЄМСТВАХ АПК

Кравець О. В. – студент 4 курсу ЕФ
Науковий керівник: Степанова І.В. – к.е.н., доцент

Новому економічному простору, який формується сьогодні в аграрному секторі економіки, притаманні складність та вирішення зовсім нових для них завдань. Українські агропідприємства для успішного функціонування в сучасному бізнес середовищі повинні сформувати таку систему управління, яка б забезпечувала їм високу конкурентоспроможність. Для вирішення багатьох завдань необхідно забезпечити ефективну діяльність аграрних підприємств. Це можливо лише за допомогою використання принципів логістики, науки концепції якої для агропідприємств не повністю сформовані. Ефективність діяльності аграрних підприємств залежить від логістичного менеджменту, як основного інструменту даного процесу.

Аналіз останніх публікацій дозволяє зробити висновок про актуальність піднятої теми. Питання розвитку логістичної діяльності агропідприємств досліджували Т. Божедарнік[1], О. Величко, В. Перебийніс, І. Смирнов[2], Н. Струк, В. Смиричинський, О. Сумець. Але багатопитань, що зображають особливості логістики та логістичного менеджменту сучасних аграрних компаній, залишаються недостатньо вивченими.

Протягом всього періоду незалежності привабливість аграрного бізнесу в Україні була очевидною. Згідно з оцінками Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO), Україна знаходиться в п'ятірці найперспективніших аграрних країн. Але нестабільні умови в країні, які впливають на аграрні підприємства, пов'язані насамперед із недостатнім використанням інструментів логістичного менеджменту забезпеченням належного рівня ефективності логістичної діяльності аграрних підприємств, недосконалістю ринкової інфраструктури, відсутністю системи інформаційного забезпечення. Крім того, широкий спектр дій ефективного господарювання на принципах логістики є недоступним для товаровиробника, який повинен водночас виробляти продукцію, зберігати, транспортувати та реалізовувати її. Одним зі шляхів вирішення цієї проблеми є формування комплексу заходів, який складається з логістичного менеджменту, планування, ціноутворення, дистрибуції, комунікації та інформаційного забезпечення суб'єктів аграрного ринку, що базується на дослідженні та прогнозуванні кон'юнктури ринку та спрямований на максимальне задоволення платоспроможного попиту, враховуючи інтереси виробників, необхідною умовою якого є об'єднання або взаємодія аграріїв. Це, у свою чергу, посилить їх конкурентні позиції на ринку, дасть змогу залучати фахівців, зменшити ризики, пов'язані зі збутом продукції та виходити на зовнішній ринок

Зокрема, це стосується опрацювання структури загальної системи виробничої логістики й логістичного ланцюга аграрних підприємств, характеристики складників логістичного міксу забезпечення їх

сільськогосподарського виробництва, менеджменту логістичних витрат, а також організації управління логістичним забезпеченням. Науковці розглядають лише загальні положення логістики й доцільності її впровадження в сільському господарстві, фрагментарно висвітлюють завдання логістики в аграрному секторі, дещо узагальнено зробили спробу охарактеризувати логістичні системи підприємств АПК. Тому зазначена проблематика, а саме пошук такого інструментарію логістичного менеджменту, який здатен забезпечити належний рівень ефективності логістичної діяльності аграрних підприємств, зумовив актуальність даного дослідження. Важливою задачею сьогодні є встановлення інструментарію логістичного менеджменту на агропідприємстві, який забезпечив би належний рівень ефективності логістичної діяльності.

З урахуванням специфіки аграрного сектора економіки логістичний менеджмент в аграрній сфері слід, на наш погляд, розуміти як механізм забезпечення ефективної логістичної діяльності агропідприємства, що реалізується через інтегроване управління потоковими процесами з метою досягнення максимальної ефективності кожного елемента логістичної системи, забезпечення її економічної безпеки, у процесі функціонування та максимального задоволення вимог кінцевого споживача з мінімальними витратами та належним рівнем сервісу, що дасть змогу забезпечити пропорційний і збалансований розвиток комплексу аграрних та промислових галузей, їх інтеграцію, сформуванню в регіонах таку структуру АПК, яка б забезпечила ефективне використання трудових та природних ресурсів кожного регіону; вирішити екологічні проблеми та завдання соціального розвитку регіонів; забезпечити належну якість сільськогосподарської продукції і продовольства; стимулювати збільшення обсягів виробництва та постачання на зовнішній ринок екологічно чистої продукції; залучити механізм регулювання та прогнозування ринків сільськогосподарської продукції й продовольства; забезпечити комплексний і сталий розвиток сільських територій; забезпечити впровадження сучасних технологій перероблення сільгосппродукції та підвищення екологічної безпеки харчових виробництв [1]. Отже, потрібно такий підхід до логістики аграрних підприємств, що забезпечив би формування налагодженого механізму управління за ключовими ознаками ефективності потоків постачань, ресурсів, фінансів, а також ефективне їх обслуговування. Таким чином здійснюється управління потоками, рух яких породжує процеси та операційні цикли.

Прикладом такого підприємства може бути ТОВ «Екозерно», яке розташоване у м. Херсоні, виробнича діяльність якого направлена на транспортування зернових вантажів (озимого і ярового ячменю, жита, вівсу, проса) й масляних (соняшнику, ріпаку), галузева належність підприємства – логістика, форма власності – товариство з обмеженою відповідальністю. Основні види виконуваних послуг - це зберігання, перевалка в портах зернових вантажів, внутрішні та експортні перевезення й послуги зернового елеватора.

Головною ціллю виробничої діяльності ТОВ «Екозерно» є рентабельність транспортування зернових вантажів, впровадження нових прогресивних технологій, укріплення матеріально - технічної бази.

Слід зазначити, що організаційна структура в ТОВ «Екозерно» побудована ефективно. В ній враховано те наскільки структура забезпечує досягнення організацією результатів відповідно поставленою перед нею виробничо-господарським цілям, внутрішня побудова і процеси функціонування адекватні об'єктивним вимогам до їх змісту і властивостей. Організаційна структура управління підприємством ТОВ «Екозерно» полягає в тому, що вона являє собою кількісно-якісну складну задачу, що вирішується на основі поєднання наукових (у т. ч. формалізованих) методів аналізу, оцінки, моделювання організаційних систем із суб'єктивною діяльністю керівників, фахівців й експертів вже на етапі вибору й оцінки найкращих варіантів організаційних рішень.

Складним, але це ще й не менш відповідальним, є вміння брати на себе відповідальність у прийнятті рішень на даному підприємстві. А саме це є одним з важливих якостей керівника.

Для досягнення цілей у малому бізнесі, до якого як раз відноситься досліджуване підприємство, для управління фінансами досить кваліфікації головного бухгалтера або економіста. Фінансові операції малих компаній майже не виходять за рамки звичайних безготівкових розрахунків і касових операцій. Без кваліфікованого фінансового менеджера аграрний бізнес сьогодні просто неможливий.

До менеджерів вищого рівня відноситься невелика група керівників організації або як в нашому випадку це - директор. На вищому рівні формулюють організаційні цілі, визначається загально-корпоративна стратегія та основні засоби її реалізації, приймають принципово нові рішення. На цьому ж рівні здійснюється планування процесу визначення цілей діяльності організацій та прийняття рішень щодо їх досягнення.

Начальник транспортного відділу виконує функцію контролювання процесу, діяльності об'єкта, виробничо-господарської діяльності.

Отже, логістичні процеси на підприємствах АПК України повинні здійснюватись за законами менеджменту, відповідати прийнятій стратегії, та здійснюватись під керівництвом досвідчених менеджерів.

Список використаних джерел:

1. Божедарнік Т. В. Основні шляхи застосування логістики в агропромисловому комплексі / Т. В. Божедарнік, Н. В. Божедарнік // Економічний форум : наук. журн. – Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2011. – № 1. – С. 43–47.
2. Смирнов І. Агрологістика в Україні: суспільно-географічні проблеми і перспективи розвитку / І. Смирнов, О. Шматок // Економічна та соціальна географія. – 2013. – № 2(67). – С. 96–109.

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В АДМІНІСТРУВАННЯ УПРАВЛІННЯ

Кравець О.В. – студент 4 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник: Панкратьєва Т.Л. – асистент

Сучасне суспільство вимагає постійного оновлення системи державного управління. Певним проривом в цій області вважається адаптація ефективних управлінських бізнес-технологій в державне управління, використовуючи принципи Public Management и New Public Management. Що стосується виробництва і його інфраструктури, то вони не мають потреби в бюрократичних організаціях, у той час як зростає потреба у мобільних і інтелектуальних організаціях, діяльність яких відповідає революційним змінам у характері робіт, що відбулися за останні десятиліття.

Розглянемо корінні зміни в організаційних системах, що характеризують як причини неефективності бюрократичних організацій у сучасних умовах, так і основні риси організацій, що приходять їм на зміну, у табл. 1 [1, с.53].

У сучасній теорії та практиці широкого розповсюдження набули бізнес-інженірінг та регулярний менеджмент. Регулярний адміністративний менеджмент – це професійна діяльність щодо організації управління, заснована на формальному розподілі повноважень і відповідальності, застосуванні адміністративно-управлінських технологій і розвитку мотивації персоналу для досягнення цілей підприємства. На думку прихильників регулярного менеджменту, ідеологія бізнес-інженірінгу виникла в результаті формулювання принципів функціональної спеціалізації Адамом Смітом і подальшого розвитку функціонального підходу в роботах Ф.У. Тейлора й А. Файоля, створення технологічної концепції Генрі Форда. Як приклад, компанія «Форд мотор» змогла виробляти сотні тисяч автомобілів і організувати індустрію сервісу завдяки тому, що Форд розклав процес зборки автомобіля на ряд етапів. При цьому виконання кожного з цих етапів було настільки простим, що цій роботі можна було навчити будь-якого бажаного [2, с.162].

Формалізація організації управління, з якою пов'язаний перехід до регулярного адміністративного менеджменту, припускає вирішення ряду управлінських задач:

1. правління і управління повинні бути розділені для того, щоб створити умови для ефективного виконання адміністративної функції. Перехід до регулярного адміністративного менеджменту необхідно розпочинати з поділу правління (частки власника, групи власників-засновників або зборів акціонерів з його особливими структурами) і менеджменту (керівного складу, що реалізує адміністративну функцію) [3, с.133];

2. безпосередньо сама формалізація бізнесу повинна починатися зі створення чітких процедур виконання тих або інших задач. Часто керівники, зрозумівши, що відбувається організаційна плутанина, намагаються вирішити задачу формалізації бізнесу з написання консультантами або підлеглими численних посадових інструкцій. Це само по собі мало що змінює.

Таблиця 1

Зміни в організаційних системах бюрократичних організацій

Сутність бюрократичної організації	Причини ефективності бюрократії в минулому	Чому бюрократія виявилася неспроможною	Що приходить на зміну бюрократії
Ієрархічний ланцюжок команд.	Бюрократія привнесла порядок в організацію. Керівники ввели порядок свого домінування над підлеглими.	Бюрократія не може керувати у складних ситуаціях. Домінування однієї форми – не кращий спосіб удосконалення організації.	Світогляд і цінності. Робочі групи (самоврядні). Горизонтальна координація. Неформальні системи. Наявність вибору. Незалежний внутрішній споживач.
Спеціалізація. Організація на основі посадових обов'язків.	Бюрократія домоглася ефективності, увівши систему поділу праці. Зосередження інтелектуального потенціалу в центрі організації.	Бюрократія не підтримує інтенсивних міжпосадових зв'язків і постійної координації на одному рівні.	Багатопрофільність фахівців і інтрапідприємництво. Організація в ринково-посередницькій системі.
Єдині правила для всіх.	Бюрократія створила відчуття справедливості. Установила чітку владу керівників.	Зберігається необхідність у правилах, але вони повинні бути іншими.	Гарантовані права. Інститути свободи і колективності.
Стандартні процедури.	Бюрократія забезпечила тверду організаційну пам'ять. Виявила здатність використовувати некваліфіковану працю. Переорола застарілі методи роботи.	Бюрократія повільно реагує на зміни. Не узгоджується з виникаючими складнощами. Не заохочує взаємозв'язку.	Самоврядування. Тиск ринку і моралі суспільства.
Кар'єра працівників, їх просування службовими сходами.	Бюрократія культивувала лояльність до організації. Створила наступність керівників і професіоналів.	Зменшення числа керівних посад і підвищення попиту на них у середовищі освічених робітників. Обмежені можливості підвищення у посаді.	Кар'єра на основі професійного зростання. Розширення умов більшої результативності. Підвищення оплати праці зі зростанням кваліфікації.
Міжособистісні взаємини.	Бюрократія зменшила перевагу сімейності. Допомогла лідерам увести тверду дисципліну і прийняття твердих рішень.	Інформаційно ємна робота вимагає розширення взаємин працівників.	Широкі взаємини працівників. Наявність вибору. Значна орієнтованість на результати.
Координація згори.	Бюрократія ввела регулювання некваліфікованої робочої сили. Організувала тверде управління в галузях з одноманітною роботою і плинністю кадрів.	Освічені працівники готові до самоврядування.	Самокеровані команди. Горизонтальні зв'язки і співробітництво.

3. після опису основних (таких, що приносять прибуток, виконуваних з дня на день) процесів виникає потреба у розробці типових документів, що будуть регламентувати порядок планування й обліку витрат ресурсів;

4. наступний етап освоєння регулярного менеджменту - формування регламентів обміну інформацією, що описує потоки інформації між ключовими учасниками управлінського процесу;

5. після того, як виконані попередні етапи, можна приступати до написання посадових інструкцій, оскільки тільки тепер відносно повно прояснилося, що повинен робити той або інший працівник;

6. далі йде етап - уточнення сформованої організаційної структури управління. Структура не може бути раз і назавжди даною. Фактично діючу структуру треба уточнювати по мірі опису й удосконалення процесів управління, а також створення і застосування інших документів [4, с.221];

7. відповідно розробляються й уточнюються Положення про підрозділи підприємства;

8. для того, щоб адміністративний менеджмент був ефективним, розробляють систему мотивації персоналу підприємства, спрямовану на досягнення цілей бізнесу.

Підсумовуючи, слід зазначити, що потреби регулярного адміністративного менеджменту відображають напрямки розвитку підприємництва в світі. Створення всесвітньої інформаційної системи, міжнародний поділ і кооперація праці, еволюція центрів світової економіки, економічна інтеграція змінюють на краще світову структуру господарства.

Список використаних джерел:

1. Бородіна, О. А. Адміністративний менеджмент : навч. посіб. / О. А. Бородіна, Я. О. Ходова ; Приазов. держ. техн. ун-т. - електрон. текст. дан. - Маріуполь : ПДТУ, 2015. - 84 с.

2. Бізнес-менеджмент : навч. посіб. / під ред. Л. І. Федулової. – К. : МАУП, 2007. – 632 с.

3. Виноградський, М. Д. Організація праці менеджера : навч. посіб. / М. Д. Виноградський, А. М. Виноградська, О. М. Шкапова ; Київ. економ. ін-т менеджменту. – К. : Кондор, 2002

4. Комарницький, І. Ф. Менеджмент виробництва та операцій (тестові, проблеми і ситуації, практичні завдання) : навч. посіб. для студ. вузів / І. Ф. Комарницький, П. І. Белінський, В. І. Кравець ; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – К. : ЦУЛ, 2005. – 308 с.

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК РИНКУ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ

Кравець О. - студент 4 курсу ЕФ
Науковий керівник: Соловйов І.О. - д.е.н., професор

Можна стверджувати, що збільшення кількості населення – важливий аспект розвитку економіки. Оскільки населення є джерелом трудових ресурсів, то саме населення в працездатному віці і визначає процес формування трудових ресурсів. Кількість людей працездатного віку, як і всього населення, змінюється внаслідок природного руху, а для окремих регіонів – і механічного. Відповідно, народжуваність, смертність, міграції, змінюючи численність населення працездатного віку, визначають динаміку трудових ресурсів. Оскільки в сучасних умовах відносини зайнятості мають складну структуру, через вплив політико-економічної ситуації, яка характеризується триваючим спадом виробництва, фінансовою розбалансованістю економіки, недостатнім реформуванням господарського механізму, збільшенням обсягів внутрішньої міграції в умовах військового конфлікту, то проблемою є визначення, оцінювання та порівняння зайнятості населення.

На економіку кожної країни постійно впливають різноманітні об'єктивні фактори, зокрема до факторів економічного зростання, відносять кількість і якість природних та трудових ресурсів, обсяг капітальних благ й технологія. Їх називають факторами пропозиції тому, що вони є необхідною умовою для забезпечення розширення обсягів виробництва, але недостатньою для забезпечення економічного зростання. Адже економічне зростання також залежить від рівня сукупного попиту. Ці фактори безперервно знаходяться в динамічному стані внаслідок науково-технічного прогресу, інтеграційних процесів та глобалізації економіки, та безпосередньо впливають на трудові ресурси, їх кількість, якість та структуру, які в свою чергу формують ринок праці. Аналіз трудових ресурсів України необхідний для отримання своєчасних результатів, на основі яких вищими державними органами прийматимуться правові та організаційно-економічні заходи щодо забезпечення ефективної зайнятості, нормальних умов праці та раціонального використання робочої сили. Ефективна зайнятість, притаманна справедливому демократичному суспільству, передбачає надання суспільством усьому працездатному населенню можливості займатися суспільно корисною працею, на основі якої здійснюється індивідуальне (у межах сім'ї) та колективне (з участю фірм, компаній, держави) відтворення робочої сили і задоволення потреб; саме така зайнятість дозволяє кожному бажаючому реалізувати свої сутнісні сили у процесі праці, а також є надійним чинником соціального захисту [1].

Неможливо досягти стабільності економіки без забезпечення ефективної зайнятості і скорочення рівня безробіття. Разом з тим, характерною тенденцією 2014 року в Україні було скорочення ринку праці на 20-25%, що призвело до поглиблення регіональних диспропорцій між попитом і пропозицією. Лідерами

скорочень персоналу були банківські установи, автотрейдери і логістичний бізнес, а також компанії, що займаються гуртовою торгівлею. Показники попиту та пропозиції робочої сили у 2014 році в розрізі місяців наведено на рисунку 1.

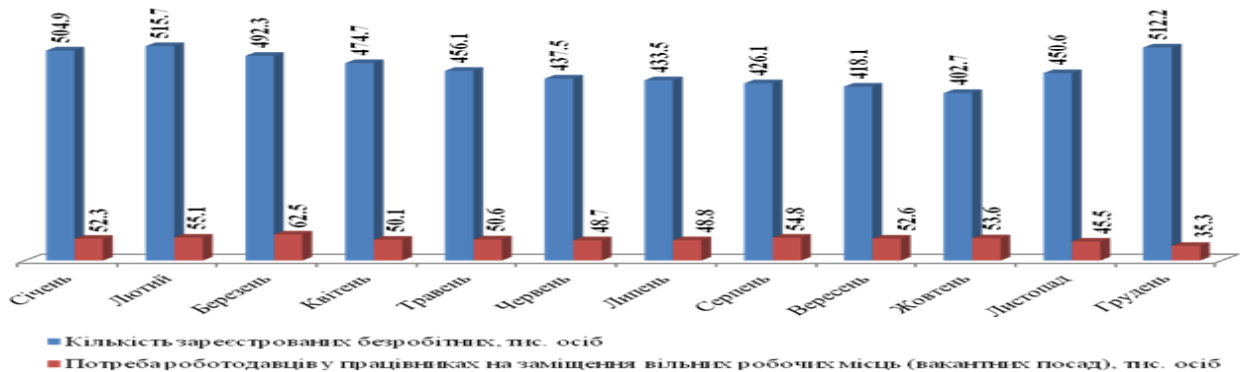

Рис. 1. Попит та пропозиція робочої сили у 2015 році [2]

За даними Державного комітету статистики, навантаження зареєстрованих безробітних на 10 вільних робочих місць на початку 2015 року становило 97 осіб, а на кінець 2015 року збільшилося до 145 осіб на 10 вакантних посад.

Різке скорочення обсягів виробництва, зменшення кількості робочих місць, зростання цін, поживлення конкуренції з боку нових індустріальних країн з дешевою робочою силою, поглиблення кризи неплатежів загострюють проблеми безробіття, і призводять до скорочення реальних доходів населення, зростання соціальної напруженості в суспільстві.

Крім того, структура зареєстрованих безробітних в Україні є неоднорідною. Якщо розглядати безробітних за статтю, то частка жінок, які зареєстровані як безробітні на початку 2015 року становила 50,2%, впродовж року зростала, а в грудні 2015 році 275,4 тис. жінок перебували на обліку, що було на рівні 53,8% усіх безробітних (рис. 2).

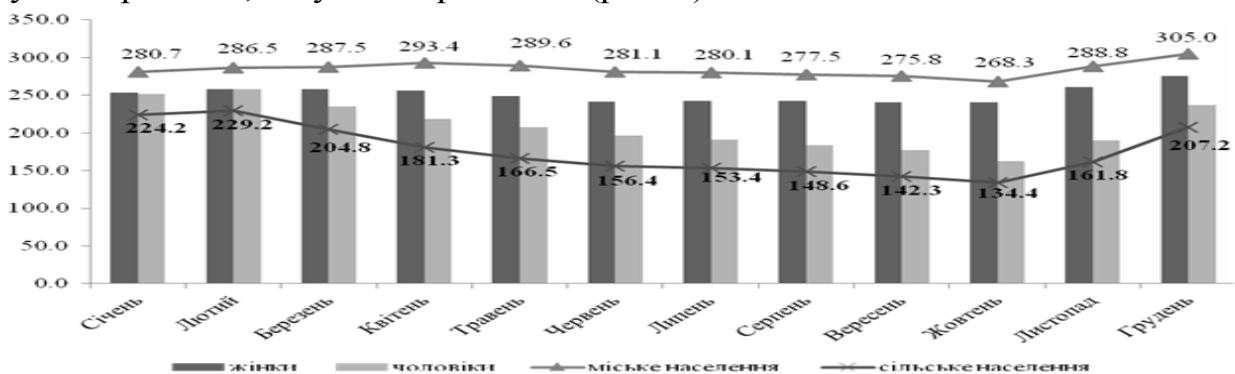

Рис. 2. Динаміка кількості зареєстрованих безробітних за статтю та місцем проживання у 2015 році [2]

Відповідно до зарубіжного досвіду (Японія, США, Франція, Німеччина, Велика Британія), основною гарантією від безробіття є конкурентоспроможність працівника на ринку праці. Здатність конкурувати на

ринку праці залежить від сформованого людського капіталу та критеріїв добору персоналу. Впродовж останніх років такими критеріями були: достатній досвід роботи; функціональні навички; досвід роботи у відповідній галузі; мотивація; зарплатні побажання кандидата; поведінкові характеристики; відповідність корпоративній культурі.

Варто зазначити, що безробіття є серйозною проблемою і для більшості країн світу, у яких економічна і соціальна вартість безробіття є надзвичайно високою, тому що включає не лише прямі витрати на забезпечення підтримки соціальної безпеки безробітних, а й втрату податку на прибуток, який безробітні мали б сплачувати, якби працювали; підвищене навантаження соціальних служб; зростання рівня бідності, захворювань і злочинності.

Враховуючи зарубіжний та вітчизняний досвід регулювання соціально-трудова відносин, вважаємо, що у кризових умовах необхідно: по-перше, активізувати нетрадиційні форми зайнятості (зайнятість на умовах неповного робочого часу або неповна зайнятість; зайнятість на умовах строкових договорів; тимчасова, непостійна, зайнятість, у тому числі запозичена праця; вторинна зайнятість; дистанційна зайнятість; зайнятість на основі договорів цивільно-правового характеру; неформальна зайнятість, у тому числі, самозайнятість; нереєстрована зайнятість у формальному секторі [3]). По-друге, шукати шляхи оптимізації зайнятості за рахунок розвитку малого та середнього бізнесу. Саме такі форми організації бізнесу можуть створювати нові робочі місця і тим самим вирішити проблему надлишкової робочої сили. Окрім того, малі підприємства значно менше дестабілізують ситуацію на ринку робочої сили при банкрутстві окремих з них, у порівнянні з великими підприємствами. По-третє, впроваджувати засоби забезпечення рівних можливостей на ринку праці, зокрема для жінок та чоловіків, для міського та сільського населення. По-четверте, ефективним інструментом для підвищення лояльності в умовах скорочення фінансових можливостей є нематеріальна мотивація співробітників. Так, у ЄС соціальний пакет зберігає громадянам на високому рівні можливості страхування від ризиків, яким піддаються люди при втраті роботи або працездатності (втрата доходів, забезпечення медичного обслуговування, можливості здобувати освіту, оплачувати житло і взагалі все, необхідне для життя).

Список використаних джерел:

1. Фоміна О.О. Механізм регулювання соціально-трудова відносин на засадах відповідальності. – Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. - № 3 (59). – 2013.
2. Сайт Державної служби статистики України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Колот А.М. Соціально – трудова сфера: стан відносин, нові виклики, тенденції розвитку: монографія / А.М. Колот. – К.: КНЕУ. 2010.

ЗАРОБІТНА ПЛАТА ЯК ОСНОВНИЙ ВИД ТРУДОВИХ ДОХОДІВ

Кривицька Є.О. – студентка 1 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник: Крикунова В.М. – к.е.н., доцент

Доходи домогосподарств як економічна категорія являють собою певну суму грошових коштів та матеріальних благ і послуг, отриманих у процесі виконання економічних функцій. Основними видами доходів домогосподарств є: заробітна плата, доходи від власності (відсоток, дивіденд, орендні платежі, рента); державні трансфертні платежі (пенсії, стипендії, допомога безробітним, допомога багатодітним сім'ям, послуги у сфері освіти, охорони здоров'я, витрати держави на збереження довкілля, покращення екологічного середовища); підприємницький дохід; доходи з інших джерел, передусім, доходи від індивідуальної трудової діяльності.

Найвищу частку серед доходів домогосподарств становить заробітна плата. Заробітна плата – це одна з найскладніших економічних категорій і одне з найважливіших соціально-економічних явищ. Вона, з одного боку, є основним (і часто єдиним) джерелом доходів найманих працівників, основою матеріального добробуту членів їхніх сімей, а з іншого боку, для роботодавців є суттєвою часткою витрат виробництва і ефективним засобом мотивації працівників до досягнення цілей підприємства.

В економічній науці відсутнє однозначне трактування сутності заробітної плати. В. Петті (XVII ст.) трактував економічну природу заробітної плати як «ціну праці». Її величина, на його думку, визначається необхідними засобами для існування робітника (їх мінімумом). Такого ж розуміння дотримався й А. Сміт. Д. Рікардо виділяв природну і ринкову ціну праці. Природна – властивість нової суми життєвих засобів, необхідних для утримання робітників, продовження їх роду. Ринкова ціна коливається навколо природної під впливом руху працездатного населення, співвідношення попиту і пропозиції на працю. Всередині XIX ст. теорію заробітної плати як мінімуму засобів існування підтримували А. Тюрго, Ф. Лассаль [2]. Незважаючи на те, що ідея такого підходу була висловлена ще у XVII ст., її поділяють і сучасні економісти (П. Самуельсон, В. Нордгауз, Дж. Хікс та інші).

Такий підхід щодо визначення заробітної плати як ціни праці заперечував К. Маркс. Він розробив теорію заробітної плати як грошового виразу вартості і ціни робочої сили. Він вважав, що працю не можна продати, оскільки її не існує до моменту купівлі-продажу. На ринку робітник може продати лише здатність до праці, тобто певну сукупність своїх фізичних і духовних властивостей, або робочу силу. Праця є функцією товару «робоча сила» тому ці категорії не слід ототожнювати. Відповідно, праця не може мати ціни, здійснюється купівля-продаж не праці, а робочої сили (здатності до праці). Матеріальним (речовим) вмістом заробітної плати стає кількість життєвих засобів необхідних для відтворення робочої сили найманого робітника та членів його сім'ї [2].

На основі критики марксистської концепції заробітної плати виникла теорія соціальної заробітної плати (М.І. Туган-Барановський, Т. Веблен, Й. Шумпетер та ін.). Згідно з цією теорією, обсяг заробітної плати визначається як певна частка доходу найманого працівника у загальному обсязі суспільного продукту. Згідно з теорією загальної рівноваги, розробленою А. Маршаллом та Л. Вальрасом, за рівноваги попиту і пропозиції вартість послуг усіх факторів у тому числі і робочої сили відповідає їх граничній продуктивності, тобто внеску у виробництво продукту (вартості). Саме ця вартість і виплачується робітникові – продавцю послуг праці.

Дж.Б. Кларк виходить з того, що регулятором рівня заробітної плати є граничний рівень продуктивності праці, який визначається граничним, тобто найбільш низьким, рівнем продуктивності праці. Величина заробітної плати, на його думку, встановлюється відповідно до продуктивності праці робітника, зайнятого в найгірших умовах, а оплата його праці нібито є повною. Ці погляди знайшли відображення у теорії граничної продуктивності праці (рубіж XIX-XX ст.). Представники теорії корисності послуг праці граничний продукт враховують не за обсягами витрат, а за мірою його граничної корисності.

Шведський економіст К. Еклунд трактує суть заробітної плати з позицій рівноважного розподілу національного доходу (теорія функціонального розподілу доходу). Він виходить з того, що розподіл доходів за факторами виробництва регулюється попитом і пропозицією на ці фактори. Якщо ринок відчуває нестачу капіталів або природних ресурсів, то частка власників капіталів і природних ресурсів у національному доході збільшиться. Це обумовлює зниження доходу на фактор праці і рівень заробітної плати, в наслідок цього знижується. Якщо, навпаки, виникає дефіцит робочої сили, то особи, що працюють за наймом, претендують на більш високу заробітну плату. Тоді частка заробітної плати в національному доході зростає. Таким чином, прагнучи до рівноважного розподілу доходів, суспільство, з одного боку, досягає соціальної злагоди, а з іншого – ефективного господарювання.

У сучасній економічній науці під заробітною платою розуміється ціна, яка сплачується за використання праці найманого працівника. Так, П. Самуельсон вважає, що «люди за певну ціну надають свої послуги в оренду», ціна цих послуг – ставка заробітної плати.

Отже, сутність поняття «заробітна плата» потрібно розглядати з різних позицій. По-перше, заробітна плата – це економічна категорія, що відображає відносини між роботодавцем і найманим працівником з приводу розподілу новоствореної вартості. В цьому розумінні доречнішим є поняття «оплата праці», яка, крім власне заробітної плати, включає і інші витрати роботодавця на працю. По-друге, заробітна плата – це винагорода або заробіток, обчислений у грошовому виразі, який за трудовим договором роботодавець сплачує працівникові за роботу, яку виконано або має бути виконано. По-третє, в умовах ринкової економіки заробітна плата – це елемент ринку праці, що складається в результаті взаємодії попиту на працю і її пропозиції і виражає

ринкову вартість використання найманої праці. В цьому розумінні найчастіше вживаються усереднені показники ставок оплати одиниці праці певної якості.

По-четверте, для найманого працівника заробітна плата – це основна частина його трудового доходу, який він отримує в результаті реалізації здатності до праці і який має забезпечити об'єктивно необхідне відтворення робочої сили. По-п'яте, для підприємця заробітна плата – це елемент витрат виробництва, і водночас головний чинник забезпечення матеріальної зацікавленості працівників у досягненні високих кінцевих результатів праці.

Сутність заробітної плати виявляється у функціях, які вона виконує в процесі суспільного відтворення. Відтворювальна функція полягає у забезпеченні працівників та членів їхніх сімей необхідними життєвими благами для відновлення робочої сили, для відтворення поколінь. Стимулююча функція заробітної плати полягає у встановленні залежності її розміру від кількості й якості праці конкретного працівника, його трудового внеску в результати роботи підприємства. Регулююча, або ресурсно-розміщувальна, функція заробітної плати полягає в оптимізації розміщення робочої сили за регіонами, галузями господарства, підприємствами з урахуванням ринкової кон'юнктури (у ринкових умовах вища заробітна плата на ефективніших робочих місцях стимулює перехід сюди працівників з неефективних робочих місць).

Соціальне значення заробітної плати полягає у забезпеченні соціальної справедливості, по-перше, при розподілі доходу між найманими працівниками і власниками засобів виробництва, і по-друге, при розподілі між найманими працівниками у відповідності з результатами їхнього трудового внеску.

В сучасних умовах заробітна плата в Україні повною мірою не виконує жодну із зазначених функцій. Для більшості найманих працівників вона перетворилася на невелику (та ще й негарантовану) соціальну виплату. Протягом 2016 р. в Україні зберігалася тенденція зростання рівня заробітної плати. Середньомісячна номінальна заробітна плата штатного працівника в 2016 р. порівняно з 2015 р. зросла на 23,6% (проти 20,5% у 2015 р. порівняно з 2014 р.) і становила 5183 грн, що у 3,2 раза вище рівня мінімальної заробітної плати (1600 грн) [1]. При цьому, на відміну від двох попередніх років, в 2016 р. порівняно з 2015 р. реальна заробітна плата збільшилась на 9,0%, а в грудні 2016 р. по відношенню до грудня 2015 р. – на 11,6%.

Відтак, надзвичайно актуальним завданням є перебудова організації заробітної плати, проведення відповідної реформи з метою забезпечення поетапного підвищення заробітної плати і створення ефективного мотиваційного механізму, який ґрунтується на поєднанні економічних стимулів і соціальних гарантій.

Список використаних джерел:

1. Заробітна плата та стан її виплати у 2016 році. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>
2. Історія економічних учень: підручник. У 2 ч. – Ч. 1 / за ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання, 2006. – 582 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ

Кривов'яз А.О. – студент 6 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник: Губа М.І. – к.е.н., доцент

Ключовою проблемою вітчизняних аграрних підприємств є підвищення економічної ефективності основної діяльності. Основною передумовою розв'язання цієї проблеми є забезпечення належного для стабільного та результативного розвитку, в свою чергу, виступає дотримання належного рівня конкурентоспроможності продукції на цільових ринках її збуту. Динамічність зовнішнього середовища діяльності аграрних підприємств, нестабільність цінкових тенденцій, складна та несприятлива для товаровиробників побудова конкурентних структур ринків збуту продукції, недосконалість та деформації архітектури та функціонування основних механізмів діяльності аграрних підприємств зумовлюють необхідність опрацювання науково обґрунтованих підходів до управління конкурентоспроможністю продукції аграрних підприємств в контексті підвищення економічної ефективності їх діяльності. При цьому товарна структура сільськогосподарського виробництва зазнала суттєвих змін в частині набуття пріоритету рослинницької галузі, як основи формування доходів аграрних підприємств. В свою чергу, саме ринки продукції рослинництва характеризуються найбільш складною та несприятливою для товаровиробників побудовою конкурентних структур, що передбачає розробку оригінальних управлінських рішень в управлінні конкурентоспроможністю виробленої аграрними підприємствами продукції.

Конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств – це здатність до виробництва та реалізації продукції в умовах сформованого рівня конкуренції з такими фінансово-економічними результатами, які можуть забезпечити просте або розширене відтворення; здатність суб'єктів економічної діяльності аграрної сфери пристосовуватись до нових умов господарювання використовувати свої конкурентні переваги і перемагати в конкурентній боротьбі на ринках сільськогосподарської продукції та послуг, максимально ефективно використовувати земельні ресурси, якомога повніше задовольняти потреби покупця шляхом аналізу структури ринку і гнучко реагувати на зміну його кон'юнктури. Конкурентоспроможність продукції та конкурентоспроможність підприємства взаємопов'язані між собою. В сучасних умовах високий рівень конкурентоспроможності підприємств залежить насамперед від високого рівня конкурентоспроможності продукції.

Дослідження динаміки виробництва основних сільськогосподарських культур продукції рослинництва в Україні показує, що на протязі тривалого періоду часу зберігаються тенденції зростання виробництва зернових та зернобобових культур[1]. Так, виробництво зернових та зернобобових культур в Україні в 2014 році у порівнянні із 2004 роком збільшилося на 22050,2 тис. т. або на 52,7 відсотка. Аналогічні тенденції спостерігаються у виробництві таких

культур, як насіння соняшнику, яке зросло на 7084 тис. тон або на 232 %.; картоплі, виробництво якої зросло на 2938 тис.т. або 14,2 відсотки; овочів та плодів та ягід на 38,4% та 22,3% відповідно. Виробництво цукрових буряків зменшилося на 5,2%, що склало 866,4 тис. тон[2].

Якщорозглядативиробництвоосновнихсільськогосподарськихкультур у Миколаївськійобласті у тис. т, то ми можемо спостерігати збільшення зернових культур та овочів, всі інші показники у 2015 році у порівнянні з 2013 та 2014 роком зменшилися. Виробництво зернових культур у 2015р. порівняно з 2012 р. збільшилось у 10 разів, а порівняно з 2013 р. на 0,7%. Виробництвоцукровихбуряків в 2015 р. збільшилося у 6 разів у порівнянні з 2013 роком. Виробництвосоняшникузменшилосяна 20,2 % у порівнянні з 2014 р. тазбільшилосяна 13,7 % - у 2013р. Виробництвокартоплітаовочів у 2015 роціпорівняно з попереднімирокамизнизилоссяна 52,9% та 19,5% відповідно. Плодитаючи в цьому ж роцімаютьтакожтенденціюдозниженняна 28,3 та 42,4 %, відповідно[2].

Групування сільськогосподарських підприємств Миколаївської області за рівнем концентрації земельних ресурсів у 2015 році свідчить, що переважна більшість сільськогосподарських підприємств (80%) має у своєму розпорядженні більше 1500 га сільськогосподарських угідь, розподілившись порівну у групу 1500 – 3000 га і групу більше 3000 га. Результати дослідження свідчать, що зі збільшенням розміру сільськогосподарських угідь підприємства отримують більше вартості валової продукції у розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь. Так, сільськогосподарськими підприємствами першої групи отримано 1832,7 грн, другої групи 2979,6 грн і третьої групи 3967,9 грн вартості валової продукції (в постійних цінах 2010 р.) на 1 га сільськогосподарських угідь. Станомна 31 грудня 2015 рокузагальнакількістьпідприємствагропродовольчогопідкомплексуданогорегіон установила 4469 одиниць. З них вагомучасткузаймалифермерськігосподарства, що у структурістановило 84,6% або 3860 одиниць. Майже на одному рівні господарські товариства та приватні підприємства в структурі їх часткасягала 6,5% та 5,5% або 293 та 248 одиниць, відповідно[2].

Конкурентоспроможність сільськогосподарського виробництва має свої галузеві особливості, які можуть виражатися в різних економічних показниках. Розглянемо конкурентні аспекти стосовно до галузі зерновиробництва. Адже виробництво зерна є найважливішою галуззю в сільському господарстві, займає найбільшу питому вагу в структурі товарної продукції регіону, відіграє стратегічну роль при забезпеченні продовольчої безпеки країни, є сировиною для виробництва головного соціального продукту харчування – хліба. На сьогодні лідерами ринку зерна серед групи досліджуваних підприємств є ФГ «Орбіта» та ПрАТ «Добробут». Ці підприємства займають понад 10% районного ринку зернових із темпом приросту понад 5%. Найкращі показники у ФГ «Орбіта»: ЧР=32,8%, Т=20,8%. Трохи слабша позиція у ППАФ «Вікторія». Частка ринку, яку займає це підприємство, становить 10,0%, однак приріст становить лише 3,6%. Серед групи досліджуваних підприємств (10

господарств) з приблизно такими ж показниками 3 господарства. Є серед досліджуваних і господарства із слабкою конкурентною позицією. В основному напрямках: зниження собівартості продукції, підвищення якості продукції та пошук нових ринків збуту продукції. Розраховані інтегральні показники показують, що найбільш конкурентоспроможним серед досліджуваної групи господарств є ФГ «Орбіта» ($I=151,4$). Це досягнення пояснюється тим, що дане господарство є найбільшим (за площею угідь) серед даних, крім того, воно займає найбільшу частку ринку. Однак, є певні недоліки у роботі даного підприємства, які необхідно вилучати. Так, дане господарство показує не найвищу урожайність, а також не найменшу собівартість виробництва зерна. Проте ціна реалізації продукції у даного підприємства є найвищою, що дало можливість отримання достойної рентабельності виробництва продукції.

Загалом, вектор зміни рентабельності зерна збігається з напрямом зміни ціни як головного чинника дохідності виробників. Для внутрішнього ринку зерна характерний нееластичний рівень попиту та пропозиції культур. При цьому коефіцієнт цінової еластичності пропозиції зерна неодноразово перевищував 1, сформувавши відповідні цикли. Початком циклу є збільшення валового збору зернових (на 106,67% у 2006 р., 81,88% у 2010 р., 44,51% у 2013 р., 36,4% у 2015 році), обґрунтоване сприятливою ціновою кон'юнктурою попередніх періодів. Закінчення циклу відображає зворотній процес, а саме скорочення пропозиції зерна (на 9,06% у 2007 р., 13,62% у 2011 р., 18,59% у 2014 р.) за несприятливої кон'юнктури попереднього року (темпа падіння цін – 15,32% у 2006р., 6,59% у 2010 р., 9,3% у 2014 р.).

При аналізі конкурентоспроможності окремого об'єкта господарювання й виробленні обґрунтованих управлінських рішень необхідно використати широкий набір показників, які характеризують ефективну діяльність об'єктів господарювання і є індикатором ефективної роботи й взаємодії всіх підрозділів. Розроблена система індикативного керування прийняттям системи рішень по підвищенню конкурентоспроможності бюджетоутворюючих галузей продовольчої сфери.

Організаційно-економічний механізм управління конкурентоспроможністю підприємств харчової промисловості можна визначити як сукупність організаційних та економічних методів, які впливають на систему управління виробництва з метою отримання конкурентних переваг, забезпечення ефективного функціонування та розвитку, яка є в структурі організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю підприємств харчової промисловості.

Список використаних джерел:

1. Міністерство аграрної політики України [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://minagro.kiev.ua/>
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

ПРОФЕСІЯ БУХГАЛТЕР: СПЕЦИФІКА І ПЕРЕВАГИ

Крилова Я.В. – студентка 2 курсу 1 групи Б
Науковий керівник: Ксьонжик І.В. - д.е.н., доцент

Професія бухгалтера престижна в Україні та в інших державах світу. Вона – одна з найбільш потрібних та популярних на ринку праці, адже кожне підприємство чи організація користуються послугами таких фахівців. Бухгалтер не тільки технічно здійснює облік, а й веде велику роботу з планування, контролю, аналізу, бере активну участь у підготовці альтернативних варіантів прийняття управлінських рішень.

Слово «Бухгалтер» походить від німецьких слів «книга» і «тримати», з'явилося воно в часи Петра I і означає книгознавство. Цій професії вже кілька століть – основи бухгалтерського обліку винайшов італійський чернець Фра Бартоломео де Пачоли. В 1494 він опублікував книгу, де розтлумачував купцям зміст найпростіших бухгалтерських операцій – дебету, кредиту й балансу. Сьогодні таких операцій набагато більше, а професія бухгалтера набула надзвичайну суспільну значимість. Без бухгалтера довго не проіснує жодне підприємство. І, звичайно, кожна установа має потребу у висококваліфікованому фахівці.

Бухгалтерський облік має свою символіку. В 1944 р. французький вчений Жан Батіст Дюмарже створив міжнародний герб бухгалтерів, який складається з трьох фігур: сонця – бухгалтерський облік освітлює господарську діяльність, ваг – баланс, кривої Бернуллі, яка символізує те, що облік який виник одного разу буде існувати вічно.

Дата свята день бухгалтера в Україні – 16 липня була вибрана не випадково. В цей день 1999 року був прийнятий Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні».

Бухгáлтер – це друга особа на підприємстві після директора, керівник операційних робітників, контролер законності і правильності здійснення операцій та відповідальний за фінансово-господарську діяльність підприємства [1].

Сучасний бухгалтер – це кваліфікований спеціаліст в галузі статистики, фінансів, економіки, планування, аналізу господарської діяльності. Адже справжній бухгалтер має володіти такими навичками як: відповідальність, уважність, здатність виконувати роботу якісно і вчасно, аналітичні навички, здатність швидко навчатися, постійно удосконалювати рівень знань, комунікативні навички, суворе дотримання конфіденційності інформації, орієнтація на задоволення потреб клієнтів.

Вимоги до професії бухгалтера на сьогодні зросли. Бухгалтер має забезпечити достовірне ведення бухгалтерського обліку, приносити користь підприємству шляхом пропозицій з вибору кращих альтернативних управлінських рішень. Бухгалтер повинен боротися проти шахрайства. Це професія здібних і чесних людей [3].

Професія має як плюси, так і свої мінуси [2]. До недоліків даної професії можна віднести:

1. Часті зміни в законодавстві.
2. суперечності законодавства.
3. Помилки бухгалтера призводять до санкцій, штрафів.

До переваг даної професії необхідно віднести:

1. Затребуваність на ринку праці.
2. Переважно нормований робочий день.
3. Можливість додаткового заробітку, наприклад, допомагати з веденням бухгалтерії дрібним підприємствам.
4. Великий вибір навчальних закладів: фінансово-економічні ВНЗ, курси бухгалтерів і бухгалтерські семінари.

5. Творчість професії. Творчість – це створення нового продукту: народження ідеї та її реалізація. Вважаємо, що в професії бухгалтера також можна творчо реалізувати себе. Наприклад, для бухгалтера творчістю є те, що він проявляє себе, коли пише наукові статті щодо аудиту, бухгалтерського обліку, ефективної побудови бізнесу. Або, інший приклад, головний бухгалтер захоплюється психологією, побудовою комунікацій між людьми. У компанії, завдяки творчому підходу в спілкуванні з людьми, головний бухгалтер виконує роль інтегратора, зближуючи і об'єднуючи людей, мотивуючи їх на командну роботу. Результат: згуртована команда співробітників фінансового відділу.

В сьогоденні професія бухгалтера з монотонної, непрестижної, низькооплачуваної перетворилася на професію творчу, яка заснована на глибоких знаннях технічних стандартів, податкового законодавства та професійному судженні. Професія бухгалтера викликає високий публічний інтерес. Робота бухгалтера стала добре оплачуватися, якщо якість цієї роботи відповідає пред'явленим суспільством високим вимогам. Крім того, сучасне життя жадає від бухгалтера гнучкості й постійного підвищення кваліфікації. Сьогодні бухгалтери це вельмишановні люди в компанії. Поважають їх не тільки керівники, а і співробітники.

Список використаних джерел:

1. Моя професія-бухгалтер, фінансист : навчальний посібник для студентів вузів спеціальностей 7.050106 «Облік і аудит» та 7.050104 «Фінанси» / За редакцією д.е.н., проф., заслуженого діяча науки і техніки України Ф. Ф. Бутинця, І. А. Панченко. – Житомир: ЖДТУ, 2010. – 156 с.
2. Інтернет-ресурс: <http://www.education.ua/ua/articles/390/>
3. Бухгалтер, якому довіряють / С. Позова. – Баланс-клуб. – 2016. – 256 с.

ЗНАЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Кручиненко О.С. – студент 5 курсу 4 групи ЕФ
Науковий керівник: Кирилов Ю.Є. – д.е.н., професор

Європейська регіональна політика цілеспрямовано сприяє економіці відсталих (бідних) регіонів Співтовариства. Сприяння зменшенню відмінностей в економічному розвитку окремих регіонів розглядається як одне з завдань Європейського Союзу. У абзаці 2 Статті 158 Договору про Європейське Співтовариство ставиться завдання зменшення відмінностей у розвитку різних регіонів і відсталості найбільш відсталих областей. Цій меті регіонального вирівнювання слугують аграрний фонд, соціальний фонд і регіональний фонд.

Регіональна політика здійснюється Європейським Союзом і Державами-членами спільно. Європейський Союз підтримує ту чи іншу регіональну політику. При цьому розрізняються країни з загальним відставанням у розвитку, як, наприклад, Греція чи Португалія, та окремі регіони з відставанням у розвитку у складі багатих країн, як нові землі в Федеративній Республіці Німеччині. Завдяки європейській регіональній політиці відбувається довгостроковий перерозподіл ресурсів, аби умови життя в Європейському Союзі наблизилися до загального рівня. Суть питання полягає в реалізації саме головних принципів європейської регіональної політики із врахуванням специфіки держав Європи, зокрема ЦСЄ та України. Так, згідно з класифікацією регіональної політики ЄС визначено такі базові принципи: субсидіарність, децентралізація, партнерство, програмування та концентрація [1].

Субсидіарність. Це громадсько-політичний принцип, за яким вищі суспільні одиниці мають право і повинні розв'язувати лише ті проблеми, на виконання яких нижчі структури не здатні. Як базовий принцип, дійсний з часу підписання угоди про ЄС, на сьогодні переживає своєрідний ренесанс. Адже згідно Маастрихтської угоди, принцип субсидіарності є базовим для ЄС (ст.3): "У сферах, які не входять до окремої юрисдикції співтовариства, воно згідно принципу субсидіарності починає свою діяльність лише в тому випадку і постільки, оскільки неможливо у достатній мірі досягнути цілі визначених заходів на рівні держав-членів, і тому в силу їх масштабу чи дієздатності можуть бути здійснені більш ефективно на рівні співтовариства".

Децентралізація. Одвічною дилемою регіонального розвитку є перерозподіл владних повноважень, ресурсів, бюджету, надання Диференційованих дотацій із спільного бюджету та фондів ЄС на користь Менш розвинутих регіонів з метою досягнення певного вирівнювання економічного розвитку та досягнення політичної стабільності. Отже, поряд із субсидіарністю, саме децентралізація - як перерозподіл повноважень регіонам з метою їх ефективного використання та заохочення регіональних ініціатив, оптимізації практичного вирішення питань саме на регіональному рівні, а

також і як розмежування функцій та повноважень між: різними рівнями управління ЄС - становлять дві головні основи регіональної політики ЄС.

Партнерство. Фактично, партнерство є співробітництвом між суб'єктами різних рівнів (Євросоюз, держава, регіон) територіально-адміністративних одиниць з часу визначення мети до завершення реалізації конкретного проекту. Цей принцип базується на тій умові, що діяльність та розвиток регіонів може здійснюватися лише тоді (власне тоді ж реалізується і принцип субсидіарності), коли суб'єкти співробітництва постійно та послідовно співпрацюють з метою досягнення спільної мети. Вертикальний сегмент цього співробітництва відображає також і головну умову, специфіку взаємозв'язків, а саме - Євросоюз, держави-члени мають визначити цілі та розробити стратегічні плани розвитку спільно з регіонами із якнайширшим залученням громад, місцевих ініціатив, економічних та політичних суб'єктів регіонів. Співпраця у площині регіон-регіон, як розвиток транскордонного співробітництва регіонів та співпраця локальних територіальних одиниць, громад, також є важливим сегментом вертикального співробітництва.

Концентрація, адиціоналізм. Реалізація принципів концентрації та адиціоналізму означає, що фінансові ресурси, які надає ЄС окремим державам-членам чи суб'єктам територіального, регіонального розвитку мають бути доповнені за рахунок місцевих джерел фінансування. По суті, ці два принципи мають взаємодоповнюючий характер і головною умовою ставлять кооперування та ефективне використання ініціатив, пошук та розвиток власних джерел фінансування програм регіонального розвитку [2].

Таким чином, важливість цих функцій, а також і принципів регіональної політики Євросоюзу, зокрема і статус, що надається регіонам згідно головних цілей ЄС, зокрема *acquis communautaire* - як збереження забезпечених досі досягнень співтовариства, полягає в тому, що навіть для узгодженого переходу компетенцій і відповідної зміни окремих прав на рівні прийняття рішень, що характеризує процес "знизу вгору" (*bottom up*) інтеграції від націй до співтовариства, необхідні спільні, єдині правила.

Регіоналізація не зводиться до процесу простої адміністративної децентралізації. Існує багато аргументів для виборів демократичних легітимних органів регіонального представництва і для передачі таким органам основної компетенції відносин.

Список використаних джерел:

1. Регіональна політика в країнах Європи: Уроки для України/ С. Максименко [та ін.] ; ред. : Сергій Максименко; Київський центр Ін-ту Схід-Захід. - К.: Логос, 2000. - 69 с.
2. Територіальний розвиток та регіональна політика в Україні / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; наук. редактор В.С. Кравців. – Львів, 2015. – 204 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ

Кузнецова В.-студентка 2 курсу 3 групи
Науковий керівник: Нікітенко К.С. – к.е.н., доцент

Згідно Бюджетного кодексу України, державний борг - загальна сума боргових зобов'язань держави з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення.

Державні запозичення проводяться з метою покриття бюджетного дефіциту на державному і регіональному рівнях, цільового фінансування різноманітних програм, поповнення необхідних резервних активів, а також для рефінансування раніше здійснених державних запозичень.

Управління державним боргом здійснюється Міністерством фінансів України в межах повноважень, визначених законодавством України. Право на здійснення державних запозичень в межах, визначених законом про Державний бюджет України, належить державі в особі Міністра фінансів України за дорученням Кабінету Міністрів України.

З метою оздоровлення системи державних фінансів та забезпечення фінансової стабільності на валютному і банківському ринку, Міністерство фінансів працює над зменшенням обсягу державного боргу України. Щоб знизити боргове навантаження, відомство працює у 2 напрямках:

1) Заміщення старих боргів на нові більш дешеві фінансові інструменти. Міністерство фінансів ефективно здійснює політику заміщення дорогих запозичень минулих років (в середньому – під 8% річних строком близько 8 років) на більш дешеві позики (в середньому – до 3% річних строком більше 10 років). Таким чином, нові кредити є майже у 3 рази вигідніші за попередні.

2) Реструктуризація боргів з власниками комерційних зовнішніх зобов'язань країни: Угода між Міністерством фінансів та Спеціальним комітетом кредиторів щодо реструктуризації зовнішнього комерційного боргу України передбачає, зокрема, зменшення основної суми суверенного і гарантованого державою боргу на 20%, що дозволяє негайно знизити борговий тягар на \$3.6 млрд (\$3,8 млрд, якщо таке саме зниження буде погоджено по гарантованим державою валютним боргам державних підприємств, а також по євробондах м. Київ).

Міністерство фінансів України оприлюднює дані щодо державного та гарантованого державою боргу України на офіційному сайті щомісячно.

Станом на 31 січня 2015 року державний та гарантований державою борг України становив 585.298.486,95 тис.₴ або 73.226.383,96 тис.дол. США, в тому числі: державний та гарантований державою зовнішній борг — 298.581.267,09 тис.₴(51,01 % від загальної суми державного та гарантованого державою боргу);

У валютній структурі державного боргу країни до липня 2015 року найбільшу частку займала українська гривня, в якій номіновано було майже

весь внутрішній державний борг. Зовнішній державний борг номінований переважно у доларах США та СПЗ. Незначну частку в структурі боргу займає євро, та японська єна. З липня 2014 року 48,38 % державного боргу номіновано в Доларі США, 33,64 % в українській гривні, 13,27 % у СПЗ. Доля євро 4,44 %, а японської єни — 0,27 %.

Найбільший кредитор — Міжнародний валютний фонд — 7,47 % загального обсягу державного боргу. На другій позиції — Міжнародний банк реконструкції та розвитку з 5,44 %.

Отже, відповідно до проведеного аналізу можна зробити висновок, що рівень державного боргу до 2018 року буде постійно зростати, що визначає доцільність підвищення рівня боргової безпеки країни шляхом удосконалення механізму управління державним боргом.

Напрямами удосконалення механізму управління державним боргом в Україні є:

- створення відповідного органу з управління державним боргом;
- удосконалення існуючої та ухвалення нової нормативно-правової бази з управління державним боргом України.

Список використаних джерел:

1. Матеріали офіційного сайту Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index> (дата звернення 28.05.2015р.). – Назва з екрана.

2. Бюлетень Національного банку України [Електронний ресурс] : / Статистичні матеріали, березень 2015 року. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/files/stat.pdf> (дата звернення 28.05.2015р.). – Назва з екрана.

3. Поливана М.А. Аналіз стану державного боргу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

ПРІОРИТЕТИ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

Левченко Ю. А. - студентка 5-го курсу, 3 гр., з/в, ЕФ
Науковий керівник: Степанова І.В. - к.е.н., доцент

Необхідність інноваційного шляху розвитку аграрного сектору національної економіки обґрунтовано вимогами, які склались в сучасних економічних умовах. Основними характеристиками нинішнього етапу інноваційного процесу в аграрному секторі вітчизняної економіки є постійне відтворення наукового потенціалу, організаційно-економічне, технічне і технологічне відновлення аграрного виробництва яке спрямовано на його вдосконалення з урахуванням досягнень науки, техніки й світового досвіду. Під інноваційною продукцією в аграрній сфері слід розуміти нагромадження оригінальних наукових знань, матеріалізованих у вигляді нових технологій та елементів технологій, матеріалів, способів організації й управління виробництвом, які мають переваги за певними позитивними ознаками порівняно з аналогами і забезпечують при їх застосуванні приріст економічного, соціального й інших видів ефекту. Крім того, сьогодні виявлено найсуттєвіші перешкоди активізації інноваційного процесу в аграрній сфері.

Саме тому у сучасних наукових і прикладних дослідженнях проблема переведення аграрного сектору на інноваційну модель розвитку є однією з актуальних, про що свідчать дослідження таких авторів, як: Є.А. Бузовський, С.А. Володін, О.І. Гойчук, П.А. Лайко, Л.П. Марчук, І.В. Прокопа, П.Т. Саблук, Н.М. Сіренко, О.С. Сухарєв, Р.А. Фатхундінов, М.Г. Чумаченко та інші.

Аналізуючи літературні джерела, слід зазначити, що інновації у аграрному секторі виступають у вигляді нагромаджень оригінальних наукових знань, що матеріалізуються у вигляді нових технологій та елементів технологій, матеріалів, способів організації й управління виробництвом, які мають переваги за певними позитивними ознаками порівняно з аналогами і забезпечують при їх застосуванні приріст економічного, соціального й інших видів ефекту.

Пріоритети інноваційної моделі аграрного сектору спостерігаються тоді, коли при зниженні витрат збільшується обсяг виробленої продукції, змінюються якісні показники, підвищується продуктивність праці.

Задля досягнення впровадження як технічних нововведень, способів обробки землі, так і застосування якісної, сучасної сировини у сільському господарстві (посівні матеріали, породи сільгосптварин), необхідні два ключових чинника.

По-перше, це прийняття на державному рівні програм підтримки сільгоспвиробника, створення сприятливої законодавчої бази, податкових пільг. По-друге, це фінансова підтримка з боку держави всіх без виключення підприємств АПК, і, в першу чергу, малих та середніх сільгоспідприємств та фермерських господарств.

Що стосується першого аспекту, тут сучасне законодавство у сфері інноваційної діяльності базується на багатьох нормативах, і перш за все, на Конституції України і складається з Закону України «Про інноваційну діяльність» від 2013 року, Законів України «Про інвестиційну діяльність», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», «Про наукові парки», «Про державно-приватне партнерство», інших нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у зазначеній сфері.

Але, як було зазначено, юридичні нормативи, якими нині регулюють інноваційну діяльність та аграрні відносини, не охоплюють увесь комплекс проблем, що з них випливають. В більшості регіонів України інноваційна діяльність у галузі здійснюється слабо, або не здійснюється взагалі. Організаційний же механізм повинен забезпечувати виникнення інновацій, фінансовий механізм - створити умови для фінансування інноваційної діяльності, а економічний механізм має забезпечити процес комерціалізації інновацій та їхній подальший розвиток.

Сьогодні виникла нагальна потреба створення регіональних інноваційних комплексів, які дадуть можливість активізувати інноваційні процеси, орієнтувати науку на розв'язання конкретних проблем і впровадження наукових розробок в аграрне виробництво, посилити контроль за використанням коштів, стимулювати підвищення інноваційної активності. Діяльність таких комплексів повинна відповідати цілям регіональної інноваційної політики в частині, яка стосується розвитку регіонального агропромислового комплексу. Виходячи зі стану економіки регіону та важливості її переходу на інноваційний шлях розвитку, який забезпечить стійкий підйом агропромислового комплексу, кожному регіону доцільно розробляти власну концепцію регіональної інноваційної політики на довгостроковий період, в якій будуть визначені цілі, завдання, пріоритети і окреслені шляхи реалізації регіональної інноваційної політики. З метою удосконалення розвитку інноваційного процесу у найближчій перспективі необхідно не тільки досягти чіткої послідовності в інноваційному законодавстві, а й сприяти покращенню загального фінансового стану аграрних підприємств.

Список використаних джерел:

1. Володін С.А. Інноваційний розвиток аграрної науки: [монографія] / С.А.Володін – К.: Вид-во МАУП, 2006. – 400 с.
2. Інноваційна діяльність в аграрній сфері: інституціональний аспект: [монографія] / П.Т.Саблук, О.Г.Шпикуляк, Л.І.Курило [та ін.] – К.: ННЦ ІАЕ, 2010. – 706 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ – ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ГАЛУЗІ М'ЯСНОГО ПТАХІВНИЦТВА

**Леонова О.А. – студентка 4 курсу 1 групи БТФ
Науковий керівник: Аверчева Н.О. - к. е. н., доцент**

Птахівництво - важлива галузь сільськогосподарського виробництва. Від птиці одержують високоякісні продукти харчування: яйця, м'ясо і сировину для промисловості (пух, перо). На сучасному етапі в умовах постійного зростання цін на продовольчі товари продукти птахівництва є найважливішим елементом раціону харчування більшої частини населення України. Даний факт обумовлює потребу модернізації та подальшого інтенсивного розвитку підприємств птахівничого підкомплексу, і на цій основі забезпечення підвищення ефективності виробничої діяльності [1].

Виробництво яєць і м'яса птиці в Україні організоване в спеціалізованих птахівничих об'єднаннях, птахофабриках, а також на птахівничих фермах сільськогосподарських підприємств різних форм власності. Велике значення в збільшенні резервів птахівницької продукції має також присадибне птахівництво. Сучасні спеціалізовані птахівницькі підприємства розміщені переважно біля великих міст і промислових центрів. Це зв'язано, перш за все, з великими потребами населення таких районів в продуктах птахівництва, а також з тим, що доцільніше і економічно вигідніше транспортувати корми, ніж яйця і м'ясо птиці.

У результаті наукових розробок Інститут птахівництва НААН запропонував енергоощадний режим вентиляції пташників залежно від режиму освітлення. Пропонується в період спокою птахів знижувати рівень повітрообміну в приміщенні на 20% порівняно з нормативним. Економія електроенергії становить до 10-12%.

Годівлю курчат-бройлерів розділяють на два періоди: стартовий (1-28 діб) і фінішний (29 діб і старші). У перші 3-4 доби використовують спеціальні корми, які містять легкорозчинні поживні речовини (нульовий раціон). На провідних бройлерних підприємствах нашої країни добре зарекомендував себе корм виробництва Бельгії «Galito». За один цикл вирощування бройлерів затрати комбікормів становлять 4,9 кг/гол., після завершення періоду відгодівлі маса однієї голови птиці в середньому – 2,8 кг.

Утримуючи бройлерів, доцільно використовувати технологічну карту з циклом їх вирощування протягом 47 днів. Ця технологічна карта передбачає підтримання температурного та вологісного режимів у пташнику в межах 17-33°C і 60-65%, відповідно, інтенсивність освітлення – 5-20 лк.

У сучасних умовах широкого поширення за кордоном, зокрема в Німеччині та Великобританії, набуло вирощування бройлерів за постійного доступу до корму і води із застосуванням різних типів годівниць. За такої

годівлі повною мірою забезпечується потреба птиці у воді, проте при цьому відбувається нераціональні витрати останньої.

Застосування переривистого режиму годівлі сприяє економії води, кормів, а також підвищує інтенсивність росту. Це пояснюється організацією раціональної ритмічної годівлі, яка чергується з відпочинком птиці. Такий режим найбільшою мірою відповідає фізіологічним потребам птиці, ніж постійний доступ до їжі і води [3].

Щоб визначити раціональні режими годівлі курей-бройлерів, були вивчені досліди одному з господарств Львівської області. За результатами розраховано, що за такої раціональної годівлі витрати на утримання птиці зменшаться на 13,7%. При цьому відбувається економія кормів, води та електроенергії. На 10% зменшуються витрати кормів, на 40-70% – води і на 50% – електроенергії. У результаті періодичного (фізіологічно обґрунтованого) припинення подачі води в поїлки та електроенергії створюються умови для кращого засвоєння кормів і підвищується ріст бройлерів. Режим переривної годівлі і поїння бройлерів дозволить збільшити середню живу масу птиці на 80-90 г. Автоматизований процес вирощування птиці, запроваджений в досліджуваному господарстві, не вимагає додаткових витрат для такої нормованої годівлі. Необхідно періодично відповідно до графіка нормованої годівлі відключати автоматизовану систему. Для досягнення цього в господарстві необхідно розробити графіки нормованої годівлі птиці та періоди відпочинку [2].

Отже, на сучасному етапі для промислового виробництва м'яса птиці важливе значення має проблема енергоощадності, що суттєво впливає на собівартість продукції та ефективність діяльності підприємств. У птахівництві особливу увагу приділяють впровадженню інноваційних проєктів енергоощадних систем мікроклімату виробничих цехів (пташників), що пов'язано з тим, що в агропромислових спорудах системи мікроклімату споживають до 70% усієї виробничої енергії, тому енергоощадність набуває особливої актуальності.

Список використаних джерел:

1. Організаційно-економічне забезпечення ефективного розвитку підприємств м'ясного птахівництва // [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://mydisser.com/ru/catalog/view/45/769/8628.html>.
2. Гавриляк А.С. Альтернативне фінансування інноваційних процесів виробничих підприємств / А.С. Гавриляк, Т.Т.Макаревич, Т.О.Петрушка // Сучасні проблеми економіки та управління. – Львів, 2007. – С.172-173.
3. Активізація інтенсивного розвитку птахівництва [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/31967/1/25-54-55.pdf>.
4. Смоляр В. Високоєфективні новації у птахівництві / В. Смоляр, О. Ковтун // Ефективне птахівництво. – 2008. – № 2(38). – С. 22-23.

ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ГРОШЕЙ. РОЛЬ КРЕДИТУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Литвинов В.О. – студент 2 курсу ЕФ
Науковий керівник: Нікітенко К.С. - к.е.н., доцент

Проблема макроекономічної стабільності в ринкових економіках тісно пов'язана зі стабільністю національних грошей та їх купівельною спроможністю. Заходи зі стабілізації монетарної сфери у складі державної економічної політики у сучасних ринкових економіках мають пріоритетне значення. В Україні тривалий час у проведенні трансформаційних перетворень головна роль належала заходам зі стабілізації гривні, що визначило основний напрям економічних реформ. Пошук механізмів взаємодії вартості грошей та макроекономічної рівноваги має теоретичне і практичне значення.

Базовою властивістю грошей, наявність якої робить певний предмет здатним виконувати функції грошей, є стабільність вартості. Будь-яка форма грошей, якщо вона знецінюється, не може ефективно виконувати функцію засобу платежу і нагромадження вартості. Такі гроші перетворюються в гальмо економічного розвитку, оскільки кредитори перестають надавати позички через ризик втрати позиченої вартості, а інвестори з тієї самої причини перестають накопичувати вартість у грошовій формі.

Проте в міру розвитку економіки, формування світового ринку стабільність вартості золота виявилась недостатньою для забезпечення вказаної властивості грошей. Коливання попиту і пропозиції на золото спричинювали істотні зміни вартості повноцінних грошей.

Це стало однією з причин переходу до неповноцінних кредитних грошей, стабільність вартості яких можна підтримувати на потрібному рівні, зусиллями держави та міждержавних органів. Головним механізмом вирішення цього завдання стало регулювання попиту і пропозиції грошей на фінансових ринках, зокрема їх кількості в обороті, зусиллями уповноважених державою органів, насамперед центрального банку. Підтримання постійно стабільної вартості грошей стало в нових умовах одним із центральних економічних завдань сучасних держав.

Наявність товарного виробництва і грошей об'єктивно зумовлює існування та функціонування кредиту. З розвитком товарного виробництва кредит стає обов'язковим атрибутом господарювання. Виробництво продуктів як товарів означає, що в процесі відтворення відбувається відрив моменту відчуження товару від одержання грошового еквіваленту відносно відокремлення руху грошової форми вартості від товарної форми, виконання грошима функції засобу платежу і викликають кредитні відносини} Це відносне відокремлення проявляється в розбіжності у часі руху матеріальних та грошових потоків, які виникають при розподілі, обміні та споживанні сукупного суспільного продукту. Якщо рух товарних потоків випереджає грошові, то споживачі матеріальних цінностей в момент їх оплати не мають

достатніх грошових коштів, що може зупинити нормальний рух процесу відтворення. Коли рух грошових потоків випереджає товарні, то в учасників виробничого процесу нагромаджуються тимчасово вільні грошові кошти, виникає суперечність між безперервним вивільненням грошей у кругообігу коштів і потребою у постійному використанні матеріальних і грошових ресурсів в інтересах прискорення процесу відтворення. Ця суперечність може бути усунута за допомогою кредиту, який дає можливість отримувати позичальникам грошові кошти, потрібні для оплати матеріальних цінностей та послуг, або придбати їх з розстрочкою платежу.

Надзвичайно важлива роль кредиту у забезпеченні науково-технічного прогресу та обслуговуванні інноваційного процесу. Кредит виступає важливим джерелом фінансування капітальних вкладень. Націлене на виробничий процес довгострокове кредитування виступає як одна із форм інвестицій в економіку країни. Безперервність і достатність їх $\frac{3}{4}$ обов'язкові для нормального функціонування економіки. Сьогодні частка довгострокових кредитів становить всього 1-2% у загальному об'ємі кредитних вкладень. Держава вживає заходів щодо стимулювання фінансування інвестиційних проектів. Якщо у кредитному портфелі комерційного банку частка кредитів інвестиційного характеру в найближчому майбутньому складатиме не менше 25%, законодавством України передбачені пільгові умови НБУ, зокрема, щодо формування обов'язкових резервів та економічних нормативів.

Отже, позитивна роль кредиту проявляється шляхом проведення ефективної грошово-кредитної політики, яка в сучасних умовах, головним чином, полягає у використанні жорстких заходів з регулювання обсягу кредитних і грошових операцій. Особливо важливе значення має підтримка стабільності і стійкості національної грошової одиниці і захист інтересів позичальників та кредиторів.

Список використаних джерел:

1. Артус М. Гроші та кредит: Навчальний посібник/ Мирослав Артус,; Європейський ун-т. - К.: Вид-во Європейського ун-ту, 2004. - 161 с.
2. Гроші та кредит: Підручник/ За заг. ред. М.І. Савлука,; М-во освіти України. Київський нац. економ. ун-т. - К.: КНЕУ, 2001. - 602 с.
3. Гроші та кредит: Підручник для вузів за спец. "Фінанси та кредит"/ Михайло Савлук, К.Г. Зуллас, А. М. Коряк. - К.: Либідь, 1992. – 330 с.

ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ. ПЕРЕДУМОВИ Й ОСОБЛИВОСТІ УЧАСТІ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ

Литвинов В.О. – студент 2 курсу ЕФ
Науковий керівник: Бойко Л.О.- к.с.-г.н., доцент

Успішному розвитку економічних відносин між країнами СНД сприятиме остаточне визначення загальної стратегії інтеграційного співробітництва. Ця стратегія має враховувати як геоекономічні переваги, так і першочергові регіональні та державні інтереси зацікавлених сторін

Розвиток зовнішніх економічних зв'язків тісно пов'язаний з проблемою конкурентоспроможності української продукції на світовому ринку, а також з реконструкцією та технічним переозброєнням основних галузей економіки України.

Утвердження державної незалежності України започаткувало її фактичний вихід на світову арену як суб'єкта міжнародних економічних відносин. Кардинальні зміни в геополітичному становищі України, що відбулися після здобуття нею незалежності, та ситуаційні особливості сучасного стану трансформаційних процесів в економіці істотно підвищили роль зовнішньоекономічних відносин у розвитку країни. Посилення цього чинника об'єктивно диктується здійснюваними ринковими перетвореннями, які формують якісно нові засади подальшого економічного та соціального розвитку країни.

Щодо факторів первинного характеру, які визначають торговельний профіль України, слід відзначити, що хоча наша держава і має значні поклади вугілля, залізної та марганцевої руд, сірки, ртуті, титану, мінеральних солей, інших видів корисних копалин, функціонування її національного відтворювального комплексу значною мірою залежить від енерго-сировинних поставок з інших країн. Більше того, наша держава має від'ємний баланс у торгівлі енерго-сировинними ресурсами, що значною мірою зумовлено неефективністю господарювання, витратністю моделі природокористування.

Але окремі види енерго-сировинних ресурсів традиційно визначають не тільки характер експортної спеціалізації країни, а й загальну структуру її економіки. Передусім це стосується ресурсів залізної руди (загальні запаси 27,5 млрд т), а також марганцевих руд, кольорових металів. Україна має поклади титану та золота. Особливе значення для української економіки має наявність великих родовищ кам'яного вугілля (розвідано покладів корисних копалин загальним обсягом до 80 млрд т), яким держава забезпечена за сучасних темпів споживання ще на два століття.

У сформованих в даний момент на Україні обставинах основна стратегічна задача – це перехід до розвитку економіки, орієнтований на експорт, і отже, на виробництво товарів, здатних конкурувати на світовому ринку. Заходи для стабілізації і нарощування експорту можуть бути наступні:

- підтримка державою приватного вітчизняного капіталу;

- стимулювання найбільш ефективних фірм і підприємств;
- контроль і надання допомоги в підвищенні рівня кваліфікації експортерів;
- створення інвестиційних організаційних і технічних умов для підвищення конкурентоспроможності українських товарів і послуг.

Підсумки зовнішньої торгівлі України за 2016 хоча ще і не досягли тих тенденцій розвитку, які нам би хотілося бачити, однак порівняно з минулими роками ми спостерігаємо деякі позитивні зрушення. Це дає нам надію на перехід цієї сфери економіки країни у короткостроковій перспективі на дещо інший рівень.

Так, за підсумками 8 місяців 2016 року експорт товарів у порівнянні з аналогічним періодом 2015 року скоротився на 9% і склав 22,7 млрд дол., при цьому обсяг імпорту товарів порівняно з минулим роком зменшився на 0,9% і склав 24,2 млрд дол.

Отже, український експорт протягом останніх років переживає складні часи. Ми втратили певні ринки збуту та виробничі потужності для традиційного експорту, кон'юнктура світового ринку також була несприятливою. У підсумку, це призвело до значного скорочення вітчизняного експорту. Для поточного року була характерна різноспрямована ситуація. З одного боку, збереглися деякі минулорічні негативні тенденції, зокрема:

- нестабільна політико-економічна ситуація в окремих районах Луганської і Донецької областей, продовження військової агресії з боку Росії;
- значна сировинна спрямованість вітчизняного експорту;
- відсутність доступу до кредитних ресурсів, системні проблеми розвитку зовнішньоекономічної діяльності (відшкодування ПДВ, валютне, митне та податкове регулювання). З іншого боку, в поточному році з'явилися окремі позитивні ознаки у вигляді пожвавлення попиту на деякі товари українського експорту при одночасному продовженні зростання виробництва промислової продукції. Проте, у порівнянні з січнем поточного року відбулося суттєве уповільнення темпів падіння експорту (у січні цей показник становив 31,9%).

Список використаних джерел:

1. Горбач Л. Міжнародні економічні відносини : Підручник/ Люд-мила Горбач, Олексій Плотніков,. -К.: Кондор, 2005. -263 с.
2. Дахно І. Міжнародна економіка : Навч. посіб./ Іван Дахно, Юлія Бовтрук,; Міжнар. акад. управл. персонал.. -К. : МАУП, 2002. -214 с.

ЗДІЙСНЕННЯ ТА ОБМЕЖЕННЯ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ

Литвинов В. – студент 2 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник: Миронов В.В. – к.е.н., доцент

Проблема особистих немайнових прав особи, громадянина є однією з найважливіших у цивілістиці. Кожна особа у правовій державі має відчувати свою правову та соціальну захищеність; повага до особистості є в такому суспільстві нормою повсякденного життя. Організація Об'єднаних Націй визначає права людини як «права, які притаманні нашій природі і без яких ми не можемо жити як люди». Їх справедливо називають також «спільною мовою людства».

Закріплюючи особисті немайнові права в конституції, держава забезпечує їхнє правове регулювання комплексно, тобто за допомогою норм ряду галузей права. У рамках комплексного регулювання особистих немайнових прав необхідно виділяти цивільно-правовий аспект. У зв'язку з цим у теорії були висловлені дві точки зору на цивільно-правове регулювання особистих немайнових прав. Довгий час панувало уявлення про те, що цивільне право не регулює, а лише охороняє особисті немайнові права. Проте правове регулювання й охорона прав не можуть протиставлятися, оскільки регулювання означає охорону прав, а їхня охорона здійснюється шляхом регулювання відповідних відносин.

Роль і можливості цивільно-правового регулювання особистих немайнових прав визначаються предметом цивільного права. Цивільне право поряд із майновими відносинами (що складають ядро цивільного права) регулює пов'язані з ними особисті немайнові відносини, а також особисті немайнові відносини, не пов'язані з майновими.

Здійснення особистих немайнових прав фізичної особи підпорядковується загальним правилам стосовно здійснення цивільних прав, встановленим ст. 12 ЦК України[1]. Крім того, важливим є те, що здійснення особистих немайнових прав — це одна із стадій їх реалізації, під час якої фізична особа, вчиняючи юридичне значимі діяння (дії або бездіяльності) безпосередньо або через інших осіб трансформує об'єктивно існуюче право, у вигляді норми права, в право суб'єктивне, у вигляді створених для себе прав та обов'язків.

Фізична особа повинна сама вчиняти юридичне значимі дії, які спрямовані на реалізацію відповідних особистих немайнових прав.

Однак в окремих випадках, фізична особа внаслідок тих чи інших обставин, які переважно пов'язані з недостатнім життєвим досвідом чи станом здоров'я, не здатна самотійно реалізовувати особисті немайнові права. І тому ЦК передбачає спеціальні випадки, коли можливе здійснення особистих немайнових прав фізичних осіб іншими особами. Так, зокрема, визначається, що в інтересах:

- а) малолітніх осіб особисті немайнові права можуть здійснюватись їх батьками (усиновителями) та опікунами;
- б) неповнолітніх осіб — їх батьками (усиновителями) та піклувальниками;
- в) осіб, які визнані судом недієздатними — їх опікунами;
- г) повнолітніх осіб, які за віком чи станом здоров'я не можуть здійснювати свої особисті немайнові права, і не визнані при цьому недієздатними — їх піклувальниками.

В ідеальному варіанті будь-яке здійснення особистих немайнових прав фізичних осіб повинно проходити безперешкодно, своєчасно та в повному обсязі. Принаймні відповідні гарантії повинні надаватись особі з боку держави та територіальних громад, які діють в особі відповідних органів.

Конституція України[2] і інші закони забезпечують здійснення фізичною особою своїх особистих немайнових прав. При цьому дане забезпечення повинно проходити не лише шляхом заборон щодо порушення цими органами тих чи інших особистих немайнових прав фізичних осіб, але й шляхом покладення на них обов'язку здійснювати відповідні діяння, які спрямовані на допомогу фізичним особам в здійсненні та захисті цих прав.

Однак для повноти забезпечення здійснення фізичними особами особистих немайнових прав ЦК вводить загальне правило, згідно якого діяльність фізичних та юридичних осіб не може зрушувати особисті немайнові права інших фізичних осіб, незалежно від того, чи пов'язані певними взаємними правами та обов'язки один щодо одного, чи ні. Цим самим етично узаконюється загальна заборона здійснювати діяльність, якою можуть бути порушені особисті немайнові права, внаслідок чого вона пускається неправомірною.

Незважаючи на пріоритетність особистих немайнових прав порівняно з іншими цивільними правами, на їх невідчужуваність від особи носія та неможливість відмови від них чи позбавлення їх з боку інших осіб, ЦК передбачає можливість обмеження особистих немайнових прав фізичної особи за обсягом та змістом. Тобто, дані права не можуть бути визнані абсолютними, тобто такими, що здійснюються фізичними особами незалежно від будь-яких обставин.

Коментована стаття не передбачає конкретних обставин, за яких особисті немайнові права можуть бути обмежені. Натомість встановлюється правило, за яким зазначається ієрархічність обмеження особистих немайнових прав. Так, зокрема, якщо особисте немайнове право встановлюється в Конституції України, то і обмежено воно може бути виключно Конституцією України (ст. 64 Конституції України), а не в ЦК чи іншими законами. Так, наприклад, окремі особисті немайнові права, що передбачені Конституцією України, наприклад, право на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції (ст. 31 Конституції України), право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування (ст. 49 Конституції України) тощо можуть обмежуватись в умовах воєнного або надзвичайного стану (ч.2 ст. 64 Конституції України). При цьому, якщо особисте немайнове право передбачене

в Конституції України і після цього відтворене в ЦК чи іншому законі, то його обмеження все одно можливе тільки у випадках, якщо це передбачено в КУ.

Натомість, якщо особисте немайнове право встановлюється в ЦК чи в законах, то обмежене воно може бути відповідно тільки ними. Так, зокрема, право на індивідуальність (ст. 300 ЦК) може бути обмежене у випадках, якщо його реалізація заборонена законом чи суперечить моральним засадам суспільства. При цьому слід розрізняти загальні межі реалізації особистих немайнових прав (див. коментар до ст. 13ЦК) і спеціальні межі, які характерні лише окремим особистим немайновим правам, наприклад, право на інформацію про стан здоров'я фізичної особи може бути обмежене, коли інформація про хворобу фізичної особи може погіршити стан її здоров'я, або погіршити стан здоров'я її батьків (усиновлювачів), опікунів, піклувальників, зашкодити процесові лікування (ч.3 ст. 285 ЦК).

Ще одне питання стосується того, що оскільки перелік особистих немайнових прав є не вичерпним (ч.3 ст. 270 ЦК), то яким чином можна обмежити особисті немайнові права фізичних осіб, які не передбачені ані в Конституції України, ані в ЦК або інших законах. У цьому випадку слід застосовувати загальні положення про обмеження цивільних прав.

В Цивільному законодавстві України існують чіткі тенденції розвитку правової бази щодо охорони, регулювання та захисту особистих немайнових прав особи, які покликані забезпечити гармонійний розвиток людини як особистості та гідного члена громадянського суспільства. Подальший розвиток цивільно – правового регулювання особистих немайнових прав в Україні має бути зорієнтований на світові стандарти в галузі прав людини. Проте це не повинно бути необдуманною рецепцією відповідних міжнародних норм права, а зваженим процесом, який має базуватися на запозиченні світового досвіду, поєднаного з особливостями поєднаного з особливостями національного світосприйняття, правотворення та праворозуміння. Також слід зауважити, що навіть наявність наддосконаленої правової системи – це лише передумова, яка без належного поєднання із своєчасною, однозначною та повною реалізацією і захистом особистих немайнових прав не зможе досягнути необхідного результату.

Особисті немайнові відносини, не пов'язані з майновими, будучи урегульовані нормами права, являють собою правові зв'язки між суб'єктами з приводу особистих немайнових благ. З цього випливає, що особисті немайнові права в цивільному праві - суб'єктивні права громадян і організацій, що виникають у зв'язку з регулюванням нормами цивільного права особистих немайнових відносин, не пов'язаних із майновими.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356.
2. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ ЯК СКЛАДОВА ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІКИ

**Литвинов В.О. – студент 2 курсу 3 групи ЕФ.
Науковий керівник – Рудік Н.М. к.с.-г.н., доцент**

Борг є важливим елементом кругообігу “доходи-витрати”. На макрорівні державний борг як об'єктивне економічне явище, зумовлений залученням державою додаткових фінансових ресурсів на умовах кредиту для забезпечення реалізації, покладених на неї функцій і завдань.

Формування державного боргу України було обумовлене дефіцитом державного бюджету, залученням й використанням позик для його покриття. На теперішній час економіці України властиві великі розміри внутрішнього і зовнішнього боргу, і відповідно зростання витрат на його обслуговування. Як наслідок загострилась необхідність розв'язання проблем державного боргу, а відтак і пошуку шляхів удосконалення механізму управління ним.

Досвід багатьох країн свідчить, чим обтяжливішим стає для держави нагромаджений зовнішній і внутрішній борг, тим активніше входить його обслуговування у взаємодію з функціонуванням економіки та її фінансової системи. Розв'язання проблеми обслуговування державного боргу є одним із ключових факторів економічної стабільності в країні.

В Україні формування державного боргу відбувалося значною мірою хаотично, а бажання інтегруватися до ЄС виявило багато проблем що загострилися в умовах зовнішньої агресії та ведення військових дій.

У 2014 році Україна пережила безпрецедентне поєднання політичної, фінансово-економічної та банківської кризи. Конфлікт на сході України разом із накопиченими у попередні роки макроекономічними дисбалансами зруйнували макрофінансову стабільність держави.

Сучасна економічна ситуація в Україні демонструє, що одним із найвпливовіших чинників, який відчутно гальмує розвиток країни, є зростання до загрозливих параметрів боргового навантаження, надмірне залучення коштів на недосить вигідних умовах поряд з нераціональністю їх використання перешкоджають довгостроковому економічному зростанню та торпедують стан фінансової безпеки.

Вдосконалення управління державним боргом та його обслуговування, ефективна боргова політика може підвищити рівень боргової безпеки, дозволить знизити розмір дефіциту державного бюджету та сприяти економічній міцності країни.

Тенденція до зростання державного боргу України простежується упродовж останніх років: високі валютні ризики зовнішньої заборгованості, нестабільна ситуація з рефінансуванням боргів попередніх років, а також тиск боргових виплат на державні фінанси.

Впродовж 2014 року обсяг державного та гарантованого державою боргу зріс з 584,4 млрд. грн. (40,2 % ВВП) у 2013 році до 1100,8 млрд. грн. (70,7 %

ВВП) у 2014 році, перетнувши граничний рівень 3 індикатора боргової безпеки держави в 60 % ВВП, а державного боргу – з 480,2 млрд. грн. (33,0 % ВВП) до 947,0 млрд. грн. (60,8 % ВВП) відповідно.

Факторами, що зумовили зростання державного боргу стали: політична криза та військовий конфлікт, що вимагає додаткового фінансування сфери оборони; глибока економічна рецесія, викликана необхідністю переформатування економічних зв'язків, пов'язаних із втратою економічного вкладу АРК, частини Донецької та Луганської областей; відхід від економічного кооперування з Російською Федерацією; наявність соціальних та інших зобов'язань держави (забезпечення потреб населення у енергоносіях природному газі та електроенергії), виконання зобов'язань з виплати пенсій тощо; необхідність додаткових коштів для здійснення структурного реформування та стабілізації економічної ситуації; фінансування за рахунок державних запозичень значного дефіциту державного бюджету, сформованого під впливом істотного зростання видатків на оборону (на 84,4 %) та на обслуговування боргу (на 51,5 %).

Дефіцит державного бюджету уже в 2014 році склав 78,1 млрд. грн. або 4,95 % ВВП і суттєво перевищив економічно обґрунтоване граничне значення цього показника в 3 % ВВП.

Внаслідок девальвації гривні показник внутрішнього державного боргу, приведений до доларового еквіваленту, протягом 2015 року показав скорочення на 8,94 млрд. дол. США. Разом з тим, обсяг внутрішнього боргу у національній валюті за цей період тільки зростав – до 529,46 млрд. грн. В поточній ситуації ключовим чинником динаміки показників державного боргу можна вважати девальваційні процеси.

Державний борг формується під впливом об'єктивних факторів: несприятливий інвестиційний клімат, трансформаційний склад виробництва і звуження на цій основі податкової бази, від'ємне сальдо торгівельного балансу, переважання застарілої технологічної бази, уповільненні темпи виробничого відтворення. Суб'єктивні фактори пов'язані з ситуативними прорахунками у тактиці впровадження реформ і фактичної відсутності стратегій щодо розвитку фінансового ринку.

Незбалансованість державного бюджету України, дефіцитність торговельного балансу, прийняття державою боргів підприємств загострюють проблему управління та наслідків державного боргу та потребують перегляду державної політики управління боргом.

Список використаних джерел:

1. Базилінська О. Я. Макроекономіка: Навчальний посібник для студентів вузів. / О. Я. Базилінська/ - К. : Центр навчальної літератури, 2005. - 442 с.

МАРКЕТИНГОВІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ТЕРИТОРІЙ

Литвинов В.О. – студент 2 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник: Боліла С.Ю.- к.с.-г.н., доцент

Для того, щоб розширити свої можливості в сфері зовнішньоекономічної діяльності, регіонам та містам необхідно мати навички залучення інвесторів, підприємств, мешканців та туристів. Території, як і товари та послуги, потребують маркетингових заходів.

Маркетинг територій - передова ідея, філософія розвитку території, яка буде задовольняти потреби та очікування цільових ринків. Основною задачею маркетингу території є визначення, які ресурси є в розпорядженні регіонів-конкурентів, і пошук способів диференціювання та позиціонування свого регіону таким чином, щоб виділятися у свідомості цільових груп.

Маркетинг територій це не просто сприяння просуванню регіону на ринку. Просування само по собі не приносить користі депресивному регіону, натомість допомагає потенційним покупцям якнайскоріше виявити його неблагополуччя.

Регіональний маркетинг – це певний спосіб мислення і дій керівників регіонального рівня, нова ділова філософія активної підприємницької діяльності в регіоні, в основі якої – прагнення задовольнити виявлені потреби конкретних людей, груп споживачів, підприємств, як в даному регіоні, так і за його межами (дія на вибраних ринках) у відповідних товарах – готової продукції, технології, послугах, інформації тощо [1].

Слід зауважити, що регіон як територіально-організаційна одиниця з погляду маркетингових підходів є особливим об'єктом, який відрізняється комплексом вихідних маркетингових факторів, суб'єктами маркетингової діяльності та навіть цільовими групами.

Необхідність подальшої розробки саме "регіонального маркетингу" як базової теорії територіального маркетингу пояснюється передусім тим, що цього вимагають динамічні процеси регіоналізації, підвищення ролі регіону як самостійного ринкового суб'єкта та зміна його позицій у суспільно-політичному середовищі.

Головні цілі маркетингу території такі:

- підвищення/збереження конкурентоспроможності розміщених в регіоні підприємств;
- покращення ступеню ідентифікації громадян зі своєю територією проживання;
- залучення до регіону нових підприємств;
- підвищення рівня популярності території за її межами.

Маркетинг регіону, виступаючи складовою частиною регіональної економічної політики; включає в себе розробку і реалізацію довгострокової концепції комплексного розвитку економіки та соціальної сфери території.

Деякі вчені пропонують під регіональним маркетингом розуміти управління процесом створення вартості регіону на всіх етапах від моніторингу маркетингових можливостей і розробки концепції регіонального розвитку до просування регіонального бренду на світовий ринок [2].

Одним з інструментів маркетингу території, метою якого є підвищення іміджу території, підвищення інформованості, збільшенні кількості залучених інвестицій, збільшення участі території у регіональних та державних програмах, є територіальний брендинг.

Сьогодні територіальний брендинг – це найбільш ефективний інструмент активного позиціонування регіону, процес побудови, розвитку та управління брендом, мета якого - створення сильного і конкурентоспроможного регіону.

Намітилася стійка тенденція бренд території розглядати як сукупність неминущих цінностей, що відображають неповторні оригінальні споживчі характеристики даної території і спільноти, широко відомі, що одержали суспільне визнання і користуються стабільним попитом споживачів.

Бренд формується на основі яскраво вираженого позитивного іміджу території, в основі якого лежать унікальні можливості задоволення тих чи інших запитів її споживачів, є вищим проявом емоційних споживчих переваг. Одночасно він виступає як найважливіший фактор конкурентних переваг і доходів території, цінний актив економіки.

Підводячи підсумок слід зазначити, що формування брендів територій має стати ключовою складовою комплексної роботи зі створення та просування позитивного іміджу країни, регіонального та муніципального розвитку, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Водночас, конкурентоспроможна продукція теж може стати об'єктом реклами регіону. Пріоритетною стає реклама, спрямована на доповнення і підвищення престижу області та підприємств-експортерів, поєднання їх брендів, що буде сприяти формуванню іміджевих переваг території, залученню інвестицій, створенню нових робочих місць і, як наслідок, соціально-економічному розвитку регіону.

Список використаних джерел:

1. Божкова В. В. Застосування некомерційного маркетингу на муніципальному та регіональному рівнях / В. В. Божкова // Маркетинг і реклама.– 2005. – №9. – С. 38–43.

2. Брендинг міст: досвід країн Вишеградськ ої групи для України / за заг. ред. О. І. Соскіна. – К. : Вид-во “Інститут трансформації суспільства”, 2011. – 80 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Логінова А. – студентка 2 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник: Собченко А.М. – к.е.н., доцент

За економічною сутністю податки є обов'язковими платежами, що виплачується державою з доходів юридичних та фізичних осіб до відповідного бюджету для фінансування витрат держави, передбачених її конституцією та іншими законодавчими актами. Це одна із форм вирівнювання доходів юридичних і фізичних осіб з метою досягнення соціальної справедливості і економічного ринку. Вилучаючи частину доходів підприємців і громадян, держава гарантує їх ефективне використання для задоволення потреб суспільства в цілому і досягнення на цій основі зростання його добробуту. На перший погляд, податки виражають односторонні відносини держави з підприємцями та населенням під час їх сплати.. На далі податки дають змогу зворотній зв'язок із платниками завдяки фінансуванню відповідних витрат [3].

За наявних умов не достатньо розглядати податки загалом. У кожній державі є багато податків і зборів, що забезпечують мобілізацію коштів в її розпорядження. Вся сукупність податків, зборів, відрахувань і платежів в державі становить її податкову систему. Податкова система кожної держави має свою структуру, тобто систему податків залежно від різних ознак. Структура податкової системи визначається здебільшого рівнем економічного розвитку держави. В Україні це чинний Податковий Кодекс. Згідно якого фізичні особи сплачують зі своїх доходів податок на доходи фізичних осіб (ПДФО). Розрахувати, утримати і сплатити цей податок з виплачених доходів повинен роботодавець, який виконує роль податкового агента [1]. Від розміру та виду доходу працівника залежить розмір ПДФО, а отже і сума, яку працівник одержить на руки після утримання всіх податків і зборів. Етапи нормативно – правового регулювання ПДФО в Україні наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Етапи нормативно – правового регулювання ПДФО в Україні

Етапи	Історичні рамки	Нормативно-правове джерело
I	24.08.1991р. – 26.12.1992 р.	Закон України «Про прибутковий податок з громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства» № 1309-XII від 05.09.1991 р.
II	26.12.1992 р. – 01.01.2004 р.	Декрет Кабінету Міністрів «Про прибутковий податок з громадян» № 13-92 від 26.12.1992 р.
III	01.01.2004 р. – 01.01.2011р.	Закон України «Про податок з доходів фізичних осіб» № 889-IV від 22.05.2003 р.
IV	3 01.01.2011 р. по сьогодні	Податковий кодекс України № 2755 від 02.10.2010 р.

Доходи, отримані працівником протягом місяця, поділяються на ті, з яких утримується ПДФО (п. 164.2 ПКУ), і ті, з яких утримання ПДФО не передбачено (ст. 165 ПКУ) [1]. Основними видами виплат, з яких роботодавець утримує ПДФО та які складають базу оподаткування, є:

- основна і додаткова зарплата, заохочувальні та компенсаційні виплати відповідно до умов трудового договору (контракту);
- винагороди і виплати за цивільно-правовим договором;
- додаткові блага (гроші, послуги, матеріальні та нематеріальні цінності, наприклад вартість подарунків, добровільного медстрахування, надміру витрачені у відрядженні кошти).

При визначенні бази оподаткування враховують усі грошові та негрошові доходи, які отримав працівник (п. 164.3 ПКУ). До виплат, з яких ПДФО не утримують, належать, наприклад, допомога по вагітності та пологах, аліменти, стипендії з бюджету тощо. Повний перелік таких виплат містить ст. 165 ПКУ. У 2017 р. діють такі ставки ПДФО [1]:

1. Основна ставка ПДФО - 18% бази оподаткування. Застосовується до всієї бази оподаткування - до доходів фізособи за трудовими та цивільно-правовими договорами.

2. Для деяких видів незарплатних доходів передбачені окремі ставки ПДФО. Наприклад:

- для доходу у вигляді пенсії, якщо її розмір перевищує 3 мінімальні зарплати, встановлені на 1 січня звітного року, - ставка 15 %;
- доходів у вигляді вигащів і призів, а також пасивних доходів (процентів за депозитами, роялті) – 18 %;
- доходів від продажу рухомого/нерухомого майна вперше за рік – 0 %, а якщо вдруге – 5 % тощо.

З 1 січня 2017 року набрав чинності Закон України від 21 грудня 2016 року № 1797-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні». Законом внесено зміни в частині адміністрування податку на доходи фізичних осіб зокрема [3]:

- звільнено від оподаткування доходи від здавання металобрухту;
- збільшено неоподатковану вартість навчання, яка сплачується за фізичну особу (не вище трьохкратного розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 01 січня звітного року за кожний повний або неповний місяць навчання, підготовки чи перепідготовки такої фізичної особи), знято заборону на її звільнення протягом 3 років;
- збільшено до 80 євро неоподатковуваний розмір добових при закордонних відрядженнях;
- за ставкою у розмірі 9 % оподатковуються доходи у вигляді дивідендів по акціям й корпоративним правам, нарахованих нерезидентами, інститутами спільного інвестування, суб'єктами господарювання, які не є платниками податку на прибуток;
- змінено перелік витрат приватного підприємця на загальній системі, виключено зі складу витрат суми акцизного податку з реалізованих суб'єктами

господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів, надано право (за власним бажанням) включати до складу витрат, пов'язаних з провадженням господарської діяльності, амортизаційні відрахування з відповідним веденням окремого обліку таких витрат.

Строки сплати ПДФО у різних випадках до та після набрання чинності Законом № 1797 [3] наведено в табл. 2.

Таблиця 2

**Строки сплати ПДФО у різних випадках до та після набрання чинності
Законом № 1797**

Порядок виплати (нарахування) доходу	До 01.01.2017 р.	З 01.01.2017 р.
Грошові кошти перераховано фіз. особі в безготівковій формі або отримано з банківського рахунку в касу для виплати заробітної плати (пп. 168.1.2 ПКУ)	Одночасно з перерахуванням або отриманням коштів	
Дохід надається у негрошовій формі або виплачується готівкою з каси (пп. 168.1.4 ПКУ)	протягом банківського дня, що настає за днем нарахування (виплати, надання)	Протягом трьох банківських днів за днем такого нарахування (виплати, надання)
Дохід нараховується податковим агентом, але не виплачується (не надається) платнику податку	Протягом 30 календарних днів, наступних за місяцем нарахування доходу	

За вибором платника податків декларації подаються за місцем своєї податкової адреси особисто або уповноваженою на це особою; поштою або засобами електронного зв'язку. Документи потрібно надсилати з повідомленням про вручення та з описом про вкладення не пізніше, ніж за п'ять днів до закінчення граничного строку подання. Якщо ж декларація подається в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису, то надсилати її потрібно не пізніше закінчення останньої години граничного строку подання.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України № 2755-VI від 23 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні: закон України від 21.12.2016 № 1797-VIII [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1797-19>
3. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : [підручник] / Н. М. Ткаченко – К. : Алерта. 2008. – 925 с.

3D МІКРОСКОПИ

Майстер Л.О.- студентка 1 курсу1 групи БТФ
Науковий керівник Ларченко О.В. – к.с.-г.н., доцент

Слово мікроскоп з грецької перекладається, як «спостерігати мале». Перший мікроскоп збільшував від 3 до 10 карат, принцип роботи приладу полягав у фокусуванні на об'єкті, яке досягало способом висунення тубуса. Біологічні дослідження за допомогою мікроскопа почалися пізніше, вони пов'язані з ім'ям Гука, саме він першим побачив і описав рослинну клітину. Ця подія трапилася у 1665 році.

Метою даного дослідження полягає еволюція мікроскопів від найдавніших часів до сьогодні, показати інновації у сфері мікроскопіювання, та важливість нано-мікроскопів у сферах сучасного життя.

У 1824 році Саллінг запропонував ідею розчленування об'єктива, що складається з однієї лінзи, на частини і його стали робити з багатьох ахроматичних лінз. Це був прорив-збільшення стало можливим у 1000 разів.

Вперше 3D мікроскоп був винайдений вченими із Дюссельдорфа. Їх винахід дає можливість розглядати внутрішню структуру різних речовин в тривимірному вигляді. Завдяки цьому пристрій знімає якісне 2D-зображення, а потім перетворює його в тривимірне.

Команда Еріка Бетціга створила новий мікроскоп, здатний знімати живі об'єкти мікромасштабу в режимі реального часу. У короткому резюме перераховано, що мікроскоп дозволяє: реєструвати переміщення однієї біомолекули, побачити процеси, що відбуваються всередині клітини, простежити поведінку окремих клітин в навколишньому матриксі, а також взаємодія клітин між собою в багатоклітинних системах. В реальності при погляді крізь окуляр нового мікроскопа відкривається новий захоплюючий світ.

Як відомо живі клітини дуже чутливі до свого оточення, але нова стратегія мікроскопії, яка замінює скляні слайди блоками колагену, може допомогти виявити їхню більш природну поведінку

Метод селективної площинної освітленої мікроскопією мікросередовища (meSPIM) використовує виключно довгі, тонкі промені світла лазера, щоб викликати флуоресценцію в зразку, змушуючи його світитися. Він може розкрити деталі розміром близько 300 нанометрів при збереженні широкого поля зору в зразках, які імітують реальні тканини.

Хоча і новітні мікроскопи не мають масового поширення, але їх винахід можна вважати вдалим, адже переваги даної конструкції очевидно домінують над недоліками.

Список використаних джерел:

1. <http://www.ukrinform.ua>
2. <http://cikavi-fakty.com.ua>

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ЗАГАЛЬНОГО ВИЛОВУ РИБИ ЗА ВИДАМИ У РИБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

**Манан А. - студентка 5 курсу 2 групи ФРГП
Науковий керівник –Хорунжий І.В. к.с.-г.н.,доцент**

Рибогосподарський природно-ресурсний потенціал України розподілено по території країни нерівномірно. В основному він сконцентрований у причорноморському регіоні, в якому Херсонська область вирізняється сприятливим поєднанням позитивних чинників розвитку рибного господарства, а саме: багатством рибних ресурсів Чорного моря та внутрішніх водойм, достатнім науково-технічним потенціалом, відносно високими показниками економічного розвитку, рівнем інфраструктури та інших галузей промисловості, наявністю кадрів, традиційно високим рівнем споживання риби та рибопродуктів. Ці обставини дають змогу розглядати Причорноморський регіон як найбільш перспективний для інвестування у розвиток рибогосподарського комплексу.

Найбільш раціональним для вирішення питань ефективності використання відновлюваних рибних ресурсів є комплексний еколого-економічний підхід, а пріоритети оцінюються з точки зору економічних реалій та з урахуванням соціально-економічних закономірностей та сприятливих природньо-климатичних умов [1].

Україна має дуже перспективні ресурси для вирощування і вилову риби. Проте економічна криза внесла свої корективи і стала причиною зменшення споживання риби і рибних продуктів українцями. Споживач прагне заощаджувати, тому купує рибу рідше і в обмеженій кількості. В той же час у складі купівлі відбулося часткове заміщення дорогих видів риби більш дешевими. Зараз настав час для імпортозаміщення – наповнення ринку свіжою, українською рибою.

Найбільш популярною морською рибою яку виловлюють в Україні є скумбрия – 15,5% від загальної кількості риби, на бичка приходиться 13,3%, на тюлька – 8,4%. Лідери серед річкових риб – короп (10,6%), товстолоб (13,6%) и карась (5,1%) [2].

Згідно наведених даних [3], у загальному вилові за досліджений період переважають такі види риби як бичок, товстолобик та тюлька. Їх частка складає 54 відсотка, тобто більше половини добутої рибної продукції забезпечується ними. Якщо розглядати динаміку змін вилову по кожному з цих видів, то слід відмітити: 1. Бичок азовський - найбільший об'єм вилову був отриманий у 2011 році і склав 2146 тис. т, тобто відносно до загального вилову 37%. Потім відмічається поступовий спад вилову, який досягає вже 3.7%. у 2013 році і поступово зростає до 33 % за 2015 рік. 2. Товстолобик - динаміка вилову цього виду має більш стабільну, зростаючу характеристику. Так, з 10% відповідно структури загального вилову у 1995році має місце зростання до 23% за 2013рік і утримується на рівні 16 – 24% до 2015 року. 3. Тюлька - найбільший видобуток дорівнює 1216 тис. т у 2005 році (18%). До 2015 р. він поступово

зменшується до 437 тис.т і відповідно до структури складає 10,5%. Нами було проаналізовано обсяг вилову риби у Херсонській області (таблиця 1).

Таблиця 1

Розподіл видів риби, що добувають у Херсонській області, відповідно до обсягу вилову

Від 8 до 27 тис. т	Від 1 до 5 тис. т	Від 0 до 0,5 тис. т
1. бичок азовський - 26,3	8. короп - 4,7	13. пісчанка - 0,5
2. товстолобик - 15,3	9. лящ - 1,5	14. сазан - 0,2
3. тюлька - 13,3	10. судак - 1,3	15. оселедці, сом, щука, камбала – по 0,1
4. інші види - 13,0	11. морський карась - 1,2	
5. хамса - 11,3	12. вобла, тараня - 1,1	
6. кефаль (піленгас) – 7,7		

Згідно наведених даних у структурі вилову за досліджений період лідирує бичок, потім товстолобик і тюлька.

Із ціллю виявлення основних тенденцій розвитку виробництва на 1995-2015 роки, був застосований такий метод математичного прогнозування, як виділення тренда (рис.1). Лінії тренда дозволяють графічно відобразити тенденцію даних, і прогнозувати дані.

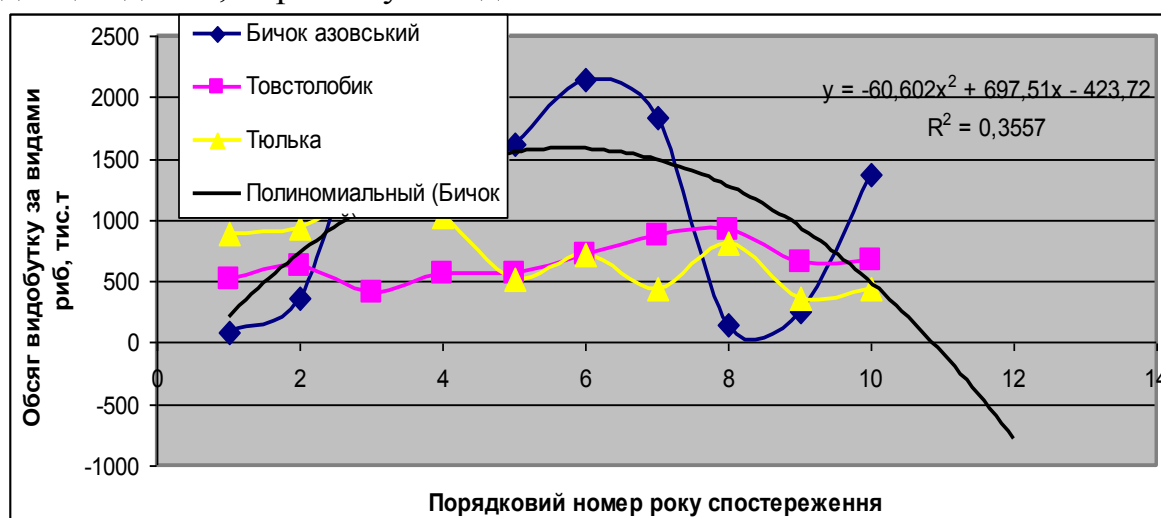

Рис. 1 – Динаміка вилову бичка азовського, тюльки та товстолобика у 1995-2015 рр. та лінія тренду вилову бичка азовського.

Згідно аналізу вірогідно передбачити зменшення об'ємів вилову бичка, але дуже низька достовірність завдяки наявності суттєвих коливань показників. Вилов тюльки за високою вірогідністю буде зменшуватися, зате вилов товстолобика – збільшуватися.

Список використаних джерел:

1. Удосконалення механізму підвищення ефективності використання рибогосподарського ресурсу., автореф. Одеса-2008) Козій С.О. (<https://msb.aval.ua/ru/news/?id=25025>).
2. Рыбный дисбаланс <https://msb.aval.ua/ru/news/?id=25025>.

ІНФРАСТРУКТУРА АГРАРНОГО РИНКУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ

Манюра Д.Я. – студент 3 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник: Галат Л.М. – к.е.н., доцент

Розвиток агропромислового комплексу України в сучасних умовах потребує докорінної перебудови всієї системи економічних відносин. В першу чергу створення його досконалої інфраструктури, до складу якої відносять оператори ринку, що безпосередньо обслуговують обмінні операції: аграрні товарні біржі, торгові доми, оптові ринки, ярмарки, аукціони. При цьому важливу роль відводиться логістичному забезпеченню цих складових інфраструктури – транспорту, складському господарству, а також системі цінового моніторингу, стандартизації і сертифікації продукції [1].

Важливим елементом інфраструктури ринку сільськогосподарської продукції є оптові продовольчі ринки. Зокрема, у 2009 р. прийнято Закон України "Про оптові ринки сільськогосподарської продукції", згідно з яким оптовий ринок визначається як юридична особа, предметом діяльності якої є надання послуг, що забезпечують здійснення оптової торгівлі сільськогосподарською продукцією. Фінансова підтримка здійснюється через виплату компенсацію у розмірі до 50 % обсягу видатків на придбання устаткування й обладнання, а також для компенсації витрат на розроблення проектно-кошторисної документації, будівництво під'їзних шляхів до території ринку, викупу земельних ділянок [2].

Також потрібне облаштування логістичних та виробничих потужностей з метою сортування, тарування, а в подальшому і первинної переробки сільгосппродукції. Перевагою моделі буде впровадження європейської лабораторії якості за стандартами ISO-9001 на всіх етапах проходження сільгосппродукції: від вирощування до споживання, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності товару по обидва боки кордону [3, с. 123].

На ринку плодово-овочевої продукції в Україні спостерігається низька якість продукції, а також досить обмежений асортимент продуктів, відсутності розфасовки і упаковки, зручної для споживачів, наявність сезонних та регіональних коливань цін та обсягу продажу продуктів, відсутності реклами продукції вітчизняних товаровиробників та недостатньому захисті їх від імпорتنих товарів. У формуванні ринку плодоовочевої продукції і продуктів її переробки мають місце також негативні фактори і тенденції: спад попиту, обмеженість кредитування, зростання неплатежів, занепад оптових ринків.

Для подолання негативних тенденцій на ринку плодоовочевої продукції необхідно насамперед зорієнтувати виробництво продукції на ринок - на найповніше задоволення потреб споживачів та одержання максимального прибутку. Відсутність покупців унеможлиблює існування виробництва. Основними принципами функціонування ринкових відносин мають бути ощадливість, конкуренція, захист споживачів і товаровиробників. Захист

сільськогосподарських товаровиробників продукції від імпорту й монополії у переробці й торгівлі необхідно здійснювати шляхом об'єднання виробників, створення власних переробних і торговельних кооперативів.

Потребує подальшого облаштування інфраструктура логістики зернових і олійних культур на експорт. На сьогодні Україна входить до десятки найбільших світових виробників зерна та є одним із лідерів експорту цієї сільськогосподарської продукції. Новий зерновий сезон тільки підтверджує попередні здобутки вітчизняних аграріїв. За даними Міністерства сільськогосподарства США, станом на 2016/17 Україна займає першу сходинку світового рейтингу виробників насіння соняшнику та експортерів соняшникової олії. Доходи від зовнішнього продажу зерна є одним з найбільших серед українського експорту. У 2016/2017 маркетинговому році Україна встановила рекорд з експорту зерна, що становив понад 41 млн т.

Однією з основних проблем логістики зерна в Україні є неефективне використання інфраструктури зберігання та перевалки зерна. Нині Україна має для цього достатньо потужностей, однак багато об'єктів є морально та фізично застарілими, а зернові склади окремих сільськогосподарських підприємств не забезпечують якісного зберігання зерна впродовж сезону. До відміни обов'язкової сертифікації в Україні функціонувало близько 790 зерносклади місткістю близько 33,5 млн т. Інші склади та елеватори, або не надають якісні послуги, або не мають належного технічного оснащення. Як наслідок, на таких підприємствах збереження зерна та зерна на експорт потребує додаткових витрат на послуги із сушіння, навантаження/розвантаження, зважування, проведення тестових замірів. До того ж має місце низька оперативність проведення таких операцій.

Таким чином, інвестування в оновлення цієї інфраструктури дасть змогу підвищити її ефективність, знизити витрати та забезпечити необхідну швидкість перевезення зерна. Це важливо для агрокомпаній, оскільки дає змогу своєчасно та якісно виконувати взяті міжнародні зобов'язання та доставляти продукцію на світові ринки у періоди підвищеного попиту та привабливих цін. Тож наразі органам місцевого самоврядування та виконавчої влади потрібно створити умови для залучення приватних інвестицій у розвиток сучасних технологій зберігання і перевалки зерна.

Переважає більшість українського зерна експортується морськими шляхами. Внаслідок цього портові зернові термінали стали ключовим суб'єктом транспортно-логістичної системи. В Україні нараховується 33 зернових термінали з максимально можливою потужністю перевалки близько 50 млн т зерна у рік. У 2015/16 зерновому сезоні через порти України експортувалося понад 39 млн т зерна та продуктів його переробки, що завантажило понад дві третини наявних перевалочних потужностей. Таким чином, припортові елеватори України в змозі забезпечити виконання укладених експортних контрактів на поставку зерна. Проте у функціонуванні транспортно-логістичної системи спостерігаються складнощі з доставкою зерна експортних партій у порти. Насамперед це пов'язано зі зростанням навантаження на транспортну інфраст-

руктуру, з виходом на ринок трейдингових зернових компаній. Так, в залізничному транспорті стало проблематично подавати вагони за всіма заявками, особливо в разі відвантаження невеликих партій. Тому перспективними напрямками розвитку експортної логістики є залучення інвестицій у залізничні товарні перевезення та розвиток альтернативного транспорту.

Також варто зауважити, що внаслідок зростання тарифів на автоперевезення у поточному сезоні 2016/17 склалася ситуація, коли з початком збирання нового врожаю зернових автомобільний транспорт як наймобільніший найдешевший засіб транспортування різко втратив свою конкурентоспроможність порівняно із залізничним. Це призвело до посилення навантаження на систему залізничних перевезень та виявило проблемні місця інфраструктури.

Розвиток аграрної інфраструктури неможливий без участі фінансової складової. На сучасному етапі розвитку фінансового ринку та його складових є вкрай складним, динамічним та важкопрогнозованим, інвестицій в АПК недостатньо. Однак, саме такий період є найбільш сприятливим для впровадження інноваційних, а часом радикальних заходів щодо реформування всього фінансового ринку, його інструментів. Цілком є зрозумілим, що на фінансовому ринку необхідно впроваджувати кардинально нові фінансові інструменти та методи управління. Необхідно створити такі умови у фінансовому секторі, які забезпечать інвестування приватного сектору з таких джерел як кредити надійних банків, фондовий ринок та інші. А для цього необхідно побудувати прозору державну фінансову політику в напрямку регулювання фінансового ринку із поданням чітких та зрозумілих сигналів та механізмів регулювання і забезпеченням відповідного рівня захисту прав інвесторів та акціонерів.

Загалом зернова логістична система як необхідний елемент функціонування ринку зерна потребує модернізації наявних та уведення в дію нових потужностей. Отже, реформа державного регулювання має бути комплексною і спрямованою на максимальне можливе усунення бар'єрів для приватних компаній, що працюють на ринку аграрної логістики та мають бажання інвестувати в оновлення інфраструктури. Держава має зосередитись на проблемних аспектах розвитку інфраструктури. Це дасть можливість оптимальніше використовувати всі наявні ресурси – географічні, логістичні, транзитні та інші.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про сільськогосподарську дорадчу діяльність” від 7 червня 2004 р. № 1807-IV
2. Закон України “Про оптові ринки сільськогосподарської продукції” від 25 червня 2009 № 1561-VI
3. Солодкий М.О. Біржовий ринок / М.О. Солодкий. – К.: Джерела М, 2002. – 336 с.

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ТОВ «ЖОВТНЕВЕ» НА РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ

Марєєва С. М. - студентка 5 курсу ЕФ
Науковий керівник: Федорова Т. В. - к.е.н, доцент

Сьогодні проблема підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств України набуває нового змісту і вимагає нового аналітичного інструментарію її осмислення та розв'язання. Конкурентоспроможність аграрного підприємства визначається як концентрований вираз сукупності його ресурсного потенціалу, наряду та диверсифікації виробництва, частоти та ефективності застосування новітніх технологій, організації, управління та обсягів реалізації продукції на ринку. Виникає необхідність удосконалення економічного механізму забезпечення конкурентоспроможності підприємств, що забезпечуватиме збереження і нарощування їх потенціалу; розвитку найбільш прибуткових виробничих напрямів; фінансову стабільність та виробництво і реалізацію наукоємної продукції.

Конкурентоспроможність необхідно визначити як порівняльно та системно виявлену здатність підприємства до методичного комплексного нарощування власних конкурентних переваг для прискореного й економічного забезпечення переваги та планомірного випередження лідерів ринку на користь більш повного задоволення (у рамках правових, етичних й екологічних норм) матеріальних і соціальних потреб (працівників, споживачів, інвесторів, власників).[1, с. 384].

Підтримка високої конкурентоспроможності означає, що всі ресурси підприємства використовуються настільки продуктивно, що воно опиняється більш прибутковим, чим його головні конкуренти. Для підтримки такого стану керівництво підприємства повинно вміти відслідковувати зміни, що відбуваються в умовах господарювання, і проводити відповідні перетворення в політиці ведення виробництва та реалізації товарів.

Нині спостерігаються наступні основні тенденції розвитку сільськогосподарських підприємств: стабільність темпів економічного зростання; концентрація виробничих потужностей великих виробників разом зі збереженням значної кількості дрібних сільськогосподарських підприємств різних форм власності та підприємств-субститутів; посилення залежності від ринків сировини, паливно-енергетичних ресурсів; зростання фізичного та морального зносу виробничих засобів.

Південь України характеризується значним аграрним потенціалом, а наявність великих масивів родючих земель та сприятливих кліматичних умов дає змогу вирощувати урожаї сільськогосподарських культур не нижчі за ті, які отримують фермери інших країн за відносно вищих затрат на їх вирощування.

Стратегічними проблемами підприємства ТОВ «Жовтневе» є низька ступінь прихильності покупців до продукції підприємства, ступінь привабливості постачальників, неможливість економії на масштабах виробництва, застаріле обладнання, низька рентабельність, велика кількість активних конкурентів.

За результатами дослідження були виявлені сильні сторони ТОВ«Жовтневе», а саме: рівень комунікаційних зв'язків підприємства, стиль правління, система контролю якості товарів, кваліфікаційний склад кадрів, організаційна культура.

Відповідно товариству для посилення своїх конкурентних переваг слід реалізувати наступні етапи конкурентної стратегії:

1. Підвищити рівень та поліпшити комунікаційні процеси, шляхом введення нових та швидких зворотних зв'язків. Інформацією потрібно обмінюватися більш оптимально та раціонально. Використовувати більш нові джерела інформації, а саме: засоби масової комунікації, електронні засоби комунікації, інформаційні центри тощо.

2. Підвищити рівень фінансової мотивації працівників, через удосконалення організації системи стимулювання праці.

3. Знизити собівартість продукції, за рахунок впровадження нової техніки, технологій, більш раціонального використання як матеріальних так і трудових ресурсів, зменшення питомої ваги постійних затрат в собівартості продукції.

4. Збільшити грошові кошти на розрахунковому рахунку підприємства це призведе до збільшення коефіцієнта абсолютної ліквідності і дозволить підприємству брати довго і короткострокові позики в банку для фінансування поточної діяльності, які видаються лише платоспроможним підприємствам, в яких коефіцієнт абсолютної ліквідності відповідає нормі. Збільшення грошових коштів можна забезпечити за рахунок реалізації зайвих виробничих і невиробничих фондів, здачі їх в оренду.

Отже аграрні підприємства мають свої особливості, які треба враховувати при формуванні рівня конкурентоспроможності, зокрема, застосування певних заходів організаційно-технічних, соціально-економічних, правових та інших чинників, що впливають на функціонування підприємства. Українські підприємства мають потенціал та можливість до підвищення ролі конкурентоспроможності їхньої продукції, а тим самим і до займання провідних і домінуючих позицій на українському ринку сільськогосподарської продукції.

Список використаних джерел:

1. Должанський І.З., Конкурентоспроможність підприємства: Навчальний посібник/І.З.Должанський, Т.О. Загорна / – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.

КАДРОВІ РИЗИКИ В ПРОЦЕСІ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Марєєва С.М. - студентка 5 курсу ЕФ

Науковий керівник: Великий В.М. - к.пед.н., доцент

Одним із стратегічних завдань більш ефективного розвитку виробного потенціалу є його структурна перебудова, яка здійснюється за допомогою проведення ефективної політики реструктуризації.

Термін реструктуризація підприємства означає здійснення організаційно-господарських, фінансово-економічних, правових, технічних заходів, спрямованих на реорганізацію підприємства, зокрема шляхом його поділу з переходом боргових зобов'язань до юридичної особи, що не підлягає санації, якщо це передбачено планом санації, на зміну форми власності, управління, організаційно-правової форми, що сприятиме фінансовому оздоровленню підприємства, збільшенню обсягів випуску конкурентоспроможної продукції, підвищенню ефективності виробництва та задоволенню вимог кредиторів [1].

Метою проведення реструктуризації є створення повноцінних суб'єктів підприємницької діяльності, здатних ефективно функціонувати за умов ринкової економіки та виробляти конкурентоспроможну продукцію, що відповідає вимогам товарних ринків.

Реструктуризація промислових підприємств поділяється на декілька видів. В нашій роботі нас цікавили проблеми пов'язані з кадровим аспектом реструктуризації. Заходи реструктуризації, пов'язані із соціальною напругою, є розповсюдженими на більшості вітчизняних підприємств в різних галузях економіки. негативними наслідками в цій сфері є прояв крадіжок ресурсів підприємства (майна, грошей), шахрайства та халатності у виконанні виробничих завдань, саботажу та розголошування комерційної таємниці.

Так, в наукових виданнях та статтях з реструктуризації в контексті управління персоналом досліджуються питання, пов'язані із виявленням чинників опору змінам та виробленню стратегії їх подолання, однак слабо розкрито кадрові ризики під час цього процесу. Тому потребує окремого дослідження розгляд процес реструктуризації не тільки з точки зору результатів діяльності підприємств та рівня їх ефективності, а з приводу усунення ризиків в кадровій сфері й забезпечення на цій основі загальної економічної безпеки підприємства бо небезпечні умови не сприяють продуктивній праці і відволікають від неї людей, змушених витратити свої сили, ресурси і кошти на боротьбу зі зверненими проти них небезпеками. Під кадровою безпекою розуміють стан захищеності господарського суб'єкта від кадрових небезпек і загроз, або трактують як процес запобігання негативних впливів на економічну безпеку підприємства за рахунок усунення ризиків і загроз, пов'язаних з персоналом, його інтелектуальним потенціалом і трудовими відносинами в цілому.

Ми намагалися визначити основний перелік кадрових небезпек, пов'язаних з реструктуризацією. До них слід віднести: крадіжки (грошових

коштів; майна організації, товарів і матеріалів, а також несанкціонована продаж власності організації); шахрайство, фальсифікації і розтрати (фальсифікація банківських чеків і рахунків, бухгалтерських та касових книг; шахрайство з виплатою заробітної плати; підробка транспортних накладних і рахунків; вчинення комп'ютерних шахрайств; шахрайство з «робочими часом», прогули, створення видимості роботи, фальсифікація годин переробки; завищення витрат на відрядження, включення особистих витрат; використання майна, товарів та матеріалів, користування службовою зв'язком, транспортом у власних інтересах, не за призначенням; заниження потенційних можливостей підприємства при складанні виробничих планів, а також при розробці внутрішніх нормативів до технологічних процесів організації); хабарництва, змови з контрагентами (постачальникам, клієнтами та сторонніми особами) та «тиск» на співробітників (штучне завищення цін (при покупці) або заниження цін (продажу)); надання послуг за «подяку»; розголошення конфіденційної інформації; халатності і недостатньої кваліфікації персоналу (заподіяння шкоди здоров'ю персоналу організації, майну, довкіллю через недотримання заходів технічної та пожежної безпеки; надання неякісних послуг, що призводять до фінансових і нематеріальних втрат організації; виведення з ладу обладнання та техніки, порушення роботи виробничих цехів, комп'ютерної техніки).

Перераховані загрози можуть бути наслідком роботи та помилок в організації праці й управлінні персоналом – результатом або посилення, або послаблення кадрової роботи: помилки при плануванні персоналу; неякісні перевірки кандидатів при прийомі на роботу; невідповідність кваліфікації співробітників пропонованим до них вимогам; зниження рівня активності персоналу.

Окремою проблемою є заходи щодо запобігання кадрових ризиків в ході реструктуризації підприємства. До них можна віднести: створення проектних команд та робочих груп, прозорість системи управління кадровими ресурсами, робота з новаторами, «аналіз поля сил в колективі» мотивації персоналу, використання влади та адміністрування у поєднанні з роз'ясненням та переконанням, заохоченням та залученням в процес змін. формування «стратегічної поведінки»; контроль «джерел опору».

Висновок. Отже, кадрові ризики – досить складне явище в сфері управління, яке набуває особливого значення, тому що безпосередньо це пов'язано із соціальною напругою очікуваннями працівників, що виникають під час структурних змін, злочинами, скоєними посадовими особами і працівниками, збитками підприємств.

Список використаних джерел:

1. Гриньова В.М. Процес підготовки реструктуризації підприємств машинобудування: організація управління: монографія /В.М Гриньова, М.В. Новікова. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2010. – 240 с.

НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

**Марцинковська О.Ю. – студентка 6 курсу 4 групи ЕФ
Науковий керівник: Кирилов Ю.Є. – д.е.н., професор**

Останні події в Україні свідчать, що неможливо гарантувати цілісність та суверенітет країни без належного функціонування вітчизняного інформаційного простору, без забезпечення консолідації українського соціуму на фундаменті належної ідеологічної основи державотворчих процесів, що стане платформою загального стратегічного бачення розвитку держави, її безпеки.

Щодо стратегічних пріоритетів, то вони мають стати невід'ємною частиною життя спільноти і людини в триединому вимірі – етнокультурному, інтеграційному і цивілізаційному. Крім того, їх перелік має включати пріоритети, які продиктовані внутрішніми потребами та зовнішніми викликами України. До таких відносимо формування і реалізація оновленої регіональної політики та розбудова нових інституційних механізмів регіонального розвитку та розвиток та захист внутрішнього ринку в умовах європейської інтеграції та активізація інноваційних процесів в економіці.

Перспективи інноваційного розвитку України значною мірою залежать від налагодження співпраці із країнами-членами ЄС. Співробітництво України з ЄС в інноваційній сфері дасть їй можливість отримати досвід технологічної модернізації вітчизняного виробництва за рахунок оволодіння новітніми наукомісткими технологіями; забезпечити спрощений доступ вітчизняних підприємств до європейських технологій та до діючої європейської системи спільного інноваційного розвитку, яка передбачає всебічну підтримку, як технологічну, так і фінансову; розширити можливості грантового та конкурсного забезпечення фінансування наукових проектів.

Загалом, створення належних умов для модернізації регіональної політики та вирішення проблем територіального розвитку передбачає проведення комплексу різнопланових організаційно-економічних заходів на рівні державних, регіональних та місцевих органів влади, результатом реалізації яких стане вирішення ряду проблем у багатьох напрямках.

Удосконалення регіональної демографічної політики. З метою оздоровлення демографічної ситуації в Україні та її регіонах слід перейти до вироблення конкретних цілей і заходів політики з підвищення народжуваності, скорочення смертності, зростання мобільності населення. Так, ціллю регіональної демографічної політики є регулювання акумуляційних можливостей демовідтворення мешканців території, стабілізація на цій основі чисельності і формування передумов для наступного демографічного зростання.

Удосконалення фінансового забезпечення регіонального та місцевого розвитку. Сукупність існуючих проблем поряд із новими викликами, що диктуються сучасними реформами в країні, доводять необхідність кардинальних змін у практиці управління фінансовими ресурсами як на рівні

держави, так і регіонів, територіальних громад, перегляду форм і механізмів забезпечення виконання функцій органами місцевого самоврядування, удосконалення існуючої моделі фінансового забезпечення повноважень органів місцевого самоврядування в напрямі посилення оптимальності її фіскального та стимулюючого ефектів і відповідності як реаліям сьогодення, так і потребам збалансування інтересів центру та регіонів, усунення диспропорцій фінансової забезпеченості окремих територій, зниження напруги у міжбюджетних відносинах.

Удосконалення політики розвитку сільських територій. Угода про асоціацію між Україною та ЄС передбачає наближення вітчизняної політики розвитку сільських територій до європейських стандартів. Тому зміцнення політики розвитку сільських територій має стати загальним пріоритетом України на шляху вступу до ЄС.

Підвищення ефективності та конкурентоспроможності виробничої сфери регіонів. Основними завданнями реалізації цього напрямку є промисловість (оптимізація структури промислового виробництва шляхом стимулювання розвитку тих видів діяльності, які здатні забезпечити імпортозаміщення та приріст експорту в ключових секторах економіки), транспорт (ормування регіонального конкурентного ринку транспортних послуг шляхом створення транспарентних умов роботи для приватних операторів та розширення спектру нових послуг на базі сучасних інформаційно- комунікаційних технологій та наукових розробок), будівництво (пріоритетне залучення регіональних будівельних організацій до виконання модернізаційних проектів (реконструкції будівель та споруд, капітального будівництва) у промисловості і транспорті, а також у житлово-комунальній та соціальній сферах області та активізація розбудови виробничої та логістичної інфраструктури в індустріальних (промислових) зонах).

Удосконалення політики розвитку аграрного виробництва. В числі першочергових заходів, спрямованих на підвищення ефективності господарювання в сільському господарстві, повинно бути раціональне поєднання колективних форм господарювання з приватною ініціативою селян, орієнтація на збалансований розвиток аграрної економіки, приділяючи значну увагу функціонуванню дрібних селянських господарств, трансформація їх у господарства товарного типу з наступним створенням на їх основі фермерських господарств або сімейних ферм.

Підтримка дрібнотоварного виробництва повинна здійснюватися у таких основних напрямках: переорієнтація ОСГ на виробництво екологічно чистої продукції, формування «органічних» агрогосподарств, що підвищить їх конкурентоспроможність та дохідність, державне субсидювання програм розвитку ОСГ, особливо у гірській та передгірній природно-економічній зоні, яке передбачає допомогу у формуванні матеріально-технічної і кормової бази, селекційну підтримку економічно сильних господарств населення, навколо яких зможуть успішно функціонувати дрібні господарства та активний

розвиток різних форм кооперації, учасниками яких будуть селянські (фермерські) господарства, підприємства сільського бізнесу.

Розширення доступу до інвестиційних ресурсів. Основними завданнями є створення сприятливого інституційного поля для залучення приватних та муніципальних інвестицій у модернізаційні проекти в регіоні; забезпечення ефективної реалізації механізму державно-приватного партнерства шляхом розбудови мережі індустріальних (технологічних) парків.

Збільшення можливостей для впровадження інновацій. Основними завданнями реалізації цього напрямку є: розвиток інноваційної інфраструктури в регіоні шляхом створення інноваційних кластерів, зокрема на базі інститутів НАН України; формування ефективного організаційного та фінансового механізму підтримки та розвитку інноваційної діяльності шляхом надання фінансово-кредитної допомоги суб'єктам господарювання, які реалізують інвестиційні проекти інноваційного спрямування, зокрема в енерго- і ресурсозбереженні; Розвиток міжрегіонального співробітництва. Основними завданнями є: - розвиток інституційно-правових форм міжмуніципального співробітництва, розробка і впровадження моделі міжрегіональної взаємодії, що базується на принципах поєднання і взаємного посилення рівноцінних центрів зростання та реалізація угод про міжрегіональну співпрацю, кооперацію та інтеграцію з усіма регіонами України, а також регіонами інших країн, передусім ЄС.

Раціональне і ефективне використання природних оздоровчих і рекреаційних ресурсів регіонів. Основними завданнями за цим напрямом є: розвиток санаторно-курортного оздоровлення і рекреації має визнаватись і підтримуватись державою як стратегічний пріоритет соціально-економічного розвитку для переважної більшості регіонів, а не лише тих, що мають значний рекреаційно- туристичний потенціал; забезпечення державної підтримки усіх без винятку оздоровчих і рекреаційних закладів, а особливо тим, котрі надають послуги соціально вразливим верствам населення, пропонують низькоприбуткові але значимі, з точки зору оздоровлення людей, послуги; вжиття заходів кризового менеджменту за умов різкого скорочення матеріальної бази РТК України, загальних обсягів рекреаційно-туристичних послуг та дії факторів, мажорних обставин.

Список використаних джерел:

1. Балян А. В. Пріоритетні напрями регіональної політики Європейського Союзу // Вісник аграрної науки. - 2005. - № 3. - С.59-61.
2. Регіональна політика в країнах Європи: Уроки для України/ С. Максименко [та ін.] ; ред. : Сергій Максименко; Київський центр Ін-ту Схід-Захід. - К.: Логос, 2000. - 69 с.
3. Територіальний розвиток та регіональна політика в Україні / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; наук. редактор В.С. Кравців. – Львів, 2015. – 204 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).

АГРАРНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ У 1946-1950 РР.

Минкін А.М. – студент 1 курсу 1 групи АФ
Науковий керівник: Ткачук А.І. – к.і.н., доцент

Із завершенням Другої Світової війни перед країною постало завдання відбудови народного господарства. У серпні 1946 р. прийнятий Закон «Про п'ятирічний план відбудови і розвитку народного господарства УРСР на 1946-1950 рр.» із наступними завданнями: збільшити обсяги промислового виробництва на 3% у порівнянні з 1940 рр. (для промисловості республіканського та місцевого підпорядкування – на 8,6 %); збільшити виробництво електроенергії на 13% від довоєнного рівня; підвищити продуктивність праці на 36%; досягнути в сільському господарстві довоєнного рівня посівних площ, відновити довоєнне поголів'я худоби.

Після війни сільське господарство опинилось в особливо складному становищі: по-перше, суттєво зменшились трудові ресурси; по-друге, сильного удару зазнала його матеріальна база. Так, парк тракторів зменшився у 2 рази, вантажних автомобілів – у 6 разів. У 1946 р. валовий збір зернових культур становив 47%, картоплі – 66%, цукрового буряка – 26%, соняшнику – 43%, овочів 52% від довоєнного. Скоротилось поголів'я худоби. На початку 1946 р. поголів'я великої рогатої худоби становило 75% від довоєнної, свиней – 31%, овець і кіз – 50%, коней – 43%. У 1946 р. у східних і південних областях склались дуже несприятливі природні умови. Малосніжна зима та посуха влітку призвели до загибелі там майже 900 тис. га зернових. На уцілілих площах урожай зернових становив лише 3,8 центнера з гектара (1940 р. – 12,4 центнерів з гектара). Такими ж низькими були врожаї інших культур – картоплі та овочів. Внаслідок нестачі кормів загострилась ситуація в тваринництві.

Проте замість допомоги сільському господарству держава продовжувала вимагати від колгоспів виконання плану хлібозаготівель. Навіть, були підвищені норми заготівель зерна для УРСР. Застосовувала репресивні хлібозаготівель. У 1946 р. почався голод, який охопив всі області України, в першу чергу східні та південні. Першим наслідком голоду стало масове поширення у людей дистрофії. Різко виросла смертність населення. Влітку 1947 р. розпочалась нова хвиля голоду. Загалом у 1946-1947 рр. від голоду померли майже 800 тис. осіб, з них найбільше в Харківській, Запорізькій, Ворошиловградській, Сталінській та Одеській обл.

Голоду можна було уникнути, запаси зерна були. У 1947 р. на експорт відправили 1,7 млн. тонн зерна, частина якого безкоштовно передали у Болгарію, Румунію, Угорщину, Польщу, Східну Німеччину. В деяких із цих країн у 1947 р. також була посуха, і Радянський Союз зміцнював їхні позиції за допомогою продовольства.

У післявоєнний період держава сприяла відновленню роботи МТС. Техніка в село надходила за рахунок держави, колгоспи за свій кошт і власними зусиллями повинні були відбудувати будівлі МТС, закупити сортове насіння та

нові породи худоби. У 1950 р. в МТС України вже нараховувалось 123 тис. тракторів. Кількість зернових комбайнів досягла 96 % довоєнного рівня. Проте техніка не могла ні кількісно, ні якісно забезпечити потреб села, праця колгоспників продовжувала залишатись переважно ручною.

До середини 1949 р. у селах споруджено та відбудовано 803 тис. житлових будинків, 195 тис. господарських, 26 тис. культурно-побутових приміщень. Розпочалась електрифікація сіл. У 1950 р. електрифіковано 18 % колгоспів, 88 % МТС, 90 % радгоспів. Електроенергія використовувалась насамперед для освітлення приміщень, а не для механізації праці.

З інших республік до весни 1947 р. Україна отримала 311 тис. коней, 284 тис. голів великої рогатої худоби.

Проте, цих заходів було недостатньо для швидкої відбудови аграрного сектора. Не вистачало коштів, сільське господарство фінансувалось за залишковим принципом. ставали залежними від капіталовкладень, які були низькими – лише 15 % від загальної суми капіталовкладень в економіку УРСР. Більше того, продовжувалася політика «викачування» коштів з сільського господарства шляхом низьких закупівельних цін на сільськогосподарську продукцію колгоспів та високих цін на промислову продукцію для селян. Закупівельні ціни, за якими колгоспи продавали державі свою продукцію, не змінювалися з 1928 р. Ціни ж на промислову продукцію і послуги суттєво зросли. У таких умовах деякі напрямки сільськогосподарського виробництва, особливо тваринництво, ставали збитковими. Колгоспи були змушені здавати вироблену продукцію за надзвичайно низькими заготівельними цінами, які навіть не покривали транспортних витрат на доставку продукції до заготівельних пунктів. Наприклад, колгоспам за обов'язковими поставками виплачували за 1 кг борошна 1 коп., а м'яса – 23 коп. Водночас у роздрібній державній торгівлі ціни були значно вищими: 1 кг борошна – 31 коп., а свинина – 1 крб. 50 коп. Насіння поставлялося селянам за цінами, які в 15-20 разів перевищували заготівельні ціни на ці культури. Надзвичайно низькою була оплата праці в колгоспах, вона мала символічний характер. Високі ціни були встановлені за користування технікою державних МТС.

Основним джерелом доходів залишалось власне присадибне господарство. За підрахунками вчених, воно давало грошових доходів – 70 %, м'яса – 80, картоплі – 90, яєць – 96 %. Однак податки перекривали й це джерело доходів. Крім податку на присадибну земельну ділянку, встановили натуральні податки у вигляді здачі молока, сала, м'яса, яєць, картоплі, овочів тощо. Існували податки на плодово-ягідні дерева, куші, кожну голову домашньої худоби, свійської птиці, навіть на криниці. У зв'язку з неможливістю сплачувати надмірно високі податки селяни іноді вирубували сади, вирізували птицю тощо. Податкові борги колгоспників стали хронічним явищем в їхньому житті. Загалом система податків на селі не сприяла інтенсифікації присадибного господарства, не стимулювала людей до праці.

Безправним було соціальне становище селян: не мали паспортів, не могли вільно міняти місце проживання, не отримували пенсію. «Добровільно

підписувалися» на державні щорічні позики. Колгоспам заборонялося створювати підсобні підприємства, які могли б поліпшити умови життя селян.

Також селяни були відірвані від землі, працювали на державу, об'єктивно не були зацікавлені в належному зберіганні колгоспного майна. Часто техніка використовувалась неефективно, зберігалася під відкритим небом

Держава намагалася вирішити проблеми сільського господарства методом примусу. Зокрема, був ухвалений закон «Про виселення з Української РСР осіб, які злісно ухиляються від трудової діяльності в сільському господарстві, ведуть антигромадський, паразитичний спосіб життя». Він стосувався колгоспників, які не виробляли мінімуму трудоднів, не членів колгоспу. У цих випадках збори колгоспників чи збори села могли винести «вирок про виселення», який підлягав затвердженню райвиконкомом.

Вирішити проблеми сільського господарства із такою системою оподаткування, оплатою праці було неможливо. У четвертій п'ятирічці не вдалося вийти на довоєнні показники з виробництва зернових. У 1950 р. їх валовий збір становив лише 20,4 млн. тонн (показник 1940 р. – 26,4 млн. тонн). Врожайність зернових сягала в середньому 8,3 центнера з гектара (у 1940 р. – 12,4). Не було відновлене довоєнне поголів'я худоби, обсяг збору круп'яних культур, овочів. Успіхи було досягнуто лише у вирощуванні цукрових буряків, жита, кукурудзи, м'яса, яєць; до рівня 1940 р. наблизилось виробництво молока та картоплі. При цьому варто відзначити, що виробництво продукції тваринництва зростало передусім за рахунок індивідуальних селянських господарств, а не колгоспів і радгоспів. Так, частка останніх у виробництві м'яса і сала становила лише 20 %, молока – 18 %, яєць – майже 10 %.

Аграрний сектор економіки продовжував відставати від рівня розвитку промисловості. Якщо обсяг промислової продукції в період 1949-1952рр. зріс на 230 %, то сільського господарства – лише на 10 %. До причин відставання сільського господарства у 1945-1953 рр. варто віднести: наслідки військових дій; відсутність економічної самостійності колгоспів і радгоспів у поєднанні з недостатнім фінансуванням; податкову політику; низький рівень оплати праці селян, відсутність у них зацікавленості. Також, підсумки післявоєнної відбудови свідчать, що аграрна політика держави була однією з причин голоду 1946-1947 рр. Навіть у середовищі найвищих партійних та державних діячів почало поширюватись переконання про потребу її зміни.

Список використаних джерел:

1. Баран В. К. Україна в умовах системної кризи (1946 – 1980-ті рр.) / В. К. Баран, В. М. Даниленко. – К.: Альтернативи, 1999. – 304 с.
2. Грицак, Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX-XX ст.: навч. посібник / Я. Грицак. – К.: Генеза, 1996.

ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОК «МАРФУША» СКАДОВСЬКОГО РАЙОНУ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Мінакова Г.С. - студентка 6 к, 2 гр. ЕФ
Науковий керівник: Мухіна І.А. – к.е.н., доцент

Світовий досвід показує, що кооперація є невід'ємною складовою ринкової трансформації. Сьогодні така форма об'єднання громадян чи не єдина, що здатна захистити їхні інтереси, отримати більш дешевий і надійний доступ до засобів виробництва, покращити добробут, зменшити соціальну напругу в суспільстві та слугувати розвитку демократії.

Останні 5 років кількість кооперативних підприємств в Україні скорочується, що можна пояснити політичною та економічною кризою. В той же час, це чи не єдина форма об'єднання громадян на селі, що здатна захистити їхні інтереси, отримати більш дешевий і надійний доступ до засобів виробництва, покращити добробут, зменшити соціальну напругу в суспільстві та слугувати розвитку демократії. Отже існує нагальна потреба розгляду умов функціонування та перспектив розвитку сільськогосподарських кооперативів .

Об'єктом дослідження служить сільськогосподарський обслуговуючий кооператив «Марфуша» Скадовського району Херсонської області [1].

Завданням дослідження було:

- розглянути етапи становлення і розвитку кооперативного руху, правову та законодавчу базу кооперації в Україні;
- проаналізувати умови відтворення кооперативів України та Херсонській області;
- надати оцінку організаційно-економічної, виробничої, фінансової та маркетингової діяльності молочарського кооперативу «Марфуша»;
- визначити шляхи вдосконалення стратегії ціноутворення на підприємстві;
- запропонувати заходи щодо розширення обсягу матеріально-технічного забезпечення, якості суспільного життя та розширення сфери впливу підприємства.

Проведене дослідження дає змогу зробити наступні висновки.

Головною причиною виникнення кооперативного руху в аграрній сфері промислово-розвинутих країн став нерівномірний розподіл ресурсів і концентрація великого капіталу у прибуткових сферах економіки, на відміну від с.-г. виробництва. Тому в ній утворилася «вільна ніша» для інших членів соціуму. Об'єднання зусиль і коштів дрібних та середніх товаровиробників створило умови для використання ними переваг, притаманних великому бізнесу [1].

Історія кооперації в Україні налічує більше 130 років. Наша країна була серед лідерів кооперативного руху в Російській імперії, але примусова колективізація у 20-30 рр. ХХ ст.. майже знищила кооперативну ідею. Якісно новий етап відродження української кооперації було започатковано в 1997 р.

прийняттям Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію» [2].

Розвиток агробізнесу перетворив аграрну сферу у високоприбуткову, що змінило бізнесове середовище: спостерігається переміщення великого капіталу в аграрну сферу. Цьому явищу притаманне витіснення з неї менш ресурсних підприємств та окремих товаровиробників [3, 4].

Досліджуване господарство – молочарський кооператив «Марфуша» розташоване на території села Новомиколаївка Скадовського району Херсонської області. Клімат зони – посушливий. Тут зона ризикованого землеробства й молочного скотарства. Часті посухи влітку призводять до висихання трав й власники корів відчувають значні проблеми при забезпеченні тварин кормами.

Кооператив утворений у 2009 р. Чисельність членів – 35 осіб, асоційованих членів – 32 особи, здавачі молока - 210 сімей. Підприємство надає послуги в селах Садовського та голопристанського районів. Економічним видом діяльності СОК «Марфуша» є оптова торгівля молочними продуктами [5].

Особливістю управління кооперативу є те, що голова правління та виконавчий директор одна й та сама особа – Ганна Вікторівна Куценко. Це пов'язано з умовами формування капіталу. Так, частина основних засобів та фінансових коштів була отримана на благодійних умовах, тому відноситься до додаткового капіталу. Вона залишається незмінною і становить 191,6 тис. грн.

Кризове становище в країні позначилося на діяльності СОК «Марфуша». Підприємство вимушене скорочувати обсяги закупівель продукції та відстрочувати її оплату дебіторам, безпроцентно кредитуючи їхню діяльність. Значно зросли витрати, пов'язані із закупівлею та реалізацією молока.

Причиною служить тривале збереження молока у холодильних установках до його транспортування на переробні підприємства, що здорожує собівартість і знижує ціну реалізації. У 2015 р. рівень збитковості СОК «Марфуша» становив 0,7%. Порівняно з 2013 р., економічне становище підприємства у 2015 р. погіршилось. Про це свідчить зниження вартості та обсягу наданих послуг, чисельності найманих працівників, вартості основних виробничих засобів, фондівддачі, доходу підприємства та виручки від реалізації молока.

Ситуація у сфері ціноутворення є загрозливою для існування кооперативу. Падіння цін спостерігається як при закупівлі молока у членів та клієнтів кооперативу, так і при його реалізації переробним підприємствам. При цьому, ціна реалізації, порівняно з ціною закупівлі є нижчою на 0,3 грн.

При розробці стратегії ціноутворення підприємству потрібно:

- 1) підвищувати якість молока для впливу на ціну реалізації;
- 2) підвищувати ціну закупівель молока для збереження певної чисельності постачальників;
- 3) нарощувати обсяги виробництва та здешевлення кормів для залучення нових членів і збільшення обсягу господарських операцій;
- 4) шукати нові ринки збуту та нових партнерів;

5) диверсифікувати діяльність.

Для розширення обсягу виробництва кормів та покращення якості матеріально-технічного забезпечення діяльності у СОК «Марфуша» пропонуються дві спеціальні програми господарської діяльності кооперативу.

Перша: «Заготівля сіна та соломи для кооперативу», яка передбачає купівлю додаткового прес-підбирача.

Друга - «Підвищення продуктивності кормів за рахунок збалансованої годівлі», що розглядає можливості придбання міні-комбікормової установки, гранулятора кормів.

Завдяки реалізації цих програмам кооператив може отримати валовий дохід на суму 1,15 млн грн.

Аналіз реалізації соціальної місії СОК «Марфуша» виявив слабкий рівень інтегрованості підприємства в суспільне середовище. Це проявляється через зменшення обсягу суспільних послуг громаді, відсутність нових робочих місць та розширення напрямків трудової діяльності членів кооперативу.

Сильними сторонами кооперативу виступають - навчання своїх членів та достатня кількість зв'язків з іншими кооперативами та фінансовими партнерами.

Для успішного розвитку кооперативу і відтворення кооперації в Україні, потрібна активізація соціальної складової кооперативних підприємств [6]. Це підтверджує необхідність наукового пошуку в цьому напрямку.

Список використаних джерел:

1. Мухіна І.А. Соціальні психологічні та ресурсні складові кооперативного руху/ Мухіна І.А., Хорунжий І.В. // ТНВ: Наук. журнал. Вип. 90 – Херсон: Грінь Д.С., 2015. С. 248-254

2. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 39, ст.261) / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/469/97-%D0%B2%D1%80>

3. Мухіна І.А. Аналіз умов відтворювання сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в Україні/ Мухіна І.А., Хорунжий І.В. // ТНВ: Наук. журнал. Вип. 91 – Херсон: Грінь Д.С., 2015. С. 284-289

4. Мухіна І.А. Динаміка соціально-виробничих елементів та прогнозування змін у сфері аграрного виробництва// ТНВ: Наук. журнал. Вип. 94– Херсон: Грінь Д.С., 2015. С. 43-49

5. Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив Марфуша / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uabiz.org/>

6. Мішель Ляфльор Кооператив: Фінансування і Прибутковість/ Тренінг для тренерів 15-19 грудня 2014 р., Львів /Мішель Ляфльор// Матеріали тренінгу для тренерів. IRECUS. 2014.- 39 с.

ГРОШОВІ КОШТИ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ

Мірошніченко А. – студентка 5 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник: Скрипник С.В. – к.е.н., доцент

Грошові кошти та їх еквіваленти будь-якого суб'єкта господарювання є найважливішою ланкою системи кругообігу ресурсів, формують базис для зростання його платоспроможності, що підтверджує необхідність побудови ефективної системи обліку та контролю за їх наявністю і рухом.

Поняття грошових коштів та їх еквівалентів, питання формування інформації про грошові кошти регламентовані НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» і М(С)БО 7 (IAS «Statement of Cash Flows»).

Грошові кошти у господарській діяльності підприємства виступають як посередник у розрахунках, за їх допомогою розраховуються з постачальниками та іншими кредиторами за придбані товарно-матеріальні цінності, необоротні активи, з працівниками за заробітною платою, з бюджетом за податками, з Пенсійним фондом за відрахуваннями єдиного соціального внеску та за іншими виплатами. Відомо, що грошові кошти знаходяться у касі підприємства і на рахунках в банку, використовуються в готівковій та в безготівковій формах (табл. 1).

Таблиця 1

Визначення грошових коштів в нормативних та літературних джерелах

Джерело, автор	Визначення
НП(С)БО 1 [1].	Грошові кошти (гроші) - готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання
Височан О.С. [2]	Грошові кошти – готівка в касі, електронні гроші, залишки коштів на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути використані господарюючим суб'єктом упродовж будь-якого моменту часу для розрахунків під час здійснення господарських операцій
Головка Т.В. [3]	Грошові кошти – це найбільш ліквідні активи підприємства, що у будь-який момент і досить швидко можуть бути використані для погашення поточних зобов'язань.
Скоробогатова В.В. [3]	Грошові кошти є однією з основних умов фінансового добробуту підприємства та є основою для забезпечення сучасної схеми здійснення розрахункових операцій
Коблянська О.І. [5].	Грошові кошти є найбільш ліквідними активами. Вони наявні на початковому та кінцевому етапах облікового циклу, який включає придбання товарів, виробництво продукції, виконання робіт, надання послуг, а також їх продаж і отримання виручки
Філімоненков О.С. [6].	Грошовими називають кошти у вигляді грошей, які перебувають у касі підприємства, на рахунках в установах банку, в акредитивах, у підзвітних осіб та депозитах до запитання.

Грошові кошти є найактивнішим елементом і складовою частиною економічної діяльності суспільства та відносин між різними учасниками відтворювального процесу, що і визначає їх економічну сутність. Економічна сутність є досить різнобічною (рис.1).

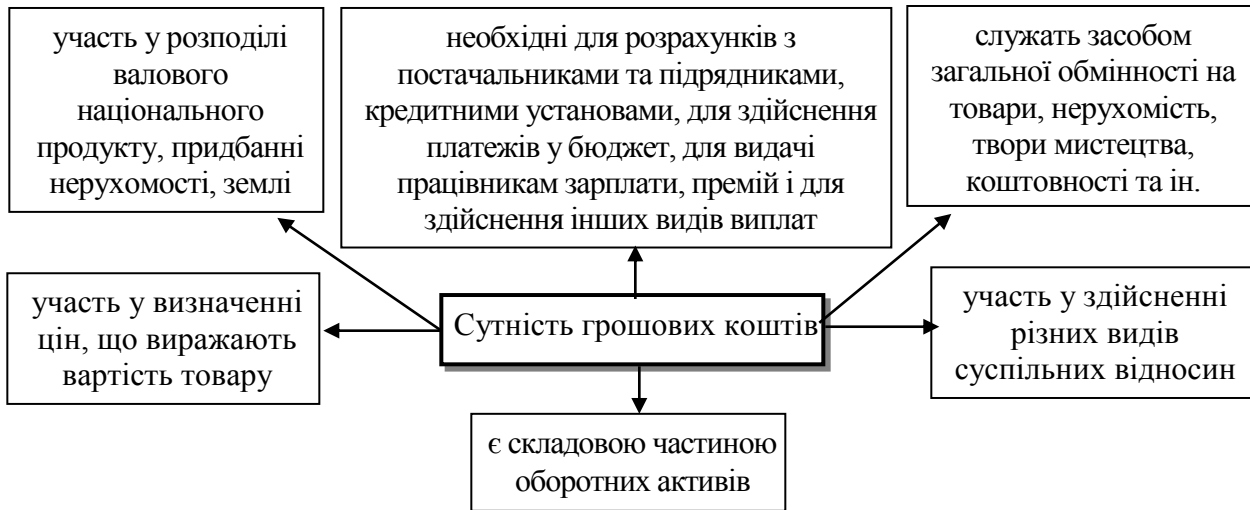

Рис.1. Сутність грошових коштів

На сільськогосподарські підприємства грошові кошти надходять від покупців за продані товари, надані послуги, у вигляді позик від банків, від установ і організацій у порядку тимчасової допомоги тощо. Основою грошових коштів є господарські взаємовідносини підприємств з різними організаціями та установами, пов'язані з реалізацією робіт, послуг і здійсненням інших господарських операцій.

Грошові кошти підприємств знаходяться в касі у вигляді готівки, грошових документів, на рахунках у банках - у виставлених акредитивах, відкритих особливих рахунках та ін. Крім того, зовсім недавно з'явилося поняття «електронні гроші», яке в Україні є відносно новим і в основному використовується для позначення таких платіжних інструментів як цифрові гроші, цифрова готівка, електронна готівка, інтернет-гроші та ін. Водночас єдиний підхід до загальновизнаного визначення електронних грошей відсутній.

Електронні гроші розглядають як одиниці вартості, що зберігаються на електронному пристрої, приймаються, як засіб платежу іншими, ніж емітенти, особами та є грошовими зобов'язаннями емітента. Носіями електронних грошей можуть бути картки або файли у пам'яті комп'ютера. Обидва носії є лише формою закріплення інформації про гроші. Після здійснення розрахункової операції емітент (банк) зобов'язаний погасити випущені ним електронні гроші на вимогу пред'явника. Тобто, електронні гроші – це віртуальний характер використання грошових коштів, а не новий вид грошей. Ці гроші можуть існувати лише за рахунок налагодженої організації інформаційного та облікового забезпечення.

Отже, електронні гроші є тим особливим видом грошей, що потребує як правового регулювання, так і фінансового контролю з боку держави та обумовлює проблематику ідентифікації як об'єкта бухгалтерського обліку і контролю.

Грошові кошти на підприємстві є обмеженим ресурсом, і успіх його діяльності багато в чому визначається здатністю їх раціонально розподіляти й використовувати. Прийняття ефективних управлінських рішень можливе лише за умови володіння необхідною інформацією про рух грошових коштів, яку

може надати саме бухгалтерська служба. Тому правильна організація ведення бухгалтерського обліку є важливим елементом для функціонування грошових коштів на підприємстві

Операції пов'язані з рухом грошових коштів оформляються за затвердженими типовими формами документів, які застосовуються всіма підприємствами незалежно від їх відомчої підпорядкованості та форми власності. Такі ж спеціальні форми документів розроблені і для безготівкових розрахунків. Тому необхідним є вдосконалення первинних документів з обліку готівкових і безготівкових коштів щодо спрощення окремих реквізитів. Зокрема це стосується платіжного доручення, в якому необхідно передбачити реквізит для відображення суми ПДВ, спростивши реквізит «Отримано банком».

Ефективне управління грошовими коштами та контроль за ними вимагають від бухгалтерського обліку високого ступеня деталізації інформації, важливу роль відіграє аналітика, яку може забезпечити розробка робочого плану рахунків на підприємстві. Робочий план рахунків обліку руху грошових коштів має враховувати наступні характеристики руху грошових коштів: форму розрахунку, валюту платежу, тривалість формування, вид господарської діяльності, центр фінансової відповідальності, місце зберігання грошових коштів та економічний зміст господарської операції. Така деталізація призведе до збільшення аналітичної цінності облікової інформації.

Список використаних джерел:

1. Загальні вимоги до фінансової звітності : Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 // Сайт Верховної ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
2. Височан О.С. Облік і контроль грошових коштів та їх еквівалентів: теорія, методика, організація: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09 / О.С. Височан. – К., 2009. – 23 с.
3. Головка Т.В. Фінансовий облік-1: підручник / Т.В. Головка. – К.: КНЕУ, 2008. - 416 с.
4. Скоробогатова В. В. Бухгалтерський облік грошових коштів як складової монетарних активів підприємства / В.В. Скоробогатова // Вісник ЖДТУ.- 2012. - № 1 (59). - Серія: Економічні науки [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <http://www.stattionline.org.ua/ekonom/75/11624-buxgalterskij-oblik-groshovix-koshtiv-yak-skladovo%D1%97-monetarnix-aktiviv-pidpriyemstva.html>
5. Коблянська О.І. Фінансовий облік [Текст]: Навч. посіб. / О.І. Коблянська. - К.: Знання, 2004. — 473 с
6. Філімоненков, О. С. Фінанси підприємств [Текст] : Навчальний посібник / О.С. Філімоненков. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ : Кондор, 2005. – 400 с.

ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ КРЕДИТУ У ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

**Мірошніченко В.О. – аспірант, ДВНЗ «Херсонський ДАУ»
Науковий керівник –Танклевська Н.С. д.е.н., професор**

На шляху формування фінансового потенціалу аграрних підприємств існують певні проблеми, які пов'язані не у відсутності фінансових ресурсів, а формах та методах їх розподілу суб'єктом господарювання. Так, системі формування фінансового потенціалу фінансове забезпечення аграрних підприємств відбувається за такими напрямками: власні джерела фінансових ресурсів; кошти державного бюджету; вільний доступ до кредитів державних банків. З розвитком ринкових відносин у фінансовій системі змінились умови фінансового забезпечення аграрних підприємств, а саме в частині фінансового забезпечення переважають власні джерела фінансових ресурсів.

Можливими причинами, що впливають на формування фінансового потенціалу у частині змін фінансового забезпечення аграрних підприємств є:

- дефіцит фінансових ресурсів країни, який спричиняє недофінансування потреб у сфері матеріального виробництва підприємств;
- використання коштів аграрними підприємствами не за призначенням;
- значні розміри боргів підприємства та проблеми з їх обслуговуванням;
- невисокий рівень капіталізації банківської системи;
- зростання відсоткових ставок за користування короткостроковими кредитами;
- зменшення обсягів довгострокового банківського кредитування;
- зростання інфляції та різкі зміни курсу національної валюти;
- вплив фінансових активів за кордон;
- викривлення у звітності і можливі фінансові махінації.

Подальший розвиток сільського господарства потребує фінансових ресурсів. Попит з боку сільськогосподарських товаровиробників сформований, оскільки в умовах жорсткої ринкової конкуренції вистояють прогресивні, технологічні виробники, що вимагає значних фінансових вкладень [4].

В основі економічного зростання сільського господарства лежить ефективне використання основних факторів виробництва. Надаючи підтримку сільськогосподарським виробникам уряд сприятиме залученню інвестицій в основний капітал. Проте, ця підтримка направлена на всі підприємства та не в повній мірі сприяє підвищенню ефективності виробництва. Низький рівень технологічного прогресу пов'язаний із відсутністю сучасних технологій, залучення інвестицій грає вагомішу роль ніж державна підтримка.

Сектор банківських послуг відіграє важливу роль в розвитку економіки держави, забезпечуючи виробничу, соціальну та інші підсистеми необхідними фінансовими ресурсами [2, с. 243].

Механізм банківського кредитування підприємницької діяльності аграрних підприємств формується та використовується кожним комерційним

банком на основі сформованої кредитної політики, ефективність якого визначається збігом економічних інтересів кредитора та позичальника і, як результат, досягнення кінцевої мети кожного суб'єкта кредитних відносин: для позичальника – зростання ефективності підприємницької діяльності за рахунок позичених джерел, а для кредитора – одержання прибутку від кредитної операції без втрати потенційного клієнта на майбутнє [1].

Наразі в Україні розроблена і прийнята нормативно-правова база, розвивається кредитна кооперація на селі. Однак ця діяльність проводиться у руслі розвитку загального кредитування аграрного виробництва. Державна підтримка на сьогодні не відповідає гостроті проблеми фінансового забезпечення для різних за обсягами виробництва аграрних підприємств. В світовій практиці при розподілі бюджетних коштів на підтримку сільського господарства враховується не лише економічний, а й соціальний, культурний, історичний, екологічний аспект. В цьому контексті будується й концепція сталого розвитку аграрного виробництва та сільських територій, яка домінує в економічній та аграрній політиці розвинутих країн. Наприклад, в США біля 70 % бюджетних дотацій отримують найменші за розмірами виробництва сільськогосподарські товаровиробники [6].

І.М. Кобушко вважає, що необхідно розробити та запровадити комплексну систему фінансової підтримки інноваційної діяльності, зокрема щодо механізмів здешевлення кредитів і заохочення банків до кредитування інноваційних проектів [3, с. 127].

Ефективність фінансування можлива тільки при наявності вибору у сільгоспідприємств індивідуально прийнятної структури фінансування. Сільськогосподарська кредитна кооперація є реальною альтернативою банківському кредитуванню, відповідно, система ефективного фінансового забезпечення аграрного виробництва на сьогодні може включати в себе крім бюджетного фінансування, банківського та комерційного кредитування, агролізингового фінансування й кооперативне кредитування [5].

Процес отримання кредиту є доволі довгим і складним для сільгоспвиробника. Брак знань, які стосуються, зокрема, кредитних ризиків, розміру процентних ставок, оформлення заявки на кредит поглиблюють прірву непорозуміння між кредитором та потенційним позичальником. У фінансовому забезпеченні агробізнесу існує певна сезонність, зумовлена сезонністю виробництва. Під час посівної кампанії сільгоспідприємства, беручи кредити, накопичують зобов'язання, а починаючи реалізовувати зібраний врожай, вони поступово погашають фінансові зобов'язання та в подальшому темпи погашення кредитів аграріями залежать від ринкової кон'юнктури [8]. Особливо гостро грошове питання сьогодні постало перед дрібними та середніми сільськогосподарськими виробниками. Йдеться про особисті селянські господарства та ті фермерські господарства, що обробляють до 400 га землі. Через постійне безгрошів'я їм особливо важко виживати в непростих економічних умовах. Банки й раніше не балували ці господарства

своєю увагою, а зараз, коли вимоги до заставного майна суттєво зросли, вже й зовсім не помічають.

Таким чином, кредит є одним із вагомих факторів фінансового забезпечення економічного зростання аграрних підприємств. Проте, щоб отримати кредит українському сільськогосподарському виробнику потрібно подолати безліч перешкод.

Сьогодні немає об'єктивних підстав для прогнозування істотного росту банківського кредитування аграрного сектору вітчизняної економіки. Для цього існують певні причини. В першу чергу, слід вказати на низький фінансово-інвестиційний потенціал позичальників – підприємств аграрного сектора. Майже 70 % вітчизняних сільськогосподарських підприємств мають виручку від реалізації продукції та послуг в обсягах, що не перевищують 5 млн. грн. При цьому рентабельність сільськогосподарського виробництва для даної групи підприємств коливається від – 13,5 % до +8,6 %, а її середньозважене значення становить близько 3 %. На їх частку припадає лише 18 % від загального обсягу реалізації продукції [7].

Список використаних джерел:

1. Вдовенко Л.О. Механізм банківського кредитування в аграрній сфері [монографія] / Л.О. Вдовенко. – Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю., 2013. – 378 с.
2. Власюк С.А. Оцінка використання фінансових ресурсів сільськогосподарськими підприємствами / С.А. Власюк // Вісник Львівського національного аграрного університету: Економіка АПК. – 2009. – № 16(2). – С. 243-247.
3. Кобушко І.М. Шляхи покращення фінансування інноваційного розвитку в Україні з використанням міжнародного досвіду / І.М. Кобушко, Е.І. Гусейнова // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 2. – С. 124-130.
4. Левченко Н.М. Державна підтримка фінансового забезпечення розвитку аграрного сектора економіки / Н.М. Левченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2008-2/doc/2/03.pdf>
5. Сидор Г.В. Розвиток аграрного бізнесу в Україні в контексті впливу світової фінансово-економічної кризи / Г.В. Сидор // Інноваційна економіка. – 2011. – № 3. – С. 170-172.
6. Стецюк П.А. Проблеми фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств / П.А. Стецюк // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 4. – С. 134-137.
7. Стецюк Ю.П. Передумови розвитку банківського інвестиційного кредитування аграрних проектів / Ю.П. Стецюк // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Фінанси і кредит». – 2010. – № 2. – С. 300-305.

ПРОМИСЛОВЕ ШПИГУНСТВО ЯК ПРИХОВАНА ФОРМА ОТРИМАННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ КОНКУРЕНТІВ

**Мовчан А.І. – студентка 4 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник Сілецька Н.В. - к.е.н., доц.**

Промислове, або як його ще називають комерційне шпигунство – один з видів недобросовісної конкуренції, який є досить поширеним у сучасному світі. Це діяльність із незаконного добування відомостей, що становлять комерційну цінність, з метою випередити конкурента, захопити ринок, зміцнити своє становище на ринку тощо. Промислове шпигунство націлене на розкриття комерційної таємниці - це інформація технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, яка невідома та не легкодоступна для сторонніх осіб. А саме, щоб розвідати будь-які унікальні (нові) розробки і нові технології, які можуть становити об'єкти інтелектуальної власності, ноу-хау, інноваційні ідеї, фінансові показники [1].

Звичайно, збір інформації про конкурента можна здійснити і легальними способами за допомогою відкритих реєстрів, доступної публічної інформації. А якщо говорити про промислове шпигунство, йдеться щодо збору інформації саме незаконними методами. Приміром, прослуховування розмов, перехоплення комп'ютерної інформації, прихована фото- та відеозйомка, підкуп працівника тощо. Захиститися від промислового шпигунства досить складно. Якщо розвинені країни світу знаходять шляхи уникнення проблеми, українські компанії часто не готові витратити кошти на системи захисту інформації. Та задля уникнення загрози розкрадання інформації, варто застосовувати заходи профілактики промислового шпигунства. А саме, проводити ефективну кадрову політику (перевірка працівників, проведення співбесід, складання внутрішніх нормативних документів щодо режиму конфіденційності), укладати з працівниками угоди про нерозголошення комерційної таємниці, прораховувати заздалегідь всі можливі ризики витоку інформації, технічні способи захисту інформації (обмежувати доступ до неї не тільки третім особам, а й співробітникам; зберігати особливо цінну інформацію в закодованому вигляді; не передавати цінну інформацію жодними засобами зв'язку), встановлювати системи спостереження і контролю тощо [1].

У трудових договорах доцільно зазначати, що розголошення комерційної таємниці є порушенням трудової дисципліни, за яке працівник нестиме дисциплінарну відповідальність (догана, звільнення).

Зважаючи на постійний розвиток інформаційних технологій і доступності Інтернету, нині профілактика промислового шпигунства дуже ускладнюється. Хакерські атаки на різні інформаційні системи набули колосальних обсягів. Приміром, кілька років тому словацька компанія «ESET» виявила вірус - «хробак», націлений на розкрадання файлів, створених у спеціалізованих програмних продуктах «AutoCAD», які використовуються для створення конструкторських проектів та креслень у сфері машинобудування, будівництва, архітектури та інших галузях промисловості. Фахівці компанії виявили, що

вірусний файл викрадає інформацію і відправляє її на облікові записи електронної пошти в Китаї. Загрозу ліквідували, та на момент її виявлення було викрадено тисячі креслень. Звичайно, на припинення дії «вірусу-хробака» знадобилась доволі багато часу та коштів. Якщо б подібна ситуація сталася в Україні, у більшості компаній не знайшлося б достатньо коштів на протистояння нових технологій та пристроїв, спрямованих на зняття інформації. На початку 21 сторіччя було відмічено, що енергетичні компанії все частіше підпадають під атаку хакерів. Бази даних у сфері енергетичних систем містять інформацію про моніторинг електричних мереж та води (не дуже важлива інформація), що є відокремленою від інших даних у системі комп'ютерних мереж; у даний час такі бази даних підключені до системи Інтернет, залишаються вразливими, якщо за ними не закріплені вбудовані функції безпеки [1].

Захист з боку держави досить слабкий. Суд часто не може визначити розмір збитку від витоку інформації. Адже в Кримінальному кодексі України зазначено: кримінальна відповідальність за незаконне збирання та умисне розголошення без згоди власника інформації, що становить комерційну таємницю, настає тільки в тому випадку, якщо такий збір та розголошення завдали істотну шкоду суб'єкту господарської діяльності. Згадаємо як бізнесменів Білої Церкви прослуховували за допомогою вмонтованих в краватку, наручний годинник, авторучку чи просто заховані у кімнаті жучки. Завершилось все тим, щоб в уряді держави намагались посилити промислове шпигунство. Та винні обійшлися незначними штрафами. Звичайно, можна звернутися до Антимонопольного комітету України. У цьому випадку в Комітет необхідно надати докази, що збір інформації здійснювався незаконними методами. Та Комітет, діяльність якого регламентується законами України «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про захист економічної конкуренції», Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, може тільки накласти штраф у розмірі до 5% доходу від реалізації продукції суб'єкта господарювання за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф. Якщо ж відомостей про дохід немає – у розмірі до 170 тис. грн. Проте, для відшкодування завданих збитків все рівно треба звертатися до суду. На практиці, багато компаній вважають за краще не розголошувати факт промислового шпигунства їх діяльності. Так, промислове шпигунство залишається серйозною загрозою для успішного бізнесу в усьому світі, і зокрема – в Україні. І це попри появу все нових технічних засобів протидії йому та його виявлення. Бізнесменам варто захищати дані свого підприємства. Як мінімум - проводити профілактичні заходи.

Список використаних джерел:

1. Якубівська Ю.Є. Вплив промислового шпигунства на сферу інтелектуальної власності / Якубівська Ю.Є. // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ РИНКОВОГО ОБІГУ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ

**Мовчан А.І. – студентка 4 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник – доцент Самайчук С.І. к.е.н., доц.**

Останнім часом підіймається питання запровадження ринкового обігу земель сільськогосподарського призначення. Депутати Верховної ради України планували відмінити мораторій з 1 січня 2018 року. Проте, у останніх публікаціях ЗМІ інформують - відповідно до вимог Міжнародного валютного фонду, мораторій на продаж земель сільськогосподарського призначення мають відмінити уже з 1 квітня поточного року.

Згідно з чиним законодавством українці можуть продавати тільки приватні присадибні земельні ділянки, земельні ділянки для ведення садівництва, дачного і гаражного будівництва. Продавати інші землі сільськогосподарського призначення заборонено.

Перший заступник Міністра аграрної політики та продовольства України Максим Мартинюк стверджує – у разі поетапного запуску ринку земель, концепція якого запропонована експертною робочою групою, сформованною при Держгеокадастрі, виграють усі зацікавлені учасники. Власники землі одержать альтернативу – як розпорядитися своєю власністю: продати, здати в оренду чи обробляти самостійно. З урахуванням досвіду країн Східної Європи і Балтії, ціна землі зростатиме. І після трьох років з моменту відміни мораторію – земля здорожчає на 25%, і на 8-10% у період з четвертого по одинадцятий роки.

У свою чергу, фермери одержать стимул для концентрації земель у власності, у результаті чого отримають доступ до кредитних ресурсів.

Держава одержать позитивний економічний ефект від появи нового ринку у приблизному розмірі 7-8 млрд дол. за підсумками одного лиш першого етапу. Крім того, очікується, що прогнозні надходження до бюджетів різних рівнів лише за рахунок податку з доходів фізичних осіб від продажу земельних ділянок сільськогосподарського призначення становитимуть понад 17 млрд грн.

Окрім того, впровадження ринку земель сприятиме:

- захисту законних інтересів власників земельних ділянок;
- створенню міцного економічно активного середнього класу в аграрній сфері;
- удосконаленню орендних земельних відносин;
- забезпеченню сталого землекористування;
- підвищенню рівня зайнятості сільського населення;
- запровадженню механізмів запобігання спекуляції та монополізації земель сільськогосподарського призначення;
- підвищенню капіталізації й ліквідності землі як економічного активу [1].

Та не варто забувати і негативну сторону можливості відміни мораторію. Перш за все, чи готове суспільство до впровадження ринкового обігу земель? І, взагалі, чи правильно продавати такий цінний ресурс, як земля?

Важливо розглянути невирішені питання, які стримують розвиток земельних відносин в Україні. Доктора економічних наук Юрій Лупенко та Ольга Ходаківська наголошують на основних таких питаннях:

- відсутність комплексної програми розвитку земельних відносин, яка б сприяла запровадженню цивілізованого ринкового обігу земель та підвищенню інвестиційної привабливості землекористування, гарантувала права на землю, визначала першочергові заходи з охорони земель та землеустрою;
- незавершеність розмежувань державної та комунальної власності;
- законодавчо не врегульовані рентні відносини, за яких значна частина створюваної у сільському господарстві земельної ренти не потрапляє на розширене відтворення галузі;
- неврегульованість проблем щодо невитребуваних земельних часток (паїв), черезсмужжя, дрібноконтурні, земель колективної власності, управління землями сільськогосподарського призначення державної власності;
- наявність суттєвих змін в економіці країни в цілому і сільськогосподарській галузі зокрема, які потребують удосконалення методичних підходів щодо нормативної грошової оцінки земель на новій інформаційній основі;
- значне скорочення еколого-агрохімічних ґрунтових обстежень, украй незадовільне державне фінансування заходів щодо забезпечення раціонального використання та охорони земель;
- неврегульованість питання щодо економічного стимулювання раціонального використання й охорони земель, збереження, відтворення та підвищення родючості ґрунтів. [2]

Співставляючи думки експертів, видно – у відміні мораторію є свої позитивні та негативні сторони. Проте, на нинішньому етапі Україна ще не готова до запровадження ринкового обігу земель сільськогосподарського призначення. Земельна реформа і побудовані у ній земельні відносини можуть забезпечити бажаний ефект тільки у тому разі, якщо селяни будуть впевнені у стабільності законодавчої бази держави. Та це неможливо, коли на рівні держави відсутні необхідні дієві регулятори та не сформовані відповідні інститути для його ефективного та прозорого існування.

Список використаних джерел:

1. Мартинюк М.П., Економічні передумови та моделі запуску ринку земель в Україні / М.П. Мартинюк // Економіка АПК. Випуск 12, 2016. – С. 16-21.
2. Лупенко Ю.О., Ходаківська О.В., Наукові засади запровадження ринкового обігу земель сільськогосподарського призначення / Ю.О. Лупенко, О.В. Ходаківська. // Економіка АПК. Випуск 12, 2016. – С. 5-15.

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

**Мовчан А.І. – студентка 4 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник - Шепель Т.В. к.е.н., доцент**

Забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в аграрному секторі економіки залишається питанням стратегічної важливості, від реалізації якого залежать соціально-економічний стан держави, ефективність залучення у світовий поділ праці, можливості модернізації аграрної економіки. Інвестиційна діяльність є також важливим моментом просування на ринку та підняття загальної ефективності виробництва. Досить проблемним є це питання для сільськогосподарських підприємств, які значно поступаються промисловим з огляду на рівень інвестиційної привабливості та обсяги залучення додаткових ресурсів, особливо зовнішнього інвестування. Перебіг сучасних політичних процесів та практична реалізація встановлених цілей і пріоритетів поліпшення інвестиційного клімату в Україні переважно негативно впливають на інвестиційний клімат і, зокрема, на міжнародну інвестиційну привабливість України, підвищують ризики для інвесторів, зумовлюючи тим самим втрати в конкурентній боротьбі за світові інвестиційні ресурси.

Аграрний сектор України в цілому, та Херсонської області зокрема, потребує суттєвої модернізації та оновлення. Адже на сьогоднішній день більша частка основних засобів вже відпрацювали свій технічний ресурс. В свою чегу відновлення виробничого ресурсу аграрного сектору можливе лише за умов активізації та розширення інвестиційної діяльності. Загалом, в Україні діючий механізм інвестиційної діяльності є неповним і не має достатніх методологічних та методичних основ. У ньому відсутні такі складові, як фінансовий механізм інвестиційного процесу відтворення капіталу, фінансово-кредитний механізм інвестиційної діяльності, механізм формування ресурсів та джерел інвестування на підприємстві, механізм державного регулювання інвестиційної діяльності, формування ринку капіталу та ринку інвестицій тощо [1]. Інвестиційна політика є частиною інвестиційного процесу, що сприяє розвитку сільського господарства та залежить від обсягу, структури, напряму інвестування. Залучення іноземних інвестицій в аграрні підприємства у достатній кількості є запорукою оновлення та вдосконалення матеріальної бази сільськогосподарського виробництва, підвищення його ефективності, поліпшення якості харчування населення та зростання його добробуту.

Інвестиційна політика повинна базуватись на наступних принципах: цілісність, обачливість, самофінансування, максимальна ефективність, інноваційність, стабільність, прозорість використання інвестиційних коштів, отримання економічного й соціального ефекту [3]. Сьогодні Україна активно розглядає можливості інтегрування з ринками Європейського Союзу. Це, перш за все, передбачає створення умов для активізації залучення в аграрний сектор інвестицій, забезпечення вільного руху капіталів, розвиток ринку фінансових послуг, запровадження сучасних технологій та європейських соціальних

стандартів життя в сільських місцевостях. Держава має рухатися насамперед в напрямі відтворення нормальних умов для підприємця. Таких умов, які давали б змогу вести ефективний прибутковий бізнес.

Окрім того, інвестиційна привабливість області залежить від природно-кліматичних умов, родючості ґрунтів, соціальної інфраструктури. Звичайно, на Херсонщині сформовані зерновий, плодоовочевий, виноградо-виноробний, м'ясо-молочний комплекси. Значна частина орних земель виділена під посіви пшениці, ячменю, кукурудзи, рису, соняшнику, зернобобових, проса. Окрім того, розвинене овочівництво: помідори, солодкий перець, баклажани; баштанництво: кавуни, дині; виноградарство; садівництво: яблука, абрикоси, персики, сливи, груші, черешня. На Чорному та Азовському морі, Дніпрі і Інгульці розвивається рибальство. Та попри це, економічний і соціальний розвиток Херсонщини не відзначається високим рівнем абсолютно за всіма показниками. В області низький показник відтворення робочої сили, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників. Адже у сільській місцевості існує сезонність праці, багато ручної праці, велика кількість дрібних населених пунктів – все це причиняє недостатні надходження інвестицій. [2] До основних факторів що негативно впливають на надходження іноземних інвестицій, а точніше бажання розвинутих країн інвестувати саме в АПК України, можна віднести: нестабільність і невизначеність законодавства в сфері АПК, невизначеність у питаннях власності, особливо на природні ресурси; високі темпи інфляції, що є значно вищими, ніж у країнах ЄС; скорочення платоспроможного попиту населення на продовольство; високі відсоткові ставки за кредитами; непередбачувані зміни в податковій політиці держави; збереження монополізованої структури промислового сектору вітчизняного АПК; відсутність ринкових механізмів, що регулюють цінові відносини сільськогосподарських, переробних, торгово-закупівельних підприємств; неконвертованість національної валюти; - зниження прибутків вітчизняних виробників через необґрунтовано високу частку імпортного продовольства на внутрішньому українському ринку; гострий дефіцит необхідної інвесторам та самим підприємцям комерційної, юридичної, ринкової інформації; незавершеність процесів інституційних перетворень у сільському господарстві і в суміжних галузях АПК. Але не дивлячись на перепони, стосовно залучення інвестицій в аграрний сектор України, на Херсонщині успішно реалізували інвестиційні проекти в таких підприємствах: ТОВ «Каховка Протеїн Агро», Каховська філія ЗАТ АТ «Каргілл», ТОВ «Терра Тарса Україна» та ПРАТ «Чумак». На базі ТОВ «Терра Тарса Україна» створенню лабораторію для дослідження ґрунтів. ТОВ «Каховка Протеїн Агро» та Каховська філія ЗАТ АТ «Каргілл», які експортують більш ніж 90% своєї продукції на ринки Європи, Африки, Туреччини та особливо Китаю. Забезпечене потужним сучасним обладнанням для переробки сої та насіння соняшника. Компанія національного рівня ПРАТ «Чумак», яка знаходиться на ринку більш двадцяти років та є однією з найбільших в переробній галузі України, вражаючий асортимент харчової продукції експортує на ринки Канади, США, Казахстану, Грузії,

Ізраїлю, Іспанії, країн Балтики та інші світові ринки.

Активізація інвестиційної діяльності є не лише основною умовою виведення сільського господарства з глибокої кризи, а й стає найважливішим визначальним чинником його подальшого розвитку. На Херсонщині неодноразово обговорюються питання щодо можливості залучення додаткових коштів в агропромисловий сектор економіки регіону на Міжнародному інвестиційному форумі «Інвестиції в агробізнес». Але для створення сприятливого інвестиційного клімату та його стабілізації потрібен тривалий період часу. Інвестиції є основою розвитку підприємств, окремих галузей та економіки країни в цілому. Стан інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки регіону знаходиться на низькому рівні, а інвестиційний клімат є несприятливим для інвесторів. Сам інвестиційний процес розглядається як довгострокове вкладення коштів з метою створення нових і модернізації діючих сільськогосподарських підприємств, а бар'єри і ризики для інвестицій, як і раніше, залишаються високими. Для того щоб поліпшити інвестиційний клімат в аграрному секторі економіки країни, необхідно стабілізувати ситуацію, яка склалася в країні, вдосконалити законодавство, підвищити ефективність сільськогосподарського виробництва, посилити роль держави у банківській системі зі створенням державного спеціалізованого банку, через який держава могла б регулювати кредитний ринок і кредитні відносини в сільському господарстві. Вирішення цих та інших питань дасть змогу раціональніше використовувати залучені кошти, контролювати їх рух і своєчасне повернення. А виважена державна інвестиційна політика в аграрній сфері має стати одним з найголовніших напрямів виходу з фінансової і матеріально-технічної кризи, в якій опинилося сільське господарство країни.[1]

Список використаних джерел:

1. Вітков М.С. Розвиток інвестиційної політики в сільському господарстві України // Економіка АПК.– 2010.– №3. – С. 54–57.
2. Борейко І.П. Оцінка інвестиційної діяльності підприємств аграрного сектору економіки / І.П.Борейко // економіка АПК.-2009.-№12.-С.74-79.
3. Білоусько Я.К., Питулько В.О., Товстопят В.Л. Державна підтримка техніко-технологічного забезпечення аграрного виробництва // Економіка АПК.– 2005.– №5. – С. 31–32.

СТРАХОВЕ ШАХРАЙСТВО В УКРАЇНІ: МОТИВИ ЗДІЙСНЕННЯ ТА ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ

**Мовчан А.І. – студентка 4 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник - Минкіна Г.О. к.с-г.н., доцент**

Проблема боротьби зі страховим шахрайством актуальна для страховиків ще з початку виникнення страхового ринку. З одного боку, гострота цієї проблеми безпосередньо залежить від розвитку самого ринку страхування, а з іншого - від розробки ефективних методів боротьби з таким видом злочинів.

Страхове шахрайство - протиправна поведінка суб'єктів договору страхування, спрямована на отримання страхувальником, агентом чи потерпілою особою страхового відшкодування шляхом обману або зловживання довірою, або внесення меншою ніж необхідно при нормальному аналізі ризику страхової інформації, а також приховування важливої інформації при укладанні або в період дії договору страхування, або укладанні договору після настання страхової події, в результаті чого суб'єкти договору страхування отримують можливість незаконно отримувати страхове відшкодування на свою користь.

Тривалий час страхове шахрайство не було проблемою страхового ринку України. Це було пов'язано з тим, що він тільки розвивався і потенційні шахраї ще не розуміли, як на цьому можна заробляти. У свою чергу, у страхових компаній не було достатньо інформації та статистичних даних щодо збитків від шахрайських дій. Значну роль відігравав і низький рівень інформованості з даної проблеми в державних і правоохоронних органах. Проте, з розвитком ринку страхування, збільшенням попиту на страхові послуги і зростанням числа клієнтів, страховий бізнес став більш привабливий для різного роду авантюристів і шахраїв.

Серед найбільш популярних мотивів здійснення страхового шахрайства найчастіше зустрічаються наступні: бажання скористатися випадком для здобуття максимуму компенсації; бажання повернути гроші, витрачені на страхові внески; жалість до самого себе, коли здобуття відшкодування є своєрідною формою моральної компенсації за життєві невдачі; користь, коли здобуття відшкодування є єдиним джерелом заробітку; можливість не здійснювати страхових виплат і перекласти відповідальність на страхувальника; повне або часткове привласнення страхових внесків страхувальників з метою додаткової наживи працівників страхових компаній. [1, с. 291]

У Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг повідомляють: з огляду на те, що розмір страхових виплат страхового ринку України становить до 7 млрд. грн. на рік, розмір страхових виплат, яких можна було б уникнути при наявності більш повної інформації про них, становить 21% або близько 1,5 млрд. грн. Рівень страхового шахрайства по окремих продуктах становить: 25% - добровільне

медичне страхування; 23% - КАСКО; 18% - ОСЦПВ; 16% - відповідальність; 14% - страхування туристів; 12% - майно; 10% - нещасний випадок.

Одну з лідируючих позицій за кількістю таких злочинів займає автострахування. Від шахрайства потерпають поліси автоцивілки та «Зеленої картки». Найбільш розповсюджені методи шахрайства в Україні в сфері автострахування: інсценування ДТП, угон автомобіля, умисна зміна або приховування інформації про реальні обставини ДТП або про стан водія, який управляв автомобілем у момент аварії, страхування вже розбитого авто.[1, с. 308]

Для запобігання страхового шахрайства, страховим компаніям варто налагодити ефективну систему розслідування страхових злочинів. Звичайно, у кожній страховій компанії є відповідний відділ, який займається розслідуванням злочинів, та попри це випадків вчинення злочинів у цій сфері не меншає.

Тому, коли клієнт приходить оформлювати страховку, необхідно ретельно перевіряти всі документи, стан об'єкту, який страхується, документи, видані медичними установами, проводити незалежний медичний огляд страхувальників, посилити контроль за видачею документів, що підтверджують інвалідність страхувальника тощо.

Нажаль, в Україні не ведеться офіційна статистика вчинених злочинів у сфері страхування. Така статистика ведеться лише в середині страхових компаній, та ніде офіційно не оприлюднюється. Тому, державі за допомогою страховиків необхідно створити єдину базу даних страхувальників, де буде відображатися інформація стосовно страхових злочинів. У кожній страховій компанії створити підрозділи, які будуть вести контроль за продажем полісів, перевіркою потенційних шахраїв.

Страховикам необхідно створити умови, за яких страхувальники не боятимуться сплачувати кошти за страховку. І будуть впевнені, що при настанні страхового випадку вони точно отримають страхове відшкодування. Страховим компаніям необхідно ретельно підбирати персонал, який буде відданий роботі, а не укладати договори лише щоб отримати відсоток від їх укладення чи від страхового відшкодування, отриманого шахраєм. [2, с. 12]

Тож, внаслідок відсутності єдиної бази даних та статистики страхових злочинів, страхувальники уміло користуються можливістю збагатитися за чужий рахунок, чим завдають великої шкоди страховим компаніям.

Список використаних джерел:

1. Пластун В.Л. Проблема страхового шахрайства та практика його уникнення / Пластун В.Л. // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. Випуск 254: В 6 т. – Т. II. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. – С. 477-488

2. Страхове шахрайство: знову до наболілої теми. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.marshaller.com.ua/>

МЕТОДИ ОЦІНКИ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

**Мовчан А. І. – студентка 4 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник –Пристемський О.С. к.е.н., доцент**

На сучасному етапі розвитку економіки України виникає потреба у розробці сучасних методів оцінки рівня фінансової безпеки сільськогосподарського підприємства. Така потреба спричинена необхідністю моніторингу поточного фінансового стану підприємства та підтримки його належного рівня в умовах ринкової конкуренції.

Оцінка значення фінансової безпеки сільськогосподарського підприємства важлива ще й при можливості залучення зовнішнього фінансування. Адже, якщо підприємство з незадовільним станом економічної захищеності звернеться з проханням надати йому кредит, у першу чергу перевірятимуть його ліквідність, досягнути яку можна завдяки пов'язаних дій всіх відділів. Тому важливою складовою управління фінансовою безпекою підприємства є визначення її рівня.

Фінансова безпека – це складова економічної безпеки підприємства. Поняття, що вміщує комплекс методів, засобів і заходів захисту економічних інтересів держави на макрорівні, корпоративних структур, фінансової діяльності суб'єктів господарювання на мікрорівні.

Фінансова безпека підприємств агропромислового комплексу у вузькому розумінні – це їх здатність функціонувати в якості суб'єктів господарювання за існуючого рівня ресурсного забезпечення та обраної спеціалізації виробництва.

Фінансова безпека підприємств агропромислового комплексу в широкому розумінні – це їх здатність досягти належного рівня конкурентоспроможності за будь-якого ступеня впливу можливих ризиків і загроз. [3]

Ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств у ринковій економіці обумовлюється багато в чому станом його фінансів, що і приводить до необхідності розгляду проблем забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Навіть за досить високої прибутковості бізнесу недостатня увага до проблем фінансової безпеки підприємства може призвести до того, що суб'єкт господарювання стане об'єктом ворожого поглинання. Під час оцінки рівня забезпечення фінансової складової економічної безпеки аналізують:

- фінансову звітність і результати роботи підприємства (платоспроможність, фінансову незалежність, структуру й використання капіталу та прибутку);

- конкурентний стан підприємства на ринку (частку ринку, якою володіє суб'єкт господарювання, рівень застосовуваних технологій і менеджменту);

- ринок цінних паперів (підприємства-оператори та інвестори цінних).[2]

Можна виділити чотири рівні фінансової безпеки підприємства:

- нормальний рівень – для забезпечення фінансової безпеки достатньо власних фінансових коштів;

- нестабільний рівень – для забезпечення фінансової безпеки сільськогосподарському підприємству потрібні, крім власних фінансових коштів, ще й залучені;
- критичний рівень – для забезпечення фінансової безпеки сільськогосподарському підприємству недостатньо власних і залучених фінансових коштів;
- кризовий рівень – сільськогосподарське підприємство визнане банкрутом.

Існує значна кількість методів, що застосовуються для визначення рівня фінансової безпеки сільськогосподарського підприємства. Серед яких можна виділити кілька груп:

- на основі дослідження грошових потоків;
- на основі методів прогнозування банкрутства;
- на основі оцінки фінансової стійкості;
- на основі визначення інтегральних показників;
- на основі фінансових показників-індикаторів;
- на основі ресурсно-функціонального підходу. [1]

Якщо користуватися методикою першої групи, оцінку фінансової безпеки варто здійснювати на основі показника чистого грошового потоку в розрізі видів фінансово-господарської діяльності підприємства, використовуючи матрицю динамічної фінансової рівноваги.

Та цей підхід не охоплює всі сфери, які впливають на стан фінансової безпеки підприємства. Його використовують, в основному, для визначення оперативних цілей підприємства.

Науковці С.С. Герасименко, Н.А. Головач вважають - більш правильною є оцінка фінансового стану підприємств за методом побудови узагальнюючих показників з використанням моделей дискримінантного аналізу. Тобто, поділяючи об'єкти на дві групи: з добрим фінансовим станом - не банкрути, та з поганим фінансовим станом – банкрути. [1]

За методом у межах ресурсно-функціонального підходу оцінку фінансової безпеки пропонується здійснювати за кожною функціональною її складовою. Після чого - визначити інтегральний показник експертним шляхом.

Таким чином, можна підсумувати – забезпечення фінансової безпеки сільськогосподарського підприємства, головне завдання якої полягає в гарантуванні стійкого фінансового стану підприємства як запоруки його стабільного розвитку, пов'язано із науково організованою взаємодією всіх елементів системи.

Однак, відповідно до якого методу ви б не визначали рівень фінансової безпеки підприємства, головне – постійно моніторити рівень фінансової безпеки сільськогосподарського підприємства та сприяти його підвищенню.

Список використаних джерел:

1. Корпан О.В., Методи оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства / О.В. Корпан // Ефективна економіка. – 2017. - №1 -

ОСОБЛИВОСТІ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В АГРОПРОМИСЛОВИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ

**Мовчан А.І. – студентка 4 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник - Коваль С.В. к.е.н., доцент**

Агропромисловий сектор – пріоритетна сфера забезпечення конкурентоспроможності економіки України. Потенціал розвитку сільськогосподарської сфери національної економіки визначається сприятливими природними і кліматичними умовами, зростанням попиту на продовольство у світі та посилення ролі аграрного виробництва у країні. Ці фактори вкотре наголошують на важливості розвитку сільського господарства, що на сучасному етапі потребує зовнішньої підтримки, а саме - іноземних інвестицій.

Агропромисловий сектор України потребує іноземного інвестування, адже є стратегічною галуззю економіки держави, яка характеризує обсяги пропозиції та вартість основних видів продовольства для населення країни, формує валютні прибутки держави за рахунок експорту, визначає стан і тенденції розвитку сільських територій.

Сільське господарство є базою для розвитку інших галузей економіки, що забезпечує продовольчу безпеку всередині країни, вирішує питання зайнятості населення і стимулює стратегічний розвиток регіону [1, с. 94].

За даними Державної служби статистики України, найбільше іноземних інвестицій надходить у промисловість. Сільське господарство займає друге місце у надходженні іноземних інвестицій.

Таблиця 1

Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності за січень-грудень 2015-2016 років

Вид економічної діяльності	Освоєно інвестицій		2016 р. до 2015 р., %
	2015 р.	2016 р.	
Сільське, лісове та рибне господарство	27900,0	45042,4	161,4
Промисловість	84168,0	108635,2	129,1
Будівництво	40931,5	40933,3	100,0
Оптова та роздрібна торгівля	18152,4	25074,1	138,1
Транспорт, складське господарство	16278,0	24737,7	152,0
Операції з нерухомим майном	8797,6	17248,3	196,1
Інформація та телекомунікації	21848,4	15619,8	71,5
Фінансова та страхова діяльність	6223,7	7620,7	122,4
Інші види послуг	26854,7	41252,2	153,6
Усього	251154,3	326163,7	129,9

Якщо ж розглядати сфери сільського господарства, то найбільше інвестують у сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг.

Таблиця 2

**Капітальні інвестиції у сфері сільського господарства
у січні-грудні 2016 року**

Вид економічної діяльності	Освоєно інвестицій	Структура, %
Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг	44246,3	98,23
Лісове господарство та лісозаготівлі	760,3	1,69
Рибне господарство	35,8	0,08
Всього (сільське, лісове та рибне господарство)	45042,4	100

Тобто, на сучасному етапі стан інвестиційного клімату в Україні - незадовільний. Для підвищення державно привабливості країни варто:

- удосконалити законодавство України;
- сприяти розвитку зовнішньоекономічної діяльності;
- розвивати інвестиційний ринок та інвестиційну структуру;
- гарантувати з боку держави захист іноземних інвестицій;
- забезпечити політичну та економічну стабільність;
- стабілізувати роботу банківської системи;
- моніторити та інформувати потенційних інвесторів щодо змін в інвестиційному середовищі.

Впровадження цих заходів покращить інвестиційне середовище в Україні та стимулюватиме притік іноземних інвестицій. У результаті - розвиватиметься економіка держави та підвищиться якість життя її громадян [2, с. 94].

Тож, для України пріоритетною сферою забезпечення конкурентоспроможності національної економіки є агропромисловий сектор. Тому варто сприяти збільшенню вкладень у його розвиток. Для цього необхідно здійснити ряд заходів, націлених на зростання інвестиційної привабливості, враховувати досвід зарубіжних країн щодо залучення іноземних інвестицій.

Список використаних джерел:

1. Шелегеда Б.Г. Господарський механізм удосконалення управління зовнішньоекономічною діяльністю на підприємствах агропромислового комплексу / Б.Г. Шелегеда, О.М. Шарнопольська // Вісник Хмельницького національного університету. – 2012. - №3. – С. 93-97.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ НЕ ХЕРСОНЩИНИ

**Мовчан А.І. – студентка 4 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник –Руснак А.В. д.е.н., доцент**

Протягом останніх десяти років сільський зелений туризм як форма відпочинку стає популярним не тільки за кордоном, але й в Україні. Саме поняття - сільський зелений туризм охоплює, з одного боку, відпочинок на сільській території з метою оздоровлення, пізнання історичної та культурної спадщини, з іншого - певний різновид підсобної господарської діяльності сільських мешканців у межах та з використанням будівель, ресурсів свого господарства, а також надання відпочивальникам послуг, пов'язаних із рекреативною та туристичною діяльністю. Зокрема, харчування, забезпечення місць для проживання тощо.

Сільський туризм – форма відпочинку у сільській місцевості в приватній садибі сільського господаря з широкими можливостями використання природного, матеріального і культурного потенціалу регіону. Організатором виступає сільська родина, яка надає власне житло та забезпечує продуктами харчування, виробленими в особистому селянському господарстві [1].

Пріоритетність розвитку сільського зеленого туризму в усіх регіонах України зумовлена тим, що:

- розвиток сільського зеленого туризму стимулює мале підприємництво, важливе для стабілізації економічного становища аграрних районів країни;
- в українських регіонах є малоосвоєний потенціал, що потребує пошуку альтернативних та ефективних стимулів для його раціонального використання в туристичних цілях;
- створення та розвиток агрорекреаційного сервісу вирішує соціальні проблеми багатьох регіонів. Зокрема, що стосується безробіття у селі;
- в перспективі Україна може стати одним із основних осередків розвитку сільського туризму в Європі, адже в державі збережена етнокультурна самобутність історичних територій.

Якщо окремо розглядати Херсонську область, вона має величезний потенціал для розвитку сільського зеленого туризму. Регіон характеризується унікальним для степової зони комплексом природно-кліматичних умов і наявністю ресурсного та рекреаційного потенціалу. Херсонщина славиться просторими піщаними пляжами, протяжністю понад 200 км, наявністю лікувальних грязей, термальних джерел тощо. Можливістю займатися різними видами спорту, полюванням, рибальством, чи просто відпочивати на березі Чорного або Азовського моря, протікаючи територією рік...

Територією області проходять понад 20 туристичних, а також прокладено безліч пішохідних маршрутів. Окрім того, регіон має численні туристичні об'єкти, основні з них - у містах Херсон, Генічеськ, Скадовськ. Можна побувати на островах Джарилгач і Бірючий, подорожувати Тендрівською,

Джарилгацькою та Ягорлицькою затоками, Кінбурнською косою. Багато туристів приїжджають до регіону задля відвідування біосферних заповідників всесвітнього значення «Чорноморський» і «Асканія-Нова» ім. Ф. Фальц-Фейна [2].

У 2016 р. на території області діяло 49 садіб сільського зеленого туризму («Мій сад», «Фазенда», «Марійкина садиба», «Білі зорі», «Квітуча вишиванка», «Калинові острови», «Збур'ївські грибниці» тощо). До яких у сезон відпочинку – травень-вересень, у тому числі високий сезон – червень-серпень, приїжджають туристи з України та з-за кордону. Проте, за статистичними даними, до 90% відпочиваючих – наші співвітчизники з Київської, Дніпропетровської, Харківської, Львівської, Запорізької, Миколаївської, Хмельницької, Чернігівської, Полтавської та інших областей; 3% з Білорусі, решта 7% – іноземці з країн дальнього зарубіжжя.

Проте, існують і проблеми розвитку сільського зеленого туризму. Зокрема, недостатній рівень розвитку комунікацій та соціально-технічної інфраструктури у багатьох центрах відпочинку. А саме, незадовільний стан локальних доріг, відсутність централізованого теплопостачання та водопостачання наявність соціально-побутових об'єктів у сільській місцевості тощо. Також, проблема – слабка маркетингова та рекламна стратегія просування відпочинку у сільській місцевості, як туристичного продукту.

Тому сформований перелік основних вимог для нормального функціонування та розвитку сфери сільського зеленого туризму. До яких входить належне приміщення для розміщення туристів, яким у більшості випадків виступає сільський будинок; інженерна інфраструктура (освітлення, опалення, телефонізація, шляхи, водопостачання, лижні траси, підйомники, пляжі тощо); виробнича інфраструктура, орієнтовану на народні ремесла та виробництво на їхній основі характерних для даного регіону сувенірів на сільську тематику; соціальна інфраструктура (будинки культури, кінотеатри, організації свят, карнавалів, змагань тощо).

Окрім того, варто упорядкувати нормативно-законодавчу базу, розробити спеціальні програми розвитку сільського зеленого туризму, створити інфраструктуру державної фінансово-кредитної підтримки підгалузі, створити в системі навчальних закладів різного рівня курси перепідготовки кадрів для подальшого розвитку сільського зеленого туризму.

Список використаних джерел:

1. Сільський зелений туризм: від А до Я. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://visitkherson.gov.ua/>.
2. Пугач, Н. А. Інформаційно-консультаційне забезпечення розвитку сільського туризму / Н. А. Пугач // Економіка АПК. - 2014. - № 9. - С. 86-91.
3. Бурова О.Б. Особливості розвитку сільського зеленого туризму в Херсонській області України / О.Б. Бурова // Вчені записки Університету «КРОК». Випуск 34 – 2013. С. 256-261.

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

**Молочко Т.І. – студентка 4 курсу 1 групи Б
Науковий керівник –Ксьонжик І.В. д.е.н., доцент**

Необхідною умовою прискорення процесу інтеграції з ЄС є впровадження реформ у національну політику, а також прискорення економічного зростання [1]. В умовах постійного розвитку електронних систем ефективним є реформування інституту державних закупівель, адже його стан в Україні відзначався значною корумпованістю, недосконалістю нормативно-правового регулювання і т.д. Саме тому рішенням цих проблем є впровадження системи електронних державних закупівель. Ця система має як ряд переваг, так і ряд недоліків, серед яких відсутність висококваліфікованих кадрів для регулювання процесу закупівлі, недостатній технічний рівень забезпечення потенційних учасників торгів. В Україні розвиток електронних державних закупівель дуже довго не мав єдиної стратегії розвитку, не було електронних ресурсів, які могли б забезпечити повноцінний процес закупівлі [2].

Перший закон «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти» було прийнято 22 лютого 2000 року. Він став важливим кроком в напрямку формування відкритої і прозорої системи державних закупівель. Незважаючи на те, що цей закон не був досконалим, він містив чимало суттєвих елементів належної системи здійснення закупівель, включаючи децентралізований підхід до здійснення закупівель, застосування належних і визнаних на міжнародному рівні процедур здійснення закупівель, застосування конкурентних процедур здійснення закупівель, а також принципу прозорості державних закупівель.

У 2012 р . на законодавчому рівні були затверджені правила ведення реверсивних аукціонів на електронному рівні [3]. Правилами було передбачено, що проведення такого виду аукціонів є окремою процедурою і передбачає, надалі, створення та затвердження відповідних нормативно-правових актів, що регулюють їх діяльність. Основною метою створення цих правил було спрощення процесу закупівель і боротьба з проявами корупції. Але, незважаючи на всі ці цілі, ефективність таких правил була сумнівна, оскільки в більшій мірі вони стосувалися взаємодії між суб'єктами, які хочуть взяти участь в аукціонах і електронними веб-сторінками, ніж взаємин між самими суб'єктами, щодо взаємодії на аукціонах. При цьому додавав сумнівів і той факт, що інтернет-провайдери мали значну частку впливу на суб'єкти, наприклад, доступ до веб-сторінок міг бути обмежений, якщо суб'єкт не вніс вчасно плату за реєстрації.

У червні 2010 року за технічної підтримки, яка надається спільно Світовим банком і Європейською комісією, в Україні набув чинності новий Закон України «Про здійснення державних закупівель». Цей закон був сприйнятий як важливий крок, спрямований на сближення системи державних закупівель і міжнародних стандартів. Ухвалення закону «Про здійснення

державних закупівель» стало відображенням значного прогресу в сфері регулювання закупівель для державних потреб. Одночасно, з'явилася необхідність подальшого вдосконалення законодавчої бази, при цьому в Закон вже було внесено чимало доповнень. Останні доповнення, які широко обговорювалися за участю Європейської Комісії та Світового Банку, і були спрямовані на усунення деяких недоліків Закону були схвалені в липні 2011 року і вступили в силу з 2 жовтня 2011 року. Цей Закон дозволив наблизити українське законодавство у сфері держзакупівель до принципів і правил СОТ, а також дозволив:

- 1) створити конкурентне середовище в сфері держзакупівель;
- 2) підвищити прозорість і публічність держзакупівель;
- 3) створити умови, котрі б виключали зловживання і які запобігають прояви корупції, що сприяють ефективному та раціональному використанню державних коштів.

У 2014 р . був переглянутий Закон України «Про здійснення державних закупівель» та впровадження обов'язкових аукціонів на декількох веб-сторінках було скасовано [7]. При цьому нова редакція мала значну частку правил, які базувалися на директивах ЄС про державні закупівлі, а саме розгляд електронних державних закупівель як засобу здійснення державних закупівель із застосуванням Інтернет-технологій. За даними Міністерства юстиції, в 2014 р щорічні втрати від непрозорих державних закупівель склали 150 млн. гривень [4]

Також в 2014 році було створено кілька проектів законів, що стосуються розширення нормативно-правової бази, щодо регулювання електронних державних закупівель [9]. Цими законопроектами передбачалося створення обов'язкових електронних аукціонів, діяльність яких повинна була регламентуватися Урядом. Також Уряд мав би затверджувати списки замовників, що підвищило б контроль на державному рівні, але дані законопроекти були відкладені на доопрацювання в зв'язку з наявністю шорсткостей.

Наступним і визначальним кроком щодо вдосконалення електронних державних закупівель стало прийняття Закону України «Про державні закупівлі», який вступив в силу з 1 серпня 2016 року [5]. Даним Законом передбачено вартісні обмеження на придбання товарів, робіт (послуг) і зазначено, що іноземні учасники закупівель мають рівні права з вітчизняними. Замовники повинні самостійно оприлюднити інформацію про закупівлі на веб-порталі. При цьому передбачені такі форми електронних закупівель як: відкриті торги, конкурентний діалог і переговорна процедура закупівлі.

Серед зазначених процедур провідне місце займають відкриті торги. Головною умовою їх проведення є встановлення максимально низької ціни, що відповідає якісним характеристикам товару.

Конкурентний діалог застосовується в разі, якщо не можна однозначно визначити якісну характеристику робіт або послуг і в цьому випадку проводяться переговори з учасниками. Такий вид закупівель проводиться в 2 етапи. На першому етапі учасники подають пропозицію, в якому зазначено

відповідність суб'єкта вимогам, зазначеним замовником, кваліфікаційні критерії учасника, а також рішення щодо закупівлі і при цьому ціни не вказуються. На другому етапі учасники подають остаточні пропозиції, в яких зазначають ціни.

Переговорна процедура закупівлі використовується, якщо: необхідно закупити товари, пов'язані з інтелектуальною власністю або з мистецтвом; у разі, якщо конкуренція відсутня; проводиться додаткова закупівля у того ж самого замовника; в інших випадках, передбачених законом.

На даний момент часу Основною системою електронних державних закупівель є система «ProZorro». Дана система розроблена волонтерами та ІТ бізнес-структурами з участю експертів з Грузії і є пілотним проектом. Система «ProZorro» складається з однієї бази даних і при цьому доступ до неї можливий з 6 майданчиків. Свій дохід вони отримують за рахунок зборів, які платять учасники за розміщення оголошення тендеру.

Основними цілями таких нововведень є:

- а) більша прозорість електронних закупівель в порівнянні зі звичайними;
- б) запобігання корупції;
- в) об'єктивна оцінка всіх учасників закупівель;
- г) використання електронної форми документів.

Введення електронних системи державних закупівель в Україні було неминучим процесом, оскільки тенденція «електронізації» впливає на всі країни світу. Введення стійкою нормативно-правової бази дозволяє проводити державні закупівлі на достатньому рівні. При цьому результатами впровадження електронних державних закупівель стали: скорочення операційних витрат замовників і постачальників; спрощення управління процесом закупівлі; загальний доступ до інформації, що виключають підробку документів та ін.

Список використаних джерел:

1. Угода про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими співтовариствами та їх державами-членами від 01.03.1998 № 998_012. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/998_012
2. Про здійснення державних закупівель : Закон України від 01.06.2010 р . № 2289. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2487-17>
3. Про внесення змін до Закону України «Про здійснення державних закупівель щодо впровадження процедури електронного реверсивного аукціону» : Закон України від 07.06.2012 № 4917-VI. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4917-17>

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

**Молчанова Т.В. – студентка 4 курсу 1 групи Б
Науковий керівник –Дубініна М.В. д.е.н., доцент**

Бюджетні установи є не лише виконавцями державних функцій, але і повноправними суб'єктами господарювання, як на макро- так і на мікроекономічному рівнях, що вимагає врахування їх статусу під час затвердження облікової політики. Осучаснення обліку в державному секторі здійснюється значно повільніше, ніж в інших. Головною метою покращення бухгалтерського обліку в бюджетних організаціях є потреба у підвищенні якості та достовірності бюджетного обліку, доступності державних фінансів і забезпечення повного відображення накопичених даних в звітності.

Після проголошення незалежності України, з початку бухгалтерський облік здійснювався за радянськими нормативами і положеннями, які передбачали жорстку регламентацію бухгалтерського обліку. Вся інформація, яку давав бухгалтерський облік, призначалася скоріше не для її конкретних користувачів, а для центральних органів виконавчої влади, які займалися управлінням різних сфер економіки; звітність складалася за касовим методом. Однак державні прагнення входження до світового співтовариства вимагали в усіх напрямках, в тому числі і в сфері бухгалтерського обліку та звітності, приведення у відповідність з міжнародними правилами нормативи ведення бухгалтерії в державному секторі України.

Головним днем, який відзначався, як перехід на нові національні стандарти бухгалтерського обліку, був день прийняття закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV – 16 липня 1999 року. Згідно з прийнятим законодавчим актом перехід на нові національні стандарти бухгалтерського обліку в державному секторі розпочався з 1 січня 2015 року. Поступово приймалися нові стандарти і удосконалювалися старі.

Реформування системи бухгалтерського обліку в бюджетній сфері актуалізується в зв'язку з інтеграцією України в міжнародне співтовариство і її прагнення до модернізації та уніфікації обліку. Передумовами зміни системи бухгалтерського обліку в державному секторі є основні чинники розвитку, встановлені міжнародною практикою:

1. Ефективне управління. Кожна держава намагається обмежувати державні витрати і борг. Для досягнення такої мети затверджуються бюджетні програми, головні розпорядники коштів звітують про виконання цих програм, а бюджетний облік враховує результати аналізу витрат, проведеного з використанням даних майнового обліку.

2. Прозоре управління. Для того, щоб задовольнити потребу в інформації керівництва держави з боку фінансових операторів (рейтингові агентства, банки) і зарубіжних партнерів діє посилення контролю за державними фінансами.

3. Поява нових інформаційних технологій. Сучасні технології типу ERP-систем ERPS (Enterprise Resource Planning System) здатні надавати інформацію з усіх аспектів (бюджетну, фінансову, управлінську) і забезпечити можливість здійснення контролю операцій та аудиту.

Удосконалення бухгалтерського обліку в державному секторі та складання консолідованої фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектора (IPSAS) здійснюється в рамках реформ, що проводяться в секторі державного управління України. Метою такого реформування є підвищення ефективності використання від державних фінансів, відповідальності, підзвітності та прозорості управління ними на різних рівнях завдяки системному удосконаленню діяльності органів державного сектора, підвищення культури державного управління. В результаті реформ системи управління державними фінансами передбачається створення стратегічного, комплексного бюджетного процесу, який від планування до виконання представляв би собою єдину систему фінансової звітності, яка використовується українськими громадянами для оцінки дій уряду [2].

4. План рахунків. Новий план рахунків затверджений 31.12.2013 р., але тільки з 1.01.2017 р. відбулось його впровадження в державному секторі. У 2017 році актуальні тільки дві цифри ідентифікатора це: 1 - розпорядник бюджетних коштів; 2 - державний цільовий фонд, 4 - номер субрахунку (не враховуючи позабалансові рахунки класу 0).

У даний час не використовуються позабалансові рахунки класу 9 «Позабалансові і управлінські рахунки бюджетів і державних цільових фондів». Не всі минулі рахунки відповідають новим. Так, декілька рахунків об'єднуються зі старих рахунків в один новий, а є зворотна ситуація, коли старий субрахунок ділиться на кілька нових субрахунків [3].

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку та фінансової звітності. На сьогодні затверджено 19 національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, частина яких застосовується з 2015 року. З 2017 року вступає в силу інші національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі і новий план рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі.

5. Метод бухгалтерського обліку. Якщо для складання фінансових звітів застосовують метод нарахування, то фінансові звіти будуть включати звіт про фінансовий стан, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів і звіт про зміни в чистих активах / капіталі. Якщо ж це касовий метод обліку, то первинним фінансовим звітом є звіт про рух грошових коштів [4].

6. Нормативно-правова база з бухгалтерського обліку в державному секторі.

Згідно п. 2 Наказу № 1219 визнано, що з 01.01.17 р втратили чинність, накази Міністерства фінансів України від 26.06.13 р. № 611 «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ» та від 14.11.13 р. № 947 «Про затвердження положення з бухгалтерського обліку запасів

бюджетних установ та внесення змін до деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку бюджетних установ ». З 01.01.17 р. втрачають також силу п. 2. 3 наказу Мінфіну від 02.04.14 р. № 372 «Про затвердження Порядку бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ та внесення змін до деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку бюджетних установ » (п. 3 Наказу № 1219). [5].

В останній час система бухгалтерського обліку в державному секторі зазнала безліч змін, але законодавчо-методологічне та методичне забезпечення бухгалтерського обліку в бюджетній сфері потребує подальшого покращання шляхом не кількісного, а якісного розвитку і гармонізації з міжнародними стандартами.

Список використаних джерел:

1. Михайлова М. Г. Бухгалтерський облік в бюджетних установах: навч. посіб. / М. Г. Михайлов, М. І. Телегунь, О. П. Славкова – Центр навчальної літератури, 2013 роки – 4с., 10с.
2. Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>
3. Череміс О.М. Управлінські аспекти вдосконалення стратегії бухгалтерського обліку в державному секторі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.academy.gov.ua/ej/ej10/doc_pdf/Chemerys.pdf
4. Офіційний веб-портал Судова влада України / Стаття «Національні стандарти бухгалтерського обліку в державному секторі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://adm.vn.court.gov.ua>
5. Електронний журнал «Головбух: Бюджет» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gbb.com.ua/>

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ЕКОНОМІЧНИХ ТА ОБЛІКОВИХ ТЕОРІЯХ

**Морозов І.Р. – студент 2 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник – Кононець Н.Г. асистент**

Сталий розвиток – це одна з найбільших проблем сучасного світу. Цією проблемою займаються світові лідери, їй присвячено багатотисячні урядові і міжурядові програми, вона багато років стоїть у перших рядках порядку денного найвпливовіших міжнародних організацій.

Під кінець минулого та на качану нинішнього століття Організація Об'єднаних Націй розгорнула наполегливу діяльність з цієї проблематики. Булі проведені такі важливі заходи, як всесвітні конференції, спеціальні сесії Генеральної Асамблеї ООН, зустрічі на найвищому рівні представників практично усіх країн світу. Проблема сталого розвитку перетворилася на важливу складову внутрішньої та зовнішньої політики багатьох держав на усіх континентах.[4, с. 108]

Зі зростанням інтенсивності та необхідності дослідження сталого розвитку, це поняття постійно доповнюється та вдосконалюється. Незважаючи на досить довгий еволюційний процес, що характеризує становлення сучасного тлумачення терміну «сталий розвиток», це поняття залишається багатозначним. Його можна розглядати двояко:

1. Як поняття. Сталий розвиток – це зміни, що зберігають баланс-гармонію між, частинами системи, що змінюються, і відтворюючи їх певну ієрархію. У цьому словосполученні проблемно сприймається момент стійкості. Стійкість - це характеристика конструктивного розвитку, пов'язаного з самоускладненням систем, що не лише змінюють свої елементи, але що створюють в собі усі нові механізми гармонізації стосунків між елементами. Стійкість - це не збереження статусу, не форма консервації, а своєчасне виробництво відповідей на зміни, що йдуть, - визначення і затвердження міри взаємовпливу елементів з максимально можливою гарантією їх безпечного співіснування. Стійкість повинна забезпечувати збереження цілісності системи. Для забезпечення стійкого розвитку якої-небудь системи потрібне створення адекватних механізмів встановлення гармонійних зв'язків між її елементами.

2. Як екологічний концепт. У даному контексті можна також привести декілька визначень цього терміну :

- сталий розвиток ґрунтується на моральному принципі рівності між генераціями, видами і групами (це явно виражає позицію екоцентризму);
- сталий розвиток — це економічне зростання і розвиток, які доповнюють один одного і не антагоністичні довікільлю і суспільству;
- сталий розвиток — це такий економічний розвиток, який не підриває природну базу для майбутніх поколінь і зростає з розрахунку на душу населення;

- сталий розвиток — це економічний розвиток, що забезпечує стійкість довкілля і стійке, постійне економічне зростання.

- сталий розвиток — це процес гармонізації людства і довкілля (тобто що приводить їх до гармонійної взаємодії);

- сталий розвиток — це еволюція, людини і біосфери, тобто таке взаємовідношення природи і суспільства, коли стратегія цивілізації потрібне узгоджена із стратегією природи [1, с. 104].

Нині висуваються гіпотези, пов'язані з необхідністю встановлення взаємної; зв'язки між поширенням інновацій і стійким розвитком. Зокрема, окремими авторами висувається навіть похідний термін – сталий інноваційний розвиток.

Такі автори, як Кузнєцов О.Л., Мантатов В.В., розкриваючи інноваційну модель стійкого розвитку, включили в неї три складових:

- інноваційну інфраструктуру;

- регіональну виробничу мережу використання результатів інноваційної діяльності;

- систему забезпечення якості життя (сферу послуг), яке одночасно являється і соціально орієнтованим замовником і споживачем нових технологій [1, с. 104].

Така трикомпонентна модель має на увазі широкий розвиток інститутів ринку і інститутів громадянського суспільства, сприяючих збереженню національних традицій і формуванню менталітету стійкого розвитку. Інноваційна інфраструктура і регіональна виробнича мережа інтегруються в стратегічну територію стійкого розвитку.

Регіональний сталий розвиток - це частина загальносвітового і загальнодержавного процесів, проблемно орієнтована: по-перше, на збереження цілісності держави як гаранта регіонального розвитку; по-друге, на забезпечення довготривалої перспективи по задоволенню основних потреб жителів, що проживають на території регіону [3, с. 32].

Багато дослідників зводять сталий розвиток підприємства до його фінансової стійкості, що представляється помилковим і надмірно вузьким розумінням позначеної проблеми. Фінансова стійкість є базисом стійкого розвитку і в процесі оцінки потенціалу розвитку підприємства стає одним з ключових індикаторів можливості впровадження концепції стійкого розвитку в існуючу на підприємстві модель управління [2, с. 42].

Таким чином, нині, у сфері теоретичного знання про процеси стійкого розвитку умовно можна виділити три головні підходи в конструюванні моделей стійкого розвитку: ресурсний, біосферний, інтеграційний. Усі вони базуються на єдиному філософському і природничо-науковому фундаменті. Таке об'єднання наукових зусиль сталося після того, як у міру вивчення знань, що накопичилися до ХХ століття стало ясно, що ситуація на нашій планеті має складний характер у розрізі нелінійних стосунків в системі «Людина - суспільство - природа», що вимагає комплексного аналізу та поєднання зусиль вчених різних спеціальностей [3, с. 20].

Розглянута нами єдність трьох компонентів - економічного, екологічного і соціального - дає можливість гармонізації функціонування сільськогосподарського підприємства; а також забезпечує підприємству рівень трибічної підтримки. Так, відстеження економічних індикаторів дозволяє не допустити ситуацій банкрутства підприємства, екологічні індикатори дають можливість ефективно функціонувати у рамках довкілля підприємства, використовувати ресурси довкілля без нанесення їй шкоди, і нарешті, соціальні індикатори ілюструють відгук суспільства на політику, що проводиться підприємством, що дозволяє побудувати конструктивний діалог підприємства і суспільних мас. Сукупність названих заходів і індикаторів, що характеризують їх, дають підприємству можливість гармонійно розвиватися підтримуючи зв'язки із зовнішнім середовищем, що і є практичною реалізацією концепції сталого розвитку.

З попередньо сказаного, та на основі досягнень вітчизняних і закордонних вчених у сфері всебічного дослідження сталого розвитку, як категорії, нами було запропоновано удосконалене визначення сталого розвитку, що являє собою ні що інше, як стратегію, спрямовану на зміцнення конкурентних переваг, досяжних на основі технологічних інновацій, забезпечення можливості збільшення асортименту продукції та послуг, зниження виробничих витрат, а також здатність протистояти внутрішнім і зовнішнім економічним, соціальним, екологічним, природно-кліматичним, фінансовим чинникам, адаптуватися до змінних умов виробництва, зберігаючи або покращуючи початкову рівновагу.

Виходячи з наведених тверджень постає необхідність у подальшому більш глибокому вивченні інституціональної теорії сталого розвитку, визначення та охарактеризування чинників його формування та впливу.

Список використаних джерел:

1. Івахно А.Ю. Соціально - економічний та екологічний сталий розвиток аграрної сфери України. автореф. дис. . к-та екон. наук: 08.00.03 / Івахно А.Ю.; ННЦ "Інститут аграрної економіки". - К., 2011. - 19 с.
2. Попова О. Л. Економічний механізм сталого розвитку аграрної сфери. автореф. дис. . д-ра екон. наук: 08.00.03 / Попова О. Л. ; Державна установа "Інститут економіки та прогнозування національної академії наук України". - К., 2009. - 42 с.
3. Саблук П. Т. Проблеми забезпечення дохідності агропромислового виробництва в Україні в постіндустріальний період / П. Т. Саблук // Економіка АПК. - 2008. - № 4. - С. 19-37.
4. Чайківський І.А. Механізми забезпечення сталого розвитку сільськогосподарських підприємств / Чайківський І.А. // Нак.-вир. журнал Інноваційна економіка. - 2014. - №6(55). - С. 108-114

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА В СТОВ «ВОСХОД» СКАДОВСЬКОГО РАЙОНУ

**Морозов І.Р. – студента 2 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник –Самайчук С.І. к.е.н., доцент**

Провідною галуззю сільськогосподарського виробництва в усіх категоріях господарств Херсонської області є рослинництво, яке включає значний перелік галузей з виробництва різних видів продукції. Основними культурами, що вирощуються у сільськогосподарському товаристві з обмеженою відповідальністю «Восход» Скадовського району є зернові і соняшник, на які в структурі товарної продукції галузі у 2015 р. припадало відповідно 43,2% і 56,8%.

Розвиток рослинництва як основної галузі досліджуваного підприємства, характеризується незначними обсягами посівних площ та низькими показниками врожайності. Динаміка і структура посівних площ сільськогосподарських культур в СТОВ «Восход» наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка і структура посівних площ в СТОВ «Восход»

Показник	Роки						Відхилення 2015 р. від 2013 р., (+,-)	
	2013		2014		2015			
	га	% до підсумку	га	% до підсумку	га	% до підсумку	га	%
Зернові та зернобобові – всього	514	62,5	647	54,6	792	64,8	+278	+54,1
З них:								
- пшениця озима	132	16,1	212	17,9	350	28,6	+218	+165,2
- ячмінь озимий	151	18,4	145	12,2	150	12,3	-1	-0,7
- ячмінь ярий	-	-	50	4,2	30	2,5	+30	-
- овес	164	19,9	200	16,9	212	17,3	+48	29,3
- кукурудза на зерно	67	8,1	40	3,4	-	-	-67	-
- просо	-	-	-	-	50	4,1	+50	-
Технічні культури:	309	37,5	538	45,4	430	35,2	+121	+39,2
З них: - соняшник	309	37,5	510	43,0	430	35,2	+121	+39,2
- соя	-	-	28	2,4	-	-	-	-
Усього посівів	823	100,0	1185	100,0	1222	100,0	+399	+48,5

Як свідчать дані табл. 1, загальна площа посівів сільськогосподарських культур в СТОВ «Восход» у 2015 р. складала 1222 га, що на 399 га, або на 48,5% більше в порівнянні з 2013 р. При цьому площа зайнята під посівами зернових і зернобобових культур збільшилась на 278 га, або на 54,1%, в тому числі посівна площа озимої пшениці збільшилась на 218 га, або на 165,2%. З технічних культур в господарстві у 2015 р. вирощували лише соняшник посівна площа якого в порівнянні з 2013 р. зросла на 121 га, або на 39,2%.

Важливим показником, що формує ефективність господарської діяльності є врожайність сільськогосподарських культур. Урожайність являє собою синтетичний показник, який формується під впливом агробіологічних, технологічних та економічних факторів виробництва. Динаміка урожайності основних сільськогосподарських культур за період з 2013 по 2015 рр. наведена в табл. 2.

Таблиця 2

**Динаміка урожайності основних сільськогосподарських культур
в СТОВ «Восход», ц/га**

Культури	Роки			В середньому за 2013-2015 рр.	2015 р. в % до	
	2013	2014	2015		2013 р.	2014 р.
Зернові та зернобобові – всього	10,5	15,3	22,5	16,1	214,3	147,1
в т.ч. пшениця озима	9,5	19,1	28,0	18,9	294,7	146,6
ячмінь озимий	9,1	13,1	18,7	13,6	205,5	205,5
ячмінь ярий	-	14,6	16,7	-	-	114,4
овес	6,2	10,9	15,6	10,9	251,6	143,1
кукурудза на зерно	26,5	26,7	-	-	-	-
просо	-	-	28,0	-	-	-
Соняшник	11,8	9,7	14,0	11,8	117,6	144,3
Соя	-	7,2	-	-	-	-

Аналізуючи дані табл. 2, можна зазначити, що за останні три роки спостерігається збільшення врожайності зернових і соняшнику. Так, урожайність зернових культур у звітному році складала 22,5 ц/га, що на 114,3% більше урожайності порівняно з 2013 р. та на 47,1% більше порівняно з 2014 р. Урожайність соняшника в 2015 р. в порівнянні з 2013 р. збільшилась на 17,6%, або на 2,2 ц/га, а в порівнянні з 2014 р. - на 44,3%, або на 4,3 ц/га.

івень рентабельності - це процентне відношення прибутку до суми матеріально грошових затрат пов'язаних з виробництвом і реалізацією продукції. Рівень рентабельності виробництва розраховують по формулі:

$$P_p = \frac{\Pi_p}{\sum Z_{BP}} \times 100\% \quad (1)$$

де P_p - рівень рентабельності прибутку, %;

Π_p - прибуток від реалізації продукції, грн.;

$\sum Z_{BP}$ - сума затрат на виробництво і реалізацію продукції, грн.

Рентабельність виробництва продукції рослинництва в СТОВ «Восход» розраховано в табл. 3.

На основі даних наведених в табл. 3, можна стверджувати, що тільки виробництво вівса у 2013 р. було збитковим. Загальна сума збитку цієї культури у даному році становила 1,6 тис.грн, а рівень рентабельності становив мінус 0,1%. Виробництво всіх інших культур в СТОВ «Восход» за аналізуемий

період було прибутковим.

Таблиця 3

Рентабельність продукції рослинництва в СТОВ «Восход»

Вид продукції	Роки	Реалізація продукції			Собівартість реалізованої продукції		Прибуток (збиток)		Рівень рентабельності, %
		Кількість ц	виручка		всього, тис.грн.	1 ц, грн..	всього, тис.грн.	1 ц, грн..	
			всього, тис.грн.	1 ц, грн..					
Зернові та зернобобові	2013	4374	488,9	111,77	444,2	101,55	44,7	10,22	10,1
	2014	6076	993,7	163,55	974,0	160,30	19,7	3,24	2,0
	2015	15100	2901,1	192,13	2868,0	189,93	33,1	2,19	1,2
з них: - пшениця озима	2013	571	72,0	126,09	71,0	124,34	1,0	1,75	1,4
	2014	2800	470,0	167,86	461,0	164,64	9,0	3,21	2,0
	2015	8800	1726,9	196,24	1718,0	195,23	8,9	1,01	0,5
- ячмінь озимий	2013	1907	240,6	126,17	211,0	110,64	29,6	15,52	14,0
	2014	1670	266,2	159,40	261,0	156,29	5,2	3,11	2,0
	2015	2800	720,0	257,14	705,0	251,79	15,0	5,36	2,1
- ячмінь ярий	2013	-	-	-	-	-	-	-	-
	2014	-	-	-	-	-	-	-	-
	2015	200	50,0	250,00	49,0	245,00	1,0	5,00	2,0
- кукурудза на зерно	2013	1775	160,6	90,48	145,0	81,69	15,6	8,79	10,8
	2014	1068	173,8	162,73	170,0	159,18	3,8	3,56	2,2
	2015	-	-	-	-	-	-	-	-
- овес	2013	115	14,4	125,22	16,0	139,13	-1,6	-13,91	-0,1
	2014	320	48,0	150,00	47,0	146,88	1,0	3,12	2,1
	2015	3300	404,2	122,48	396,0	120,00	8,2	2,48	2,1
- просо	2013	-	-	-	-	-	-	-	-
	2014	218	35,7	163,76	35,0	160,55	0,7	3,21	2,0
	2015	-	-	-	-	-	-	-	-
Соняшник	2013	3646	881,0	241,63	785,6	215,47	95,4	26,17	12,1
	2014	4941	1620,8	328,03	1583,3	320,44	37,5	7,59	2,4
	2015	6010	3820,0	635,61	3744,0	622,96	76,0	12,65	2,0
Соя	2013	-	-	-	-	-	-	-	-
	2014	202	83,0	410,89	81,0	400,99	2,0	9,90	2,5
	2015	-	-	-	-	-	-	-	-

Враховуючи невисокий рівень рентабельності виробництва основних сільськогосподарських культур та значні варіювання даного показника, підприємство з метою зростання прибутковості повинно застосовувати нові методи для збільшення урожайності та зменшення собівартості продукції.

Список використаних джерел :

1. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз: монографія / Андрійчук В.Г. – К.: КНЕУ, 2005. – 292с.
2. Зарубанна Л.В. Економічна ефективність виробництва продукції рослинництва та шляхи її підвищення в сільськогосподарських підприємствах / Л.В. Зарубанна // Економіка АПК. -2014. - № 3. - С. 55-61.

ЕВОЛЮЦІЙНІ ЗАСАДИ ТА ПРІОРИТЕТНІ ОРІЄНТИРИ СУЧАСНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

**Москаленко В.М. – студент 6 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник –Петько В.М. старший викладач**

Досвід становлення незалежної України довів надзвичайну важливість її державної регіональної політики. І хоча центральна влада здійснює послідовні кроки у напрямі удосконалення регіональної політики, на жаль, на сьогодні в Україні залишаються невирішеними такі проблеми регіонального розвитку, як:

- наявність відцентрових тенденцій руху регіонів, які загострилися внаслідок низки невважених рішень у суспільно-політичній і гуманітарній сферах та під потужним політичним і військовим впливом з боку Російської Федерації набули характеру регіонального сепаратизму в регіонах Сходу та Півдня України;

- поглиблення соціально-економічної диференціації регіонів держави за ВРП, власними доходами місцевих бюджетів, доходами населення тощо;

- посилення концентрації економічного простору та розширення ареалів депресивності та підвищення рівня внутрішньорегіональної диференціації;

- дезінтеграція національного економічного простору та неефективність функціонування внутрішнього ринку країни;

- наростання соціальної напруги в суспільстві, спричинене активізацією процесів вимушеної міжрегіональної міграції, дезінтеграцією гуманітарного, зокрема інформаційного простору держави;

- низька інтенсивність інтеграційних процесів при формуванні внутрішнього ринку країни.

Крім того, ситуація в українських регіонах ускладнюється сучасними трансформаційними процесами у розвитку економіки країни, пов'язаними із глобалізаційними та іншими зовнішніми викликами, зокрема:

- в умовах відсутності чіткого геостратегічного вибору Україна опинилася в ролі об'єкта широкомасштабної глобальної конкуренції трьох геополітичних сил (РФ, ЄС та США);

- поступове поглиблення розриву між Україною та її європейськими сусідами за більшістю показників соціально-економічного розвитку не дозволяє розглядати Україну в ролі потенційного економічного партнера та щодалі зміщує її в сторону європейської периферії;

- світова економічна рецесія негативно впливає на показники зовнішньої торгівлі України впродовж 2013-2014 рр [1].

Подолання окреслених загроз вимагає посилення ролі інструментів регулювання територіального розвитку, які реалізуються на державному, регіональному та місцевому рівнях. Отже, проблема ефективності регіональної політики України як ніколи є на часі. Слід відзначити, що уся новітня історія України, починаючи з етапу формування різнорівневої системи органів влади та розподілу економічної влади до суспільно-політичних і соціально-

економічних реалій сьогодення – це, з одного боку, досить короткий період в історичному профілі державотворення, а з іншого – надзвичайно інтенсивний період реформ, спрямованих на реалізацію певних пріоритетів розвитку країни, зміцнення демократичних основ її розвитку та розв'язання соціально-економічних та екологічних проблем окремих територій.

Обираючи на певному етапі вектор реформ, стратегічною метою яких було зміцнення економіки країни та підвищення добробуту населення, центральна влада так чи інакше орієнтувалась на визначення конфігурації відносин між нею та окремими територіями. І саме це питання протягом усіх років незалежності було центральним у політиці України [2].

Підтвердженням цьому є змістовне наповнення низки нормативно-законодавчих документів з реалізації регіональної політики в країні, зокрема: Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» (2005р.), Указ Президента України «Про Концепцію державної регіональної політики» (2001р.), Указ Президента України «Про заходи щодо забезпечення здійснення місцевими державними адміністраціями виконавчої влади на відповідній території» (2013 р.), Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року (2014 р.) тощо. Дія цих документів була спрямована на забезпечення ефективної вертикальної та горизонтальної координації дій центральних та місцевих органів виконавчої влади у сфері регіонального розвитку.

Розглядаючи історично-еволюційний ракурс формування державної політики регіонального розвитку провідні регіоналісти України виокремлюють низку етапів становлення регіональної політики, кожен з яких характеризується переліком стратегічних пріоритетів та інституційних особливостей. Вважаємо за доцільне виділення лише трьох часових періодів у формуванні регіональної політики в Україні, що мають сутнісні характерні ознаки і відмінності, зокрема: 1991-1999 рр.; 2000-2008 рр.; 2009- по теперішній час.

Підводячи підсумки наведеного аналізу цільових пріоритетів періодизації формування регіональної політики в Україні за її змістовним та законодавчо-нормативним наповненням можемо зробити висновок про те, що нестабільний і непослідовний характер реформ у цій сфері призвів до відсутності чітких та узгоджених засадничих параметрів державної регіональної політики.

Важливим кроком на шляху модернізації державної регіональної політики стало затвердження Постановою КМУ від 6 серпня 2014 р. No 385 Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 року. До позитивних сторін документа слід віднести: застосування інтегрованого підходу при формуванні цілей та пріоритетів державної регіональної політики, який передбачатиме поєднання секторального, територіального та управлінського підходів; визначення інституційних партнерів реалізації Стратегії; створення системи індикаторів результатів реалізації Стратегії. При цьому у новій Стратегії регіонального розвитку не зроблено необхідний акцент на проблемі децентралізації влади в Україні, а сьогодні ситуація в країні вимагатиме врахування її особливостей.

Ускладнює стратегічний вибір і те, що кожен регіон є поліструктурним утворенням, до складу якого входять різноманітні об'єкти, економічні райони, адміністративно - територіальні одиниці, особливі просторові утворення, вільні економічні зони, території пріоритетного розвитку, різні види транскордонних об'єднань, що мають індивідуальні особливості.

Реалізацію стратегічних пріоритетів розвитку регіонів утруднює і фінансова неспроможність територій вирішувати свої соціально-економічні проблеми в умовах сучасної системи міжбюджетних відносин. За цих обставин на перший план виходять не тільки питання міжбюджетних відносин, а й взаємовідносин влади та бізнесу, пошуку нових інструментів стимулювання економічного розвитку через об'єднання зусиль місцевого бізнесу, громадськості та самоврядування тощо [3].

Потребують вирішення також такі питання компетенції регіональної влади як управління об'єктами спільної власності територіальних громад і розвиток спільної для територіальних громад інфраструктури. Враховуючи наявність низки подібних проблем доходимо висновку, що державна регіональна політика має бути спрямована на зміцнення ресурсної бази місцевого розвитку, розширення дохідних джерел бюджетів окремих населених пунктів, активізацію процесів соціальної та економічної інтеграції.

Говорячи про змістовне наповнення українських реформ у сфері модернізації регіональної політики, слід визнати, що першочерговим кроком має стати затвердження Закону України "Про засади державної регіональної політики" у доопрацьованій редакції проекту закону та інших нормативно-законодавчих актів, що регламентують розвиток місцевого самоврядування та територіальної організації влади в умовах перенесення на регіональний і локальний рівень владних повноважень і ресурсів для їх виконання.

Думки науковців і практиків щодо цього є одностайними. Модернізація регіональної політики лежить в площині галузево-секторальних, територіально-просторових та інституційних реформ, які реалізуватимуться на державному, регіональному та місцевому рівнях.

Список використаних джерел:

1. Балян А. В. Пріоритетні напрями регіональної політики Європейського Союзу // Вісник аграрної науки. - 2005. - № 3. - С.59-61.
2. Регіональна політика в країнах Європи: Уроки для України/ С. Максименко [та ін.] ; ред. : Сергій Максименко; Київський центр Ін-ту Схід-Захід. - К.: Логос, 2000. - 69 с.
3. Територіальний розвиток та регіональна політика в Україні / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; наук. редактор В.С. Кравців. – Львів, 2015. – 204 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).

СУТНІСТЬ ТА НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

**Муха М. – студент 4 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник –Шепель Т.В. к.е.н., доцент**

Державне регулювання аграрної сфери економіки являє собою процес впливу на її розвиток доповненням стимулів ринкового механізму і створенням за рахунок цього можливості суб'єктам господарювання здійснювати прибуткову діяльність, покращувати свої конкурентні позиції. Воно являє собою сукупність економічних, організаційно-правових і соціальних заходів економічної політики держави, спрямованих для створення ефективного та стабільно-зростаючого розвитку сільського господарства з метою забезпечення продовольчої безпеки країни та зміцнення його конкурентних позицій на аграрному ринку.

Аграрний сектор є особливою, специфічною галуззю економіки України, тому що його розвиток безпосередньо пов'язаний з процесом суспільного відтворення та рівнем життя народу. У ньому працюють близько 20 % зайнятого населення й виробляється 12 – 14 % ВВП країни. Але в умовах нестабільної економічної ситуації в аграрній сфері економіки виникла потреба в істотних змінах пріоритетів державної політики і обсягів реальної державної підтримки. Для покращення ситуації були здійснені такі кроки: відпрацьовано систему моніторингу продовольчих ресурсів через впровадження обґрунтованих балансів виробництва і споживання основних видів сільськогосподарської продукції; введено в дію механізми державного регулювання ринків продовольства на засадах застосування заставних та інтервенційних закупівель; створено умови для конкурентного формування державних і регіональних стратегічних ресурсів продовольства; впроваджено нові програми підтримки галузі через здешевлення довгострокових кредитів і складної сільськогосподарської техніки тощо[1].

Державне регулювання економічних процесів в аграрній сфері виступає як обов'язковий компонент сучасної політики. Адже саме державне втручання визначає розвиток економіки сільського господарства та суміжних з ним галузей.

Концептуально погляди стосовно ролі держави у ринковій економіці змінюються в діапазоні від розгляду її як суб'єкта з мінімально необхідним переліком функцій до тверджень про існування держави як органа, який організовує, регулює та формує модель аграрної економіки ринкового типу. В сучасних умовах розвинені країни світу досить успішно використовують різні концепції: і ті, де державі належить посилена роль, і ті, де роль держави обмежена.

При наявності багатьох позитивних моментів ринкових відносин, все ж ринковий механізм не є ідеальним, тому що йому властиві й негативні риси. На сьогоднішній день ринок неспроможний забезпечити продовольчу безпеку держави, паритет цін на промислову та сільськогосподарську продукцію,

стимулювання її експорту, екологізацію сільськогосподарського виробництва, збереження та підвищення родючості землі, розвиток сільських територій. Звідси, механізм державного регулювання, спрямований на компенсацію нездатності ринку, є загальним явищем в усьому світі.

Особливе значення має запровадження науково обґрунтованих, об'єктивних принципів державного регулювання розвитку аграрного сектора. Основними принципами державного регулювання розвитку аграрного сектора повинні бути такі: пріоритетність та аграрний протекціонізм; системність і комплексність; передбачуваність та прозорість; послідовність і справедливість; зрозумілість та ефективність; екологічна доцільність.

Однак, крім вад ринкового, існують і вади державного механізму регулювання розвитку аграрного сектора. Вони проявляються в тому, що державний механізм обмежує економічну свободу, спричиняє дефіцит товарів, породжує бюрократизм, волюнтаризм і корупцію, а також обумовлює неефективний та несправедливий розподіл ресурсів.

На наш погляд, механізм державного регулювання більш ефективно може впливати на зміну сукупного попиту на агропродовольчому ринку як через цінові, так і нецінові фактори. Серед нецінових факторів, від яких залежить сукупний попит і на які у свою чергу можуть мати ефективний вплив державні механізми регулювання, необхідно відзначити такі: кількість покупців, розмір доходу населення, урядові соціальні витрати, очікування покупців та пропозицію грошей[2].

Водночас, сукупну пропозицію більш ефективно формує ринковий механізм. Адже серед нецінових факторів впливу на сукупну пропозицію доцільно виділити кількість продавців, погодні умови, рівень рентабельності виробництва сільськогосподарської продукції, розмір податків і дотацій держави, а також очікування продавців. На всі ці фактори, крім погодних умов, а також розміру податків і дотацій, більш ефективно впливає ринковий механізм регулювання розвитку аграрного сектора. Особливості державного регулювання аграрної сфери економіки формує механізм розвитку сільського господарства, який передбачає наявність взаємоузгоджених елементів, таких як: нормативно-правові важелі; бюджетно-фінансове регулювання та цільова підтримка окремих регіонів – лідерів та регіонів середнього і депресивного розвитку; державні регіональні програми розвитку; створення та розвиток спеціальних економічних зон у певних регіонах; розвиток міжрегіонального та прикордонного співробітництва.

Вплив держави на аграрну економіку здійснюється через фінансово-бюджетну систему шляхом: прямого державного інвестування; надання субсидій; створення спеціальних фондів для фінансування регіональних програм; залучення іноземних інвестицій; пільгового кредитування та оподаткування; референцій та спрямування коштів державних позабюджетних фондів; формування місцевих бюджетів.

Суттєво впливає на концептуальні підходи до державного регулювання аграрного ринку окремих країн світу Світова організація торгівлі. Однак за роки свого існування ця організація так і не спромоглася знайти оптимальне рішення аграрних проблем таким чином, щоб це задовольнило інтереси як розвинених країн, так і країн, що розвиваються (до яких належить Україна). Майбутнє членство у Світовій організації торгівлі ставить перед Україною проблему розробки таких напрямів аграрної політики, які припускали б ефективну допомогу підприємствам сільського господарства й водночас відповідали вимогам СОТ, які передбачають у найближчій перспективі значну лібералізацію міжнародної торгівлі сільгосппродукцією.

У зв'язку з цим, урахувавши досвід державного регулювання аграрного сектора економіки розвинених держав світу, для вдосконалення державного регулювання ефективності розвитку аграрного сектора економіки України необхідно розробити законодавчо-нормативну базу з питань застосування різних методів та напрямів підтримки аграрного ринку, які узгоджуються з вимогами СОТ. Таким чином, система механізмів державної підтримки аграрної сфери в розвинених зарубіжних країнах характеризується не стільки стимулюванням виробництва, скільки рішенням соціальних завдань - підтримка рівня доходів фермерів, розвиток сільської інфраструктури й природоохоронні заходи. Що стосується державної політики підтримки аграрного сектора в Україні, то вона повинна в сучасних умовах стосуватися, насамперед, стимулювання вітчизняного виробництва сільськогосподарської продукції та реалізації експортноорієнтованої стратегії його розвитку, що слугуватиме поштовхом для зростання всієї економіки країни і на цій основі підвищення рівня життя населення України.

Список використаних джерел:

1. Латинін М.А., Майстро С.В. Регіональна політика стимулювання розвитку аграрного сектора економіки // Регіональна політика розвитку аграрної сфери: [Моногр.] / Г.І. Мостовий, Л.М. Анічин, Г.О. Андрусенко та ін.; За заг. ред. проф. Г.І. Мостового – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2004. – С. 76 – 116.
2. Береговий В.К., Засекіна Л.Й. Роль держави і ринку в підвищенні конкурентоспроможності сільсько- го господарства економічно розвинених країн // Наук. вісн. нац. аграр. ун-ту. - 1999. - № 8. - С. 218-222.
3. Домбровська С.О. Удосконалення державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників зерна // Проблеми економіки агропромислового комплексу і формування його кадрового потенціалу: Кол. моногр.: У 2 т. / За ред. П.Т.Саблука, В.Я.Амбросова, Г.Є.Мазнева. - К.: ІАЕ, 2000. - Т. 2. - С. 517-523.

БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ

Надточий А.Б. – студент 3 курсу 2 групи ФРГП

Науковий керівник: Галат Л.М. – к.е.н., доцент

Однією з основних проблем сучасного розвитку економіки країни є безробіття, яке становить реальну загрозу для державного та суспільного благополуччя та набуло масового характеру. Безробіття є макроекономічною проблемою, яку формують такі чинники, як структурні зрушення в економіці, зниження темпів економічного розвитку інфляція, недосконале трудове законодавство, низький рівень професійної підготовки, недостатній рівень програм зайнятості та демографічні процеси [3].

Безробіття становить загрозу національному розвитку та безпеці, оскільки може бути головною причиною соціально-економічної дестабілізації серед працівників великих промислових та ключових підприємств у життєзабезпеченні країни.

За інформацією Державної служби статистики України, рівень економічної активності населення знизився з 65% у 2013 році до 61,8% на кінець 2015 року. У тому числі серед осіб працездатного віку цей показник знизився з 73,1% до 71,0%. Наразі в Україні спостерігається майже найнижчий рівень зайнятості населення за період з 2006 року [5].

Загрозливих масштабів в Україні набула тіньова зайнятість. За офіційною статистикою, чисельність зайнятого населення у 2015 році становила лише 16,2 млн. осіб, кількість безробітних - 1,7 млн. осіб. Кількість зайнятих у неформальному секторі економіки становила 4,3 млн. осіб або 26,2 % від загальної кількості зайнятого населення віком 15-70 років. Більше половини неформально зайнятих спостерігається серед сільського населення, де неформальний сектор є переважаючим місцем праці для кожної другої особи з числа зайнятих.

Поширення неформальної зайнятості має негативні наслідки для держави та суспільства в цілому, зокрема, недоотримання надходжень до бюджету та соціальних фондів. У грудні 2015 року внаслідок скорочення зайнятих у формальному секторі та зростання тіньової зайнятості чисельність застрахованих осіб, які сплачують єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, зменшилася на 550 тис. осіб та на початок 2016 року становила лише 10,3 млн. осіб.

Водночас, кількість осіб, які на сьогодні заявили про потребу в працевлаштуванні становить 129,1 тис. осіб. З них звернулись за працевлаштуванням безпосередньо до центрів зайнятості - 57,7 тис. осіб, з яких працевлаштовано 16,9 тис. осіб, пройшли профнавчання - 4,3 тис. осіб та взяли участь у громадських роботах - 6,2 тис. осіб [3].

Економічна криза в 2013-2016 роках, анексія Криму та військові дії на сході країни, відсутність ефективного соціального діалогу та цілеспрямованої державної політики зайнятості призвели до загострення негативних явищ в соціально-економічній сфері. За цей період український ринок праці втратив значну

кількість працюючих - понад 2 млн. осіб. Однак, зниження чисельності зайнятих відбулось не лише в зоні бойових дій, а й по всій території країни.

Рівень безробіття, за методологією Міжнародної організації праці (МОП), становить 9,1%, а серед осіб працездатного віку - 9,5% економічно активного населення. Серед молоді у віці до 25 років рівень безробіття залишається більш як удвічі вищим, ніж в середньому по країні - 22,4% економічно активного населення. Слід зазначити, що протягом 2014-2015 років у бюджетній сфері тричі відбувалося масове вивільнення працівників на 20, 10 та 3%. Ця тенденція прогнозується і на 2016-2017 роки [5].

Має місце дисбаланс між попитом та пропозицією робочої сили: сьогодні на ринку праці найбільш запитуваними є працівники робітничих професій - газозварники, водії, електрики, монтажники, слюсарі, підсобні робітники, в той час як серед безробітних значну частку складають фахівці з вищою освітою, зокрема економісти, юристи, фінансисти.

Щодо інших негативних тенденцій розвитку ринку праці, то найбільш загрозливою з них виступає збільшення тривалості безробіття. В Україні середня тривалість пошуку роботи сьогодні становить 7 місяців.

Відсутність достатньої кількості сучасних робочих місць, низька купівельна спроможність та падіння рівня життя працюючого населення генерують зростання міграційного відпливу працюючого населення. За різними оцінками обсяг міграції сягає 2-6 млн. осіб, тобто майже кожен четвертий українець є трудовим мігрантом.

Рівень безробіття є досить диференційованим по окремих регіонах України. Сьогодні найвищий рівень зареєстрованого безробіття характерний для західних областей – Волинської, Житомирської, Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської та Тернопільської (від 10,2% до 10,9%). Найнижчі показники рівня безробіття відзначаються у м. Києві та Одеській області (6,5%). Враховуючи демографічну ситуацію, яка склалася в різних регіонах України, можна передбачити, що при нинішньому рівні створення нових робочих місць у західних областях і природному прирості населення рівень безробіття в майбутньому набуде в цьому регіоні ще більшої гостроти [1]. Сучасний стан розвитку економіки України характеризується трансформаційними процесами, позитивний результат таких перетворень не може бути досягнутий без виходу на якісно новий рівень кваліфікації робочої сили та її конкурентоспроможності. Система забезпеченості кадрами має гнучко реагувати на зміни потреб виробництва, що виявляються на ринку праці. Але відсутність комплексного системного підходу до потреб кадрового забезпечення виробничої сфери як на загальнодержавному, так і регіональному рівні призвели до зростання невідповідності між потребою у кваліфікованих кадрах і фактичною професійно-кваліфікаційною структурою пропозиції робочої сили. Сьогодні в Україні є тенденція невідповідності кількості безробітних, зареєстрованих у державній службі зайнятості та потребі у робочій силі. Високий рівень регулювання зайнятості передбачає реформування законодавчо-правової бази на основі Конституції України, низки доповнень до Кодексу законів про працю

та Закону України «Про зайнятість населення», законодавчих і нормативних документів, що регламентують сучасну політику зайнятості відповідно до Конвенцій і рекомендацій Міжнародної організації праці [2].

Економічні стимули фінансово-кредитного механізму слід застосовувати для створення інвестиційного клімату та ефективного ринкового середовища, водночас необхідно, щоб кошти Державного фонду сприяння зайнятості використовували повністю, а в структурі витрат переважало фінансування затрат на збереження ефективних робочих місць і створення додаткових, щоб надавали дотації для організації власного бізнесу, відшкодування витрат на професійне навчання, перепідготовку, профорієнтацію тощо.

Сукупність цих заходів дасть можливість проаналізувати виконання регіональних програм, зробити міжрегіональні порівняння, розрахувати витрати Фонду зайнятості на конкретні напрями державної політики зайнятості.

Аналізуючи сучасний стан безробіття визначено, що проблема безробіття є ключовим питанням у ринковій економіці, і якщо його не вирішувати, то неможливо налагодити ефективну діяльність економіки і рівень безробіття буде зростати. Можна виділити основні напрями його подолання: підвищення добробуту за рахунок особистого трудового внеску, підприємництва та ділової активності; надання відповідної допомоги по безробіттю, збереження робочих місць та перепідготовка осіб, які втратили роботу; проведення ґрунтовної пенсійної реформи; сприяння всебічному державному захисту інтелектуального потенціалу суспільства; проведення спеціальних ярмарків праці для навчальних закладів з метою працевлаштування випускників; розширення досвіду організації зустрічей із роботодавцями та колишніми безробітними, які успішно знайшли роботу чи заснували власний бізнес; посилення координації міжнародної діяльності в частині інформаційного обміну з питань зайнятості; Звичайно, для найповнішого регулювання зайнятості необхідно вирішити суперечності законодавчо-правового, економічного, організаційного та соціального характеру та розробити систему забезпеченості кадровим потенціалом.

Список використаних джерел:

1. www.ukrstat.gov.ua Державна служба статистики України.
2. Закон України «Про зайнятість населення» № 5067-17 від 05.07.2012.
3. Лопатіна К.А. Стан та напрями ліквідації проблеми безробіття в Україні // Управління розвитком. – 2011. – №16(113). – С.85-86.
4. Федоренко В.Г. Ринок праці в Україні та економічні тенденції в умовах світової економічної кризи // Економіка та держава. – 2009. – №1. – С. 4-5.
5. Ярова Л. Г. Аналіз рівня безробіття в Україні та напрямки його подолання [Електронний ресурс] / Л. Г. Ярова // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 4.

СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ СОКІВ В УКРАЇНІ

Начичко Ю., Грушева В. – студенти 1 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник – Сілецька Н.В. к.е.н., доцент

Формування ринку соків і сокових напоїв в Україні є важливим елементом функціонування системи роздрібної торгівлі. Особливою проблемою даного напрямку виступають класифікаційні і нормативні ознаки продукту. Сучасна система вимог до продукції максимально наближена до європейської, що дає змогу вітчизняним виробникам конкурувати на міжнародному ринку. Але при цьому, більшість соків і сокової продукції виробляється з імпоротної сировини. Причиною тому є нерозвиненість садових господарств та кліматичні особливості України. В такій ситуації на ринок соків має вплив велика кількість як національних, так і міжнародних чинників

В Україні ринок соків висококонкурентний, при цьому майже вся продукція представлена 4 великими компаніями: PepsiCo, Vitmark, Coca-Cola і Ерлан. Іншим крупним виробником є ТОВ «Галіція», яке дуже активно розвивається в наш час.

Таблиця 1

Структура ринку соків в Україні

Виробник	Доля, %	Торгові марки
PepsiCo	42,4	Sandora, Сандора Ексклюзив, Сандора Сік до сніданку, Сандора Овочевий коктейль, Миколаївський соковий завод, Бонус, Садочок, Сандорик
Vitmark	28,1	«Jaffa», «Чудо Чадо», «Наш Сік», «Джусік», «Соковита», «Просто фрукти»
Coca-Cola	6,4	«Rich», «Добрий», «Botaniq», «BotaniQ Kids»
Ерлан	6,2	«Соки Літо», «Біола»
Інші	16,9	«Чумак», «Галичина», «Ані», «Галіція», «Фільварок» та інші

Споживання соків в Україні не є постійним. За різними даними, в середньому кожний споживач вживає 10-12 літрів соку [1, 4]. Такий показник в країнах ЄС більше втричі, а США – у п'ять разів більше. В цілому ринок соків в натуральному вимірі знижується з 2014 року. Один з найбільших виробників соків і нектарів компанія «Вітмарк-Україна» вказує на скорочення внутрішнього ринку соків в Україні за підсумками 2015 року на 20%, приблизно до 300 млн. літрів порівняно з 2014 роком [4]. За даними досліджень Pro-Consulting, 34% споживачів готові економити на соках і нектарах. У 2016 році попит продовжує знижуватися, лише сегмент бюджетної продукції залишиться відносно стабільним [2].

Регулярно споживають соки (один раз на тиждень) 55% осіб. Раніше даний показник за різними даними складав 65-70%. Незважаючи на складну економічну ситуацію, визначений показник є достатньо високим [3].

Найбільш популярним смаком серед споживачів є сік з апельсинів, що вживають 19% споживачів, далі йдуть яблучний, томатний, виноградний та інші соки. Сировина для більшості з обраних видів може вирощуватися в Україні, що, безсумнівно, дає можливість позитивно дивитися на розвиток національних господарств. Частіше за все споживачі обирають соки за смакові властивості (32%), за корисність (25%), за втамування спраги (17%). Інші фактори мотивації не є визначальними і набирають не більше 10%.

Оцінка смакових властивостей і проведення дегустації виявило цікаві закономірності. Діти (молодше 12 років) частіше обирають суміші соків, іноді з нетрадиційними поєднаннями (наприклад, смородина з лимоном) і не визначають важливість вмісту соку, легко погоджуючись знизити вміст соку за для підвищення солодкості. Споживачі у віці до 45 років обирають моносоки чи традиційні суміші (такі як виноград – яблуко), приділяється увага тому відновлений сік чи прямого віджиму та його вмісту у продукті. Люди старші за 45 років віддавали перевагу 100% яблучному чи апельсиновому соку.

Зниження споживання соків на внутрішньому ринку стимулює шукати можливості експортувати продукцію за кордон. Однак на цьому шляху постає ряд проблем, найважливішими з яких є невідповідність законодавства з технічного регулювання в Україні і ЄС. Подолання цих бар'єрів є необхідним етапом розвитку національних брендів. Виходити на ринок ЄС можливо за 2 напрямками: встановлення договорів з ритейлерами у форматі випуску ВТМ, або преміальної продукції під адаптованим власним брендом. Особливу увагу варто приділити сокам nfc, а також смузі, оскільки різниця між вартістю цих продуктів на внутрішньому і зовнішньому ринку є достатньо суттєвою для отримання виробником прибутку.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Ринок соків, нектарів та соковмісних напоїв. Україна. 2015 рік. [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://www.marketing.net.ua/view_markets.php?num=40891.
3. Вичавити соки. В Україні скорочується випуск соків [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://ua1.com.ua/publications/vichaviti-soki_vukrajini-skorochuetsya-vipusk-sokiv-7439.html.
4. Року пільгового режиму було недостатньо для виходу на ринки ЄС [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://agravery.com/uk/posts/show/seo-vitmark-ukraina-roku-pilgovogo-rezimu-bulonedostatnodla-vihodu-na-rinki-es>.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ХМАРНИХ ОБЧИСЛЕНЬ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ

**Начічко Ю.В.– студентка 1 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник –Кириченко Н.В. к.е.н., доцент**

На даний час все більше уваги приділяється розгляду поточного стану і перспективам глобального розвитку хмарних технологій та сервісів. У цьому контексті спеціально аналізується особливості та динаміка хмарного ринку в Україні. Актуальність цих питань обумовлюється і тим фактом, що в Україні вже існують проекти переходу на хмарні технології ІТ-інфраструктур державних органів.

Швидке вдосконалення та поширення хмарних технологій зараз є одним з тих ключових трендів, що в найближчі 5-8 років помітно вплинуть на глобальний розвиток не лише ІТ-індустрії, але й бізнесу, фінансів, державного управління, медицини, освіти і багатьох інших сфер людського життя. У найрозвиненіших регіонах світу вже прийняті стратегічні рішення та плани дій щодо системного та комплексного розвитку хмарних сервісів, розгорнута відповідна робота. У глобальному вимірі ринок хмарних обчислень стає полем чимдалі жорсткішої конкуренції між провідними світовими ІТ-корпораціями (Google, Yahoo, Amazon, Microsoft, Zoho, Cisco, Symantec, Fujitsu і ціла низка інших). Крупні бізнес-гравці, які ще не мають своєї «долі» на цьому ринку, готуються завойовувати її в найближчому майбутньому.

Згідно із зібраною статистикою споживання, хмарний ринок України, знаходиться на етапі формування попиту і акумулювання первинного досвіду споживання хмарних рішень. Про це говорять мінімальний рівень знання кінцевих користувачів про хмарні обчислення і невисокий рівень проникнення технології. Так, 47 % опитаних ІТ-служб вважають свою обізнаність про хмарні рішення поверхневою, а 88% опитаних керівників зовсім не знайомі з хмарними сервісами. За результатами дослідження, їх вивчають близько половини опитаних керівників ІТ - компаній, 15% вже мають експертизу в цій сфері, а 94% планують працювати на хмарному ринку України. Плани використання хмарних рішень українськими підприємствами, а також інтенсивне освоєння технології ІТ-компаніями створюють потенціал ринку, який демонструватиме експоненціальне зростання, характерне для хмарних ринків розвинених країн.

Перспективи бурхливого розвитку хмарних сервісів в Україні спонукають уважніше розглянути досвід їх застосування в умовах більш «зрілих» ринків і визначити основні переваги та ризики цих технологій в місцевих умовах. По-перше, хмари дозволяють істотно знизити капітальні витрати на побудову центрів обробки даних, закупівлю серверного та мережевого обладнання, апаратних і програмних рішень тощо. По-друге, хмарні технології забезпечують можливість надзвичайно оперативно змінювати конфігурацію корпоративної ІТ - інфраструктури в залежності від поточних потреб,

споживаючи (і купуючи) рівно стільки ресурсів, скільки потрібно на даний момент. По-третє, хмарні сервіси надають можливість в буквальному сенсі носити своє робоче місце з собою – за наявності мобільного термінального пристрою і доступу до Інтернет. По-четверте, постійно розширюється спектр послуг, пропонованих виробниками та провайдерами хмарних рішень.

На даний час у світі склалися чотири основні моделі розгортання хмарних сервісів, які, у свою чергу, відповідають чотирьом стратегіям впровадження: «моє», «наше», «чуже», «моє + чуже»: приватна хмара - хмарна інфраструктура, створена задля обслуговування окремої організації (управління такою інфраструктурою може здійснюватися як власними силами організації (кадри, обладнання, сервіс), так і стороннім провайдером; спільна хмара - створюється і використовується декількома організаціями, які дотримуються однакових принципів при розробці ІТ-інфраструктури, а також з фінансового погляду більш вигідна модель, оскільки експлуатується відразу цілою групою корпоративних користувачів; публічна хмара - принципово загальнодоступною і створюється для великих груп і різних категорій користувачів (така інфраструктура створюється і обслуговується тільки стороннім провайдером; гібридна хмара - інфраструктура, що являє собою ту чи іншу комбінацію трьох попередніх моделей. Основною умовою створення гібридної хмари є взаємосумісність «субхмар», що її складають, перехресну «читабельність» програмного забезпечення, даних. Такі cloud-середовища покликані задовольняти специфічні технологічні та бізнес-потреби: вони дозволяють поєднати прийнятний рівень безпеки та конфіденційності з мінімізацією витрат.

Попри все, є деякі недоліки і ризики хмарних технологій. По-перше, практично абсолютна залежність хмари від підключення до Інтернет, причому – стабільного і, бажано, широкосмугового. По-друге, програми можуть працювати не так швидко і стабільно, як на локальному комп'ютері. Причому тут можлива ціла низка причин: крім «повільного» з'єднання, гальмування роботи може бути викликане, приміром, завантаженістю віддалених серверів чи проблемами на маршрутах обміну даними. По-третє, згадуваний вище недостатній рівень безпеки зберігання та передачі даних, що знову ж таки впливає з самої архітектури хмари.

Утім, якщо організація володіє цінною інформацією, яка не може зберігатися й оброблятися на сторонніх серверах, то в принципі вона може побудувати свою власну приватну хмару. Є очевидним, що при використанні хмарних сервісів (а надто – серверів крупних провайдерів з глобальним охопленням) встановити реальне місцезнаходження бази даних є неможливим в зв'язку з автоматичною міграцією серверів в залежності від завантаження. Так само, неможливо (керуючись їх визначенням в Законі) встановити «третіх осіб», у яких перебувають персональні дані володільця під час їх міграції, чи – тим більше – надати інформацію щодо транскордонної передачі. Верховною Радою України було прийнято «Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення системи захисту персональних даних» № 2836 від 17.04.2013 р., яким передбачені суттєва

модернізація всієї галузевої нормативно-правової бази. Серед іншого, переглянуто саму процедуру реєстрації баз даних. Якщо раніше передбачалась їх безумовна та обов'язкова реєстрація, то тепер необхідно буде лише попереджати Уповноваженого про факт збору/обробки персональних даних, і лише в тому випадку, якщо вони несуть «особливий ризик для прав і свобод суб'єктів персональних даних».

Треба зауважити, що нормативно-правова база «відстає» від темпів розвитку ІТ-сфери не лише в Україні, але й в усьому світі. Проте в ЄС уже розпочато інтенсивну роботу з її модернізації, причому планується відмінити не лише реєстрацію баз даних, але й будь-які обов'язкові попередження про їх збір та обробку. Для України є безумовно доцільним орієнтуватись на цей досвід, у тому числі з метою гармонізації вітчизняного законодавства з європейським. Ще одною регуляторною проблемою, яка виникає разом з розвитком хмарного ринку в Україні є повна відсутність відповідних національних стандартів, які встановлювали б належні вимоги до якості та надійності хмарних технологій і послуг в Україні. У майбутньому, очевидно, потрібна буде їх гармонізація зі стандартами ISO та ЄС.

Отже, сучасні хмарні технології є прогресивним та перспективним рішенням, одним з елементів революційної «третьої ІТ-платформи». Їх швидке поширення зараз є одним з тих ключових трендів, що в найближчі 5-8 років помітно вплинуть на глобальний розвиток. У найрозвиненіших регіонах світу (США, ЄС) вже прийняті стратегічні рішення та плани дій щодо системного та комплексного розвитку хмарних сервісів, розгорнута відповідна робота. Український хмарний ринок, на відміну від ринків США чи ЄС, нині знаходиться у «латентній фазі» розвитку – формування попиту і акумулювання первинного досвіду споживання хмарних рішень, – але за одноставними експертними прогнозами в наступні роки він демонструватиме експоненціальне зростання, характерне для хмарних ринків розвинених країн. Багаторазове збільшення ринку найближчими роками приведе до виникнення нового специфічного і значущого сектору української економіки та інфраструктури.

Список використаних джерел:

1. Про захист персональних даних. Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>

2. GfK Ukraine. DeNovo и GfK Ukraine измерили облачный потенциал Украины. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.gfk.ua/public_relations/partners_news/materials/010936/index.ua.html

3. Волокита А., Мухін В., Стешин В. Специфіка інформаційних систем на основі технології cloudcomputing [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vcndtu/2011_53/29.html

ФОРМУВАННЯ ТА НАПРЯМКИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ АГРАРНОГО РИНКУ

Нонь-Красовська К.С. - студентка 5 курсу ЕФ
Науковий керівник: Федорчук О.М. - к.е.н., доцент

Розвиток агропромислового комплексу України в сучасних умовах глобальних трансформацій доводить необхідність докорінної перебудови всієї системи економічних відносин, яка охоплює виробництво, розподіл, обіг і споживання аграрної продукції. У ринкових умовах виробники аграрної продукції намагаються стати повноправними учасниками аграрного ринку. Однак функціонування цивілізованого аграрного ринку неможливе без створення відповідної інфраструктури, яка забезпечить вільний рух агропромислової продукції, сільськогосподарської сировини, продовольства та засобів виробництва від виробника до споживача.

Сучасна інфраструктура аграрного ринку в Україні знаходиться в стадії формування відповідно до розвитку аграрних відносин у країні. Характерною особливістю становлення інфраструктури аграрного ринку в сучасних умовах є те, що в ній виникло багато посередницьких структур – партнерів агропідприємств, однак назвати їх інституціями інфраструктури можна лише умовно. Такі посередницькі фірми, як правило, не забезпечують прийнятну ціну для виробників, при цьому маючи на цій посередницькій операції значний зиск, а агровиробники втрачають значну частину прибутку. Тому їх зусилля повинні бути спрямовані на встановлення взаємовигідних зв'язків із суб'єктами інфраструктури організованого аграрного ринку та покупцями, що дозволить забезпечити максимальну ціну реалізації продукції з одного боку, й прийнятну ціну для споживачів аграрної продукції – з іншого.

Тому, на наш погляд, інфраструктурою аграрного ринку слід вважати систему інституцій на регіональному, національному та наднаціональному (глобальному) рівнях, які формують взаємовигідні зв'язки між окремими ринками сільськогосподарської та агропромислової продукції, продовольчим ринком, а також кінцевими споживачами аграрної продукції, сприяючи вільному процесу ринкового товарообміну, його прозорості, стабільності, детінізації та забезпечують максимізацію прибутків виробників аграрної продукції та мінімізацію витрат кінцевих її споживачів.

Формування ринкової інфраструктури в АПК України відбувається повільними темпами. Йдеться про створення та забезпечення умов для ефективного функціонування достатньої кількості аграрних бірж, оптових ринків, аграрних палат, агроторгових домів, магазинів, аукціонних торгів племінною та продуктивною худобою, системи цінового моніторингу, торгово-кредитних компаній та інших елементів інфраструктури аграрного ринку.

Важлива роль в організації аграрного ринку належить інституціям ринкової інфраструктури, які покликані виконувати функцію генераторів ринкових цін: біржам, торговим домам, аукціонам, фірмовим магазинам тощо.

Ринкова інфраструктура повинна генерувати цінові сигнали як результат взаємодії попиту та пропозиції. Чим точніше ціни відображають взаємодію, попиту та пропозиції, тим точнішими будуть і управлінські рішення що їх приймають суб'єкти ринкових відносин та органи державного регулювання.

Сучасний стан інфраструктури аграрного ринку не сприяє побудові гармонійних відносин між виробником, посередником, споживачем та державою. Вирішення цієї проблеми можливе лише за умови застосування певного регулюючого впливу з боку держави, який спрямовувався б на інтенсифікацію розвитку інфраструктурних елементів ринку, поглибленням конкуренції у сфері обігу, що допоможе виробникам вільно варіювати каналами розподілу своєї продукції з метою досягнення найбільшої результативності своєї діяльності, а також створення умов, які стимулюватимуть інвесторів вкладати кошти у створення необхідних елементів інфраструктури аграрного ринку. Тому побудова системи розповсюдження сільськогосподарських знань і інформації на означених засадах потребує реформування органів державного управління агропромисловим комплексом, перебудови діяльності навчальних закладів аграрної освіти, науково-дослідних установ аграрної науки з посиленням їх консультативно орієнтованого характеру діяльності, розвитку консультативних підрозділів в агросервісних (обслуговуючих), виробничих та професійних об'єднаннях

Отже, для успішного функціонування ринкової інфраструктури збут сільськогосподарської продукції необхідно на державному рівні створити умови для формування та розвитку інфраструктури аграрного ринку, захисту інтересів сільськогосподарського виробника та споживача, але при цьому ні в якому разі не обмежувати вплив суб'єктів інфраструктури на аграрний ринок. Таким чином, на сьогодні процес формування інфраструктури аграрного ринку в Україні характеризується спонтанним характером та відсутністю системного підходу, що зумовлює необхідність більш активного державного втручання в процеси інтенсифікації створення та розвитку окремих елементів інфраструктури шляхом застосування як прямого, так і опосередкованого регулюючого впливу на суб'єктів аграрного ринку.

Список використаних джерел:

1. Мочерний С.В. Економічна теорія: Посіб. – К.: ВЦ “Академія”, 2003. – 656 с.
2. Попова О. Оптичний прицел // Бизнес. – 2007. – № 37 (764). – С. 129 – 133. – 10 сентября.
3. Формування та функціонування ринку агропромислової продукції (практичний посібник) / За ред. П.Т. Саблука. –К.: ІАЕ, 2000. – 556 с.
4. Швагуляк-Шостак О. Рацпропозиція // Контракти. – 2006. – № 45. – С. 40-41.

ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Падлюк Е.В. - студентка 5 курсу ЕФ
Науковий керівник: Круковська О.В. – к.е.н., доцент

Оцінка ефективності функціонування системи контролю та діяльності його апарату - вельми складна проблема. Методологічне та практичне вирішення її забезпечує основу вишукування найбільш доцільних напрямків удосконалення організації та управління діяльністю служби контролю. Важливе значення при цьому має з'ясування впливу самого контролю на кінцеві результати розвитку виробництва, оскільки у фінансово-господарському процесі взаємодіє безліч чинників. Податковий контроль, як і інші функції управління виробництвом, потребує подальшому підвищенні ефективності. Під ефективністю в широкому сенсі слід розуміти сукупну результативність роботи, дієвість, співвідношення досягнутого результату і поставленої мети, а також досягнення цього результату з меншими витратами часу, сил і засобів, дій системи заходів, що є наслідком певних матеріальних зусиль. Економічна ефективність характеризується порівнянням виробничих результатів з ресурсами, застосовуваними для досягнення цих результатів. Вона розкривається за допомогою таких понять, як результативність і економічність, хоча вони і не повністю характеризують її [1].

Податкове законодавство в кожній країні формується відповідно до цілей її економічної та фінансової політики, з урахуванням сформованої економічної структури і виражає інтереси правлячих кіл або класів. Однак в умовах демократичного суспільства податкове законодавство не може змінюватися часто і довільно, оскільки така довільність загрожує порушенням стабільності економічної системи і перешкоджає нормальному економічному розвитку. Гарантом від непередбачуваного втручання в податкове законодавство є податкова доктрина, яка являє собою узагальнене вираження основних принципів, норм і правил, які є базою в рамках прийнятої загальної фінансово-економічної політики, що зберігають свою силу при всіх поточних змінах податкового законодавства [2].

Податкова доктрина зазвичай відбивається у стабільно і довготривало існуючих державною владою позиціях з таких питань, як:

- роль і значення податків у фінансовій системі країни;
- частка податків у ВВП (ВВП) і в загальній сумі доходів бюджетної системи;
- співвідношення прямих і непрямих податків;
- прогресивність (регресивність) оподаткування;
- форми контролю і нагляду податкових органів за діяльністю платників податків і т.д. [3].

У вузькому розумінні податковий контроль слід розглядати як закріплені правовим чином дії держави в особі уповноважених органів та їх посадових осіб з приводу спостереження за законністю дій підконтрольних

суб'єктів у сфері податкових відносин, спрямовані: на виявлення правопорушень у податковій сфері; запобігання податкових правопорушень; примус до дотримання норм податкового законодавства; відновлення порушених прав як платників податків, так і держави. Податкове право в економічно розвинутому суспільстві слід визначати як сукупність юридичних норм, що встановлюють види податків у державі, порядок справляння і регулюють відносини, пов'язані з виникненням, зміною та припиненням податкових зобов'язань[4].

Побудова ефективної системи податкового контролю, що реалізує на практиці всі необхідні функції державного управління у сфері податкових відносин, необхідно здійснювати з урахуванням не тільки власного накопиченого історичного досвіду, але й досвіду закордонних країн, які до певного моменту сформували ефективні моделі податкового контролю. В практиці створення та функціонування ефективної системи податкового контролю західних країн чимало цінного і корисного. Але при використанні їх досвіду необхідно брати до уваги і об'єктивні умови, в яких створюється і функціонує система податкового контролю: конкретний стан економіки в кожній країні, рівень накопичених багатств і навіть психологічні установки і традиції населення.

Процес реформування податкової системи в нашій державі не завершений, і найбільш активно цей процес торкається саме системи податкового контролю. Однак, невирішеними і досить актуальними залишаються такі аспекти організації податкового контролю, як:

- вдосконалення його правового забезпечення;
- створення ефективної єдиної інформаційно-аналітичної бази платників податків і об'єктів оподаткування;
- вдосконалення системи взаємодії податкових органів з платниками податків та забезпечення ефективного зворотного зв'язку.

Список використаних джерел:

1. Лісовська Л. Податковий контроль у системі оподаткування : зміст та механізм здійснення / Л. Лісовська // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 10. – С. 25–28.

2. Податковий кодекс України : від 02.12.2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13–17. – Ст. 112.

3. Гой В. До питання про організацію окремих видів контролю за діяльністю великих платників податків / В. Гой // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 1. – С. 57–61.

ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ

**Падлюк Е. В. - студентка 5 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник - Сакун А. Ж. к.е.н., доцент**

В Україні поняття “облікова політика” з’явилося в бухгалтерській термінології на початку 90-х років ХХ ст. в результаті перекладу Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Потреба в цьому виникла у зв’язку з відмовою України від жорсткої державної регламентації фінансової звітності та введенням національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, адекватних міжнародним. Відповідно до ст. 1 Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [1], облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності.

Від вдало сформованої облікової політики багато в чому залежать ефективність управління господарською діяльністю підприємства та стратегія його розвитку у тривалій перспективі.

У зв’язку з прагненням українського народу жити і працювати у європейському середовищі, з розвитком міжнародної співпраці, створенням в Україні нових підприємств із залученням іноземних інвестицій, а також виходом існуючих вітчизняних підприємств на міжнародні ринки виникає необхідність подальшого реформування національної системи бухгалтерського обліку. Розвиток та інтеграція економічних процесів зумовила потребу в зіставленні фінансової звітності та гармонізації публічної інформації на міжнародному рівні. Одним із шляхів гармонізації є поступове запровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) до облікової практики окремих категорій суб'єктів господарювання.

В умовах переходу на МСФЗ (МСБО) в Україні велике значення має вивчення міжнародної системи формування облікової політики, розгляд міжнародних стандартів з метою адаптації української системи обліку до міжнародних вимог та принципів організації і ведення бухгалтерського обліку, а також складання та подання фінансової звітності.

Для формування ефективної облікової політики необхідно виокремити такі рівні як державний, проміжний (галузевий, відомчий), локальний (рівень підприємства) в їхньому взаємозв’язку з аспектами облікової політики.

Мегарівень - міждержавна облікова політика, завданням якої є зближення національних систем бухгалтерського обліку з різними країнами. Вона передбачає відповідність національних принципів, методів, способів і процедур ведення обліку загальноприйнятим у світі; уніфікацію форм звітності; трансформацію фінансової звітності згідно з вимогами МСФЗ; коригування звітних даних за допомогою розрахунків; складання нової звітності на основі первинних документів міжнародного зразка та перш за все - стандартизацію,

що полягає у визначенні норм, в межах яких повинні вирішуватись облікові проблеми.

Макрорівень - державна облікова політика, в свою чергу, повинна сприяти визнанню країною міжнародних бухгалтерських стандартів та впровадженню їх у національну систему обліку; вирішенню питань щодо базових принципів та основних засад регламентування обліку; формуванню методологічних підходів до оцінки при складанні фінансової звітності; визначенню окремих елементів технології та організації ведення обліку.

Мікрорівень - облікова політика підприємства, представлена сукупністю дій з формування комплексу методичних прийомів і способів організації та ведення бухгалтерського обліку, яка відповідає особливостям діяльності підприємства та інтересам його власника.

В процесі формування облікової політики МСБО відмічають необхідність брати за основу принципи безперервності діяльності компанії, нарахування, послідовності, суттєвості, сталості.

Однією з особливостей зарубіжної практики обліку є те, що у великих компаніях готуються два варіанти з облікової політики. Перша, яка складається на початку року, є начебто формальною, оскільки служить позначкою діючих національних облікових принципів, відпрацьованих в даній компанії в минулому році, з передбачуваними змінами і уточненнями в наступному році. Друга складається в кінці звітного року перед складанням звітності.

Тобто протягом року на фірмі облікова політика може змінюватись. Тоді як в Україні проголошено принцип незмінності облікової політики протягом року [2, с.14].

В міжнародній практиці для нормативного регулювання питань обрання та застосування облікової політики, відображення внесених до неї змін та розкриття такої інформації у фінансовій звітності передбачено використання окремого стандарту - МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки». Тобто, дотримуючись даних вимог, зважаючи на те, що національне законодавство ґрунтується на міжнародному, бухгалтерській службі під час розробки облікової політики власного підприємства дозволяється керуватися не тільки принципами складання фінансової звітності та вимогами, які прописані в чинних нормативно - правових актах, а й своїми професійними судженнями, орієнтуючись при цьому на схожі операції, наприклад, галузеву специфіку.

Але, все ж таки головне при цьому - сформувати таку облікову політику, з використанням якої фінансова звітність містила б доречно, порівнянну та зрозумілу інформацію, необхідну зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень, яка достовірно відображає фінансовий стан, фінансові результати діяльності та рух грошових коштів суб'єкта господарювання. Тож, необхідно розробити модель облікової політики українських підприємств, що складають звітність за МСФЗ. Доречно буде розробити модель на основі досліджень О. Григор'євої-Дорофєєвої (рис. 1) [3, с. 22].

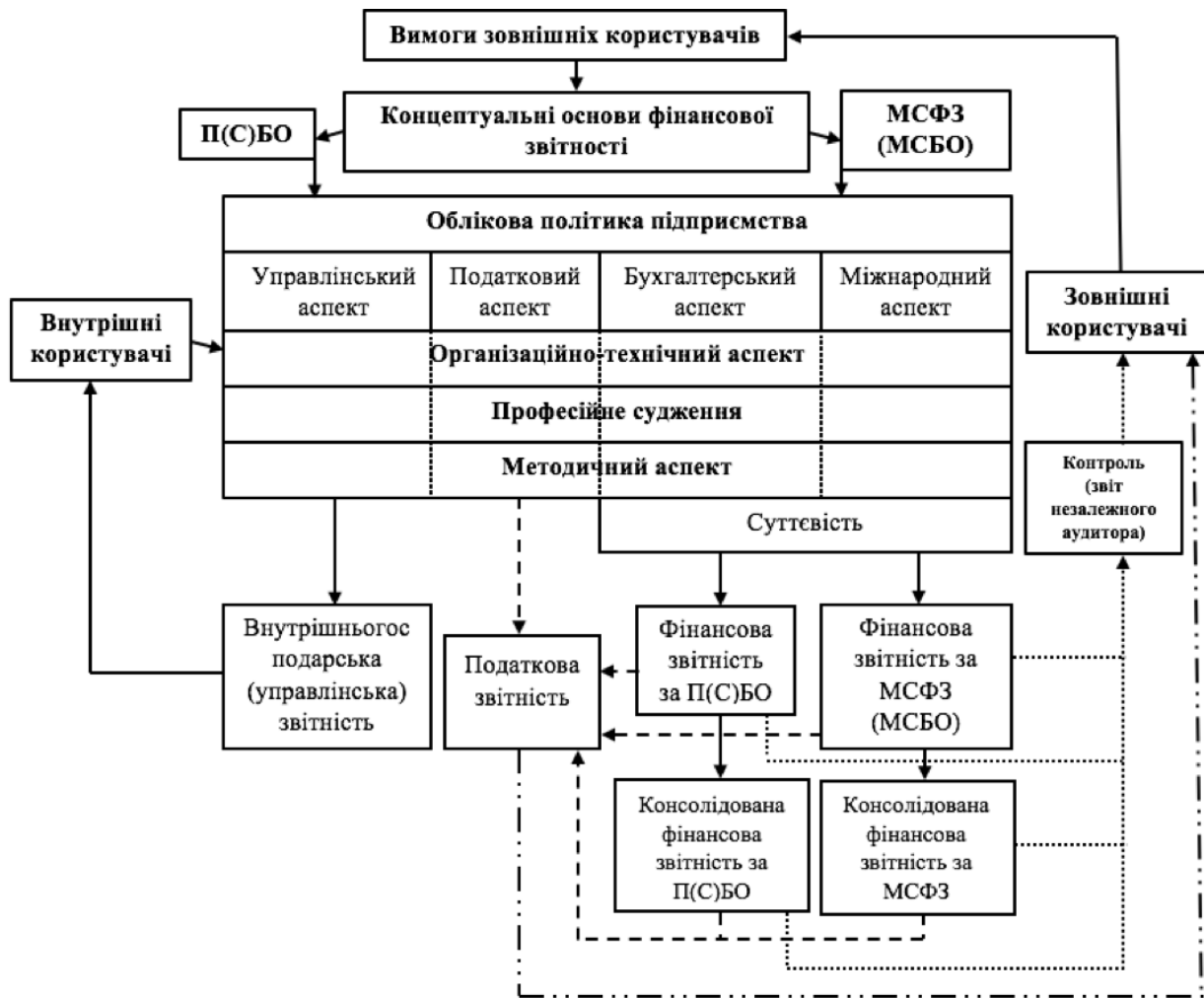

Рис. 1. Модель облікової політики українських підприємств, що складають свою звітність за МСФЗ

Запропонована модель облікової політики українських підприємств забезпечує удосконалення методики та організації процесу формування облікової політики підприємства враховуючи як національну нормативно-правову базу бухгалтерського обліку, так і вимоги міжнародних стандартів фінансової звітності.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України” від 16 липня 1999 року № 996-XIV-ВР (за змінами і доповненнями)
2. Лоханова Н. О. Облікова політика як інструмент управління економічною безпекою компанії / Н. О. Лоханова // Інвестиції: практика та досвід. – 2014. – № 11. – С. 12 – 16.
3. Григорьева-Дорофеева О. И. Формирование учетной политики коммерческих организаций в соответствии с МСФО: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. экон. наук: 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика» / О. И. Григорьева-Дорофеева. – Казань, 2011. – 22 с.

GR-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ВЗАЄМОДІЄЮ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДЕРЖАВИ

**Палажченко В.П. – студент 5 курсу 4 групи ЕФ
Науковий керівник: Губа М.І. - к.е.н., доцент**

Поява держави була зумовлена необхідністю захисту спільних інтересів, а формування великих організацій та корпорацій стало наслідком концентрації ресурсів у окремих суб'єктів. Поступовий відхід від державної форми власності як домінуючої в економіці став важливим фактором перенесення центру економічних повноважень на користь корпоративного сектору.

У результаті, розбіжності між корпораціями та державою суттєво поглибилися, а на сучасному етапі розвитку взаємодія між ними набула принципово нового забарвлення. Мова йде насамперед про участь організацій в процесі забезпечення громадян суспільними товарами та послугами.

Тісний зв'язок між представниками корпоративного світу та державою можна побачити як у країнах з глибокими демократичними традиціями, так і в країнах з перехідними економіками. Він особливо яскраво проявляється в умовах економічних криз, коли держава активно втручається в економічні процеси. В свою чергу сучасну економіку можна однозначно охарактеризувати як економіку інформаційну. Отже, виникає питання про можливості взаємного впливу корпоративних стратегій та економічної політики держави в умовах посилення ролі інформації.

Держава є важливим суб'єктом фінансових відносин, оскільки, крім виконання контрольної функції бере участь у створенні та розподілі створеної вартості. Отже, корпорації змушені мати справу не тільки з конкурентом на ринку, а й із суб'єктом, який здійснює контроль за їх фінансовою діяльністю. З метою впливу на фінансовий стан корпорацій держава використовує цілий ряд інструментів. У свою чергу, корпорація намагається якомога ефективніше захистити свої власні інтереси у відносинах із державою, що потребує побудови відповідної системи комунікацій.

Сутність GR-управління проявляється в цілеспрямованому управлінні такими комунікаціями. Фактично в умовах посилення ролі інформації як економічного ресурсу GR-менеджмент стає невід'ємною складовою корпоративного стратегічного менеджменту.

Якщо основною метою діяльності корпорації є отримання прибутку і задоволення інтересів заінтересованих осіб, то призначення держави полягає в реалізації суспільного інтересу, насамперед це — забезпечення виробництва суспільних товарів та послуг і справедливого розподілу доходів у суспільстві.

Згаданий процес управління стратегічними комунікаціями з урядовими установами може відбуватися прямо або опосередковано (із залученням третіх сторін). Залежно від стадії формування та функціонування урядових структур процес GR-управління можна розділити на попередній (на стадії передвиборчої кампанії) та поточний (коли урядові структури вже сформовані). Хоча

визнаємо, що поділ за вказаною класифікаційною ознакою є доволі умовним, оскільки GR-управління є процесом активним за своєю суттю та безперервним. Залежно від методів, які використовуються представниками корпоративного бізнесу, управління стратегічними комунікаціями може бути легальним і протизаконним (використання підкупу державних службовців). На останній аспект звернемо особливу увагу — саме через існування протизаконного впливу організацій на діяльність державних структур доволі часто серед пересічних громадян культивується негативне ставлення до GR-менеджменту.

У демократичному суспільстві участь політичних партій виборчій кампанії передбачає наявність значних фінансових ресурсів. Окрім публічних фондів, джерелами фінансування передвиборчих кампаній можуть бути внески членів партій, доходи від реалізації власної продукції партії (буклети, книжки і т. п.).

З метою виключення можливості впливу корпорацій через надання фінансової допомоги кандидатам на виборах у Франції у 1990 р. було прийнято закон, яким запроваджувалися обмеження на фінансування компаніями політичних партій, якщо такі внески безпосередньо пов'язані з реалізацією цілей корпорацій. Також було введено обмеження на обсяги фінансової допомоги, яку можна було надати [1, с. 24].

В умовах верховенства права в державі корпорації мають також можливість у судовому порядку оскаржувати дії та нормативно-правові акти, прийняті державними органами. Об'єктом оскаржень можуть бути питання як запровадження певних адміністративних обмежень, так і введення податків чи обов'язкових зборів. Лобіювання є однією з найефективніших форм GR-управління, оскільки дозволяє на етапі формування нормативно-правових документів вплинути на рішення окремих політиків та державних службовців. Лобіювання можна визначити як вплив на формування державної політики з метою регулювання діяльності уряду та законотворчого процесу [2, с. 17]. При цьому корпорації можуть діяти або безпосередньо, або через залучення професійних лобістів.

Вплив на думку зацікавлених груп є важливою передумовою реалізації запланованих заходів корпораціями та їх представниками в законодавчих і виконавчих органах влади. Активна рекламна кампанія дає можливість сформувати в суспільстві необхідний позитивний імідж для окремих корпорацій чи їх менеджерів. Здебільшого йдеться про намагання рекламодавців спростувати вже існуючі негативні настрої. Особливо активно такі інструменти використовуються корпораціями, які через характер своєї діяльності завдають шкоди навколишньому середовищу або здоров'ю громадян.

Іншою дієвою формою налагодження відносин з урядовими структурами є використання значних пожертв з метою отримання необхідних дозволів та сприяння. Прикладом такої поведінки є фонд Б. Гейтса, який здійснює масштабні інвестиції в поширення генетично модифікованих зернових.

Формування необхідної думки в суспільстві та створення позитивного іміджу для корпорацій відбувається за активного залучення представників наукового світу. Саме наголос на науковому підґрунті рекомендацій і рішень,

які надходять від корпорацій, робить їх надійними та такими, що не викликають вагомих нарікань у суспільстві. У світовій практиці тісного співробітництва корпорацій та наукового світу слід виділити фонди Рокфеллера та Карнегі, які своїми дослідженнями визначали не тільки позицію офіційних представників влади, а й сприяли реформуванню навчальних програм у навчальних закладах США і світу [3].

Взаємодія корпорацій та урядових органів відбувається за допомогою різних форм GR, що дає можливість досягти найбільшого ступеня реалізації інтересів перших і змушує останніх враховувати їх при розробці політики та прийнятті нормативно-правових актів. Зокрема, активно використовується спонсорська допомога на користь політичних партій на виборах, залучаються професійні лобістські організації та представники наукових кіл, фінансуються PR та рекламні кампанії та ін. Все це дозволяє корпораціям впливати як на позицію пересічних громадян, так і на політику цілих урядів.

В Україні спостерігається абсолютно відмінна ситуація — вплив крупних суб'єктів бізнесу (насамперед, провідних фінансово-промислових груп) існує, при цьому, він, як правило, приховується і доволі часто реалізується за допомогою протизаконних методів. У той же час, провідні вітчизняні фінансово-промислові групи використовують широкий спектр методів впливу на державну політику, проте часто вдаються до маніпулювання суспільною думкою, залежно від політичних уподобань.

Відповідно на сучасному етапі можна говорити про використання GR-менеджменту на рівні провідних українських корпорацій, проте з суттєвими відмінностями від закордонної практики, насамперед, в частині цілеутворення — доволі часто мова йде не про синхронізацію стратегій держави та корпорацій, а повне ігнорування інтересів держави.

Подальший розвиток GR-менеджменту в Україні слід пов'язувати в першу чергу з розвитком інформаційного суспільства в нашій країні, посиленням прозорості державної політики та транспарентності корпоративного сектору.

Список використаних джерел:

1. Financing political parties and election campaigns — guidelines. — Council of Europe Publishing, 2003.
2. Zetter L. Lobbying. The Art of Political Persuasion / Lionel Zetter. — Harriman House Ltd., 2011.
3. Think Tanks Traditions. Policy research and the politics of ideas / edited by Diane Stone and Andrew Denham. — Manchester: Manchester University Press, 2004.

РОЗВИТОК ОВОЧІВНИЦТВА В СЕЛЯНСЬКИХ (ФЕРМЕРСЬКИХ) ГОСПОДАРСТВАХ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

**Панідіна В.А. - студентка 5 курс 2 групи ЕФ
Науковий керівник –Аверчева Н.О. к.е.н., доцент**

Овочівництво - це галузь рослинництва, основним завданням якої є вирощування овочевих культур і забезпечення населення продукцією на рівні науково обґрунтованих норм споживання у свіжому та переробленому вигляді.

Основна цінність овочевої продукції полягає в тому, що вона містить вуглеводи, ефірні олії, вітаміни, ферменти, мінеральні солі та інші цінні харчові речовини. До складу овочів входять такі вітаміни як: А, В, В1, В2, С, Р, РР та інші, нестача яких в організмі людини викликає важкі порушення. Наприклад, 50 г моркви або солодкого перцю забезпечує добову потребу людини у вітаміні А, 13 г брюссельської капусти - у вітаміні С [2].

Овочі ще цінні й тим, що вони придатні для технічної переробки - виготовлення консервів та соків, квашення, соління, сушіння, що дає змогу зберігати їх тривалий час, перевозити на будь-які відстані та значно розширити асортимент продукції.

Але останнім часом відбулося значне скорочення виробництва овочів у сільськогосподарських підприємствах, що спричинене високою капітало- та трудомісткістю виробничих процесів, необхідністю використання сучасних систем зрошення, комплексу технологічного забезпечення, сучасних машин. Тягар розвитку галузі перейшов до сектора домашніх господарств, які мають ринкову орієнтацію, швидко адаптуються до його вимог, впроваджують «зелений конвеєр» та подовжують терміни реалізації свіжих овочів завдяки термінам посіву та закритому ґрунту.

Галузь овочівництва універсальна і розвивається в різних категоріях господарств – від агропромислових фірм, які мають можливості впровадження сучасних технологій у виробництво і переробку, до домашніх господарств, які вирощують овочі для задоволення внутрішніх потреб, використовуючи ручну працю. На нашу думку, виробництво овочів набуде подальшого розвитку у фермерських господарствах.

Після проведення ряду реформ, зокрема паювання земель сільськогосподарських підприємств, відбувалося активне формування сектора селянських (фермерських) господарств. На Херсонщині у 2015 р. їх кількість була 3195, що на 255 (8,7%) більше, ніж у 2010 р. Загальна площа їх землекористування –185,5 тис. га, сільськогосподарських угідь – 181,3 тис. га, ріллі – 164,7 тис. га.

Активніше селянські (фермерські) господарства створювалися в перші роки проведення аграрної реформи (1991-1993 рр.), після прийняття закону «Про селянське (фермерське) господарство». У наступні роки цей процес загальмувався, що зумовлено рядом причин, головна з яких - відсутність у бажаючих створити фермерські господарства власних і кредитних коштів на

придбання необхідних засобів виробництва та обмежені можливості держави надати їм у цьому допомогу. Дослідження свідчать, що для створення фермерських господарств потрібно у 3-4 рази більше інвестицій у розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь порівняно з господарствами з колективною формою господарювання.

Більшість фермерів Херсонської області віддають перевагу виробництву зернових. Це пов'язано з меншою трудомісткістю та ризиком вирощування цієї культури. Фермерські господарства тільки семи районів (Білозерського, Бериславського, Голопристанського, Каховського, Новотроїцького, Скадовського та Цюрупинського) займаються виробництвом овочів, відводячи під них в середньому від 5 до 50 га. Перевага віддається раннім помідорам, огіркам, капусті, баклажанам та перцю.

Нами було проведено опитування членів фермерських господарств «Гриндлейн» Цюрупинського району, «Курінь» та «Династія» Білозерського району, «Сокіл» Голопристанського району, «Промінь» Скадовського району. На основі одержаних даних були зроблені наступні висновки.

Овочівництво в фермерських господарствах має досить високу рентабельність. Наприклад, середній рівень рентабельності ранньої капусти та помідорів дорівнює відповідно 375% та 221%. Прибутковість середньостиглих помідорів дещо менша, але висока дохідність - 10 тис. грн. з 1 га, рівень рентабельності 80-100%.

Виробничі витрати на 1 га посівів овочів на рівні 7-7,2 тис. грн. Найбільшу питому вагу серед них займають витрати на паливно-мастильні матеріали (32,5%) та на оплату праці (21,3%), амортизаційні відрахування (15,5%), затрати на придбання засобів захисту рослин (7%), добрив (6%). На сплату електроенергії, що використовується для поливів томатів, середнє фермерське господарство витрачає на 1 га 5,8% всіх витрат, 4,8% - на опалення теплиць із розсадою, поточний ремонт техніки займає у виробничих витратах на 1 га 1,9%, а непередбачувані затрати - 2,9%. Витрати на насіння залежать від сорту і складають на 1 га - 3%. Урожайність томатів на рівні 400-700 ц/га. Виробнича собівартість 1 ц в середньому складає 7-10 грн., повна собівартість - 9,5-12,5 грн.

Реалізація фермерами овочевої продукції на 90% відбувається прямо з поля, що суттєво знижує ціну реалізації та, відповідно, ефективність вирощування овочевих. Серед існуючих каналів збуту овочевої продукції найефективнішими вважаються ринки центральних та західних областей України (особливо це стосується ранньої капусти, редису, томатів, огірків), далі йдуть обласний ринок, оптовий ринок «Неждана» Цюрупинського району (с. Великі Копані). Середньостиглі огірки та помідори, некондиційну продукцію збувають на консервні заводи.

Серед існуючих фермерських господарств слід виділити в окрему групу ті, що широко застосовують оренду земельних часток чи земельних ділянок і майнових паїв членів колективних сільськогосподарських підприємств. Часто їх називають приватно-орендними підприємствами, приватно-орендними

агрофірмами тощо. Такі підприємства не являють собою самостійну організаційно-правову форму господарювання, а є одним з видів приватних підприємств, у даному випадку - селянських (фермерських) господарств, які тією чи іншою мірою здійснюють свою діяльність з використанням орендованих засобів виробництва, зокрема землі. Позитивною рисою таких господарств є те, що при цьому значною мірою зберігається велике виробництво, яке мало місце до цього, тобто у колективних сільськогосподарських підприємствах. Зокрема, зберігаються сівозміни. Разом з тим у даних випадках створюються принципово нові підприємства, власником кожного з яких стає одна особа (а може бути і кілька), яка здатна взяти на себе повну відповідальність за ризик господарювання. Це - один із можливих шляхів формування ефективних власників на селі, здатних найраціональніше використовувати землю та інші засоби виробництва.

Прикладом такого господарювання є фермерське господарство «Едельвейс» Каховського району Херсонської області. Площа господарства складає 200 га, з них 35 га були одержані фермером та його сім'єю на земельні паї, інша земля - орендована. Серед овочевих культур підприємство віддає перевагу огіркам, які займають 22 га. Причиною такого вибору є вигідна співпраця із ЗАТ «Чумак», що надає матеріальну та іншу допомогу (насіння, засоби захисту рослин, добрива, паливно-мастильні матеріали, допомагає в придбанні системи крапельного зрошення) господарству у вирощуванні цієї культури. Господарство, своєю чергою, гарантує консервному заводу поставку в строк якісної сировини – кожний рік господарство реалізує на завод 450-480 тонн огірків. Слід відзначити, такі випадки співпраці фермерських господарств з консервними підприємствами в області, на жаль, поодинокі.

Таким чином, у процесі реорганізації аграрного сектора АПК можуть створюватись господарські структури двох видів: одні мають на меті здійснення підприємницької діяльності, інші - передавання створеного підприємства в оренду.

Список використаних джерел:

1. Болотських О.С. Овочівництво України / О.С. Болотських - Харків: Орбіта, 2001.- 1088 с.
2. Барабаш О.Ю. Овочівництво [Підручник] / О.Ю. Барабаш - К.: Вища шк., 1994.-374 с.
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agroua.net/economics/documents/category-118/doc-185/>.
4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.propozitsiya.com/?page=149&itemid=2521&number=81>.
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://udau.edu.ua/index.php?pid=373>.

РОЗВИТОК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ ВАРТОСТІ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ

**Панідіна В.А. – студент 5 курсу ЕФ
Науковий керівник –Танклевська Н.С. д.е.н., професор**

Розвиток світової банківської сфери у сучасних ринкових умовах характеризується рядом чинників, вплив яких є вирішальним на ефективність діяльності банківських установ. Дані фактори безпосередньо пов'язані з: нещодавною зміною форми господарювання для всіх банків на публічне акціонерне товариство, що може відносно недалекому майбутньому стати причиною для виходу банків на фондовий ринок та оцінки їх акцій; значною конкуренцією на ринку банківських послуг в Україні та необхідністю підвищення капіталізації бізнесу; високим рівнем присутності іноземних інвесторів у загальному обсязі активів вітчизняної банківської системи; необхідністю впровадження нових форм управління діяльністю банків та ін. Зазначені тенденції підкреслюють актуальність та обумовлюють підвищення наукового інтересу вчених до проблем оцінки вартості банківського бізнесу. Крім цього, підвищена увага до проблем оцінки вартісних характеристик банківської діяльності пояснюється зростаючою необхідністю врахування не тільки сукупності матеріальних активів банку, а й таких вагомих компонентів його діяльності, як якість системи управління ризиками, ділова репутація, імідж, клієнтська база, тощо. Комплекс зазначених складових формує об'єкт дослідження – банківський бізнес, специфічні особливості вартості якого потребують подальших досліджень.

Метою дослідження є розширення та змістовне доповнення існуючих науково-методичних підходів до проблем оцінки вартості бізнесу банку з урахуванням систематизованих автором специфічних особливостей ведення банківського бізнесу.

Для кожного виду організації існують свої особливості оцінки її вартості. Отже, і для комерційного банку, як одного з найбільш важливіших суб'єктів фінансового ринку, є свої особливості, що впливають на його вартість. Значення вартості особливо для банківського бізнесу стає все більш вагомим, а у фінансовому управлінні перетворюється на основний індикатор розвитку банку. Перш, ніж перейти до дослідження проблеми управління вартістю банку, необхідно визначити специфіку даного поняття, фактори які впливають на цю вартість. Досліджуючи вартість банку, слід зазначити, що банківський бізнес, як специфічний вид бізнесу, має власні особливості, які визначають його вартість (табл. 1).

Систематизація поглядів науковців щодо особливостей формування оцінки вартості банківського бізнесу

Автор	Особливості оцінки вартості банківського бізнесу
М. Адамс, М. Рудольф	Відмінність вартості банку від вартості інших суб'єктів господарювання визначається чотирма факторами: особливості регулювання банківського сектора, створення прибутку внаслідок як активних, так і пасивних операцій, підвищений кредитний ризик, залежність від процентних ставок
А. Г. Грязнова, М. А. Федотова, С. А. Ленская[1]	Вартість банку, окрім вищезазначених факторів, визначається значною часткою позикових ресурсів, специфікою бухгалтерського обліку та складністю в здійсненні та оформленні ряду операцій
А. Дамодаран [2]	Визначальним для вартості банку є особлива роль банківського боргу, який для банку, на відміну від інших суб'єктів господарювання, є сировиною для надання послуг. Значний вплив на вартість банку справляє той факт, що зазвичай банк сплачує більше дивідендів, ніж виробниче підприємство.
І. Б. Івасів [3]	Вартість банку – вартість власного капіталу банку, яка враховує його майбутні грошові потоки
Т. Коупленд	Під вартістю банку доцільно розуміти вартість акціонерного капіталу, яка виходить з показників чистого грошового потоку з урахуванням оцінок термінальної вартості, продискованих за допомогою середньозваженої вартості саме власного капіталу
І. А. Ніконова, Р. Н. Шамгунова [4]	Зростаюча роль банку як виробника фінансових послуг і суттєва роль нематеріальних активів значною мірою впливають на формування вартості банківського бізнесу
П. Роуз [5]	Вартість банку є похідною від двох взаємопов'язаних характеристик: прибутковості та ризик

Синтезуючи вищевикладені підходи зарубіжних та вітчизняних вчених, до релевантних факторів впливу на вартість можна віднести: особливості державного регулювання банківського сектора; особливості формування доходів банків; значна ризикованість банківського бізнесу; структура активів банку; висока ліквідність активів банку; особлива роль боргу банку; довірчі відносини між банком та його клієнтами та ін.; підвищена виплата дивідендів; висока залежність від процентних ставок; особливості трансфертного ціноутворення в банках; суттєва роль нематеріальних активів та інших.

На сьогоднішній день в економічній системі банки відіграють центральну роль, тому держава приділяє багато уваги регулюванню цієї сфери. Сьогодні до банків висувуються вимоги щодо відповідності капіталу тим ризикам, які він бере на себе. Дана політика виправдовується тим, що клієнти банку на рівні із самим банком несуть ризики, а отже, державі слід створити певні гарантії для покриття такого ризику. Центральні банки різних країн виділяють цілу сукупність ознак стабільності банку. До таких належать: адекватність рівня капіталу ризику, який несе банк; платоспроможність; ліквідність балансу; якість капіталу.

За таких умов власний капітал банку набуває значення «подушки безпеки», а його вартість змінюється. Таким чином, той факт, що центральні банки різних країн зазвичай здійснюють сильне втручання в банківський сектор

і встановлюють чіткі нормативи діяльності банків, усе це впливає на вартість банку та виділяє її з-поміж вартостей інших видів бізнесу.

Слід зауважити, що сама структура балансу банку виділяє його серед інших видів економічної діяльності, а отже, впливає на його вартість. Тут можна сказати, що зазвичай ризиків на балансі банку значно більше, ніж на балансі промислового підприємства, оскільки частка зобов'язань банку в його пасиві зазвичай вище, ніж у пасиві підприємств. Проте необхідно зауважити, що і ліквідність активів банку вища, ніж ліквідність активів підприємства, оскільки банк розпоряджається фінансовими активами, промислове підприємство – матеріальними. Таким чином, поняття «вартість банку» передбачає, що матеріально така вартість підкріплена значними високоліквідними активами та має бути зважена на високий рівень ризикованості банківського бізнесу.

Об'єктивна потреба у визначенні вартості банківських структур в Україні, на відміну від світового досвіду функціонування банківського сектора, сформувалася відносно недавно, що пояснюється досить молодим віком національної банківської системи. Перманентно зростаючий рівень конкуренції на ринку фінансових послуг за останні роки, активна участь іноземних інвесторів у капіталі системи українських банків, що здебільшого передбачає купівлю вітчизняних банків, обумовили суттєве підвищення наукового інтересу до цієї проблематики останнім часом. На нашу думку, розгляд питання вартості бізнесу лише з позиції відносин купівлі-продажу банку є неповним та економічно необґрунтованим. Додатково до зазначених аспектів вартість банківського бізнесу повинна досліджуватись у контексті інформаційного середовища, тобто з позиції важливого інформативного комплексного показника, який становить інтерес для широкого кола контрагентів та дає оцінку ефективності менеджменту, успішності, стійкості, інвестиційної привабливості банку. Саме такий підхід створює можливість розгляду зростання вартості банківського бізнесу як інтегрального індикатора успішності діяльності банку.

Список використаних джерел:

1. Грязнова А. Г. Оценка бизнеса / А. Г. Грязнова, М. А. Федотова, С. А. Ленская. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 512 с.
2. Дамодаран А. Инвестиционная оценка: инструменты и методы оценки любых активов / А. Дамодаран / Пер. с англ. – [2-е изд., испр.]. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2005. – 1341 с.
3. Івасів І. Б. Економічна модель аналізу результативності управління в контексті вартісно-орієнтованого банківського менеджменту / І. Б. Івасів // Фінанси, облік і аудит. – 2009. – № 14. – С. 88 – 101.
4. Никонова И. А. Стратегия и стоимость коммерческого банка // И. А. Никонова, Р. Н. Шамгунова. – 2-е изд. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2005. – 304 с.

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ВИРОБНИЧО-ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Пантюк К.І. – студент 6 курсу ЕФ
Науковий керівник – Рунсак А.В. д.е.н., професор

Збут – це складова частина маркетингової діяльності підприємства, яка складається з цілісного процесу доведення продукції до кінцевого споживача шляхом використання маркетингових заходів щодо вивчення потреб, формування та стимулювання попиту на продукцію підприємства для задоволення потреб споживачів та отримання прибутку.

Роль збуту в діяльності підприємства полягає в наступному:

1) збут є продовженням виробничої діяльності, не просто зберігає створену, а й створює додаткову споживчу вартість і вартість товару, тим самим збільшує його загальну вартість;

2) збут направлений на комерційне завершення маркетингової та речове завершення виробничої діяльності підприємства; одночасно виявляє, формує та реалізує не тільки конкретні економічні підсумки його діяльності, а й конкретні потреби конкретних споживачів. Тобто, будучи однією з найважливіших підприємницьких функцій виробничого підприємства, він не тільки втілює його корпоративну місію, а й в означеній мірі визначає її;

3) збутова діяльність є одним із джерел конкурентної переваги як товару, так і підприємства в цілому [1].

Метою збутової діяльності є реалізація довгострокових рішень щодо забезпечення потрібного обсягу продажу продукції підприємства з визначеною прибутковістю за рахунок задоволення потреб споживачів. Збут продукції для підприємства важливий з ряду причин: обсяг збуту визначає інші показники підприємства (величину доходів, прибуток, рівень рентабельності). Крім того, від збуту залежать виробництво й матеріально-технічне забезпечення. Таким чином, в процесі збуту остаточно визначається результат роботи підприємства, спрямований на розширення обсягів діяльності та отримання максимального прибутку. Щоб збут виробленої продукції був стабільним, необхідно вивчати тенденції розвитку попиту, причому не тільки в своєму сегменті ринку, але і як мінімум, в суміжних. Також потрібно відстежувати розвиток конкурентів, просувати свої товари на ринок за допомогою певних стратегій та реклами, вчасно вловлювати сигнали ринку, словом, робити все те, що в умовах планової економіки було необов'язковим і що включається в поняття «маркетинг».

Комерційна діяльність по збуту продукції на підприємстві дуже багатогранна, вона починається з координації інтересів підприємства-виробника з вимогами ринку. Виробник продукції зацікавлений в зниженні витрат виробництва, а це можливо досягти при великих обсягах виробництва і невеликій номенклатурі продукції, що випускається. Однак ринок вимагає іншого: споживачі зацікавлені у великому виборі якісної, різноманітної продукції з різними споживчими властивостями за прийнятною ціною. В остаточному підсумку виробнича програма підприємства, номенклатура, якість

продукції повинні визначатися доходами й платоспроможним попитом споживачів: підприємств, фірм та населення [2].

Збутову політику фірми-виробника продукції слід розглядати, як цілеспрямовану діяльність, принципи і методи, здійснення якої покликані організувати рух потоку товарів до кінцевого споживачеві. Основним завданням є створення умов для перетворення потреб потенційного покупця в реальний попит на конкретний товар. До числа таких умов відносяться елементи збутової політики, капітали розподілу (збуту, товароруху) разом з функціями, якими вони наділені.

Основними елементами збутової політики є наступні:

- транспортування продукції – її фізичне переміщення від виробника до споживача;

- доробка продукції – підбір, сортування, зборка готового виробу та інше, що підвищує ступінь доступності й готовності продукції до споживання;

- зберігання продукції – організація створення та підтримка необхідних її запасів;

- контакти зі споживачами – дії з фізичної передачі товару, оформленню замовлень, організації платіжно-розрахункових операцій, юридичному оформленню передачі прав власності на товар, інформуванню споживача про товар і фірму, а також збору інформації про ринок [3].

Система збуту продукції – ключова ланка логістики збуту і свого роду фінішний комплекс у всій діяльності фірми зі створення, виробництва і доведення товару до споживача.

Отже, виробничо-збутова діяльність спрямована на підвищення ефективності підприємства, тому що в сфері збуту остаточно виявляються всі зусилля маркетингу по підвищенню прибутковості. Пристосовуючи збутову мережу під споживача, підприємство має більше шансів вистояти в конкурентній боротьбі, саме в даній сфері підприємець знаходиться ближче до покупця.

Список використаних джерел:

1. Болт Д. Практическое руководство по управлению сбытом: Пер. с англ. / Д. Болт – М.: Экономика, 2001. – 268 с.

2. Герасимчук В. Г. Маркетинг / В. Г. Герасимчук. – К. : Вища шк., 2012. – 327 с.

3. Левицький В.В. Дослідження складових організаційно-економічного механізму збуту продукції / В.В. Левицький // Науковий вісник Буковинської державної фінансової академії: збірник наукових праць. — 2011,- №4 (17). — с. 185-190.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ БДЖІЛЬНИЦТВА

**Пасєчко Д.-В. Д. - студент 4 курсу 1 групи БТФ
Науковий керівник - Аверчева Н.О. к. е. н., доцент**

Бджільництво - одна з прибуткових галузей сільського господарства, що має високий експортний потенціал (7,8 тис. т на суму 18,8 млн.\$, експорт зріс на 25,7% за обсягом і на 20% за доходом). За умов правильно налагодженої організації праці та технології у бджільництві можна досягти 100% рентабельності. Це обумовлює високу зацікавленість у цій галузі з боку сільського та міського населення [1].

Україна за валовим обсягом виробництва меду займає п'яте місце у світі [1]. Динаміка виробництва меду свідчить про те, що кількість виробленого меду збільшилась порівняно з 1990 р.

Так було вироблено т, у 1990 році - 50858, 2000 - 52493, 2005 - 71462, 2010 - 70873, 2015 - 63615 (дані за 2015 рік без урахування АР Крим). У Херсонській області було вироблено т, у 1990 році - 1729, 2000 - 570, 2010 - 1686, 2015 - 854. Рівень виробництва меду свідчить про поступовий спад виробництва з 2011 р. Це обумовлено тим, що господарства відмовляються від бджільництва на користь менш трудомістких галузей. Медопродуктивність однієї сім'ї в Україні (2015 р.) - 23,6 кг, в області - 18,3 кг. Середня ціна меду в Україні - 52,8 грн, в області - 60 грн. При нормі споживання - 3,6 кг, в області виробляють 4,2 кг на душу населення [1].

На розвиток бджільництва впливають такі показники: купівельна спроможність населення (відстань до великого міста), розмір земельної ділянки (оптимально 1,01 га і більше), відстань до кордону (орієнтація на експорт) [1].

Особливостями даної галузі є: сезонність виробництва, значний асортимент продукції (мед, віск, прополіс, пилок, маточне молочко, апітоксин, трутневий гомогенат личинок, бджолині сім'ї та матки), запилення рослин та значне підвищення їх врожайності, кочівлі від однієї рослини зеленого конвеєру до іншої.

Основними чинниками ефективності функціонування бджільництва є: породи бджіл, зелений конвеєр, застосування сучасних засобів управління процесом виробництва. В українському бджільництві намічаються певні проблеми: внаслідок відсутності ефективною селекційно-племінної роботи погіршується породний склад; більшість продукції виробляється у малих (до 50 бджолосімей) господарствах, а частка господарств з чисельністю бджолосімей понад 100 сімей, які можуть забезпечити науково-обґрунтоване виробництво – незначна; розроблені винаходи та інновації не впроваджуються у практичне виробництво, відсутня цілісна підтримка пасічників з боку держави [1].

Мета дослідження - оцінити напрями та ефективність впровадження у виробництво сучасних наукових розробок.

Штучне осіменіння набуло поширення у світі, особливо в Польщі [2]. В Україні штучне осіменіння впроваджують поодинокі ентузіасти, країна не виробляє інструменти для здійснення осіменіння, відсутні спеціальні курси з підготовки фахівців [2].

На основі вивчення результатів досліджень нами зроблено висновок, що оцінити та підтвердити показниками штучне осіменіння складно. Однак у перспективі вона має значний економічний ефект, оскільки ведення цілеспрямованої племінної роботи сприяє покращенню продуктивних якостей породи, створенню нових високопродуктивних ліній [2]. Крім того, штучне осіменіння дозволяє застосовувати точкову (лише на одній пасіці) гібридизацію з метою одержання ефекту гетерозису. Гібридизацію активно застосовують у Польщі. Доцільно застосовувати метод осіменіння розроблений працівниками НУБіП у 1997 р., тому що в результаті зменшується відхід маток, підвищується рівень заплідненості [2].

Австралійська технологія Nive Flow дозволяє одержувати мед без медогонки, оскільки він самотічно витікає з вулика, це пов'язано з особливою конструкцією сот, які розкриваються при повертанні крану [3]. Переваги, порівняно з традиційним відкачуванням меду, даної технології наступні:

- зменшуються затрати капіталу на придбання та амортизацію пасічного обладнання (медогонка, пасічна виделка, фільтри для меду);
- зменшується трудомісткість виробництва, оскільки не потрібно діставати рамки, знімати з них печатку, ставити у медогонку, повертати пусті рамки у вулик;
- зменшується вірогідність агресивної поведінки бджіл;
- бджоли уникають стресу, що супроводжує традиційний збір меду.

Вартість даного обладнання складає 230-340\$ (6200-9150 грн) у залежності від комплектації [3]. У той же час вартість великої медогонки на 16 рамок складає 32 тис. грн, якісний медовий фільтр - 200 грн, пасічна виделка - 70 грн. Одна така медогонка може викачувати мед одразу з кількох вуликів і достатньо лише однієї для забезпечення потреб великого господарства (100 сімей і більше). Тому з огляду на значний курс долара та відносно дешевизну традиційного пасічного обладнання дана система не буде економічно доцільною для вітчизняного пасічника. Втім, через кілька років, внаслідок зменшення попиту та здешевлення виробництва, вартість установки може значно зменшитися.

Ефективним способом теплоізоляції вулика є метод запропонований Л. І. Вередом - з використанням термоплівки, яка має високі теплоізоляційні якості, не шкідлива і відносно дешева [3]. Економічна ефективність даної розробки полягає в тому, що сім'я витрачає менше корму на самообігрів, більше меду залишається на реалізацію. У ранньовесняний період використання даної новачки дозволить швидко оновити та розмножити сім'ю, захистити її від можливих заморозків.

Отруєння бджіл пестицидами - значна проблема, яка за короткий час може знищити декілька бджолосімей. Для визначення вмісту пестицидів у

грунті слід проводити тривалі та дорогі хроматографічні дослідження. Тому настає необхідність у використанні експрес-методів, які б дозволили пасічнику одержувати інформацію про наявність пестицидів за короткий час. Такий метод нещодавно був розроблений у Сибірському федеральному університеті, який оснований на біолюмінесцентному аналізі. Встановлюють рівень пестицидів за світінням ферментів мікроорганізмів ґрунту. Результати тестування одержують через 15 хвилин. Економічну ефективність даного методу, як і будь-яких профілактичних заходів, складно оцінити матеріально, однак вони є дуже важливими [4].

Завдяки спеціалізованим програмам, таким як: BeeKeeper 3.0 канадських розробників, що виконує функції щоденника бджоляра; ІМКІ 1.0 – продукт німецького програмування, що дозволяє спростити підприємництво у сфері бджільництва; BeeAware 2000 та VarroaPop 2.1 – програмне забезпечення американського виробництва, що допомагає бджолярам у боротьбі із хворобами та шкідниками; програми пострадянського простору «Пчела-1» та «Пчела-2 Professional», «Апитех», «Airbees» призначені для управління пасікою: статистика, рекомендації, графічні розрізи, планування, вирівнювання родин та ін. Дистанційне управління окремими процесами на пасіках, підвищує ефективність діяльності суб'єкта господарювання, знижує трудомісткість праці, зменшує затрати праці, убезпечує сім'ї бджіл від негативного впливу зовнішнього середовища або хвороб [3].

Виходячи з вищевикладеного можна визначити наступне:

- розвиток бджільництва сприяє підвищенню ефективності рослинницької галузі [1];
- використання всього асортименту бджолиної продукції дозволяє значно підвищити рівень рентабельності виробництва;
- застосування експрес-методу контролю рівня пестицидів дозволить запобігти потраплянню їх у мед та інші продукти бджільництва, тобто захистить бджіл та споживача продукції;
- впровадження наукових розробок сприяє підвищенню продуктивності праці та економічної ефективності виробництва як у короткочасній, так і у довготривалій перспективі;
- водночас, багато інноваційних розробок є недоступними для вітчизняного виробника внаслідок їх високої вартості.

Список використаних джерел:

1. Кернасюк Ю. Медові перспективи / Ю. Кернасюк // Економічний гектар. - №14(309), липень 2015
2. Карасьов В. Искусственное осеменение маток / В. Карасьов // Пасічник. - №6(87), червень 2011р.
3. Яценко О. М. Інноваційно-інформаційна платформа розвитку бджільництва в умовах глобалізації / О.М. Яценко // Економічний форум. - №4. - 2012. - С.66-74.

ЗАГАЛЬНА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Патерук А. – студентка 4 курсу ЕФ
Науковий керівник -Сакун А.Ж. – к.е.н., доцент

Аудит – це незалежна перевірка діяльності підприємства, стану обліку з метою виявлення помилок, порушень чинного законодавства і надання рекомендацій щодо виправлення цих помилок.

При плануванні процесу проведення аудиту операцій з товарно-матеріальними цінностями, необхідно насамперед чітко уявити, які саме документи і який їх загальний особистий обсяг буде залучено. Яку інформацію та висновки можливо буде отримати. Послідовність окремих перевірок складається таким чином, щоб матеріали попередньої перевірки були використані при аналізі та співставленні з матеріалами послідувочої. Після кожної окремої перевірки формуються проміжні висновки, з яких потім буде формуватися загальний аудиторський висновок.

Аудитор ретельно планує свою діяльність для досягнення певної мети, а саме: отримання достатньої кількості свідочств про стан справ клієнта, утримання у розумних межах витрат на проведення аудиту; запобігання можливих непорозумінь з клієнтом.

Аудит виробничих запасів здійснюється за двома напрямками:

1. Перевірка їх фактичної наявності, яка здійснюється за допомогою інвентаризації.
2. Перевірка правильності оцінки запасів в обліку і звітності [1].

У рамках першого напрямку проводиться інвентаризація, яка дає можливість виявити недостачі або лишки запасів та інші відхилення в обліку, якщо такі мають місце на підприємстві. Під час проведення інвентаризації аудитор не може бути членом інвентаризаційної комісії.

Аудиторські процедури поділяються на ті, що проводяться:

- до інвентаризації;
- під час інвентаризації;
- після закінчення інвентаризації.

До проведення інвентаризації аудитор перевіряє чи на підприємстві чітко організовано складське господарство та контрольно-пропускна система.

Під час проведення інвентаризації аудитор спостерігає за роботою інвентаризаційної комісії. А також аудитор проводить контрольні перевірки, час від часу звіряючи дані з даними інвентаризаційних описів. Особливу увагу аудитор звертає на номери, марки назви, оскільки тут найчастіше виявляється заміна. Аудитор звертає також увагу на перевірку подій після складання балансу та правильності їх віднесення до того чи іншого звітного періоду [2].

У рамках другого напрямку аудиторської перевірки аудитор здійснює документальну перевірку операцій запасами в такій послідовності:

1. Перевірка правильності оцінки запасів при надходженні, придбанні.

При проведенні такої перевірки аудитор враховує те, в синтетичному обліку придбання запасів може здійснюватись в оцінці за фактичною вартістю або за обліковими цінами (за нормативною собівартістю).

При перевірці руху матеріалів аудитор перевіряє правильність їх оприбуткування. Неповне оприбуткування призводить до утворення не відображених в обліку залишків. Тому порівнюють дані прибуткових ордерів з даними супровідних документів постачальників (накладних, рахунків-фактур, товарно-транспортних накладних тощо).

2. Перевірка повноти оприбуткування запасів та наявності документів, що підтверджують їх придбання.

При перевірці обліку запасів аудитор особливу увагу приділяє перевірці первинної документації. При цьому оцінюється правомірність використання тих чи інших форм документів, перевіряється дотримання порядку їх заповнення та складання (чи складаються вони в момент здійснення операції).

При перевірці документів здійснюється взаємна звірка господарських договорів, рахунків-фактур, накладних, прибуткових ордерів на предмет ідентичності ряду показників: номенклатури, ціни, кількості, дат оприбуткування тощо. Зустрічна перевірка документів, що відображають надходження запасів, з документами постачальника дає можливість виявити факти не оприбуткування запасів або неповне їх оприбуткування [4].

Перевіряючи реальність операцій, необхідно встановити наявність договорів про поставку матеріалів, правильність їх складання, порівняти дані документів з оплати даними документів на оприбуткування запасів.

3. Перевірка організації контролю за зберіганням і використанням довіреностей. Перевірці підлягає правильність нумерації аркушів книг довіреностей, перевіряється наявність їх реєстрації з обліку виданих довіреностей. Дата видачі довіреностей дає можливість визначити її термін дії. По прибуткових документах перевіряється, чи не було випадків передачі довіреностей іншим особам, зміни назви постачальника, внесення підробок до документів на отримання запасів.

4. Вивчення організації контролю за погашенням довіреностей. З метою перевірки правильності погашення довіреностей аудитор порівнює дані граф „Відмітка про виконання довіреностей” в журналі обліку довіреностей і первинних документів, що характеризують надходження запасів на склад підприємство. При цьому звертається увага на те, чи не видаються нові довіреності особам, які не відзвітувались у використанні попередньо одержаних довіреностей. Важливе значення має і своєчасність здачі до бухгалтерії невикористаних довіреностей.

5. Перевірка достовірності відображення руху запасів в бухгалтерському . В ході такої перевірки аудитор вирішує такі питання:

- як обліковується надходження та витрачання запасів на складах та інших об’єктах;
- чи не було фактів неоприбуткування (повного або часткового), запасів, що надійшли ;

- чи не списувались на витрати запаси понад встановленні норми і без вагомих підстав;
- чи відповідає фактичне витрачання запасів документальним даним;
- чи не приховують недостачі запасів різними необґрунтованими проводками.

У ході перевірки операцій з відпуску матеріалів аудитор перевіряє відпуск матеріалів у виробництво і обґрунтованість їх списання на витрати. Також необхідно переконатися чи не списуються виробничі запаси на витрати виробництва без попереднього їх оформлення і без оформлення на них видаткових документів. Окрему увагу аудитор приділяє складському господарству переглядаючи картки та перевіряючи своєчасність записів в них.

При аудиті операцій із запасами аудитор перевіряє, чи не допускалась їх передача без оплати. Якщо запаси реалізовувались на сторону, необхідно виявити, коли і за якою ціною вони придбані, коли і кому продані, їх ціну, ПДВ, транспортні витрати, уточнити роздрібні ціни на момент реалізації.

При реалізації запасів на сторону перевіряється наявність накладних, довіреностей, оцінка вартості реалізації надходження виручки від реалізації в повному обсязі на поточний рахунок.

6. Перевірка законності списання запасів при їх втратах. Під час перевірки аудитор встановлює правильність визначення розміру допустимих втрат при зберіганні і виявлення фактів пересортування запасів, а також правильність оформлення актів. В ході перевірки досліджуються акти інвентаризації за період, що визначається документами, що підтверджують вивезення і використання відходів [2].

Завершення аудиторської перевірки завжди підсумовується складанням документа, що має назву аудиторський звіт. Проте, в Україні такий підсумковий документ тривалий час мав іншу назву – аудиторський висновок. Аудиторський звіт – це документ, оприлюднений на паперових та електронних носіях, що містить думку аудитора, яка відображає впевненість щодо інформації з предмета перевірки [3, с. 281]. Отже, результати аудиту операцій з запасами оформлюються аудиторським звітом відповідного виду.

Список використаних джерел:

1. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік: навчальний посібник для вищої школи / І. Б. Садовська, Т. В. Божидарнік, К. Є. Нагірська. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 688 с.
2. Аудит: теорія і практика : [Навчальний посібник] / А. Г. Загородній, М. В. Корягін, А. В. Єлісеєв, Л. М. Полякова. – Львів : Львівська політехніка, 2004. – 456 с.
3. Аудит : [підручник] / О. А. Петрик, В. О. Зотов, Б. В. Кудрицький та ін. / за заг. ред. проф. О. А. Петрик. – Київ: КНЕУ, 2015. – 498 с.

ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ВИНОГРАДУ В АГРОФІРМІ РАДГОСПІ «БІЛОЗЕРСЬКИЙ»

Пірятинець С.О. – студентка 4 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник –Самайчук С.І. к.е.н., доцент

Виноградарство в Херсонській області завжди було важливою галуззю агропромислового комплексу. Займаючи незначну питому вагу (0,3%) в структурі сільськогосподарських угідь, виноградарство суттєво впливає на рівень соціально-економічного розвитку регіону, забезпечуючи споживчий продовольчий ринок свіжою продукцією та переробні підприємства сировиною. В той же час, протягом останніх десятиріч виноградарсько-виноробна галузь області зазнавала значних негативних змін. Внаслідок наявного диспаритету цін на виноградну та виноробну продукцію, недостатньої, а в останні роки взагалі відсутньої державної підтримки виноградарів умови функціонування виноградарсько-виноробних підприємств значно ускладнились, що призвело до збитковості більшості з них; частина ж підприємств перепрофілювалась та змінила спеціалізацію на менш енергоємні та трудомісткі виробництва. Внаслідок цього розмір площ виноградників в Херсонській області, в тому числі в плодоносному віці, у 2015 р. порівняно з 1995 р. скоротився більше ніж у 3 рази.

Одним з передових виноградарських підприємств області є агрофірма радгосп «Білозерський». Агрофірма радгосп «Білозерський» єдине унікальне підприємство в Україні з повним циклом виробництва: від вирощування саджанців до виготовлення вина. В агрофірмі у 2015 р. було вироблено валової продукції рослинництва на суму 42467 тис. грн., в тому числі продукції виноградарства – на суму 7458 тис. грн. (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка виробництва продукції виноградарства в агрофірмі радгоспі «Білозерський» (в постійних цінах 2010 р.)

Роки	Валова продукція рослинництва			Продукція виноградарства			Питома вага виноградарства в валовій продукції рослинництва, %
	тис. грн.	Темп росту, %		тис. грн.	Темп росту, %		
		базисний	ланцюговий		базисний	ланцюговий	
2011	49315	100,0	100,0	20167	100,0	100,0	40,9
2012	36855	74,7	74,7	12009	59,5	59,5	32,6
2013	41471	84,1	112,5	15746	78,1	131,1	38,0
2014	39285	79,7	94,7	13297	65,9	84,4	33,8
2015	42467	73,3	108,1	7458	37,0	56,1	17,6

Динаміка виробництва продукції виноградарства свідчить про те, що за останні 5 років вона має тенденцію до скорочення. Так в 2015 р. вартість валової продукції виноградарства скоротилась порівняно з 2011 р. на 12709 тис.грн., або на 63,0%. Питома вага виноградарства у валовій продукції

рослинництва господарства за аналізуємий період коливалась від 40,9% у 2011 р. до 17,6% у 2015 р.

Виробництво винограду в агрофірмі “Білозерський” у 2013 і 2015 рр. було рентабельним, у 2014 р. рівень рентабельності був від’ємним і становив 18,7%, а сума збитку становила 656,5 тис.грн. У 2013 р. рівень рентабельності виробництва винограду становив 16,3%, а у 2015 р. – 16,4% (табл. 2).

Таблиця 2

**Економічна ефективність виробництва винограду
в агрофірмі радгоспі “Білозерський”**

Показники	Роки			2015 р. у % до	
	2013	2014	2015	2013 р.	2014 р.
Плодоносна площа виноградників, га	862	744	799	92,7	107,4
Урожайність винограду, ц/га	81,1	79,4	41,4	51,0	52,1
Валовий збір, ц	69925	59050	33118	47,3	56,1
Реалізовано винограду всього, ц	264,7	10345,0	1839	у 6,9 р.	17,8
Рівень товарності, %	0,4	17,5	5,5	5,1 в.п.	-12,0 в.п.
Вартість реалізованої продукції, тис.грн.	112,2	2854,0	1245,6	у 11,1 р.	43,6
Середня ціна реалізації 1 ц винограду, грн..	423,88	275,88	677,32	159,8	245,5
Повна собівартість реалізованої продукції, тис.грн..	96,5	3510,5	1070,1	у 11,1 р.	30,5
Комерційна собівартість 1 ц винограду, грн..	364,56	339,34	581,89	159,6	171,5
Прибуток (+), збиток (-), тис.грн..	15,7	-656,5	175,5	у 11,2 р.	-
Рівень рентабельності, %	16,3	-18,7	16,4	0,1 в.п.	35,1 в.п.

В господарстві спостерігається низький рівень товарності винограду, це пов’язано з тим, що реалізується тільки столовий виноград, а технічний передається на переробку.

Одним з основних напрямів підвищення ефективності виноградарства є обґрунтована сортова спеціалізація. Особливо у виноградарстві сорт грає велику роль, бо повинен відповідати місцевим умовам і спеціалізації виробництва, бути придатним для механізованого вирощування. Сортовий склад виноградних насаджень повинен створювати умови для забезпечення необхідних обсягів виробництва асортименту високорентабельної винопродукції, на який є підвищений попит споживачів. При виборі перспективного асортименту виноградних насаджень кожне господарство повинно віддавати перевагу, насамперед, сортам, вирощування яких відрізняється найбільш високою ефективністю. В агрофірмі радгоспі “Білозерський” такими сортами технічної групи є Каберне, Трамінер, Шардоне, Біанка; столової групи – Молдова, Восторг.

В силу специфіки, з урахуванням складного технологічного процесу вирощування винограду підприємства вітчизняної виноградарської галузі для свого сталого ефективного розвитку потребують державної підтримки. Єдиними формами підтримки товаровиробників винограду з боку держави до прийняття Податкового кодексу України були кошти від справляння збору на

розвиток виноградарства, садівництва й хмелярства, відповідно до Закону України «Про збір на розвиток виноградарства, садівництва й хмелярства» від 9 квітня 1999 р., а також податкові пільги у вигляді фіксованого сільськогосподарського податку та спеціального режиму оподаткування податком на додану вартість [2]. Із вступом в дію Податкового кодексу України сільськогосподарські товаровиробники, які займаються вирощуванням винограду, його переробкою й реалізацією у межах одного господарства, позбавилися будь-яких податкових пільг та опинилися в дуже не вигідному становищі порівняно з іншими сільськогосподарськими підприємствами.

Окремою формою державної допомоги сільськогосподарським виробникам, в тому числі виноградарям та виноробам, є надання субсидій та дотацій. В країнах Європи та світу бюджетне субсидіювання та надання дотацій є важливим елементом економічного впливу на розвиток агробізнесу. Вітчизняна виноградарсько-виноробна галузь потребує розробки ґрунтовної комплексної системи дотацій та субсидій, яка б охоплювала широкий діапазон надання преференцій, зокрема, за такі напрямки розвитку галузі, як закладення молодих насаджень з урахуванням сортової та вікової структурної перебудови, ліквідація зрідженості виноградних насаджень, розвиток розсадництва на сертифікованій основі, модернізацію виноробних заводів

Удосконалення механізму державної підтримки розвитку виноградарсько-виноробної галузі України має здійснюватися в напрямку: розробки комплексної системи дотацій і субсидій, яка б охоплювала широкий діапазон надання преференцій товаровиробникам; компенсацій витрат, пов'язаних з просуванням готової продукції на зовнішні ринки; врахування при розподілі бюджетної допомоги урожайності винограду та рівня рентабельності виноградарсько-виноробного виробництва одержувача дотацій, які мають бути вищими, ніж в середньому по країні, та інші. Такі інструменти державного регулювання забезпечать відродження галузі, ліквідацію тіньового ринку виноробної продукції, збереження здоров'я населення, формування культури споживання алкогольних напоїв.

Список використаних джерел :

1. Закон України «Про виноград та виноградне вино» від 16.06.2005 р. № 2662-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. - № 31. – Ст. 4.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.07.2009 року №843 «Про внесення змін до порядку справлення збору та використання коштів на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
3. Білоус І. В. Стратегія розвитку виноградарства і виноробства України та передумови виходу їх продукції на світовий ринок: препринт / І.В. Білоус. – Одеса: ННЦ «ІВіВ ім. В.Є. Таїрова», 2014. – 23с.
4. Галузева програма розвитку виноградарства та виноробства України на період до 2025 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo-law.kiev.ua/15653.html>.

ОСНОВНІ ПРАВИЛА WEB-ДИЗАЙНУ

Піскарьова Р.Р. – студентка 1 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник –Кириченко Н.В. к.е.н., доцент

В наш час кількість Інтернет - користувачів стрімко зростає, а вартість доступу в Інтернет постійно зменшується. Не секрет, що вже зараз абсолютній більшості міст і селищ простіше знайти інформацію в мережі, ніж видзвонювати телефонні довідники або студіювати газети оголошень. Не за горами час, коли подібне ставлення до отримання інформації буде переважати у всіх регіонах України. У цих умовах, природно, з'являється безліч сайтів і їх число з кожним днем все більше і більше зростає. Але слід зазначити, що не всі сайти є дієвими і мають привабливість для користувачів, оскільки велике значення відіграє оформлення і зручність навігації, що й обумовило обрання даної теми для дослідження і розгляд основних правил web-дизайну і принципів створення ефективного сайту.

Основним завданням web-дизайну будь-якого сайту - викликати довіру відвідувача до фірми, до якості пропонованих нею товарів і послуг, зберігаючи при цьому фірмовий стиль, корпоративну культуру, і позиціонування компанії на ринку. Дизайн сайту та сама його побудова поєднує в собі різні нюанси, які необхідно враховувати при розробці. Перш за все, це наявність зручної навігації та прозорості структури сайту. При цьому потрібно враховувати художню цінність і витонченість графічного дизайну, а також врахувати дружність майбутнього сайту пошуковим системам.

Взагалі, основна функція Інтернет-сайту полягає в тому, щоб з його допомогою донести якусь інформацію до певного кола осіб, зацікавлених в цій інформації. Тобто сайт - це свого роду засіб масової інформації, аудиторія якого помітно відрізняється від аудиторії інших ЗМІ. Відрізняється хоча б тому, що всі інші ЗМІ (і газети, і теле- і радіоканали і ін.) поширюються на певній території в певний час, а Інтернет-сайт працює цілодобово з будь-якої точки планети, де є доступ в Інтернет.

У створенні Web-сторінок зацікавлена велика кількість людей не залежно від соціального становища чи професії. При необхідності, майже кожен зацікавлений користувач, що володіє примітивними навичками у роботі з комп'ютером може створити гіпертекстовий документ (тобто свою власну сторінку або сайт). Документ повинен створюватися в форматі HTML (Hyper Text Markup Language - Мова розмітки гіпертексту). Дана мова - це спосіб форматування Web-сторінок, за її допомогою встановлюється, як будуть виводитися текст і графіка, які шрифти використовуються, які поля даних виводяться, і які команди переходу до інших Web-сторінок визначаються. HTML дозволяє створити Web-сторінку. Але сьогодні зовсім немає необхідності вивчати цю мову, так як випускається велика кількість інструментальних засобів, які дозволяють перетворювати існуючі документи в формат HTML або з самого початку створювати нові документи в даному

форматі. Щоб створити Web-сторінку, потрібні дві речі: зміст сторінки і програма для її створення.

У порівнянні з іншими ЗМІ сайт має серйозні переваги: 1) матеріали, розміщені на сайті, будь то текст, ілюстрація або відеоролик, не обмежені розміром газетної смуги або тривалістю телепередачі; 2) зміст цих текстів не піддається практично ніякій цензурі (виключення становлять хіба що великі проекти, що мають своїх штатних редакторів): між користувачем і результатом його праці (сайтом) не буде ні головного редактора газети, ні генерального директора телеканалу; 3) технічно, в порівнянні з іншими ЗМІ, створення сайту дуже просте і не потребує багато роботи; 4) якщо власнику сайту ніколи цим займатися, то йому не складе труднощів серед людей знайти людину, яка б змогла викладати матеріали, тим більше зараз, коли з'явилася величезна кількість найрізноманітніших систем управління сайтами.

Однак всі ці переваги мають і зворотний бік: 1) відсутність обмежень публікованих матеріалів за розміром часто призводить до того, що на сайти викладають необґрунтовано довгі нецікаві тексти, які абсолютно неможливо читати, неймовірних розмірів фотографії та відеоролики, які буває вкрай важко скачати; 2) відсутність цензури накладає серйозну відповідальність на власника сайту за зміст матеріалів; 3) технічна доступність сайтів призводить до появи в мережі колосальної кількості неякісних непрофесійно виконаних проектів, що, природно, відштовхує відвідувачів, тому якщо необхідно зробити проект цікавим і відвідуваним, то, звичайно ж, краще звертатися за допомогою по його створенню до професійного веб-майстру.

Для більш ефективної роботи при створенні сайтів існує велика кількість додатків і програми розробки Web-сторінок, які повинні містити наступне: 1) функції обробки тексту: орфографічний контроль, тезаурус (повний, систематизований набір даних про будь-якої області знання, що дозволяє людині орієнтуватися), макроси, пошук / заміна та редагування таблиць в режимі WYSIWYG (What You See Is What You Get - режим роботи системи підготовки текстів, при якому зображення на екрані максимально наближене до друкованого тексту, що є результатом роботи); 2) шаблони, за допомогою яких користувачі можуть швидко створювати базові корпоративні сторінки Web і легко забезпечувати он - лайновий (інтерактивний) доступ до документів; 3) настроюються форми, що дозволяють компаніям приймати замовлення від покупців і обмінюватися інформацією; 4) автоматичні модулі перевірки правил HTML, що застосовуються для контролю точності кожного дескриптора (слово, словосполучення, лексична одиниця інформаційно-пошукової мови, що служить для опису основного змісту документа) HTML перед включенням його в документ. Це засіб дозволяє уникнути надання користувачам некоректно виведених на екран документів і тривалих сеансів налагодження коду HTML. Основні правила web-дизайну і створення сайтів загалом ґрунтуються на таких канонах: Писати коротко. Писати так, щоб текст зручно було переглядати. Писати точно в тему (а не заповнювати простір рекламним шумом).

Вивчаючи обрану тему було проведено анкетування, щодо до головних помилок web-дизайну і проаналізувавши його результати, виявлено: №1 Проблема з читаністю: Помилка у виборі шрифту вийшла на перше місце з переважною перевагою. Вона отримала в два рази більше голосів, ніж помилка №2. Приблизно дві третини тих, хто голосував скаржилися на занадто дрібний шрифт або на фіксований розмір шрифту; приблизно одна третина - на малий контраст між кольором шрифту і фоном. №2 Не варто використовувати на посиланні текст "клацнути тут" або інші подібні нічого не пояснюючі фрази. – необхідно уникати використання JavaScript-а в посиланнях, а також інших витончених прийомів, які порушують стандартне взаємодія з посиланням. №3 Поганий пошук: Всі інші помилки в списку досить просто виправити, і лише виправлення пошуку вимагає великої роботи і значних витрат на якісне пошукове ПО. Проте, витрати окупаються, так як пошук є фундаментальним компонентом роботи веб-користувача з сайтом, і з кожним роком цей компонент стає все важливішим і важливішим. №4 Відсутність контактної інформації або іншої інформації про компанію: Незважаючи на те, що зараз в якості контактної інформації найчастіше запитують номер телефону та адресу електронної пошти, наявність звичайного поштової адреси на сайті може виявитися набагато більш важливим, ніж номер телефону і e-mail, так як це одна з ознак, за яким відвідувачі формують рівень довіри до власника сайту.

Отже, з цього всього можна зробити висновки, що створити інтернет-сайт не так легко, як це може здаватись. Для створення сайту необхідно враховувати основні принципи web – дизайну і мати певні навички, а саме: знання в деякій мірі Html, або використовувати програми, які самі пишуть цей код (наприклад, Frontpage, Macromedia Dreamwear; вивчити аудиторію, для якої буде готуватись цей сайт, а також підготувати матеріал, який зацікавить її; чітко визначити, яке буде наповнення і як їм зацікавити відвідувача; зробити дизайн сайту, який буде приваблювати людей і їм буде зручно почуватись на сайті й чітко продумати основну структуру сайту. Дослідженням доведено, що мати свій сайт в Інтернеті - це велика можливість розповсюдження інформації вигідної для його власника і щоб даний сайт виконував необхідну функцію був дієвим і цікавим слід дотримуватися основних правил web – дизайну.

Список використаних джерел:

1. Компьютерные інформаційні технології: Навчальний посібник / А.В. Бурдуковская [и др.] - Видавництво БГУЕП, 2002. - 62 с
2. Електронний ресурс: режим доступу - <https://prjctr.com.ua/web-design-base.html>
3. Електронний ресурс: режим доступу - https://habrahabr.ru/hub/web_design/

ФОРМУВАННЯ ВІДТВОРЮЮЧОГО ГОСПОДАРСТВА В ПЕРІОД НЕОЛІТУ

**Піскарьова Р.Р. – студентка 1 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник –Ткачук А.І. к.і.н., доцент**

Господарський розвиток первісної доби займає значне місце в історії економіки та економічної думки, адже це найтриваліший період в історії людства. Відтворююче господарство поширюється серед різних археологічних культур у період неоліту. У зв'язку з цим відбувається певна стабілізація господарської діяльності людства й відбуваються динамічні зміни у суспільних відносинах, світоглядних уявленнях, духовному житті.

Актуальність вивчення процесу формування відтворюючого господарства безумовна, це дає розуміння витоків і становлення сучасних господарських систем, початкових етапів, основ економічного життя людства.

Ранньопервісному суспільству характерним було панування натурального привласнюючого типу господарства з такими формами як збиральництво, мисливство і рибальство. У пізньому мезоліті відбувається розвиток спеціалізованого риболовства та ранніх форм землеробства і тваринництва. Криза традиційного привласнюючого господарства змушує людей переходити до землеробства і тваринництва. Якщо суспільства привласнюючої економіки живуть за рахунок природи, то суспільства відтворюючого господарства вступають у співробітництво з нею.

Перехідний період від натурального привласнюючого господарства до натурального відтворюючого господарства з такими основними формами виробничої діяльності, як землеробство і тваринництво, що стало економічною основою поступу до цивілізації, отримав в історії людства назву неолітичної революції. Відтворююче господарство це форма господарської практики, що характеризувалося активним втручанням людини в природні процеси, яке виникло після доместикації людиною рослин і тварин при переході до штучної обробки ґрунту. Це призвело до набуття нового досвіду спілкування з природою, що врешті мало наслідком виникнення принципово нової форми діяльності – відтворюючої, передусім землеробства та скотарства. Ця подія, що сталася за неоліту знаменує новий рубіж в історії людства. Увесь попередній прогрес, усі попередні зрушення проходили в межах однієї якості. З виникненням відтворюючого господарства суспільства переходять до принципово нових форм добування їжі.

Цей кардинальний поворот в історії людства докорінно змінив усе життя людей і викликав зміни в усіх його сферах: у господарстві, побуті, соціальній організації, світосприйнятті, культурі загалом. З цього часу життя набуває значної стабільності, а історичний процес – динамічності.

Завдяки землеробству та скотарству з'явилися перспективи для збільшення кількості їжі, можливості контролю за її виробництвом. Землеробство дало людині нові продукти харчування, крупу, олію тощо.

Головне, воно давало стабільний продукт. Скотарство не лише постачало м'ясо та жири; з часом люди навчилися доїти худобу й виготовляти різноманітні молочні продукти. Худоба давала шкури (вівці – ще й вовну), а з певного часу стала помічником людини в її праці: запрягали в плуг, у віз, їздили верхи. З кісток тварин, як і раніше, виготовляли знаряддя праці, предмети побуту, прикраси, ними й топили.

Відтворююче господарство створило перспективи для розвитку суспільства. Адже розвиток привласнюючого господарства завжди стримується можливостями природи, не може постійно нарощувати свій потенціал. Перехід до відтворюючої економіки свідчить, що людина по-новому навчилася використовувати сили природи, окультурювати природу, активізувати її відтворюючі можливості

Об'єктивними умовами неолітичної революції були перехід до осілості з сітково-човниковим рибалством і зростаючим значенням збиральництва. Наслідками неолітичної революції були концентрація та трансформація регулярного додаткового продукту, зростання продуктивності праці, збільшення чисельності населення, формування общинного ремесла та обміну, зародження соціально-майнової нерівності, розширення сфери особистої власності, поява родових общин ранніх землеробів і тваринників, започаткування племінного ладу. У добу неолітичної революції сформувалися патріархальна сім'я, рід як соціальний інститут з чітким знанням ступенів спорідненості. Декілька родів об'єднувалися в багатородову общину. Формувалося протоплем'я як сукупність общин, пов'язаних між собою родовими, шлюбними, господарськими та культурними зв'язками. Переважала общинно-родова форма власності. Зростало господарське значення парної сім'ї.

Відтворююче господарство характеризують мотичне землеробство, вирощування кількох видів пшениці та ячменю, подрібнювання зерна кам'яними зернотерками; формування стада свійських тварин (із великої та дрібної рогатої худоби, свиней), що стали джерелом м'яса, кістки, рогу, вовни; остаточне завершення формування техніки обробки каменю (оббивання, сколювання, віджим, шліфування, пиляння, свердління), поширення сокири і тесла, вдосконалення наявних знарядь праці; виснаження запасів поверхневого кременю, що призвело до сировинної кризи і появи кремневидобувних шахт; виділення самостійної ремісничої діяльності; поява нових видів виробництва та штучних продуктів: гончарства і керамічного посуду, прядіння, ткацтва і тканини, винайдення прясла (маленького колеса) і веретена, примітивного ткацького верстата; вдосконалення водного транспорту і виникнення наземного – лиж, саней і волокуші, худоба стала тяговою силою; поглиблення спеціалізації праці та господарських занять на основі віку та статі. Відбувся демографічний вибух, населення Землі зросло до 80 млн. осіб. Посилилась соціальна та економічна диференціація населення. Сформувалися території роду, племені та етносу, система стаціонарних поселень. Принциповим моментом було формування міських центрів племінних об'єднань.

Звичайно, такі кардинальні зміни в житті людей мали різні наслідки, зокрема й негативні. Деякі з них було з часом подолано, деякі ні. Активне втручання людей у життя природи почало змінювати вигляд планети. Зокрема, заняття мисливством призводить до кризи мисливства, поширення підсічно-вогневого землеробства розпочало планомірне винищення лісів. До цього слід додати потреби в опаленні, будівельних матеріалах і виробництві. Люди виходили з потреби й не задумувалися над майбутніми наслідками. Деякі наслідки мали двоїстий характер. Зокрема, осілий спосіб життя поліпшив побут людей, сприяв накопиченню матеріальних і духовних цінностей. Але осілість змінила й екологічні обставини проживання людей, спричинила погіршення санітарних умов. Поблизу жител зберігалися запаси їжі, тут скупчувалися нечистоти. Це приваблювало гризунів, комах. На думку дослідників, саме із впровадженням відтворюючого господарства пов'язано поширення інфекційних захворювань. Це якоюсь мірою гальмувало природній приріст населення

На сьогодні в долинах Дніпра, Сіверського Дінця, Південного Бугу, Дністра, Десни, Прип'яті, Ворскли, Псла, Сули та інших рік і річок виявлено близько 500 неолітичних поселень. Господарський та культурний розвиток племен того часу відбувався нерівномірно. У межах України виділяються дві культурно-господарські зони: південно-західна (землеробсько-скотарська) і північно-східна (мисливсько-риболовецька). Перша охоплювала лісостепове Правобережжя, Західну Волинь, Подністров'я, Закарпаття, друга – лісостепове Лівобережжя, Полісся. У кожній зоні існувало кілька археологічних культур: буго-дністровська, лінійно-стрічкової кераміки, дунайська, тиська (перша зона), сурсько-дніпровська, ямково-гребінцевої кераміки, дніпро-донецька (друга зона).

Отже, можна зробити висновок, що зміни, які відбулися в житті первісної людини у період неоліту, а саме становлення та розвиток відтворюючого господарства мало визначальне значення для подальшого розвитку людства. При переході до виробничого господарства були запущені процеси, які в кінцевому результаті призвели до трансформації примітивних відносин у більш цивілізовані. Одним із наслідків цих процесів стала демографічна революція, населення збільшилося в рази. Суттєвими були зміни й в духовному світі та світобаченні людини, що, безсумнівно, було нерозривно пов'язано з втратою привласнюючої форми господарювання панівного становища у різних регіонах світу.

Список використаних джерел:

1. Бунятян К.П., Мурзін В.Ю., Симоненко О.В. На світанку історії. – К.: Видавничий дім «Альтернативи», 1998. – 336 с.
- Винокур І.С., Телегін Д. Я. Археологія України. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2008. - 480 с.
2. Толочко П. П., Крижицький С. Д., Мурзін В. Ю. та ін. Давня історія України. - К.: Либідь. - т.1, - 240 с.

ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ КОЛЛ ЦЕНТР ГРАН, М. ХЕРСОН)

**Покотило О.П. - студентка 5 курсу 5 групи ЕФ
Науковий керівник - Мухіна І.А. к.е.н., доцент**

Електронна комерція є важливою складовою частинною електронного бізнесу. Її прийнято визначити як ділову активність, що передбачає взаємодію сторін без фізичного контакту безпосередньо, а у сучасних умовах - на основі інформаційних мереж, тобто електронним шляхом. Часто така взаємодія передбачає операції купівлі-продажу, але електронна комерція є більш широким поняттям [1]. До неї відносять:

- електронний обмін інформацією (англ. *Electronic Data Interchange, EDI*);
- електронний рух капіталу (англ. *Electronic Funds Transfer, EFT*);
- електронну торгівлю (англ. *E-Trade*);
- електронні гроші (E-Cash);
- електронний маркетинг (англ. *E-Marketing*);
- електронний банкінг (англ. *E-Banking*);
- електронні страхові послуги (англ. *E-Insurance*) тощо [2]

Основні види цієї бізнес-активності включають великий спектр діяльності. Серед них: продаж товарів, надання послуг з інформації, реклами, електронної оплати, управління доставкою продукції, організація віртуальних підприємств, дистанційні консультації та навчання, проведення тендерів, банківські та фінансові послуги та ін. [3].

До переваг електронної комерції можна віднести порівняно низьку вартість послуг, оперативність та зручність здійснення операцій, відсутність територіальних обмежень, потужний рекламний потенціал. Але суттєвою проблемою електронної комерції є безпека та захист інформації, довіра між партнерами, фінансові та інші гарантії, зняття територіальних обмежень через посилення конкуренції, що не завжди вигідно для виробників [4]. При цьому, кожна група користувачів має як свої особисті переваги, так і проблеми (табл.1).

Окреме проблемне питання стосується законодавчої бази, яка регулює електронну комерцію в усьому світі та безпосередньо в Україні. Інтернет-комерція - відносно нова ніша в законодавчій базі, і породжує багато проблем для інших суб'єктів економічної діяльності. Традиційні закони не можуть повністю переноситись для регулювання такого бізнесу, тому повинні постійно модифікуватись.

В Україні під керівництвом Ольги Белькової розроблений та прийнятий Верховною Радою України до розгляду законопроект «Про електронну комерцію» [5]. Переваги цього закону в тому, що тепер є чітке визначення поняття електронна комерція, прирівнювання електронних та паперових договорів та ін. Його недоліком є те, що провайдери електронних послуг

отримали необґрунтовані переваги завдяки звільненню від відповідальності

Таблиця 1

Переваги та недоліки електронної комерції для різних груп користувачів

<i>Групи користувачів</i>	<i>Переваги</i>	<i>Недоліки</i>
<i>Організації</i>	<ul style="list-style-type: none"> - глобальний масштаб операцій; - скорочення витрат; - поліпшення ланцюжка поставок; - завжди відкритий бізнес; - персоналізація; - швидке виведення товару на ринок 	<ul style="list-style-type: none"> - низька вартість поширення цифрових продуктів; - сумніви сторін з приводу приналежності того чи іншого проекту до компанії (негативна анонімність); - деяка складність у веденні і узаконення діяльності підприємства в Інтернеті
<i>Споживачі</i>	<ul style="list-style-type: none"> - повсюдність; - анонімність; - великий вибір товарів і послуг; - персоналізація; - дешевші продукти і послуги; - оперативна доставка; - електронна соціалізація 	<ul style="list-style-type: none"> - недовіра споживача до послуг, які продаються за допомогою Інтернету; - неможливість «відчути» товар руками; - очікування доставки придбаної продукції; - можливі труднощі і витрати при поверненні товару
<i>Суспільство (держава)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - широкий перелік наданих послуг (освіта, охорона здоров'я, комунальне обслуговування тощо); - підвищення рівня життя; - підвищення національної безпеки; - зменшення «цифрового» розриву (доступ користувач в мережі Інтернет); - онлайн-продаж послуг зменшує автомобільний трафік і знижує забруднення навколишнього середовища 	<ul style="list-style-type: none"> - недоотримання в бюджет держави податкових виплат при веденні «сірих» схем обліку

за переданий ними контент й збиток від цієї передачі.

В законодавстві розвинених країни, що регулюють електронну комерцію є також багато прогалин. Наприклад, якщо ділові партнери знаходяться на території різних країн, законодавство чиєї країни регулює їх бізнес? Таким чином, укладання договору в Інтернеті має транснаціональний характер і

потрапляє до сфери міжнародного права. Традиційно для регулювання питань законодавства визначається місце укладання договору. Але в Інтернеті часто неможливо визначити на території якої країни було підписано договір.

Загалом, в основі електронного бізнесу, такі ж закони, що в основі звичайного бізнесу. Якщо компанія не конкурентоспроможна, або ж в неї немає чіткого бізнес-плану, то бізнес скоріше за все приречений на невдачу, і навіть Інтернет-технології не допоможуть. Сайт такої компанії буде занепадати та не приносить користь для компанії [1].

Більшість фірм користуються послугами Call-центру для обробки дзвінків і спілкування зі своїми клієнтами, організації та супроводу процесів продажу продуктів і послуг, сервісного обслуговування, «першої лінії» технічної підтримки. Також у Call-центру налагоджена функція взаємодії з підрядниками, постачальниками. Державні, політичні та громадські організації використовують послуги Call-центру для організації телефонної взаємодії з громадянами. Великі підприємства і організації обслуговують деякі внутрішні функції, наприклад, забезпечують першу лінію офісної та технічної підтримки співробітників.

Проведене спостереження у Call-центрі Гран допомогло визначити, що організація являє собою спеціалізовану службу, яка надає послуги за допомогою вхідних та вихідних дзвінків. Важливим видом послуг з електронної комерції є «віртуальний офіс», що забезпечує цілодобову консультацію потенційних споживачів. Для цього не потрібно утримання офісу, штату секретарів та ін. Підтримка акцій аут-сосирговим call-центром тісно пов'язана з продажем товарів та послуг за допомогою телефону.

Розширення мережі продажу товарів виробника за допомогою call-центру - реальний шанс для випередження конкурентів. Власні спостереження за клієнтами показали, що продаж по телефону активізується після 6 години вечора, коли як у потенційних споживачів, так і продавців товару закінчується робочий день. Отже, їхні інтереси не співпадають. Тому підготовленні працівники call-центру зі своїм приладдям - передовою комп'ютерною технікою і програмним забезпеченням, допомагають оперативно оформити замовлення з максимальною зручністю для клієнтів.

Таким чином, для ведення бізнесу у сучасних умовах, важливо максимізувати електронну комерцію в роботі підприємства, це розширює можливості для зменшення витрат та максимізації прибутку завдяки використанню рекламного потенціалу глобальної мережі.

Список використаних джерел:

1. Закон про електронну комерцію та його недоліки/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Електронна комерція / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

ФІНАНСОВА КРИЗА В УКРАЇНІ ЯК ЗАГРОЗА ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

**Поліщук Т. О. – студентка 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник –Пристемський О.С. к.е.н., доцент**

У зв'язку з фінансовою кризою в Україні, сучасний аудит постав перед такими проблемами як зменшення попиту на аудиторські послуги; зниження вартості аудиторських послуг у зв'язку із зниженням платоспроможності замовників; маленькі фірми вимушені закриватися, або приєднуватися до більших. Все це негативно впливає на можливості аудиторських фірм надавати дійсно якісні послуги, тобто послуги, надані фірмами із дотриманням професійних стандартів, законодавчих і нормативних вимог, що регулюють аудиторську діяльність та задовольняють потреби користувачів.

Підприємства, бажаючи заощадити кошти, вимушені відмовлятися від деяких послуг, у тому числі аудиторських. Почастішали випадки, коли замовник, через брак коштів, дані послуги або взагалі не оплачує, або оплачує із значними затримками. Така ситуація ставить під загрозу дотримання аудитором етичних принципів, зокрема принципу незалежності. Відповідно до Кодексу етики професійних бухгалтерів, загроза власного інтересу може виникати якщо гонорар за професійні послуги залишається несплаченим протягом тривалого часу. Особливою загрозою є коли такі гонорари становлять значну частину доходу аудиторської фірми. Це викликає необхідність у переході аудиторських фірм від розрахунків із замовниками, побудованими на довірі, тобто післяоплати, до розрахунків з передоплатою (повністю або частково). В умовах кризи платоспроможність замовника стає ключовим фактором при прийнятті рішення про прийняття замовлення.

Занижена ціна на послугу становить загрозу дотримання принципу професійної компетентності та належної ретельності через ускладненість застосування всіх відповідних стандартів (зокрема залучення кваліфікованого персоналу і відведення йому достатнього часу для виконання завдання) та дотримання вимог ст. 20 ЗУ «Про аудиторську діяльність», згідно з яким забороняється проведення аудиту, якщо розмір винагороди за надання аудиторських послуг не враховує необхідного для якісного виконання таких послуг часу, належних навичок, знань, професійної кваліфікації та ступінь відповідальності аудитора.

Якщо аудиторська фірма погоджується виконувати роботу за нижчу ціну, цей факт не є неетичним. Загроза власного інтересу, що виникла, може бути зменшена до прийняттого рівня, якщо:

а) фірма доведе, що для виконання завдання відведений відповідний час і призначений кваліфікований персонал;

б) будуть виконані вимоги всіх застосовних стандартів з надання впевненості, інструкцій та процедур контролю якості.

В умовах кризи збільшується ризик аудитора виразити невідповідну

думку у випадку, коли фінансові звіти суттєво викривлені. Недостатність обігових коштів, труднощі залучення додаткового фінансування, невиправдані сподівання щодо певного рівня прибутковості являються суттєвим тиском на управлінський персонал, що є одним з факторів ризику викривлення фінансових звітів, особливо, коли неспроможність досягти фінансових цілей може мати значні наслідки для управлінського персоналу. Тому, при проведенні аудиторської перевірки, аудитор повинен дотримуватися принципу професійного скептицизму та інших вимог МСА 240 «Відповідальність аудитора за розгляд шахрайства під час аудиту фінансових звітів».

У зв'язку з економічною кризою збільшується необхідність у достовірності інформації для прийняття правильних та своєчасних управлінських рішень, зокрема антикризових. Економічна криза породжує кризу довіри. Аудиторське підтвердження достовірності фінансової звітності має допомагати власникам бізнесу правильно оцінити якість менеджменту та фінансовий стан компанії. Саме тому в умовах кризи підвищуються вимоги до якості аудиту. Впровадження та постійне удосконалення аудиторськими фірмами систем контролю якості має стати основним напрямком розвитку аудиторської діяльності в умовах кризи. Крім того, аудиторським фірмам необхідно опановувати нові види послуг, зокрема консалтингові послуги у сферах бюджетування, фінансово- економічного аналізу, прогнозування, стратегічного управління; розробки антикризових програм та заходів.

Список використаних джерел:

1. Драчук В.Ю. Контроль якості аудиторських послуг в Україні: проблеми та шляхи вирішення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/26_WP_2012/Economics/7_116377.doc.htm
2. Єременко Д. В., Кащевський Д. В. Розвиток аудиторських послуг в Україні // Зб. наук. пр. Таврійського державного агротехнологічного університету (Економічні науки), 2012. - № 2(18), Том 4. – с. 181-186.
3. МСА 220 «Контроль якості роботи в аудиті»
4. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. – Київ: Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України, 2010. – Том.1. – 852 с.

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Полегенько А.С. - студентка 5 курсу ЕФ
Науковий керівник: Федорчук О.М. - к.е.н., доцент

Підвищення ефективності та конкурентоспроможності аграрного сектора економіки в сучасних умовах його розвитку нерозривно пов'язане з вдосконаленням інформаційного обслуговування на всіх рівнях його управління. Вивчення досвіду розвитку передових зарубіжних країн, а саме дослідження сегменту інформаційного обслуговування аграрної сфери, дає можливість стверджувати, що доступність інформації та її своєчасність є дієвим чинником інтенсивного розвитку та підвищення ефективності сільського господарства і пов'язаних з ним галузей. Прямим наслідком недостатнього врахування зазначеного чинника є відставання в проведенні реформ, повільний розвиток аграрного сектора. Найбільш актуальним завданням є вдосконалення інформаційного обслуговування безпосередньо сільських товаровиробників. Важлива роль при цьому відводиться інформаційно-консультаційним службам.

Найбільш характерною рисою сучасного етапу розвитку суспільства є посилення впливу інформаційно-комунікаційних технологій та знань на всі сфери діяльності і життя людей. Інформація, знання та інновації, ґрунтовані на використанні нових ідей та інтелектуальних ресурсів, поступово перетворюються на основне джерело зростання соціально-економічного потенціалу людства, а сам розвиток соціуму все більше й більше залежить від того, наскільки ефективно організовано поширення інформації, знань та інновацій у різних сферах економіки.

В Україні науково-практична діяльність у сфері інформаційно-комунікаційних технологій та поширення фахових знань здійснюється в руслі загальносвітових тенденцій розвитку цього процесу, а тому основні завдання формування і функціонування системи інформаційно-консультаційного забезпечення аграрної сфери співпадають з аналогічними за- рубіжними – бути каталізатором науково-технічного прогресу в сільському господарстві, сприяти поширенню серед сільськогосподарських товаровиробників нових знань, сучасних досягнень науки, техніки і технологій, надавати всім, хто потребує, необхідну інформацію та консультаційні послуги з питань юриспруденції, менеджменту, маркетингу, захисту оточуючого середовища, розвитку соціальної сфери тощо. На даний час в країні така система лише створюється, але ситуація розвивається таким чином, що шлях до повного ви- рішення проблеми необхідно подолати за якомога коротший проміжок часу. Зараз основна робота по створенню системи ведеться з наголосом на розвиток сільськогосподарського дорадництва. Проте, через низку об'єктивних та суб'єктивних причин, таких як відсутність надійної фінансової підтримки, наявність проблем з підбором та підготовкою кваліфікованих кадрів консультантів, зниженням інтересу до дорадництва на вищих щаблях влади і

управління галуззю, розвиток системи інформаційно-консультаційного забезпечення аграрної сфери відбувається повільно і нерівномірно як у часі, так і в просторі.

Організація сучасної інформаційної системи обслуговування аграрної сфери має бути націлена на: максимальну спрямованість на запити сільськогосподарських товаровиробників та сільського населення; забезпечення ефективною взаємодією всіх організацій, установ та підприємств, що впливають на розвиток аграрного сектора; залучення до інформаційної системи провідних працівників наукових установ та навчальних закладів; повну незалежність та конфіденційність інформації в роботі з користувачами послуг. Її впровадження дозволить забезпечити вирішення багатьох проблем: забезпечення оперативною ринковою інформацією; мінімізація «відстані» між науково-технічними розробками та виробництвом; надання консультацій, що не потребують «присутності» фахівців та ін. Вважаємо, що подальше функціонування аграрного сектора в умовах ринкових відносин передбачає уточнення та розвиток теоретичних основ і розробку практичних рекомендацій з формування і розвитку інформаційного обслуговування сільського господарства. Для сучасних умов має бути застосування високоефективних різнорівневих систем інформації, що ґрунтуються на використанні нових інформаційних технологій.

Для досягнення поставлених цілей необхідно вирішення таких завдань: формування сучасної бази державних інформаційних ресурсів у сфері сільського господарства та забезпечення вільного доступу до них органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також господарюючих суб'єктів агропромислового комплексу та населення; надання якісних державних послуг з інформаційного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників усіх форм власності на основі розвитку інформаційної системи аграрного сектора України, системи інформації про ринки продукції, сировини і продовольства та системи дистанційного моніторингу земель сільськогосподарського призначення та ін. Здійснення заходів з надання консультаційної допомоги забезпечить можливість більш широкого доступу товаровиробників і сільського населення до сучасного інформаційного ресурсу, сприятиме підвищенню якості перепідготовки та рівня кваліфікації працівників сільського господарства.

Список використаних джерел:

1. Безкровний М. Ф. Організація інформаційно-консультаційної діяльності : навч. посібник / М. Ф. Безкровний. — К. : Каравела, 2008. - 456 с.
2. Меняйкин Д. В. Информационные системы и их применение в АПК / Д. В. Меняйкин, А. О. Таланова // Молодой ученый. - 2014. - № 3. - С. 485-487.
3. Роль консалтинговой деятельности в технико-технологическом переоснащении сельского хозяйства / А. Т. Стадник, Д. М. Матвеев, М. Г. Крохта, П. П. Холодов ; Новосиб. гос. аграр. ун-т. — Новосибирск : НГАУ, 2013. — 200 с.

ЕКОНОМІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАРИКУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ

**Полякова К.Д. - студент 4 курсу 1 групи ФРГП
Науковий керівник –Золотун О.В. к. с.-г. наук, доцент**

Марикультура сьогодні – одна з найбільш швидкозрослих галузей харчового виробництва в світі. На тлі стагнації обсягів світового промислу гідробіонтів за останніх майже чверть століття середньорічний приріст виробництва продукції аквакультури становив близько 8%, а частка її продукції в загальному обсязі виробництва і вилову гідробіонтів у 1990 р. становила 17 %, а у 2011 р. досягла 42 % і щороку зростає.

Найбільш динамічний розвиток марикультури спостерігається у країнах, що розвиваються, де марикультурі відведена важлива роль у вирішенні низки соціально-економічних проблем, у першу чергу – голоду і бідності, завдяки масовому виробництву недорогих харчових продуктів для власних потреб, отриманню валютної виручки від виробництва і експорту високоцінної продукції, забезпеченню зайнятості населення.

Україна має значний виробничий потенціал і славу історію розвитку вітчизняної прісноводної марикультури, а саме – рибництва у внутрішніх водоймах. В Україні марикультура практично відсутня, так як до сих пір залишаються неврегульованими питання по оренді ділянок моря.

Усі морські акваторії України знаходяться в сприятливих кліматичних особливостях для культивування та відтворення найбільш дорогих на внутрішньому і зовнішньому ринку промислових гідробіонтів. Список об'єктів розведення і відтворення можна представити таким чином: двостулкові молюски (гребінці, мідії, устриця, анадари, спізула), голкошкірі (морські їжаки і голотурії), ракоподібні (промислові краби, крабоїди, шрімси, чилім, рак-богомол) і макрофіти. Найбільш популярні види, для яких відпрацьовані технології розведення і відтворення, це приморський гребінець, тихоокеанська мідія, гігантська устриця, трав'яна креветка, морська капуста [1, с.35].

Актуальним завданням України, як морської держави, є забезпечення оптимального і сталого функціонування морегосподарського комплексу, діяльність якого пов'язана з використанням мінеральних, енергетичних і біологічних ресурсів. Функціонування морегосподарського комплексу України повинно базуватися й удосконалюватися на основі останніх наукових досягнень у таких галузях, як фізична океанографія, гідробіологія, гідрохімія, морська геологія і геофізика, екологія і відповідних базисних технологіях, еколого-економічних підходах та інтегральному системному менеджменті. Нині галузь вимагає підтримки на законодавчому рівні. Для безперервного одержання продукції і виходу підприємства на самоокупність і самофінансування необхідний тривалий за часом інвестиційний період (3-4 роки), протягом якого закладаються нові плантації, які дають урожай на другий, третій і четвертий технологічні цикли. У марикультури за характером виробництва є велика

схожість з сільським господарством. Необхідна лізингова підтримка, можливість оренди територій під плантації на досить тривалий термін. Для активізації процесу організації мари- господарства на Чорноморському узбережжі України необхідно розробити та затвердити документи, що регламентують виділення ділянок водних об'єктів і землі під цей вид діяльності, визначити порядок її здійснення, привівши у відповідність з державними завданнями вимоги багаточисельних контролюючих організацій на місцях. При цьому слід враховувати, що в умовах Чорноморського узбережжя марикультуру моллюсків по різноманіттю вирішуваних нею завдань можна вважати одним з пріоритетних напрямків розвитку прибережних територій. Вона не тільки сприяє насиченню внутрішнього ринку високоцінними морепродуктами, а й сприяє розвитку малого підприємництва та прибережних селищ, створенню робочих місць, підтриманню якості водного середовища і біорізноманітності водойм і, тим самим, збереженню його рибогосподарського і рекреаційного значення.

Марикультура – комплексний, виключно складний напрямок, що вимагає широких наукових досліджень різних об'єктів, таких як риби, безхребетні, водорості, вирішення соціально-економічних питань і розвитку промислових підприємств. Досліджуючи зарубіжний досвід марикультури в країнах Америки, Європи та Азії, всюди простежується ріст штучного вирощування. Адже марикультура має багато переваг перед виловом у морі: немає загрози знищення видів рослин і тварин, зберігання екосистем у морі, вирощування особливо цінних і рідкісних видів, задоволення гастрономічних потреб людства, можливість для розвитку малого та середнього бізнесу, економічного розвитку для країн, що мають вихід до моря тощо. Висока ефективність і інтенсивний розвиток марикультури не знижують ролі традиційних способів лову. Поєднання раціонального рибальства (включаючи і інші дари моря) і рентабельних морських ферм – основний шлях забезпечення людства необхідними біологічними ресурсами.

Всі складові стратегії розвитку марикультури дозволять зміцнити імідж України як морської держави, імпортозамінити морепродукти на вітчизняні, вийти на нові ринки збуту продукції, доцільно та раціонально покращувати екологію Чорного моря.

Список використаних джерел:

1. Іртищева І. Світ врятує марикультура [Текст] / Інна Іртищева, Наталія Потапенко // Економіст. – 2014. – № 4.
2. Борщевський П. Стратегічні проблеми розвитку рибного господарства України / П. Борщевський, М. Стасишен, Н. Алесіна // Стратегія розвитку України: наук. жур. – К.: Книжкове видавництво НАУ, 2004. – № 1–2

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПЕРЕПОНИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

**Прищепя А.В. – студентка 3 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник –Федорова Т.В. к.е.н., доцент**

Мале підприємництво є найбільш динамічним елементом структури національного господарства. Його роль у житті суспільства при ринковій системі господарювання полягає в тому, що воно: є одним із провідних секторів економіки; формується на засадах дрібнотоварного виробництва; визначає темпи економічного розвитку, структуру і якісну характеристику ВВП; здійснює структурну перебудову економіки, характеризується швидкою окупністю витрат, свободою ринкового вибору; забезпечує насичення ринку споживчими товарами і послугами повсякденного користування, а, отже, і попиту, реалізацію інновацій, додаткові робочі місця; має високу мобільність, раціональні форми управління; формує новий соціальний прошарок підприємців-власників; сприяє послабленню монополізму, розвитку конкуренції. Малий бізнес є органічним структурним елементом ринкової економіки. Цей сектор історично і логічно відіграв роль необхідної передумови створення ринкового середовища. Ця специфіка та своєрідне функціональне призначення малого бізнесу набуває особливого значення для країн, які йдуть шляхом відтворення ринкової системи господарювання.

Малі підприємства в Україні у своїй діяльності стикаються з великими труднощами. Головна проблема малих підприємств — недостатня ресурсна база як матеріально-технічна, так і фінансова. Практично йдеться про створення широкого нового сектора народного господарства майже на порожньому місці. Протягом десятиліть такого сектора у нашій країні не було. Це, зокрема, означало і відсутність підготовлених підприємців. Наступна проблема — це та законодавча база, на яку зараз може спиратися мале підприємництво. Поки вона, ще недосконала, а в багатьох дуже істотних випадках взагалі відсутня. Проведені дослідження показали, що значна кількість новостворених малих підприємств не можуть розпочати свою діяльність через обмеженість фінансових ресурсів, сировини та матеріалів, виробничих площ та обладнання, практичних навичок працівників, «менеджерського таланту» у здійсненні бізнесу. Вони мають проблеми виробничо-технологічного характеру, труднощі у пошуку інвесторів та одержанні кредитів, реалізації продукції, формуванні відповідної клієнтури. Беручи до уваги перешкоди, які стримують розвиток малого бізнесу в Україні, місцевим радам доцільно було б надати законодавством право встановлювати податкові пільги з урахуванням специфіки регіону:

— застосування знижених податкових ставок на старті для малих підприємств, які займаються виробництвом;

— встановлення диференційованих ставок податку на прибуток залежно від виду послуг, наданих населенню;

- зниження ставки податку на прибуток для тих виробництв, у яких економічний ефект досягається переважно за рахунок живої праці;
- встановлення постійних пільг при оподаткуванні осіб, колективів, які займаються підприємницькою діяльністю в сільському господарстві;
- використання пільг і компенсацій для стимулювання зростання зайнятості (особливо в районах, де зайва робоча сила чи висока частка непрацюючих унаслідок звільнення трудових ресурсів із діючих підприємств), створення нових робочих місць, поліпшення умов праці й таке інше;
- застосування пільгового оподаткування підприємств, діяльність яких на території допомагає вирішенню конкретних завдань, які стоять перед місцевими радами;
- повне скасування податків тощо.

Для створення більш сприятливого клімату та дійової фінансово-кредитної підтримки розвитку малих форм господарювання необхідно підвищити роль держави як партнера та регулятора підприємницької діяльності шляхом проведення активної, послідовної державної політики у цьому важливому секторі ринкової економіки.

Фінансово-кредитну підтримку малого підприємництва доцільно здійснювати за такими напрямками:

- створення розвиненої мережі фінансово-кредитних установ, інвестиційних та інноваційних фондів, страхових компаній;
- розвиток товариств взаємного кредитування та страхування;
- спрямування певної частини коштів від приватизації державного майна на підтримку у малих підприємств;
- активізація діяльності Українського фонду підтримки підприємства та його регіональних структур;
- використання можливостей фінансового забезпечення малих підприємств, що здійснюють інноваційну діяльність, впроваджують нові технології та перспективні бізнес-проекти за рахунок коштів Державного інноваційного фонду;
- законодавчо-нормативне забезпечення розвитку франчайзингу, що дасть можливість малим підприємствам одержати фінансову, інноваційну та організаційну підтримку з боку крупних фірм-франчайзерів, а також підвищити ступінь їх життєздатності на товарному ринку в умовах конкуренції;
- розробка і впровадження чіткого механізму заохочення комерційних банків до роботи з малими підприємствами.

Стимулювання фінансово-кредитних установ до роботи з суб'єктами малого підприємництва доцільно здійснювати шляхом: використання державних кредитних ліній для підтримки малого підприємництва із зазначенням середнього розміру позики, відсоткової ставки та секторів кредитування; встановлення сприятливого режиму оподаткування і переваг фінансовим установам, що безпосередньо обслуговують пріоритетні напрямки господарювання малих підприємств; створення системи надання гарантій для забезпечення кредитів; страхування діяльності суб'єктів малого підприємства.

З метою послаблення податкового тиску, заохочення суб'єктів малого підприємництва до діяльності у виробничій сфері, укріплення їх позицій на товарному ринку необхідна відповідна податкова система. Загальний рівень оподаткування, система оподаткування повинні бути стабільними протягом періоду реформування економіки.

Розвиток малого бізнесу є дуже важливим для країни. Адже він може формувати платоспроможний попит населення, який є суттєвим чинником накопичення фінансових ресурсів на місцевому, регіональному і державному рівнях. Тому Основними напрямками дальшого розвитку малого підприємництва в Україні у найближчій перспективі є: формування належної законодавчої бази, сприятливої для розвитку малого бізнесу; вдосконалення фінансово-кредитної підтримки; забезпечення матеріально-технічних та інноваційних умов розвитку малих підприємств; інформаційне та кадрове забезпечення бізнесу; стимулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів малого та середнього підприємництва.

Список використаних джерел:

1. Іванілов О. С. Економіка підприємства [Текст] : підручник / О. С. Іванілов. - К. : Центр учбової літератури, 2009. - 728 с. [Режим доступу http://pidruchniki.com/1584072017150/ekonomika/ekonomika_pidpriyemstva];
2. Бойчук О. Перспективи розвитку малого бізнесу в Україні [Режим доступу <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/821>]
3. Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/>
4. ЗУ «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2157-14>
5. Інформаційний портал: «Україна в інтернеті» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.com-ua.com>
6. Как «поддержат» малый и средний бизнес в Украине: анализ законопроекта. Финансовый доктор [Электронный ресурс]. – Режим доступу: http://findoctor.com.ua/rus/market/news/2013/02/15/kak_podderzhat_malyj_1513.html
7. Малый бизнес: надежды и реальность [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ubr.ua/top/malyi-biznes-nadejdy-i-realnost>
8. Атамас П.Й. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/12250719/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/nedoliki_malogo_biznesu

ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА МІСЦЕВІ ІНІЦІАТИВИ ЯК ФАКТОРИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ХЕРСОНЩИНИ

Прищепя А.В. – студентка 3 к. ЕФ
Науковий керівник –Осадчук І.В. доцент

Сучасний стан економічної і соціальної сфери у сільській місцевості характеризується незначною кількістю суб'єктів підприємництва, фінансово спроможних суттєво вплинути на розвиток сільських територій, глибоким занепадом об'єктів соціального призначення та згортанням видів послуг або їх невідповідністю соціально-економічному стану сільського населення. Тому дослідження ролі підприємництва та місцевих ініціатив у розвитку сільських територій є надзвичайно актуальним.

Мета дослідження: встановити роль підприємництва і місцевих ініціатив у розвитку сільських територій Херсонщини.

Об'єктом дослідження було обрано село Широка Балка Білозерського району Херсонської області.

У ході теоретичного дослідження встановлено, що: сільська територія - це одна з «найважливіших частин народногосподарського комплексу країни, що включає обжиту місцевість поза територією міст з її умовами та ресурсами, сільським населенням і різноманітними основними фондами на цих територіях» [1]; підприємництво – «це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність із метою досягнення економічних та соціальних результатів та одержання прибутку» [2]; місцеві ініціативи – «це форма волевиявлення членів територіальної громади, що полягає в ініціюванні розгляду сільською ... радою будь-якого питання місцевого значення» [3].

Сучасна мережа соціальної інфраструктури села Широка Балка має такий вигляд: дитячий садок, розрахований на 80-90 дітей, дві будівлі загальноосвітньої школи I-II та II-III ступенів, будинок культури, пошта, бібліотека, фельдшерсько-акушерський пункт, будівля сільської ради та церква. Село електрифіковане, радіофіковане, телефонізоване та газифіковане, має центральне водопостачання та налагоджене транспортне сполучення з двома обласними центрами: Херсоном та Миколаєвом. Однак, досліджувана сільська територія має три великі проблеми: низький рівень життя селян, незадовільний стан доріг та вкрай незадовільне (невчасне та неякісне) медичне обслуговування.

На території села функціонує лише три фермерських господарства. При цьому жодне з них немає фінансової можливості суттєво вплинути на розвиток досліджуваної сільської території. Підприємницьку діяльність здійснюють ще й сімнадцять магазинів. Та їх власники з різних причин не поспішають вкладати гроші у розвиток села в цілому чи окремих об'єктів інфраструктури.

Низький рівень життя більшості селян та високий середній вік населення просто вражає. Однак, при цьому підприємництвом на селі займається незначна кількість людей. Причина проста - небажання більшості населення

займатися сільським господарством у масштабах хоча б товарного особистого селянського господарства, та й розвивати альтернативні сільському господарству види економічної діяльності бажаючих небагато.

Сільською радою ініціюється розгляд питань місцевого значення. Однак, місцеві ініціативи не сприяють як розвитку підприємництва на селі, так і залученню діючих суб'єктів підприємницької діяльності до розвитку сільської території, адже все часто зводиться до банального: необхідності допомогти сільській громаді грошима.

Встановлено, що основними проблемами розвитку досліджуваної сільської території є низький рівень розвитку підприємництва, непродуманість місцевих ініціатив з боку сільської ради та відмова від підтримки ініціатив з боку членів сільської громади, недосконалість процесів комунікації між сільською радою і населенням.

З метою вирішення проблем розвитку досліджуваної сільської території сільській раді доцільно: розробити реалістичну програму розвитку сільської території та заходи по удосконаленню комунікаційних процесів з населенням, залучати гранти та особисті заощадження населення на позиковій основі, використовувати державні гарантовані кредити, віднайти ресурси для викупу будинків з метою організації в них Центрів з надання сільським жителям побутових послуг, сприяти розвитку сільського туризму і підтримувати інші види підприємницької діяльності. Крім того усім господарюючим суб'єктам, що діють на території сільської ради, варто об'єднати зусилля з місцевою владою, і разом здійснювати не лише економічне, а й екологічне, етичне та інформаційне інвестування у розвиток сільської території.

Отже, роль підприємництва і місцевих ініціатив як факторів розвитку сільських територій Херсонщини важко переоцінити. Однак, наразі рівень їх розвитку не відповідає реальним потребам населення і запитам українського суспільства. Важливими факторами, що можуть забезпечити зростання рівня розвитку сільської території є підприємництво та місцеві ініціативи. Чим більше людей на селі буде займатися підприємницькою діяльністю як у сфері сільського господарства, так і в інших сферах, чим краще місцева влада буде комунікувати з населенням, чим більше селищна рада ініціюватиме розгляд питань місцевого значення, які напряду стосуються розвитку сільської території, тим швидшим і більш якісним буде цей розвиток. Однак, влада, бізнес, науковці, освітяни, самі громади – всі мають об'єднати зусилля для вирішення досліджуваної проблеми.

Список використаних джерел:

1. Лісовий А.В. Державне регулювання розвитку сільських територій: [монографія] / А.В. Лісовий. – К. : Дія, 2007. – 400 с.
2. Господарський кодекс України. Ст. 42: [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>.

ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

**Прищепя А.В. – студентка 3 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник –Карташова О.Г. к.е.н., доцент**

Розроблення та прийняття рішень є дуже складним процесом. Процес вироблення науково обґрунтованих, виважених і доцільних рішень є центральною ланкою політичного процесу і державного управління. Особливий інтерес становить вивчення процесу прийняття рішень, коли суб'єктом виступає держава в особі виконавчого або представницького органу. У зв'язку із складною природою діяльності державних організацій систему оцінки прийнятих ними рішень і їх роботи загалом необхідно вибудовувати так, щоб вона враховувала і складність державної служби (надання автономії працівникам, що виконують складні виробничі завдання), і необхідність підзвітності. Така система повинна надавати можливість управляти (приймати рішення) за результатами.

В основі функціонування системи управління за результатами лежать два основні принципи: 1) принцип декомпозиції задач «зверху-вниз», тобто розкладання задач на підзадачі на всіх щаблях управлінської ієрархії, що забезпечує досягнення вихідної, головної мети як завершального результату діяльності; 2) принцип зворотного зв'язку «знизу-вгору», передбачає коректування задач, рівнів їх пріоритетності і строків вирішення. Завдяки цьому управління перетворюється на мистецтво прогнозування, постановки нових задач в розрахунку на результати, що досягаються.

Технологія прийняття управлінських рішень базується на використанні системи методів, які можна класифікувати у три групи: евристичні; колективні; кількісні.

Евристичні методи прийняття рішень базуються на аналітичних здібностях осіб, які приймають управлінські рішення. Ці методи спираються на інтуїцію, порівняння альтернатив з урахуванням набутого досвіду, вони оперативні, але не гарантують вибору безпомилкових рішень.

Колективні методи прийняття рішень передбачають визначення учасників певної процедури і відбір форм групової роботи: засідання, наради тощо.

В основі кількісних методів прийняття рішень лежить вибір оптимального, шляхом комп'ютеризованої обробки великих масивів інформації. Всі наведені методи дозволяють прийняти найбільш оптимальне рішення та спростити процес його прийняття. Але не варто забувати, що кожне прийняте рішення повинно бути науково обґрунтованим.

Публічне управління має свої особливості, які впливають з того факту, що суб'єкт публічного управління володіє повноваженнями, похідними від публічної влади (різні способи, засоби і методи застосування якої формують його сутність). Все це уможливорює розгляд публічного управління в трьох

взаємопов'язаних аспектах: структурному, функціональному, компетенційному. Своєю чергою, компетенційний аспект (можливість примушувати) не буде мати ніякого значення без структурного аспекту (органів публічного управління), який може отримати реальне втілення тільки у функціональному аспекті (здійснення діяльності органами публічного управління). Прийнявши до уваги вказані аспекти, можна констатувати, що публічне управління – це складна система, функціонування якої пов'язане із великою кількістю суперечностей.

Головною суперечністю публічного управління виступає суперечність між потребою в справедливому дотриманні інтересів суб'єктів публічного управління і обумовленою нею необхідністю їхнього балансу, з одного боку, та реальною можливістю ефективного задоволення інтересів суб'єктів публічного управління та потреб їх об'єктів, – з іншого. Пояснити це можна таким чином: потреби й інтереси керованих об'єктів розміщуються на самому початку кругообігу, за законами якого вибудована «концепція системної суб'єктно-об'єктної взаємодії», яка власне й є основою системи публічного управління.

Для подолання цієї суперечності Обушина Н. у своїй статті «Публічне управління як головна модель організації державного управління в Україні» пропонує дотримуватися такого механізму: встановлення й закріплення багатосторонніх зв'язків між державою та представниками громадянського суспільства з метою залучення населення до управління суспільними справами; розвиток державно-приватного партнерства на основі чіткого розподілу ризиків і відповідальності сторін; підвищення транспарентності діяльності органів публічної влади та їх підзвітності суспільству; розвиток нових інструментів управління, які повинні мати добре розвинені координаційно-цільові засади, забезпечувати організовану спільну діяльність та органічну реалізацію принципу управлінської відповідальності тощо.

У ході дослідження особливостей прийняття управлінських рішень в публічному управлінні було визначено, що зараз в Україні гостро відчувається необхідність розробки критеріїв оцінки публічних інституцій задля розуміння процесів та результатів діяльності органів публічної влади і налагодження відкритих стосунків із громадськістю. Також існує великий часовий проміжок між витратами і результатами роботи інститутів публічного управління, що теж ускладнює процес оцінювання ефективності. Державні органи повинні відповідати за рішення які вони приймають і результат своєї роботи, це передбачає здійснення відповідних заходів у тому випадку, якщо цей результат буде незадовільним. Але результат роботи державних органів та ефективність їх рішень досить важко підрахувати та виміряти. Для цього можна використати оцінку ефективності на прийняття управлінських рішень.

Як зазначає датський вчений Х. де Брюїн, суть системи оцінки ефективності досить проста: державна організація формулює, яких цілей вона хоче досягти, і визначає показники, за допомогою яких можна оцінювати досягнення цих цілей. Після виконання організацією поставлених задач стає

зрозуміло чи досягнуто запланованих результатів і яка ціна цих досягнень. Головна проблема, на думку вченого, полягає в тому, що результати діяльності державних організацій дуже часто важко піддаються оцінці внаслідок багатосторонності їх діяльності (важко оцінити ефективність роботи, коли вона є результатом спільної діяльності декількох установ; також важко це зробити коли між дією і результатом існує значний часовий проміжок).

Оцінка ефективності виконує низку функцій, зокрема:

- прозорість – оцінка ефективності підвищує прозорість і може відігравати важливу роль в процесах підзвітності;
- самонавчання – прозорість дозволяє виявляти сильні і слабкі сторони діяльності організації на основі чого проводиться робота над помилками;
- атестація – оцінка ефективності діяльності організації на основі досягнутих нею результатів;
- заохочення за гарну якість роботи або штрафні секції за недостатню ефективність.

Така система повинна бути невід’ємною складовою процесу прийняття управлінських рішень у публічному управлінні та функціонування державних органів загалом. Таким чином, оцінка ефективності може принести користь лише у випадку дуже помірної її застосування. Впровадивши систему оцінки ефективності, організація повинна дотримуватись помірності у її використанні, забезпечуючи можливість для реалізації принципів взаємодії, різноманіття і динамічності.

Отже, проведені дослідження засвідчили, що через систему публічного управління формується солідарність між суспільством країни та державою як системою відносин, спрямованих на реалізацію цінностей суспільства, досягнення цілей публічної політики, а також створення конкурентоспроможної держави, визначальними характеристиками якої є верховенство права і розвинена правова культура, збалансована представницька демократія, сильне самоврядування, дисциплінований і мобільний державний менеджмент.

Список використаних джерел:

1. Обушна Н. Публічне управління як нова модель організації державного управління в Україні: теоретичний аспект / Н. Обушна // Ефективність державного управління. – 2015. – Вип. 44. – С. 53–63.
2. Таньчук О.А. Основні підходи та сучасне розуміння ефективності публічного управління / О.А. Таньчук // *Recht der Osteuropaischen Staaten; ReOS.* – Guttingen, 2015. – Ausgabe 03/2015. – S. 279-290
3. Таньчук О.А. Основні підходи до оцінювання ефективності публічного управління / О.А. Таньчук // *Вісник НАДУ.* – К.: НАДУ, 2015 – Вип. 3(78). – С. 63-71

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ РИБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

**Раїнчук О. Р. – студент 5 курсу 2 групи ФРГП
Науковий керівник –Хорунжий І.В. к с.-г. н., доцент**

Ефективне функціонування і розвиток рибної галузі України визначається не лише кількісними показниками вилову водних біоресурсів, але, в першу чергу, особливостями економічних умов, що склалися у сфері виробництва та споживання. У загальній структурі пропозиції риби та морепродуктів, яка має місце на прилавках українських магазинів, переважає імпортна продукція. Її постачальниками виступають такі країни як США , Норвегія, Китай та інші.

Доля вітчизняних виробників займає не більше 10% від величини імпорту, що є наслідком кризового стану, в якому знаходиться держава в цілому і рибна галузь зокрема. Враховуючи цей аспект, стабілізація економічної складової галузі може відбуватися лише через орієнтацію вітчизняних рибогосподарських підприємств на задоволення потреб внутрішнього ринку та витіснення з нього іноземних конкурентів.

Вагомий внесок у загальний об'єм вилову та виробництво рибної продукції здійснюють рибні господарства й підприємства Херсонської області. На жаль, в спеціальній літературі останніх років, присвяченій аналізу загального стану економіки області, їх діяльність практично не відображена. З огляду на ситуацію, що склалася, існує необхідність проведення такого аналізу й висвітлення сучасного стану виробництва продукції рибництва, розрахунку прогнозів стосовно подальшого функціонування підприємств у південному регіоні.

Україна має досить великі площі природних і штучних водойм різного походження і цільового призначення. Цей водний фонд становить понад 1,0 млн. га. Не менш ніж у половині цих акваторій існує реальна можливість для видобутку й вирощування риби - головних виробничих складових рибогосподарської галузі України.

Сучасному стану економічних відносин в сфері рибного господарства притаманна незбалансованість між попитом і пропозицією рибної продукції, диспропорції в її структурі та асортименті, послаблення та неефективність державного регулювання галузі, диспаритет цін на промислову та рибну продукцію, значний податковий пресинг, незадовільне кредитування. Крім цього, погіршення екологічного стану штучних водойм, зростання цін на корми та добрива, призвело до різкого зменшення рибопродуктивності, викликало зниження якості продукції та рівня ефективності рибного господарства [1, 2].

Проведений загальний аналіз стану виробництва продукції рибницькими підприємствами Херсонської області за період 2010-2015 років. Він спрямований на з'ясування змін, які відбулися під впливом нестабільних економічних відносин та розрахунку прогнозу подальшого розвитку виробництва.

Інформативною базою досліджень слугували статистичні дані Херсонського обласного управління статистики. Порівняльний аналіз проведено на основі даних вилову водних біоресурсів у водоймах Херсонської області, без урахування продукції рибних господарств [3]. Оцінка факторів внутрішнього і зовнішнього середовища діяльності рибних господарств Херсонської області показала, що вони мають неоднорідний вплив на галузь. Серед сприятливих чинників були відмічені: кількість і потужність рибогосподарських об'єктів; забезпечення кваліфікованими кадрами; широкий діапазон цін на рибну продукцію; зростання попиту на продукцію рибництва; можливість залучення інвестицій.

Слабкими сторонами виступають: обсяги виробництва та асортимент продукції; недостатня державна фінансова підтримка рибних господарств; склад і якість ремонтно-маточного матеріалу аквакультури. Зовнішньою загрозою для рибогосподарських об'єктів виступає державна політика, при цьому, такі фактори, як браконьєрство та конкуренція на ринку рибопродукції впливають значно менше. Серед внутрішніх загроз галузі небезпеку представляє достовірність обліку вилову водних біоресурсів [4, 5].

Таблиця 1

Динаміка видобутку водних біоресурсів в Херсонській області, т [5]

Роки	Добування водних біоресурсів					У тому числі риби
	усього	у т.ч. за видами водойм				
		Дніпровсько-Бузька гирлова область	Каховське водосховище	у внутрішніх водних об'єктах області	Чорне море	
2010	1325,62	691,96	381,62	185,58	66,46	1200,65
2011	1173,33	640,58	409,52	48,0	75,23	1096,56
2012	1526,28	919,01	477,24	0,51	129,52	1362,27
2013	1973,13	1120,40	642,10	5,97	207,66	1846,49
2014	1540,43	836,08	479,12	30,59	194,64	1383,36
2015	1987,01	960,03	441,22	117,64	468,12	1542,67

Мінімальні показники видобутку водних живих ресурсів у водоймах Херсонської області відмічено у 2010-2011 роках, загальний вилов складав 1325,6-1173,3 т/рік. В подальші роки об'єми уловів поступово зростали, а у 2015 році обсяги вилову риби та інших водних біоресурсів користувачами, які здійснюють промисел у зоні контролю Державного управління «Херсонрибоохорона», зросли на 49,9-69,4%, порівняно з 2010-2011 роками [6].

Інша динаміка відмічається серед показників видобутку водних біоресурсів у внутрішніх водних об'єктах області. Так, найбільший видобуток мав місце у 2010 році (185,6 т), найнижчий - у 2012-2013 роках (0,5-6 т), з подальшим зростанням до 117,6 т у 2015 році.

Необхідно відмітити, що за досліджуваний період основна частина вилову водних живих ресурсів видобувалася в межах Дніпровсько-Бузької гирлової

області. В окремі періоди на долю даної акваторії припадало 60,7- 67,5% загального об'єму вилову.

Встановлено, що сучасному стану економічних відносин у сфері рибного господарства притаманна незбалансованість між попитом і пропозицією рибної продукції, диспропорції в її структурі та асортименті, послаблення державного регулювання галузі, диспаритет цін на промислову та рибну продукцію, значний податковий пресинг та незадовільне кредитування.

Показники видобутку водних живих ресурсів у водоймах Херсонської області у 2015 р. зросли на 49,9-69,4%, порівняно з 2010-2011 рр., а економічна ситуація вплинула на видобуток менш суттєво.

За досліджуваний період основна частина вилову водних живих ресурсів видобувалася в межах Дніпровсько-Бузької гирлової області. За окремими роками на долю даної акваторії припадало 60,7-67,5% від загального об'єму вилову. Отже в цілому, оцінка складових виробничого потенціалу рибогосподарської галузі південних регіонів України свідчить про наявність можливостей, які можуть бути трансформовані в конкурентні переваги. Наприклад, інтенсифікація вирощування риби у ставових господарствах і досягнення середньої рибопродуктивності 2,0 т/га, навіть в умовах зниження ставового фонду і проблем з водопостачанням господарств, може збільшити загальний обсяг вирощування риби до 551,3 т в рік [6].

Список використаних джерел:

1. Динаміка вилову риби природних водоймах та вплив екологічних факторів на продуктивність – Електронний ресурс: <http://www.litsoch.-ru/referats/read/335787/>
2. Промисловий вилов риби в Україні: потрібен мораторій! [Електронний ресурс: <http://dozvil.rybalka.com/blog/view/13102/>].
3. Статистичний щорічник Херсонської області за 2015 р. Головне управління статистики у Херсонській області.
4. Хорунжий І.В., Мухіна І.А. Визначення пріоритетних факторів для формування стратегії виходу з кризи галузі рибництва Херсонської області // Таврійський науковий вісник: Зб. наук. пр. № 86 – Херсон: Грінь Д.С., 2013. С. 314-320.
5. Мухіна І.А., Хорунжий І.В. SWOT-аналіз діяльності рибних господарств Херсонської області// Таврійський науковий вісник: Зб. наук. пр. № 87 – Херсон: Грінь Д.С., 2014. С. 169-176.
6. Пилипенко Ю.В., Фалей В.Г. Шляхи та напрями раціонального використання водних об'єктів і розвитку рибного господарства Херсонської області до 2020 р. // Агроєкологічний журнал. - №3. – 2012. С.93-98.

АДАПТАЦІЯ СИСТЕМ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ДО ВИМОГ УПРАВЛІННЯ: ІНТЕГРАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

**Рибчук Т.Ю. – студент 6 курсу ЕФ
Науковий керівник –Подаков Є.С. к.е.н., доцент**

В сучасних умовах економічної та політичної нестабільності для реалізації можливостей управлінського контролю необхідним є перегляд обліково-аналітичної практики в кожному конкретному суб'єкті господарювання з метою його адаптації для потреб управління. Така необхідність викликана тим, що методологічний інструментарій управлінського контролю використовує дані, які акумулюються, в більшій мірі, в системі бухгалтерського обліку. Неможливо досліджувати, контролювати та управляти об'єктом не маючи інформації про його стан.

При цьому сукупність інформації буде формуватись за допомогою методів управлінського контролю, тісно пов'язаних з відображенням господарських операцій, що здійснюються в підприємстві. Головне призначення управлінського контролю є допомога в реалізації стратегії підприємства, зокрема, координації діяльності для забезпечення досягнення цілей. Підприємство може мати багато цілей, зокрема, це задоволення потреб клієнтів і суспільства, власників, інвесторів, управлінського персоналу, працівників. Цілі підприємства можуть бути розділені на окремі складові і бути різних рівнів як довгостроковими, так і короткостроковими. А система управлінського контролю має забезпечити взаємозв'язок між різними рівнями цілей, їх інтерактивність та взаємодію, що стане ключем для досягнення мети підприємства, його ефективної та результативної роботи.

Оперативний управлінський контроль є процесом, що проводиться безпосередньо в підприємстві управлінським персоналом, який повинен контролювати інших співробітників для реалізації стратегії організації. Оперативний управлінський контроль включає в себе цілий ряд заходів, зокрема, планування, координацію, налагодження комунікаційних взаємозв'язків між працівниками підприємства та структурними одиницями, аналіз інформаційних блоків та прийняття операційних рішень.

З нашої точки зору, першопричиною адаптації систем обліку та контролю є потреба в оптимізації діяльності суб'єкта господарювання. Оптимізація знаходить своє відображення у системі планування виробничої діяльності. При цьому, розробка планових показників підприємств повинна відбуватися шляхом доведення їх до відома працівників структурних підрозділів, з метою орієнтування останніх на досягнення кінцевої мети існування підприємства. Механізмом такої орієнтації, з нашої точки зору, може виступати бюджетне планування, в основі якого і будуть дані бухгалтерського обліку.

Для підтвердження максимального досягнення фактичних показників рівня планових в підприємствах повинна бути створена належна система управлінського контролю. За допомогою контролю буде забезпечена

відповідність функціонування керованого об'єкту, розробленим плановим показникам, прийнятим управлінським рішенням та дасть змогу орієнтувати на досягнення задекларованих цілей підприємства.

Для підвищення ефективності та достовірності управлінського контролю, з нашої точки зору, доцільно застосовувати у вітчизняну практику організації системи контролю досвід японських підприємств. Необхідно відмітити, що в Японії управлінський контроль за виконанням поставлених задач здійснюється не шляхом прийняття певних директив, а шляхом надання допомоги та виявлення «вузьких» місць у процесі виробництва. Діє принцип перевірка – допомога, а не перевірка – покарання. Так, як варіант, в межах підприємства може бути створена робоча група з керівників структурних підрозділів. При цьому увага повинна бути зосереджена на конкретних точках контролю, що дозволить легко слідкувати за досягнутими результатами, допомагає виявляти проблеми. Важливим є перманентний, всебічний контроль для виявлення прихованих проблемних місць, а також не виявлені раніше резерви підвищення продуктивності виробництва та використовувати їх, в подальшому, для удосконалення технологічного процесу виробництва продукції. Наприклад, контроль за виконанням бюджету витрат виробництва доцільно здійснювати за такими напрямками: 1) контроль агрономічної служби, керівників структурних підрозділів, бригадирів за виконанням програми бюджету витрат виробництва в розрізі виділених статей витрат; 2) контроль функціональних служб підприємства; 3) контроль керівників структурних підрозділів за формуванням загальновиробничих витрат та порядком їх розподілу.

Для підвищення ефективності контролю керівники структурних підрозділів повинні брати участь у розробці бюджетних показників та точок контролю. Доцільним є формування бюджетних показників, по можливості не на основі фактичних показників останніх років (не завжди вони можуть відображати належну ефективність діяльності структурного підрозділу), а на основі припущення, що процес виробництва відбувається вперше.

Таким чином, сучасне управління передбачає формування комплексної системи контролю, яка б дозволяла в режим реального часу інформувати адміністративний персонал (власників) про факти господарського життя, сприяти здійсненню корегуючих дій за для підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання.

Список використаних джерел:

1. Кузнецов А. А. Управлінський контроль: сутність, місце та призначення [Електронний ресурс] / А. А. Кузнецов // Європейський вектор економічного розвитку. - 2015. - № 2. - С. 97-106. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ever_2015_2_10
2. Савченко Н. М. Центри відповідальності в системі управлінського обліку / Н. М. Савченко // Наукові читання – 2013 : наук.-теорет. зб. / ЖНАЕУ.– Житомир : ЖНАЕУ, 2013. – Т. 2. – С. 110–112.

ТРЕНІНГ- ЯК ЗАСІБ ПОШУКУ КРЕАТИВНОГО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ У РІЗНИХ СФЕРАХ ЛЮДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**Рикун Є.В.– студентка 2 к., 2 гр. ЕФ
Науковий керівник –Мухіна І.А к.е.н., доцент**

Складність праці викладача полягає в тому, що треба заохотити студентів до свободи думання, але в реальних умовах обмеження. Прикладом може служити досягнення своїх цілей підприємством, організацією, колективом, які вимушені враховувати вплив зовнішнього та особливості внутрішнього середовища. При цьому важливо, щоб фахівець чи колектив виконавців, які задіяні в реалізації цілей не злякалися проблем, що стоять перед ними, а мали усебічне бачення як позитивних сторін, так і загроз середовища.

Важливим методом підготовки до майбутньої професійної діяльності студентів є навчання за допомогою методів розвитку. Їхня мета полягає в тому, щоб зміцнити позитивну поведінку особистості, розвинути її інтелект і мислення, сприяти формуванню людських стосунків. Сутність методів - в забезпеченні позитивного розвитку думок-цілей щодо поведінки особистості [1].

До структури методів розвитку належить компонент «соціальна взаємодія», відповідно з яким кожному надаються можливості проявити свої знання, вміння у практичній діяльності й отримати за це схвалення. На думку психологів, саме соціальна взаємодія лежить в основі розвитку розумових процесів: змінюючи структуру, зміст думки, вона впливає на глибину розуміння і усвідомлення.

Одним з методів соціальної взаємодії виступає трéнінг (англ. *training*) - запланований процес модифікації (зміни) відношення, знання чи поведінкових навичок того, хто навчається. Дана форма занять відрізняється від уроку в традиційній школі, або заняття у вищому навчальному закладі. Це відбувається через набуття навчального досвіду, щоб досягти ефективного виконання в одному виді діяльності або в певній галузі. Тренування (від англ. *to train* - виховувати, навчати) розглядається або як комплекс вправ для набуття навичок в якому-небудь виді діяльності, або як система підготовки з метою пристосування його до підвищених вимог і складних умов роботи й життя [2].

Тренінги дуже ефективно зарекомендували себе при вирішенні психологічних проблем та соціальної адаптації ще у 50-ті рр. ХХ ст., але зараз сфера його застосування дуже розширилася. Він використовується як один з інструментів вирішення проблеми чи формування бачення за напрямками соціальної діяльності (економіка, політика, мистецтво тощо).

Головною особливістю використання тренінгу є робота в групі. Отже, він відноситься до методів соціальної взаємодії. Такий підхід допомагає активізувати процес розумової діяльності як на рівні внутрішнього чи зовнішнього мовлення, так і на рівні взаємодії з іншими: індивідуальна, парна й групова робота, робота в малих групах тощо.

Включаючи групу в процес самореалізації і персоналізації, тренер

заохочує кожну і кожного до невимушеної, але активної розумової діяльності. За своїм підходом тренінг близький до методів «ділової гри» та «мозкового штурму», але має певні відмінності.

За методикою запропонованою українським тренером з психології, педагогом та Оленою Суисловою [3], можна сказати, що кожне заняття має особистий сценарій чи фрейм, який характеризується певними структурними ознаками. Він допомагає створити відповідну атмосферу на початку, заняття й виразити своє відношення до сумісної праці та робот тренера – наприкінці.

Кожне заняття як типовий фрейм містить одну вправу з відповідного модуля (економіки, політики, суспільної діяльності, будь-якої проблеми, чи формування бачення). Його обрамляють структурні вправи: «Принципи», «Знайомство», «Очікування», «Підсумки», які надають композиції заняття закінченість і стійкість. Вони обов'язково виконуються групою на кожному занятті і мають на меті:

- 1) налаштувати групу на роботу на початку заняття;
- 2) вербалізувати чи інакше виразити рефлексії наприкінці заняття.

Структурні вправи – це створюють атмосферу довіри та невимушеності для подолання внутрішньої скутості та непевності учасників тренінгу «у відкритий океан почуттів і думок» [1].

Основою самоаналізу власної розумової діяльності, її результатів та можливості рефлексії учасниками тренінгу надають «Підсумки». Вони слугують для усвідомлення пройденого шляху, прожитого і відчутого разом з усіма під час занять.

Рівень розвитку здібностей в кожній групі може значно різнитися. Викладачу (тренеру) це слід враховувати і, при наявності складнощів з рефлексіями групи, більше використовувати

- великий асортимент прикладів для вибору;
- стимулювання бесід з корегуванням помилок; використання творчої праці та її презентацію – малювання, витинанок, тощо; переходити від індивідуальної творчої праці до групової; неодноразове повернення до нових понять із тлумаченням за допомогою, аналогій, асоціацій, тощо.

Список використаних джерел:

1. Олена Сусліва Надання сенсу концепціям для розробки тренінгу/ Тренінг для тренерів 15-19 грудня 2014 р., Львів / Олена Сусліва // Матеріали тренінгу для тренерів. IRECUS. 2014.- 39 с.

2. Тренінг/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%96%D0%BD%D0%B3>

ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО КАБІNETУ ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ

**Романішина В.В.-студентка 3 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник - Шепель І.В. к.е.н., доцент**

Інтернет давно прийшов на допомогу сучасному бухгалтеру. С початку їм користувалися для того щоб дізнатися з «перших рук» новини законодавства і прочитати незалежні коментарі фахівців на бухгалтерських форумах. А після того як було прийнято вітчизняне законодавство у сфері електронного цифрового підпису - це стало справжнім проривом в електронному документообігу країни і в корені змінило життя більшості бухгалтерів в Україні. На даний момент існує безліч програмних продуктів, які дозволяють формувати, підписувати та надсилати звітність практично в усі контролюючі органи прямо з офісу. Крім того, є можливість обмінюватися податковими накладними в електронному вигляді, висилати первинні документи та багато іншого. Державна фіскальна служба України (ДФС) вирішила йти в ногу з часом і створила свій продукт, який називається «Електронний кабінет платника податків», який розпочав роботу в тестовому режимі з лютого 2016 р.[2].

Він працює цілодобово, у режимі реального часу, на безоплатній основі через мережу Інтернет. У приватній частині оновленого "Електронного кабінету платника" в пункті меню "Стан розрахунків з бюджетом" платники податків мають можливість у режимі "он-лайн" переглянути інформацію стосовно своїх розрахунків з бюджетом по податках та зборах. На даний момент послугами Кабінету скористалося майже 4 мільйона осіб [1].

Зважаючи на те, що модернізований "Електронний кабінет платника" працює у режимі "он-лайн", відпадає потреба відвідування Центру обслуговування платників, доступ до відкритої інформації надається без Електронного цифрового підпису (ЕЦП). Вхід до особистого кабінету здійснюється за наявності ЕЦП будь-якого Акредитованого центру сертифікації ключів (АЦСК). Можливості "Електронного кабінету платника" забезпечують потреби більше 44 мільйонів фізичних осіб - від отримання відомостей про доходи і податки, створення і відправлення електронної декларації до листування з ДФС та з'ясування стану розрахунків з бюджетом. Також сервіс дозволяє зробити запис на особистий прийом.

З кожним днем кількість користувачів електронного кабінету платника збільшується. Станом на 01.03.2016 р. кількість користувачів становило 0,012 млн. осіб, а вже 15.11.2016 р. кількість користувачів становило 4,2 млн. осіб.

З українських міст до топ-10 споживачів входить Харків, Дніпро, Львів, Одеса, Київ, Полтава, Донецьк, Вінниця, Миколаїв, Черкаси. Сьогодні "Електронним кабінетом платника" користуються не лише українці, географія платників охоплює: США, Італію, Нідерланди, Німеччину. Загалом, в Електронному кабінеті платника зареєстровано користувачів з-понад 70 країн.

Можливості Електронного кабінету платника для понад 40 мільйонів фізичних осіб реалізовано через 90% сервісів, а саме: отримання відомостей про отриманні доходи та утриманні податки, створення та направлення Декларації в електронному вигляді, направлення листів в електронному вигляді до органів ДФС та отримання відповідей, доступ до публічної інформації, сплата податків, зборів, платежів, перегляд даних щодо розрахунків з бюджетом. Заплановано реалізацію нових можливостей для фізичних осіб: внесення змін у Державний реєстр фізичних осіб, запис на особистий прийом.

Для 230 тисяч платників податку на додану вартість уже реалізовано 100% можливих сервісів. За допомогою даних сервісів забезпечено можливість подання заяв, запитів для отримання інформації, перегляд та друк даних реєстру платників ПДВ, перегляд даних про розрахунки з бюджетом, реєстрацію податкових накладних, перегляд проведених операцій у системі електронного адміністрування, отримання інформації про рух коштів, відправлення податкової декларації з ПДВ.

Крім цього є переваги для платників єдиного податку всіх 5 груп. На 95% реалізовано необхідні сервіси для платників єдиного податку, забезпечено потреби 4,4 тисячі платників акцизного збору реалізації пального, настільки ж реалізовано потреби 3,9 мільйона платників єдиного внеску (ЄСВ), що значно спростило роботу користувачів, зекономило їхній час та зменшило корупційні ризики, можливі при особистому спілкуванні з податківцями. І всього цього вдалося досягнути лише за 270 днів роботи оновленого "Електронного кабінету платника".

В найближчий час відбудеться запровадження нового сервісу "Довідка про відсутність заборгованості" у тестовому режимі. Сервіс «Довідка про відсутність заборгованості» в «Електронному кабінеті платника» надає можливість: платникам – подавати Заяви та отримувати Довідки; органам ДФС – підтверджувати відсутність заборгованостей Довідкою; третім особам – переглядати видані платникам Довідки [3]. .

У висновку визначаємо що даний продукт потрібно допрацювати, удосконалити та виправити помилки . Оскільки ряд дуже важливих функцій, необхідних практично кожному підприємству поки знаходиться в розробці , але разом з тим дана програма є дуже важливою, тому, що неймовірно полегшує роботу платників податків .

Список використаних джерел:

1. Електронний кабінет платника податків: державні фіскальна служба [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <http://sfs.gov.ua>.
2. Нестерова Ю. Електронний кабінет платника податків. Погляд користувача/ [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <https://byhgalter.com/elektronnij-kabinet-platnika-podatktiv-poglyad-koristuvacha>
3. Державна фіскальна служба. Електронний кабінет платника податків «в запитаннях – відповідях» [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу:

ПОДАТКОВИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ПОДОЛАННЯ БІДНОСТІ В УКРАЇНІ

**Романішина В.В.-студентка 3 курсу 1 групи
Науковий керівник –Нікітенко К.С. к.е.н., доцент**

Складна економічна ситуація, обтяжена збройним конфліктом на сході призводить до зростання бідності та соціального напруження країн Європи. Україну визнано найбіднішою країною Європи. Згідно дослідження ООН, близько 80 % українців живуть за межею бідності. Таке становище призводить до погіршення якості харчування незаможних людей, погіршення стану їхнього здоров'я та, зрештою, до скорочення тривалості життя.

Податки, які чинять вплив на величину доходів фізичних осіб, слід розмежувати на такі, що здійснюють прямий вплив через вилучення частини доходу (прибутковий податок, що в Україні справляється у вигляді податку на доходи фізичних осіб) та податки, які опосередковано вилучають частину доходів в процесі споживання товарів, робіт, послуг, оскільки механізм їх справляння передбачає перекладання податкового тягаря на кінцевого споживача (непрямі податки – в Україні податок на додану вартість, акцизний податок, ввізне мито). Згідно статистичних даних, майже 60 % доходів Зведеного бюджету України формується за рахунок фізичних осіб.

Разом з тим в Україні один з найнижчих рівнів заробітних плат в Європі, зокрема середня заробітна плата становить 5202 грн. – близько 180 євро (за підсумками серпня 2016 р.). Для порівняння: в Молдові – близько 240 євро, в Білорусі – 343 євро, в Болгарії – 510 євро, Румунія – 590 євро (розраховано за даними офіційної статистики країн). Крім того, за інформацією Міністерства соціальної політики України 59 % українців живуть на прожитковий мінімум. Таким чином, з урахуванням показників прожиткового мінімуму (з 1 травня 2016 року для працездатних осіб 1450 грн.) на добу 59 % українців витрачають близько 48 грн. За стандартами ООН межа бідності для країн східної Європи 5 доларів на день (150 дол. США на місяць), а поріг бідності у світі – 2 дол. США на день (60 дол. США на місяць). Отже, домінуюча частина українців, витрачаючи близько 1,85 дол. США в день, живе майже на порозі злиднів, який за світовими стандартами становить 1,25 дол. США.

В механізмі оподаткування податком на доходи фізичних осіб передбачено інструментарій захисту соціально вразливих верств населення через реалізацію механізму застосування податкової соціальної пільги. Так, при нарахуванні доходу у вигляді заробітної плати за умови, що її розмір не перевищує суми прожиткового мінімуму, встановленого законодавством для працездатних осіб станом на 1 січня податкового року, помноженого на 1,4 і заокругленого до найближчих 10 грн. (у 2016 році – 1930 грн.), особа має право на зменшення оподаткованого доходу на величину податкової соціальної пільги у розмірі:

- 100 % прожиткового мінімуму, встановленого законодавством для працездатних осіб станом на 1 січня податкового року – для будь-якого платника податку та для платника, на утриманні у якого двоє чи більше дітей віком до 18 років

- 150 % прожиткового мінімуму – одинокій матері (батьку), вдові (вдівцю), опікуну, піклувальнику, особі, що утримує дитину-інваліда, чорнобильцю I та II категорії, учню, студенту, аспіранту, ординатору, ад'юнкту, інваліду I або II групи, в т. ч. з дитинства, особі з довічною стипендією за переслідування за правозахисну діяльність, учаснику бойових дій на території інших країн після Другої світової війни;

- 200 % прожиткового мінімуму – Герою України, Герою Радянського Союзу, Герою Соціалістичної Праці або повному кавалеру ордена Слави чи ордена Трудової Слави, особі, нагородженій чотирма і більше медалями «За відвагу», учаснику бойових дій під час Другої світової війни або особі, яка працювала в той час у тилу, інваліду I або II групи

При цьому на невизначений період запроваджена норма щодо застосування всіх видів податкової соціальної пільги в половинному розмірі. Таким чином, пільга не реалізується повною мірою, чим практично нівелюється її регулюючий ефект. Варто зазначити, що соціальні стандарти в Україні не враховують макроекономічних тенденцій, які складаються вже впродовж кількох років, зокрема девальвацію гривні більш, ніж утричі, стрімке зростання рівня інфляції (у 2014 р. індекс інфляції становив 124,9 %, у 2015 р. – 143,3 % [6]). За законом споживчий кошик має змінюватися кожні п'ять років, але в дійсності не мінявся вже 15.

Тому крім необхідності впровадження податкової соціальної пільги в повному розмірі, доцільно переглянути межу доходів, при яких особа має право на її одержання, в першу чергу, за рахунок підвищення розміру прожиткового мінімуму шляхом встановлення адекватного переліку витрат для задоволення основних потреб відповідно до існуючого рівня цін.

Домінування податків непрямого впливу на доходи фізичних осіб (податків на споживання або непрямих податків) в Україні є визначальним: у 2011- 2015 роках їх частка в доходах Зведеного бюджету коливалась у межах 40,3-44,4 %, досягнувши максимуму у 2015 році. У досліджуваній структурі прослідковується зростання частки акцизного податку (з 8,5 % до 10,9 % – через підвищення ставок на алкогольні напої, тютюнові вироби та запровадження додаткової ставки з підакцизної продукції, яка реалізується в роздрібній мережі) та ввізного мита (з 2,6 % до 6,1 % через девальвацію гривні). Щодо акцизного податку, то позитивний вплив таких тенденцій можна очікувати від зменшення обсягів споживання шкідливої для здоров'я продукції. Щодо ввізного мита – позитивні аспекти можливі у наданні громадянами переваг аналогічним дешевшим вітчизняним товарам (якщо такі є) або ж ситуація може стати передумовою для розвитку та нарощування виробництва національних товарів.

Найбільшу частку забезпечено за рахунок надходжень податку на додану вартість (27,4-32,6 %), оскільки ПДВ, як вид універсального акцизу, охоплює споживання на території України практично усіх товарів, робіт та послуг (за деякими виключеннями, що представлені у вигляді звільнень від оподаткування та операцій, що не є об'єктом оподаткування). Основна ставка податку – 20 %, тобто до вартості товару як надбавка включається 20 % податку на додану вартість. Таким чином, з кожного доходу фізичної особи шоста частина витрачається на сплату ПДВ (ПДВ в ціні продукції Фінанси та оподаткування Accounting and Finance, № 4 (74)' 2016 117 визначається шляхом множення на 20 % та ділення на 120 %, що дає 1/6).

Враховуючи те, що податковий тягар податків на споживання значно більше відчувають громадяни із низьким рівнем доходів, доцільно диференціювати ставки ПДВ, гармонізувавши податкове законодавство України до законодавства ЄС. Як компенсатор бюджетних втрат доцільно запровадити підвищену ставку (вищу за основну) щодо предметів розкоші, скажімо, виробів із дорогоцінних металів та каміння, одягу із натуральної шкіри та хутра, та товарів, що наносять шкоду життю і здоров'ю громадян (алкогольних напоїв та тютюнових виробів). На нашу думку, така диференціація сприятиме зниженню цін на найнеобхідніші групи товарів та відповідному підвищенню споживчого попиту на таку продукцію, зростанню бази оподаткування. Відмова від споживання тютюнових виробів чи алкогольних напоїв під впливом збільшення ставки податку сприятиме лише підвищенню рівня здорового способу життя громадян, що разом зі зниженням цін на продовольчі товари обумовить покращення демографічної ситуації в країні та якості генофонду нації. Враховуючи, що в Україні близько 7,4 мільйона пенсіонерів (59,2 % – при загальній кількості в 12,5 мільйона) отримують пенсії в розмірі до 1500 гривень (мінімальна пенсія в Україні з 1 грудня 2016 р. – 1247 грн.), такий захід обумовить значний регулюючий ефект підвищення рівня добробуту зазначеної категорії осіб, оскільки підвищить рівень їх купівельної спроможності при споживанні товарів, необхідних для задоволення первинних життєвих потреб. Це особливо актуально, оскільки в розрахунках Уряду не передбачено суттєвого перегляду прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, що визначає мінімальний розмір пенсії (підвищення планується лише на 10 %).

Список використаних джерел:

1. ООН // Радіо Свобода. – 16.04.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://www.radiosvoboda.org/content/article/26959841.htm>
2. Сегодня.ua. – 11.08.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.segodnya.ua/economics/enews/v-ukraineuvelichilis-masshtaby-bednosti-741719.html>

ІСТОРІЯ ВИНОРОбСТВА УКРАЇНИ

**Роменська Н.М. – студентка 1 курсу 2 групи АФ
Науковий керівник –Ткачук А.І. к.і.н., доцент**

Культура винограду і виноробства відомі в Україні вже багато тисяч років. Найстаріші матеріальні пам'ятки виноробства на території України збереглися у Миколаївській (Ольвія) та Одеській області (Тіра), у Криму (Херсонес, Феодосія, Пантікапей, Тірітака) тощо. Виноградну лозу на Південь України завезли переселенці з материкової Греції, зокрема Мілету.

В Ольвії на правому березі Південнобузького лиману в VI ст. до н. е. вважали виноград «дарунком неба». Про вживання тут у побуті й ритуальних заходах вина збереглися свідчення Геродота. Вино експортували у керамічній тарі – амфорах, вивозячи морем у країни Середземномор'я. На амфори наносили графітні-знаки, котрі свідчили, звідки вино та хто його виготовив. Ольвійське вино вважалося «смачним і цілющим», його розпізнавали за «гастрономічною м'якістю та привабливою духмяністю».

З античних часів виноробством займалися на території Одещини. Традиції лишилися від поселенців античної Тіри й продовжилися у XIX ст., коли уряд сприяв розширенню виноградників навколо Акермана (Білгород-Дністровський). У селі Шабо було створене виноградарське господарство за допомогою французьких колоністів, які прибули у 1822 р. У 1940 р. на базі великих господарств колоністів було створено винрадгосп-завод «Шабо», у старовинних підвалах якого й нині використовуються дубові бути.

У Херсонесі виноградарство і виноробство з VI ст. до н.е. набуло вагомого значення в економіці. Тут віднайдений напис на плиті IV ст. до н.е. на якій серед досягнень місцевого діяча Агазіклета, вказувалося, що він сприяв розвитку виноробства у селах. Були знайдені кам'яні преси та винні місткості.

Скіфи, за джерелами, також вживали вино, але переважно у чистому вигляді, на відміну від римлян та греків, які розводили вино чистою водою. Збереглося прислів'я «п'є як скіф» – тобто чисте вино без розведення.

Після періоду занепаду у виноробній галузі, певне відродження відбулося зі встановленням у V-XII ст. контролю над Кримом Венеціанської і Генуезької республік. Відомими на той час були генуезькі вина із колонії у Судаку.

Найдавніші відомості щодо виноробства на території центральної і північної України належать до XI-XII ст. (Ніконовський й Іпатіївський літописи). Перші київські літописні виноградники належали Михайлівському та Києво-Печерському монастирям. На околицях Києва виноградники оброблялися до XIII ст., але це припинила татарська навала.

На Півдні України після нападу на Крим турок у 1475 р. відбувся занепад виноробства, проте на території сучасної Одеської і Миколаївської областей розвиток продовжився, турецька влада ярликами гарантувала православному духівництву недоторканість монастирських виноградників.

Традиції виноробства у Закарпатті сягають III ст. Активний розвиток відбувався у XII - XIII ст., коли завозилися європейські лози, а князь Лев Данилович у 1254 р. на десять років звільнив Мукачів з навколишніми землями від податків на виготовлення та продаж вина.

У XVIII ст. виноградні насадження почали з'являтися у центральній Україні. Зокрема у Києві засновані регулярні сади з виноградниками. Відомо, що з 1845 р. у Київському Ботанічному саду під керівництвом ботаніка Р.Траутфеттера була проведена робота й запропоновані до культивування 15 сортів винограду, адаптованих до місцевих кліматичних умов. Завдяки його зусиллям сортова виноградна лоза почала активно розповсюджуватися, що започаткувало домашнє виноробство. Але більш активно виробництво вина зростало на території сучасної Одеської, Миколаївської, Херсонської, на півдні Запорізької і Донецької областей.

Важливу роль у розвитку промислового виноградарства й виноробства на півдні України відіграв граф М.С.Воронцов. За його ініціативою селянам безкоштовно виділялись вільні землі та посадковий матеріал для виноградників, відмінений акциз на вино, упорядковане оподаткування.

Наприкінці XIX ст. в Одесі діяли виноробні й виноторгові компанії, які витісняли зарубіжні. У 1899 р. підприємець П.Ф.Родоканакі заснував Товариство виноробства, яке збудувало завод з виробництва шампанського «Ексцельсіор», які разом із коньяком «Фенікс» одержали вищі нагороди на міжнародних виставках.

У 1905 р. вчений В.Е.Таїров заснував в Одесі першу в імперії наукову установу з виноградарства та виноробства – виноробну станцію (нині – Інститут виноградарства та виноробства ім. В.Е.Таїрова).

Необхідно звернути увагу на діяльність Г.О.Потьомкіна, який сприяв розвитку виноробства у Криму. У 1784 р. виписав з Токаю лози й запросив виноградарів. Але недбале ставлення керівництва призвело плантації до запустіння. Проте він і наділі опікувався розвитком виноградарства.

У 1804 р. у Судаку відкрилось училище виноробства. До нього було приписано 34 сади. Перші лози виписувались з островів Зант і Тенедос, з Рейну, Кизляра й Астрахані. Було привезено лози з Франції, Іспанії, але малазські та мадерські сорти не прижилися. Проте у 1836 р. це училище закрили.

У 1853 р. на території Сімферополя засновано виноробний завод, який виробляв високоякісні виноградні вина. У 1867 р. у Новому Світі князь Л.С.Голицин заснував виробництво шампанського, пізніше запрацював «Новий Масандрівський підвал». Наприкінці століття Л.С.Голицин разом із фахівцями «Масандри» і «Магарача» створили перший вітчизняний портвейн. Сімферопольський завод випускав вина найвищої якості, серед яких: портвейн, кагор густий, мускат чорний, лісабонське, ізабелла, захардинське опорто, цимлянське, мускатель старий, церковне, херес, мадера, сотерн, токай, в'ялене.

У Закарпатті у XIX ст. зростали площі виноградників, поліпшився асортимент, якість продукції. Використовувалася лоза з Франції, Італії, Німеччини, Австрії з запозиченням відповідної агротехніки. Але у 1870-х рр.

було завезено шкідника виноградної лози кореневу тлю - «філоксера», яка практично знищила всі кореневласні виноградні кущі. З 1885 р. відновлення виноградних насаджень здійснювалося саджанцями, щепленими на філоксеростійких підщепах та сортами ізабельської групи.

У 1910-1911 рр. у Правобережній Україні ширилася філоксера. Цінні сорти винограду замінювали культурами стійкими проти філоксери, але вино з них виходило посередньої якості.

Перша світова війна, пов'язана з нею розруха та подальші події призвели до масової загибелі виноградників і до 1919 р. в Україні (разом з Кримом) їх збереглося тільки 13 тис. га. На Закарпатті після війни виноградні насадження склали менше 3000 га, у 1920-1930 рр. їхня площа збільшилася до 4500 га, а валовий збір до 20-30 тис. тонн винограду на рік.

У післявоєнний період закладено чимало виноградників, за 1946-1960 рр. площа зросла у 5,1 рази. Але недостатньо враховувались вимоги раціонального розміщення по зонах, підбору сортів, підготовці площ. Для здешевлення робіт 40% насаджень зайняли малоцінні сорти гібридів. Це негативно відобразилось на структурі виробленої продукції, переважали ординарні вина, частка марочних вин до 1986 р. не перевищувала 4,1%.

У 1960 рр. за кількістю виноградників Україна займала у колишньому СРСР третє місце, а за виробництвом вина - друге. У 1971 р. площі виноградних насаджень займали 188 тис. га. З'явилась й негативна тенденція скорочення площ насаджень. З 1961 по 1990 рр. вона зменшилась у 2,4 рази. Це було пов'язано з трьома негативними факторами: переведення виноградників на щеплену культуру (1971-1984 рр.), антиалкогольною кампанією (1985-1988 рр.) та перебудовою (1988-1996 рр.). Процес скорочення площ насаджень продовжувався і надалі, за перші десять років незалежності України загальна площа виноградників скоротилася ще на 53,2 тис. га (з 157,2 тис. га у 1990 р. до 104 тис. га на початок 2000 р.).

Отже, виноробна галузь України пережила низку кризових ситуацій, піднесень і спадів, які були викликані появою філоксери, війнами, непередуманими рішеннями. Події, пов'язані розпадом СРСР, призвели до розкорчовки значних площ виноградників, до утилізації виноматеріалів. Історія виноградарства і виноробства в Україні має давні традиції, які необхідно плекати і розвивати надалі враховуючи помилки і прорахунки.

Список використаних джерел:

1. Гаркуша О.М. До історії виникнення й розвитку виноградарства та виноробства в українському Причорномор'ї / О.М.Гаркуша: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/history/2001_old/10-1-3.pdf. – Назва з екрана.
2. Лашко О. З історії виноробства України / О.Лашко // Виноград. Вино: науч.-попул. жур. – 2003. - №1. – С23.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Савченко М.О. – аспірант, ДВНЗ «Херсонський ДАУ»
Науковий керівник – Подаков Є.С. к.е.н., доцент

Обов'язковою умовою функціонування будь-якого господарюючого суб'єкта нині є формування та відтворення інвестиційних потоків, які забезпечують зростання економіки сільськогосподарських підприємств. Розвиток інвестиційної діяльності у сільському господарстві потребує наукового забезпечення. Без глибокого розуміння процесу відтворення інвестиційної діяльності в сільськогосподарських підприємствах, виявлення факторів, які впливають на формування інвестиційної політики, реалізації різнобічних форм інвестиційної діяльності неможливе подальше забезпечення стійкого та конкурентоспроможного сільськогосподарського виробництва. Інвестиції є невід'ємною частиною процесу як простого, так і розширеного відтворення та джерелом забезпечення ефективного функціонування господарств.

Сучасний стан організації функціонування інвестиційної діяльності в сільськогосподарських підприємствах характеризується нестабільністю і суперечливістю, відсутністю злагодженого механізму регулювання ринку інвестицій, який би дозволяв підприємствам здійснювати розширене відтворення. Питання активізації інвестиційної діяльності в сільському господарстві зумовлено наявністю високих ризиків і низьким рівнем ліквідності майна, надзвичайно високими процентними ставками за кредити, а також зниженням прибутковості виробничої діяльності. Актуальність дисертаційного дослідження зумовлена особливою значимістю інвестиційної діяльності у забезпеченні процесів відтворення сільськогосподарського виробництва, необхідністю консолідації внутрішніх джерел інвестиційних ресурсів, а також формування сприятливих економічних умов залучення інвестицій в сільськогосподарське виробництво.

Доведено, що інвестиційну діяльність необхідно розглядати не лише як вкладення суб'єктами господарювання різних економічних ресурсів, зорієнтоване на стратегічну перспективу, але і як активний спосіб взаємодії реципієнта та інвестора, який зумовлює якісні зміни у функціонуванні об'єкта інвестування в результаті виникнення синергетичного ефекту. Розвиток інвестиційної діяльності передбачає сукупність таких складових: формування інвестиційних ресурсів, їх вкладення в інвестиційні об'єкти, одержання доходу в результаті використання інвестиційних ресурсів та реінвестування частини одержаного прибутку з метою забезпечення відтворення господарюючої системи.

Інвестиційна діяльність підприємства характеризується такими особливостями: є головною формою забезпечення та нарощення операційної діяльності підприємства й по відношенню до її цілей і завдань має

підпорядкований характер; форми і методи інвестиційної діяльності меншою мірою залежать від галузевих особливостей підприємства, ніж операційна його діяльність; обсяги інвестиційної діяльності підприємства характеризуються нерівномірністю за окремими періодами; інвестиційний прибуток підприємства формується зі значним «лагом запізнювання»; нестабільний вихід продукції внаслідок коливань погодних умов; залежність товаровиробників від інструментів державного регулювання; інвестиційна діяльність зумовлює особливий самостійний вид грошових потоків підприємства, які різняться за своєю спрямованістю; інвестиційній діяльності підприємства притаманні специфічні види ризиків; важливою характеристикою інвестиційної діяльності підприємства є показник чистих інвестицій.

Інвестиційна діяльність сільськогосподарських підприємств розглядається нами як система взаємопов'язаних і постійно повторюваних фаз інвестиційного циклу щодо накопичення інвестиційних ресурсів, формування інвестиційного попиту і матеріалізації коштів у реальний капітал, освоєння та експлуатації капітальних об'єктів з метою отримання прибутку, досягнення соціального та екологічного ефекту. Кругообіг виробничих інвестицій на основі відокремлення окремих стадії викликає кругообіг фінансових інвестицій, що зумовлює злиття, нероздільність потоків виробничих і фінансових інвестицій.

Інвестиційна діяльність у сільськогосподарському виробництві характеризується особливостями, які необхідно враховувати при визначенні та прогнозуванні ризику: інвестиції можуть спрямовуватися у різноманітні форми вкладень, які суттєво різняться як за рівнем прибутковості, так і за ризиком, тому виникає необхідність оптимізації портфеля інвестицій; на результати інвестиційної діяльності впливають чинники, які різняться між собою як за впливом на рівень ризику, так і за невизначеністю; життєвий цикл інвестиційного проекту може бути досить значним, що обчислюється кількома роками, і в цих умовах дуже важко врахувати всі можливі фактори та їх вплив на прибутковість і величину ризику інвестицій та інновацій; для визначення інвестиційного ризику здебільшого відсутня публічна статистична інформація, на основі якої можна було б його спрогнозувати. Виділено цільові стратегічні орієнтири розвитку інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, які окрім прибутковості включають у себе: підвищення якості та конкурентоспроможності продукції; поліпшення якості життя на селі, підвищення інвестиційної привабливості сільських територій за рахунок прийняття державою частини інвестиційних ризиків і забезпечення преференцій для інвесторів, розвитку інноваційної діяльності та формування ефективних власників і менеджерів.

Встановлено, що нині не сформовано єдиної методики оцінки інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, хоча передбачено показники визначення ефективності інвестиційних проектів, а саме: приведена величина чистого прибутку; дисконтований термін окупності; індекс прибутковості; внутрішня норма рентабельності. Запропоновано здійснювати оцінку ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарських

підприємств за такими групами показників: ефективність інвестицій; ефективність виробничої діяльності; інвестиційна привабливість; соціальна та екологічна ефективність; бюджетна ефективність, що характеризують рівень використання учасниками інвестиційної діяльності та суспільством синергетичних ефектів інвестування.

Пріоритетними напрямками підтримки розвитку інвестиційної діяльності в сільському господарстві у провідних країнах світу є: розширення доступу товаровиробників до довгострокового кредиту та інших фінансових послуг на основі їх обґрунтованої вартості; підготовка фахівців та формування відповідного інформаційного забезпечення; розвиток кредитних кооперативів; використання інструментів фінансово-кредитної підтримки сільськогосподарських товаровиробників; функціонування системи земельно-іпотечного кредитування; формування системи страхування й управління ризиками; створення та підтримка спеціальних інститутів інвестування.

Список використаних джерел:

1. Захарін С. В. Стратегія підвищення інвестиційної привабливості економіки України для іноземного капіталу / С. В. Захарін // Фінанси України. – 2000. – № 12. – С. 87–94.
2. Подаков Є.С. Напрями покращення інвестиційної привабливості аграрних підприємств України / Є.С. Подаков, В.Є. Подакова // Таврійський науковий вісник: збірник наукових праць. - Вип. 89. - Херсон: ФОП Грінь Д.С., 2014.-С. 279-284 (0,3).

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ OLAP-ТЕХНОЛОГІЙ В МЕНЕДЖМЕНТІ

**Самчук Л.М. – студентка 3 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник– Лобода О.М. к.т.н., доцент**

Сучасні розробки інформаційних систем менеджменту просуваються вперед досить успішно, використовуючи останні досягнення в галузі технологій інформаційних систем та комунікацій. Одним із них, являється механізм OLAP, який є на сьогодні одним з популярних методів аналізу даних. Технології OLAP дозволяють на основі оперативної бази даних комплексу виробляти побудову багатомірних сховищ даних з метою їх експрес-обробки для прийняття управлінських рішень. Тому актуально розглянути закономірності функціонування OLAP-технологій у менеджменті. [1]

Метою статті є дослідження OLAP-технологій, а саме переваги та недоліки використання OLAP-технологій на підприємстві. А також, дослідження їх впливу на управлінську діяльність в організації.

OLAP-технології (від англ. On-Line Analytical Processing) - це назва не конкретного продукту, а цілої технології оперативного аналізу багатовимірних даних, накопичених в сховище. Ця технологія заснована на побудові і візуалізації багатовимірних кубів даних з можливістю довільного маніпулювання даними, що містяться в кубі. Це дозволяє представити дані для аналізу в будь-якому розрізі. Тобто перед керівниками різного виду діяльності, постає ряд завдань, які вони можуть вирішити за допомогою побудови та візуалізації власних схем багатовимірних кубів. [2]

Розроблено дванадцять правил, які пізніше було перероблено в так званий тест FASMI, що вимагає, аби OLAP-додаток надавав можливості швидкого аналізу багатовимірної інформації, яка розділяється [3]:

- fast (швидкий) - аналіз повинен проводитися однаково швидко з усіх аспектів інформації. Прийнятний час відгуку – менше 5-ти секунд;
- analysis (аналіз) - повинна бути можливість здійснювати основні типи числового та статистичного аналізу, зумовленого розробником програми або довільно визначеного користувачем;
- shared (розділяють) - множина користувачів повинна мати доступ до даних, при цьому необхідно контролювати доступ до конфіденційної інформації;
- multidimensional (багатовимірність) - це основна, найбільш істотна характеристика OLAP;
- information (інформація) - додаток повинен мати можливість звертатися до будь-якої потрібної інформації, незалежно від її обсягу та місця зберігання.

В даний час на ринку присутня велика кількість продуктів, які в тій чи іншій мірі забезпечують функціональність OLAP. Забезпечуючи багатомірне концептуальне уявлення з боку користувача інтерфейсу до вихідної бази даних, всі продукти OLAP діляться на три класи за типом вихідної БД:

- MOLAP (Multidimensional OLAP) - і детальні дані, і агрегати зберігаються в багатовимірній БД. В цьому випадку виходить найбільша надмірність, так як багатовимірні дані повністю містять реляційні;
- ROLAP (Relational OLAP) - детальні дані залишаються там, де вони «жили» спочатку - в реляційній БД; агрегати зберігаються в тій же БД в спеціально створених службових таблицях;
- HOLAP (Hybrid OLAP) - детальні дані залишаються на місці (в реляційній БД), а агрегати зберігаються в багатовимірній БД.

Практичне застосування переваг OLAP-технологій:

1. Предметна орієнтація. На відміну від БД в традиційних OLTP-системах, де дані підібрані у відповідності з конкретними додатками, інформація в OLAP орієнтована на задачі підтримки прийняття рішень. Для системи підтримки прийняття рішень потрібні «історичні» дані - факти продажів за певні проміжки часу. Добре спроектовані структури даних OLAP відображають розвиток всіх напрямків бізнесу компанії в часі.

2. Інтегрованість даних. Дані в інформаційне сховище надходять з різних джерел, де вони можуть мати різні імена, атрибути, одиниці виміру і способи кодування. Після завантаження в OLAP дані очищаються від індивідуальних ознак, тобто як би приводяться до спільного знаменника. З цього моменту вони представляються користувачу у вигляді єдиного інформаційного простору.

3. Інваріантність у часі. Важливою відмінністю OLAP від OLTP-систем є те, що дані в них зберігають свою істинність в будь-який момент процесу читання. У OLTP-системах інформація часто модифікується як результат виконання яких-небудь транзакцій. Тимчасова інваріантність даних в OLAP досягається за рахунок введення полів з атрибутом «час» в ключі таблиць. В результаті записи в таблицях OLAP ніколи не змінюються, являючи собою знімки даних, зроблені в певні відрізки часу. В OLAP містяться як би моментальні знімки даних. Кожен елемент у своєму ключі явно або опосередковано зберігає часовий параметр, наприклад день, місяць або рік.

4. Мінімізація надмірності інформації. Насправді надмірність мінімальна (близько 1%!), Що пояснюється наступними причинами: при завантаженні інформації з OLTP-систем в OLAP дані фільтруються. Багато з них взагалі не потрапляють в OLAP, оскільки позбавлені сенсу з точки зору використання в системах підтримки прийняття рішень; в OLAP зберігається якась підсумкова інформація, яка в базах даних OLTP-систем взагалі відсутня;

Недоліки OLAP-технологій:

1. Неоднорідність програмного середовища. При виборі засобів реалізації сховища даних доводиться враховувати безліч факторів, які включають рівень сумісності різних програмних компонентів, легкість їх освоєння та використання, ефективність функціонування тощо.

2. Розподілений характер організації. У концепції сховища даних зумовлено те, що операційна аналітична обробка може виконуватися в будь-якому вузлі мережі незалежно від місця розташування основного сховища.

3. Підвищення вимог до безпеки даних. У системах, заснованих на OLAP, виявляється недостатнім захист даних у стилі мови SQL, яку забезпечують звичайні комерційні СКБД.

4. Необхідність наявності багаторівневих довідників метаданих. Якщо роль метаданих (зазвичай містяться в таблицях-каталогах) в оперативних інформаційних системах досить обмежена, то для OLAP-систем наявність розвинених метаданих і засобів їх надання кінцевим користувачам є одним з основних умов успішної реалізації.

5. Потреба в ефективному зберіганні й обробці дуже великих обсягів інформації. Проблемою таких великих сховищ є те, що накладні витрати на зовнішню пам'ять зростають нелінійно при зростанні обсягу сховища.

Підсумовуючи вище сказане, можемо зазначити, що механізм OLAP є на сьогодні одним з популярних методів аналізу даних. Інтерактивна аналітична обробка (OLAP) дозволяє отримувати доступ до статистичних і організованим даним з джерел бізнес-даних, наприклад сховищ даних, в багатовимірної структурі, іменованої куб. Технології OLAP дозволяють на основі оперативної бази даних комплексу виробляти побудову багатомірних сховищ даних з метою їх експрес-обробки для прийняття управлінських рішень.

Також ми визначили, що існує ряд переваг та недоліків використання OLAP-технологій в управлінні організацій. Основними з переваг є: предметна орієнтація; інтегрованість даних; інваріантність у часі. Зазначаючи проблеми реалізації OLAP-технологій, варто зазначити головніші серед них: неоднорідність програмного середовища; розподілений характер організації.

Список використаних джерел:

1. Ситник В.Ф. Системи підтримки прийняття рішень: Навч. Посіб / За ред. В.Ф. Ситника. — К.: КНЕУ, 2004. — 614 с.
2. Діденко Д.Г. Бази даних та інформаційні системи [Електронний ресурс] / текст лекцій к.т.н. Діденко Д.Г. Режим доступу: [<http://www.simulation.kiev.ua/dbis/index.html>]
3. Ступницький О.М. Інформаційні технології та корпоративне управління у XXI ст. О.М. Ступницький // Економіка України. — 2005. — № 2. — С. 38–46.

МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В МІСТІ ХЕРСОНІ

Самчук Л.М., Кириленко М.О. – студенти 3 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник– Боліла С.Ю. к. с.-г. н., доцент

Провідне значення у житті людини мають продукти харчування. З-поміж традиційних продуктів нині особливої актуальності набувають органічні продукти харчування з огляду на сучасні тенденції здорового способу життя. Проте, невисока якість значної частини агропродовольчої продукції, усвідомлення важливості збалансованого раціону харчування, забруднення навколишнього природного середовища є важливими передумовами розвитку органічного виробництва в Україні.[1]. Відтак, актуалізація органічного способу виробництва та необхідність обґрунтування мотиваційних чинників щодо споживання населенням екологічно дружніх продуктів харчування зумовлює важливість здійснення дослідження поведінки споживачів органічної продукції.

Метою дослідження є виявлення та обґрунтування ключових характеристик поведінки споживачів органічної продукції на підставі результатів маркетингового дослідження в місті Херсоні. Об'єктом дослідження був ринок органічної продукції м. Херсону. Предметом дослідження виступили вподобання покупців та їхні мотиви придбання органічної продукції.

Польовий етап збору інформації та її аналізу тривав з 10.11 по 22.11 2016 року. За допомогою кількісного методу нами була зібрана первинна інформація. Саме цей метод нами був вибраний через відсутність необхідного досвіду, рівня кваліфікації та знань в галузі маркетингових досліджень. Опитування було проведено шляхом анкетування (структуровані анкети з запитаннями закритої та відкритої форми). При виконанні маркетингового дослідження ми використали неповторну одноступінчасту вибірку. Всі жителі міста Херсон склали генеральну сукупність, а вибірку склали 100 чоловік, кількість яких дає похибку рівною 10%. В якості критеріїв сегментації з-поміж характеристик споживчої поведінки було обрано стать, вік, освіту, сферу діяльності, рівень доходів та розмір сім'ї респондентів.

За результатами анкетування були отримані наступні дані: для більшості респондентів походження продуктів має значення (85,2%, опитаних), для 15,5% покупців - не має значення, та 2,3% споживачів є байдужими щодо походження продовольчих продуктів. З метою виявлення рівня інформування споживачів щодо органічної продукції респондентам було поставлено запитання: «Наскільки Ви як покупець обізнані з особливостями органічної продукції?». За структурою отриманої відповіді ми отримали наступний розподіл: 10 % респондентів відповіли «нічого не відомо», 15 % – «частково відомо», 15 % – «добре обізнаний», 25 % – «зацікавлений», 30 % – «є бажання придбати» та 5 % – «активний покупець».

Слід зазначити, що більшість опитуваних респондентів довіряють: об'єднанням виробників та споживачів (34,4%); державним установам, які здійснюють відповідний контроль (30,1%); міжнародним організаціям (21,2%): що ж до виробника, то рівень довіри до нього складає лише 14,3%. В той же час деякі покупці (7%) зазначали, що довіряють тільки домашнім господарствам. За результатами аналізу споживчих уподобань покупців органічної продукції, виявилось, що в продовольчому кошику пріоритети опитаних розподілилися наступним чином: м'ясо та м'ясна продукція - 19,9%; овочі та фрукти - 19,5%; молоко та молочні продукти - 19,1%; борошно, цукор, крупи - 17,5%; риба - 14,7% та мед - 9,3%. Також за результатами дослідження виявилось, що для більшості опитаних не має значення, де купувати органічну продукцію, головне щоб продукція була натуральною та екологічно чистою (49,1%), проте деякі (37,6%) бажають купувати її в спеціалізованих магазинах. Певна частка споживачів (8,2%) бажають купувати органічну продукцію в супермаркеті з метою власної економії і лише тільки 2,1%, з опитаних, переважно пенсіонери, мають бажання купувати органічну продукцію на ринку.

Більшість опитаних нами покупців вважають, що на сьогодні існує потреба в подальших дослідженнях розвитку органічного виробництва в Херсоні з таких причин, як: незадовільна якість продуктів харчування (34,9% респондентів); як запорука здоров'я майбутніх поколінь (31,5%); як економічний напрямок розвитку на майбутнє Херсонщини в якості виробника екологічно чистої продукції (28,4%). Проте, 5,2% опитаних вважають, що сьогодні споживач достатньо забезпечений продуктами харчування, і потреби в подальших дослідженнях розвитку органічного виробництва не існує.

На підставі результатів маркетингового дослідження попиту на органічну сільськогосподарську продукцію встановлено, що нині органічне виробництво в регіоні є перспективним з огляду на зростаючу зацікавленість з боку споживачів. Ключовими проблемами розвитку ринку органічної продукції, що вимагають термінового розв'язання визначено: низький рівень обізнаності цільових споживачів, відсутність гарантій щодо високої якості зазначених продуктів харчування, неправильне або невиразне їх представлення в місцях продажу. Врахування зазначених вимог та побажань сприятиме спрямуванню подальшого розвитку регіонального ринку органічної продукції на задоволення потреб цільових споживачів у корисних, безпечних та екологічно чистих продуктах харчування. Подальші дослідження доцільно спрямувати на більш детальне обґрунтування профілю груп споживачів органічної продукції в регіоні.

Список використаних джерел:

1. Кобець М. І. Органічне землеробство в контексті сталого розвитку/ М.І. Кобець // Проект "Аграрна політика для людського розвитку". – К., 2004 –22 с.

БЕЗКОНФЛІКТНЕ СПІЛКУВАННЯ У ДВНЗ «ХДАУ»

Самчук Л.М. - студентка 3 к. ЕФ
Науковий керівник –Осадчук І.В. доцент

Якість підготовки будь-якого фахівця в сучасних умовах визначається не тільки рівнем його знань, але й професійними вміннями, що дозволяють йому творчо вирішувати проблеми, активно взаємодіяти з людьми на основі встановлення суб'єктних відносин. Система вузівської освіти повинна володіти широким набором засобів, що забезпечують розвиток таких умінь [1]. Одним з найбільш важливих моментів у цьому є спілкування, а саме взаємодія, що складається між викладачем і студентом. Тому дослідження взаємовідносин між викладачами та студентами у ДВНЗ «ХДАУ» є досить актуальною темою, оскільки вона розглядає найбільш значущі сторони міжособистісних взаємодій, які виникають у процесі навчання.

Мета дослідження: вивчити характер взаємодії та з'ясувати причини виникнення конфліктів між студентами і викладачами.

У ході теоретичного дослідження було встановлено, що конфлікт між викладачем і студентом є водночас специфічною формою соціальної взаємодії і процесом розв'язання суперечностей, які виникають у навчально-виховному процесі [2]. Такий конфлікт є окремим випадком міжособистісного конфлікту.

У ході емпіричних досліджень було опитано викладачів і студентів ДВНЗ «ХДАУ». Результати опитування дозволяють стверджувати, що спілкування між викладачами і студентами університету в цілому не можна назвати безконфліктним. З метою з'ясування причин виникнення конфліктів між ними було проведено анкетування студентів. Вибіркова сукупність склала 100 осіб (по 50 жіночої та чоловічої статі). Результати анкетування представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Причини виникнення конфліктів (на думку студентів ДВНЗ «ХДАУ»)

№	Поведінка викладача, як причина конфлікту	Стать студента				РАЗОМ	
		Чоловіча		Жіноча		абс	%
		абс	%	абс	%		
1	Несправедлива оцінка відповідей і робіт	41	82	49	98	90	90
2	Неповажне ставлення, грубість, нетактовність	24	48	35	70	59	59
3	Дратівливий, надмірно емоційний характер викладача	42	84	13	26	55	55
4	Підозріла, недовірлива та навіть агресивна поведінка	9	18	12	24	21	21
5	Незрозумілий виклад матеріалу	41	100	28	76	69	69
6	Завищені вимоги, особливо на заліку або іспиті	34	68	12	24	46	46
7	Черезмірне моралізування і нав'язування своїх морально-етичних норм	5	10	9	18	14	14
8	Необгрунтовані звинувачення і закиди	8	16	2	4	10	10
9	Прояв нетерпимості до іншої думки	4	8	6	12	10	10
10	Подача застарілого матеріалу, читання по книзі або конспекту	29	58	50	100	79	79

Як видно з табл.1, на думку студентів конфлікти з викладачами у них виникають через: несправедливу оцінку відповідей і робіт; подачу застарілого матеріалу, читання по книзі або конспекту та незрозумілий виклад матеріалу; дратівливий, надмірно емоційний характер викладача. Найрідше причиною конфлікту називалося черезмірне моралізування і нав'язування викладачем своїх морально-етичних норм.

Усі причини конфліктів можна об'єднати у дві групи: конфлікти, викликані емоційною поведінкою викладача (грубість, нетактовність, моралізування, звинувачення і закиди і т.п.) і конфлікти, викликані невдоволенням його професійною поведінкою (несправедлива оцінка, неякісна подача матеріалу, завищені вимоги і т.п.).

Значимість різних причин у студенток і студентів університету різна: дівчата частіше конфліктують з викладачами, коли їм не подобається їх емоційна поведінка, а юнаки більше реагують на недоліки професійної поведінки викладача. Однак, встановлено, що на економічному факультеті дівчата більш амбітні та активні, ніж на інших факультетах. Їх більше ніж хлопців хвилює незрозумілий виклад та подача застарілого матеріалу. А ось хлопців-студентів рибогосподарського та біолого-технологічного факультетів дуже хвилюють завищені вимоги на заліку або іспиті.

Отже, більшість студентів ДВНЗ «ХДАУ» вважає викладачів висококваліфікованими фахівцями і задоволені якістю викладання. Однак, безконфліктною взаємодією викладачів і студентів назвати не можна, оскільки іноді між ними все ж виникають: конфлікти дисципліни, причинами яких є порушення студентами або викладачами правил проведення навчального процесу; конфлікти в сфері дидактичної взаємодії, які в основному виникають через невдоволення студентів виставленими оцінками; конфлікти в сфері методики навчання, викликані невдоволення студентів незрозумілим або безсистемним викладом матеріалу, ускладненим мовою, сухим стилем донесення матеріалу і т.п.; конфлікти, зумовлені певними особливостями особистості або поведінки (нездатністю до емпатії, завищеним рівнем домагань, зіткненням значущих матеріальних і духовних інтересів тощо).

Наші подальші дослідження буде спрямовано на визначення шляхів подолання проблем виникнення конфліктів у площині «викладач – студент» і забезпечення їх безконфліктного спілкування.

Список використаних джерел:

1. Ігнатова Е.С. Професійна діяльність педагога-психолога в навчальному середовищі вузу // *European Social Science Journal*. 2012. № 12. С. 117-127.
2. Купріянов Р.В. Міжособистісний конфлікт в діаді викладач - студент. Казань, 2011.

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЦУКРОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

**Сахневич В.В. – студент 1 курсу 2 групи АФ
Науковий керівник –Ткачук А.І. к.і.н., доцент**

У даній роботі розглядається проблема становлення та розвитку цукрової промисловості в Україні від найдавніших часів до сьогодення. Проблема становлення та розвитку цукрової промисловості є актуальною, адже виробництво цукру є важливою галуззю харчової промисловості України.

Перша згадка у джерелах періоду Русі про тростинний цукор «як заморський товар» зустрічається в XIII ст. На той час цукор використовували більше як дорогі ліки і продавали на вагу срібла. Цукробурякова промисловість у Європі виникла на початку XIX ст. До початку XIX ст. Європа споживала тростинний цукор, що ввозився з англійських колоній.

У першій третині XIX ст. виникає цукрова промисловість на території українських земель. Є дані, що одним із перших в Україні був побудований у 1807 р. цукровий завод у селі Бобровиця Чернігівської губернії поміщиком В.А.Кочубеєм. Серед перших і цукровий завод збудований польським поміщиком графом І.Понятовським у 1824 р. у с. Трошин Канівського повіту Київської губернії. У 1825 р. завод збудував князь О.Безбородько, козацького походження, у селі Макошин Сосницького повіту на Чернігівщині. У цукровиробництві почали використовувати машини для подрібнення буряків, гідравлічні преси для сокодобування, парові котли для випарювання і згущення цукробурякового соку. Таких заводів у 1820-их рр. було небагато, але їх поява свідчила про початок промислового перевороту в Україні. У 1835 р. загальна кількість цукрових заводів в Україні досягла 13. Перші цукроварні не відіграли помітної ролі у подальшому розвитку промисловості, оскільки існувала думка, що найкращий цукор можна отримати тільки з тростини, відчувався брак інженерних кадрів, не було очікуваних прибутків.

У початковий період існування мануфактурна цукрова промисловість мало відрізнялася, наприклад, від суконної або металургійної. Ґрунтувалася на праці кріпосних. Але відбувалося пряме переростання кріпосної мануфактури у капіталістичну фабрику. Щоправда, це переростання в цукровій промисловості виявилось доступним не для всіх мануфактур, а діяло лише як тенденція.

Вагомий внесок у розвиток цукрової промисловості України вніс граф О.О.Бобринський. Він був знайомий зі станом бурякоцукрового виробництва у Франції та Германії, знав про перші спроби вітчизняних цукроварів. О.О.Бобринський виділив значні площі під посіви нової на той час культури цукрових буряків, переконував селян у прибутковості їх вирощування. У 1838 р. граф успадкував, величезний маєток в Україні у місті Сміла. Свій завод до Сміли граф перевозив на волах і конях. Тут він успішно розгортає цукробурякову справу. Протягом десяти років О.О.Бобринський побудував 4 цукрових заводи: Балаклійський 1838 р., Грушківський – 1845 р.; Капітанівський – 1846 р.; Смілянський завод – 1858 р. При Капітанівському

була заснована селекційна станція. Завод у Смілі став першим, де випускали цукор як у вигляді рафінаду, так і цукру-піску.

Заводи Бобринського О.О., його угіддя стали школами передового досвіду, в які запрошувались бажаючі навчитись вирощуванню цукрових буряків і отриманню із них цукру. На заводах Бобринського О.О. навчались й засновники відомої фірми «Братя Яхненко и Самиренко», переймали досвід спеціалісти із заводів Потоцького, Шувалова, Браницького та інші. Смілянський пісочно-рафінадний завод став школою підготовки кадрів високої кваліфікації. Із сорока технологів, які пройшли тут підготовку і працювали у Бобринського в різні роки, двадцять чотири спеціаліста стали директорами заводів або самостійними підприємцями.

Роль Бобринського О.О. у розвитку і розповсюдженні цукрової промисловості в Україні заслуговує визнання. Справу його продовжив син, який у 1884 р. відкрив у Смілі дворічні Технічні класи. Таким чином, заснував перший технічний навчальний заклад для підготовки техніків-хіміків і майстрів цукрового виробництва. Він один із перших на своїх сільськогосподарських угіддях ввів сівозміну, травосіяння, розробив способи раціонального внесення добрив, а розроблений ним плуг-заглибник, який отримав назву «плуг Бобринського», був удостоєний золотої медалі на всесвітній виставці у Парижі. Під його керівництвом реконструюються і переоснащуються новою технікою побудовані ним цукрові заводи.

Цукрові заводи в Україні були однією з перших, якщо не першою формою капіталістичного виробництва, яке виникло всередині кріпосного господарства. Спочатку цукрове виробництво в Україні перебувало у руках поміщиків та іноземців. Після 1861 р. воно набирає капіталістичного характеру і концентрується в руках великих підприємців.

Після 1861 р. виробництво у цукровій промисловості зменшилося, особливо у перші два роки. Однак у цілому в Україні цукрова промисловість швидко реанімувалася. Зростав ринок вільнонайманої робочої сили. Сезон цукроваріння розпочинався восени, після закінчення польових робіт, і це, зокрема, забезпечувало цукроварні робочою силою з місцевих селян.

У 1860 - 1861 рр. в Україні діяло 229 цукрових заводів, або 59% загальної їх кількості в імперії. Вони виробили понад 3 млн. пудів цукру-піску, що становило 80% його загальноросійського виробництва. Крім того, в Україні був 21 (із 38 у імперії) рафінадний завод. У 1860 - 1861 рр. вони виробили 1,4 млн. пудів цукру (54%). У наступні роки число заводів зменшувалося, а виробництво цукру внаслідок концентрації виробництва зростало. Уже у другій половині 1860-х рр. випуск цукру перевищив дореформений рівень і почав зростати.

Пореформена цукрова промисловість носила крупно капіталістичний характер. У 1872 р. вартість окремої цукроварні в Україні була не нижче 100 тис. руб., у 1882 р. вартість акціонерного цукрового заводу становила від 250 тис. до 1 млн. руб. На 1 жовтня 1883 р. у Київському страховому товаристві застраховано 90 цукрових заводів вартістю в 32,6 млн. руб. На Лівобережжі

друге місце за розмахом виробництва цукру посідав цукрорафінадний завод Харитоненка, заснований 1869 р.

У 1876 - 1878 рр. у цукровій промисловості наступила криза. Деякі заводи закрилися, скоротився обсяг продукції цукру. Але в цілому у 1870 - 1880-х рр. відбувалося зростання цукрової промисловості. Цьому, зокрема сприяло, створення сітки залізниць.

На початку ХХ ст. відбувалося швидке зростання цукрового виробництва. Зокрема, виробництво цукру збільшилося майже у два рази. Вузкість внутрішнього ринку в умовах великої конкуренції капіталу, змусила цукрозаводчиків звернутися до уряду із проханням звільнити від акцизу при вивозі цукру за кордон, а також скоротити розміри цукрового виробництва. Уряд відхилив клопотання, тому 28 квітня 1887 р. на з'їзді цукрозаводчиків у Києві був організований синдикат. Майже 70% заводів було монополізовано, що давало можливість підприємцям утримувати високі ціни на цукор, контролюючи його ринки збуту. У перший же рік свого існування синдикат встановив норму випуску цукру і тверді, завищені ціни на цукор по 171 заводу (із 219). У 1892 - 1893 рр. синдикат охопив уже 203 заводи (91%). Час від часу синдикат припиняв діяльність, а потім відновлював її. Створення цукрового синдикату погіршило становище селян, які вирощували цукрові буряки. Тепер вони не могли збувати продукцією на той завод, який платив дорожче.

Все це призводило до недоспоживання цукру. Замість цукру населення змушене було споживати всілякі сурогати. Цукрозаводчики боялися перенасичення внутрішнього ринку і вивозили цукор за низькими цінами за кордон, а німецькі капіталісти виробляли різні сурогати і вивозили у імперію.

Проте на початку ХХ ст. настає промислова депресія і криза у виробництві галузі. Пізніше, у роки промислового піднесення, було значним й зростання виробництва цукру, хоч й нерівномірне. Роки підвищеного виробітку цукру були роками врожаю. Отже, зростання продуктивності визначалося не стільки механізацією праці і піднесенням культури обробітку цукрових буряків, скільки сприятливими умовами вирощування і експлуатацією робітників.

Кріпосницькі пережитки, що збереглися, дії цукрового синдикату гальмували розвиток виробництва цукру. Внаслідок цього продуктивність праці у цукровій промисловості зростала повільно і нерівномірно, перебуваючи у цілковитій залежності від врожайності і якості буряків.

Список використаних джерел:

1. Москалюк М.М. З історії розвитку цукрової промисловості в Україні у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. / Москалюк М.М. // Український історичний журнал, - № 2, - 2008, - С.75-85.

2. Оляньська С.П., Грабовська О.В., Чагайда А.О. Нарис з історії розвитку цукрової промисловості України і створення навчального закладу для підготовки технологів, хіміків та майстрів цукрового виробництва.

СВІТОВИЙ ДОСВІД ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ PUBLIC PRIVATE PARTNERSHIP

**Свиридова Ю.О. – студентка 5 курсу 4 групи ЕФ
Науковий керівник –Панкратьєва Т.Л. асистент**

Англомовний термін public private partnership у вітчизняному науковому середовищі та практиці трактується як державно-приватне або публічно-приватне партнерство, яке визначається як система відносин між державним та приватним партнерами, під час реалізації яких ресурси обох партнерів об'єднуються з відповідним розподілом ризиків, відповідальності та винагород (відшкодувань) між ними, для взаємовигідної співпраці на довгостроковій основі у створенні (відновленні) нових та/або модернізації (реконструкції) діючих об'єктів, які потребують залучення інвестицій, та користуванні (експлуатації) такими об'єктами.

Низка авторів розуміє державно-приватне партнерство як систему співробітництва, в якій розподіляються ризики між партнерами за принципом кращої спроможності їх нейтралізації, а також існує узгоджений підхід до поділу винагород. Під час вживання терміну «державно-приватне партнерство» держава розглядається з позиції «старшого» партнера, який на підставі владних повноважень надає дозвіл здійснювати діяльність із власної компетенції іншому партнеру, належному до сектору приватного бізнесу [1, с. 15].

Перевагами державно-приватного партнерства для держави є скорочення витрат на надання послуг, активізація інвестиційної діяльності, ефективне управління майном, економія фінансових ресурсів, використання досвіду приватних компаній, оптимізація розподілу ризиків, підвищення ефективності інфраструктури, розвиток форм проектного фінансування, стимулювання підприємницького мислення, рівний діалог між владою та бізнесом, збереження та створення робочих місць.

Для приватного бізнесу перевагами є залучення бюджетних коштів до проекту, доступ до раніше закритих сфер економіки (ЖКГ, інфраструктура тощо). розширення можливостей отримання пільгових кредитів під державні гарантії від міжнародних та вітчизняних фінансових установ на довгостроковий термін, поліпшення роботи з державними дозвільними органами, підвищення статусу проекту через участь у проекті державного партнера, позитивний імідж у суспільстві, оптимізація розподілів ризиків проекту.

Різні вчені дають відмінні трактування публічно-приватного партнерства, які відображають перевагу або управлінської складової, або складової щодо партнерських відносин. Однак умови публічності як головні не піддаються сумніву. Вважається, що сучасні економічні моделі мають співвідноситися з публічністю, враховувати аспекти, пов'язані з політикою, законом та громадянським суспільством.

Отже, загальна ідеологія публічно-приватне партнерство побудована на відносинах рівностатусних суб'єктів – держави, суб'єктів громадянського

суспільства та бізнесу, які можуть бути представлені різними інституційними структурами. Вихідним положенням сучасної теорії публічно-приватного партнерства є забезпечення надання якісних суспільно необхідних послуг.

На рівні Європейського Союзу існують можливості для взаємодії з країнами Східної Європи. ЄС заохочує громади співпрацювати зі своїми східними сусідами, у тому числі з Україною.

Для подальшого соціально-економічного розвитку України та проведення системних реформ, важливо опиратися не тільки на європейський, але і на світовий досвід застосування технологій публічно-приватного партнерства, в тому числі США, Австралії, Канади, Бразилії, Мексики та ін.

На підставі аналізу досвіду державно-приватного партнерства у країнах із різним рівнем соціально-економічного розвитку зроблений висновок, що найбільш ефективно застосовується така форма державно-приватного партнерства, як концесія. Такі партнерства є ефективними в транспортній (автодороги, залізниці, аеропорти, порти, трубопровідний транспорт) і соціальній інфраструктурі (охорона здоров'я, освіта, розвага, туризм), ЖКГ (водопостачання, електропостачання, очищення води, газопостачання й ін.), в інших сферах (в'язниці, оборона, об'єкти військової сфери). При цьому лідируючі позиції займає транспортна інфраструктура.

Світовий досвід практичного застосування державно-приватного партнерства свідчить, що спостерігається три форми взаємодії держави і приватного сектору:

1) традиційна – держава залучає бізнес до спільного вирішення проблем обслуговування потреб суспільства на основі партнерства;

2) інвестиційна – спільне інвестування переважно в інфраструктурні проекти. Ця форма взаємодії має стратегічну спрямованість, основною метою є стимулювання економічного зростання;

3) науково-освітня – нові напрями розвитку в національному, міжнародному і глобальному масштабах в умовах глобалізації виробництва та інтернаціоналізації капіталу [1, с. 142].

Аналіз світового досвіду державно-приватного партнерства дозволяє структурувати взаємодію держави і бізнесу за трьома векторами: функціональний вектор – розвиток державно-приватного партнерства в галузях, які визначають доступ підприємств до факторів виробництва і ринків; галузевий вектор – державно-приватне партнерство в окремих галузях на основі змішаних форм власності, кооперації державних та приватних компаній, укладання галузевих угод; регіонально-муніципальний вектор – державно-приватне партнерство щодо розвитку окремих територіальних виробничих сегментів, регіональних ринків праці, територіальної та комунальної інфраструктури та ін. [2, с.89].

Прикладами використання державно-приватного партнерства (світовий досвід) є реалізація інфраструктурних проектів: будівництво автомобільних доріг, шкіл і лікарень (Велика Британія, Іспанія, Фінляндія, Канада); будівництво швидкісних автомобільних і залізничних доріг, метрополітену та

аеропортів, стадіонів (Франція, Австрія, Португалія, Туреччина та Греція); будівництво поромних переправ (Румунія, Болгарія, Греція); побудова нових та реконструкція зношених міських транспортних систем і об'єктів житлово-комунального господарства (Австралія, Нідерланди та Ірландія); реалізація гуманітарних проектів: підвищення якості освіти і охорони здоров'я (США та Канада); проведення наукових досліджень (зокрема, тільки у Німеччині протягом 2012 р. приватні інвестиції у наукові дослідження становили понад 50 млрд євро); реалізація проектів щодо захисту навколишнього середовища (Канада).

На підставі аналізу світової практики участі приватного сектору в проектах державно-приватного партнерства на прикладі інфраструктурних проектів у роботі виділено чотири основних типи взаємодії бізнесу та держави:

- контракти підряду (на управління об'єктом та оренду об'єкта);
- концесії (обслуговування, експлуатація та передача об'єкта; обслуговування, оренда та передача об'єкта);
- нові проекти аюо «проекти з нуля»;
- продаж активів (повна або часткова приватизація) [3].

Найпоширенішими об'єктами державно-приватного партнерства в світі є: житлово-комунальна сфера (виробництво і транспортування електроенергії, водопостачання, експлуатація та благоустрій); телекомунікації; будівництво та утримання автошляхів; енергозбереження; експлуатація будівель бюджетного сектору економіки [2, с.127].

В останнє десятиріччя у світі спостерігається активна взаємодія державного управління та бізнесу за посередництвом механізмів державно-приватного партнерства в різних галузях економіки, сферах економічної та соціальної інфраструктури не тільки в розвинених країнах, але і в тих, що розвиваються.

Таким чином, світовий практичний досвід застосування технологій публічно-приватного партнерства свідчить, що сутністю цього явища є встановлення довгострокових стратегічних відносин у реалізації суспільно значимих проектів між приватним сектором і публічною владою, яка уособлює собою як центральні органи виконавчої влади, так і органи місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Публічно-приватне партнерство в процесі розбудови економіки знань в Україні : монографія / В. Ф. Тищенко. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2014. – 256 с.
2. Запатрина И. В. Потенциал публично-частного партнерства в развивающихся экономиках / И. В. Запатрина. – К. : Центродрук. – 2011. – 152с.

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОЇ НАУКИ ЯК ПІЗНАННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ

**Синенко О.О. – аспірант, ДВНЗ «Херсонський ДАУ»
Науковий керівник –Танклевська Н.С. д.е.н., професор**

У дослідженнях, присвячених фінансовому механізму, незалежно від того, у якій економічній сфері вони проводяться, прямо чи опосередковано використовуються такі загальнонаукові поняття, як: «фінанси», «фінансові відносини», «особливості фінансово-господарської діяльності», «механізм». Тобто виникнення поняття фінансового механізму пов'язано з розвитком фінансової науки, яка лежить в основі його виникнення.

Спеціалізована галузь наукових знань, наукова діяльність, спрямована на вивчення фінансів у теоретичному і практичному аспектах, а також форм організації і функціонування їхніх окремих інститутів; це соціально-економічна наука, що вивчає сукупність фінансових явищ вивчає фінансова наука. Розвиток ринкової концепції фінансів, коли вивчаються такі фінансові категорії як: фінансовий ринок, фінансовий механізм, механізм оподаткування, кредитування тощо, розкривається зв'язок фінансової науки з іншими економічними науками, передумови їх виникнення наведено на рис. 1.

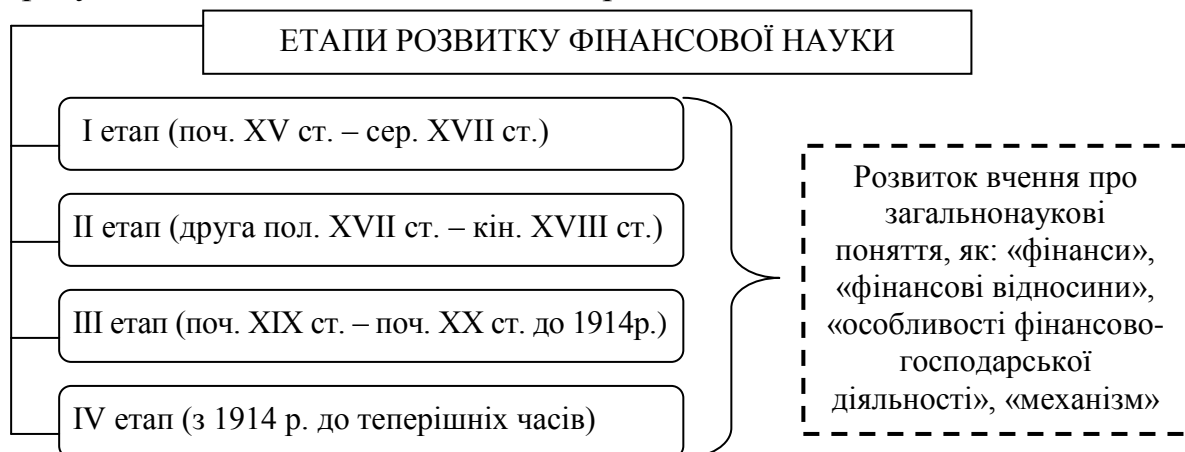

Рис. 1. Етапи розвитку фінансової науки*

* Згрупувано автором за даними [2]

Розуміння сутності понять «фінансові відносини», «особливості фінансово-господарської діяльності», «механізм» відображено в сформованих концепціях радянської, західної та сучасної наукових шкіл фінансів. Лінія демаркації між радянською та західною школами фінансів починається з відмінності методологічного підґрунтя наукових пошуків [12, С. 5]: якщо перша своїми витокami має трудову теорію вартості, в основі якої лежало поняття виробничих відносин, то друга – теорію граничної корисності з центральною концепцією обмеженості ресурсів. Крім того, радянська фінансова наука була надмірно заідеологізованою: розглядаючи окремо фінанси капіталізму і соціалізму, вона мала на меті підкреслення переваг останніх [10, С. 9].

Поняття фінансів на початку становлення радянської наукової школи

фінансів розглядалися як грошові кошти, що мобілізувались та використовувались державою [11, С. 10]; на зміну цьому підходу в 1940-1950-х рр. прийшло бачення фінансів як економічних відносин, започатковане працями В. П. Дьяченко [9, 23]. Попри певні труднощі в усталенні нових ідей зрештою вони здобули визнання широкої наукової громадськості і на початку 60-х років минулого сторіччя така трактовка фінансів стала загальноновизнаною.

Автор В.П. Дьяченко визначав фінанси як область розподільних відносин, які опосередковують рух вартості; а під радянськими фінансами розумів систему грошових відносин, завдяки яким відбувається утворення, розподіл і використання фондів грошових ресурсів для забезпечення потреб розширеного соціалістичного відтворення [8, С. 42].

Ці положення розподільної концепції досі присутні в дефініціях фінансів, сформульованих науковцями в пострадянських державах: їх автори не виходять за межі «логічного каркасу»: «грошові відносини – грошові фонди – розподіл (контроль) – розширене відтворення» [1, С. 56].

Особливістю другої концепції – економіко-правового підходу Е.О. Вознесенського було дослідження фінансів з точки зору їх імперативності: в його трактовці фінанси є системою грошових відносин, що регламентуються державою в законах та управлінських актах, на підставі яких реалізуються економічні відносини між всіма суб'єктами розширеного відтворення: державою, підприємствами, організаціями, установами та членами суспільства [7, С. 54]. Розглянувши концепції радянської та західної наукових шкіл фінансів необхідно визначити їх відмінності до трактування сутності фінансів та їх місця і ролі в економічній системі: 1) в західній школі фінансів науковці одностайні в розумінні ключових положень фінансової науки, що не можна сказати про радянську школу фінансів, в якій мала місце дискусія між її представниками стосовно місця фінансів у відтворювальному процесі, їх сутності та функцій; 2) що стосується характеру досліджень, слід відзначити більш високий рівень теоретичності, абстрактності радянського підходу і переважно прикладний, практичний характер західного; 3) що стосується об'єкту досліджень, західні колеги більшою мірою розробляли проблеми корпоративних (бізнесових) фінансів, в чому і виявлявся прикладний характер їх наукових розробок тоді як у радянських науковців в центрі уваги перебували державні фінанси з огляду на надзвичайно високий рівень «одержавлення» суспільно-політичного життя за радянських часів.

Науковцями західної школи увага концентрується саме на цілі фінансів, в якості якої виступає максимізація прибутку та добробуту власників. Відтак пріоритет надається проблемам збільшення ринкової вартості підприємства, оптимізації структури капіталу, оцінювання активів, управління ризиками, доходністю та грошовими потоками з врахуванням фактора часу тощо, тобто фінансовому менеджменту господарюючих суб'єктів. Досліджуючи такий широкий спектр питань Р. Брейлі та С. Майерс лаконічно визначають фінанси як «гроші і ринки» [5, С. 3].

Заслуговує на увагу наукові праці З. Боді та Р. Мертона [6, С. 26-27] висвітлені у підручнику з фінансів, його автори наводять дещо ширше визначення фінансів, яке О. В. Малиновська називає [12, С. 29] «квінтесенцією зарубіжної школи»: це наука про те, яким чином люди керують витрачанням та надходженням дефіцитних грошових ресурсів впродовж певного періоду часу в умовах невизначеності [4, С. 15]. Характеризуючи перспективи кар'єри власне в сфері фінансів, автори виділяють три можливих предметних області: фондові ринки, ринки грошей та фінансові установи, що на них працюють; побудова та управління портфелями юридичних і фізичних осіб; корпоративні фінанси, пов'язані з інвестиційними проектами окремих господарюючих суб'єктів. Означені області Джеймс К. Ван Хорн та Джон М. Вахович трактують як наступні групи управлінських рішень в рамках фінансового менеджменту: рішення щодо фінансування бізнесу, рішення щодо управління активами та інвестиційні рішення [3, С. 38-39].

Отже, дослідження розвитку фінансової науки свідчать про різноманітність наукових позицій вчених, які використовуються як пізнання сутності фінансового механізму.

Список використаних джерел:

1. Берёзкин Ю. М. Исторические типы государственных финансов / Ю. М. Берёзкин // Историко-экономические исследования. – 2013. – Т. 4. – № 3. – С. 51-69.
2. Кент И.А. Основы финансового менеджмента: в 2 т. / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 1999. – Т. 1. – 592 с.
3. Бланк И.А. Финансовая стратегия предприятия / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр: Эльга, 2004. – 720 с.
4. Гуру З. Финансы: учебное пособие / [пер. с англ.] / З. Боди, Р. Мертон. – М.: Изд. дом «Вильямс», 2007. – 592 с.
5. Брейли Р. Майерс С. Принципы корпоративных финансов / [Пер. с англ.] Н. Барышниковой. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2008. – 1008 с.
6. Бригхэм Ю., Эрхардт М. Финансовый менеджмент. 10-е изд. / [Пер. с англ.] под ред. к. э. н. Е. А. Дорофеева. – СПб.: Питер, 2009. – 960 с.
7. Вознесенский Э. А. К анализу сущности социалистических финансов / Э. А. Вознесенский // Правоведение. – 1968. – № 3. – С. 51-59.
8. Вопросы теории финансов / [под ред.] В. П. Кент. – М.: Госфиниздат, 1957. – 192 с.
9. Дьяченко В. П. Общее учение о советских финансах. Финансы и социалистическое воспроизводство: учебный материал по первому разделу курса «Финансы СРСР» / В. П. Дьяченко. – М.: Госфиниздат, 1946. – 104 с.
10. Борисфен В. М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти): [Монографія] / В.М. Опарін – К.: КНЕУ, 2005. – 240 с.
11. Гений В. М. Становление и развитие научной школы финансов / В. М. Родионова // Вестник Финансовой академии. – 2009. – № 1. – С. 9-17.

ЕКОНОМІКА ВИРОБНИЦТВА АМАРАНТУ В УКРАЇНІ

Сидорчук Д.І. - студент 4 курсу 1 групи АФ
Науковий керівник –Золотун О.В. к. с.-г. наук, доцент

Амарант — одна із найдавніших введених у культуру рослин. Населення Мексиканського нагір'я вирощувало його як зернову культуру ще в 5000 - 6500 рр. до нашої ери. Селекційну роботу з амарантом ведуть в усіх країнах світу. В Україні створено і занесено до Державного реєстру більше 20 сортів зернового, кормового та лікувального напрямків використання.

Це унікальна за біологічними характеристиками рослина. За стійкістю до посухи їй немає рівних, адже на створення одиниці сухої речовини вона витрачає вдвічі менше вологи, ніж злаки, і втричі менше, ніж бобові. Інтенсивна асиміляція відбувається навіть при 40°C, тоді як у більшості сільськогосподарських культур вона повністю пригнічується вже при 30°C. Отже, навіть за умов жорсткої атмосферної посухи амарант не втрачає життєздатності. Посухостійкість цієї рослини зберігається за нестачі вологи в ґрунті.

Однією з причин такої стійкості є особливості анатомічної будови амаранту: паренхімні клітини стебла цієї рослини є своєрідним накопичувачем вологи. Це не лише зумовлює посухостійкість, але й дає змогу вирощувати його на засолених ґрунтах.

Амарант має цінну властивість стимулювати своїми виділеннями в ризосферу діяльність ґрунтової мікрофлори, головним чином азотобактера, що дає змогу на 20—25% зменшити дозу технічного азоту.

У білках амаранту багато незамінних амінокислот. За цим показником його можна порівняти до бобових культур. Амарант — високоврожайна кормова культура з широким діапазоном використання: зелена маса для згодовування у свіжому вигляді, для приготування силосу, трав'яного борошна, білково-вітамінного концентрату; насіння — як компонент концентратів. У насінні та листі амаранту міститься значна кількість білка (відповідно 25 та 16%) з оптимальним співвідношенням незамінних амінокислот. У насінні вдвічі—втричі більше лізину та метіоніну, ніж у зернових. Ідеальний протеїн оцінюється за збалансованістю незамінними амінокислотами у 100 балів, протеїн амаранту — 74 бали, сої — 68, пшениці 57 балів. За біологічною повноцінністю білок амаранту перевершує соєвий та молочний. У пасоці міститься 7 із 8 незамінних амінокислот.

Велика рогата худоба та свині добре поїдають як зелену масу, так і силос. Але якщо свиням можна згодовувати зелену масу амаранту, то великій рогатій худобі такий корм давати недоцільно, оскільки недостатня кількість вуглеводів та клітковини і високий вміст протеїну призводять до порушення цукро-протеїнового співвідношення корму і, як наслідок, до перевитрати протеїну. Крім того, при згодовуванні великої кількості високобілкового корму, що містить мало цукрів (особливо в силосі), мікроорганізми рубця для

забезпечення своїх енергетичних потреб використовують протеїн, зумовлюючи дезамінування амінокислот та утворення аміаку, який швидко всмоктується у кров. У цьому разі не тільки нераціонально використовується протеїн, але й відбувається самоотруєння організму азотовмісними сполуками, зокрема аміаком. Тому для поліпшення ферментативних процесів у рубці та ефективного використання протеїну в раціони необхідно додавати вуглеводисті корми. Амарант забезпечує 30,2—45,0 ц кормових одиниць з гектара в основних та 31,6—38,3 ц — у післяукісних посівах.

В основних посівах смугове розміщення амаранту з кукурудзою на всіх фонах удобрення за продуктивністю виявилось близьким до черезрядного. У післяукісних кращим способом розміщення амаранту з кукурудзою був смуговий посів. Він суттєво переважав черезрядний за виходом сухої речовини. В основному посіві вагове співвідношення зеленої маси амаранту і кукурудзи становило 1:1. У післяукісному врожаї переважала кукурудза, що пояснюється вищими темпами її росту та деяким пригніченням нею амаранту.

Забезпеченість кормової одиниці перетравним протеїном в основних посівах амаранту становила 255 г, амаранту з кукурудзою — 146—151 г, амаранту з суданською травою — 126 г, тоді як у кукурудзи лише 78 г. У післяукісних посівах вміст перетравного протеїну в кормовій одиниці становив відповідно 212, 145—154, 128 та 105 г.

В основних та післяукісних посівах кілограм сухої речовини амаранту, сумішок його з кукурудзою чи з суданською травою містить 17—18 МДж валової енергії. Частка обмінної енергії у валовій в кормі з амаранту становить 43%, а в кормі з сумісних посівів амаранту з кукурудзою чи суданською травою — 46—48%.

Енергетичний аналіз технологій вирощування амаранту в одновидових та сумісних посівах показав, що вихід валової енергії з гектара в основних посівах залежно від добрив становив 105—148 ГДж. У сумісному посіві з кукурудзою ці показники були відповідно 110—156 ГДж.

Таким чином, амарант — високопродуктивна культура, яку для отримання кормової сировини для згодовування великій рогатій худобі доцільно вирощувати в сумішах з кукурудзою. Економічна та енергетична ефективність зумовлюється способом поєднання компонентів, а саме: в основних посівах черезрядне чи смугове їх розміщення енергетично рівноцінні; у післяукісних посівах амарант з кукурудзою доцільніше вирощувати за смугового розміщення.

Список використаних джерел:

1. Архипенко, Ф. М. Кормовиробництво в умовах спеціалізації / Ф. М. Архипенко, І. П. Омеляненко, В. С. Сухарський. — К. : Урожай, 1988.
2. Багаторічні трави в інтенсивному кормовиробництві / під ред. Б. С. Зінченка. — К. : Урожай, 1991.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА РЕФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

**Сидоренко О.В. – студент 5 курсу 4 групи ЕФ
Науковий керівник –Карташова О.Г. к.е.н., доцент**

Підвищення ефективності державного управління в умовах інформаційного суспільства в значній мірі залежить від впровадження електронного врядування. У «Концепції розвитку електронного урядування в Україні» зазначено, що електронне урядування – це форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян [3]. Незважаючи на різні підходи до визначення електронного уряду, дослідники звертають увагу на такі основні компоненти: підвищення ефективності діяльності уряду, надання якісних послуг громадянам і вдосконалення демократичного процесу на основі використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій. Електронний уряд передбачає взаємодію трьох основних складових: government to government («уряд уряду»), government to business («уряд бізнесу»), government to citizens («уряд громадянам») – і охоплює численні прикладні елементи та зв'язки – як прямі, так і зворотні – між цими складовими. Поняття «електронне врядування» є більш ширшим порівняно з поняттям «електронний уряд».

У сучасному українському суспільстві діяльність органів державної влади трансформується в бік якісних змін за рахунок використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій. Новітні інформаційно-комунікаційні технології – це сукупність сучасних електронних технічних засобів і програмного забезпечення, а також організаційних форм і методів їхнього застосування в інформаційній роботі, спрямованій на ефективне використання інформаційних ресурсів. В органах державної влади новітні інформаційно-комунікаційні технології подані не тільки засобами інформатизації на основі комп'ютерів, різними методами вирішення завдань, але й принципово новими формами діяльності цих структур.

Важливою складовою електронного уряду є електронні послуги. Вони передбачають надання в електронній формі урядової інформації, програм і напрямів діяльності уряду, формування стратегій задля розв'язання найважливіших суспільних проблем, отримання громадянами різних довідок і документів. Сутністю електронної форми уряду є об'єднання за допомогою сучасних технологій усіх міністерств і відомств у єдиний комплекс із вищим ступенем інтегрування внутрішніх процесів (документообіг) і єдиним інтерфейсом (вікном взаємодії) із громадянином (користувачем). Громадянин

має можливість спілкуватися не з п'ятьма відомствами по черзі, а з єдиним електронним посередником, що водночас представляє їх усіх.

Електронне врядування сприяє створенню цілком прозорої вертикалі влади, яка працює за оптимальними та зрозумілими правилами, є відкритою для взаємодії з громадянами, витрачає набагато менше бюджетних коштів на підтримання свого функціонування, ніж сьогодні. Електронне врядування, як засіб державного управління та взаємодії органів державної влади, забезпечує прозорість і відкритість органів влади за рахунок переходу на новий рівень зворотного зв'язку як з громадянами, так і з бізнесом, проводячи з ними постійні консультації; підвищує рівень залучення громадян у демократичні процеси. В умовах інформатизації суспільства воно призводить до зміни ролі й сутності самої держави. Електронний уряд відповідає управлінським пріоритетам XXI ст. демократичних держав (легітимність, прозорість, відповідальність і чесність влади), сприяє підвищенню довіри до держави з боку громадян і бізнесу, ефективності діяльності державних органів, забезпечення належної якості надаваних ними громадянам і бізнесу послуг.

У процесі впровадження електронного уряду науковці виділяють три етапи [4]. Перший етап – передбачає формулювання державою стратегії та тактики щодо е-уряду, відкриття веб-сайтів органів державної влади, на яких розміщується довідкова інформація про напрями їх діяльності. Другий етап передбачає інтеграцію веб-сайтів окремих органів державної влади у єдиний портал. На веб-сторінках органів державної влади впроваджуються елементи інтерактивної взаємодії, формується набір послуг, які громадян може отримувати електронним шляхом (розміщуються бланки, форми, замовлення, які передбачають можливість їхнього заповнення й відправлення та не потребують присутності громадянина). Громадянин може легко перейти з веб-сторінки одного органу державної влади чи місцевого самоврядування на іншу. Розвивається мережа громадських пунктів доступу до Інтернету. Третій етап передбачає спілкування між громадянином і органом державної влади в режимі он-лайн цілодобово: реалізацію зворотного зв'язку, участь громадян в обговоренні законопроектів, проектів постанов, рішень органів державної влади обговорення кандидатів на різні посади, електронне голосування.

Аналіз стану впровадження електронного урядування в Україні свідчить про те, що цей процес обмежився першим етапом і переходом на другий етап. До громадян доведена мета створення е-уряду. В органах державної та місцевої влади відбулося створення веб-сайтів. Електронний уряд завжди передбачає створення сайтів, однак створення сайтів – це ще не електронний уряд, а тільки перший крок на його шляху. Слід зазначити, що надання електронних послуг ще не набуло в країні масового характеру. Сьогодні електронними послугами користується порівняно невелика кількість громадян.

Україні потрібно ширше використовувати досвід європейських країн, які мають певні здобутки розбудови електронного уряду. Одним з найкращим у Європі вважається естонське електронне урядування. У країні майже всі громадяни декларують свої доходи через електронну систему оподаткування.

Завдяки електронному уряду естонський громадянин має доступ до перегляду надходжень та витрат державного і місцевих бюджетів. Для цього в Естонії існують громадські точки доступу до Інтернету, населенню видано смарт ID-карти.

Використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій розширює можливості органів державної влади оперативно доводити власні рішення до широких верств населення, отримувати зворотний зв'язок від громадян, а громадяни мають можливість брати участь у політичному процесі, контролювати діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Широке впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у державне управління зменшує витрати на утримання державних органів, забезпечує ефективну взаємодію органів державної влади між собою і з громадянами, підвищує прозорість і відкритість органів влади. Разом з тим розвитку системи електронного уряду в Україні перешкоджають такі чинники: обмежене поширення Інтернету, недостатнє фінансування процесу інформатизації, консерватизм і бюрократизм чиновників. Успішне впровадження електронного уряду потребує відповідного сучасного технічного й програмного забезпечення, створення громадських точок доступу до Інтернету, які забезпечать співпрацю органів державної влади і місцевого самоврядування з громадянами.

Упровадження електронного урядування в Україні є незворотнім процесом, незважаючи на недостатнє фінансування процесу інформатизації органів державної влади, певний консерватизм і бюрократизм окремих чиновників. Реалізація концепції електронного уряду не просто підвищує ефективність роботи державного апарату, а, по суті, створює передумови для формування принципово нової моделі демократії – цифрової демократії, заснованої на повнішому підпорядкуванні урядової діяльності суспільству й на можливості прямої участі громадян у вирішенні державних і місцевих питань.

Список використаних джерел:

1. Клімушин П. С. Електронне урядування в інформаційному суспільстві : монографія / П.С. Клімушин, А.О. Серенок. – Х. : Вид -во ХарРІНАДУ «Магістр», 2010. – 312 с.
2. Коліушко І. Б. Електронне урядування – шлях до ефективності та прозорості державного управління / І.Б. Коліушко, М.С. Демкова // Інформаційне суспільство. Шлях України. – К. : Бібліотека інформаційного суспільства, 2014. – С. 138–143.
3. Концепція розвитку електронного урядування в Україні [Електронний ресурс] /О.А. Баранов [та ін.]; за ред. А. І. Семенченко. – Київ, 2009. – 16 с. – Режим доступу : <http://dki.org.ua>. Заголовок з екрану.
4. Почепцов Г. Г. Інформаційна політика : навч. посіб. / Г.Г. Почепцов, С.А. Чукут. – К. : Знання, 2006. – 663 с.

ОСОБИСТІСНІ ПРИЧИНИ ОПОРУ ЗМІНАМ МОЛОДИХ ФАХІВЦІВ

Селіверстова А.О. студентка 5 курсу ЕФ
Науковий керівник: Великий В.М. к.пед.н., доцент

Радикальні економічні реформи та зміни у діяльності професіонала призводять до психотравмуючих ситуацій, що виходять за межі звичайного людського досвіду і загрожують психофізичній цілісності суб'єкта. Особливо характерним це є для молодих фахівців. Крім об'єктивно притаманної цій категорії працівників напрузі, пов'язаній з процесами адаптації у виробничій сфері, психотравмуюче на них діє безкінечний ланцюжок нововведень, нагромадження масивів інформації, неочікувані проблеми та виклики.

Діяльність в умовах інтенсивних змін може породжувати надзвичайно інтенсивні переживання, стрес і, що є небезпечно, викликати пролонговані стани напруги, що перевищує ту, яку фахівець відчував у момент травмуючої події.

Прогнозуючи для себе можливі негативні наслідки нововведень та змін молоді фахівці досить часто, належним чином не оцінивши їх, ставляться до них вороже.

Опір - багатогранне явище, що викликає непередбачені зволікання, додаткові витрати і нестабільність процесу стратегічних змін. Цей спротив виявляється завжди у відповідь на будь-які зміни. З точки зору наук про поведінку, опір є природним проявом різних психологічних установок щодо раціональності, згідно з якими групи та окремі індивіди взаємодіють один з одним.

Опір змінам - це неминуче явище, тому спочатку треба зрозуміти, чому менеджери функціональних підрозділів чи підлеглі не хочуть змін.

Етапи проведення стратегічних змін:

1. Виявлення, аналіз і передбачення потенційного опору запланованим змінам

2. Зменшення до можливого мінімуму потенційного та реального опору

3. Встановлення статус-кво нового стану

Опір змінам може стати небажаним явищем і, як свідчать дослідження, він проявляється у більшості, кого торкаються зміни. За багатьма дослідженнями лише близько 2% людей позитивно конструктивно реагують на постійні зміни, їх навіть навпаки напружує надмірна стабільність в особистому та професійному житті. Серед можливих реакцій особи на зміни виокремлюються і такі, як імітація змін, необгрунтоване їх провокування намагання уникнути змін, явна або прихована протидія.

Зазвичай сила опору залежить від міри руйнування життєвих засад, традицій, звичок, принципів і норм; швидкості і інтенсивності процесу змін; характеру і масштабів загрози статусу, довіри до ініціаторів і керівників; розуміння необхідності змін.

Опір змінам посилюється, якщо вони не обґрунтовані і не пояснені, здійснюються поспіхом, радикальні, чинять несприятливу дію на людей, особливо у світлі досвіду, що мається у них, коли попередні зміни не привели до позитивних результатів.

Посиленню опору сприяють і такі обставини, як стабільність комерційних результатів, що дозволяла довгий час «опочивати на лаврах», закостенілість, рутину, недостатня кваліфікація і висока плинність кадрів, нездорова внутрішня атмосфера, панування авторитарних методів керівництва.

Головні причини опору змінам можна розділити на декілька груп, до першої з яких необхідно зарахувати економічні, пов'язані з потенційної можливості втрати доходу або його джерел внаслідок безробіття, скорочення робочого дня, інтенсифікації праці, позбавлення пільг.

До організаційних причин можна віднести небажання руйнувати систему стосунків, інтересів, розстановки сил, що склалася, оскільки більшість змін завжди відбуваються на чиюсь користь і підривають інтереси інших.

Особисті причини пов'язані переважно з психологічними особливостями і звичками людей, до них можна віднести:

- Небажання порушувати звичайний хід подій, інерційністю, страх перед новим, незвіданим. На небезпеки і загрози люди, як правило, реагують втратою гнучкості мислення і у міру розвитку реформ стають усе більш агресивними і відсталими. В процесі змін неминуче виникає загроза посаді, особистій владі, статусу, положенню в організації, повазі в очах керівництва і колег, майбутній кар'єрі.

- Невідповідність інтересів. Власні (особисті) інтереси окремих менеджерів або груп робітників. Такі інтереси часто суперечать цілям організаційних змін.

- Різне сприйняття нововведень досвідченими і молодими співробітниками. Робітники можуть опиратися змінам тому, що вони не погоджуються з такою оцінкою ситуації, яку запропонував менеджер або просто сприймають її інакше.

- Усвідомлення своєї некомпетентності, невіра у власні сили, нездатність освоїти нові види діяльності.

- Небажання долати труднощі, брати на себе додаткові обов'язки, самостійно думати і працювати.

- Нарешті, можна виділити групу соціально-політичних причин опору:

- Відсутність у людей переконання в необхідності перетворень, багато в чому обумовлене слабкою інформованістю про їх цілі, очікувані вигоди і можливі втрати;

- Невизначеність. Можливо це найважливіша причини опору змінам. Напередодні змін співробітники стають занепокоєними, знервованими, турботними. Вони занепокоєні щодо своїх можливостей виконувати нову роботу, можливого звільнення тощо;

- Невдоволення методами їх здійснення (нав'язаність, несподіваність),

- Недовіра ініціаторам змін; прагнення зберегти «старі добрі» порядки, впевненість, що зміни відбуваються виключно в інтересах керівництва.
- Відчуття втрат. Організаційні зміни, як правило, порушують соціальні взаємозв'язки, що вже склалися в колективі, руйнують міжособові відносини в організації. З іншого боку організаційні зміни загрожують втратою влади, зміною статусу робітника тощо.
- Успішність підготовленості молодого спеціаліста до діяльності в умовах змін визначається як зовнішніми чинниками, так і внутрішніми.

Список використаних джерел:

1. Драчук В.Ю. Контроль якості аудиторських послуг в Україні: проблеми та шляхи вирішення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/26_WP_2012/Economics/7_116377.doc.htm
2. Єременко Д. В., Кащевський Д. В. Розвиток аудиторських послуг в Україні // Зб. наук. пр. Таврійського державного агротехнологічного університету (Економічні науки), 2012. - № 2(18), Том 4. – с. 181-186.
3. МСА 220 «Контроль якості роботи в аудиті»
4. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. – Київ: Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України, 2010. – Том.1. – 852 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ВИНОГРАДАРСТВА НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «КАМ'ЯНСЬКИЙ»

**Селіверстова А.О.– студентка 5 курсу ЕФ
Науковий керівник: Федорова Т.В. к.е.н., доцент**

Організаційно-економічний механізм розвитку ринку виноградарства складається з багатьох компонентів, супроводжується дією об'єктивних економічних законів через систему ринкових відносин, що формуються між суб'єктами – виробниками і споживачами, підприємцями і державою, які діють на основі власних потреб та інтересів. Найгострішими для виноградарських підприємств є такі проблеми: підвищення продуктивності насаджень, виробництво конкурентоспроможної продукції за якістю і собівартістю; розвиток сфери реалізації, значне розширення ринків збуту продукції, в т.ч. у зарубіжних країнах; джерела інвестицій на просте і розширене відтворення насаджень і формування матеріально-технічної бази.

Сферою діяльності ПАТ «Кам'янський» є: вирощення, переробка, заготівля та реалізація фруктів та винограду, виноградних, плодово-ягідних, коньячних та шампанських виноматеріалів; виробництво, заготівля, реалізація та переробка сільськогосподарської продукції.

За результатами проведених досліджень було виявлено, що організаційно-виробнича діяльність ПАТ «Кам'янський» є націлена на використання інтенсивних типів насаджень і сортів, які забезпечують швидкий оборот капіталу, та вступають в товарне плодоношення на 3-й рік після закладання [1].

Під впливом економічних чинників (раціональне використання землі, прискорення окупності капітальних вкладень, особливо зниження трудомісткості продукції тощо) радикально змінюються системи ведення виноградарства, та провокують ряд проблем галузі, а саме: невідповідність обсягів виробництва столового винограду потребам населення; винограду технічних сортів потребам виноробства, яке орієнтовано на попит на внутрішньому та зовнішньому ринках; закладення насаджень садивним матеріалом низьких селекційних категорій; невідповідність сортового складу виноградних насаджень вимогам виноробства; низька ефективність виробництва винограду, яка зумовлена високою долею старих та зріджених виноградних насаджень, що підвищує собівартість і знижує конкурентоспроможність. [3,с.13]

Так, станом на 1.01.2016 р. урожайність ПАТ «Кам'янський» склала 97,9 ц/га з площі посіву 309,58 га, а на території Херсонської області було зібрано 111,4ц/га, цей рік був найбільш продуктивний по збору винограду. Погодно-кліматичні умови 2016 року були сприятливими для формування якісного урожаю винограду технічних сортів і відповідно для виготовлення якісних виноматеріалів українськими виробниками виноробної продукції.

Визначено та проаналізовано показники економічної ефективності використання земельних угідь на підприємстві ПАТ «Кам'янський» у таблиці 1.

Таблиця 1.

Показники рівня економічної ефективності використання земель

ПОКАЗНИКИ	Роки			Індекс економічної ефективності
	2014р.	2015р.	2016р.	
Вихідні дані				
Площа, га: с.-г. угіддя;	2056,27	2056,27	2056,27	1
рілля;	1192,395	1164,985	1184,985	0,993
Вироблено, ц:				
винограду;	26412	27328	29328	1,110
Отримано, тис. грн.: чистого доходу;	144700	167152	187152	0,125
валового прибутку;	12974	9563	7977	0,615
чистого прибутку;	16086	11452	6339	0,394

Згідно отриманих даних ефективність використання земель на підприємстві ПАТ «Кам'янський» знаходиться на високому рівні, про це свідчить обсяг виробництва винограду, який збільшився на 12%, індекс економічної ефективності склав 1,110.

Серед організаційно-економічних чинників підвищення ефективності виноградарства особливо слід відзначити такі, як: значне розширення місткості внутрішнього ринку продукції, значне збільшення її виробництва на експорт, захист вітчизняного товаровиробника від експансії вина з інших країн; удосконалення механізму надання державної підтримки виноградарству та забезпечення розвитку виноробства з урахуванням вимог СОТ; здійснення заходів щодо збільшення ємності ринку винограду та продуктів його переробки, його купівельної спроможності та максимальних можливостей експорту; інноваційно-інвестиційного зміцнення матеріально-технічної бази галузі, впровадження екологічно безпечних, ресурсо- та енергозберігаючих технологій; підвищення рівня догляду за виноградниками та зменшення їх зрідженості; оптимізація структури насаджень (збільшення частки високоякісних сортів для виробництва шампанських вин).[2]

Список використаних джерел

1. Статистичний бюлетень «Основні економічні показники виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах за 2012 рік». – К.: Державна служба статистики України, 2016. – 88 с.

ОСОБЛИВОСТІ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ІННОВАЦІЙНІЙ ОСНОВІ

Сендецька Ю.В. - студентка 5 курсу ЕФ
Науковий керівник: Федорчук О.М. - к.е.н., доцент

На сучасному етапі розвитку економіки України підвищуються вимоги до використання інноваційних підходів у всіх її галузях. Особливої актуальності набуває впровадження та вдосконалення управління інноваційною діяльністю підприємств вітчизняного агропромислового комплексу, оскільки впровадження інноваційного комплексу заходів, рішень, координації їх у бізнес дозволить підвищити конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції і забезпечити стаке її позиціонування як на вітчизняному, так і на світових ринках. Специфіка інноваційного розвитку АПК полягає у впровадженні новітніх технологічних, продуктових та управлінських розробок, які забезпечують підвищення конкурентоспроможності, збільшення обсягів і зниження вартості сільськогосподарської продукції. Ефективне управління комплексом планування, впровадження і реалізації інноваційної діяльності на підприємствах аграрного сектора економіки доводить необхідність удосконалення структури бізнес-планів цих підприємств з урахуванням особливостей галузі сільського господарства, конкретних вимог ринку і можливостей їх задоволення з боку підприємств. Як об'єкти інноваційної діяльності, підприємства агропромислового комплексу виокремлюються з позицій можливості одночасного впровадження виробничих, управлінських, технологічних чи інших видів інновацій.

В сучасних умовах ринкових трансформацій важливого значення набуває вибір 202 стратегічного вектору та методології практичної реалізації бізнес-планів з елементами інноваційних розробок. У сільськогосподарському виробництві будь-яке інноваційне рішення в своєму розвитку тісно пов'язане з особливостями галузі, які повинні бути враховані в бізнес-плані. Науковцями ННЦ «ІАЕ» було розроблено «Методичні рекомендації з удосконалення економічної роботи в аграрних підприємствах та формування науково-виробничих структур» [2]. Згідно вказаних рекомендацій на першому етапі розробки бізнес-плану визначають види і джерела потрібної інформації. Основними видами інформації для сільськогосподарських підприємств є: маркетингова, виробнича і фінансова. На другому етапі визначають мету розробки бізнес-плану. На цьому ж етапі слід точно визначити цільових користувачів бізнес-плану – внутрішні учасники організації, чи й особи із зовнішнього середовища – потенційні інвестори (майбутні акціонери, комерційні банки і т. д.). Досить відповідальним є наступний, третій, етап у бізнес-плануванні – стратегічне планування. Основні складові стратегічного планування: визначення місії фірми, зовнішній і внутрішній аналіз, на основі якого встановлюють сильні й слабкі сторони сільськогосподарського підприємства; визначення цілей її діяльності; аналіз стратегічних альтернатив і

вибір стратегії підприємства) мають бути і в бізнес-плануванні. Наступний крок у бізнес-плануванні – безпосереднє написання бізнес-плану. Розпочинати його слід з визначення чіткої структури документа, що створюється (розділи, параграфи, додатки тощо), і збирати інформацію для кожного з розділів плану. 203 Порядок розробки планових показників і заповнення відповідних форм бізнес-плану викладено у «Методичних рекомендаціях по складанню бізнес-плану розвитку сільськогосподарського підприємства», затверджених Міністерством аграрної політики України [3]. Ці форми річного плану і методичні рекомендації з його складання зорієнтовані на врахування підприємством вимог ринку (введено нові розділи «Характеристика підприємства», «Ринкова діяльність», «План маркетингу», «Інвестиційний план», «Ризики підприємства та запобіжні заходи»). Особливої уваги при обґрунтуванні виробничої програми підприємства та інших розділів плану потребує планування науково-технічного прогресу. У бізнес-плані сільськогосподарського підприємства план освоєння досягнень науки, техніки, передового досвіду та вдосконалення організації праці визначає напрями, обсяги, місця і строки освоєння інновацій, а також економічну ефективність і розміри стимулювання. Здійснення ефективної інноваційної політики в аграрному секторі є неможливим без відповідної фінансової підтримки суб'єктів інноваційної діяльності. Для цього державою планується здійснювати: повне або часткове виключення з оподаткування витрат, пов'язаних з впровадженням результатів НДДКР; зниження податків в залежності від витрат на інноваційні проекти, надання податкових кредитів; податкове стимулювання фізичних осіб – авторів нових технологій виробництва сільськогосподарської продукції; прискорення амортизації основних фондів; стимулююча кредитна політика до суб'єктів інноваційної діяльності; страхування інвесторів від інноваційних ризиків.

Конкурентні відносини стимулюють підприємства до здійснення інноваційної діяльності і впровадження нововведень. Важливим критерієм оцінювання бізнес-проектів інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств є відбор і підтримка інновацій, що слугують основою технічного та технологічного оновлення виробництва, джерелом прискорення науково-технічного прогресу, виробництва конкурентоспроможної аграрної продукції, сприяє підвищенню ефективності галузі та економічному зростанню країни.

Список використаних джерел:

1. Космидайло І. В. Проблеми інноваційного розвитку в Україні та шляхи їх вирішення / І. В. Космидайло // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 2 (68). – С. 20-24.
2. Методичні рекомендації з удосконалення економічної роботи в аграрних підприємствах та формування науково-виробничих структур. – К.: ІАЕ УААН, 2002. – 118 с.

САМОМЕНЕДЖМЕНТ СТУДЕНТА – МАЙБУТНЬОГО МЕНЕДЖЕРА ТА ФЕРМЕРА І ПРОБЛЕМИ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ

Сендецька Ю.В. - студентка 5 к. ЕФ
Науковий керівник –Осадчук І.В. доцент

Невміння здійснювати самоменеджмент є проблемою, яка постає перед більшістю українців. Ця проблема не може з'явитися в житті людини нізвідки. Вона бере початок з дитячих років, і кожному людину потрібно вчити вирішувати її. Не є виключенням студенти і фермери. Особливу увагу вирішенню цієї проблеми слід приділяти у ВНЗ, де навчають молодь, що планує працювати на керівних посадах в аграрних формуваннях.

Зважаючи на те, що ДВНЗ «ХДАУ» готує фахівців у галузі управління аграрною сферою, що наразі фермерські господарства і великі товарні особисті селянські господарства, які в перспективі можуть стати фермерськими, складають значну частку від загальної кількості аграрних формувань в Україні, що навчання українців протягом всього трудового життя стає невід'ємною частиною їх життя, проблеми на шляху реалізації самоменеджменту потребують особливої уваги.

У доступних наукових джерелах ми не знайшли інформації щодо результатів дослідження проблем, які постають на шляху реалізації самоменеджменту студентами – майбутніми менеджерами та фермерами.

Мета дослідження – виявити основні проблеми реалізації самоменеджменту студентами - майбутніми менеджерами та фермерами.

У ході теоретичного дослідження було встановлено, що сучасні дослідники досі не дійшли згоди щодо визначення самоменеджменту та його базових понять. Наприклад, у зарубіжних публікаціях досі зустрічається ототожнення самоменеджменту і тайм-менеджменту [1]. За результатами аналізу сучасних підходів до визначення самоменеджменту можна констатувати, що категорію «самоменеджмент» можна визначити як: процес планування, організування, мотивування і самоконтролю для результативного та ефективного досягнення визначених цілей; особливий вид свідомої людської діяльності, спрямований на: активізацію і продуктивне використання власних ресурсів особистості та залучених із зовнішнього середовища ресурсів; організацію таких процесів життєдіяльності особистості як праця, використання вільного часу, кар'єра; визначення результатів її діяльності (рівень кваліфікації, особисті якості, імідж) та забезпечення її піднесення; систему наукових знань, мистецтва та досвіду, втілених у діяльності людини для досягнення встановлених цілей шляхом використання власної праці, інтелекту і мотивів поведінки; обов'язкову умову ефективного використання базових ресурсів особистості, таких як час, активність та освіченість, для досягнення життєвого успіху.

Результати емпіричного дослідження дозволяють констатувати, що частина студентів університету під час виконання завдань, поставлених перед

ними викладачами та керівниками виробничої практики, недостатньо виявляють організованість та відповідальність, не вміють раціонально використовувати робочий час тощо. Не дивно, що і в особистому житті у них виникають проблеми з досягненням цілей, з наявністю вільного часу тощо. Ці студенти не вміють здійснювати самоменеджмент і не задумуються над тим, навіщо це потрібно. Вони не розуміють, що сформована система знань і вмінь з самоменеджменту, яка дозволяє управляти часом і перебігом власного життя, організувати власну діяльність і здійснювати комунікації, розв'язувати проблеми, приймати та реалізовувати незапрограмовані рішення, економити ресурси, долати власні слабкості, допоможе кожному з них стати цілеспрямованою, організованою, творчою особистістю. То ж не буде несподіванкою те, що в майбутній професійній діяльності перед ними постануть ті ж проблеми. Не навчившись управляти собою, студенти після закінчення ВНЗ не зможуть відбутися як керівники, в тому числі і як фермери, адже сформоване вміння управляти собою є запорукою формування вміння управляти іншими людьми.

Основна мета самоменеджменту і студента ВНЗ, і фермера, полягає в тому, щоб розвинути здібності максимально використовувати власні можливості, свідомо управляти перебігом свого життя і переборювати зовнішні обставини як у навчанні, так і в особистому житті.

Основною проблемою, яка, на думку студентів, постає перед ними на шляху реалізації самоменеджменту, є невміння здолати свої слабкості, а на думку фермерів - нестача навичок розв'язування проблем. При цьому 62,5 % студенток, 57 % фермерів жіночої статі та і 81 % фермерів чоловічої статі стверджують, що для того, щоб подолати основні перешкоди в досягненні поставлених цілей вони як спосіб вирішення проблем застосовують максимальне використання часу і можливостей, а 75% хлопців-студентів, крім цього назвали ще й підтримку фізичного здоров'я. Однак дослідження виявило, що в дійсності основною проблемою для 60% усіх респондентів є невміння раціонально використовувати свій час, а для 53% фермерів – ще й небажання здійснювати делегування повноважень. Крім того, фермери вказують на відчуття нестачі вмінь методично й раціонально працювати над розв'язанням управлінських проблем, а це означає нестачу вмінь приймати якісні управлінські рішення та реалізовувати їх. Однак, для подолання цих обмежень вони навіть не намагаються застосовувати наукові методи, обирати дієві способи, а це породжує нагромадження нерозв'язаних проблем, що з часом паралізує дії фермера як керівника.

Здолати виявлені у ході дослідження обмеження, що заважають досягати життєвого успіху, студенти і фермери можуть з допомогою самоменеджменту, який повинен займати важливе місце в житті кожної людини, адже його головна мета полягає у досягненні кожним з нас особистого і професійного успіху завдяки: самовизначенню (самостійному вибору і встановленню власних цінностей, норм поведінки, з'ясуванню своїх потреб і можливостей, визначенню прийнятних для нас способів поведінки, а також критеріїв, за

якими ми самі оцінюємо себе і свої досягнення); оптимальному і ефективному використанню особистих ресурсів (насамперед часу) і власних можливостей; послідовному і цілеспрямованому застосуванню випробуваних методів будь-якої роботи (розумової, фізичної, управлінської, побутової тощо) у щоденній практиці; умінням перемагати у боротьбі з зовнішніми обставинами, долати перепони, які виникають як у навчанні, на роботі, так і в особистому житті.

Для того, щоб життєвий успіх не був лише мрією студентів, які отримують освіту в ДВНЗ «ХДАУ» за напрямом «Менеджмент», їх з першого курсу слід навчати основам самоменеджменту. А щоб досягнення успіху в роботі і особистому житті стало реальністю для фермерів, їм необхідно пропонувати підвищення кваліфікації, наприклад на відповідних курсах, де значна кількість часу буде відводитися на формування умінь самоменеджменту, або на спеціальних тренінгах з формування умінь здійснювати тайм-менеджмент, встановлювати чіткі цілі, делегувати повноваження, формулювати і розв'язувати проблеми, приймати та реалізовувати якісні рішення, виявляти і долати власні слабкості, організовувати особисту працю, економити ресурси, підтримувати власне здоров'я тощо. Слід також активно пропагувати самоосвіту і самовдосконалення кожної особистості в площині самоменеджменту.

Отже, переоцінити роль самоменеджменту в житті людини неможливо, адже він важливий як для розвитку кар'єри, так і в особистому житті. Основними проблемами на шляху самоменеджменту студентів – майбутніх менеджерів є: несформованість у них уміння планувати час; помилки у плануванні та організації самостійної роботи студентів як з боку окремих викладачів, так і з боку самих студентів; незнання студентами критеріїв оцінювання рівня сформованості тих чи інших умінь, навичок; завищена самооцінка. Більшість цих проблем є результатом неграмотності самих студентів у сфері самоменеджменту та відсутність у них умінь правильно планувати й організовувати свій час, оцінювати власні можливості.

Перспективи подальших досліджень: подальше вивчення проблем на шляху реалізації студентами та фермерами окремих складових самоменеджменту: самопізнання, самоорганізація, самовиховання, самоосвіта, самоконтроль, саморегуляція, вибір цілей, планування особистого часу, здійснення інформаційного пошуку, раціоналізація мислення, збереження здоров'я, розвиток комунікаційних здібностей, гармонізація стосунків у різних групах, формування умінь працювати в команді; забезпечення ризикозахищеності своєї особистості, розвиток власного психофізіологічного, інтелектуального та творчого потенціалу, запобігання стресам, робота над конфліктами.

Список використаних джерел:

1. Лукашевич Н.П. Теория и практика самоменеджмента : учеб. пособие / Н.П. Лукашевич. - 2-е изд., испр. - Киев : МАУП, 2002. - 360 с.

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ЙОГО ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

**Сендецька Ю.В. – студентка 5 курсу ЕФ
Науковий керівник - Вермієнко Т.Г. – к.е.н., доцент**

У сучасних умовах господарювання відбуваються докорінні зміни в області фінансових відносин і апарат управління фінансами підприємства перетворюється на важливу, навіть визначальну, складову керівного складу господарюючого суб'єкта [1, с.137].

Сьогодні ринкові умови господарювання передбачають поєднання законодавчо-нормативного державного регулювання з самостійністю суб'єктів господарювання через формування фінансової, облікової, виробничої, технічної, інформаційної, господарської, цінової, комерційної і т.д. політики кожного підприємства.

Мета статті полягає в дослідженні формування фінансової політики підприємства через її складові (облікову, кредитну, дивідендну політику, та політику управління грошовими засобами, витратами тощо) в контексті внутрішньогосподарської політики підприємства.

В ринкових умовах господарювання все більше зростає роль обліку як виробника інформаційного продукту. Але держава вже не може жорстко регламентувати систему ведення обліку та нав'язувати всім учасникам економіко-правових відносин однакові підходи до відображення фактів господарської діяльності в обліку, оскільки такі підходи повинні одночасно відповідати умовам фінансово-господарської діяльності кожного окремого підприємства [1, с. 24]. Бухгалтер стає не лише фінансовим радником, а й приймає участь у формуванні управлінської політики, значну частину робочого часу приділяє прогнозуванню, плануванню, прийняттю рішень, контролю в забезпеченні системи управління необхідною інформацією [2, с.136].

Кредитна політика підприємства передбачає визначення дій щодо оптимального співвідношення власного та залученого капіталу підприємства. В рамках кредитної політики вирішуються питання про забезпечення підприємства власним оборотним капіталом та необхідність позикового капіталу; визначається потреба в довгострокових кредитах та позиках; визначаються кредитні фінансові установи та умови кредитування тощо. Ефективність кредитної політики підприємства визначається стабільною фінансовою стійкістю підприємства.

Політику управління грошовими потоками називають ще політикою управління доходами підприємства. На мою думку, політика управління доходами є більш ширшим поняттям та передбачає забезпечення діяльності підприємства необхідною сумою коштів через розрахунок мінімальних та оптимальних залишків грошей готівкою в касі та безготівкових - на рахунках в банках; оптимізації грошового обороту через вибір способів та схем розрахунків. Ефективність політики управління грошовими потоками

визначається прискоренням обороту грошових коштів та забезпечення їх наявності у залишках для здійснення поточної господарської діяльності.

Політика управління витратами на підприємстві реалізується як складова політики управлінського обліку і передбачає поділ підприємства на центри витрат та центри і сфери відповідальності. Політика управління витратами передбачає розробку планів, прогнозів, кошторисів (бюджетів) за елементами витрат та статтями калькуляції і здійснення ефективного контролю за їх дотриманням.

Дивідендна політика передбачає формування взаємовідносин між власником (власниками) і керівництвом підприємства та інвесторами з питань нарахування та виплати дивідендів відповідно до теорії агентських відносин та структури капіталу. В ринкових умовах господарювання керівник і власник – це дві різні особи і взаємовідносини між ними мають бути партнерськими. Основне завдання полягає у виборі способів та форм взаємовідносин між ними з метою уникнення конфлікту інтересів для задоволення інтересів власника. В рамках фінансової політики необхідно вибрати варіант розрахунку та виплати дивідендів. На практиці найбільш поширеними є варіанти, коли нарахування та виплати дивідендів здійснюються у вигляді:

- фіксованої суми виплати;
- постійного відсотку від прибутку;
- акціями підприємства;
- гарантованого мінімуму та екстра дивіденди.

Доречним є документальне оформлення фінансової політики підприємства здійснюване у вигляді Положення про фінансову політику підприємства, що представляє собою сукупність міроприємств, заходів, правил, законів, тверджень та думок з організації і використання фінансів підприємства для досягнення визначених управлінням цілей та завдань.

Для визначення фінансової політики деякі автори пропонують на підприємстві організувати самостійний фінансовий відділ, або у складі бухгалтерії виділити групу фінансових розрахунків [2,с.129]. На мою думку, такий підхід є доцільним в подальшому для реалізації та моніторингу результатів фінансової політики, а на момент її формування доречно створювати комісію. Враховуючи значну кількість складових та широкий діапазон їх впливу до складу такої комісії мають ввійти не тільки працівники фінансового відділу, але і керівництво підприємства та інші головні спеціалісти.

Отже, фінансова політика підприємства цілком залежить від фінансової політики держави, особливостей діяльності підприємства та потреб управління.

Список використаних джерел:

1. Пушкар М.С. Теорія і практика формування облікової політики: Монографія / М.С.Пушкар, М.Т. Щирба. – Тернопіль: Карт-бланш, 2010.-260с.
2. Фінансовий менеджмент: Навч.- метод. посібник./ А.М. Поддєрьогін та ін..-К.: КНЕУ, 2001.- 294с.

СОЦІАЛЬНЕ СПРЯМУВАННЯ ТРАНСФОРМАЦІЙ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Січна Ю.М. – студент 6 курсу ЕФ
Науковий керівник – Потравка Л.О. к.е.н., доцент

Процес трансформації аграрного сектору України є частиною еволюції соціально-економічної системи України, що під впливом інтеграційних процесів здобуває нових якісних характеристик та потребує формування нових концептуальних засад. У цьому контексті основою концепцією трансформації аграрного сектору слід уважати зміни, які відображають зовнішнє середовище з впорядкуванням зв'язків, накопиченням та використанням інформації, що в результаті сприяє формуванню нової структури шляхом трансформаційних перетворень. Концепція перебігу трансформації аграрного сектору характеризується унікальністю динамічного хаосу, яким визначається наявність чіткого детермінізму в умовах непередбачуваності, оскільки хаос є джерелом зародження чітко впорядкованої нової структури національної економіки вцілому.

Комплексний підхід передбачає формування нового структурного вигляду аграрного сектору на основі єдності соціальної та економічної сфер в період проведення реформ, що являються основними етапами трансформації. Перехід на систему єдності соціального та економічного є головною передумовою синергетичного ефекту трансформації, що має багатоваріантне вираження. Відносно аграрної сфери це означає забезпечення узгодження пріоритетів і тактики структурних трансформацій з орієнтацією на соціальну сферу та високий ступінь їх ефективності.

Стратегічними цілями аграрної структурної політики є забезпечення продовольчої безпеки держави шляхом просування політичних зобов'язань на підтримку продовольчої безпеки та досягнення необхідного рівня інформованості щодо споживання продуктів харчування населенням. Пріоритетною метою є підвищення продуктивності та сталості сільського, лісового та рибного господарств, що має досягатися реалізацією стратегій підтримки високопродуктивних секторів сільського господарства з одночасним збереження природних ресурсів.

Забезпечення інклюзивності та ефективності аграрного сектору України має здійснюватися шляхом державної підтримки малих та середніх фермерських господарств, що відіграють найважливішу роль у зростанні рівня зайнятості сільського населення, а, відповідно, у зниженні рівня бідності. Подолання бідності сільського населення є головним пріоритетним завданням державної політики вцілому. Ця проблема є досить актуальною та має вирішуватися шляхом створення відповідних можливостей доступу бідного населення до продуктів харчування, енергетичних та інформаційних ресурсів. Політика соціального захисту є достатньо розповсюдженою, але досвід свідчить про низьку ефективність заходів соціальної підтримки. Підтримка

підприємств галузей сільського господарства шляхом податкової пільгової політики відносно малих та середніх підприємств надає можливості використання сільськогосподарськими підприємствами додаткових трудових ресурсів зі значним рівнем оплати праці.

Важливим завданням аграрної структурної політики є забезпечення стійкості сільськогосподарських підприємств шляхом фінансової підтримки в умовах стихійних лих та техногенних катастроф. Це стає особливо актуальним в Південному регіоні, оскільки частина земель сільськогосподарського призначення знаходяться у зоні ризикованого землеробства. У цьому контексті важливою є розробка окремих програм розвитку аграрного сектору Півдня України.

Обрання трансформаційного вектору розвитку аграрного сектору економіки України передбачає направленість на розбудову ефективного, високопродуктивного сільського господарства, що має стати основою нової моделі економіки країни на засадах збалансованого та сталого розвитку. Для ефективної реалізації обраного напрямку розвитку необхідно визначити загальні закономірності трансформацій аграрного сектору, що виявляються у специфічних формах, мають певні особливості, які спричинені стартовими умовами реформування, політичними, економічними, соціальними і інституційними факторами, культурними та психологічними особливостями населення.

Слід зазначити, що темпи здійснення та ефективність етапів трансформацій значною мірою визначаються ступенем сприйняття необхідності реформ сільським населенням, що обумовлені національними традиціями, психологічними факторами і політичними міркуваннями. Встановлено, що основною метою створення концепції перебігу трансформацій аграрного сектору України є її соціальне спрямування, яке має виражатися зростанням заробітної плати, зайнятих у сільському господарстві, оскільки з позиції синергетичної парадигми, основною метою трансформаційних процесів є покращення якості життя населення та формування нової свідомості суспільства.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Data mostly refers to IMF staff estimates for the year 2015, made in October 2015. World Economic Outlook Database-October 2015, International Monetary Fund. Accessed on 12 October 2015.
3. Data refer to the year 2014. World Development Indicators database, World Bank. Оpubліковано 3 июля 2014.
4. National Accounts Main Aggregates Database, December 2013, United Nations Statistics Division. Оpubліковано: 4 янв. 2015.
5. Data refer mostly to the year 2014., World Bank. Accessed on 9 July 2015.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ВИРОЩУВАННЯ ШАФРАНУ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ

**Славін В.Я. - студент 4 курсу 1 групи АФ
Науковий керівник –Золотун О.В. к. с.-г. наук, доцент**

В Україні зростає інтерес до пошуку культур, які дають високу додану вартість при вирощуванні на невеликій ділянці землі.

Однією з таких альтернатив для Півдня України може стати шафран – «король спецій», єдина пряність, яка має спорідненість з грошима. В Ірані, наприклад, заощадження краще накопичувати в шафрані, ніж в національній валюті. Шафран ще іноді називають «золотом» овочевого світу.

Шафран – дуже дорога пряність. Всього в світі в рік проводиться близько 320 т шафрану. Іран виробляє 300 тонн. Ціна продажу 1 кг шафрану в якості сировини (в залежності від якості) на світовому ринку коливається від 2 до 12 тис. Євро. З одного гектара можна зібрати від 4 до 12 кг шафрану, так як на врожайність впливає безліч факторів. Але ... інвестиції в посадку 1 га можуть скласти від 24 до 30 тис. Євро (в залежності від якості цибулин). Шафран – багаторічна (7-ми річна культура).

На півдні України в серпні 2015 р стартувало експериментальне вирощування шафрану на площі 0,5 га.

Спеція, батьківщиною якої вважається Іран, є єдиною в світі пряністю, в якій вигідно тримати фінансові накопичення - як в золоті.

Всього в світі в рік проводиться близько 320 т шафрану. Іран виробляє 300 тонн. Ціна продажу 1 кг шафрану в якості сировини (в залежності від якості) на світовому ринку коливається від 2 до 12 тис. Євро.

З одного гектара можна зібрати від 4 до 12 кг шафрану, так як на врожайність впливає безліч факторів. Але ... інвестиції в посадку 1 га можуть скласти від 24 до 30 тис. Євро (в залежності від якості цибулин). Шафран - багаторічна (7-ми річна культура). В Україні вона, як і раніше, вже давно відома, але не в якості спеції, а в якості декоративної квітки - крокусу.

1,2 кг шафрану, зібраних під Каховкою - це порівняно невеликий урожай. Але і він приніс фермерам більше двох тисяч євро. Яка ще культура дасть можливість отримати такий дохід, з половини гектара землі? Та ще й отримувати його після однієї посадки, протягом 7 років.

Звичайно ж, до дня, коли південноукраїнський шафран почне складати конкуренцію іранському, ще дуже далеко. Але вдалий досвід першопрохідців надихнув інших фермерів Каховки: бажання вирощувати шафран висловили ще 29 господарств. Можливо, ті з них, хто зможе відповідати вимогам інвестора, вже в цьому році зможуть приєднатися до проекту.

Традиційно в наших південних краях вирощували овочі і фрукти не тільки для потреб регіону, а й для поставки, зокрема, в південну частину Росії, де літо починається значно пізніше.

Нові політичні обставини додали деяких змін в роботу фермерів: потрібно шукати нові ринки збуту продукції. Європейський ринок - найближча перспектива для наших аграріїв, особливо в зв'язку з євроінтеграцією. Потрібно тільки докласти до цього зусилля.

Шафран особливо популярний в південній Європі і Скандинавії. У Швеції, наприклад, шафран використовується для забарвлення страв з тіста. На даний момент територія обробітку шафрану на заході Європи з часом стиснулася до середземноморського узбережжя Іспанії, Франції та Італії. 90% світових поставок відбувається з Ірану. У зв'язку з цим українські аграрії бачать хорошу перспективу свого врожаю, особливо з огляду на непрості відносини між Іраном і західним світом.

З 1 січня 2016 року, завдяки Договору про асоціацію між Україною та ЄС, нульові ставки і скасування ввізних мит, серед інших товарів, були введені на фрукти, сухофрукти, приправи і спеції. Українські виробники можуть ввозити і продавати на території ЄС будь-яку кількість спецій, в цю категорію входить і шафран, якому, відповідно до торговельних правилами ЄС, прикріпленій певний код (0910 20 10).

Компанія ТОВ «Агро-Фокус» (село Любимівка Херсонської області) отримала другий урожай шафрану, який вже можна з упевненістю назвати українським. Перше експериментальне поле шафрану було посаджено минулого року в Каховському районі на присадибній ділянці 20 соток. За словами засновниці ТОВ «Агро-Фокус» - Лариси Боден, наразі зібрано 300 г спеції.

Господарство вирощує шафран у відкритому ґрунті. Збирання відбувається вручну, через що й формується висока ціна прянощі.

Спецію, вирощену в Україні, пропонують вітчизняним ресторанам та кондитерським. На експорт поки український шафран не може поставлятися через малі обсяги. Хоча спецію фасують по 1-2 г, а 5 г – це вже оптова партія.

Крім того, шафран чи не найкраще потенційно демонструє, що існують рослини, які дозволяють сім'ї бути самодостатньою фінансово з власної земельної ділянки.

Список використаних джерел:

1. Шафран: вирощування та продаж: <http://www.advocate-lagutin.kiev.ua/KakOtkritBiznes/shafran-viroshuvannya-ta-prodazh>
2. В Україні будуть вирощувати шафран: <http://agravery.com/uk/posts/show/v-ukraini-budut-virosuvati-safran>
3. На півдні України будуть вирощувати шафран: <http://www.agro-business.com.ua/agrobusiness/events/4789-na-pivdni-ukraini-budut-vyroschuvaty-shafran.html>
4. В Україні розпочато експериментальне вирощування шафрану: <http://tyachivnews.in.ua/novini/zakarpattya/5697-te-scho-masovo-roste-na-zakarpattna-pvudn-ukrayini-pochali-eksperimentalno-viroschuvatidzherelo->

РОЗРОБКА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ З ПИТАНЬ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

**Собченко Д. – студент 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник –Круковська О.В. к.е.н., доцент**

Ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової і статистичної звітності на кожному підприємстві здійснюється на підставі нормативно-правових документів, що розробляються органами, на які покладено обов'язки регулювання у країні питань обліку і звітності. Це дає змогу вести бухгалтерський облік і складати фінансову звітність за єдиними принципами й формою і таким чином забезпечувати порівнянність облікової інформації. Однак це не означає, що підприємство, виходячи з конкретних умов господарювання, не може вибирати найбільш прийнятні для нього форми ведення обліку.

Термін «облікова політика», визначений Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», означає сукупність принципів, методів і процедур, що використовується підприємством для складання та подання фінансової звітності. Однак облікова політика визначає також способи організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, з урахуванням конкретних умов його діяльності [19].

Облікову політику можна розглядати, з одного боку, як сукупність прийомів і методів, за допомогою яких здійснюється керівництво бухгалтерським обліком в Україні в особі уповноважених на те законодавчих та виконавчих органів влади, з іншого — як сукупність конкретних методів і способів організації та форм бухгалтерського обліку, прийнятих підприємством на підставі загальних правил і особливостей господарської діяльності [36].

Облікову політику підприємство визначає самостійно в особі його керівника та головного бухгалтера відповідним наказом чи розпорядженням з обов'язковим розкриттям в окремих розділах методичних принципів побудови бухгалтерського обліку, техніки його ведення та складання фінансової і статистичної звітності, організації роботи бухгалтерської служби. Чинне законодавство надає широкі права стосовно формування облікової політики [77].

Підприємство самостійно:

- визначає параметри та напрями облікової політики;
- обирає форму бухгалтерського обліку як певну систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них з дотриманням єдиних методологічних засад та з урахуванням особливостей господарської діяльності й наявної технології обробки облікових даних;
- розробляє систему і форми управлінського обліку, звітності й контролю господарських операцій;
- визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів;
- затверджує правила документообороту і технологію обробки облікової

інформації, додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку;

- може виділяти на окремий баланс філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи, які зобов'язані вести бухгалтерський облік, з наступним включенням їх показників до фінансової звітності підприємства.

У частині облікової політики щодо готової продукції необхідно розглядати обов'язкові складові, які характеризують та розкривають її зміст. На даний час не розроблено єдиного підходу до систематизації складових частин облікової політики.

Серед основних складових облікової політики операцій з готовою продукцією можна виділити наступні елементи:

- визначення та затвердження первинної оцінки готової продукції;
- встановлення облікової одиниці обліку продукції;
- визначення методу оцінки готової продукції та розрахунок торговельної націнки;
- порядок здійснення інвентаризації готової продукції;
- інші питання для організації обліку готової продукції на підприємстві.

Окрім зазначених основних аспектів облікової політики можна виділити і організаційну частину, яка включає організацію обліку в частині відображення операцій з готовою продукцією та передбачає встановлення технічних засобів, що забезпечать правильне ведення бухгалтерського обліку.

Елементами організаційного аспекту облікової політики щодо готової продукції виступають наступні:

- відповідальні особи за ведення обліку в розрізі операцій з готовою продукцією, визначення їх прав та обов'язків в посадових інструкціях;
- перелік матеріально відповідальних осіб за збереження, надходження та вибуття готової продукції з підприємства;
- формування плану рахунку в частині операцій з готовою продукцією;
- формування складу інвентаризаційної комісії;
- затвердження графіку документообігу з операцій готової продукції.

Застосування наведених елементів облікової політики при формуванні самої облікової політики підприємства дає можливість головному бухгалтеру впроваджувати різносторонню та всеохоплюючу інформацію про операції з руху готової продукції в розрізі інформаційних запитів управлінської системи.

У формуванні облікової політики визначальна роль належить керівнику і головному бухгалтеру. Від їх компетенції та взаємостосунків залежить успішне здійснення (провадження) облікової політики підприємства. Головний бухгалтер або особа, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку підприємства, має вже зазначені в попередньому підрозділі обов'язки. У свою чергу керівник підприємства зобов'язаний створити необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечити неухильне виконання всіма підрозділами, службами та працівниками, причетними до бухгалтерського обліку, правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів.

Формуючи облікову політику, необхідно керуватися основними

принципами бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Обрана облікова політика застосовується підприємством із року в рік. У будь-якому разі вона має залишатися незмінною принаймні протягом календарного року (з 1 січня по 31 грудня).

Зміна облікової політики можлива у випадках, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, у зв'язку зі змінами в законодавстві, розробкою та застосуванням нових методів ведення обліку або суттєвими змінами в умовах роботи чи у структурі підприємства.

Розробка та прийняття облікової політики кожним підприємством сприяє поліпшенню бухгалтерського обліку і звітності, що в кінцевому підсумку забезпечить ефективність прийнятих рішень і діяльності підприємства.

Документом, в якому фіксуються положення облікової політики, є наказ або розпорядження керівника підприємства, який складається на кожний наступний звітний рік. Складання наказу, що затверджує на поточний рік прийнятту методологію бухгалтерського обліку та його організацію вимагається Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні».

Наказ про облікову політику – це документ внутрішнього користування, який підписують особи, що мають право першого та другого підпису (традиційно — керівник та головний бухгалтер або бухгалтер). При складанні наказу, крім факторів нормативно-правового характеру, необхідно також враховувати: юридичний статус підприємства (форма власності та організаційно-правова форма), галузеву специфіку підприємства, наявність кваліфікованих бухгалтерських кадрів та ін. Сам наказ має повно відображати особливості організації та ведення бухгалтерського обліку і складання звітності на підприємстві. Форма та зміст наказу на сьогодні не регламентуються. Внесення змін до наказу про облікову політику протягом поточного року не допускається. Цю принципову норму регламентує чинний Закон. Будь-яка зміна положень облікової політики має бути обґрунтована і відображена у пояснювальній записці до річного звіту підприємства.

Таким чином, облікова політика – це вибрана підприємством, з урахуванням встановлених норм та особливостей, методологія бухгалтерського обліку, яка спрямована на досягнення його цілей і завдань та використовується з метою забезпечення надійності фінансової звітності та якісної системи управління.

Список використаних джерел:

1. Слободяник Ю.Б. Організація облікової політики в Україні: проблеми гармонізації / Ю.Б. Слободяник, Ю. О. Хоменко // Вісник Української академії банківської справи. – 2010. – № 1 (28). – С. 14 – 18.
2. Про облікову політику: лист Міністерства фінансів України № 31-34000-10-5/27793 від 21.12.2005р.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 року №996-XIV // [Електронний ресурс]. –

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ОСНОВНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

**Сокол А.С. – студентка 5 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник – Руснак А.В. д.е.н., доцент**

Проблема нарощування виробництва сільськогосподарських культур має стратегічне значення для підйому економіки України, а також для подолання кризового стану в суміжних галузях економіки. Підвищення рівня ефективності виробництва сільськогосподарської продукції та її рентабельності є найважливішим завданням, від рішення якого залежить продовольча безпека країни та економічне становище сільськогосподарських підприємств.

Мета роботи полягає у виявленні основних проблем рентабельності виробництва сільськогосподарських культур та обґрунтуванні організаційно-економічних заходів з підвищення її рівня.

Підвищення економічної ефективності та рентабельності сільського господарства передбачає збільшення виробництва і підвищення якості сільськогосподарської продукції при одночасному зменшенні затрат праці і матеріальних засобів на одиницю продукції. Розв'язання цієї проблеми нерозривно пов'язане з подальшою всебічною інтенсифікацією сільськогосподарського виробництва, в процесі якої забезпечується підвищення врожайності сільськогосподарських культур [2].

Серед основних напрямів інтенсифікації сільськогосподарського виробництва виділяють такі: механізація та автоматизація; меліорація; хімізація; електрифікація; ресурсо- та енергозберігаючі технології; біотехнології; спеціалізація і концентрація виробництва; ефективний менеджмент; прогресивні форми організації і оплати праці [3].

Економічною основою сучасного рослинництва є виробництво продукції з мінімальними матеріальними затратами на її одиницю. Основні критерії оцінки ефективності засобів інтенсифікації — це собівартість одиниці продукції і рентабельність виробництва. Різні культури мають неоднаковий рівень рентабельності, оскільки для вирощування врожаю потребують різної кількості трудових і матеріальних витрат на одиницю площі. Для того щоб знизити собівартість продукції і підвищити рентабельність трудомістких культур, слід різко підвищити їх врожайність підбором високопродуктивних сортів і мінімізацією технологічних процесів вирощування. Треба замінювати трудомісткі операції менш трудомісткими, раціонально використовувати добрива, зменшити витрати на збирання і перевезення продукції та ін. [4].

Список використаних джерел:

1. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк та ін. – К. : КНЕУ, 2010. – 592 с.
2. Рослинництво : підручник. / О. І. Зінченко, В. Н. Салатенко, М. А. Білоножко - К. : «Аграрна освіта», 2001. – . 12

«ХАКЕР» - ПРОФЕСІЯ СУЧАСНОСТІ

Соколова М.П. – студентка 1 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник –Кириченко Н.В. к.е.н., доцент

Останнім часом інтерес до проблеми хакерів зріс, особливо в засобах масової інформації. Слід зазначити, що така популярність цієї теми приваблює багатьох підлітків, які починають вивчати інформаційні технології заради того, щоб коли-небудь називатися хакерами. Актуальність теми обумовлена тим, що часто хакерів описують з негативної сторони, підкреслюючи їх заборонні дії, але мало хто бачить хакерів з іншої сторони. Метою цієї роботи є вивчення значення терміну «хакер» і доведення того факту, що даний вид діяльності сміливо можна назвати професією сучасності.

Вивчаючи літературні джерела можна зустріти досить велику кількість трактувань, щодо визначення сутності хакерів. Найбільш частіше і широко уживанні поняття майже однакові але мають деякі розрізнення в залежності від поглядів і ракурсів вивчення. Хакер це досить багатозначний термін в області обчислювальної техніки і програмування, а саме: 1) хакер (англ. hacker, від to hack - рубати, шматувати), спочатку хакерами називали програмістів, які виправляли помилки в програмному забезпеченні або яким-небудь швидким або елегантним способом; 2) людина, що захоплюється дослідженням подробиць (деталей) програмованих систем, вивченням питання підвищення їх можливостей, на противагу більшості користувачів, які воліють обмежуватися вивченням необхідного мінімуму; 3) експерт по відношенню до певної комп'ютерної програми; 4) зловмисник, який видобуває конфіденційну інформацію в обхід систем захисту (наприклад, «хакер паролів», «мережевий хакер»).

Не зважаючи на різні точки зору, хакер – це перш за все творець, а не зломщик. ЗМІ не правильно використовують цей термін, сплутавши хакерів і крєкерів. Крєкер - це як раз зломщик. Правда зараз у цього терміна трохи інше значення. Зараз крєкером є людина, що зламує програми і ігнорує будь-які копірайти.

У багатьох, слово "хакер" асоціюється з таким собі ботаніком, який день і ніч зламує банки і переводить собі купу грошей, невпинно безперервно зносячи сотні серверів одним ударом без причини. Ця думка в корені неправильна. Згідно з визначенням, хакер - людина, що захоплюється комп'ютерами, і відчуває бажання знати про них усе. Просто так нічого не відбувається, і у будь-якого злomu є мета, мотив. При зломі хакером рухає елементарна цікавість, бажання проникнути всередину, знайти уразливість.

Найкращий адмін - це хакер, і навпаки - кращий хакер - злий адмін. Подібно до того, як хороший боєць повинен добре володіти зброєю, хакер повинен добре володіти комп'ютером. Вони знають по кілька мов програмування, розбираються в операційних системах, знають, як влаштований комп'ютер і можуть зібрати і розібрати його за 45 секунд). Щоб успішно

знаходити недоліки в скриптах, повинен знати, за яким принципом вони працюють, а щоб це зрозуміти, треба знати мову, на якій вони написані. Наведемо основні мови, якими користуються хакери: 1) асемблер•Delphi; 2) C++; 3) Visual Basic; 4) HTML; 5) XML; 6) WML; 7) PHP; 8)ASP; 9) JSP; 10) Perl; 11) SQL та інші.

Асемблер використовується для злому shareware-програм, для створення кряків і кейгенів. HTML, PHP, ASP, Perl, JavaScript, VBS, JSP, і багато інших об'єднують в одну групу – це «веб-мови». Інтернет стає все більш поширеним засобом комунікації в суспільстві постмодерну, а хакери – невід'ємною частиною інформаційного суспільства. Хакери володіють якостями, важливими для суспільства і допомагають громадянам зрозуміти відмінність між брудними діями крєкерів і зазвичай більш мирною і явно більш корисною роботою хакерів. За родом своєї діяльності саме хакери задають вектор і специфіку інформаційного розвитку в суспільстві, створюють, трансформують, зумовлюють майбутнє сучасного суспільства.

Існують різні підвиди хакерів, які займаються різними видами діяльності (хакінг, крєкінг, фрікінг, соцінженеринг / фітінг, кардінг, кодінг) і кожен займається чимось своїм. В сленговому контексті деякі автори, хакерів поділяють на такі категорії:

1) «жартівники» - здійснюють злом комп'ютерної системи для досягнення популярності, не схильні завдавати серйозної шкоди системі і виражають себе внесенням різних гумористичних заставок, вірусів, з різними візуально-звуковими ефектами (музика, тремтіння або перевертання екрану, малювання всіляких картинок і т. п.);

2) «фрікери» - здійснюють злом телекомунікаційних мереж, що підключаються до чужого обладнання з передачі голосу за допомогою телефонних, комп'ютерних, мобільних та супутникових мереж в особистих цілях і для збагачення;

3) «мережеві хакери» - здійснюють злом інтрамережі в пізнавальних цілях для отримання інформації про топологію мереж, використовуваних в них програмно-апаратних засобах інформаційних ресурсах, методах захисту;

4) «зłodії – професіонали» — здійснюють злом комп'ютерної системи з метою викрадення або підміни зберігається там інформації;

5) «вандали» — здійснюють злом комп'ютерної системи для її руйнування: псування і видалення даних, створення вірусів або «троянських коней».

Як бачимо, цими авторами, як і багатьма іншими, термін "хакер" ототожнюється лише з різними формами кіберзлочинності. У конструюванні такої позиції по відношенню до хакерів провідну роль зіграли ЗМІ, що позначають комп'ютерних злочинців (крякерів, стрипкиддів, фрікерів, піратів) тільки одним поняттям "хакер". Проте така позиція не відповідає реальній специфіці сформувався співтовариства хакерів, які насправді засуджують злом, і чия діяльність спрямована, насамперед, на розвиток вільного програмного забезпечення.

Отже, з вище переліченого можна зробити висновок, що хакери, як явище офіційно вважається поза законом, але фактично це одна з рушійних сил нашого суспільства на шляху науково-технічного прогресу. Сьогодні спільнота хакерів об'єдналася в особливу соціальну групу, діяльність якої спрямована на врегулювання глобальних соціальних та інформатизаційних процесів. Завдяки тісній співпраці хакерів між собою та інформаційної відкритості і безкорисливості у процесі творчої діяльності, відбувається удосконалення програмного забезпечення та широке впровадження їх досягнень у повсякденну практику користувачів. Виконання таких серйозних завдань хакерами, передбачає формування у них специфічних норм і правил взаємодії, побудова особливої системи цінностей, створення внутрішньо-групової ієрархії і побудова зовнішніх соціальних відносин. Розглянуті принципи відкритої моделі, цінності свободи, культ творчості дозволяють виділити хакерське співтовариство, як значущу та соціально-безпечну групу, на відміну від фрікерів, крякерів і кібертерористів, які переступають закон, діють антисоціально і вводять в оману інших, зараховуючи себе до спільноти хакерів. Таким чином, хакери, як члени організованого співтовариства, чия діяльність спрямована на створення та розвиток проектів, що сприяють розвитку інформаційного суспільства (як з технічної, так і з соціального боку), зовсім не співвідносяться з тими характеристиками, якими їх наділяють засоби масової інформації.

Список використаних джерел:

1. Герінг Ст. Вірна. Роблять послугу суспільству? // Інтернет суспільного життя. – М.: Ідея-Прес, 2006. – стор. 55 – 71
2. Електроний ресурс: режим доступу - <http://wikipedia.org>.
3. Скородумова О. Б. Хакери // Знання. Розуміння. Вміння : журнал. - М., 2005. — № 4. — С. 159-161.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

**Соколова М., Піскарьова Р. – студенти 1 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник - Сілецька Н.В. к.е.н., доцент**

В сучасних умовах господарювання в Україні земельні відносини потребують нового більш ефективного розвитку, що забезпечить ефективність використання земельного потенціалу країни. Удосконалення земельних відносин є ключовим фактором впровадження цивілізованого ринку землі в Україні.

Досвід розвинутих країн з ринковою економікою засвідчує об'єктивну необхідність існування в країні певної форми ринку земель, як органічного елемента загальної системи ринкових економічних взаємовідносин. Особливо характерно це для сільського господарства, де земля є не лише територіальною субстанцією, а й головним засобом виробництва, тому від досконалості й ефективності земельних відносин у цій сфері економіки в значній мірі залежить ефективність функціонування галузі в цілому [2].

Приклади досвіду високоефективного підходу до здійснення земельних перетворень, властиві для багатьох країн світу. Аналіз міжнародного досвіду дає змогу дійти висновку про те, що успіх земельних реформ і ефективність впровадження та функціонування цивілізованого ринку землі залежать від рівня їх наукової обґрунтованості, ступеня виваженості державного регулювання та міри узгодження інтересів учасників процесу впровадження змін.

Підґрунтям земельної реформи по-китайські став сімейний підряд. На базі ліквідованих народних комун були сформовані волосні (селищні) народні уряди, які перейняли політичні функції комун, а також комітети селян, що вирішують питання організації виробництва. Комітет, який об'єднує в середньому 150 селянських дворів, є власником землі та великих засобів виробництва. Землю, що формально залишалась у колективній власності селян, передано в оренду селянським господарствам на термін 15 і більше років без права продажу. Практично в Китаї землю не можна ні купувати, ні продавати. Але нелегально китайці і продають, і купують її, влада ж просто дивиться на це «крізь пальці», розуміючи обмеженість проведених сільськогосподарських реформ і необхідність упровадження ринку землі на основі введення приватного землеволодіння.

У Великій Британії вся земля належить королівській родині, але права на володіння нею вільно продаються, що дає змогу використовувати її досить ефективно. Водночас змінити цільове використання земельної ділянки тут дуже складно. Власникам землі заборонено продавати її іноземцям.

Основною метою земельної реформи в Італії було підвищення ефективності використання земельних ділянок концентрацією їх у руках тих, хто займається обробітком, та активізацією земельного ринку. Завдяки державному регулюванню цього процесу селяни купували землю за ціною, нижчою від ринкової, маючи змогу при цьому здійснювати оплату за неї

завдяки кредитам банків, що надавалися навіть на 30 років. Відсоткова ставка за такими кредитами не перевищувала 3,5% на рік .

В Ізраїлі вся земля належить державі, а її використання перебуває під суворим державним контролем .

У країнах Західної Європи більшість використовують оренду сільськогосподарських земель як організаційну форму. У середньому в країнах Євросоюзу в оренді використовують 40% сільськогосподарських угідь , оскільки орендувати землю тут вигідніше, ніж купувати (на одиницю площі власної землі орендар орендує удвічі більше) [1].

Найбільшими площами сільськогосподарських угідь володіють: Китай - 496 млн. га, Австралія - 466 млн. га , США - 427 млн. га , Бразилія - 246 млн. га , Казахстан - 222 млн. га, Росія - 210 млн. га , Індія - 181 млн. га та інші країни .

Україна в Європі займає 5,7% території, її сільськогосподарські угіддя - 18,9%, а рілля - 32,5 млн. га. На одну особу в Україні припадає 0,7 га орної землі, тоді як у Європі цей показник становить у цілому 0,25 га, у т. ч. у Польщі - 0,30 га, Франції - 0,31 га, у США - 0,54 га, у світі - 0,24 га .

Земельні ресурси України характеризуються високим біопродуктивним потенціалом, в структурі якого переважають родючі ґрунти чорноземного типу - 60,2% від площі орних земель , що становить близько 7% світових запасів . Країна має унікальні можливості завоювати гідне місце на світових продовольчих ринках завдяки поставкам екологічно чистої продукції, оскільки володіє близько 8 млн. га відносно чистих земель . За підрахунками експертів, за раціональної структури землекористування та відповідного наукового і ресурсного забезпечення, вона здатна забезпечити продуктами харчування від 140 до 180 млн. осіб на рік .

Головною метою земельної політики має бути стабільність та ефективність функціонування системи сільськогосподарського землекористування, зорієнтованої на вирішення питань продовольчої безпеки країни та досягнення добробуту сільських громад і територій. Зважаючи на досвід розвинених країн, необхідно на державному рівні визначити науково обґрунтовані моделі, систему норм і стандартів користування сільськогосподарськими землями. Крім цього, одним з головних завдань державної земельної політики на стратегічну перспективу має бути формування стійкого агроекологічного іміджу України як країни, яка виробляє якісну продукцію.

Список використаних джерел:

1. Антіпова Л.І. Залучення зарубіжного досвіду організації земельноорендних відносин /Л.І. Антіпова // Економіка АПК. — 2007. — №1. — С. 147—153.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

**Сердюкова О.Д. – студентка 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник –Шепель І.В. к.е.н., доцент**

У нинішніх умовах господарювання витрати на персонал займають досить значну витому вагу у загальній структурі витрат підприємства. Це, передусім, стосується заробітної плати у грошовій та натуральній формах, різних видів компенсаційних виплат, встановлених законодавчо, стимулюючих, соціальних та інших виплат, включаючи ті суми, що були нараховані за невідпрацьований час тощо. Сукупність цих витрат і є виплатами працівникам, які становлять значну частку загальних витрат підприємства, підлягають оподаткуванню податком з доходів фізичних осіб та єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Облік виплат працівникам регулюється вітчизняними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та міжнародними стандартами фінансової звітності. Так, в Україні порядок обліку виплат працівникам визначає П(С)БО 26 «Виплати працівникам» [1] і П(С)БО 11 «Зобов'язання», а нормами П(С)БО 16 «Витрати» виплати розглядаються як складові економічного елементу «Витрати на оплату праці» та складові виробничої собівартості продукції на підприємстві.

П(С)БО 26 «Виплати працівникам» відокремлює такі види виплат:

- поточні виплати працівникам;
- виплати при звільненні;
- виплати після закінчення трудової діяльності;
- виплати інструментами власного капіталу;
- інші довгострокові виплати [1].

У зарубіжній практиці для обліку та відображення у звітності виплат працівникам використовують МСБО (IAS) 19 «Виплати працівникам» (Employee Benefits) [2], МСБО (IFRS) 2 «Виплати дольовими інструментами» та МСБО (IAS) 26 «Облік та звітність за програмами пенсійного забезпечення».

Зокрема, у МСБО (IAS) 19 «Employee Benefits» [2] трудова діяльність працівників розглядається як послуги, за які вони отримують певну компенсацію, та виділяє такі виплати працівникам для цілей обліку:

- короткострокові виплати;
- виплати по закінченню трудової діяльності;
- виплати при звільненні;
- інші довгострокові виплати працівникам.

Зазначені стандарти бухгалтерського обліку охоплюють усі сфери регулювання виплат працівникам та свідчать про певні розбіжності у вітчизняній обліковій теорії і практиці щодо трактування тих чи інших категорій виплат працівників та критеріїв їх визнання.

Одним із важелів управління виплатами працівникам є облікова політика,

яка дозволяє поєднати державне регулювання з обліковою практикою окремого підприємства. Формування чіткої облікової політики та раціональної організації обліку виплат працівникам зумовлено тим, що дана ділянка бухгалтерського обліку формує інформаційну базу як для прийняття управлінських рішень щодо зобов'язань та забезпечень підприємства, так і для надання фінансової звітності зовнішнім користувачам.

Обліковою політикою регламентуються програми виплат працівникам, які обираються підприємством відповідно до представлених П(С)БО 26 «Виплати працівникам» видів програм:

- програми виплат за участі кількох роботодавців; програми виплат інструментами власного капіталу;
- програми виплат після закінчення трудової діяльності [3].

При розробці положень облікової політики підприємству необхідно враховувати запити користувачів щодо заробітної плати, оплати відпусток, матеріальної допомоги, соціальних пільг, заохочувальних виплат тощо.

Пропонуємо в Наказі про облікову політику підприємства виділяти ті складові, що регламентують облік виплат, а саме:

- склад поточних виплат працівникам;
- порядок визнання поточних виплат працівникам зобов'язаннями;
- визнання виплат при звільненні, по закінченні трудової діяльності;
- інші виплати працівникам;
- форми, системи, розміри заробітної плати та інших виплат;
- створення фондів для виплати щорічної винагороди за вислугу років та за підсумками роботи за рік, а також напрями їх використання;
- порядок створення резерву на виплату відпускних працівникам;
- проведення інвентаризації розрахунків з оплати праці;
- форми внутрішньої звітності щодо розрахунків з виплат працівникам;
- порядок зберігання первинних документів і реєстрів обліку виплат працівникам [3].

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 р. № 601. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>.

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 «Виплати працівникам» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_011.

3. Сторожук Т.М. Елементи облікової політики підприємства щодо зобов'язань / Т.М. Сторожук // Збірник наукових праць Ірпінської фінансово-юридичної академії (економіка, право). Вип. 2., 2013. – С. 66-71.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

**Сердюкова О. Д. – студентка 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник – Пристемський О.С. к.е.н., доцент**

У відповідності до Закону України “Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні”, кабінет міністрів України скасував державний фінансовий аудит діяльності бюджетних установ. Це було зроблено з огляду на його неефективність через значні витрати робочого часу та людських ресурсів органів Держфінінспекції, дублювання із завданнями інших видів державного фінансового контролю, зокрема аудитом бюджетних програм та інспектуванням.

Разом з тим буде посилено роль внутрішнього аудиту бюджетних установ, спрямованого на надання керівникові об’єктивних і незалежних висновків та рекомендацій щодо ефективності функціонування внутрішнього контролю, ефективності планування і виконання бюджетних програм, якості надання послуг, правильності ведення бухгалтерського обліку та достовірності фінансової і бюджетної звітності.

На сьогоднішній день, бюджетні установи потребують державного регулювання з питань реформування існуючої системи державного фінансового контролю й розробки його нормативно-правової бази, у тому числі й внутрішнього аудиту. Економічні передумови діяльності внутрішнього аудиту в бюджетних установах обумовлюються загальним становищем України сьогодні. Нестабільність законодавства, фінансові кризи, ріст податкових зборів, дефіцит бюджету - усе це ознаки молоді ринкової економіки. Для бюджетних установ, які фінансуються безпосередньо з Державного або місцевого бюджетів, а також можуть одержувати кошти з інших спеціальних джерел, внутрішній аудит необхідний і актуальний, як інструмент внутрішнього контролю всіх напрямків життєдіяльності й функціонування господарюючого суб’єкта.

У ринкових умовах зростає роль внутрішнього аудиту в бюджетних установах, оскільки потрібно не тільки порівнювати здійснені витрати з отриманими доходами, але провадити активний пошук ефективного використання кожної вкладеної гривни й здійснювати жорсткий контроль за витратами. Необхідність організації внутрішнього аудиту в бюджетних установах обумовлюється тим, що сьогодні спостерігається тенденція зростання різних видів надаваних платних послуг і робіт, які виконують бюджетні установи залежно від профілю своєї діяльності, платне навчання у вищих навчальних закладах, платні медичні послуги, науково-дослідні роботи, транспортні послуги і т.д..

Вирішення проблем правового й методологічного забезпечення державного фінансового контролю, на наш погляд, дасть можливість створити:

- принципово нову систему державного фінансового контролю, у тому числі й внутрішнього аудиту на рівні всіх розпорядників бюджетних коштів;
- нормативно-правову базу державного фінансового контролю, у тому числі й внутрішнього аудиту;

- впровадити сучасний методичний, логічний, матеріально-технічний й інформаційний ефективний державний контроль.

Сьогодні, як один з інструментів системи внутрішнього контролю, планування кошторисних призначень, бухгалтерського обліку й ефективного керування, може виступити внутрішній аудит. Його організація дозволить «розвантажити» плановий відділ, бухгалтерську службу від здійснення не тільки наступного контролю, але й від економічного аналізу з елементами управлінського аудиту.

Організація ефективного внутрішнього аудиту потребує певних витрат - як фінансових, так і з погляду часу й зусиль, необхідних для пошуку або підготовки кваліфікованих фахівців з аудиту в бюджетних установах.

У бюджетних установах доцільно створювати внутрішній фінансовий аудит, виходячи з бюджету організації, складності й специфіки здійснюваних фінансово-господарчих операцій і чисельності працюючих.

Сформований структурний підрозділ внутрішнього аудита й комплекс розроблених планів організаційних заходів, методичного забезпечення його діяльності дозволить постійно здійснювати контроль цільового й ефективного використання бюджетних коштів, давати зважену оцінку об'єктам внутрішнього аудиту в сучасний момент і що важливо дати оцінку майбутнього стану досліджуваних об'єктів. Оцінка майбутнього стану досліджуваних об'єктів - результат дослідження проблем удосконалювання відповідних сторін системи керування бюджетним механізмом.

Функціональний аудит по характеру бюджетної установи провадиться для оцінки якості виконання основних функцій установи й керування підрозділом або посадовою особою. При комплексному внутрішньому аудиті оцінюється якість виконання різних функцій у їхньому взаємозв'язку й взаємодії. Організаційний аудит виражає проведений внутрішніми аудиторами контроль різних ланок систем бюджетної установи й керування з метою виявлення організаційної ефективності їхнього функціонування. Комплексний аудит всіх систем бюджетної установи й керування їм - це контроль, що виражає в органічній сукупності організаційного, функціонального аудита систем установи й керування й контролю елементів і процесів, які зв'язують бюджетну установу із зовнішнім середовищем. При цьому оцінюються сильні й слабкі сторони його діяльності, перспективи розвитку.

Аудит на відповідність розпорядженням виражає процедури контролю на предмет дотримання законів, підзаконних актів, зовнішніх інструкцій вищих органів керівництва, внутрішніх інструкцій, положень і наказів, запропонованих апаратом керування. Аудит на відповідність доцільності

виражає процедури аудиторського контролю на предмет раціональності й обґрунтованості.

Пропонується класифікувати внутрішній аудит за джерелами формування дохідної частини, що складається з доходів загального й спеціального фондів, з урахуванням специфіки діяльності (проведених витрат) бюджетної установи. Аудит за джерелами доходів із метою вдосконалювання передбачає об'єктивне обстеження й всебічний аналіз здійснюваних витрат загального й спеціального фондів із метою їхнього скорочення, доцільного перерозподілення.

Пропонується розподіл внутрішнього аудиту за часом проведення на попереднього, поточного й наступного аудита. Попередній аудит виражає процедури контролю, здійснюваного до здійснення господарської операції. Поточний аудит виражає процедури контролю, здійснюваного в ході здійснення різних господарських операцій. У силу цих причин поточний аудит називають оперативним. І дійсно, цьому аудиту властиве максимальна оперативність і гнучкість. Наступний аудит виражає процедури контролю, здійснюваного після здійснення господарських операцій. Наприклад, аудит фінансової звітності.

Дана класифікація не претендує на закінченість, може змінюватися або доповнюватися з урахуванням змін зовнішнього середовища.

Підбиваючи підсумок дослідженню й огляду законодавчих актів, сформулюємо наступні висновки:

- внутрішній аудит організаційно призначений для обслуговування інтересів керівництва й органів державного контролю;
- до служб внутрішнього аудита бюджетної установи ставляться служби, створювані в установі, призначувані керівництвом, діяльність яких, повинна регулюватися державними законами й нормативними актами;
- функції внутрішнього аудита бюджетної установи, залежно від характеру діяльності бюджетної установи, можуть поширюватися до рівня функцій контролінгу інформаційного забезпечення, регулювання й контролю (моніторингу), завдання якого шляхом підготовки управлінської інформації орієнтувати керівництво на прийняття оптимальних рішень.

Список використаних джерел:

1. Об аудиторской деятельности: Закон Украины от 22.04.1993 г. №3125-ХІІІ(в редакции Закона Украины от 14.09.2006 г. №140-V//Бухгалтерия. – 2006. - №43-с.14-21.
2. Порядок проведения органами государственной контрольно-ревизионной службы государственного финансового аудита деятельности субъектов хозяйствования: Постановление Кабинета министров Украины от 25.03.2006 г. №361//Бухгалтерия. – 2006. - №14-с.16-17.
3. Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.02 № 228 // www.rada.kiev.ua

МІНІМАЛЬНА ЗАРПЛАТА В 2017 РОЦІ

**Скопінська О.І. – студент 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник –Подаков Є.С. к.е.н., доцент**

Мінімальна заробітна плата є тією найнижчою оплатою праці, що роботодавці можуть легально платити своїм працівникам. Тобто це та планка, нижче якої працівники не мають права продавати свій труд. Хоча мінімальна заробітна плата є у законодавстві багатьох країн, існують різні погляди про переваги та недоліки мінімальної платні. Пропоненти кажуть, що це підвищує стандарти життя. Опоненти кажуть, що це підвищує рівень бідності та безробіття, шкодить бізнесу, бо вимагає від підприємств підвищувати ціни продукції та послуг щоб компенсувати більшу заробітну платню.

Мінімальна зарплата в Україні регулюється ст. 95 Кодексу законів про працю України та ст. 3 Закону України "Про оплату праці". Відповідно до цих статей, мінімальна заробітна плата - це законодавчо встановлений розмір заробітної плати за просту, некваліфіковану працю, нижче якого не може провадитися оплата за виконану працівником місячну, а також погодинну норму праці (обсяг робіт).

До мінімальної заробітної плати не включаються доплати, надбавки, заохочувальні та компенсаційні виплати. Розмір мінімальної заробітної плати встановлюється і переглядається відповідно до статей 9 і 10 Закону України "Про оплату праці" та не може бути нижчим від розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Після прийняття Державного бюджету-2017 ми отримали основні соціальні показники, на основі яких розраховуються розміри соціальних гарантій (мінімальний розмір оплати праці, прожитковий мінімум та багато інших). Проаналізуємо, як нові показники вплинуть на розрахунок заробітної плати вже за січень 2017 року. Але почнемо з застосування мінімальної зарплати для оплати праці.

З 1 січня 2017 р. в Україні змінилося значення самого терміну «мінімальна зарплата» (статті 1-3 Закону України "Про оплату праці" від 24 березня 1995 року № 108/95-ВР із змінами, внесеними законом від № 1774-VIII від 06.12.2016) Ця державна гарантія для працівників тепер стосується не тільки розміру окладу, а й заробітної плати працівника за місяць в цілому.

Таким чином, роботодавець зобов'язаний буде щомісяця виплачувати працівнику за повний відпрацьований місяць заробітну плату у мінімальному розмірі, яка може складатися з: окладу, премій, надбавок та інших постійних доплат (окрім доплати за роботу в несприятливих умовах праці та підвищеного ризику для здоров'я за роботу в нічний та надурочний час, роз'їзний характер робіт, премії до святкових і ювілейних дат).

Правило нарахування зарплати не нижче мінімальної не працює, коли згідно трудового договору робота проводиться на умовах неповного робочого часу, а також при невиконанні працівником в повному обсязі місячної норми

праці. У цих випадках заробітна плата виплачуватиметься пропорційно виконаній нормі праці.

За порушення в сфері дотримання мінімальних державних гарантій може бути застосовано штраф у розмірі 10 (десяти) мінімальних зарплат, встановлених законом на момент виявлення порушення, за кожного працівника, щодо якого скоєно порушення - (при розмірі мінімальної зарплати 3200 грн - це 32000 грн) - стаття 265 КЗпП.

Слід звернути увагу, що також були внесені зміни щодо самої системи оплати праці (ст.6 Закону України «Про оплату праці»). Згідно з нею посадові оклади потрібно визначати на рівні не нижче за прожитковий мінімум для працездатних осіб, встановлений на 1 січня календарного року (у 2017 році – 1600 грн). Мінімальна заробітна плата у 2017 році складає 3200 грн на місяць (або 19,34 грн за годину у погодинному розмірі). Прожитковий мінімум для працездатних осіб у 2017 році складає 1600 грн. Гранична сума для застосування податкової соціальної пільги: прожитковий мінімум для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помножений на 1,4 та округлений до найближчих 10 гривень (п. 169.4.1 ПКУ). Величина податкової соціальної пільги: дорівнює 50% розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року (п. 169.1.1 ПКУ).

На основі значень прожиткового мінімуму та відповідно до норм Податкового кодексу України податкова соціальна пільга у 2017 році має такі показники:

- Гранична сума доходу для застосування податкової соціальної пільги: 2240 грн.,
- Звичайна соціальна пільга (100%) – 800 грн.,
- Підвищена соціальна пільга (150%) – 1200 грн.,
- Підвищена соціальна пільга (200%) – 1600 грн.

Податкова соціальна пільга надається в розмірі, що дорівнює 50 % розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року, - для будь-якого платника податку за умови, що місячний розмір доходу у вигляді заробітної плати такого платника податку не перевищує граничну суму для застосування пільги.

Список використаних джерел:

1. Закон України "Про Державний бюджет України на 2017 рік".
2. Баланда А. Інститут мінімальної заробітної плати: світовий досвід встановлення та проблеми України // Україна: аспекти праці. – 2016.
3. Лобатюк В. Мінімальна заробітна плата : реальність, проблеми, перспективи // Праця і зарплата. – 2016.
4. Онищенко Т. Підвищення мінімальної заробітної плати та індексація грошових доходів населення // Податки та бухгалтерський облік. – 2016.

ПОРЯДОК ДОПЛАТ ДО МІНІМАЛЬНОГО СТРАХОВОГО ВНЕСКУ ДЛЯ ПЕНСІЙНОГО СТАЖУ ПЕНСІЙНИМ ФОНДОМ УКРАЇНИ

**Скопінська О. І. – студентка 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник – Пристемський О.С. к.е.н., доцент**

З тих пір, як обов'язковою умовою для призначення пенсійних виплат стала наявність страхового стажу за умови сплати страхових внесків і при цьому на даний час мінімальних стаж зріс, питання добровільної участі (у тому числі доплати) у пенсійному страхуванні набирає актуальності.

Мінімальний страховий внесок – це сума коштів, яка визначається розрахунково як добуток розміру мінімальної заробітної плати і розміру єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, встановлених законом на місяць, за який нараховується заробітна плата, розрахунок сум внесків, які необхідно доплатити, здійснюється органами Пенсійного фонду України на підставі реєстру застрахованих осіб про суми нарахованої заробітної плати та нарахованих страхових внесків.

Законом України від 21 грудня 2016 року № 1801-VIII «Про Державний бюджет України на 2017 рік» (далі – Закон № 1801) визначено:

- прожитковий мінімум для працездатних осіб на 2017 рік:

з 01 січня 2017 року – 1600 грн.;

з 01 травня 2017 року – 1684 грн.;

з 01 грудня 2017 року – 1762 грн.;

- мінімальна заробітна плата у 2017 році, відповідно до Закону № 1801:

з 01 січня 2017 року – 3200 грн.

Враховуючи розмір єдиного внеску (22 %) та норми Закону № 1801, максимальна величина бази нарахування єдиного внеску для фізичних осіб – підприємців та осіб, які провадять незалежну професійну діяльність на 2017 рік становитиме:

з 01 січня 2017 року – 40000 грн. (1600 x 25);

з 01 травня 2017 року – 42100 грн. (1684 x 25);

з 01 грудня 2017 року – 44050 грн. (1762 x 25).

Якщо сума доходу (прибутку) на місяць перевищує цю суму, то єдиний внесок сплачується лише з максимальної величини бази нарахування єдиного внеску, яка встановлена законодавством, тобто максимальна сума єдиного внеску, яку необхідно сплатити фізичній особі – підприємцю та особі, яка провадить незалежну професійну діяльність, за 2017 рік складатиме:

з 01 січня 2017 року – 8800 грн. (40000 x 22 %);

з 01 травня 2017 року – 9262 грн. (42100 x 22 %);

з 01 грудня 2017 року – 9691 грн. (44050 x 22 %).

За статтею 24 Закону «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (далі - Закон) страховий стаж - це період (строк), упродовж якого особа підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню та за який щомісяця сплачено страхові внески в сумі не, менш ніж мінімальний

страховий внесок.

Страховий стаж обчислюється в місяцях. Неповний місяць роботи, якщо застрахована особа підлягала загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню, зараховується до страхового стажу як повний місяць за умови, що сума сплачених за цей місяць страхових внесків не менш ніж мінімальний страховий внесок.

Якщо сума сплачених за відповідний місяць страхових внесків є меншою за мінімальний страховий внесок, цей період зараховується до страхового стажу як повний місяць за умови відповідної доплати до суми страхових внесків таким чином, щоб загальна сума сплачених коштів за відповідний місяць була не менш ніж мінімальний страховий внесок.

Порядок проведення такої доплати визначено розділом 15 Інструкції про порядок обчислення і сплати страхувальниками та застрахованими особами внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування до Пенсійного фонду України, затвердженої постановою правління Пенсійного фонду України від 19.12.2003 р. № 21-1, зареєстрованою в Мін'юсті України 16.01.2004 р. за № 64/8663.

Доплата до мінімального страхового внеску за неповний місяць роботи провадиться застрахованою особою на її бажання за даними персоніфікованого обліку за підсумками року або під час виходу застрахованої особи на пенсію за місцем проживання.

Розраховують суми внесків, які потрібно доплатити, органи Пенсійного фонду на підставі даних реєстру застрахованих осіб про суми нарахованої заробітної плати та нарахованих страхових внесків за відповідні періоди роботи.

Список використаних джерел:

1. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 6 грудня 2016 року N 1774-VIII.
2. Збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України № 1774-VIII від 06.12.2016, ВВР, 2017, № 2, ст.25.
3. Податковий кодекс України № 1797-VIII від 21.12.2016 (зі змінами та доповненнями).
4. <http://www.golovbukh.ua/article/6008-qqq-17-m1-03-01-2017-diniy-sotsalnyi-vnesok-u-2017-rots>.
5. <https://news.dtki.ua/labor/pensions/42683>.

ВІЙСЬКОВИЙ ОБЛІК НА ПІДПРИЄМСТВІ В 2017 РОЦІ

Скопінська О.І. – студент 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник – Собченко А.М. к.е.н., доцент

Постановою Кабінету Міністрів України від 7 грудня 2016 р. № 921 затверджений новий Порядок організації та ведення військового обліку призовників та військовозобов'язаних.

Слід зазначити, що даним порядком визначений механізм організації та ведення військового обліку призовників і військовозобов'язаних органами державної влади, виконавчими комітетами місцевих рад, підприємствами, установами, організаціями та навчальними закладами незалежно від їх підпорядкування та форми власності.

Військовий облік є складовою змісту мобілізаційної підготовки держави та полягає у цілеспрямованій діяльності щодо фіксації, накопичення та аналізу військово-облікових даних призовників і військовозобов'язаних із відображенням їх у військово-облікових документах, а також здійснення контролю за дотриманням призовниками і військовозобов'язаними, посадовими особами державних органів, підприємств, установ та організацій встановлених правил військового обліку.

Військовий облік ведеться з метою забезпечення повного та якісного укомплектування Збройних Сил та інших військових формувань, утворених відповідно до законів, особовим складом у мирний час та особливий період. Основні завдання військового обліку перелічені в табл. 1.

Таблиця 1

Основні завдання військового обліку

№ п/п	Завдання військового обліку
1.	утворення військового резерву людських ресурсів для забезпечення здійснення заходів щодо переведення Збройних Сил та інших військових формувань, утворених відповідно до законів, на організацію і штати воєнного часу, а також для доукомплектування їх особовим складом у мирний час та в особливий період
2.	проведення аналізу кількісного складу та якісного стану призовників і військовозобов'язаних для їх ефективного використання в інтересах оборони та національної безпеки держави
3.	документальне оформлення військово-облікових документів призовників і військовозобов'язаних
4.	бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час
5.	здійснення контролю за виконанням призовниками і військовозобов'язаними, посадовими особами державних органів, підприємств, установ та організацій встановлених правил військового обліку

Головною вимогою до системи військового обліку є постійне забезпечення повноти та достовірності даних, що визначають кількісний склад та якісний стан призовників і військовозобов'язаних. Виконавчі комітети сільських, селищних та міських рад у сільській місцевості, у містах і селищах, де відсутні районні (міські) військові комісаріати, ведуть персонально-первинний облік призовників і військовозобов'язаних за місцем їх проживання. Виключення становлять лише військовозобов'язані СБУ, Служби зовнішньої розвідки (п. 23 Порядку). Щоб визначити кількість осіб, відповідальних за ведення військового обліку в ОМС, треба користуватись нормами, які надає новий Порядок. Слід зазначити, що на підприємстві мають бути призначені особи, відповідальні за ведення військового обліку, в залежності від кількості працюючих призовників і військовозобов'язаних станом на 1 січня поточного року:

- від 500 до 2000 призовників і військовозобов'язаних – одна особа;
- від 2000 до 4000 призовників і військовозобов'язаних – дві особи;
- від 4000 до 7000 призовників і військовозобов'язаних – три особи, а на кожні наступні 3000 призовників і військовозобов'язаних – по одній особі додатково.

У разі, якщо кількість працюючих на підприємстві призовників і військовозобов'язаних становить менше, ніж 500 осіб обов'язки щодо ведення військового обліку покладаються на посадову особу кадрового підрозділу або служби управління персоналом, якій встановлюється доплата у розмірі до 50% посадового окладу.

У разі наявності на підприємстві двох і більше осіб, відповідальних за ведення військового обліку, їх об'єднують в окремий підрозділ – військово-обліковий підрозділ (відділ, сектор, групу тощо). При цьому посадові оклади для осіб військово-облікових підрозділів встановлюються на рівні посадових окладів працівників кадрового підрозділу.

Підприємство у семиденний строк інформує відповідні військові комісаріати про призначення, переміщення і звільнення осіб, відповідальних за ведення військового обліку.

Категорії громадян, які підлягають взяттю на військовий облік: громадяни у віці від 18 до 27 років, які: не приписані до призовних ділянок та не перебувають у запасі ЗСУ, СБУ, Служби зовнішньої розвідки; приписані до призовних ділянок; прибули з інших місцевостей на нове місце проживання; набули громадянство України та підлягають приписці до призовних ділянок та інші громадяни, придатні за станом здоров'я до проходження військової служби в мирний та воєнний час, які не досягли граничного віку перебування в запасі ЗСУ.

Посадові оклади для осіб військово-облікового підрозділу встановлюються на рівні посадових окладів працівників кадрового підрозділу. Зауважимо: ОМС у семиденний строк мають проінформувати відповідні районні (міські) військові комісаріати про призначення, переміщення і звільнення осіб, відповідальних за ведення військового обліку. Призовники і

військовозобов'язані, а також посадові особи, винні в порушенні вимог Про повноваження виконавчих комітетів ОМС З метою забезпечення персонально-первинного обліку призовників і військовозобов'язаних виконавчі комітети сільських, селищних та міських рад здійснюють за відповідними етапами, табл. 2.

Таблиця 2

**Забезпечення персонально-первинного обліку призовників і
військовозобов'язаних**

№	Завдання військового обліку
1.	взяття на військовий облік громадян, які прибули на нове місце проживання до адміністративно-територіальної одиниці, що обслуговується виконавчим комітетом сільської, селищної або міської ради, тільки після їх взяття на військовий облік у районному (міському) військовому комісаріаті
2.	зняття з військового обліку громадян після їх вибуття в іншу місцевість (адміністративно-територіальну одиницю) до нового місця проживання тільки після їх зняття з військового обліку в районному (міському) військовому комісаріаті
3.	виявлення призовників і військовозобов'язаних, які проживають на території, що обслуговується виконавчими комітетами сільської, селищної чи міської ради, і не перебувають в них на військовому обліку, взяття таких працівників і військовозобов'язаних на персонально-первинний облік та направлення до районних (міських) військових комісаріатів для взяття на військовий облік
4.	оповіщення на вимогу районних (міських) військових комісаріатів призовників і військовозобов'язаних про їх виклик до районних (міських) військових комісаріатів і забезпечення їх своєчасного прибуття
5.	ведення та зберігання журналу обліку результатів перевірок стану військового обліку призовників і військовозобов'язаних та звіряння облікових даних з даними районних (міських) військових комісаріатів

Військовий облік здійснюють з урахуванням встановлених в Україні правил реєстрації місця проживання фізичних осіб на підставі паспорта громадянина України та комплекту військово-облікових документів: для призовників - посвідчення про приписку до призовної дільниці; для військовозобов'язаних - військового квитка або тимчасового посвідчення.

Список використаних джерел:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80732-10>

2. Кодекс цивільного захисту України (зі змінами від № 353-VII від

КООПЕРАЦІЯ ПРАЦІ: НЕДОЛІКИ ТА ПЕРЕВАГИ

**Стрельчукова А.В. – студентка 3 курсу 1 група ЕФ
Науковий керівник –Смолієнко Н.Д. к.с.-г.н., доцент**

Під час спільної праці, виділяються різні види діяльності, робіт або операцій, які доповнюють одна одну, тобто певна частина загального обсягу роботи виконується одним або групою працівників.

В економіці країни можна виділити такі форми поділу праці: між галузями економіки, всередині цих галузей, а також всередині підприємств. Поділ праці на підприємстві передбачає спеціалізацію окремих працівників на виконанні певної частини спільної роботи.

Глибина поділу і кооперації праці визначається факторами техніки, технології та організації виробництва, що постійно змінюються і впливають на форми організації праці через зміну обсягу і тривалості виконуваних робіт.

Розподіл праці має межі:

- економічні: враховуються витрати робочого часу;
- технологічні: враховується час виконання операцій, прийомів та ін.;
- фізіологічні: враховується інтенсивність праці;
- соціальні: враховується змістовність праці, задоволеність, монотонність та ін.

Кооперація праці – це об'єднання часткових трудових процесів в один, який безупинно, планомірно, ритмічно й ефективно функціонує. Складність кооперації праці обумовлена глибиною всіх форм її поділу.

Кооперація – це організована виробнича взаємодія між окремими працівниками, колективами бригад, дільниць, цехів, служб у процесі праці для досягнення певного виробничого ефекту.

Ефективність кооперації полягає в забезпеченні найраціональнішого використання робочої сили і засобів праці, безперервності виробничих процесів, ритмічного виконання робіт, підвищення продуктивності праці.

Розрізняють такі взаємопов'язані форми кооперації:

- всередині суспільства, коли обмін діяльністю і продуктом праці здійснюється між галузями економіки;
- всередині галузі, що передбачає обмін продуктами праці або спільну участь низки підприємств у виробництві певної продукції;
- всередині підприємства, яке здійснюється між цехами, дільницями, окремими виконавцями залежно від конкретних виробничих умов (тип виробництва, особливості техніки і технології та ін.).

Специфіка кооперації праці залежить від типу виробництва. Так, для одиничного і дрібносерійного виробництва особливе значення має комплектування бригад (кількість, склад, професійна структура). Для потокового виробництва важливі питання коопераційного поділу праці та вдосконалення професій. У масовому виробництві необхідно розвивати багатостаттне обслуговування і поєднання професій. Для апаратного виробництва значення має організація виробничих бригад.

На підприємстві кооперування праці може здійснюватися за умов індивідуального виконання роботи на окремих робочих місцях, багатоверстатної роботи або суміщення трудових функцій і спеціальностей під час колективної роботи. Серед колективних форм організації праці провідне місце посідають групові форми організації праці, зокрема, виробничі бригади.

Термін "кооперація" походить від латинського слова, що означає співробітництво. В широкому розумінні кооперація – добровільне об'єднання людей, які внесли матеріальні засоби або кошти (пай) для спільної господарської діяльності з метою поліпшення свого економічного та соціального стану. Прикладом такої кооперації є колективні сільськогосподарські підприємства, споживча кооперація, численні різнопрофільні кооперативи на селі і у містах та ін.

Ось чому поняття кооперація праці" потрібно трактувати як форму об'єднання трудової діяльності певної кількості людей, що беруть участь у виконанні одного й того ж або різних, але пов'язаних між собою виробничих процесів. Кооперація праці, як пишуть В. Тихонов М. Копач, - це зворотна сторона поділу праці. Водночас вона є однією з форм раціональної організації праці, яка впливає на трудові відносини працюючих і спрямована на підвищення продуктивності праці.

В Україні діють акціонерні, кооперативні, приватні, державні підприємства у всіх галузях народного господарства - сільському господарстві, промисловості, будівництві, транспорті, торгівлі тощо. Закон України "Про кооперацію" забезпечує рівноправне положення як державному, кооперативному та приватному секторам економіки.

Відповідно до згаданого Закону всі кооперативи класифікуються на такі два основних типи: виробничі (здійснюють виробництво продукції, її переробку й реалізацію; виробляють товари широкого вжитку, ремонтують техніку, видобувають корисні копалини та ін.) і обслуговуючі (задовольняють потреби своїх членів та інших громадян у торговельному, побутовому й культурному обслуговуванні та інших послугах).

У сільському господарстві переважно формою виробничих кооперативів на сучасному етапі розвитку продуктивних сил є колективні сільськогосподарські підприємства як добровільні об'єднання громадян для спільного виробництва насамперед товарної сільськогосподарської продукції. Але поряд із виробничими функціями Законом України "Про колективне сільськогосподарське підприємство" їм надається право здійснювати й інші види діяльності, не заборонені чинним законодавством України і спрямовані на задоволення інтересів членів підприємства, трудового колективу й усього населення України.

Це, зокрема, переробка сільськогосподарської продукції, виготовлення промислових та інших товарів, надання послуг у сфері соціально-культурного та комунально-побутового обслуговування сільського населення. За цими видами діяльності та в підготовці й в перепідготовці кадрів колективне сільськогосподарське підприємство має право кооперуватися з промисловими й

іншими підприємствами і установами. Отже, колективні сільськогосподарські підприємства є кооперативами комплексного типу, які вирішують виробничі та споживчі функції.

Таким чином, кооперація праці в промислових і сільськогосподарських підприємствах має свої особливості, характерні риси і ознаки.

Список використаних джерел:

1. <http://samosoverhenstvovanie.ru/kollektivizacija-i-kooperacija-est-li-raznica/>
2. http://pidruchniki.com/10810806/ekonomika/podil_kooperatsiya_pratsi_pid_priyemstvi
3. http://pidruchniki.com/80883/ekonomika/kooperatsiya_pratsi_ponyattya_fo_rmi
<http://dic.academic.ru/dic.nsf/bse/98265/%D0%9A%D0%BE%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F>

ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ ТА ЛЮДСЬКИЙ РОЗВИТОК: ДІАЛЕКТИКА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ

**Стрихар О.-студентка 3 курсу 1 групи
Науковий керівник –Нікітенко К.С. к.е.н., доцент**

Рівень розвитку країни визначається системою міжнародних порівнянь за допомогою індексу розвитку людського потенціалу. Кожна держава пильно стежить за своєю позицією та позиціями сусідів у цьому щорічному рейтингу. У доповіді про людський розвиток “Забезпечення сталого прогресу людства: зменшення уразливості та формування життєстійкості”, підготовленій ПРООН у 2015 р., наведені значення й рейтинги ІРЛП для 187 країн та визнаних ООН територій, серед яких Україна посідає 83 місце з індексом 0,734.

Таким чином, вона входить до категорії країн із високим ступенем людського розвитку, однак її індекс є нижчим від середнього по країнах Європи та Центральної Азії. Для порівняння: в рейтингу ІРЛП за 2012р. наша держава посідала 78 місце, розділивши його з Македонією. Зниження індексу на п'ять позицій свідчить про те, що процеси формування складових розвитку людського потенціалу в Україні відбуваються в нелегкі часи та наразі не дають позитивних результатів.

Відповідальність за забезпечення належних умов для людського розвитку більшою мірою покладається на державу. Утім, за складної політичної та соціально-економічної ситуації поглиблюється ресурсна асиметрія, а бюджетна форма відповідальності держави не відповідає тим потребам у суспільних благах, які могли б забезпечити належний рівень відтворення людського потенціалу.

Загалом діяльність держави охоплює всю сукупність людських інтересів. она є тим інститутом суспільства, що відповідає за всі колективні інтереси, реалізація яких потребує бюджетних коштів. Фінансові ресурси держави є ланкою, котра уможливує функціонування високорозвинутої економіки з “людським обличчям”. Тому головним завданням держави сьогодні є поєднання інтересів особи, колективу та суспільства, а також забезпечення динамічного економічного й соціального розвитку при збереженні саморегулювання та саморозвитку суспільства. Саме держава, як інституція, що має публічну владу та спеціальний апарат регулювання суспільних відносин, покликана відтворювати суспільні блага, незважаючи на прибутковість їх виробництва. У зв'язку із зазначеним першоосновою дослідження теорії державних фінансів виступає поняття “держава”. Наука про державу прогресувала безпосередньо з державними фінансовими теоріями.

Присутність і вплив держави в економіках багатьох країн зростає. Розуміння суспільством наслідків такого впливу змусило багато країн переглянути свої погляди на процес функціонування найважливішого елементу державного устрою — державних фінансів. Сучасні вимоги до останніх повинні сприяти підвищенню якості виконання функцій держави та послуг, що

надаються нею суспільству.

Набір функцій держави визначається провалами ринку, тобто завданнями, котрі не вдалося розв'язати шляхом ринкової саморегуляції. Світовий банк виокремлює п'ять фундаментальних завдань, на виконання яких має бути спрямована місія кожної держави: затвердження засад законності; підтримання збалансованої політичної ситуації, у т.ч. макроекономічної стабільності; фінансування базових соціальних послуг та інфраструктури; підтримка незахищених груп населення; захист навколишнього середовища.

Сучасний світ демонструє кардинальні зміни у функціонуванні економіки. Процес економічного зростання визначається характером і якістю людського розвитку. В умовах переорієнтації пріоритетів українського суспільства на розвиток людського потенціалу першочерговим питанням державних фінансів стає забезпечення реалізації соціальної функції держави, покликаної мінімізувати відмінності в доступі громадян до суспільних благ згідно з основними принципами людського розвитку. Доводиться визнати, що виключно за допомогою ринкового механізму неможливо розв'язати всі завдання такого розвитку.

Тому держава зобов'язана активно втручатися в соціальну сферу та виступати основним гарантом забезпечення населення суспільними благами. Якщо соціальна функція починає домінувати в системі внутрішніх функцій держави, остання набуває статусу соціальної. Побудова соціальної держави, що ґрунтується на концепції людського розвитку та демократичних принципах, сприятиме розв'язанню ключових суспільно важливих завдань за допомогою ефективної системи державних фінансів, котрі в такій державі здійснюють як непрямий (відтворення населення, тривалість життя, зростання економічно активного населення), так і безпосередній (збільшення інвестицій у освіту та охорону здоров'я, підвищення рівня життя) вплив на людський розвиток. Останній, у свою чергу, впливає на фінансові відносини в державі через економічну активність населення, його інтелектуальний потенціал, набуті знання, потенціал здоров'я, належну культуру, що потребує подальших розвідок і обґрунтування.

Список використаних джерел

1. Sustaining Human Progress: Reducing Vulnerabilities and Building Resilience provides: Human Development Report 2015 [Електронний ресурс].— Режим доступу: <http://hdr.undp.org/en>.
2. The Rise of the South: Human Progress in a Diverse World: Human Development Report 2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/14/hdr2013_en_complete.pdf.
3. Юрій С. І. Фінансова парадигма місцевого самоврядування /С.І. Юрій //Світ фінансів. — 2004. — No 1. — С.6—14.

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ АВТОМОБІЛЬНИХ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

**Стрюк І.С.. – студент 4 курсу ЕФ ДВНЗ «ХДАУ»
Науковий керівник - Степанова І.В. – доцент**

Координація транспортного обслуговування споживачів за їх замовленнями є головним традиційним завданням, яке вирішує транспортна логістична система. Це потребує комплексного підходу для виконання всіх умов доставки з мінімізацією транспортних витрат.

Вирішення цього комплексного завдання можливе завдяки логістиці. Ринкові відносини суттєво змінюють сутність планування оперативного управління контролю і обліку, статистики транспортних потокових процесів.

Для створення сучасних логістичних систем і методів їх управління слід використовувати методи програмного планування, функціонально-вартісного аналізу, прогнозування, елімінування, моделювання тощо.

Проектування логістичних систем вантажних перевезень є актуальною проблемою у транспортній галузі, тому потребує розгляду.

У дослідженнях та публікаціях останнього часу дана проблема була висвітлена різними вітчизняними та зарубіжними авторами, які займалися питаннями дослідження ринку вантажних перевезень. Серед них відомі такі дослідники, як Д.М. Барановський [1], Л.М. Гурч [2], Е.А. Зубрицькая, Р.Р. Ларіна, А.А. Сизов, Г.В. Соломенко [2], Т.В. Косарева.

Висвітлюючи особливості створення логістичних систем вантажних перевезень, необхідно дослідити сукупність чинників, що впливають на ефективність надання транспортних послуг.

Оскільки у сфері товарообороту логістика містить і розглядає різні стадії її операції і транспортування складають єдине ціле. Вони взаємозв'язані, взаємозалежні та потребують системного підходу при управлінні і вивченні. Витрати на цих стадіях і операціях здійснюються і враховуються як взаємозв'язані, взаємозалежні. Тому їх розраховують у сукупності, аналізують у великих кількостях, оскільки вони і потребують скоординованого підходу до системи управління. Комплексний підхід до системи логістики транспорту здійснюється задля ритмічного, своєчасного і якісного забезпечення споживачів товарами, замовників — послугами зі скороченнями витрат як споживачів, замовників, так і взаємодіючих з ними інших суб'єктів ринків товарів і послуг.

Основними елементами логістики транспортних перевезень є транспортні зв'язки з постачальниками і споживачами, вантажі, які перевозяться. Процес транспортування починається зі складів продукції, завершується надходженням вантажів на склади споживачів або посередників, або безпосередньо замовнику.

Для логістики транспорту характерні і такі елементи, як склади, запаси продукції, котрі зв'язують її з іншими логістичними системами. Як невід'ємний елемент транспортної логістики вантажі стають товарами, котрі передають на

транспорт для перевезень з моменту їх приймання до перевезення і до моменту передання отримувачу.

Обсяги перевезень, напрями та номенклатуру транспортованих вантажів розглядає транспортна логістика. Визначає суб'єктів товарного ринку, котрі належать до підсистем логістики транспортування, що управляють і управляються. Для логістики транспортування важливе значення мають різновиди перевезень, які залежать від видів використовуваних транспортних засобів (залізничного, автомобільного, водного, повітряного, трубопровідного), змішаних перевезень кількома видами транспорту.

Останніми роками, попри всі труднощі, використання елементів логістики транспорту постійно розширюється завдяки, наприклад, введенню в дію локальних мереж, інформації про переміщення вантажів у транспортних потоках процесів, введенню нових методів бухгалтерського обліку матеріальних коштів, які проходять разом з вантажопотоками через транспортні підприємства.

На логістичних принципах ґрунтується розробка підвищення якості оптимізованих рішень при переході на приватні форми господарювання, що знижує рівень некомпетентності робітників, а також створення інформаційних потоків, які суміщають транспортні матеріальні потоки і процеси їх функціонування.

Одним з яскравих прикладів транспортної логістичної системи в Україні являється компанія «Нова пошта», яка працює понад 16 років на ринку України та використовує найбільш поширені та розвинуті методи транспортної логістики.

Послуги компанії – це доставка поштових вантажів по всій території України за такими технологіями, як:

- доставка від дверей відправника до дверей отримувача. Передбачає забір вантажу від місця знаходження відправника і доставку вантажу до місця знаходження отримувача;

- доставка зі складу до складу Нової Пошти. Послуга діє в населених пунктах, де є філія компанії. Передбачає прийом вантажу від відправника на складі Нової Пошти в місті відправника, та видачу його отримувачу на складі Нової Пошти в місті отримувача.

Крім того у компанії існує низка правил, серед яких види вантажів, що приймаються до перевезення. А саме, вантажі прямокутної форми належного пакування для збереження цілісності, що не містять виступаючих частин які можуть пошкодити інший вантаж при його перевезенні та перевантажуванні.

Важливим пунктом являється те, що доставка вантажу здійснюється відповідно до строків, зазначених в комерційній пропозиції на день відправлення вантажу. Є також особливості для різних клієнтів. Наприклад, строки доставки поштових відправлень в супермаркети або торгівельні центри можуть перевищувати звичайні строки доставки вантажів до 2-х робочих днів. Перелік таких супермаркетів та торговельних центрів Нова Пошта визначає одноосібно.

Компанія також має свій перелік видів вантажу для перевезення. Сюди входять документи – розміром до 21 см х 30 см х 2 см. Які вкладаються у фірмовий конверт ТОВ «Нова Пошта»; дрібний вантаж – максимальний розмір 25 см, фактична вага до 2 кг., об'єм до 2 дм., які теж вкладаються у фірмовий пакет ТОВ «Нова Пошта», стандартні коробки – максимальний розмір 60 см, фактична вага до 30 кг; стандартні палети – площа основи палети 0,8 м. х 1,2 м, висота до 1,7 м. Максимальна фактична вага такого вантажу не повинна перевищувати 500 кг.

Всім відомо, що Новою Поштою перевозяться і нестандартні вантажі які приймаються до перевезення лише за попередньою домовленістю з клієнтом, вартість розраховується за окремим тарифами, доставка відбувається в окремі терміни. До таких вантажів можуть належати, наприклад вантажі не прямокутної форми з виступаючими частинами, але які не можуть пошкодитись або пошкодити інший вантаж при транспортуванні та перевантаженні, тяжкий та габаритний вантаж – від 30 до 800 кг фактичної ваги одного місця, з максимальним габаритом 2 м. Обов'язковою умовою здійснення перевезення вантажів фактичною вагою одного місця від 75 кг є розміщення його на піддоні. Крім того існують довгі вантажі максимальної довжини – 4 м. Кампанія «Нова Пошта» має можливості для перевезення всіх цих та багатьох інших вантажів, фактичною вагою до 800 кг.

На прикладі даної компанії можливо побачити яскраве втілення логістичної системи автомобільних вантажних перевезень, тому що, ТОВ «Нова Пошта» застосовує тільки цей вид транспорту в своїй роботі. І, не дивлячись на те, що даний вид перевезень є найбільш витратним, завдяки великій кількості дрібних посилок, які доставляє компанія, вона є окупною та прибутковою.

Однак, втілення логістики в транспортні процеси все більше стримується політикою ринкових реформ. На державному рівні впровадження транспортної політики означає, що ринкове мислення і практика використання логістики транспортними підприємствами ще недостатні. Відповідність параметрів вантажних одиниць, що замовляється споживачами, стримується, тоді, як точне дотримання їх становить мету логістики транспорту. Як наслідок: результат виявляється нижче очікуваного і у відносній протяжності транспортних маршрутів. І, якщо говорити про одну з головних проблем автомобільних вантажоперевезень, це стан українських доріг, які сьогодні не дають можливості повноцінно впроваджувати автомобільні перевезення у всі куточки України.

Список використаних джерел:

1. Барановський Д.М. Підвищення ефективності вантажних перевезень автомобільним транспортом. – / Д. М. Барановський // Вісн. Донец. акад. автомоб. трансп. - 2010. - № 3. - С. 4-12.
2. Гурч Л.М., Соломенко Г.В. Організація логістичної системи вантажних перевезень. – К., 2012.

ВИЗНАЧЕННЯ ТИПОВИХ СТРЕС-ФАКТОРІВ, ЩО НЕГАТИВНО ВПЛИВАЮТЬ НА ПСИХОЕМОЦІЙНІ СТАНИ ПРАЦІВНИКІВ ООО "ДАНОН"

Суббот Ю. – студент БТФ

Науковий керівник: Виноградова Т.І. старший викладач

Професійна діяльність у сучасному суспільстві носить дуже напружений характер. Стрімкі зміни в економіці, соціально-політичній ситуації в країні та на ринку праці позбавляють людину можливості повністю контролювати свою професійну діяльність. Постійний стан невизначеності призводить до значного нервово-психічного напруження і, як наслідок, стресу.

Професійний стрес являє собою низку специфічних психологічних і фізіологічних реакцій людини, що виникають під впливом несприятливих емоційних факторів в умовах трудової діяльності.

Стрес сформувався в процесі еволюції як адаптивна реакція організму на загрозу, що забезпечує його виживання в життєво важливих ситуаціях. Однак постійне переживання людиною своєї життєвої ситуації як стресової перетворює ситуативний стрес на хронічний. Тривала напруженість, очікування можливих проблем і невдач і, як наслідок, стрес, не є нормою для організму людини і вкрай негативно позначається на його здоров'ї.

Стресовий стан персоналу можуть обумовлювати різні види стрес-факторів, що діють на людину як в зовнішньому, так і внутрішньому середовищі організації. Американські психологи Т. Холмс і М. Масуда склали список поширених стресових ситуацій, які проранжували в балах. Рівень напруги, що досягає в сумі 300 балів, достатній для виникнення хвороб стресу та суттєво впливає на працездатність людини.

Аналізуючи шкалу стресових ситуацій, бачимо, що стрес може бути викликаний чинниками, пов'язаними з роботою, діяльністю організації або подіями особистого життя людини. Внутрішнє середовище кожної організації зазнає постійного впливу від стресу, який отримують його співробітники. Впливаючи на соматичний та психічний стан окремої людини, продуктивність її праці, стрес є причиною збільшення числа випадків професійного травматизму та захворюваності персоналу й тим самим чинить негативний вплив на стабільність та конкурентоздатність всієї організації.

Виділяють різні види стресів, що виникають в трудовій діяльності: робочий стрес, який виникає внаслідок причин, пов'язаних з роботою: умов праці, місця роботи; професійний стрес, який виникає внаслідок причин, пов'язаних з професією, родом або видом діяльності та організаційний стрес, який виникає внаслідок негативного впливу на працівника особливостей конкретної організації, в якій він працює.

Основною причиною розвитку робочого стресу виступає вплив факторів виробничого середовища на організм людини. Виробниче середовище — це частина середовища проживання людини, що включає природно-кліматичні

чинники та фактори, пов'язані з професійною діяльністю: недостатня освітленість приміщень; шум; вібрація; токсичні гази; адинамія, тощо. Їх відокремлена та комплексна дія на організм здатна викликати гострий стресовий стан, а хронічна дія може приводити до розвитку хвороб стресу.

Фактори виробничого середовища окрім неспецифічного ефекту, викликають розвиток специфічних патологічних станів та захворювань. Одним із факторів, що чинить вплив на організм виступають рівень освітлення та його джерело. Рівень освітленості приміщення має відповідати санітарно-гігієнічним нормам, тому багато підприємств і організацій використовують в службових та виробничих приміщеннях люмінесцентні лампи, які постійно мерехтять, провокуючи при деяких обставинах стробоскопічний ефект. Така пульсація не фіксується оком людини, проте є сильним стресором для природних біологічних частот організму, наприклад, що генеруються мозком людини. Дослідженнями зарубіжних науковців встановлено, що пульсація люмінесцентного світла чинить негативну дію на центральну нервову систему, безпосередньо на нервові елементи кори головного мозку і фоторецепторні елементи сітківки ока. У людини знижується працездатність: з'являється напруга в очах, підвищується втома, важче зосереджуватись на складній роботі, погіршується пам'ять, частіше виникає головний біль.

Зазнають негативного впливу всі функціональні ритми — залежні цикли організму: серцебиття, пульс судин, дихання, гормональна активність, сон, тощо. Проте, більшість працездатного населення має функціональні розлади та захворювання, а в професійній діяльності ми зустрічаємось з комплексною дією факторів зовнішнього середовища. Тобто, негативна дія люмінесцентного освітлення при психоемоційному напруженні та при роботі з персональним комп'ютером буде значно посилюватись, викликати підвищену стомлюваність.

Причини професійного стресу поділяють на безпосередні та основні. Безпосередня причина виникнення стресового стану – подія, що викликала стан напруги (фізичний, емоційний). Вона пов'язана з екстремальними умовами трудової діяльності: дефіцит часу, конфліктні ситуації, прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності, напружена діяльність в екологічно-небезпечному зовнішньому середовищі. Основною причиною виникнення стресових станів виступають індивідуальні особливості працівника: психологічні; фізіологічні; психофізіологічні; професійні.

Якщо стрес-факторами виступають чинники, спричинені діяльністю організації, то мова йде про організаційний стрес. В кожній організації на персонал впливають свої організаційні стрес-фактори, які по-різному діють на організм члена колективу, в залежності від його генетичної схильності до стресу та інших психофізіологічних характеристик. Найбільш впливову дію на організм чинять стрес, пов'язаний із браком часу; конфліктом та невизначеністю ролей; роботою, яка не відповідає психофізіологічним характеристикам людини та її сподіванням щодо оплати, самореалізації, кар'єрного зростання, тощо.

Стрес, викликаний браком часу або роботи у постійному цейтноті, посідає перше місце по силі дії на організм. Основними причинами стресу є недостатньо якісне стратегічне, тактичне та оперативне планування, незадовільна координація роботи підрозділів організації, відсутність навичок самоменеджменту, управління часом, тощо.

Конфлікт ролей виникає, коли до працівника пред'являють суперечливі вимоги. Невизначеність ролей виникає за відсутності усвідомлення у працівника: що потрібно роботи, як потрібно робити, яким чином будуть оцінювати його роботу. Робота для персоналу має суб'єктивну значимість. Якщо працівник відчуває задоволення від своєї праці, вона для нього цікава, то він проявляє менше неспокою, менш схильний до дії стресових факторів.

Причинами, що обумовлюють розвиток організаційного стресу можуть стати відсутність групової згуртованості, наявність внутрішньо особистісних, міжособистісних та внутрішньо групових конфліктів в колективі, що виникають внаслідок несумісності або протиріччя окремих соціальних та психологічних характеристик особистості працівника з робочим колективом.

Для більшості персоналу багатими на стрес-фактори є перші тижні роботи в новому колективі, особистого життя. Якщо стиль керівництва та організаційна культура підприємства передбачає переважне використання таких функцій менеджменту як контролювання та негативну мотивацію (штрафні санкції, догани, позбавлення привілеїв, зневага та ігнорування керівництвом), то його безумовно можна віднести до стресогенного стилю управління.

На різних ієрархічних рівнях організації працівники мають свою «стресову» специфіку. Стресори робітників (фахівців) та молодших менеджерів – це в першу чергу велика кількість рутинної роботи без можливостей впливати на її перелік та методи виконання роботи.

Значно вищий рівень стресу спостерігається у менеджерів середньої та вищої ланок управління. Основними стресорами, що визначають ступінь розвитку стресу у всіх категорій менеджерів виступає наявність в роботі великої кількості складних різнопланових за змістом задач. Сучасний керівник вимушений постійно приймати нестандартні рішення, швидко переключати увагу на інший об'єкт, працювати в режимі дефіциту часу та браку об'єктивної інформації, перенасиченого часового графіку, інтенсивності інтелектуального навантаження, великої кількості різнопланових проектів та комунікацій різного рівня, вирішувати безліч внутрішніх питань, формувати відносини з партнерами по бізнесу та конкурентами, з державними структурами.

Таким чином, управлінська діяльність пов'язана з впливом на організм низки стрес-факторів: інформаційні перевантаження та невизначеність; особиста відповідальність за результати прийнятих управлінських рішень; дефіцит часу; міжособистісні та рольові конфлікти в колективі; поліфокусність управлінської діяльності тощо. Саме тому в сучасних організаціях доцільно впроваджувати систему стрес-менеджменту, яка передбачає управління стресами на рівні підприємства та окремого працівника.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ПДВ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

**Судак Д.В. – студент 3 курсу ЕФ.
Науковий керівник –Коваль С.В. к.е.н., доцент**

Податок на додану вартість (далі – ПДВ) обґрунтовано вважають найбільш досконалою сучасною формою непрямого оподаткування, яка відіграє вагомую роль у системі державних фінансів більшості розвинених країн світу. Він є провідним непрямим податком в Україні та країнах-членах ЄС, оскільки частка його надходжень у доходах державних бюджетів країн досягає 45%. Основними його перевагами є стабільність надходжень, широка база оподаткування, податкове навантаження з ПДВ на кінцевий товар не залежить від кількості оборотів і стадій створення вартості, ПДВ не впливає на прийняття альтернативного рішення “споживання – заощадження” тощо.

Для сільськогосподарських підприємств важливим є реалізація непрямого оподаткування у формі ПДВ. При цьому інструментом реалізації на підприємстві цього податку є бухгалтерський облік. Останній надає інформацію про доходи, витрати та вартість активів підприємства, яка необхідна для оцінки й аналізу ефективності управління доходами та витратами. Тому до системи бухгалтерського обліку в частині розрахунків за ПДВ податкова політика висуває вимоги, які мають бути враховані при організації та побудові методики обліку розрахунків за ПДВ, а також їх контролю [1].

Щодо розрахунків із ПДВ, то в нових умовах прийняття економічних рішень ці розрахунки є об'єктом управління на макрорівні. Враховуючи специфіку застосування механізму справляння ПДВ, як інформаційна система бухгалтерський облік повинен надавати інформаційні дані для управління податковими розрахунками та контролю за такими групами операцій платників податків: операції, що оподатковуються за ставкою 20%; операції, що оподатковуються за ставкою 0%; операції, звільнені від оподаткування; операції, що не є об'єктами оподаткування; операції, здійснювані за спеціальним режимом оподаткування діяльності у сфері сільського господарства [2]. Вимога до поділу на такі групи обумовлена тим, що сільськогосподарські підприємства одночасно можуть здійснювати як оподатковувані, так і неоподатковувані операції, тому важливим є їх розподіл на ті, що належать до загальної системи оподаткування ПДВ, та ті, що підпадають під спеціальний податковий режим у галузі сільського господарства. В Україні ПДВ справляється за схемою, що наведена на рис. 1.

Такий механізм справляння ПДВ встановлює вимоги до інформаційних даних, що надає система бухгалтерського обліку (як один із елементів податкового механізму на мікрорівні) для забезпечення реалізації інших елементів (зокрема, державного податкового контролю), які в сукупності визначатимуть ефективність здійснюваної податкової політики [3, с. 54].

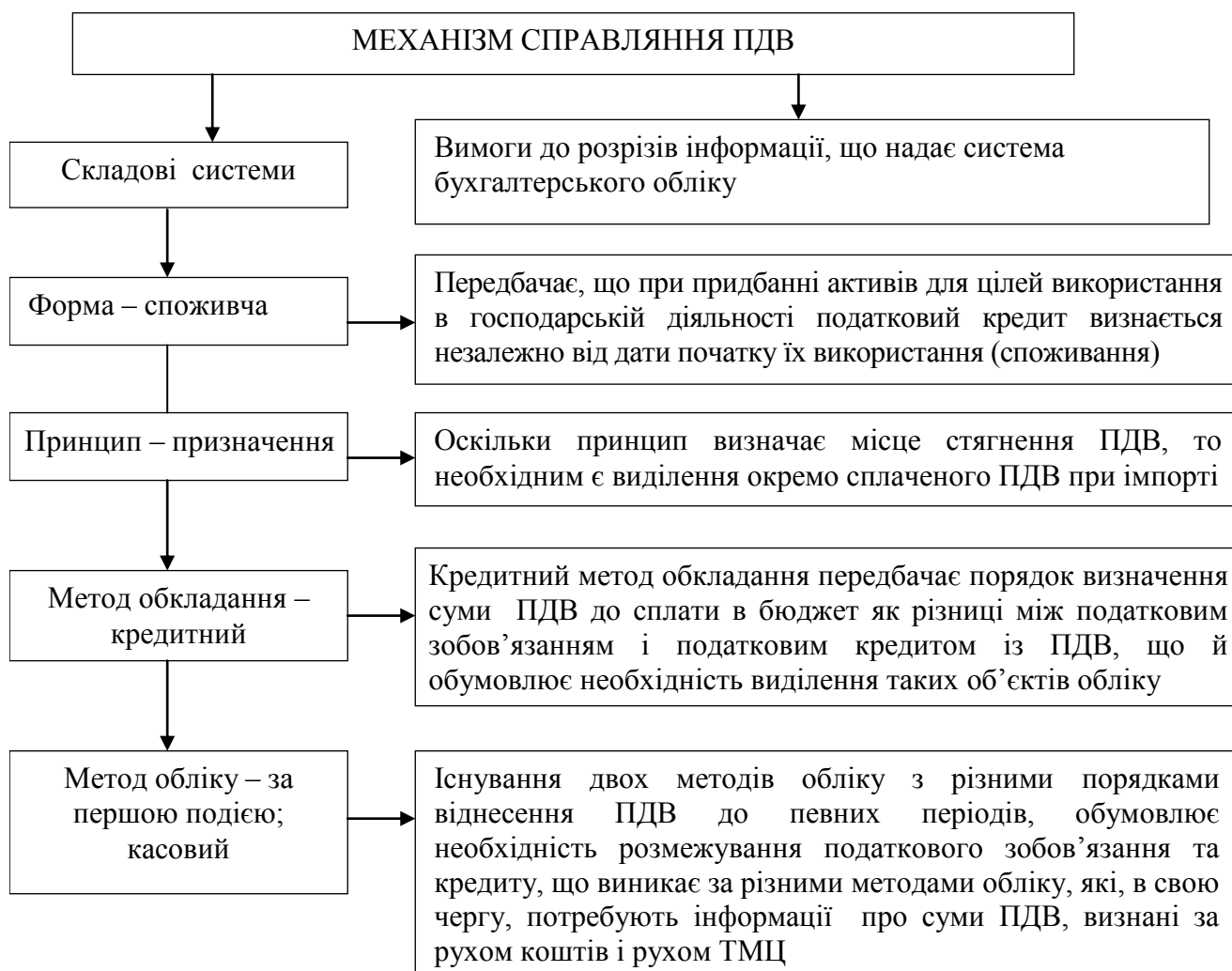

Рис 1. Схема справляння ПДВ в аграрних підприємствах

Отже, діючий механізм ПДВ безпосередньо впливає на бухгалтерський облік у частині видів інформації, які вона має генерувати, для можливості проведення контролю податкових розрахунків із ПДВ на рівні господарюючого суб'єкта.

Список використаних джерел:

1. Про невідкладні заходи щодо підвищення ефективності справляння податку на додану вартість : Указ Президента України № 671 від 23 червня 2014 р. [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/671/2014>.
2. Податковий кодекс України №2755-VI від 02 грудня 2010 року [Електронний ресурс] /Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Оксенюк О. І. Аналіз нормативно-правового регулювання адміністрування ПДВ в Україні / О. І. Оксенюк // Агросвіт: науково-практичний журнал. – 2013. – № 17. – С. 53–60.

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗШИРЕННЯ

**Сухорукова О.-студентка 3 курсу 1 групи
Науковий керівник –Нікітенко К.С. к.е.н., доцент**

Україна бере активну участь у формуванні політичних умов на міжнародній арені як член багатьох впливових міжнародних організацій, в межах яких вона провадить активну роботу, яка, до того ж, віддзеркалює не лише загальні, а й національні інтереси нашої держави.

Відтоді, як досягнута незалежність, зростає авторитет України як члена багатьох універсальних міжнародних організацій, у фундації яких вона брала участь (ООН та ін.). Нашу державу прийнято до складу рядом престижних міжнародних організацій, зокрема до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Українська держава стала повноправною учасницею Організації з безпеки і співробітництва в Європі, підписала документи про співробітництво та партнерство з Європейським Союзом, НАТО, Західноєвропейським Союзом. Багато зусиль було докладено, щоб стати повноправним членом такої впливової міжнародної регіональної інституції як Рада Європи.

Одними з найвпливовіших Міжнародних фінансових організацій та провідними партнерами України є Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), який є членом Групи Світового банку, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). За весь час співробітництва з Міжнародною фінансовою організацією Україна отримала кредитних ресурсів МВФ, МБРР, МФК, ЄБРР та ЧБТР на загальну суму більше, ніж 15,4 млрд доларів США, в тому числі: МВФ - 4,41 млрд доларів США (3009,83 млн спеціальних прав запозичення); МБРР - 5,3 млрд доларів.

Процес зовнішнього кредитування України розпочався у 1994 році і триває дотепер. Причиною цього стало наростання незбалансованості зовнішніх платежів. Кредити Міжнародного валютного фонду спрямовуються на підтримку курсу національної валюти, міжнародних резервів держави та активних позицій платіжного балансу, згідно з Статутом МВФ. Україна, як повноправний член МВФ, здійснює щорічні консультації щодо стану валютного регулювання за статтею IV Статуту МВФ, впровадження статистичних та фінансових стандартів та отримання технічної допомоги. Активна співпраця з цією організацією розпочалася у жовтні 1994 року з розробки українським урядом, разом з експертами МВФ, програм макроекономічної стабілізації та реформування економіки.

Співробітництво зі Світовим банком здійснюється на основі прийнятої у лютому 2012 році нової Стратегії партнерства з Україною на 2012 -2016 роки. Ця Стратегія спрямована на допомогу Уряду у реалізації програми економічних реформ та інтеграції з ЄС. Кредитна програма на перші два роки

(2013-2014 роки) передбачає надання кредитів по 500 млн. дол. США щороку у формі інвестиційних позик. Банк планує надавати інвестиційні позики в секторах з позитивним досвідом співробітництва, серед яких будівництво доріг, енергетична і соціальна сфери. У 2015 - 2016 фінансових роках передбачена можливість фінансування інвестиційних проектів в таких сферах: транспорт, енергоефективність, комунальні послуги, охорона здоров'я.

Україна є другою країною за обсягами фінансування ЄБРР після Росії. За весь час співробітництва з Україною ЄБРР надав інвестицій на загальну суму в 3,2 млрд євро в рамках 163 проектів. У рамках інвестиційних проектів здійснено інвестиції у харчову, нафтогазову промисловість, транспорт, телекомунікації, сфери фінансів, надання послуг в сільському господарстві та муніципальну інфраструктуру. ЄБРР є розпорядником Чорнобильського фонду "Укриття", заснованого у грудні 1997 року для надання допомоги Україні в реконструкції саркофага, який повинен стати екологічно безпечною системою. Ключовим інструментом організації співпраці між Україною та Європейським банком реконструкції та розвитку є Стратегія ЄБРР в Україні, прийнята 18 вересня 2007 року Радою Директорів ЄБРР. Стратегія була розроблена таким чином, щоб допомогти Україні у вирішенні основних ключових проблем перехідного періоду, як то, зокрема, диверсифікація виробничої бази та загальне покращення конкурентоспроможності країни, розвиток місцевих ринків капіталу, продовження реформи енергетичного сектору та покращення корпоративного управління та прозорості.

Отже, Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями дозволить прискорити процес економічних реформ завдяки отриманим ним позикам, а фінансування інвестиційних проектів сприятиме розвитку окремих галузей, секторів економіки, виробництв, які вимагають додаткового залучення капіталу на шляху до становлення ринкових відносин і досягнення соціально-економічної стабілізації.

Список використаних джерел:

1. Співпраця України з міжнародними економічними та політичними організаціями. <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/politolog/15055/>.
2. Сущенко О. Роль Міжнародного валютного фонду у макрофінансовій стабілізації України / О. Сущенко, І. Руденко // Ринок цінних паперів України. - 2010. - №1-2. - С. 23-29
3. Щербина О. І. Взаємодія держави з міжнародними фінансовими організаціями як інструмент покращення стану соціальної сфери України / О. І. Щербина // Формування ринкових відносин в Україні. - 2011. - №3. - С. 170-174
4. Сайкевич М.І., Лебединець Л.Є. вплив міжнародного кредитування на перспективи розвитку економіки України // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №6(96). – С. 43-48.

БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК БАЗИС ЇХ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ

Танчинець О.І. - студентка 4 курсу ЕФ
Науковий керівник: Федорчук О.М. - к.е.н., доцент

Підвищення ефективності діяльності аграрних підприємств є важливим напрямом зростання та розвитку економіки України в цілому. Ефективність діяльності та використання наявних ресурсів залежить від організаційних, економічних, фінансових та технічних чинників, що потребують поточного обґрунтування та планування. Досвід зарубіжних підприємств свідчить, що бізнес-планування є важливою умовою функціонування, економічного розвитку та зростання аграрних підприємств. Розробка та впровадження бізнес-плану на аграрних підприємствах необхідно метою уникнення непередбачених кризових ситуацій, забезпечення ефективного та перспективного розвитку. Завдяки обґрунтованим рекомендаціям та пропозиціям бізнес-плану сільськогосподарські підприємства можуть мінімізувати ризики спаду виробництва та підвищити темпи переробки та наростити обсяги виробництва продукції.

Стратегія сільськогосподарського підприємства – це складова управління, що ставить за мету визначення напрямку розвитку сільськогосподарського підприємства та реалізації довгострокових планів, що дають змогу досягти основних цілей підприємства. Бізнес-план у системі планування сільськогосподарського підприємства можна віднести одночасно і до поточних, середньострокових та перспективних планів. До поточних планів відносять тому, що на першому році реалізації проекту складається детальний щомісячний план. До середньострокових планів відносять тому, що план реалізації бізнес-плану охоплює від трьох до п'яти років діяльності сільськогосподарського підприємства. У випадку зміни напрямків діяльності підприємства у ході реалізації бізнес-плану, відбувається розширення спектру планування, бізнес-план виконує функцію стратегічного плану. Бізнес-план використовують для розробки основної концепції введення діяльності підприємства. При складанні даного документу проводять аналіз ринку, маркетингової, фінансової, виробничої діяльності та розробляється загальна стратегія розвитку діяльності аграрних підприємств. Бізнес-планування у аграрних підприємствах має деякі особливості, що пов'язані з: - сезонністю виробництва та залежністю від погодних умов; - різними за тривалістю виробничі цикли, наприклад для вирощування багаторічних насаджень та продуктивної худоби суб'єкту господарювання необхідно кілька років. Збирання меду, фруктів та зерна відбувається у певний період року, а отримання молока та яєць відбувається щоденно; - виконання комплексу робіт у період вегетаційного розвитку культур; - використання частини отриманої продукції для запланованих процесів виробництва (насіння, молоко для телят, сіно для годівлі тварин); - особливістю введення обліку витрат. Оскільки

відбувається облік витрат не лише по культурам чи інших групах товарів, а по окремим видам робіт та процесів, наприклад, передпосівна підготовка ґрунту, сівба та догляд за посівами, процес збирання урожаю. - різна потреба в грошових ресурсах протягом року, адже у період, коли не виконуються сільськогосподарські роботи вони потрібні лише для утримання продуктивної та робочої худоби, приміщень, а під час виконання посівних та літніх польових робіт потреба в оборотних коштах значно зростає, оскільки виникають додаткові затрати на паливно-м

Планування процесів діяльності аграрних підприємств за допомогою бізнес-плану спонукає керівників підприємств різних організаційно-правових форм здійснювати перспективне планування з чітко визначеними та конкретизованими стратегічними завданнями виробництва та реалізації продукції, та розробляти заходи, які націлені на мінімізацію ризиків в умовах змінної ринкової кон'юнктури. Бізнес-план задає напрям та визначає галузь в яку доцільно вкладати активи та ресурси для збереження положення сільськогосподарського підприємства або освоєння нових ринків. Висновки. Бізнес-планування – це один за найголовніших інструментів управління сільськогосподарського підприємства, що прогнозує та є передумовою для ефективного функціонування бізнес системи в майбутньому. Ефективний бізнес-план сільськогосподарського підприємства задає напрямок ефективного використання активів та наявних засобів і використовувати процес планування для успішного управління діяльністю. Часткове застосування планування на рівні аграрних підприємств зумовлює недостатнє поєднання функціональних процесів стратегічного планування, поточного планування та планування використання потенційних ресурсів. Тому перспективними та пріоритетними напрямками вдосконалення діяльності аграрних підприємств повинні стати такі заходи: - процес управління та бізнес-планування діяльності підприємств сільського господарства повинні бути обов'язковим та бути системним; - розробка стратегічного бізнес-плану; - процес бізнес-планування необхідно здійснювати на базі удосконаленої системи нормативів та норм. - створення на сучасних середніх та великих аграрних підприємствах комітети з розробки бізнес-плану та контролю його реалізації - підвищення кваліфікаційного рівня працівників, як займаються бізнес-планування. В кінцевому результаті вище перераховані заходи повинні бути направлені на вирішення стратегічних цілей розвитку аграрних підприємств – випуск оптимально кількості конкурентоспроможної продукції сільського господарства та отримання максимального прибутку.

Список використаних джерел:

1. Коновал І.А. Бізнес-планування підприємницької діяльності в АПК. Навчальний посібник / І.А. Коновал. – К.: ЗАТ «НІЧ ЛАВА», 2010. – 135 с.

СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ПІДПРИЄМСТВА І СУСПІЛЬСТВА

Ткач Я.В. - студентка 4 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник: Соловійов І.О. д.е.н., професор

Підприємство вибирає певну модель поведінки відносно суспільства і прагне певним чином задовольнити всі групи вимог суспільства.

Є два погляди на поведінку організації, взаємодіючи із зовнішнім середовищем. Згідно з однієї точки зору, організація є соціально відповідальною, коли максимально збільшує прибуток, не порушуючи законів і норм державного регулювання. З цих позицій організація повинна переслідувати тільки економічні цілі. Згідно з іншою точкою зору, організація разом із відповідальністю економічного характеру повинна враховувати соціальні аспекти свого впливу на робітників, споживачів та місцеве суспільство, у межах якого відбувається її діяльність, а також вносити певний позитивний вклад у рішення соціальних проблем суспільства в цілому.

На сьогодні, окрім високих економічних результатів, суспільство очікує від сучасних організацій досягнень з позиції соціальних цілей. Тому існують такі моделі поведінки підприємства щодо суспільства:

-«Підприємницька» поведінка або модель вільного підприємництва за Фрідманом, яка спрямована на розширення виробництва, зростання оплати праці працівників підприємства, мале урахування вимог суспільства.

-Модель «заощадливого капіталізму» звертається на вимоги суспільства по збереженню навколишнього середовища і також повернута до кредиторів та споживачів.

-«Філантропічна модель» передбачає використання частки прибутку на користь місцевих співтовариств.

-«Популістська модель», де фірма орієнтує на максимальне схвалення зі сторони своїх робітників, при цьому увага приділяється збільшенню заробітної платні.

-«Соціалістична модель» приділяє увагу загальному добробуту всього суспільства.

Підприємство являє собою соціально-економічний інститут, то повинно задовольняти очікування тих, кому воно служить. Воно обирає певну модель поведінки відносно суспільства і прагне певним чином задовольнити всі групи вимог. Ці вимоги, які пред'являють підприємству різні групи суспільства, знаходяться в певній протидії одна з одною і не можуть бути задоволені в однаковій мірі. Тому пріоритетність задоволення вимог тієї чи іншої групи залежить від рівня доходів організації.

Коли підприємство має низький рівень доходу, то в пріоритеті забезпечення потреби прибутку й зростання фірми, потреби споживачів, вимог робітників організації. При середніх доходах важливими є забезпечення споживачів, вимог робітників, прибутку та подальшого зростання, охорони

навколишнього середовища. Якщо організація має доходи вище середніх, то її діяльність також спрямована на вище перелічені пріоритети, але більш інтенсивно фінансується.

Корпоративна соціальна відповідальність займає важливе місце в сучасній стратегії американських і європейських корпорацій, але поки не стала поширеним явищем в Україні. Так, в США та ЄС інвестиції досягають близько \$2 трлн на рік.

Виділяють чотири основних типи соціальної відповідальності підприємств. Базова відповідальність, економічна – включає створення робочих місць і сплату податків для підтримки життєдіяльності держави. Юридична відповідальність передбачає дотримання підприємствами місцевих і міжнародних законів. Етична відповідальність вимагає дотримання співробітниками і організацією в цілому загальнолюдських норм поведінки у взаєминах один з одним, конкурентами, державою і суспільством. Найвищий тип соціальної відповідальності – добровільна, тобто інвестування в проекти, що приносять значну користь суспільству, але не мають прямої віддачі для фірми. Також захист навколишнього середовища, інвестиції в здоров'я та грамотність населення, інфраструктуру, боротьбу з бідністю і т.д. За статистикою один із п'яти європейців готовий платити більше за товари, які вироблені без школи для навколишнього середовища та іншими елементами корпоративної соціальної відповідальності.

У чому ж зиск для організації при використанні цього методу? По-перше, в лояльності клієнтів, по-друге, це ефективне і прозоре лобіювання інтересів за рахунок довіри та підтримки населення. Наприклад, західноєвропейські та американські електрокомпанії, які є монополістами на певних територіях, інвестують в економічний розвиток цих територій і неприбуткові «зелені» джерела енергії. Але коли виникає загроза підвищення вартості енергоресурсів для населення, ці компанії отримують потрібну підтримку від суспільства і держави. По-третє, якість та мотивація персоналу. Дослідження показують, що компанії, які приділяють увагу корпоративній соціальній відповідальності, залучають до своїх колективів людей, які мають особисті та професійні якості, що направлені на розвиток соціальної відповідальності підприємства, а не досягнення егоцентричних інтересів, є більш стійкими. Таким чином, добровільна соціальна відповідальність є гарантом досягнення ефективної стратегії між підприємством та суспільством.

Список використаних джерел:

1. Сокирник І. В. Стратегія підприємства: конспект лекцій / І. В. Сокирник.- Хмельницький: ТУП, 2003. - 122 с.
2. Хісамов І. Момент істини для КСВ / І. Хісамов // Корпоративна соціальна відповідальність бізнесу. Експертна оцінка та практика в Україні. - К.: ТЕФ ОЛБИ, 2008.

НОВІТНІ МЕТОДИ СТИМУЛЮВАННЯ ПЕРСОНАЛУ

Ткач Я.В. – студентка 4 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник –Панкратьєва Т.Л. асистент

Існує безліч способів змусити людину працювати краще. Звичайно ж, будь-який поважаючий себе керівник повинен ґрунтовно їх вивчити. Стимулювання персоналу - це складний процес, так як робота з людьми, які відрізняються один від одного, переслідують різні цілі, володіють різними здібностями.

Станом на 2017 рік потреби людей можна охарактеризувати як такі, що швидко змінюються, тому класичні теорії стимулювання можуть бути неефективні. Актуальність теми полягає в необхідності постійного вдосконалення системи стимулювання на підприємстві, пошуку нових методів підвищення ефективності персоналу.

Розглянемо нові механізми по стимулюванню персоналу, які застосовують провідні керівники європейських підприємств, та можливий ефект від них.

1. «Мотивуючий туризм». За досягнення перед організацією працівника (або працівників) відправляють на відпочинок. З якою метою влаштовуються такі заходи? Корпоративний відпочинок, релаксація, командоутворення, навчання, семінари - це не повний перелік цілей [1, с.114].

2. Політика по формуванню здорового способу життя працівників. Розробляються програми заходів, основним завданням яких є - профілактика захворюваності та формування здорового способу життя серед співробітників підприємств і членів їх сімей. Дану політику вже використовують передові підприємства СНД. В рамках подібних програм організація може проводити наступні заходи: придбання велотренажерів, тенісних столів для дозвілля співробітників; проведення інформаційні семінари для співробітників і студентів, щоденної 20-хвилинної виробничої гімнастики і т.д. Тут варто розуміти, що до участі в подібних програмах співробітників також необхідно стимулювати (грошові виплати або спеціальні подарунки, грамоти, скорочений робочий день). Переваги від інвестицій в програми з підтримки здоров'я на робочому місці подано в табл.1.

3. Соціальна карта - нова форма використання соціального пакету. Соціальна карта - це щось схоже на віртуальний рахунок працівника в соціальному бюджеті банку. Кожному працівнику виділяється певна сума, розмір якої визначається займаною посадою. Програма дозволяє співробітнику отримувати персоналізований набір послуг. Такими пільгами для співробітників може бути: матеріальна допомога; додаткові відпустки; премії на день народження або вихід на пенсію; одноразову допомогу; доплати і надбавки за особливі умови праці; охорона здоров'я співробітників.

4. Страхування життя як елемент утримання і стимулювання персоналу. До продуктів ризикового страхування життя відносяться: страхування від

нещасного випадку, страхування життя за ризиком «смерть з будь-якої причини», довічна пенсія, пенсія на строк [2, с.83].

Таблиця 1

**Переваги від інвестицій в програми з підтримки здоров'я
на робочому місці**

Переваги працівника	Переваги підприємства
1) зниження ризику можливості хронічних захворювань;	1) скорочення прямих витрат на: - медичне обслуговування;
2) поліпшення психоемоційного стану;	- компенсаційні виплати, пов'язані з хворобою працівника;
3) відмова від шкідливих звичок;	- пошук і підготовку нових кадрів, у зв'язку з відходом попередніх (хвороба, смерть);
4) підвищення задоволеності від роботи;	2) зниження непрямих витрат, пов'язаних з: - зменшенням частоти і тривалості невиходу на роботу;
5) загальна інформованість про своє здоров'я;	- підвищенням продуктивності робочої сили і інтенсивності праці
6) розвиток навичок визначення захворювань на ранній стадії;	3) скорочення плинності кадрів;
7) почуття приналежності до компанії (працівник відчуває, що про нього піклуються);	4) додаткова мотивація співробітників.
8) поліпшення умов праці.	

5. Метод «Робота на підлозі» (Saleonthefloor). За кордоном цей термін застосовується в сфері торгівлі. Так, у багатьох американських і європейських торгових мережах кожен співробітник офісу і кожен вищий керівник зобов'язані відпрацювати в торговому залі певну кількість часу і продемонструвати успіхи з продажу або іншій справі, яким будуть займатися в магазині. Сутність методу - показати єдність колективу.

6. Гейміфікація - це процес залучення аудиторії, при якому береться краще від програм лояльності, ігрових механік і поведінкової економік для вирішення критичних проблем і збільшення залученості. За допомогою такого процесу створюється необхідний сенс, підхід дозволяє в рази збільшити ефективність вирішення бізнес-завдань і підсилює мотивацію співробітників і клієнтів. Подібний проект включає різноманітні елементи ігор, які можуть бути представлені в якості значків (досягнень), рівнів, таблиць лідерів і нагород.

7. Стимулювання покоління Y. Це скоріше не метод, а політика для роботи і стимулювання покоління Y. Покоління Y – нове покоління працівників, народжених в період 1984-2003рр. Система стимулювання для покоління Y повинна: чітко визначати правила гри (роботи), включати взаємодію через постійну комунікацію, робота повинна бути «зі змістом», негайне винагороду за досягнення, орієнтована на постійний розвиток [3].

Будь-яка спільна діяльність людей повинна бути, як мінімум, належним чином узгоджена, тобто здійснюватись у певній послідовності, взаємодії між різними її учасниками, у злагодженому виконанні ними покладених на них функцій, тому що результативність такої діяльності, її успіх залежать від того, наскільки вдало вона організована, наскільки чітко і неухильно виконують свої обов'язки всі учасники такої діяльності. Щодо процесу праці як спільної діяльності людей, то її результат залежить від того, наскільки відповідально

виконує свої обов'язки власник або уповноважений ним орган стосовно організації прониеси праці, створення нормальних умов праці для працівника і наскільки рівень фактичної поведінки працівників відповідає вимогам правових норм щодо такої. Дотримання учасниками трудового процесу встановлених правил поведінки в процесі праці, точне виконання ними своїх трудових обов'язків забезпечує дисципліну праці. Отже, дисципліна праці – це заснований на загально визнаних принципах моралі та санкціонований правовими нормами порядок взаємодії між сторонами трудових відносин у процесі праці.

У трудових відносинах важливими є передусім правові й економічні переконання, за допомогою яких і впливає на працівника власник підприємства. Зміст правових переконань складають наступні елементи: правові цінності (свобода, порядок, законність, правда, справедливість), правові установки (важлива умова життя, законне використання всіх своїх прав і необхідність виконувати всі свої обов'язки якісно і добросовісно) правові знання (знання законів, закономірностей розвитку правових відносин, правових теорій, які є складовими світогляду), правові почуття (особисте ставлення до права, справедливості, повага до закону, тобто визнання їх цінностей для себе особисто і для суспільства, повага прав честі і гідності інших громадян), правові потреби (потреба щодо порядку, організованості, справедливості, поваги) [4].

Застосовуючи сучасні механізми і правила стимулювання, роботодавець не тільки зможе утримати своїх підлеглих в компанії, але і створити для них такі умови роботи, в яких вони будуть, активно працюючи, намагатися робити свою роботу ще більш ефективно і продуктивно, виконувати, більше, ніж їм доручено.

Список використаних джерел:

1. Чекмарьов О.П. Мотивація і стимулювання праці: навчально-методичний посібник // О.П. Чекмарьов, - СПб., 2013. - 343 с.
2. Михайлов Я.В. Мотивація трудової поведінки персоналу: суть справи, принципові підходи, конкретні рекомендації, аналіз помилок // Я.В. Михайлов, - М. : Економіка, 2014. - 224 с.
3. Турман В.В. Як виховати відданих, лояльних співробітників в організації, не збільшуючи зарплату // В.В. Турман / Управління розвитком персоналу. - 2015. - № 41. - С. 56-61.
4. Поняття трудової дисципліни і методи її забезпечення [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.pravo.vuzlib.net/book_z236_page_5.html.

ОСОБЛИВОСТІ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ткаченко О.А. – студент 3 курс 2 група ЕФ
Науковий керівник – Смолієнко Н. Д. к.с.-г.н., доцент

Найважливішим завданням сільського господарства є забезпечення населення країни продовольством, а переробної промисловості необхідною сільськогосподарською сировиною. Вирішення цього завдання пов'язане з подальшою інтенсифікацією галузі, прискоренням науково-технічного прогресу, вдосконаленням економічних відносин, розвитком різноманітних форм власності та видів господарювання.

Під спеціалізацією підприємства, як правило, розуміють зосередження його діяльності на виробництві певного виду або видів конкурентоспроможної товарної продукції, для виробництва яких є найкращі умови, тобто здійснюється переважний розвиток однієї або кількох галузей. Спеціалізація сільськогосподарських підприємств сприяє скороченню кількості товарних галузей, збільшенню обсягу їх виробництва та підвищенню прибутку (чистого доходу). У той же час слід мати на увазі, що даний напрямок не носить абсолютний характер, тому що в цій галузі виробництва представляють собою складну взаємопов'язану систему, недооцінка або недостатній розвиток будь-яких галузей чи виробництв може істотно знизити ефективність роботи.

Актуальність цієї теми: За роки економічних реформ у сільському господарстві сформована багатоукладна економіка, здійснена реорганізація багатьох підприємств, відбулися значні зміни в земельних відносинах. Разом з тим політичні та організаційно-економічні перетворення не дали позитивних результатів. У сільському господарстві відбувся спад виробництва, населення стало гірше харчуватися, збільшилась продовольча залежність України від інших держав. Критичним виявився фінансово-економічний стан сільськогосподарських виробників.

Причини кризових явищ поряд з іншими факторами в значній мірі обумовлені руйнуванням спеціалізованого виробництва в сільському господарстві. При спеціалізації сільськогосподарського виробництва відповідно до економічних та природних умов створюються найбільш сприятливі передумови для зростання продуктивності праці, освоєння найбільш ефективних технологій, вирішення соціальних проблем села.

Уже багато років у світовому сільському господарстві простежується тенденція до поглиблення спеціалізації сільськогосподарського виробництва на всіх рівнях його організації. Все менша кількість підприємств і регіонів працює на принципі самозабезпечення, який раніше був домінуючим. На розміщення і спеціалізацію сільськогосподарського виробництва впливають природно-кліматичні, економічні, біологічні і соціальні фактори. Одним з найважливіших є природно-кліматичний фактор. Типи ґрунтів, температурний режим, кількість опадів найістотніше впливають на розміщення сільськогосподарських культур і спеціалізацію виробництва. Результатом

такого впливу є формування на території окремих держав, у тому числі й в Україні, природних зон, які мають чітку спеціалізацію на виробництві певних видів продукції. Територіальна спеціалізація значною мірою зумовлює і спеціалізацію окремих підприємств на видах діяльності, які є визначальними для даної зони. Особливість впливу цього фактора полягає в тому, що лише невелика кількість специфічних видів продукції може вироблятися на обмежених територіях (наприклад, рис, цитрусові, чай тощо), більшість видів сільськогосподарської продукції мають досить великий ареал виробництва, тому при виборі виробничого напрямку і поєднанні галузей слід враховувати вплив інших факторів. Серед них в умовах ринку чільне місце займає фактор (принцип) економічних переваг. Підприємства, регіони і навіть країни зосереджують зусилля на виробництві тих видів продукції, які забезпечують максимальну економічну вигоду або мінімальні економічні втрати порівняно з іншими видами діяльності. При цьому мається на увазі, що підприємство (регіон, країна), виробляючи найбільш економічно ефективні види продукції, реалізує їх, одержує дохід, за рахунок якого придбає необхідні товари сільськогосподарського походження, які виробляти в себе економічно менш вигідно порівняно з витратами, що несе підприємство на їх купівлю.

До поглиблення спеціалізації підприємств (регіонів) спонукає конкуренція між сільськогосподарськими товаровиробниками, що значно посилюється в умовах насиченого продовольством ринку. Зрештою кожне підприємство концентрується на виробництві тих видів продукції, які є конкурентоспроможними і забезпечують його економічне існування як юридичної особи. Як бачимо, цей фактор є одним з економічних важелів, що поглиблює поділ сільськогосподарської праці.

Важливим фактором розміщення і спеціалізації є наявність ринків збуту сільськогосподарської продукції. Підприємствам вигідно збільшувати виробництво тих її видів, на які є сталий попит. І навпаки, часті проблеми зі збутом певних видів продукції призводять до відмови підприємств від їх виробництва, незважаючи навіть на те, що для такого виробництва є сприятливі природно-кліматичні умови. Саме під впливом цього фактора навколо великих міст та індустріальних центрів сформувалися свого часу приміські зони з овоче-і картопле-молочним напрямом спеціалізації.

На розміщення і спеціалізацію впливає відстань і якість доріг до ринку збуту сільськогосподарської продукції. Чим менша відстань до ринків збуту і кращі дороги, тим менші транспортні витрати, тим буде вища, за інших однакових умов, економічна ефективність виробництва продукції. З огляду на сказане підприємствам стає доцільним розвивати ту галузь, продукція якої використовується як сировина для переробних підприємств, розміщених поблизу землекористування даного підприємства.

Забезпеченість трудовими ресурсами, їх кваліфікація нерідко виступає обмежувальним фактором для розвитку певних галузей сільськогосподарського виробництва, насамперед тих, які є трудомісткими за нинішнього рівня механізації виробничих процесів. В умовах України до таких галузей належать

овочівництво і баштанництво, льонарство, хмелярство, садівництво, виробництво цукрових буряків. Підприємства нерідко маючи добрі ґрунтово-кліматичні умови і ринок збуту трудомісткої продукції, а також сприятливу для неї економічну кон'юнктуру, не можуть збільшити її виробництво через нестачу власної робочої сили і неможливість вирішити цю проблему шляхом її додаткового найняття. Саме нестача робочої сили стала однією з причин істотного скорочення виробництва овочів, картоплі і певною мірою молока. В умовах планово-централізованої економіки серйозний вплив на розміщення і спеціалізацію виробництва справляв такий фактор, як централізовані капіталовкладення, що здійснювалися з державного бюджету. Завдяки таким вкладенням на півдні України створена зона рисосіяння, побудовано багато свино- і скотовідгодівельних комплексів і птахофабрик. Проте нині цей фактор втратив своє колишнє значення. На перший план тепер виступає наявність у підприємства власних коштів і можливість взяття ними кредитних ресурсів, необхідних для подальшого розвитку певної галузі, на якій вони спеціалізуються або передбачають спеціалізуватися.

На розміщення і спеціалізацію значний вплив справляють біологічні фактори, насамперед, шкідники і хвороби сільськогосподарських культур. Наприклад, у сприятливих для цукрових буряків ґрунтово-кліматичних умовах Лісостепу підприємства не можуть розширювати їх площі посіву більш ніж на двох полях у сівозміні, оскільки це може призвести до неконтрольованого поширення довгоносіка, бурякової гнилі і зниження врожайності коренів. У південних областях України підприємства повинні обмежувати вирощування соняшнику одним полем у десятипільній сівозміні, оскільки збільшення частки його посіву в структурі посівних площ призводить до виснаження ґрунту і поширення хвороб та шкідників цієї культури. Існує ряд інших обмежень за сівозміною з точки зору добору для окремих культур найкращих попередників.

Список використаних джерел:

1. Аксенов А.П. Економіка підприємства: Підручник / А.П. Аксенов, І.Е. Берзін, Н.Ю. Іванова; Под ред. С.Г. Фалько.- М.: КноРус, 2013. - 350 с.
2. Акуленко Н.Б. Економіка підприємства (організації): підручник / за ред. Н. Б. Акуленко та ін - Москва: Инфра-М, 2011.
3. Баскакова О.В. Економіка підприємства (організації): Підручник / О.В. Баскакова, Л.Ф. Сейко.- М.: Дашков і К, 2013. - 372 с.
4. Бусел І. П. Економіка сільськогосподарського підприємства з основами менеджменту: посібник / І. П. Бусел, П. І. Маліхтаровіч.- Мінськ: література і мистецтво, 2008. 448 с.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

**Ткаченко О.А. – студент 3 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник – Нікітенко К. С. к.е.н. доцент**

Оскільки фінансовий ринок є ринком де відбувається обмін фінансовими ресурсами надання кредиту та мобілізація капіталу то конкуренція на цьому ринку в глобальному та регіональному масштабі полягає в конкуренції щодо залучення світового фінансового капіталу. Оскільки фінансовий ринок є ринком де відбувається обмін фінансовими ресурсами надання кредиту та мобілізація капіталу то конкуренція на цьому ринку в глобальному та регіональному масштабі полягає в конкуренції щодо залучення світового фінансового капіталу.

Перш за все визначимо що собою являє ринок фінансових послуг з точки зору тих основних завдань які він виконує в економіці країни.

Ринок фінансових послуг є ринком на якому відбувається обмін фінансовими ресурсами надання кредиту та мобілізація капіталу. Об'єктивною підставою функціонування фінансового ринку є неспівпадіння потреби в фінансових ресурсах з наявністю джерел задоволення цієї потреби. Ринок фінансових послуг є одним з механізмів забезпечення конкурентоспроможності економіки країни оскільки розподіл фінансових ресурсів на цьому ринку відбувається на конкурентній основі що дозволяє спрямувати інвестиційні потоки у найбільш привабливі сегменти економіки і тим самим сприяти економічному зростанню.

Саме тому формування фінансового ринку здатного до ефективної мобілізації внутрішніх фінансових ресурсів та спроможного утримувати конкурентні позиції на глобальному ринку капіталів є надзвичайно важливим для будь-якої держави.

Розглянемо хто є на сьогодні учасниками ринку фінансових послуг в Україні та наскільки ефективно вони виконують поставлене перед ними завдання.

До ринків фінансових послуг належать професійні послуги на ринках банківських послуг страхових послуг інвестиційних послуг операцій з цінними паперами та інших видах ринків що забезпечують обіг фінансових активів. Треба зазначити що функціонування цих ринків є взаємопов'язаним недостатній рівень розвитку одного з них позначається на розвитку усіх інших. Особливо це стосується фондового ринку.

Сьогодні, фондовий ринок України недостатньою мірою забезпечує виконання свого основного завдання, яке полягає в широкому залученні фінансових ресурсів для інвестування в інноваційні та довгострокові економічні проекти.

Існує значна кількість несприятливих факторів на шляху розвитку нашої держави, але це не зупиняє ріст фондового ринку України, про що говорять показники обсягу випуску і обороту цінних паперів. Експерти оцінюють

фондовий ринок як перспективний, хоча він, порівняно із фондовими ринками розвинутих країн світу, знаходиться на початковому етапі розвитку та оцінюється як недостатньо активний. Проте останніми роками спостерігається тенденція доволі швидкого розвитку фондового ринку. Ріст на західних майданчиках починає «розігрівати» також і ринки, що розвиваються, такі як Україна.

Протягом січня-лютого 2014 року Національною Комісією з цінних паперів та фондового ринку було зареєстровано 27 випусків акцій на суму 13,13 млрд. грн. Порівняно з аналогічним періодом 2015 року обсяг зареєстрованих випусків акцій збільшився на 18,87 млрд.грн. Зареєстровано 29 облігацій підприємств на суму 3,30 млрд. грн. Порівняно з аналогічним періодом 2014 року обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств зменшився на 2,54 млрд. грн. За результатами торгів на організаторах торгівлі обсяг виконаних біржових контрактів з цінними паперами протягом січня – лютого 2015 року становив 48,79 млрд.грн.

Найбільший обсяг торгів за фінансовими інструментами на організаторах торгівлі протягом періоду зафіксовано з:

– державними облігаціями України – 36,77 млрд. грн (75,36% від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі у лютому 2015 року);

– облігації підприємств – 6,07 млрд. грн. (12,44% від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі у лютому 2015 року).

На шляху повноцінного функціонування фондового ринку існують певні проблеми, які потребують вирішення. Сьогодні для фондового ринку України такими проблемами є:

- 1) невеликий обсяг і невисока ліквідність;
- 2) рівень капіталізації є доволі низьким;
- 3) високий ступінь ризиків;
- 4) недостатня кількість кваліфікованого персоналу;
- 5) відсутність відкритого доступу до інформації;
- 6) порушення прав інвесторів;
- 7) недосконалість нормативно-правової бази функціонування фондового ринку.

На сьогодні особливого розмаху набув процес інтеграції та глобалізації фінансових ринків. В економічній сфері вона являє собою взаємозалежність різних секторів світової економіки. В перспективі глобалізація веде до подолання наднаціональних кордонів і формування єдиної всесвітньої ринкової економіки.

Фінансова глобалізація створює для України не тільки позитивні ефекти та нові потенційні можливості, а й негативні ефекти та проблеми. Вони в основному пов'язані із зростанням загрози фінансових криз та нестабільності, можливої втечі капіталу, обмеженими можливостями національних агентів щодо конкурування на глобальних ринках капіталів та на внутрішньому ринку, нерівноважністю національних ринків капіталу та нерівними умовами роботи

на них. Це підтверджується ситуацією навколо Кіпру. Кіпр відіграє особливу роль в економічному житті нашої країни: з 54 мільярдів доларів прямих іноземних інвестицій, накопичених Україною, більше 17 мільярдів, або майже третина надійшли саме з Кіпру.

Звичайно, більша частина цих інвестицій – якщо не всі вони взагалі – зробили ніякі не іноземці, а власне український бізнес, який дуже активно використовує Кіпр в якості офшору. Для України в ситуації фінансової кризи на острові може бути негативний вплив в тому, що може призупинитися приплив прямих інвестицій, які до нас заходили через Кіпр (поки власники депозитів будуть вирішувати свої проблеми).

Таким чином, одне з основних завдань держави за умов фінансової глобалізації – ефективне використання переваг від інтеграції до глобального фінансового ринку та одночасне обмеження наслідків такої інтеграції.

Список використаних джерел:

- 1.<http://investblog.net.ua/ekonomika-2/finansovyj-rynok-ta-ekonomika-ukrajiny>.
- 2.http://viem.edu.ua/konf_V4_1/art.php?id=0121.
- 3.<http://data.worldbank.org/indicator/CM.MKT.LCAP.GD.ZS/countries/1W?display=default>.
- 4.<http://www.nssmc.gov.ua/fund/analytics>.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА М'ЯСА ПЕРЕПЕЛІВ

**Тригубко А. – студентка 4 курсу 2 групи БТФ
Науковий керівник – Аверчева Н.О. к.е.н., доцент**

Птахівництво в більшості країн світу займає провідні позиції серед інших галузей сільського господарства. У зв'язку з необхідністю забезпечувати населення країни білками тваринного походження, а також продуктами харчування дієтичного та функціонального призначення перепелівництво стає перспективним напрямком галузі птахівництва.

Завдяки японським ученим, які з'ясували, що в м'ясі і яйцях перепелів міститься величезна кількість вітамінів і мікроелементів, а холестерину немає зовсім, перепелина продукція завоювала величезну популярність у всьому світі. Перепели давно «завоювали» популярність за кордоном, де їх яйця використовують не тільки в кулінарних і медичних цілях, але і як сировину в парфумерному виробництві.

Розведення перепелів є досить легким бізнесом для всіх, хто готовий займатися виробництвом сільськогосподарської продукції в обмежених умовах. Особливо це актуально для ринку продукції тваринництва, який зараз здебільшого неприбутковий. Для того, щоб створити перепелину ферму не знадобляться великі земельні площі і місткі будівлі [1-5].

Виробництво перепелиних яєць дешевше курячих, а розведення перепелів є найбільш рентабельною галуззю птахівництва в Україні – за досвідом фермерів рівень рентабельності перевищує 30%, що є ключовою перевагою даного бізнесу. Здебільшого, це пов'язано з тим, що на один і той самий приріст живої маси витрачається майже однакова кількість кормів і ресурсів, тоді як їх ціна різниться в 3-4 рази (табл. 1).

Таблиця 1

Оптові ціни на м'ясо та яйця птиці, березень 2017 р.*

Вид птиці	Ціна на м'ясо, грн/кг	Ціна на яйця, грн / шт	Вага 1 яйця, г
Кури бройлери	25,44-42,00	0,80-1,40	35-75
Перепели	110,00-160,00	0,72-1,00	12-16

*Розраховано за даними [6, 7].

На прикладі м'яса двох видів – курей-бройлерів та м'ясних перепелів, очевидно, що виробництво останнього є більш прибутковим. Крім того, при майже однаковій ціні, яйця перепелів у 4 (3,9) рази менші за розмірами і, відповідно, витратами кормів. Конверсія кормів на 1 кг яєчної маси в цих двох видів птахів яєчного напрямлення майже однакова.

Безумовною перевагою є і швидкість отримання перших результатів. На сучасному ринку перепели – найбільш скороспіла домашня птиця. Період

інкубації перепелиних яєць становить 17-17,5 діб, а вже через 35-45 днів перепілки починають нестися. Тоді як кури починають нестися в середньому на 130-150 день життя і витрат повноцінних комбікормів.

Невисокий інвестиційний поріг і швидка окупність коштів - не єдині переваги для входження в цей бізнес. На сьогоднішній день перепелині яйця, а також м'ясо отримали відмінну рекламу (не завжди правдиву), що сприяє збільшенню обсягів продажу. Особливо серед гурманів.

Хоча не всі відомі факти про продукцію перепелівництва є правдивими і деякі з них є суто маркетинговим прийомом, сучасні вчені дослідили цю продукцію і виявили, що за біологічною та поживною цінністю вона перевершує м'ясо курятини. Невеликий вміст жиру в м'ясі, підвищена кількість біологічно-корисних речовин, а також неперевершені смакові (органолептичні) якості безперечно відносять його до групи дієтичних.

Але є і свої мінуси:

- ціни на продукцію перепелівництва вищі за купівельну спроможність більшості населення (це реалії життя), тобто, на звичайному ринку по поточній ціні продукція розкупається неохоче;
- пропозиція не завжди відповідає попиту: ринок «перепелиного м'яса» на даний час є досить насиченим;
- звідси – постійний «головний біль» для виробника в пошуку переробника, реалізатора та інших точок збуту, які в більшості зайняті перевіренними постачальниками (конкуренція);
- це бізнес для фахівців своєї справи - розведення та утримання цих невеликих пташок потребує знання та великої кількості нюансів, тому для початківця в цій сфері, існує великий ризик наразитися на падіж всього поголів'я через банальне недотримання світлового режиму;
- ці птахи потребують якісних кормів, а також додаткових витрат на сталий мікроклімат.

Перепелиних ферм в Україні чимало, і переважно це сімейний бізнес, адже це один із найбільш продуктивних і вигідних напрямків в птахівництві. Український ринок перепелиної продукції почав формуватися приблизно 15 років тому. Саме тоді стали з'являтися перші фермерські господарства, які вирощували до 10 тис. перепелів. З часом деякі господарства розширили виробництво.

Сьогодні великими вважаються ферми, що мають більше 50 тис. голів птиці. Таких в Україні, на думку експертів, не більше десятка: ТОВ «Агросоюз Фенікс», фермерське господарство (ФГ) «Повита-Агро» (обидва – Київська обл.), СТОВ «Продовольчий альянс» (Черкаська обл.), ФГ «Миколай» (Житомирська обл.).

Також в Україні працюють близько 50 середніх перепелиних господарств, поголів'я яких перевищує 10 тис. голів птиці. Точних статистичних даних про дрібних виробників (поголів'я до 10 тис. перепелів) немає навіть в асоціації птахівничих підприємств «Птахопром України». На думку учасників ринку, їх не менше 500, і працюють вони у всіх регіонах України.

За деякими даними, в Японії щорічно вирощують понад вісім мільйонів перепелів, в Китаї – більше двадцяти п'яти мільйонів, в Росії - не більше трьохсот тисяч, а в Україні – менше 150 тисяч цих пернатих. Отже, перспективи розвитку галузі обумовлені її організаційно-економічними перевагами і зростанням попиту на продукцію.

Список використаних джерел:

1. Бізнес на перепелах // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ibud.ua/ua/novost/biznes-na-perepelakh-okupit-vse-pervonachalne-raskhody-realno-za-polgoda-raboty-14260>.
2. Перепелиний бізнес: інвестиції, рентабельність і бізнес-план // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://prohroshi.blogspot.com/2013/01/blog-post_28.html.
3. Производство перепелиных яиц: Бизнес на перепелиной ферме [Електронний ресурс] – Режим доступу :
4. Бородай В. П. Виробництво продукції перепелівництва / В. П. Бородай, В. В. Мельник, С. М. Базиволяк // Сучасне птахівництво: науково-виробничий журнал. – 2007. – № 5. – С. 37-38.
5. Бородай В. П., Сахацький М. І., Ветрійчук А. І., Мельник В. В. та ін./ Технологія виробництва продукції птахівництва.: Підручник. - Вінниця: Нова Книга, 2006. - 360 с.
6. Перепелиные столовые яйца // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agro-ukraine.com/ru/trade/r-326/p-1/>.
7. Куриные столовые яйца // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agro-ukraine.com/ru/trade/r-9/p-1/>.

ВІРТУАЛЬНА РЕАЛЬНІСТЬ

Троянова А. Р. - студентка 1 курсу 1 групи БТФ
Науковий керівник – Ларченко О.В. к.с.-г.н., доцент

За кілька десятиліть світ змінився кардинально. Якщо раніше людське життя протікало в тривимірній системі координат, що визначає чотиривимірний простір, то зараз простір як мінімум п'ятимірний і в системі координат до часу і протяжності додалася нова координата, яку відміряють біти.

Метою даної статті дати визначення поняттям «кіберпростір» і «віртуальна реальність»; розібратися в їх філософському і соціальному сенсах, а також з'ясувати значення цих феноменів у житті кожної людини і людства в цілому.

Віртуальна реальність - створений технічними засобами світ (об'єкти та суб'єкти), який передається людині через його відчуття: зір, слух, нюх, дотик і інші. В даний час існує декілька основних типів систем, що забезпечують формування та виведення зображення в системах віртуальної реальності: шолом / окуляри віртуальної реальності (HMD - display), MotionParallax3D дисплеї, віртуальний ретинальний монітор. Багатоканальна акустична система дозволяє виробляти локалізацію джерела звуку, що дозволяє користувачеві орієнтуватися у віртуальному світі за допомогою слуху.

Описані вище пристрої впливають на органи чуття людини, але дані можуть передаватися і безпосередньо нервових закінченнях, і навіть безпосередньо в головний мозок за допомогою мозкових інтерфейсів. Передачі даних, прийнятної для передачі віртуальної реальності.

На цьому ж принципі засновані різні фізіотерапевтичні прилади та пристрої, які відтворюють відчуття реального світу в зміненому стані свідомості («Радіосон» і ін.). З розвитком індустрії розваг віртуальна реальність стала нарощувати свої темпи розвитку. Її стали використовувати в кінотеатрах і для створення відеоігор. Пізніше за допомогою VR багато архітекторів почали створювати фасади будівель, ще до того як закладали сам фундамент.

Виробники автомобілів теж використовують віртуальну реальність для створення прототипів нових автомобілів. Також програми з віртуальною реальністю використовували для навчання солдатів, льотчиків, космонавтів і медиків. Віртуальна реальність сприяла розвитку медицини, адже в таких умовах можна було спокійно навчати нових медиків, не побоюючись за здоров'я пацієнта. Пілотажні тренажери є різновидом систем віртуальної реальності.

Список використаних джерел:

1. Говорухина М.Ю. Виртуализация современного мира: раздвоение реальности. - Екатеринбург, 2004. - 15 с.
2. Иванов А.Ф. Об онтологическом статусе виртуальной реальности.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ В УКРАЇНІ

**Федченко Д. – студент 6 курсу ЕФ
Науковий керівник –Губа М.І. к.е.н., доцент**

В умовах нарощування антропогенних навантажень на природне середовище, розвитку суспільного виробництва і зростання матеріальних і соціально-економічних проблем в Україні виникає необхідність розробки і додержання особливих правил користування водними ресурсами, раціонального їх використання, відновлення та екологічно спрямованого захисту, які повинні бути реалізовані через дієві механізми державного управління з урахуванням особливостей водного потенціалу України та досягнень європейських країн.

Необхідність державного управління водними ресурсами як такого в Україні (державного втручання як такого), обумовлена, з одного боку, самою природою води як життєво необхідного, уразливого, незамінного ресурсу для природи, кожної людини і суспільства в цілому, а з іншого – зростаючими потребами у воді, наростаючими водно-екологічними проблемами, зовнішніми загрозами для транскордонних водотоків, ускладненнями водних проблем і необхідністю їх ефективного вирішення. Так, на думку академіка М. Хвесика [1], при використанні будь-якого виду природних ресурсів уже здійснюється державне управління. Воно являє собою комплекс заходів, спрямованих на покращання природокористування та зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище шляхом переважного використання економічних та адміністративно-правових важелів та існує як у рамках чинного національного законодавства, так і в рамках міжнародної кооперації, що координує зусилля у виховній, просвітницькій, інформаційній, пропагандистській та іншій екологічній діяльності.

За відсутності дієвого механізму державного управління водогосподарсько-меліоративним комплексом сфера водного господарства, в основі якої лежить ефективне управління водними ресурсами, може справити рецесивний вплив на соціально-економічний розвиток і екологічний стан окремих територій, призупинити розвиток окремих галузей економіки та держави в цілому.

Таким чином, державне управління водними ресурсами повинно бути спрямовано не тільки на подолання наявних водно-екологічних загроз в країні, а й на створення сприятливих умов для сталого, екологічно безпечного водокористування, відтворення та охорону всіх водних ресурсів на території країни з врахуванням їх транскордонного значення. При цьому за основоположний методологічний принцип управління потрібно взяти комплексний принцип інтегрованого управління водними ресурсами за басейнами річок.

Державне управління передбачає діяльність усіх гілок державної влади з використанням усіх форм, методів та інструментів, що є в розпорядженні держави та вимагає необхідності координації екологічної та економічної поведінки всіх суб'єктів водних взаємовідносин. Державне управління водними ресурсами спрямовується не лише на досягнення позитивного ефекту від використання водних ресурсів, воно має враховувати результати оцінки впливу відповідних чинників зовнішнього середовища на водні ресурси. Зрозуміло, що спеціально створений механізм державного управління має бути дієвим і ефективним, спрямованим на досягнення певної стратегічної мети та завдань у сфері державного управління водними ресурсами.

Стратегічна мета державного управління водними ресурсами щодо забезпечення сталого і екологічно збалансованого розвитку водо-ресурсного потенціалу країни сформульована в «Загальнодержавній цільовій програмі розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року», та передбачає, що державна водна політика полягає у задоволенні потреби населення і галузей економіки у водних ресурсах, збереженні і відтворенні водних ресурсів, впровадженні системи інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом [2]. В Україні на законодавчому рівні басейновий принцип задекларовано У Водному Кодексі [3], визначений як пріоритетний у постанові Верховної ради України «Про основні напрями державної політики України в галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки» [4]. Басейновий підхід і інтегроване управління водними ресурсами залишається поки ще недостатньо обґрунтованим на законодавчо-нормативному і державному рівнях, не запроваджено як цілісну систему в країні згідно з рекомендаціями Водної Рамкової Директиви Євросоюзу. Зокрема, паралельно діють басейнові й регіонально-адміністративні (територіально-адміністративні) органи управління, які фінансуються з державного і місцевого бюджетів [5].

За основоположний спеціальний методологічний принцип державного управління водними ресурсами потрібно взяти комплексний принцип інтегрованого управління водними ресурсами за басейнами річок (ІУВР) [6; 7; 8]. Підхід ІУВР визнає, що необхідно розробити та посилити додаткові елементи ефективного управління, що включають сприятливе середовище, організаційні рамки та інструменти управління. Для цього необхідні суттєві організаційні зміни в механізмах державного управління. Централізоване управління водними сектором має бути замінене структурою, в рамках якої директивний, централізований підхід до розвитку водних секторів, буде замінений системою, в якій буде застосований підхід участі та сталого розвитку, оснований на забезпеченні попиту. Уряд бере на себе роль помічника та арбітра, до того ж має отримати більший розвиток участь громадськості. Однак, це не означає, що держава в процесах управління водними ресурсами знімає із себе будь-яку відповідальність.

Прерогативою держави, на думку іноземних фахівців з ІУВР, має залишатись прийняття політичних рішень, планування, секторальний розподіл

води, моніторинг, спонукання до дотримання правил та розв'язання конфліктів, створення ефективного державного механізму управління і підтримання його функціонування. Функції прямого постачання водних послуг (господарські функції) мають перейти до неурядових організацій. Цікавою є думка про те, що залучення приватного сектора до надання водних послуг має зростати, але такий процес вимагатиме не зменшення державного регулювання, а навпаки, збільшення регуляторних функцій в управлінні водними ресурсами [9]. Багато країн зрозуміли переваги інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом і запровадили його в себе. Позитивний досвід використання ІУВР є в країнах Європи, Азії, США, Канаді, Росії. Найбільш ефективною, на думку багатьох фахівців, виявилась система управління водними ресурсами в країнах Європи, зокрема в Франції, Іспанії, Нідерландах.

Наведені положення дають можливість перейти до формування системної моделі механізму державного управління водними ресурсами та удосконалення організаційних структур державного управління.

Список використаних джерел:

1. Економіко-правове регулювання природокористування : монографія / М. Хвесик, М. Горбач, Ю. П. Кулаковський. – К.: Кондор, 2004. – 524 с.
2. Загальнодержавна цільова програма розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року [Електронний ресурс]: Закон України від 24.05.2012 р. № 4836-VI. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
3. Про основні напрями державної політики України в галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки [Електронний ресурс]: постанова Верховної Ради України від 05.03.1998 р. № 188/98-ВР. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
4. Водний Кодекс України [Електронний ресурс] // ВВР України. – 1995. – № 213/95. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
5. Водна рамкова директива 2000/60/ЄС: основні терміни та їх визначення. – К. : Державний департамент з питань адаптації законодавства Міністерства юстиції України, 2006. – 244 с.
6. Голян В. А. Інституціональне середовище водокористування: сучасний стан та механізми вдосконалення: [монографія] / В. А. Голян. – Луцьк: Твердиня, 2009. – 592 с.
7. Іванова Т. В. Державне управління сталим екологічним розвитком України та її регіонів у системі раціонального природокористування: теорія, методологія, перспективні напрями : монографія / Т. В. Іванова. – Донецьк : Юго-Восток, 2011. – 400 с.
8. Інституціональне забезпечення екологічно збалансованого водокористування в сучасних умовах : монографія / [М. А. Хвесик, В. А. Голян, О. В. Яроцька, Н. В. Коржунова]. – Донецьк : ТОВ “Юго-Восток, Лтд”, 2008. – 455 с.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ АГРАРНИМ СЕКТОРОМ У ВІТЧИЗНЯНИХ І ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

**Філіппова О.В. – студент 5 курсу 4 групи ЕФ
Науковий керівник –Карташова О.Г. к.е.н., доцент**

Сучасний стан розвитку економіки України засвідчує поступове впровадження інноваційних механізмів управління різними секторами. Не обходить це явище такої проблеми, як ефективне управління аграрним сектором, який складає значну частину валового внутрішнього продукту держави та є найбільш перспективною сферою господарювання на шляху до пошуків ефективних моделей забезпечення сталого економічного розвитку країни.

Саме тому теоретична концептуалізація проблем державного управління аграрним сектором виступає необхідною передумовою наукового осмислення дослідницького доробку вчених, аналізу понятійно-категоріального апарату та характеристики власного бачення проблеми державного управління аграрним сектором.

Дослідження державного управління аграрним сектором бере свій початок ще з кінця ХІХ – початку ХХ століття. У цей час науковці характеризували механізми реалізації аграрних перетворень неефективного сільськогосподарського ладу.

Вивчаючи статус селянського населення в українських землях Російської імперії, науковці характеризували наслідки відміни кріпосного права та перспектив реформування аграрних відносин у сільськогосподарських громадах. Проте, сучасні науковці, досліджуючи цей період розвитку державного управління аграрним сектором, у першу чергу шукали шляхи ефективної оптимізації сільськогосподарського ресурсного потенціалу у дореволюційній аграрній Росії, до складу якої більшою частиною входили українські землі.

Серед подібних вчених необхідно у першу чергу відмітити Д.А. Селіхова, який концептуально розробив проблему оптимізації аграрного сектору часів кінця ХІХ – початку ХХ століття. Досліджуючи реформування агросектору напередодні більшовицьких перетворень, автор прийшов до висновку, що, враховуючи досвід державної політики рубежу ХІХ – ХХ століття, оперативна реалізація аграрного законодавства передбачає створення спеціальних підрозділів у системі державної влади з найширшими повноваженнями та належним фінансуванням землевпорядкувальних робіт [1].

Досліджуючи масштабні реформи державного управління аграрним сектором періоду кінця ХІХ століття, було обґрунтовано, що сучасна модернізація державного управління цим економічним сільськогосподарським сектором повинна здійснюватись посередництвом судової влади.

Період національно-визвольних змагань 1917 – 1920 р.р. засвідчив жваву увагу вчених і тогочасних політиків щодо проблем державного управління аграрним сектором.

Представники республіканського напрямку – В. Винниченко [2], П. Христюк [3] та інші – розкриваючи аспекти розв'язання аграрної проблеми доби українських національних урядів 1917–1920 рр., не вдавалися до аналізу власних помилок у аграрній сфері, їх увага приділена роз'ясненню причин революційності селянських мас зазначеного періоду.

У той же час дослідження державного управління агросектором у історичній ретроспективі має фундаментальне значення щодо формування ефективних механізмів його удосконалення. У цьому контексті період радянських соціальних експериментів є показовим з точки зору державного впливу на сільське господарство та агровиробництво.

Вже у першій половині 1920-х років з питань аграрних відносин в Україні опубліковано понад 150 праць. У більшості праць, авторами яких є вчені та практичні працівники 1920-х – 1930-х років, проведено аналіз результатів здійснення в Україні декрету про землю і землевпорядкувальних робіт, висвітлено причини та суть диференціації селянства, сконцентровано увагу на шляхах переходу від продрозверстки до продовольчого податку та відроджені сільськогосподарської кооперації [4], аналізу колективізаційних механізмів та їх наслідків.

Період Другої світової війни відобразив кардинальні відмінності у державному управлінні аграрним сектором в Україні. Дослідженню цих особливостей присвячені роботи таких учених, котрі висвітлили екстремістські методи державного управління українським аграрним виробництвом окупаційними режимами 1940-х років.

Понятійні основи державного регулювання аграрного сектору в Україні у перспективі євроінтеграції представлені у багатьох працях вчених на основі принципів: аграрного протекціонізму, взаємоузгодженості економічних, екологічних та соціальних цілей, програмно-цільового регулювання, поєднання індикативності та директивності; а також функціями: програмно-цільовою, стимулюючою, регламентуючою, коригуючою, соціальною, економічною, управлінською, контролюючою.

Зовсім інший підхід у баченні основ державного регулювання аграрного сектору пропонує С.І. Чернов. Він вважає, що державне регулювання аграрного сектору представлене системою державного регулювання аграрного сектору економіки, яка, на відміну від принципу саморегулювання ринку, обмежує коливання цін, оберігаючи і виробника, і споживача від цього деструктивного вільного процесу, і передбачає реалізацію політики демонополізації, підтримки попиту та пропозиції [5].

Інші дослідники механізмів державного управління аграрним сектором у своїх дисертаціях по-різному трактують бачення теоретичних основ досліджуваної проблеми. Наприклад, І.Г. Козак обстоює твердження про те, що механізм державного управління в аграрному секторі – штучно створена

складна система, призначена для досягнення поставлених цілей, яка має визначену структуру, сукупність правових норм, методи, засоби, інструменти державного впливу на об'єкт управління [6].

Таким чином, спільним для вчених, котрі досліджують проблеми державного управління аграрним сектором, є те, що вони застосовують термін “регулювання”, здебільшого ототожнюючи його з терміном “управління”.

Отже, підводячи підсумок огляду еволюції наукових розробок проблеми державного управління аграрним сектором до початку сучасного періоду розвитку державності (з 1991 року), необхідно констатувати значну розробленість проблеми. Вчені досліджують механізми взаємодії державної влади із аграрним ринком, сільськогосподарськими виробниками та соціальною сферою сільських територій. У той же час, на сучасному етапі наукових розробок даної проблематики необхідним науковим завданням виступає визначення концептуальної структури системи державного управління у аграрній сфері, у чому ключове місце займає понятійно-категоріальний апарат.

Сучасні розробки вчених про державне управління аграрним сектором позначаються суттєвою увагою до проблем понятійно-категоріального апарату державного управління у аграрній сфері.

Список використаних джерел:

1. Селіхов Д. А. Аграрне законодавство царської Росії в Україні епохи капіталізму (II пол. XIX - поч. XX ст.) : дис. ... канд. юрид. наук / Д. А. Селіхов. - Харків, 2002. - 210 с.
2. Винниченко В. К. Відродження нації. Репринт. видання 1920 р. / В. К. Винниченко. – К. : “Політвидав України”, 1990. – Ч. 1. – 348 с.; Ч. 2. – 330 с.; Ч. 3. – 542 с.; Т. 3. – Відень : Український Соціологічний Інститут, 1922. – 160 с.; Т. 4. – 194 с.
- 3 Христюк П. Замітки і матеріали до історії Української революції. / П. Христюк. – Відень : Український Соціологічний Інститут, 1921. – Т. 1.– 154 с.; Т. 2. – 204 с.
4. Скотнікова Л.С. Аграрні відносини в українському селі у 20 - 30 роках XX століття: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Л.С. Скотнікова ; НАН України. Ін-т історії України. — К., 2000. — 19 с.
5. Чернов С.І. Державне регулювання аграрного сектору економіки в ринкових умовах: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / С.І. Чернов; Гуманітарний університет “Запорізький інститут державного та муніципального управління”, Запоріжжя, 2007.. — 23 с.
6. Козак І.І. Удосконалення організаційного механізму державного управління аграрним сектором (на прикладі Львівської області): Автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / І.І. Козак ; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. — Л., 2006. — 20 с.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

**Фурдела Є.Р – студентка 3 курсу 3 групи ЕФ
Науковий керівник –Смолієнко Н.Д. к.с.н., доцент**

Ефективне використання земельних ресурсів має винятково важливе значення для сталого розвитку аграрного сектора України. Цьому має бути підпорядковане реформування земельних відносин, на основі якого здійснено перехід до різних форм власності на землю, запроваджено платне землекористування тощо. Проте в державі поки що не вирішено проблему забезпечення раціонального та екологічнобезпечного використання земельних ресурсів [1]. Протягом останніх років значно зменшилась кількість внесення мінеральних та органічних добрив, що негативно впливає на якість ґрунтів, а зрештою, на ефективність господарювання сільськогосподарських підприємств.

Проблема ефективного використання земель сільськогосподарського призначення в Україні дедалі більше ускладнюється. Сьогодні це має різні аспекти, головними з яких є економічний, організаційний та екологічний. Рівень використання земель в Україні нині настільки критичний, що подальша деградація потенціалу земельних ресурсів у сільському господарстві може мати катастрофічні наслідки, котрі відповідним чином, безперечно, позначаться на загальному рівні продовольчої безпеки країни, здоров'ї нації тощо[2].

Повне задоволення потреб населення в продуктах харчування, галузей легкої промисловості в сільськогосподарській сировині вимагає збільшення виробництва сільськогосподарської продукції на основі раціонального та ефективного використання землі. Практика господарювання в ринкових умовах підтверджує ту незаперечну істину, що результативність та ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств передусім залежить від ефективного використання землі.

Існує широкий спектр показників і оцінок землі як чинника сільськогосподарського виробництва, що характеризують ті чи інші аспекти використання головного ресурсу галузі (природна, штучна, абсолютна, відносна та економічна родючість ґрунту; якісна оцінка або бонітування; економічна оцінка; показники інтенсивності використання земельних угідь). Найбільш загальний показник ступеня використання виробничого потенціалу – категорія “економічна ефективність”, яка є агрегатним показником, що відображає рівень використання кожного з чинників у нероздільній їх єдності та взаємодії [3]. Отже, встановити вплив окремо взятого чинника на результати реалізації цілей і зусиль суб'єкта підприємницької діяльності в кількісному вимірі практично неможливо.

Вирішення проблеми ефективного використання земельних ресурсів у сільськогосподарських підприємствах вимагає дотримання таких принципів: рівноправність всіх форм власності на землю; платність землекористування; цільове, раціональне та екологічнобезпечне використання земель.

Економічна ефективність використання земельних угідь у сільському господарстві характеризується системою натуральних і вартісних показників.

До натуральних показників належать:

- 1) урожайність сільськогосподарських культур;
- 2) виробництво окремих видів сільськогосподарської продукції з розрахунку на 100 га відповідних земельних угідь (молока, м'яса всіх видів, яловичини, вовни – на 100 га сільськогосподарських угідь; зерна, цукрових буряків та інших продуктів рослинництва, а також свинини – на 100 га ріллі; продукції птахівництва – на 100 га площі посіву зернових культур).

До вартісних показників відносять:

- 1) вартість валової й товарної продукції з розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь;
- 2) валовий і чистий дохід та прибуток з розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь.

Підвищенню ефективності використання землі в сільському господарстві сприяє інтенсифікація рослинництва на основі впровадження прогресивних систем землеробства, передової техніки і технології вирощування сільськогосподарських культур.

На підвищення економічної родючості ґрунту та вирощування сталих урожаїв сільськогосподарських культур спрямована меліорація земель. Вона охоплює зрошення, насадження лісосмуг (агромеліорація), докорінне поліпшення природних кормових угідь, протиерозійні та інші заходи.

Економічна ефективність використання виробничих ресурсів рослинництва значною мірою залежить від рівня родючості ґрунтів.

Підвищення економічної ефективності використання земельних угідь стає особливо важливими в умовах функціонування ринку земель та залучення земель до економічного обігу. При цьому земля стане ціноутворюючим фактором, що буде сприяти підвищенню собівартості виробництва продукції сільського господарства. В умовах формування земельного ринку питання ціноутворення є досить актуальними, зокрема пошук напрямів інтенсивного використання землі, вибору виробничого напрямку, оптимізація поєднання галузей виробництва [4].

Використання землі характеризується створенням приватного сектору господарювання; появою орендної форми використання земельних угідь; різким зниженням рівня технічної оснащеності сільськогосподарського виробництва; високим рівнем енергомісткості продукції. Для нормальної діяльності сільськогосподарських підприємств необхідне впровадження досягнень науково-технічного прогресу, раціонального використання матеріальних і трудових ресурсів, що сприятиме збільшенню обсягів виробництва продукції, зниження її собівартості та поліпшенню якості [2].

З метою підвищення ефективності використання земельних ресурсів в сільськогосподарських підприємствах необхідно збільшити в їх структурі такі складові елементи, як мінеральні і органічні добрива, висококондиційне насіння високоврожайних сортів і гібридів сільськогосподарських культур, що

забезпечить найбільший приріст продукції при зменшенні собівартості її виробництва [3].

Україна багата на чорноземні ґрунти (6,8% світового запасу чорноземів припадає на Україну), які визначаються найвищою родючістю серед усіх інших типів ґрунту. Однак нераціональне використання земельних ресурсів призводить до того, що українські чорноземи втрачають свої властивості, просто вивітрюються та вимиваються водами, і це, відповідно, призводить до погіршення якості земельних ресурсів України.

Головними напрямками ефективності використання сільськогосподарських угідь є підвищення врожайності сільськогосподарських культур, вдосконалення структури посівних площ, збільшення частки більш врожайних культур за рахунок скорочення частки менш врожайних, відсутність порушень у засобах і термінах виробництва сільгоспкультур, поєднання власних і залучених, з інших джерел, коштів на закупівлю техніки, технологічного устаткування й необхідних матеріальних ресурсів з єдиною метою прискореного впровадження високоефективних технологій. У господарствах, де спостерігається низька продуктивність землекористування доцільно скоротити площу малопродуктивної землі за рахунок консервації деградованих та малородючих ґрунтів, переведення малопродуктивної ріллі в сіножаті й пасовища.

Отже, для організації ефективного використання та охорони земельних ресурсів сільськогосподарського призначення, відтворення і підвищення їх родючості потрібно розробити програми удосконалення землекористування, відновлення і збереження корисних властивостей земель різного цільового призначення та функціонування, створити систему спостереження за станом земельних ресурсів, збереження і відтворення земельних ресурсів від деградації і забруднення [4].

Список використаних джерел:

1.Єрмаков О.Ю. Розвиток регіонального ринку оренди сільськогосподарських земель / О.Ю.Єрмаков, А.В. Кравченко // Економіка АПК.-2007.-№6.-С.10-14.

2.Топіха І.Н. Визначення ринкової ціни земель сільськогосподарського призначення в Миколаївській області / І.Н.Топіха, О.Є.Новіков // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірн. наук. пр. Випуск 209. Дніпропетровськ: ДНУ.-2005.-С.581-586

3. Лактіонова Г.П. Проблема раціонального використання земельних ресурсів // Сучасні проблеми гуманізації та гармонізації управління: Матеріали 3-ї Міжнар. наук.-практ. конф. – Харків, 2002. – С.243-245.

4. Лактіонова Г.П. Оцінка ефективності використання землі в умовах ринку// Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу: Матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників, Харків, 11-13 жовтня 2000 р./ Харк. держ. аграр. ун-т. – Харків, 2000.-С.71-72.

НОВІ ПІДХОДИ ДО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Харченко К. – студентка 4 курсу ЕФ
Науковий керівник : Сакун А.Ж. – к.е.н., доцент

В умовах адаптації бухгалтерського обліку в Україні до міжнародних стандартів він має бути орієнтований на забезпечення оперативною інформацією всіх суб'єктів управління а також підготовку інформативної бухгалтерської звітності для інвесторів та кредиторів. Одним із найважливіших факторів, які впливають на результати діяльності кожного підприємства, є наявність основних засобів, без яких неможливо уявити виробництво продукції (товарів, послуг). Від правильності документального оформлення надходження основних засобів залежить весь подальший процес обліку та використання основних засобів на підприємстві.

Багато вчених розглядали поняття необоротних активів як невід'ємної складової фінансового стану успішно діючого підприємства. Необоротні активи – це матеріальні активи різного роду, що виступають невід'ємною частиною процесу виробництва і становлять основу для створення капіталу. Динамічне, комплексне, складне і багатогранне поняття, що потребує зваженого підходу до визначення напрямів його забезпечення [3].

Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо зменшення податкового тиску на платників податків» від 17.07.2015 р. № 655-VIII (далі — Закон № 655) було внесено зміни до Податкового кодексу України від 02.12.2010 року № 2755-VI (далі – ПКУ). Зокрема, відкориговане визначення основних засобів для цілей податкового обліку, що наведено в пп. 14.1.138 ПКУ. З першого вересня 2015 року основні засоби – це матеріальні активи, у т.ч. запаси корисних копалин, наданих у користування ділянок надр (окрім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 6000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 6000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких із дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік) [2].

Таке нововведення – вимога часу в зв'язку зі значними інфляційними процесами в економіці України. Крім того, підвищення вартісного критерію дасть змогу більше активів відносити до малоцінних необоротних матеріальних активів і, відповідно, амортизувати методами «50%-50%» чи «100%» вартості, яка амортизується. Зауважимо, що з 01.09.2015 року основні засоби, у яких станом на 01.09.2015 р. залишкова вартість менша ніж 6000 грн, не потрібно переводити до малоцінних необоротних матеріальних активів. Зміна вартісного критерію не є причиною для перекласифікації активу, який уже

використовується підприємством. Адже оцінка активу відбувається в момент зарахування його на баланс. Тож порівнювати із 6000 грн слід лише первісну вартість щойно придбаного об'єкта основних засобів.

Новий вартісний критерій, прописаний в пп. 14.1.138 ПКУ, потрібно застосовувати до первісної вартості основних засобів. Зауважимо, що з 01.01.2015 року із ПКУ виключили порядок визначення первісної вартості основних засобів (розрахунок податку на прибуток прив'язали до бухгалтерського обліку). Тож слід використовувати приписи П(С)БО 7 «Основні засоби». Згідно із п. 4 П(С)БО 7 первісна вартість об'єкта основних засобів — історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів [1].

Витрати, які формують первісну вартість об'єкта основних засобів, прописано в п. 8 П(С)БО 7.

Зазначимо, що в бухгалтерському обліку відсутній вартісний критерій для класифікації активів як основних засобів. Так, відповідно до приписів п. 4 П(С)БО 7 *основні засоби* — матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких понад один рік (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [1].

Згідно з п. 5.2 П(С)БО 7 підприємства можуть самостійно встановлювати вартісні ознаки предметів, що входять до малоцінних необоротних матеріальних активів. Найчастіше вартісну межу для цілей бухобліку встановлюють, як і в податковому обліку. Якщо ви вирішите провести відповідні коригування – збільшити вартісну межу, то їх слід зробити в наказі про облікову політику. Хоча змінювати в бухобліку вартісну межу взагалі не обов'язково.

Адже вдалий та обґрунтований вибір складових облікової політики підвищить рівень достовірності та корисності обліково-економічної інформації, надасть можливість більш ефективно здійснювати підприємству його фінансово-господарську діяльність. Формування законодавчо раціональної та економічно обґрунтованої облікової політики підприємства може спростити завдання з оподаткування облікових процесів та сприятиме ефективному веденню обліку необоротних активів.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основних засобів»: Затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 зі змінами і доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо зменшення податкового тиску на платників податків» № 655 від 17 липня

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ СТИМУЛЮВАННЯ ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Хлистова К.О. – студентка 3 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник – Крикунова В.М. к.е.н., доцент

В умовах динамічного розвитку ринку товарів і послуг, урізноманітнення потреб споживачів, трансформації їхніх переваг основними індикаторами ефективності фірми є ринкові, а саме, – здатність до продукування прибутку, що безпосередньо залежить від обсягу продажу. Забезпечення цільового темпу зростання реалізації продукції, створення та ефективного просування на ринок затребуваного товару при оптимальному ціноутворенні є безпосереднім завданням маркетингового комплексу підприємства та його збутової підсистеми.

Виділяють два напрями маркетингу: промисловий і споживчий. Промисловий маркетинг (B2B – від англ. Business to business) – це комерційна взаємодія підприємств з приводу продажу товарів і послуг. Споживчий маркетинг (B2C – від англ. Business to customer) – це взаємини з приводу продажу товарів і послуг підприємств з кінцевим споживачем.

Найбільш типовими є такі маркетингові нововведення впровадження значних змін у дизайн і упаковку товарів; реалізація нової маркетингової стратегії, орієнтованої на розширення складу споживачів або ринків збуту;

використання нових прийомів з просування товарів (нові рекламні концепції, імідж бренду, методи індивідуалізації маркетингу тощо);

використання нових каналів продажів (прямі продажі, інтернет-торгівля, ліцензування товарів і послуг);

запровадження нових концепцій презентації товарів у торгівлі (наприклад, демонстраційні салони, веб-сайти та ін.);

використання нових цінових стратегій при продажу товарів і послуг.

Виробник хоче, щоб споживач безперервно купував одяг, автомобілі, комп'ютери, формуючи стійкий дохід і прибуток організації. Як обійти кризу перевиробництва? Спочатку виробник вводить технічні обмеження на термін служби матеріалів у складі виробу, далі – інтегрує в вироби «програмовані несправності», які виявляються за межами гарантійного терміну експлуатації виробу. Таке програмування спрямовано на оновлення продуктового ряду шляхом планового виведення виробу з експлуатації [1].

Далі на допомогу приходить такий чудовий інструмент, як мода. Модний тренд – це психологічна установка на безперервне оновлення автомобілів, гардероба, комп'ютерів і гаджетів, з тим щоб відповідати стандартам свого оточення. Це і є тиск моди як інструменту, що формує платформу маркетингових інновацій.

Дизайн стає ключем до успіху не тільки в споживчому, але і в промисловому маркетингу. Виявляється об'єктивна закономірність: виробни-

переможці конкурсу промислового дизайну мають відповідні високі рейтинги продажів. Справа в тому, що рішення про покупку товарів для підприємства приймає людина, на думку якої впливає естетика товару. Промислові вироби демонструються на виставках і workshop, що вимагає не просто пристойного зовнішнього вигляду, а дизайну як самостійного рішення.

Все частіше товари позиціонуються на ринку як інноваційні тільки завдяки своїй зовнішній естетиці. Якщо уважно відстежити продуктову лінійку автомобільних компаній, то можна помітити, що принципові зміни за останні 10 років торкнулися в основному зовнішнього вигляду кузова і салону. Здійснюється так званий рестайлінг, при якому базова конструкція автомобіля зберігається, але змінюється його зовнішній вигляд – кузов, елементи декоративної обробки, компоновка світлового обладнання. Рестайлінг, таким чином, – це маркетингова інновація, що дає споживачеві підставу пишатися морально новим, модним товаром [3].

Більшість названих методів маркетингу спрямовані на підсвідомість покупців. Це продукт так званого «нейромаркетингу», що являє собою злиття слів «нейробіологія» і «маркетинг». Нейромаркетинг дозволяє визначити ставлення споживача до продукції ще до того, як він сам його усвідомив, і навіть більше – впливати на нього. У цьому полягає головна відмінність нейромаркетингу від традиційного маркетингу [2].

Підсвідоме ставлення споживача до продукції, дизайну, реклами та їх складових елементів виявляють у нейромаркетингу за допомогою: спостереження за серцево-судинною системою людини; вимірювання електричного опору шкіри (для виявлення підвищеного потовиділення); реєстрація скорочення м'язів обличчя; айтрекінгу (реєстрація напрямку погляду, розміру зіниці і тривалості затримки погляду). Найчастіше компанії звертаються за послугами в нейромаркетингові лабораторії, однією з найвідоміших є Consumer neuroscience. В окремих випадках компанія створює свою власну лабораторію. Внутрішня лабораторія є у Coca Cola, де систематично проводяться дослідження на основі методів нейровізуалізації.

Найзначніший вплив маркетингологи здійснюють через зір, і не випадково: адже більшість людей – візуали. Тому робота над дизайном і грамотне колірне рішення логотипу компанії, упаковки, сайту дуже важливо для успішного брендингу. Наприклад, для логотипу ефективно використовувати яскраві кольори (червоний, жовтий, зелений), а доказом цього є успіх таких компаній, як Laus (використовує в логотипі червоний, жовтий, білий колір), McDonalds (червоний, жовтий, білий, зелений), Pringles (червоний, жовтий) і т.ін. Ці кольори миттєво привертають до себе увагу, особливо червоний і жовтий. Найбільш доказовим прикладом ефективності його використання можна привести компанію Coca Cola. Результат нейромаркетингового дослідження показав, що споживачі воліли б купити саме «Coca Cola», хоча на смак їм більше подобався напій «Pepsi». І використання червоного кольору теж зіграло в цьому свою роль.

Інший спосіб візуального впливу – використання компанією дизайну упаковок і логотипів, схожого з дизайном більш відомих компаній. Ця технологія має назву – «Метод вилучення метафор Залтмана». Учений Джеррі Залтман з'ясував, що правильно підібрана картинка активує приховані образи-метафори, які народжуються несвідомо, викликають позитивні емоції, спонукають людину зробити покупку. Коли людина зауважує логотип будь-якого бренду, у неї немає можливості його проаналізувати, однак мозок при цьому встигає обробити побачене. Так, якщо людина знову зіткнеться з цим зображенням, то сприйме його як щось знайоме, буде відчувати більшу довіру до фірми і, врешті-решт, віддасть їй перевагу при покупці.

Ефективним мотиватором до покупок є фонові музика в магазинах: легка, приємна, але ритмічна, вона як би спонукає до покупок. Причому в різних магазинах використовується різна музика: в магазинах одягу – це музика з модних подіумів, в дитячих магазинах – музика для дітей. Продуктові компанії для впізнаваності свого бренду цілеспрямовано створюють музичні і звукові шаблони. Наприклад, компанія Mercedes-Benz витратила купу грошей на створення звуку дверей, що закриваються у своїх машин. Подібний звук використовують виробники пральних машин люкс-класу для привертання уваги.

Вплив на нюх покупців з метою продажу називається аромамаркетинг. У продуктивних магазинах, кафе, ресторанах використовуються аромати, що підвищують апетит (наприклад, аромат свіжої випічки, кави, фруктів). У взуттєвих магазинах застосовується аромат шкіри, в спа-салонах – освіжаючі запахи лісу, моря, квітів. Всі ці аромати надихають на покупки. Бренди, які пахнуть, краще запам'ятовуються і сприймаються. Існують приклади компаній, що практикують використання запахів в рекламі і брендингу. Одна з таких компаній – Samsung Electronics. За допомогою розробленого компанією фірмового аромату Samsung ароматизуються салони цієї компанії, і планується ароматизація буклетів і коробок з електронікою. Власниками фірмових запахів є компанії BMW, Honda, Opel, British Airways та ін. У США керівництво найбільших газет (USA Today, Wall Street Journal) вирішило розміщати на їхніх сторінках ароматну рекламу з метою підвищення тиражованих видань.

Таким чином, вплив на рішення покупців з метою стимулювання збуту охоплює широкий спектр методів, що постійно оновлюються завдяки інтеграції знань різних галузей науки і все частіше «звертаються» до нейробіологічних механізмів прийняття рішень.

Список використаних джерел:

1. Єрохін С. А. Управління інноваційною діяльністю в економіці України монографія / За наук. ред. д.е.н., проф. С. А. Єрохіна. – К. : Національна академія управління, 2008. – 116 с.
2. Самоткан К. Нейромаркетинг, или как завладеть мозгом покупателя /

ЗАСТОСУВАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ ПРИЙОМІВ У ВЕЛИКИХ СУПЕРМАРКЕТАХ

Хлистова К.О.- студентка 3 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник - Степанова І.В. к.е.н., доцент

Магазини - сховища потрібних і непотрібних речей. Часто, заходячи за хлібом, прихоплюють з собою продукти, які не знадобляться по господарству. Ідея маркетингу базується на наданні стовідсоткового впливу на психологію людини. Опинившись в магазині, в очі відразу кидаються яскраві вивіски з великими знижками і новинками продукції. Навіть звичайну кружку можуть розрекламувати так, що захочеться негайно її придбати. Звісно не всі прийоми водночас впливають на нас, але кожен потенційний покупець має підсвідомість, вміло оперуючи якою, можна домогтися збільшення продажів магазину.

Сьогодні крім традиційних рекламних методів впливу на кінцевого споживача існують також методи з використанням інноваційних технологій. З'явилися вони порівняно нещодавно, проте вже набули широкого поширення серед виробників і гаряче схвалення цільової аудиторії.

Маркетингові прийоми, що застосовуються в супермаркетах, є інноваційними технологіями в системі маркетингових комунікацій. Це надзвичайно актуальне питання через перенасичення ринку традиційною рекламою. Про це свідчать праці таких українських вчених, як: Лук'янець Т.І., Чухрай Н.І., Єрохіної С. А., Примака Т. О., Романова А.А. та інші.

Саме тому, метою статті є дослідження та практичне застосування деяких інноваційних технологій у сфері маркетингових комунікацій.

Перший крок по залученню клієнтів, який робить розумний керівник магазину, - це вибудовування і регулярне проведення моніторингу маркетингової території свого району, що включає в себе такі заходи, як:

- оцінка щільності проживання населення в районі та виділення центрів проживання потенційних клієнтів,
- аналіз всіх потоків людей і машин в районі,
- оцінка видимості та доступності свого магазину в потоках і центрах скупчення населення,
- моніторинг конкурентів і їх купівельних потоків,
- аналіз нових пропозицій по ціні і асортименту в районі,
- визначення потреб клієнта від магазину потрібної тематики в районі.

Як правило великі супермаркети знаходяться в спальних районах, бо там живе велика кількість людей.

В супермаркетах все розставлено і сконструйовано так щоб людина обійшла максимальну кількість товарів: чим довше покупець перебувати в торговому залі, тим більше товарів він купить. Ось приклад: провели на підлозі лінію і людина піде по цій лінії, навіть не знаючи, куди вона веде, і навіщо, лінія просто привернула увагу. Лампи освітлення використовують теж як напрямні лінії, за допомогою світла які затемнюють проходи або мають у

своєму розпорядженні, яскраве освітлення вздовж стелажа, змушуючи нас пройти по всьому його периметру. Людина так влаштована, що завжди буде йти на світло. Якщо на полиці лежать два однакових товару і один з них висвітлено більш яскраво, то він купить той продукт, який яскравіше освітлений, рука сама потягнеться до яскраво освітленим апельсинів, підсвідомість вважає їх найкращими. До того ж вітрину потрібно підсвітити тільки певним тоном світла, щоб продукти виглядали більш ефектно. Рибу підсвічують холодним світлом, м'ясо - червонуватим, так воно здається більш яскравим, соковитим, хліб - жовтим світлом. М'ясо і риба часто продається на білому тлі, щоб виглядати свіжішими. Так використовують особливості нашого мозку, адже наше мислення побудовано на асоціаціях і образах.

У будь-якому супермаркеті є так звані «гарячі зони», тут продають товарів найбільше. І щоб цих «гарячих зон» було якомога більше, для цього найбільш затребувані товари: хліб, молоко, м'ясо, мають у своєму розпорядженні по далі один від одного, за правилом «золотого трикутника». Саме тут споживач витрачає більшу частину грошей.

Ще один прийом змусить купити більше, це захарашені проходи між полицями, майже всі попадаються на цей прийом. Ящики з товаром створюють враження, що товар так швидко розкупають, і його просто не встигають виставляти на полиці, а також на полицях навмисно залишають невелику кількість товару, тоді у людини спрацьовує установка, значить, цей продукт добре беруть, тоді він потрібен і мені.

Полки, розташовані на рівні очей називають золотими, виробники платять немалі гроші супермаркету, щоб їх товар розташовувався саме на цих місцях. «Гаряча зона», це так само місце біля каси, тут ми набуваемо не потрібного товару від 10% суми чека.

Фахівці - маркетологи грають на емоціях покупця, дослідження показали, що 70% всіх емоцій засновані на запахах, а лише 30% те, що він чує і бачить. Це пояснює популярність аромамаркетингу, ароматами впливають на поведінку покупця. В супермаркетах розпилюють запахи свіжості, полуниці, ванілі в молочному відділі. Супермаркету дуже вигідно тримати свій хлібопекарський відділ, запах свіжоспеченого здобы, викликає сильне відчуття голоду і людина купує більше ніж йому потрібно. Музика в супермаркетах, теж звучить не випадкова, допомогою музики, викликають приємні спогади, емоції. Ось уже й супермаркет викликає у покупця приємні асоціації, куди захочеться повернутися знову. За допомогою музики регулюють інтенсивність руху покупця по супермаркету, якщо в супермаркеті багато людей, то і музика звучить більш ритмічна, щоб людина швидше робив покупки. А під спокійну музику, людина рухається повільніше і більше купує.

Психологи помітили, що якщо на самому початку відвідування магазину чоловік купив щось важливе і корисне, то в подальшому він зазвичай розслабляється і купує багато додаткових речей. Тому овочі і фрукти можна розміщувати на початку торгових залів, щоб корисну їжу купували в першу чергу.

Ще один прийом - «переплутані» цінники, на вітрині продуктів - багато цінників, наклеєних один на інший, зміщених і переплутаних. Присутні як діючі цінники, так і цінники на що закінчився продукт. Зрозуміти що до чого, майже не реально і доводиться брати перший сподобалася продукт, не знаючи його ціни, його дійсну ціну ви дізнаєтеся тільки на касі, а ось повертати продукт як - то соромно. Зовні схожі товари. Часто акційні продукти, розташовуються поруч з продуктами зовні схожими і це не випадково. Одна упаковка з пластівцями швидкого приготування по акції, коштує 15грн, а поруч - дуже схожа упаковка з пластівцями, але вже за 35грн. Покупець може випадково купити не ті пластівці, які стоять дорожче.

Прийшовши в магазин одягу і глянувши на полиці, ми несвідомо прямуємо ні до акуратним стопках светрів, а до вішалок, які виглядають трохи безладно. Наша підсвідомість говорить нам про те, що саме там знаходиться все найцікавіше і варте. Тим часом, безлад на вішалках влаштовують самі продавці. Також великий вплив на покупців здійснюють знижки. Наприклад, ви побачили джинси за 500 грн, а їх початкова ціна була 1000 грн. Вам здається, що ви зробили вдалу покупку, але вся хитрість у тому, що магазин не збирався продавати ці джинси за 1000 грн. Ця маркетингова хитрість сприяє підтримці доходів магазину на високому рівні.

Товарна політика мережі «АТБ» також використовує такий цікавий прийом, як тимчасовий асортимент. Кожні сім днів в магазинах пропонується близько 30 нових позицій непродовольчого асортименту, на які може існувати сезонний або імпульсивний попит. Зазвичай це такі товари як техніка, одяг, взуття, які продаються на 20-30% дешевше, ніж у звичайних магазинах. Близько 80-90% цих товарів реалізується під час тижневої акції, а залишки передаються в стокові магазини «АТБ», де на них вже знижка 50-70%. Процес постійного оновлення асортименту є важливою складовою маркетингової політики сучасного торговельного підприємства, зокрема «АТБ-маркет».

Сьогодні в умовах зростаючої конкуренції керівництво багатьох супермаркетів поступово приходять до висновку, що ефективна і продумана організація заходів роздрібного маркетингу повинна бути в центрі уваги. В даний час вимоги споживачів стрімко змінюються, і грамотне управління продажами дозволяє значно підвищити прибуток супермаркету. Здатність ефективно задовольняти запити споживачів стає найбільш важливою конкурентною перевагою.

Список використаних джерел:

1. Примак, Т.О. Маркетингові комунікації: навч. посіб. / Т. О. Примак – К.: Ельга, Ніка–Центр, 2003р. – 280 с.
2. Лук'янець, Т.І. Маркетингова політика комунікацій. - К.:КНТЕУ, 2000р, . – 380 с
3. Чухрай, Н.І. Маркетинг інновацій. - Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2011р.– 256 с.

ВПЛИВ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА САМОРОЗВИТОК РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

**Хлистова К.О.-студентка 3 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник –Танклевська Н.С. д.е.н., професор**

Підвищений інтерес до проблем реформування фінансових основ місцевого самоврядування в Україні зумовлений гострою потребою в посиленні громадського впливу на підготовку та прийняття публічних рішень, необхідністю імплементації європейських стандартів місцевого самоврядування, хронічним дефіцитом фінансових ресурсів у місцевих органах влади для виконання делегованих повноважень та нестабільністю їхніх власних доходних джерел, непрозорістю формування показників місцевих бюджетів та розподілом обсягів міжбюджетних трансферів.

Реформа фінансової децентралізації в Україні стає необхідною умовою для успішного здійснення реформування інших сфер. Значна роль децентралізації, в тому числі фінансової, у досягненні стійкого розвитку національної та регіональної економіки простежується у всіх основних програмних документах України.

Історичні передумови переважання централізованого державного управління обумовлюють значне втручання центру у регіональний розвиток. Органи влади більш низьких рівнів позбавлені багатьох прав у сфері управління економічним розвитком у регіоні. Отже, питання нарощення власного фінансового потенціалу регіонів та створення умов для формування фінансової самодостатності є актуальними та своєчасними в досягненні національної та регіональної конкурентоспроможності й національної безпеки України.

Одним із важливих напрямків регіонального розвитку, в тому числі на рівні податково-бюджетних відносин, є проведення заходів щодо децентралізації. Децентралізація передбачає “зменшення державного контролю, сприяння розвитку партнерства між державою і приватним сектором, проведення політики, яка сприяє збільшенню приватного капіталу на ринках країни, а також посилення конкуренції”.

Децентралізація фінансових повноважень є головною умовою забезпечення незалежності органів місцевого самоврядування у сфері фінансів, і, навпаки, зміцнення фінансової незалежності місцевого самоврядування необхідно розглядати як наслідок фінансової децентралізації. Бюджетна децентралізація розглядається як “процес розподілу функцій, повноважень, фінансових ресурсів і відповідальності за їх використання між центральними органами влади та органами місцевого самоврядування”.

Здійснення бюджетної децентралізації в Україні потребує перегляду розмежування повноважень між урядами, реформування системи оподаткування (як на рівні регіонів, так і місцевого самоврядування), збільшення можливостей для фінансово спроможних територій у залученні

коштів . Збільшення доходів місцевих бюджетів на основі стимулювання органів місцевого самоврядування до регіонального саморозвитку шляхом децентралізації фінансових ресурсів є важливим завданням для підвищення конкурентоспроможності регіонів та країни.[1]

Податкова складова стимулювання регіонального саморозвитку полягає в необхідності перерозподілу податкових надходжень між бюджетами різних рівнів залежно від ступеня впливу на них місцевих органів влади. Отже, децентралізація, в тому числі і фіскальна, є необхідною умовою в сучасних трансформаційних процесах для саморозвитку на основі самодостатності . В роботі було визначено, що децентралізація як фактор забезпечення регіонального саморозвитку сприяє вирішенню наступних завдань: зменшення й ліквідація негативного впливу державного втручання в регіональний розвиток; створення сприятливих умов для саморозвитку й самозабезпеченості регіонів України шляхом зменшення державного регулювання з метою підвищення їхньої конкурентоспроможності; забезпечення правового поля збільшення самостійності органів місцевого самоврядування в досягненні саморозвитку регіонів на основі максимізації ефективності використання їхнього потенціалу; посилення взаємодії інституціональних і мотиваційних факторів соціально-економічного розвитку регіонів; створення стимулів для підвищення фінансової самозабезпеченості регіонів шляхом збільшення ролі органів регіональної влади в соціально-економічному розвитку регіонів; зниження корупційних ризиків при перерозподілі бюджетних коштів та ін.

Необхідною умовою бюджетної децентралізації та забезпечення бюджетних автономії і фінансової самостійності місцевих органів влади є укрупнення територіальних громад. Ґрунтуючись на необхідності раціонального перерозподілу функцій управління між органами вищого й нижчого рівнів, доцільним є поступовий перехід на принципи фіскального федералізму. Саме теорія фіскального федералізму є основою фіскальної децентралізації. Фіскальна децентралізація влади сприяє зменшенню негативного впливу державного втручання в розвиток регіонів, сприяє саморозвитку на основі чіткого визначення на місцях проблем і перспектив використання потенціалу наявних ресурсів, формує умови для підвищення фінансової самозабезпеченості регіонів шляхом збільшення ролі органів регіональної влади в соціально-економічному розвитку регіонів. Отже, схвалення змін до Конституції України щодо децентралізації влади дозволить вирішити два важливих завдання: по-перше, це виконання Мінських угод; по-друге, це важливий крок до забезпечення соціально-економічного розвитку держави та її регіонів на основі самодостатності.[2]

Децентралізація, з одного боку, є важливою умовою саморозвитку регіонів, з іншого – може нести в собі загрози як для регіонального розвитку, так і для цілісності держави. Фіскальна децентралізація у 2015 р. збільшила доходи місцевих бюджетів на 42% (29,6 млрд. грн.), що підтверджує її позитивні аспекти, однак існують і певні недоліки та ризики.

Значні результати збільшення місцевих бюджетів нівелюють значний рівень інфляції (43,3%). Спостерігається незначний обсяг місцевих податків у структурі податкових надходжень та їх недостатній перелік для забезпечення фінансової самодостатності регіонів з урахуванням їх особливостей. Структура доходів місцевих бюджетів зазнала суттєвих змін через часткове зарахування надходжень податку на доходи фізичних осіб до державного бюджету у розмірі 25% податку на відповідній території України та у розмірі 60% – на території міста Києва. У зв'язку з цим суттєво скоротилася частка цього податку – з 61,5% до 44,5%, а також і частка власне податкових надходжень – до 80,8%. [3]

Місцеві податки і збори не завжди мають як економічний, так і соціальний ефект для розвитку регіонів. Більшого ефекту набуло б рішення про закріплення за місцевими податками податку на прибуток підприємств. Так, застосування стимулюючих інструментів дійсно призведе до збільшення обсягу продажів і, відповідно, збільшення суми сплачуваних податків, тобто до економічного ефекту для суб'єктів податково-бюджетних відносин. Проблему фінансового забезпечення місцевих бюджетів необхідно вирішувати за допомогою активізації економічної й господарської діяльності місцевих органів влади з метою збільшення частки власних і закріплених джерел доходів у місцевих бюджетах і зменшення частки трансфертів, а також збільшення в цілому кількості регіонів, які не вимагають істотних трансфертів з державного бюджету. Необхідною умовою забезпечення фінансової самостійності регіонів є перенесення акцентів у формуванні дохідної частини бюджету із закріплених податків на місцеві.

Таким чином, ефективність управління регіональним розвитком має зростати з передачею повноважень місцевим органам влади та відповідним делегуванням відповідальності, що стимулює органи місцевого самоврядування до підвищення ефективності виконання своїх повноважень. Для сприяння саморозвитку регіонів необхідно сформулювати сприятливі умови для забезпечення їх фінансової самодостатності в умовах обмеженості бюджетних коштів, а саме: завершити Конституційну реформу, що забезпечить підвищення ефективності проведення реформи децентралізації на основі узгодженості законодавчих актів; розробити концепцію формування потенціалу саморозвитку регіонів України на принципах фіскального федералізму; розробити концепцію регулювання податково-бюджетних відносин; законодавчо закріпити принципи регулювання податково-бюджетних відносин; удосконалити механізм перерозподілу повноважень та відповідальності на нижчі рівні ієрархії.

Список використаних джерел:

1. Стратегія сталого розвитку “Україна – 2020” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#n10>
2. План дій КМУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/>

СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ АПК

Хільчук І.І. – студентка 4 курсу ЕФ
Науковий керівник: Федорчук О.М. - к.е.н., доцент

Агропромисловий комплекс України є провідною міжгалузеву територіально-виробничу одиницею, від рівня і збалансованості розвитку складових сфер якої залежить забезпеченість потреб населення в продовольчій продукції, його добробут. Одним із основних факторів від якого залежить стабільна та ритмічна робота окремих підрозділів і всього господарства комплексу є виробнича інфраструктура.

Виробнича інфраструктура – це комплекс інженерно-технічних споруд і об'єктів, які забезпечують необхідні матеріально-технічні умови для розміщення та успішного функціонування підприємств промислового і сільськогосподарського виробництва. До цього визначення слід додати, що функціональне призначення виробничої інфраструктури щодо вимог АПК полягає у створенні нормальних матеріально-технічних умов для успішного розвитку основного виробництва в усіх сферах АПК.

Основне завдання виробничої інфраструктури – забезпечення повного і ритмічного розвитку основних сфер комплексу при створенні умов для ефективного використання його ресурсного потенціалу. Обслуговуючи основне виробництво, інфраструктура повинна забезпечувати як одержання необхідних обсягів сільськогосподарської сировини, так і ефективну її переробку та використання.

Визначаючи місце соціальної і виробничої інфраструктури в системі господарського механізму АПК і його зв'язку і відношення з іншими елементами системи господарювання необхідно розглянути підходи, що склалися, до структурної будови агропромислового комплексу як відтворювально-господарської системи.

Відповідно до цього форми впливу елементів соціальної і виробничої інфраструктури на відтворювальний процес в АПК полягатимуть в наступному: фондоутворююча в задоволенні потреби всіх підприємств і організацій АПК у відтворюванні основних фондів; організаційна в дії на рівень трансакційних витрат підприємств і організацій АПК; інтеграційна в розвитку економічних міжрегіональних зв'язків; технологічна в модернізації виробництва будівельної продукції і застосуванні інноваційних технологій; інвестиційна в прямих і непрямих інвестиціях в розвиток соціальної і виробничої інфраструктури (макроуровень) і формуванні інвестиційної привабливості АПК (регіональний рівень).

Від ступеня розвитку елементів соціальної і виробничої інфраструктури залежить і рівень агломераційних ефектів, що складаються в результаті внутрігалузевих взаємодій в АПК, економічної взаємозв'язаної і обумовленості, єдності і компактності територіального сільськогосподарського виробництва,

відповідності його спеціалізації задачам соціально-економічного розвитку аграрного сектора. Отже, сутність сучасного сільського будівництва виражається в тому, що, самотійно не проводячи кінцевої сільськогосподарської продукції, сільське будівництво визначає ефективне функціонування всього сільськогосподарського виробництва в цілому. Відповідаючи за матеріальне виробництво, введення в дію нових, а також реконструкцію, розширення, ремонт і технічне переозброєння діючих об'єктів соціальної і виробничої інфраструктури АПК, воно сприяє забезпеченню відтворювальних процесів в аграрній сфері.

Сучасні умови господарювання диктують наступні задачі, які належить вирішувати сільським будівельним організаціям: розробку системи заходів і механізмів залучення інвесторів для розвитку об'єктів соціальної і виробничої інфраструктури АПК; проведення комплексних маркетингових досліджень ринку будівельної продукції на селі; підвищення конкурентоспроможності сільських будівельних організацій через рішення питань зниження вартості, підвищення якості і скорочення термінів будівництва; відтворення функцій планування з надання їм індикативного характеру та ін.

Поступальний розвиток аграрної економіки, її соціальної і виробничої інфраструктури вимагає чіткого уявлення про наявні можливості, сільських будівельних організацій, уміння правильного розподілу їх ресурсного потенціалу, вибору перспективних напрямів розвитку соціальної й виробничої сфери села. Розгляд теоретичних основ розвитку соціальної і виробничої інфраструктури АПК в сучасних умовах, показав, що: в умовах ринку низку технологічних функцій, які раніше виконувалися безпосередньо в аграрній сфері, відділилися від неї і закріпилися за відповідними промисловими, торговими і сервісними галузями, які прийнято називати інфраструктурою. В ієрархії організаційної системи інфраструктури аграрної сфери провідне місце займають соціальна і виробнича інфраструктура, що мають найбільший вплив на виробництво сільськогосподарської продукції; розвиток виробничої і соціальної інфраструктури повинний бути направлений не стільки на збільшення окремих кількісних показників сільськогосподарського виробництва, скільки на здатність аграрного сектора до розширеного відтворення, досягнення більш повного задоволення соціальних потреб і якості життя сільського населення, збереження і примноження об'єктів інфраструктури. У цьому зв'язку особливого значення набуває відродження сільського будівництва як необхідної умови ефективного розвитку соціальної і виробничої інфраструктури АПК;

Список використаних джерел:

1. Виробнича інфраструктура / [Електронна енциклопедія]. - Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>.
2. Чернюк Л. Г. Виробнича інфраструктура АПК України: стан та перспективи розвитку / Чернюк Л. Г., Ананьєва Л. С. – К.: РВПС НАН України, 2000. – 101 с.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

**Хлібодар А.В. – студентка 5 курсу 4 групи ЕФ
Науковий керівник –Губа М.І. к.е.н., доцент**

Державне управління в сучасній Україні є складним і відносно новим явищем, на дослідження виникнення та перспектив розвитку якого спрямовує зусилля вітчизняна та зарубіжна наукова думка. Особливе місце в науковому пошуку значної кількості сучасних дослідників посідає аналіз теоретико-методологічних засад становлення системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування в умовах переходу до децентралізації державного управління. У зв'язку із цим особливої актуальності набуває проблема визначення ролі децентралізації у формуванні засад фінансового забезпечення місцевого самоврядування.

Для розкриття даної теми, насамперед, необхідно зробити спробу розглянути та проаналізувати саме поняття «децентралізація». Децентралізація є доволі складним поняттям, яке можна розкривати через його вплив на адміністративно-територіальний устрій держави, систему органів публічної адміністрації, розподіл між ними функцій, повноважень та фінансових ресурсів. Проблема децентралізації як одного із засобів підвищення ефективності функціонування публічної влади вже впродовж тривалого часу перебуває в полі зору вітчизняних науковців та експертів. Це зумовлено, зокрема успішною реалізацією засад децентралізації у практиці більшості держав Європейського Союзу. Децентралізація означає такий спосіб визначення та розмежування завдань і функцій, за якого більшість із них передається з рівня центральних органів на рівень нижчий і стає власним завданням та повноваженням органів нижчого рівня [1].

Децентралізація тісно пов'язана з організацією системи державного управління. Вона сприяє побудові ефективних взаємовідносин між центральним урядом й органами управління на локальному рівні [3]. Тобто децентралізація – це розширення і зміцнення прав та повноважень місцевого та регіонального самоврядування стосовно незалежного прийняття рішень та виконання, делегованих державною владою, повноважень.

Перехід до децентралізованого управління є характерною ознакою для великої кількості як розвинених країн, так і країн, що розвиваються. Зазначений процес зумовлений прагненням країн до підвищення ефективності надання державних послуг, усунення макроекономічної нестабільності та прискорення процесу економічного зростання.

Так, із 70-х рр. ХХ ст. процес децентралізації розпочався у багатьох унітарних країнах і включав розширення повноважень місцевих органів влади у фінансово-бюджетній сфері та сфері міжбюджетних відносин. За даними Світового банку, 63 із 75 трансформаційних країн і великих країн, що розвиваються, в середині 90-х рр. ХХ ст. здійснили кроки в напрямі децентралізації [2].

Політичні події, що відбулися в Україні наприкінці 2013 – на початку 2014

року, повернули на порядок денний засідань парламенту питання щодо продовження реформ у напрямі децентралізації – передачі максимуму управлінських повноважень на місця. Одним із аргументів на користь здійснення децентралізаційних реформ є підвищення ефективності діяльності як центральних, так і місцевих органів влади, а також створення сприятливих умов для економічного розвитку.

Розглянемо 5 необхідних кроків для проведення реформи, які нам пропонує Кабінет Міністрів України [4].

Крок 1 – визначити територіальну основу органів місцевого самоврядування та виконавчої влади (створити трьохрівневу систему адміністративно-територіального устрою в Україні).

Крок 2 – розмежувати повноваження між органами місцевого самоврядування різних рівнів.

Крок 3 – розмежувати повноваження між органами місцевого самоврядування та виконавчої влади: передати основні повноваження місцевих держадміністрацій органам місцевого самоврядування, виконавчій владі залишити тільки право контролю.

Крок 4 – визначити, скільки ресурсів треба на кожному рівні. Потрібно повністю оновити бюджетну систему.

Крок 5 – зробити органи місцевого самоврядування підзвітними перед виборцями і державою. Люди почнуть розуміти, що від їхнього голосування залежить, чи добре працюватиме для них місцева влада.

Також децентралізація в Україні визначена у таких нормативно-правових актах, схвалених Верховною Радою та Кабінетом міністрів України:

- Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування»;
- Закон України «Про місцеві вибори»;
- Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»;
- Закон України «Про засади державної регіональної політики»;
- Закон України «Про співробітництво територіальних громад»;
- План заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (2016);
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад»;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року»;
- інші законодавчі акти та проекти.

Реформа місцевого самоврядування встигла проявити себе у дії. Так, наприклад, ми спостерігаємо добровільне об'єднання територіальних громад Херсонської області: Асканіє-Нова, Великокопанівська, Гладківська, Зеленопідська, Каланчацька, Кочубеївська, Мирненська, Музиківська, Присиваська, Тавричанська, Хрестівська, Чаплинська територіальні громади.

За останні десятиліття парадигма державного управління в цілому та уявлення про роль держави в управлінських процесах зазнали суттєвої трансформації: відмова від централізованого державного управління та фактична руйнація економічної системи створили нішу для формування нової моделі державного управління. Тривалі економічні кризи та неспроможність

держави погашати заборгованість останніх періодів перед населенням обумовили вибір децентралізованої моделі державного управління, яка полягає в перерозподілі повноважень і фінансових ресурсів між урядом та органами місцевого самоврядування на користь останніх.

В Україні найбільш суттєвою постає проблема регіональних диспропорцій. Значні диспропорції в дохідній базі регіонів-донорів та збиткових регіонів за існуючої системи міжбюджетних відносин стримують регіональний розвиток. Відбувається відплив фінансових ресурсів з промислових регіонів до центру із подальшим перерозподілом між регіонами України. Окрім стимулів, втрачається здатність до самовідновлення виробничих потужностей промислових регіонів та зацікавленість і відповідальність збиткових регіонів, які перебувають у стані очікування на трансфертну допомогу. Саме тому розширення адміністративних можливостей органів місцевого самоврядування у сфері пошуку джерел наповнення бюджетів сприятиме вирівнюванню регіональних невідповідностей.

Однією із проблем багатьох країн, що розвиваються, є те, що вже тривалий час центральний уряд не здатен забезпечити належного рівня послуг рівномірно на всій державній території. Жителі великих міст мають порівняно легкий доступ до державних послуг, у той час, коли у віддалених районах установи центрального уряду відсутні взагалі. За таких умов для проведення ефективної децентралізації виникає потреба у нових фінансових ресурсах, що дасть змогу забезпечити рівномірне надання державних послуг населенню на всій території країни.

Здобуття органами місцевого самоврядування більш широких повноважень має на меті активізацію мотиваційного чинника розширення власної фінансової бази за рахунок внутрішніх джерел та вироблення відповідних механізмів акумуляції додаткових фінансових ресурсів до місцевих бюджетів. У розвинених країнах такими механізмами є, зокрема, місцеві запозичення, здійснювані органами місцевого самоврядування за допомогою спеціалізованих фінансових інституцій (регіональні банки, фондові біржі та страхові компанії).

Список використаних джерел:

1. Борденюк В. Децентралізація державної влади і місцеве самоврядування: поняття, суть та форми (види) / В. Борденюк // Право України [Текст]. – 2010. – № 1. – С. 21-25.
2. Бондаренко А. І. Вплив держави на формування місцевих бюджетів у країнах Європи [Електронний ресурс] / А. І. Бондаренко. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Trpu/2010_4/doc/2/13.pdf
3. Дроздовська О. С. Теоретичні засади фінансової децентралізації / О. С. Дроздовська // Фінанси України. – 2012. – № 8. – С. 19–25.
4. Децентралізація влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/>

КОНСТИТУЦІЙНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Цуркан Л.С. – студентка 6 курсу 4 групи ЕФ
Науковий керівник – Петько В.М. старший викладач

Становлячи одну із підвалин конституційного ладу зарубіжних держав, місцеве самоврядування є об'єктом конституційного регулювання. Проте обсяг, межі та особливості конституційного регулювання цього питання є різними. Однією із перших конституцій, де згадувалося про місцеве управління, була Конституція Бельгії від 1831 року. У ХХ столітті норми про місцеве самоврядування та місцеве управління стали досить поширеними у текстах конституцій європейських держав. Це пов'язано передусім із поширенням уявлень про демократичну правову державу та прагненням враховувати вимоги міжнародно-правових актів щодо організації місцевої публічної влади. Норми про місцеве самоврядування та місцеве управління містяться у різних розділах чинних європейських конституцій: у розділах, присвячених територіальному устрою держави (Розділ V Конституції Італії від 1947 р., Розділ VIII Конституції Іспанії від 1978 р.) чи системі публічної влади та управління загалом (Розділ II Основного Закону ФРН від 1949 р., Глава VIII Конституції Нідерландів від 1983 р.) або в спеціальному розділі, присвяченому виключно цим органам (Розділ XII Конституції Франції від 1958 р., Глава VII Конституції Республіки Польща від 1997 р.). Аналіз змісту конституційного регулювання місцевого самоврядування у зарубіжних державах засвідчує різний обсяг регулювання правових аспектів самоврядування – від детального до лаконічного, що дає підстави поділити конституції зарубіжних держав за цим критерієм на декілька груп. Така класифікація дає змогу краще осягнути особливості регулювання місцевого самоврядування у країнах Європи та сприятиме ефективнішому використанню позитивного досвіду зарубіжних держав [1].

Залежно від обсягу правового регулювання місцевого самоврядування у конституціях їх можна поділити на:

1. Конституції, які містять конституційні основи місцевого самоврядування або які детально регулюють місцеве самоврядування;
2. Конституції, в яких місцеве самоврядування гарантовано, а також фрагментарно закріплено окремі його аспекти (через конституційний інститут політичних прав громадян, конституційне регулювання відносин власності та конституційно закріплену фінансову систему держави);
3. Конституції, які не регулюють місцевого самоврядування. Найбільш чисельною серед європейських держав є перша група конституцій, що є свідченням їх ставлення до місцевого самоврядування як до фундаментальної засади конституційного ладу та важливого конституційно-правового інституту.

Детальне правове регулювання місцевого самоврядування притаманне, зокрема, Федеральному конституційному закону Австрії від 10.11.1920 р., у

якому чітко регламентовано правовий статус громади як суб'єкта місцевого самоврядування, її функції, структуру сформованих громадою органів, їх повноваження, розподіл компетенції між Федерацією та органами місцевого самоврядування, встановлено можливість делегування повноважень органам місцевого самоврядування, порядок взаємодії органів місцевої громади з федеральними органами управління та судовою гілкою влади тощо. Деталізований підхід до регулювання питань функціонування місцевої публічної влади міститься і в Конституції Бельгії від 07.02.1831, про яку згадувалося вище, і в Конституціях Італійської Республіки, Королівства Іспанії, Французької Республіки, що були предметом аналізу у попередньому підрозділі цієї праці, у конституціях Португалії від 1976 р., Греції від 1975 р., а також низки інших держав. Вибір між детальним конституційним регулюванням місцевого самоврядування та встановленням лише конституційних основ місцевого самоврядування у європейських країнах часто зумовлюється певними історико-політичними причинами. У таких країнах місцеве самоврядування, що складає основу демократичної організації влади, стало предметом детальної регламентації у конституційних текстах (Греція, Португалія, постсоціалістичні держави). Вибір методів та обсягів конституційного регулювання місцевого самоврядування у державах Європи зумовлений і порядком внесення змін до конституції. У більшості держав, у яких процедура внесення змін до Конституції не є складною, місцеве самоврядування врегульовано детально (Португалія, Словаччина, Угорщина, інші держави) [2].

Зважаючи на досвід конституційного регулювання місцевого самоврядування у державах Європи, в Україні варто сформулювати чітку позицію з цього питання та визначитись із характером правового врегулювання питань самоврядування. Враховуючи період тоталітарного та авторитарного минулого, в Україні актуальна потреба безпосереднього регулювання статусу місцевого самоврядування у Конституції, що є гарантією його функціонування, сталого розвитку та захисту, і, як наслідок – демократичного політичного режиму. Водночас, враховуючи жорсткий характер Конституції України (складний порядок внесення до неї змін), при реформуванні місцевого самоврядування доцільно відмовитись від занадто детального конституційного регулювання, оскільки це позбавить нормативно-правове регулювання місцевого самоврядування потрібної гнучкості та не дозволить швидко його адаптувати відповідно до соціально-економічних викликів сучасності.

Список використаних джерел:

1. Васильєва Т. А. Реформа государственных институтов в Италии Государство и право. – 1993. – №3. – С. 133.
2. Какуле Е. Структура і розподіл повноважень у системі місцевого самоврядування Норвегії Економічний часопис – XXI. – 2006. – №11–12. – С.

РОБОТИ У 2016 РОЦІ

Чир'єва І. В.-студентка 3 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник- Шепель І.В. к.е.н., доцент

У 2016 році, результати роботи Державної Фіскальної Служби були дуже вражаючими, яких ніхто не міг очікувати, але на сьогоднішній день ми можемо констатувати цей факт. Порівнюючи цифри 2015 р. і 2016 років, а саме надходження за 11 місяців, Державна Фіскальна Служба збільшила надходження до державного та місцевого бюджетів коштів майже на 155 млрд. грн., а саме зросло на 29%, в доларовому еквіваленті це приблизно бмлрд. Розглядаючи економіку, ми можемо сказати, що порівняно з 2015 р., в 2016 році ВВП зріс на 1,8%, обсяг імпорту товарів збільшився приблизно на 1,9 – 2,0%, а обсяги роздрібного товарообороту підвищились на 3 – 3,2%. Цим всім ми можемо завдячувати платникам податків, які готові були виходити з тіні та підтримувати державу повноцінною сплатою всіх обов'язкових податків і зборів. Більш детально ми можемо розглянути, що це щомісячна робота кожного платника податків. Як приклад ми візьмемо листопад 2016 р. Протягом цього місяця було зібрано 80 мільярдів гривень, а саме 15 мільярдів – місцеві бюджети, 43 млрд. грн. – податкові платежі, 22 млрд. грн. – митні платежі. Коли в 2015 р., за листопад, було зібрано всього 58 млрд. грн. [1].

Зведений бюджет України на період 2016 р. склав 676,8 млрд. грн., тоді як у минулому році – 522 млрд. грн., тобто на 154,7 млрд. грн. більше. Надходження до місцевих бюджетів у 2016 р. склали 131,3 млрд. грн., що перевищило більше ніж на 40 млрд. грн., порівняно з минулим роком, а саме на це відбулося за рахунок ПДФО (69,6 млрд. грн., питома вага складає 53%), земельного податку та орендної плати - 21,3 млрд. грн., (16%), єдиного податку на 16,2 млрд. грн.(12%), акцизного податку з реалізації підакцизних товарів - 10,7 млрд. грн.(8%), податку на прибуток підприємств - 5,1 млрд. грн., (4%) та інших податків - 8,4 млрд. грн. (7%). Надходження до державного бюджету склали 545,4 млрд. грн., а саме за рахунок ПДВ - 131,8 млрд. грн. (питома вага склали 24%), податку та збір на доходи фізичних осіб (53,1 млрд. грн.(10%), акцизного податку - 50,0 млрд. грн.(9%), податку на прибуток підприємств - 47,5 млрд. грн., (9%), ПДВ при ввезенні імпортованих товарів - 162,4 млрд. грн., (30%) та інших податків - 100,5 млрд. грн. (18%) [2].

Податкові платежі у 2016 р зросли. на 33,8% до відповідного періоду 2015 р. Також митні платежі відповідно до 2015 р. зросли на 32% (без імпортного збору), за 11 місяців 2016 р. планові показники перевиконано на 14,2 млрд. грн. (7,2%) [2].

Більш за все на боротьбу з тіньовою економікою впливає податок на додану вартість. Якщо в 2015 р. місячні надходження були приблизно 18 млрд. грн., то вже в 2016 р. результати збільшилися до 40 млрд. грн. і більше. Крім цього надходження акцизного податку в 2015 р. склали 62,6 млрд. грн., то в 2016 р. збільшилися до 81,9 млрд. грн. Різниця складає в 19,3 млрд. грн.

Податок на доходи фізичних осіб – це один із великих пріоритетів, який на 2017 рік. Головна мета збільшити надходження ЄСВ до Пенсійного фонду, та детінізація заробітної плати яка необхідна для України та для всіх галузей економіки через збільшення мінімальної заробітної плати..

В нашій країні на сьогоднішній день налічується 44,1 млн. фізичних осіб – це люди, які мають свій податковий ідентифікаційний номер. Самозайняті особи – 1,9 млн. фізичних осіб підприємців, без урахування Криму та зони АТО. Юридичні особи складають 1,24 млн. платників податків. Якщо враховувати разом фізичні особи підприємці та юридичні особи, то в Україні більше 3 млн. суб'єктів господарювання, це саме ті 3 млн. суб'єктів господарювання які сплачують єдиний соціальний внесок (22%), це ті гроші які наповнюють Пенсійний фонд.

В середньому за добу, ДФС обробляє та приймає більше 1 млн. документів в електронному вигляді, це приблизно 50 електронних документів в секунду. За період з січня до листопада 2016 р. було прийнято та оброблено більше аніж 250 млн. електронних документів, надано 189 тис. консультацій платникам, які звернулись до Call-центру. Протягом 2016 р. було надано 68,2 млн. витягів із Системи електронного адміністрування податку на додану вартість (СЕА ПДВ) та Системи електронного адміністрування реалізації пального (СЕАРП) на сервісні запити платників. На даний момент функціонує більше 40 електронних сервісів подання звітності в електронному вигляді, оприлюднення інформації з реєстрів ДФС, отримання витягів з СЕА ПДВ, СЕАРП та реєстрів, загальнодоступний інформаційно-довідковий ресурс (ЗІР), електронний кабінет платника та інші .

Електронний кабінет платника податків було запущено в лютому 2016 р., з моменту його запуску було зареєстровано користувачів понад 4,5 млн. осіб з більш ніж 70 країн світу [3]. Перевагами цього кабінету є те, що він працює за допомогою персональних комп'ютерів та смарт-пристроїв, вхід до особистого кабінету можна зробити за наявності Електронного цифрового підпису (ЕЦП) будь-якого Акредитованого центру сертифікації ключів (АЦСК), працює він безкоштовно та цілодобово(у т.ч. святкові та вихідні дні), можна отримати інформацію в режимі он-лайн, економія часу, не потрібно відвідувати Центру обслуговування платників, вхід до особистого кабінету можна виконати без встановлення додаткового програмного забезпечення, а також одна з найкращих переваг, це доступ до відкритої інформації без ЕЦП. Найпопулярнішими сервісами електронного кабінету платника податків є:

1. Доступ в режимі он-лайн до інформації з реєстрів Державної фіскальної служби (ДФС).
2. Електронне листування з органами ДФС.
3. Доступ до особистої інформації (реєстраційні та облікові дані, індивідуальний календар, дані інтегрованої картки).
4. Подання звітності.
5. Сплата податків (для фізичних осіб).

6. Отримання відомостей про суми отриманих доходів і утриманих податків.

7. Сервіси систем електронного адміністрування ПДВ та електронного адміністрування реалізації пального.

8. Надсилання запитів на отримання інформації, заяв на реєстрацію платником окремих податків, отримання витягів з реєстрів.

9. Реєстрація податкових накладних та/або розрахунків коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних.

Для фізичних осіб майже всі сервіси електронного кабінету працюють, а саме 98 %, планується доробити внесення змін в Державний реєстр фізичних осіб (ДРФО) та запис на особистий прийом. Для платників податку на додану вартість абсолютно всі сервіси функціонують. Для платників єдиного податку також майже всі сервіси доступні. Для платників єдиного внеску функціонує 95% сервісів, планується допрацювати подання заяв, запитів для отримання інформації. І також 95% сервісів доступні для платників акцизного податку з реалізації пального, планується також додати реєстрацію акцизних накладних.

Список використаних джерел:

1. Держвна фіскальна служба: офіційний портал: [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: sta-sumy.gov.ua.

2. Державна фіскальна служба: результати роботи у 2016 році/ [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <http://sfs.gov.ua/media-tsentr/prezentatsiyni-materiali/278372.html>

3. Державна фіскальна служба. Електронний кабінет платника податків «в запитаннях – відповідях» [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <http://rv.sfs.gov.ua/media-ark/local-news/print-157397.html> Конституція України.

МЕТОДИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ДЛЯ ОБЛІКУ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Шадріна Г.А. – студент 6 курсу ЕФ
Науковий керівник –Круковська О.В. к.е.н., доцент

Під методом обліку витрат розуміють сукупність прийомів організації документування і облікового відображення виробничих витрат, які дозволяють визначити фактичну собівартість продукції та подають необхідну інформацію для контролю над процесом формування собівартості продукції та сукупність способів аналітичного обліку витрат на виробництво за калькуляційними об'єктами і прийомами розрахунку собівартості калькуляційних одиниць. Розглядаючи облік витрат і калькулювання як єдиний процес, який складається з двох взаємопов'язаних етапів: перший етап – облік витрат, що включає організацію аналітичного обліку витрат і розподілу витрат на виробництво продукції між об'єктами обліку; другий етап – калькулювання собівартості, що включає операції з визначення собівартості виробів та одиниць продукції.

Для обліку витрат і калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції, яка має свої особливості, на практиці застосовуються такі методи обліку витрат і визначення собівартості продукції, як: позамовний, попередільний і нормативний [1]. Разом з тим, використовуються й методи калькулювання, а саме:

- метод прямого віднесення витрат на об'єкти обліку (простий метод обліку витрат), при якому витрати списуються прямо на об'єкти обліку, а потім на підставі облікових даних обчислюється собівартість продукції;
- вилучення із загальної суми витрат побічної продукції, вираженої в грошовій формі;
- розподіл витрат між видами продукції пропорційно кількісному значенню однієї з головних ознак спільної для всіх видів одержаної продукції;
- коефіцієнтний метод;
- пропорційний метод;
- комбінований.

Для галузі рослинництва, де порівняно стабільний процес виробництва, на наш погляд, найбільш доцільним є нормативний метод обліку, в основі якого лежить нормативна собівартість, що найбільш точно враховує зміни, які відбуваються у процесі виробництва і дає можливість проводити оперативний аналіз та приймати стратегічні управлінські рішення.

Зробивши огляд методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції, що наведені в економічній літературі та використовуються в зарубіжній і вітчизняній практиці, можна зробити висновок, що класифікація та методи витрат, існуючі в управлінському обліку, можуть бути застосовані сільськогосподарськими підприємствами для обліку витрат при складанні фінансової та управлінської звітності.

За способом перенесення вартості на виробництво продукції рослинництва витрати поділяються на прямі та непрямі, рис. 1. До складу прямих матеріальних витрат відносяться ті, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат. Непрямі витрати утворюють комплексні статті калькуляції (тобто складаються з витрат, що включають декілька елементів), які відрізняються за їх функціональною роллю у виробничому процесі. У багатьох країнах прямі і непрямі витрати ідентифікуються. Тобто, основні витрати розглядаються як прямі, а накладні - як непрямі (опосередковані) і відповідним чином формується система їх обліку [2].

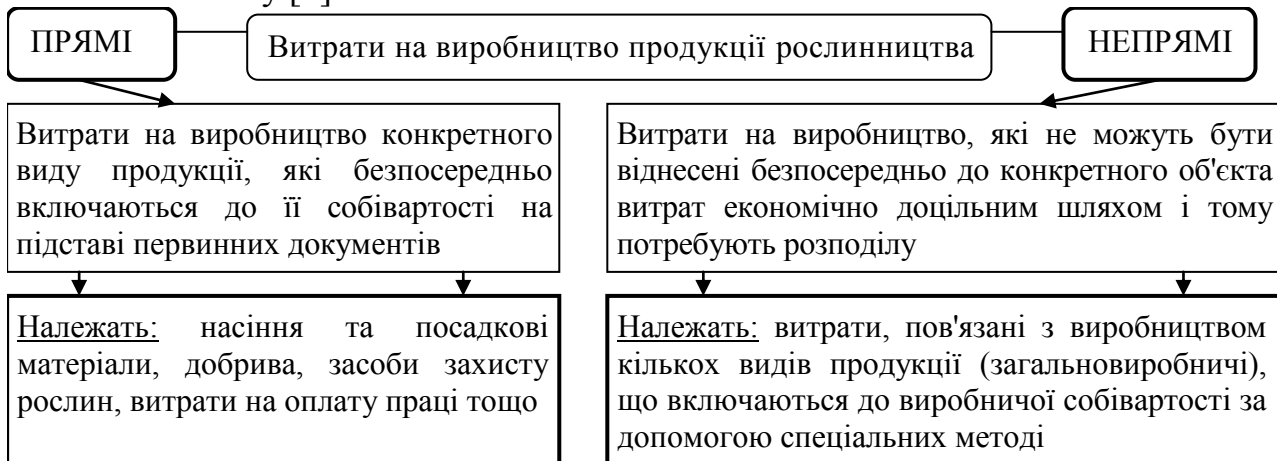

Рис. 1. Витрати на виробництво продукції рослинництва

За формою залежності від обсягів виробництва витрати поділяються на змінні та постійні. Змінні витрати - це витрати, що змінюються прямо пропорційно зміні обсягу діяльності (чи іншого фактора витрат). Прикладом змінних витрат є витрати на насіння, добрива, засоби захисту рослин та інші. Загальна сума змінних витрат є лінійною щодо обсягу діяльності, а величина змінних витрат на одиницю продукції - постійною для всіх рівнів діяльності.

У залежності від процентного співвідношення зміни витрат і зміни обсягу виробництва змінні витрати, в свою чергу, поділяються на пропорційні і непропорційні.

Пропорційні витрати збільшуються або зменшуються пропорційно збільшенню або зменшенню об'єму продукції. Прикладом пропорційних витрат є прямі витрати, тобто витрати на насіння, добрива, заробітна плата виробничих робітників при відрядній оплаті праці.

Непропорційні витрати включають прогресивні і дигресивні витрати. Прогресивні витрати зростають у темпах значно більших, ніж обсяг виробництва. До таких витрат, наприклад відносяться доплати за роботу в святкові дні, оплата простоїв. Вони, як правило, спричиняють порушення ритмічності виробництва і не типові для підприємства, яке нормально функціонує. Дигресивні витрати зростають у темпах значно менших, ніж обсяг виробництва (витрати на поточний ремонт, електроенергію, допоміжні матеріали на господарські потреби, ці робітну плату допоміжних робітників).

Постійні витрати - це витрати, що залишаються незмінними при зміні обсягу діяльності (чи іншого фактора витрат). Загальна сума постійних витрат

не змінюється при зміні обсягу діяльності, але сума постійних витрат на одиницю продукції відповідно зменшується у випадку збільшення обсягу діяльності і збільшується при його зменшенні. Варто пам'ятати, що нічого постійного у світі немає. Тому постійні витрати є такими тільки в межах релевантного діапазону діяльності і визначеного часу.

Сьогодні на вітчизняних сільськогосподарських підприємствах практично відсутня цілісна система управління витратами, що негативно позначається на прибутковості їхньої діяльності. На існування цієї проблеми звертав увагу М.Г. Чумаченко, зазначаючи, що в даний час немає чіткої системи управління процесом скорочення собівартості [4, с. 100]. Це питання набуває особливої актуальності в нинішній непростій фінансово-економічній ситуації, оскільки функціонування підприємств в умовах інфляційної економіки не сприяє зниженню рівня собівартості продукції. Все частіше трапляються випадки, коли величина отриманого прибутку є результатом зростання відпускних цін на продукцію, а не наслідком оптимізації структури виробничих витрат підприємства.

Для вирішення окресленої проблеми В.Б. Моссаковський пропонує проект концепції управління витратами в сільськогосподарських підприємствах, в якому розглядає організаційні засади побудови управління витратами, облік виконання завдань, порядок здійснення оперативного контролю за діяльністю підрозділів, підбивання підсумків діяльності підрозділів та матеріальне стимулювання виконавців. З погляду автора, концепція розроблена для приведення системи управління витратами на сільськогосподарських підприємствах відповідно до особливостей їх діяльності та потреб сьогодення, оцінки впровадження в аграрну сферу досягнень науки, техніки та передового досвіду [3, с. 38-42].

Список використаних джерел:

1. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: [підручник] / М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, М.І. Беленкова та ін.; за ред. проф. М.Ф. Огійчука. – 6-те вид., перероб. і допов. – К.: Алерта, 2011. – 1042 с.
2. Партин Г.О. Управління витратами підприємства: концептуальні засади, методи та інструментарій: [монографія] / Г.О. Партин. - К.: УБС НБУ, 2008. - 219 с.
3. Моссаковський В.Б. Концепція управління витратами у сільськогосподарських підприємствах / В.Б. Моссаковський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 6. – С. 32-42.
4. Чумаченко М.Г. Дискусійні проблеми обліку витрат і калькулювання собівартості продукції / М.Г. Чумаченко, І. Білоусова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 10. – С. 3-7.

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ У ЗАКОРДОННИХ КРАЇНАХ

**Шадріна Г.А. – студентка 5 курсу 4 групи ЕФ
Науковий керівник –Панкратьєва Т.Л. асистент**

Соціальна політика призначена задовольняти потреби людей, а їх на Землі стає дедалі більше. Зважаючи на збільшення в суспільстві частки людей похилого віку, які живуть усе довше й довше та потребують відповідного медичного і соціального догляду, а також на те, що на пенсію виходитиме покоління "бєбі-буму", такі тенденції ставлять під загрозу існуючу систему пенсійного, соціального та медичного забезпечення розвинутих країн. Скажімо, витрати на медичне обслуговування американців віком понад 65 років учетверо вищі, аніж витрати на молодшого співвітчизника. За прогнозами, до 2030 р. кількість людей, старших 65 років (пенсійний вік і для чоловіків, і для жінок в Америці), повинна зрости в цій країні вдвічі. Чимало держав, знаючи про соціально-демографічну тенденцію "постаріння" населення, прагне знайти адекватне її вирішення.

Існують багато моделей соціально-орієнтованої економіки. Наприклад, Центральне місце в німецькій системі соціального захисту займає соціальне страхування. Згідно з принципом самоуправління, установи соціального страхування наділені правовою, фінансовою й організаційною незалежністю від інститутів державного управління. Проте, держава створює правову основу і здійснює правовий нагляд і перевірки діяльності органів соціального захисту.

Установи, що здійснюють страхування, діють розрізнено: незалежно одне від одного діють організації з пенсійного забезпечення, медичні страхові організації тощо. Поряд із соціальним страхуванням передбачені механізми соціальної допомоги, яка надається в разі, якщо всі види страхових соціальних виплат вичерпано.

Фінансування системи соціального захисту в Німеччині здійснюється з внесків застрахованих осіб найманої праці та роботодавців, за рахунок державного бюджету, а також за рахунок комбінації обох видів фінансування. Гарантом виконання соціальних зобов'язань виступає держава, перерозподіляючи частину коштів на покриття видатків у вигляді державних дотацій [1].

Особливість французької системи соціального захисту - дуже складна організаційна структура та висока частка видатків на соціальні програми, яка перевищує середній рівень по ЄС. Особливостями французької системи є розгалужена система професійно-галузевих схем соціального страхування; розвинена система сімейних виплат, яка стала результатом тривалої еволюції; велика роль додаткових систем соціального захисту, особливо в галузі пенсійного й медичного страхування.

Управління соціальним захистом у Франції організовано ієрархічно в вигляді діючих на національному й регіональному рівнях страхових кас,

відповідальних за той чи інший вид соціального захисту. Регіональні й місцеві каси соціального страхування є самоврядними організаціями, кожна з яких має власне правління, що складається з представників застрахованих і роботодавців.

Основним джерелом фінансування системи соціального захисту у Франції слугують страхові внески працівників і роботодавців. Виняток складає страхування від безробіття й сімейні виплати, частка державних дотацій у яких істотно вища, ніж в інших галузях соціального забезпечення, а також страхування від нещасних випадків, яке фінансується виключно за рахунок коштів роботодавця [2].

Особливості британської системи соціального захисту: відсутність спеціальних, організаційно оформлених інститутів, що займаються страхуванням конкретних видів соціальних ризиків - страхування по старості, по хворобі, від безробіття, від нещасних випадків на виробництві тощо. Всі програми соціального захисту об'єднані в рамках єдиної системи соціального захисту; велика роль державних установ у забезпеченні соціальними послугами та виплатами, а також їх тісний зв'язок із приватними страховими програмами.

Британська система не передбачає існування цільових страхових внесків, призначених для утримання конкретних страхових програм: пенсійного, медичного страхування, пенсій за інвалідністю тощо.

Структура фінансування системи соціального захисту в Великій Британії визначається поділом цієї системи на дві частини: національну охорону здоров'я та національне соціальне страхування. Перша фінансується на 90% з державного бюджету, а друга - за рахунок страхових внесків найманих працівників і підприємців. Окрім охорони здоров'я, податкове фінансування характерне для убезпечення від нещасних випадків на виробництві, а також сімейних виплат [3].

Основним принципом шведської системи соціального захисту є її універсальність, тобто охоплення всіх прошарків населення. Наступним за важливістю принципом, характерним для багатьох європейських «соціальних економик», є принцип соціальної солідарності, який полягає в тому, що всі громадяни рівним чином і незалежно від соціального статусу беруть участь у фінансуванні системи соціального захисту, докладаючи співмірний своїм прибуткам внесок.

Необхідним елементом у такій системі виступає держава, яка бере на себе функції перерозподілу соціальних благ від забезпечених до найбільш уразливих категорій населення. Якщо брати до уваги лише прибуток у формі зарплатні (в середньому, близько 2500 доларів у місяць), то 36% населення країни можна було б віднести до розряду бідних (найвищий показник у групі промислово розвинених країн світу). Однак після перерозподілу сукупного суспільного доходу через систему податків і соціальних виплат (1/3 держбюджету йде на соціальні потреби), а також враховуючи соціальні видатки муніципальних бюджетів і виплати з пенсійних та інших страхових фондів, до

категорії бідних потрапляє всього лиш 5,6% населення. Для порівняння: аналогічні показники в США складають відповідно 27% і 17%.

Рівень оподаткування в Швеції є одним із найвищих у світі, але така дорожня система соціального захисту вповні компенсується високим ступенем соціальної захищеності населення, відсутністю приголомшливого контрасту між багатством і бідністю, і - відповідно - високою політичною й соціальною стабільністю [2].

Одна з основних проблем соціальної політики Італії - історична відмінність у прибутках населення в північних і південних регіонах, що відбивається у статистиці по безробіттю. Істотною проблемою є співіснування секторів економіки з низьким рівнем соціальних гарантій та секторів, де гарантованість соціальних послуг вища, зокрема, внаслідок широкого розвитку профспілкового руху на півночі країни. Особливістю італійської системи соціального захисту є незадовільний захист від ризиків людей, які за різних причин опинилися без жодних прибутків. Через цю та інші обставини італійська соціальна політика часто характеризувалася як «рудиментарна» [3].

Незважаючи на істотні відмінності в соціально-економічній та політичній ситуації в країнах розвинутої ринкової та перехідної економіки, зарубіжний досвід соціальної політики має певне значення у формуванні ефективної моделі соціального захисту населення України. Цінність цього досвіду полягає у наступних положеннях: приділеній великої уваги питанням соціальної політики та відпрацюванню оптимальних форм, методів і механізму соціального захисту різних верств населення; профілактичній спрямованості підходів боротьби з бідністю та реальності діючих систем соціального захисту населення; побудові механізму соціального захисту населення з урахуванням системоутворюючого фактора, втіленого у сукупності суспільних цілей та інтересів громадян; реалізації соціальних програм на основі застосування їх належного наукового забезпечення, соціальної експертизи і моніторингу; перенесенні акцентів у вирішенні проблем соціального захисту з центральних державних структур на регіональні, підвищенні ролі недержавних громадських організацій у реформуванні системи соціального захисту населення [4].

Список використаних джерел:

1. Коцюрубенко Г. М. Зарубіжний досвід реформування соціальної політики як передумови формування фінансових ресурсів домогосподарств / Г. М. Коцюрубенко // Вісник соціально-економічних досліджень. — 2012. — Вип. 2 (45). — С. 232—236.
2. Соціальний захист населення у закордонних країнах [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.uaeconomic.com/ulens-1549-2.html>.
3. Ярова Л. Система соціального захисту у країнах Центральної і Східної Європи / Л. Ярова // Освіта регіону. Політологія. Психологія. Комунікації. — 2012. — № 1. — С. 122—126.

МОДЕЛЮВАННЯ ЯК МЕТОД НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ ТА ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИМ ПРОЦЕСОМ У РОСЛИННИЦТВІ

Шангарь В.В. - студентка 5 курсу 1 групи АФ
Науковий керівник – Щербина О.В. к.с.-г.н., доцент

Спеціаліст сільського господарства в процесі виробничої діяльності здійснює управління тими чи іншими системами: виробничими об'єктами, технологічними процесами, колективами робочих, підприємством тощо. Управління державним, а нині і приватним виробництвом передбачає прийняття та реалізацію науково обґрунтованих рішень, що пов'язано із аналізом попереднього стану системи, виявленням її закономірностей, накопиченням даних та прогнозування роботи в майбутньому.

Моделювання дозволяє вивчати такі процес і об'єкти які з багатьох причин не можуть бути досліджені іншими шляхами. Ряд задач в аграрній сфері може бути вирішений на основі математичного програмування.

Недотримання технологічної дисципліни призвело до нестабільності виробництва сільськогосподарської продукції не лише в Україні, але й у світі. Науково-обґрунтована база планування технологічних процесів у багатьох господарствах застаріла, що впливає на діяльність та економічну ефективність підприємства, саме тому швидке планування та пристосування до умов виходить на провідне місце у аграрному секторі. За допомогою математичного програмування можна передбачити та спрогнозувати собівартість виробництва продукції рослинництва, що можливо зробити за інтенсифікації виробництва.

Але для вирішення практичних задач недостатньо лише самої моделі, необхідна можливість експериментувати на ній. Це можна досягти за допомогою спрощення системи або обмеженням досліджуваних властивостей (імітацію).

Моделі необхідні якщо оригінал недоступний для безпосереднього дослідження з різних причин (відсутність часу, засобів, самого оригіналу тощо). Крім того модель майже завжди обходиться набагато дешевше оригіналу, потребує менше часу, дозволяє змінювати умови досліду та багаторазово повторити експеримент для досягнення мети.

Модель і оригінал лише в загальних рисах схожі, проте завжди виникає необхідність перевіряти отримані результати на практиці, адже моделювання базується на аналогії, яка не завжди є досконалою.

Список використаних джерел:

1. Непран А. В. Удосконалення галузевої структури сільськогосподарських підприємств [Текст]: / А. В. Непран; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В.Докучаєва.– Х., 2008. – С. 20
2. Колеснев В.І. Економіко-математичні методи моделі у практиці землеустрою

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМИ МЕДИЦИНИ В УКРАЇНІ

Шевченко В.В. – студент 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник – доцент Минкіна Г.О. к. с.-г. н.,

Медичне страхування - це форма особового страхування, яка гарантує надання громадянам медичної допомоги при настанні страхового випадку за рахунок нагромаджених страхових фондів. Медичне страхування здійснюється у двох основних формах - як обов'язкове, зміст якого полягає в праві громадян на отримання гарантованого державного рівня та обсягу медичних послуг, незалежно від рівня добробуту та соціального стану громадянина, та добровільне, зміст якого полягає у праві громадян на отримання асортименту послуг і їх якості на рівні, що перевищують обсяг та якість медичних послуг, гарантованих державою. Добровільне медичне страхування оплачується самими громадянами-застрахованими або їх роботодавцями. На сучасному етапі розвитку в Україні функціонує тільки система добровільного медичного страхування, яке не може задовольнити населення і не здійснює функцію соціального захисту. Відсутність законодавчої бази, низька купівельна спроможність населення України, необхідність суттєвого реформування вітчизняної економіки - це все негативні фактори, які впливають на розвиток медичного страхування в Україні.

Медичне страхування в Україні є відносно новою послугою, тому перспективи його подальшого розвитку є особливо актуальними. Вітчизняний страховий ринок працює в умовах подолання наслідків фінансово-економічної кризи та необхідності реформування національної економіки. Комплексного, реформування потребує вітчизняна система соціального захисту населення. На сучасному етапі дуже гостро стоїть питання реформи охорони здоров'я. Застарілі не вирішені завдання в галузі охорони здоров'я та поява нових проблем призвели до відсталої матеріальної бази, низького рівня медичного обслуговування, суттєвого підвищення ціни лікарських препаратів і, як наслідок - стан здоров'я населення в Україні є вкрай незадовільним.

Вплив світової фінансово-економічної кризи, інертність та половинчастість економічних реформ в Україні призвели до кризи в системі охорони здоров'я та погіршення якості медичного обслуговування населення.

«Медичну реформу почнуть в 2017 році з первинної та екстреної допомоги, які повністю покриватиме гарантований пакет медичних послуг», – розповів Павло Ковтонюк, заступник міністра охорони здоров'я.

Список послуг, які входитимуть в обов'язковий обсяг медичної допомоги, затверджуватиме Національна служба здоров'я України (НСЗУ), а бюджет для цього прийматиме Верховна Рада. Водночас, екстрена допомога та реанімація теж покриватимуться державою.

Гарантований пакет медичних послуг передбачений для усіх закладів однаково: навіть приватний лікар, який працює за контрактом з НСЗУ і

приєднався до системи, не зможе брати додаткові кошти за лікування, що входить до пакета. Причому МОЗ стверджує, що за рахунок страхових коштів він матиме вищий дохід.

Якщо ж лікарі вимагатимуть кошти за передбачені національним страхуванням послуги, пацієнти зможуть дзвонити на гарячу лінію, яка буде працювати у Національній служби здоров'я, або звертатися до найближчого регіонального відділення. «Вимагання коштів за послугу, яку оплачено НСЗУ – причина, з якої може буде розірвано контракт з лікарем на обслуговування всіх пацієнтів з можливою заборорою подальшої праці в рамках системи НСЗУ», - наголошує Павло Ковтонюк.

Фінансуватимуть страхування коштом непрямих податків. Такий підхід – використання коштів, які платять усі українці (ПДВ та акцизи) – Павло Ковтонюк обґрунтував тим, що: «В Україні дуже великий ринок тіньової праці. Якщо ми введемо новий податок на заробітну платню, то, по-перше, ми вдаримо по всій економіці, а по-друге, ті, хто працює легально, почнуть платити за лікування всіх».

Довідка. Первинна медична допомога – медична допомога, що надається в амбулаторних умовах або за місцем проживання пацієнта лікарем загальної практики-сімейним лікарем і передбачає:

- надання консультації, проведення діагностики та лікування найбільш поширених хвороб, травм, отруєнь, патологічних, фізіологічних (під час вагітності) станів, здійснення профілактики;

Отже, на сучасному етапі необхідно законодавчо врегулювати з метою впровадження обов'язкового державного медичного страхування такі моменти: неготовність вітчизняної галузі охорони здоров'я до введення цього виду страхування, тобто до раціонального використання коштів і відсутності механізмів, стимулюючих покращення медичних послуг без збільшення їх вартості; розробити нормативно-правове забезпечення, яке дозволило запобігти зловживанням коштами фонду; провести ряд структурних реформ, як в Міністерстві охорони здоров'я, так і в інших органах влади.

У перспективі, система вдосконалюватиметься, однак для цього потрібен час: подібна реформа медицини в інших країнах займала 5-7 років. Україна сподівається розпочати в 2017-му й завершити її протягом трьох років для всієї сфери загалом.

Список використаних джерел:

1. Базилевич В.Д. Страхування: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2009. – 1019 с.
2. Вовчак О.Д. Страхові послуги: навчально-методичний посібник / Вовчак О.Д., Завійська О.І. – Львів: Видавництво ЛКА, 2009. – 156 с.
3. УП «Життя», moz.gov.ua

ВИКОРИСТАННЯ МОДЕЛЕЙ ПРОГНОЗУВАННЯ В ЕКОНОМІЦІ

Шепелева В.В. – студентка 2 курсу 2 групи ЕФ
Науковий керівник – Лобода О.М. к.т.н., доцент

Економічні прогнози розробляються із застосуванням певних методів і методик, вивченням яких займається наука, що називається економічною прогностикою. [1]

У соціально-економічному прогнозуванні широко використовуються різні моделі. Моделювання - це спосіб прогнозування, що передбачає конструювання моделі реального процесу чи явища, які можуть відбутися у майбутньому. Процес моделювання включає попереднє вивчення об'єкта (явища), виділення його характеристик (ознак) та закономірностей розвитку, теоретичне та експериментальне конструювання моделі, порівняння результатів моделювання з фактичними даними про об'єкт, коригування й уточнення моделі.

Моделі соціально-економічного прогнозування класифікуються залежно від критерію оптимізації найкращого чи очікуваного результату. [2] Так, розрізняють економіко-математичні моделі, в яких мінімізуються витрати, і моделі, які забезпечують максимум продукції.

З урахуванням фактора часу моделі можуть бути:

- статичні - коли обмеження в моделі встановлюються для одного певного періоду і при цьому мінімізуються витрати або максимізується результат;
- динамічні - коли обмеження встановлюються для декількох періодів часу за тієї ж мінімізації чи максимізації результату за весь плановий період.

Статичні моделі описують не процес, а лише деякі співвідношення між параметрами досліджуваної системи, що зафіксовані на будь-який визначений час або від. різок часу. Однак це має досить обмежену прогностичну цінність. Звертання до цих моделей для передбачення обмежується часовими рамками, в яких застосовані в моделі співвідношення можна вважати незмінними. Статичні моделі використовуються в основному для короткотермінового прогнозування. Динамічні моделі враховують реальний параметр часу, а тому з'являється можливість показати процес функціонування і розвитку досліджуваного об'єкта. Прогностична цінність динамічних моделей залежить від того, наскільки повно досягнуто можливості реалізувати відображення механізму розвитку об'єкта прогнозування, тобто вона визначається рівнем адекватності моделі реальному процесу. Такий тип моделей є основним інструментом перевірки гіпотез і прогнозування розвитку економічної системи.

За специфікою об'єктів прогнози поділяють на науково-технічні, економічні, соціальні, військово-політичні тощо. Економічні прогнози класифікують за масштабністю об'єкта на глобальні, макроекономічні, структурні (міжгалузеві та міжрегіональні), регіональні, галузеві, мікроекономічні.

Математичні моделі поділяються за формою відображення причинно-наслідкових відносин, реальності на детерміновані (визначає, обмежує) і

стохастичні (імовірнісний, випадковий). До детермінованих належать моделі, в яких реальні процеси відбиваються у вигляді жорстких казуальних відносин. Вони оперують детермінованими параметрами і залежностями, тобто вхідним даним відповідає єдине значення вихідних результатів. Детерміновані прогностні моделі є, як правило, квазірегулярними - моделі динаміки середніх, що оперують з деякими середньозваженими значеннями параметрів модельованого процесу. Стохастичні моделі поділяються на вірогідні і статистичні. Вірогідні моделі - це такі моделі, в яких для кожного набору вихідних даних визначається єдиний розподіл вірогідних випадкових подій в досліджуваному процесі. Статистичні моделі - це такі, в яких відбивається випадковий характер модельованого процесу шляхом організації спеціальної стохастичної процедури. Кожному набору вхідних даних така модель ставить у відповідність будь-який випадковий (імовірний) результат із багатьох можливих. Статистичні моделі, як правило, є алгоритмічні тому, що випадковий механізм вибору значень параметрів неможливо організувати за допомогою аналітичних залежностей. Розрізняють моделі з програмним управлінням, оптимізаційним та імітаційним, що залежить від вибору методу відображення процесів управління в прогнозованому розвитку соціально-економічної системи.

В моделях з програмним управлінням відсутній механізм синтезу керуючих параметрів, а цілеспрямовуюча діяльність системи задається у вигляді жорсткої схеми поведінки елементів на весь період моделювання. Цей підхід широко використовується на вищому рівні агрегування досліджуваних процесів, наприклад, у макромоделях економіки і включається в процедури імітаційного моделювання. В оптимізаційних моделях управління синтезуються наперед сформульовані критерії якості функціонування модельованого процесу з урахуванням поточного стану і умов життєдіяльності досліджуваного об'єкта.

Залежно від номенклатури продукції та сировини розрізняють однопродуктові та багатодуктові моделі. В однопродуктових моделях встановлюється одне обмеження щодо попиту на продукцію або на кількість сировини чи іншого ресурсу, що використовується на її виготовлення. У багатодуктових моделях розглядаються два і більше обмеження щодо попиту на продукцію і на споживання матеріальних та інших ресурсів.

Факторні моделі описують залежність рівня і динаміки того чи іншого показника від рівня і динаміки економічних показників-аргументів, що впливають на нього. Факторні моделі можуть включати різну кількість змінних величин і відповідних їм параметрів. Найпростішими видами факторних моделей є однофакторні, в яких фактором є часовий параметр. Багатофакторні моделі лінійного, нелінійного типу дозволяють одночасно враховувати вплив декількох факторів на рівень і динаміку прогнозованого показника. Це моделі, які описують макроекономічні виробничі функції, моделі попиту на окремі товари залежно від доходів населення, цін, норм споживання та ін.

Структурні моделі описують співвідношення, зв'язки між окремими елементами, що утворюють єдине ціле. Це моделі структурно-балансового

типу, які мають матричну форму і застосовуються для аналізу і прогнозування міжгалузевих і міжрегіональних зв'язків. Найбільш поширеною формою структурно-балансової моделі є міжгалузевий баланс виробництва і розподілу продукції.

Сучасні динамічні міжгалузеві моделі дозволяють прогнозувати перспективи розвитку економіки з урахуванням трьох груп основних факторів, які визначають темпи і пропорції розвитку:

- вхідного рівня економічного потенціалу (масштаби і структура накопичення на початок планового періоду основних виробничих фондів);
- перспективних тенденцій зміни показників ефективного використання трудових ресурсів;
- перспективна структура потреб суспільства.

Вимоги до методик для розробки окремих моделей і систем моделей такі:

- давати чітке описування послідовності правил складання окремих прогнозів;
- використовувати методи і технічні засоби, що дають змогу здійснювати розрахунки своєчасно і багаторазово, виходячи із наявної інформації;
- враховувати складні, багатofакторні зв'язки прогнозованих процесів і показників;
- відбивати питання погодження окремих прогнозів в їх системі, яка не допускала б суперечностей і забезпечувала коригування прогнозів.

Список використаних джерел:

1. Наконечний С.І. Математичне програмування: Навч.посіб./ С.І. Наконечний, С.С. Савіна. - К.:КНЕУ, 2003. - 452 с.
2. Присенко Г.В. Прогнозування соціально-економічних процесів/ Г.В. Присенко, Є.І. Равікович. - К.:КНЕУ, 2005.

ГРОШОВА ОЦІНКА ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

**Шершень Ю.В. студентка 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник –Скрипник С.В. к.е.н., доцент**

Україна має потужний земельний потенціал, який може забезпечити нашій державі економічну та продовольчу безпеку, оскільки на землі сільськогосподарського призначення припадає 42,8 млн га або 70,9% у структурі земельних ресурсів України.

Згідно Земельного кодексу України в 2016 р. закінчилась дія мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення і з новою силою розпочалась політична та економічна дискусія з питань ринку землі. Проблема недостатнього правового та методичного забезпечення землекористування є одним із чинників, що стримує розвиток земельних відносин.

Основними законодавчими і нормативними актами, які регламентують придбання землі у власність, є Земельний кодекс, Цивільний кодекс, Закон України «Про оцінку земель» від 11.12.2003 р. № 1378-IV [3], «Методика експертної грошової оцінки земельних ділянок», затверджена постановою КМУ від 11.10.2002 р. № 1531. Згідно з положеннями названого й іншого законодавства України земля може перебувати у власності суб'єктів господарювання або в користуванні.

З метою створення умов регулювання економічних відносин при передачі земель у власність, спадщину, під заставу, а також визначення ставок земельного податку та розмірів внеску до статутних капіталів селянських спілок, акціонерних об'єднань та інших господарських підприємств, формування ціноутворення при купівлі-продажу земельних ділянок проводять грошову оцінку земель. Грошова оцінка стає основою при вирішенні багатьох питань у ринковій економіці. Вона дозволяє встановлювати стартові ціни при продажі певних об'єктів на аукціонах.

Грошова оцінка земель базується на матеріалах державного земельного кадастру, тобто вона включає в себе кількісну і якісну характеристику ґрунтів, їх економічну оцінку, матеріали землеустрою та інвентаризації земель, генеральні плани перспективного розвитку населених пунктів тощо. При відсутності економічної оцінки земель сільськогосподарського призначення їх грошову оцінку визначають за агропромисловими групами ґрунтів.

Грошову оцінку земель сільськогосподарського призначення проводять для таких угідь як рілля, багаторічні насадження, природні сіножаті та пасовища.

Закон України «Про оцінку земель» визначає, що грошова оцінка земельних ділянок залежно від призначення та порядку проведення поділяється на два типи: нормативну та експертну.

Нормативну грошову оцінку земельних ділянок здійснюють для визначення розміру земельного податку, державного мита при міні, спадкуванні та даруванні земельних ділянок, орендної плати за земельні ділянки державної

та комунальної власності, втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, вартості земельних ділянок площею понад 50 гектарів для розміщення відкритих спортивних і фізкультурно-оздоровчих споруд, а також при розробці показників та механізмів економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель.

Експертна грошова оцінка земельних ділянок та прав на них проводиться з метою визначення вартості об'єкта оцінки. Цей вид грошової оцінки використовується при здійсненні цивільно-правових угод щодо земельних ділянок та прав на них.

Нормативну грошову оцінку земельних ділянок проводять юридичні особи, які є розробниками документації із землеустрою.

Експертну грошову оцінку земельних ділянок здійснюють суб'єкти оціночної діяльності у сфері оцінки земель відповідно до вимог Закону України «Про оцінку земель» та Закону України «Про оцінку майна, майнових прав і професійну оціночну діяльність в Україні», інших нормативно-правових актів.

За результатами проведення нормативної грошової оцінки земель населеного пункту складається технічна документація, яка затверджується сільською, селищною, міською радою. Дані про нормативну грошову оцінку окремої земельної ділянки оформляються як витяг з технічної документації з нормативної грошової оцінки земель. За результатами проведення експертної грошової оцінки земельних ділянок складається звіт.

Витяг з технічної документації про нормативну грошову оцінку земельної ділянки можна отримати виключно через Центри надання адміністративних послуг (ЦНАПи), які утворені при місцевих державних адміністраціях та органах місцевого самоврядування.

Інформаційною базою для грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення є матеріали державного земельного кадастру (кількісна і якісна характеристика земель, бонітування ґрунтів, економічна оцінка земель), матеріали внутрігосподарського землевпорядкування, матеріали економічної оцінки території.

Грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення проводиться окремо по орних землях, землях під багаторічними насадженнями, природними сіножатями і пасовищами за рентним доходом, який формується залежно від якості, місцезрештування та економічної оцінки земель. Грошова оцінка земель здійснюється послідовно: по Україні, областях, кадастрових і адміністративних районах, сільськогосподарських підприємствах, окремих земельних ділянках.

В основу розрахунку грошової оцінки земель покладений рентний дохід, який створюється при виробництві зернових культур і визначається за даними економічної оцінки земель, проведеної в 1988 році.

Грошова оцінка окремої земельної ділянки (території сільськогосподарських угідь, що знаходяться у власності або користуванні юридичних та фізичних осіб) визначається на основі шкал грошової оцінки агровиробничих груп ґрунтів.

Грошова оцінка орних земель, земель під багаторічними насадженнями, сіножатями, пасовищами по Україні визначається як добуток річного рентного

доходу за економічною оцінкою по виробництву зернових культур, ціни на зерно і терміну його капіталізації за формулою:

$$Гоз = Рздн * Ц * Тк ,$$

де Гоз – грошова оцінка гектара орних земель, земель під багаторічними насадженнями, природними сіножатями і пасовищами (у гривнях);

Рздн – загальний рентний доход на орних землях під багаторічними насадженнями, природними сіножатями і пасовищами (у центнерах);

Ц – ціна центнера зерна (у гривнях)

Тк – термін капіталізації рентного доходу (в роках), який встановлюється на рівні 33 роки.

Правильне використання землі, відтворення та збереження її родючості, що неможливе без отримання якісної інформації з системи бухгалтерського обліку.

У складі основних засобів українських підприємств земля з'явилася після набрання чинності П(С)БО 7 «Основні засоби», де її було класифіковано на два відокремлених елементи: земельні ділянки та капітальні витрати на поліпшення земель. Облік земельних ділянок, окрім П(С)БО 7 «Основні засоби», регламентується Податковим Кодексом України. Земельні ділянки, передані суб'єктам господарської діяльності у власність, у тому числі й за договорами купівлі-продажу, включаються в бухгалтерському обліку підприємств до складу основних засобів. Такий висновок впливає з п. 5 П(С)БО 7, яким земельні ділянки та капітальні витрати на поліпшення земель виділено в окремі класифікаційні групи основних засобів.

Питання обліку землі в умовах формування й становлення земельного ринку мають особливу актуальність у зв'язку з потребою отримати користувачами точної і достовірної інформації про стан, якість та оцінку земельних ресурсів, ефективність їх використання. Система обліку землі, яка склалася на сьогодні в нашій державі, має бути значно розширена та удосконалена, оскільки після зняття заборони на укладання договорів купівлі-продажу земельних ділянок сільськогосподарського призначення аграрними формуваннями буде значно розширено коло операцій, що проводяться з земельними ресурсами (оренда, іпотека, дарування, успадкування, міна й купівля-продаж) та автоматично переводить їх у статус об'єктів бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел:

1. Земельний кодекс України: Коментар.- Х.: ТОВ «Одіссей», 2009. - 600 с.
2. Закон України «Про Державний земельний кадастр» - К.: Алерта; Центр учбової літератури, 2011. - 40с.
3. Методичні основи грошової оцінки в Україні: Наукове видання Дехтяренко Ю.Ф., Лихогруд А., Манцевич Ю.М, Палеха Ю.М. - ПРОФІ , 2007.- 620.Пасемник, О.Г. До бухгалтерського обліку і оцінки земельних ділянок

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ

**Шершень Ю. – студент 4 курсу 1 групи ЕФ
Науковий керівник –Круковська О.В. к.е.н., доцент**

Згідно з чинним законодавством України, банки мають право здійснювати валютні операції тільки після отримання письмового дозволу (генеральної ліцензії) від НБУ за умови дотримання відповідних спеціальних вимог, які визначаються Положенням про порядок видачі банкам банківських ліцензій, письмових дозволів та ліцензій на виконання окремих операцій (Постанова НБУ №275 від 17.07.01р. Банки можуть отримати письмовий дозвіл на здійснення таких операцій з валютними цінностями: Неторговельні операції з валютними цінностями; Ведення рахунків клієнтів в іноземній валюті; Ведення кореспондентських рахунків банків в іноземній валюті; Залучення та розміщення іноземної валюти на валютному ринку. Процес відображення в бухгалтерському обліку валютних операцій регламентується Інструкцією з бухгалтерського обліку операцій в іноземній валюті та банківських металах у банках України, затвердженою Постановою Правління НБУ № 555 від 17.11.2004 р. Ця Інструкція визначає основні методологічні засади відображення в бухгалтерському обліку інформації про операції в іноземній валюті та банківських металах, що здійснюють банки України.

Валютний ринок – це особливий інституціональний механізм, який опосередковує систему сталих відносин, що з здійсненням операцій купівлі-продажу іноземної валюти. Нею роблять операції різні господарські суб'єкти - банки, торговельно-промислові і фінансові компанії, центральні і місцевих органів влади, міжнародні і регіональні організації, приватні особи. Вихід на валютний ринок може переслідувати різноманітні мети: здійснення міжнародних розрахунків, на зміну структури валютних резервів, вилучення спекулятивної прибули з різниці курсів окремих валют, захист від валютних і кредитних ризиків.

Валютні ринки нині перебувають під перемінним контролем держави, яке через центральний банк визначає норми продаж і купівлі валют, регулює кредити – у іноземній валюті та здійснює решта видів втручання у валютні операції банків.

Міжнародні відносини - економічні, політичні та культурні - породжують грошові вимоги, і зобов'язання юридичних осіб і громадян різних країн. Специфіка міжнародних розрахунків у тому, що на посаді валюти ціни, і платежу використовуються зазвичай іноземні валюти, оскільки досі ще відсутні загальновизнані світові кредитні гроші, обов'язкові прийому в усіх країнах. Водночас у кожному суверенній державі як засіб платіжний засіб використовується її національної валюти. Тому необхідною умовою розрахунків з зовнішній торгівлі, послуг, кредитах, інвестиціям, міждержавним платежах є обмін однієї валюти в іншу у вигляді купівлі або продажу іноземної валюти платником чи одержувачем.

Бухгалтерський облік операцій в іноземній валюті банки здійснюють у подвійній оцінці, а саме: у номінальній сумі іноземної валюти та її гривневому еквіваленті за офіційним курсом. Під час первісного визнання операції в іноземній валюті відображаються у валюті звітності (грошовій одиниці України) способом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням офіційного курсу гривні до іноземної валюти на дату здійснення операції (дата визнання активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів і витрат)

Природно, протягом часу обліку операцій в іноземній валюті за статтями балансу офіційний курс гривні до іноземних валют може змінюватися, що зумовлює потребу в їх переоцінці на кожну наступну після визнання дату балансу. За цією процедурою важливо враховувати правило:

- усі монетарні статті в іноземній валюті відображаються в бухгалтерському обліку за офіційним курсом гривні до іноземних валют на дату балансу. Під монетарними статтями розуміємо статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які отримуватимуться або сплачуватимуться у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквіваленті.

Відповідно, решту статей балансу відносимо до немонетарних статей, які в балансі можуть обліковуватися за собівартістю або за справедливою вартістю. Існують наступні правила визнання немонетарних статей на дату складання балансу:

- немонетарні статті, що обліковуються за собівартістю, відображаються у бухгалтерському обліку за офіційним курсом гривні до іноземних валют на дату визнання, тобто на дату здійснення операції.

Інакше кажучи, під процедуру переоцінки ці статті не підпадають; Немонетарні статті в іноземній валюті, що обліковуються за справедливою вартістю, у бухгалтерському обліку фіксуються за офіційним курсом гривні до іноземних валют на дату визначення їх справедливої вартості. Це зумовлює потребу в їх переоцінці щоразу за зміни справедливої вартості. Під час відображення в бухгалтерському обліку операцій в іноземній валюті за балансовими рахунками банки можуть використовувати технічні рахунки 3800 АП «Позиція банку щодо іноземної валюти та банківських металів» та 3801 АП «Еквівалент позиції банку щодо іноземної валюти та банківських металів».

Наприкінці кожного операційного дня суми залишків у гривневому еквіваленті за технічними рахунками мають бути тотожними. Аналітичний облік активів і зобов'язань в іноземній валюті та банківських металах, реалізованих та нереалізованих результатів за операціями в іноземній валюті, відкритих валютних позицій та їх гривневих еквівалентів здійснюється в розрізі кодів валют і банківських металів.

Валютна позиція – це співвідношення суми активів та суми пасивів у кожній окремій іноземній валюті. За їх рівності позиція вважається закритою, за нерівності - відкритою. Відкрита позиція є короткою, якщо обсяг пасивів за проданою іноземною валютою перевищує обсяг активів, і довгою, якщо обсяг активів за купленою валютою перевищує обсяг пасивів.

Чинний план бухгалтерського обліку комерційних банків дає можливість

повною мірою відобразити розрахунки в іноземній валюті й реально оцінити валютні активи та пасиви банку. Передусім це стосується застосування принципу мультивалютності, який полягає у відображенні операцій в іноземній валюті за тими самими рахунками, що й операції у гривні. Цей принцип реалізується за допомогою додаткової бази валютних параметрів, які на рівні синтетичних рахунків забезпечують інформацією у розрізі видів банківської діяльності (операцій). На рівні аналітичних рахунків формується деталізована інформація, яка є предметом статистичної звітності. Балансова вартість іноземної валюти визначається як вартість іноземної валюти в грошовій одиниці України, за якою вона відображена в балансі (гривневий еквівалент за офіційним валютним курсом).

Операції з іноземною валютою за балансовими рахунками відображаються за такими курсами:

а) за офіційним валютним курсом на дату валютування відображається іноземна валюта в подвійній оцінці – за номіналом та в гривневому еквіваленті (доходи та витрати, що нараховані, отримані або сплачені в Іноземній валюті; усі зарахування та списання з кореспондентського рахунка, у тому числі внесок в іноземній валюті до статутного капіталу, куплена-продана іноземна валюта тощо);

б) за ринковим курсом гривні в разі купівлі-продажу іноземної валюти за гривні;

в) за офіційним валютним курсом гривні на дату нарахування, отримання і сплати доходів та витрат в іноземній валюті. У разі здійснення виправних проведення за рахунками доходів і витрат сума в гривнях за проведенням сторно має дорівнювати сумі в гривнях за помилковим проведенням ;

г) за офіційним валютним курсом на дату укладення установчого договору в разі внеску в іноземній валюті до статутного капіталу гривні відображаються за рахунком 3630 «Внески за незареєстрованим статутним капіталом».

Отже, головною особливістю сучасного обліку валютних операцій банків є принцип мультивалютності.

Список використаних джерел:

1. План рахунків бухгалтерського обліку банків України від 17.06.2004 № 280 – [Електронний ресурс] /Постанова Правління Національного банку України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0918-04>.

2. Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою від 10.08.2005 р. № 281 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0950-05>

3. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій в іноземній валюті та банківських металлах у банках України від 17.11.2004 р. № 555 [Електронний ресурс] / Постанова Правління Національного банку України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1511-04/print1367308407478695>

ПРОВЕДЕННЯ НОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

**Шпига Г.О. – студентка 1 курсу 1 групи АФ
Науковий керівник –Ткачук А.І. к.і.н., доцент**

Дослідження нової економічної політики є актуальною проблемою. Використання досвіду попередніх поколінь допомагає уникати помилок, дозволяє зрозуміти особливості розвитку українського суспільства, української економіки, вивчення непу сприяє правильному визначенню відносин між державою і селянином. Проблеми нової економічної політики знайшли висвітлення у працях В.В.Калініченка, С.В.Кульчицького, С.Р.Ляха, В.І.Марочка та багатьох інших.

Нова економічна політика дістала назву від керівництва РКП(б) та особисто В.Леніна, щоб відрізнити її від політики «воєнного комунізму». Неп започаткований у березні 1921 р. і тривав до 1927-1928 рр. Неп виходив за межі економічної і соціальної політики, став запереченням політики експропріацій. Головна ідея непу це відновлення ринкових відносин, відродження і пошуки шляхів форсованої модернізації СРСР.

Першим із заходів непу було рішення X з'їзду РКП(б) у березні 1921 р. замінити конфіскаційну продрозкладку із селянських господарств фіксованим продовольчим податком. Це рішення було прийняте на підставі попередніх подій. Так, В.Ленін у лютому 1921 р. на конференції робітників-металістів висунув ідею заміни продрозкладки натуральним податком. Надалі В.Ленін підготував документ в якому пропонував реалізувати цю заміну й зменшити розмір податку в порівнянні з торішньою розкладкою і дозволити використання селянами лишків продукції після сплати податку.

Було ліквідовано главк доби «воєнного комунізму» - Головкомтруд з органами на місцях і концентраційними таборами для «дезертирів трудового фронту». Процедура наймання «від воріт» і звільнення за бажанням знову стала нормальним методом формування робітничих колективів.

С.Кульчицький вважає, що у березні 1921 р. не йшлося про неп, як такий. Відбулася заміна продрозкладки. Однак її скасування було пов'язане з скасуванням заборони на базарну торгівлю. Заборона торгівлі руйнівно діяла на сільське господарство. Розуміння безперспективності війни проти об'єктивних економічних законів приходило до керівників державної партії поступово.

Словосполучення «нова економічна політика» уперше було використане на Всеросійській партконференції (травень 1921). Декретом РНК РСФРР від 24 травня 1921 кооперативам та індивідуально господарюючим селянам надавалося право вільно продавати продукти, які залишалися після внесення натурального податку.

У цей час виникла необхідність зміцнювати карбованець, реальна вартість якого в результаті безупинної інфляції дійшла майже до нуля. На Всеросійській продовольчій нараді 16 червня 1921 р. було оголошено про намір відновити правильний грошовий обіг, створити державну торгівлю, насамперед

оптову, навчитися регулювати приватну торгівлю, причому не тільки і не стільки адміністративними засобами, а за допомогою банків, кредитних установ і податкової політики. Починаючи з липня 1921, усі бажаючі могли взяти ліцензію на торгівлю. Одночасно запроваджувалася державна і коопераційна торгівля, з'явилися товарні біржі, синдикати й оптові ярмарки.

Наказом РНК РСФРР «Про проведення в життя начал нової економічної політики» від 9 серпня 1921 держава не несла відповідальності за постачання націоналізованих підприємств та їхніх працівників. Дрібні промислові заклади передавалися коопераційним артілям або приватним особам, не виключаючи колишніх власників. Великі підприємства залишалися у державній власності й об'єднувалися в трести, на засадах самоокупності. Перші українські трести з'явилися восени 1921 – Південсталь, Хімвугілля, Південнорудний, Коксобензол, Українліс, Укртекстильтрест, Цукротрест та ін. Вони мали автономію в питаннях поточної діяльності, але залежали від негоспрозрахункових управлінських ланок. Останні від імені держави впливали на виробничий процес, але не несли матеріальної відповідальності за можливі збитки. Ринок, в якому опинялися трести, був відрізаний від світового ринку монополією зовнішньої торгівлі і позбавлений конкуренції. Трестівський госпрозрахунок був тільки блідим відображенням реальної ринкової економіки.

Натомість економічні відносини між містом і селом склалися значною мірою на засадах вільного ринку, тобто за законом попиту і пропозиції. Відмовившись від примусового вилучення продукції в дрібних товаровиробників (селян, кустарів, ремісників), держава намагалася використати економічні можливості для відчуження їхнього прибутку. Держава могла встановлювати продажні і закупівельні ціни, влаштовуючи вигідний для себе ціновий перепад («ножиці цін»).

Запровадження засад непу в сільському господарстві України позитивно впливало на його відбудову. У 1925 р. загальна посівна площа України досягла довоєнного рівня. У 1925-1926 рр. виробництво зерна в Україні також майже дорівнювало цьому рівню [23].

10 жовтня 1921 Всеросійський ЦВК прийняв декрет «Про заходи по впорядкуванню фінансового господарства». Було наказано ощадливо витратити кошти, щоб максимально скоротити емісію радзнаків. 12 жовтня був заснований Державний банк з відділеннями в регіонах, у тому числі в Україні. З 1 січня 1922 почалися деномінація радзнаків і вилучення з обігу старих грошей (думок, керенок тощо). Декретом РНК РСФРР від 25 липня Державного банку було надано право випускати в обіг забезпечені золотом банкові білети. Перші червоні купюри вартістю 10 рублів (червонці) з'явилися в жовтні 1922 р.. Завершилася грошова реформа в лютому 1924 р., коли в обіг увійшли казначейські білети і срібна монета.

Щоб прискорити відродження промисловості і налагодити обмін між нею і сільським господарством, велику кількість дрібних підприємств держава передала в оренду організаціям (комнезамам, кооперативам, артілям), а також приватним особам, у багатьох випадках – колишнім власникам цих

підприємств. За станом на кінець листопада 1921 року в Україні в оренду було віддано 5286 дрібних підприємств харчової, шкіряної, хімічної та інших галузей промисловості. Отже, з переходом до непу створювалися умови для виникнення в Україні так званої нової буржуазії: орендарів, приватних торговців, комісіонерів. Влада користувалася їхніми послугами, але досить презирливо називала непманами. У березні 1922 р. В.Ленін підкреслював, що непмани потрібні, щоб знаходити ринкову змичку з селянським господарством. Наступ на непманів розпочався після проголошення XIV з'їздом ВКП(б) (грудень 1925 р.) курсу на індустріалізацію. У зв'язку з немотивованими економічно заходами уряду щодо зниження цін, яким мусили підпорядковуватися всі господарюючі суб'єкти, почалося згортання промислової і торгівельної діяльності приватного капіталу. 1927 р. наступ на непманів тривав, що призвело до зникнення приватного капіталу з легальних форм підприємницької діяльності. За справу взялося ДПУ, яке вилучало в приватних підприємців валюту та коштовності.

Припинення непу слід пов'язувати з директивами політбюро ЦК ВКП(б) від 14 і 24 грудня 1927. У першій з них ЦК ВКП(б) запропонував парткомітетам хлібовиробних регіонів вжити засоби для форсування хлібозаготівель. Друга зобов'язувала керівників парткомів і виконкомів особисто очолити хлібозаготівлі у своїх районах. У виступах у Сибіру в січні 1928 Й.Сталін розгорнув перед місцевими функціонерами програму дій партійного керівництва: застосувати надзвичайні заходи до «куркулів», які не здають хліб за державними цінами, здійснити часткову, а потім – суцільну колективізацію.

Неп як перехідний етап дав новоствореній країні шанс відновлення капіталістичних відносин і покращання економіки країни. Неп сприяв піднесенню економіки країни, і щойно вона стабілізувалася, а продукція більшості галузей народного господарства досягла довоєнного (тобто до Першої світової війни) рівня, влада знову повернулася на попередній шлях кардинальних економічних і соціальних експериментів. Такий поворот призвів до різкої зміни соціально-економічної структури СРСР, а відповідно до нового курсу партії слід було змінити й фінансову політику держави, одним із виявів якої мала стати подальша податкова реформа 1930 р.

Список використаних джерел:

1.Котляр Ю.В. Запровадження нової економічної політики к УСРР /Ю.В.Котляр: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/history/2005/37-24-7.pdf>. - Назва з екрана.

2.Кульчицький С.В. Продовольчий податок // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В.А.Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. - К.: Наук. думка, 2012. - Т. 9: Прил – С. – С.22-24.

3.Шаповал Л. Сучасна українська та російська історіографія періодизації непу / Л.Шаповал: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/51415/24>

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

**Юрченко Є.О. – студент 5 курсу 5 групи ЕФ
Науковий керівник – Руснак А.В. д.е.н., доцент**

Зі вступом України до СОТ розвиток аграрного сектора економіки має йти інноваційним шляхом при посиленні державної підтримки функціонування агропромислового комплексу та соціальної сфери села за рахунок заходів "зеленої скриньки", удосконалення законодавства та нормативної бази розвитку аграрного сектора, які випливають із вимог СОТ і директив ЄС. Відсутність сучасної інфраструктури аграрного ринку розглядається вітчизняними і зарубіжними фахівцями як одна із головних причин низької ефективності українського фермерства [5, с. 145-149].

Необхідність державної підтримки обумовлена тим, що фермерські господарства відносяться до малих форм господарювання і ефективність їх діяльності є досить низькою. Крім того, рівень забезпеченості фермерських господарств земельними ресурсами, кваліфікованою робочою силою, технікою, матеріальними і енергетичними ресурсами є незадовільною. Фермерство як й інші сільськогосподарські підприємства функціонує в однаковому зовнішньоекономічному середовищі. Але воно в 14 разів поступається іншим сільськогосподарським підприємствам за показником середнього розміру сільськогосподарських угідь. Близько 2/3 фермерських господарств не досягли оптимальних розмірів [2, с. 55].

При цьому важливе значення для фермера має процентна ставка за кредит, яка, на жаль, постійно зростає. Водночас держава збільшує і розмір фонду підтримки фермерів, за рахунок якого й сплачується певна частина (залежно від розміру фонду) цієї процентної ставки. Таким чином, зазначені джерела фінансування дають можливість фермеру при вмілому господарюванні відшкодувати витрати за рахунок виручки за вироблену продукцію та надані послуги і мати прибуток [4, с.136].

Розглянемо формування собівартості продукції у фермерських господарствах. Собівартість продукції – це грошовий вираз затрат підприємства на виробництво і реалізацію продукції. Як показник вона використовується для контролю за використанням ресурсів виробництва, визначення економічної ефективності організаційно-технічних заходів, встановлення цін на продукцію. За умов самофінансування зниження собівартості є основним джерелом зростання прибутку підприємства. Показниками собівартості продукції, що використовується в господарстві є витрати на 1 грн. товарної продукції, в якості яких ми розглядаємо реалізацію 1 ц зерна. Елементи затрат є однаковими для всіх галузей підприємства і на їх основі складається кошторис витрат на виробництво [1, с. 4-9].

Однією з суттєвих форм державної підтримки фермерства може стати

державне замовлення за заставними або іншими гарантованими цінами збуту. Потребує розробки державна та регіональна програми підтримки фермерства, в яких було б конкретизовано напрями, строки та обсяги державної підтримки фермерів. Вважаємо також, що назріла потреба в розробці прогнозу розвитку фермерства на близьку та довгострокову перспективу з врахуванням змін у законодавстві та в економічній ситуації [3, с.111-115].

Список використаних джерел:

1. Бондар Н.М. Економіка підприємства : [навч. посіб.] / Н.М. Бондар. - К.: А.С.К., 2005. – 400с.
2. Економічне управління підприємством [Текст]: навч. посібник / [Н.М. Євдокимова, Л.П. Батенко, В.А. Верба та ін.] ; за заг. ред. Н.М. Євдокимової. – К.: КНЕУ, 2011. – 327 с.
3. Іванюта П.В. Внутрішньогосподарський (управлінський) облік у виробничих підрозділах сільськогосподарських господарюючих суб'єктів: [Навч. посібник] / П.В. Іванюта, З.М. Левченко. – К. Центр навчальної літератури, 2006. – 368 с.
4. Управление организацией: Учебник // Под ред. А.Г. Поршнева, З.П. Румянцевой, Н.А. Соломатина. / 2-е изд. – М.: ИНФРА, 1999.
5. Тянь Р. Б. Управління проектами : підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / Р.Б. Тянь, Б.І. Холод, В.А. Ткаченко – К.: «ЦУЛ», 2003. – 224 с.

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Юрченко П. – студент 6 курсу ЕФ
Науковий керівник: Сакун А.Ж. – к.е.н., доцент

У процесі своєї діяльності кожне підприємство вступає в господарські відносини із постачальниками, працівниками, покупцями та іншими юридичними і фізичними особами. Ці відносини забезпечують нормальне функціонування підприємства. Господарські відносини регламентуються договорами. При встановленні господарських відносин між сторонами виникають певні права і зобов'язання. З юридичної точки зору ці права і зобов'язання виникають в момент укладення договору. В бухгалтерському обліку виникнення зобов'язань однієї сторони перед іншою відображається після здійснення однією із сторін дій, передбачених у договорі. Виникнення заборгованості пояснюється тим, що майже ніколи не збігаються моменти виконання зустрічних зобов'язань. Як наслідок, в однієї сторони в складі господарських засобів виникає актив (тому, що існує ймовірність отримання майбутніх вигод) у вигляді дебіторської заборгованості, а в іншій – зобов'язання погасити цю заборгованість перед кредитором.

Таким чином, усі розрахункові операції поділяють на: дебіторську заборгованість; кредиторську заборгованість.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності інформації про дебіторську заборгованість регламентуються, перш за все, Законом України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” [1] та Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 10 “Дебіторська заборгованість” [3].

Виникнення дебіторської заборгованості пов'язано з принципом нарахування, сутність якого полягає в тому, що незалежно від сплати в момент відвантаження продукції, передачі послуг чи права власності на них підприємство відображує отримання доходу, а в разі відсутності сплати одночасно і дебіторську заборгованість. Причині, пов'язаній із відсутністю коштів у покупця, можна запобігти, якщо під час підписання договорів поставки керівництво підприємства ретельно вивчає характеристику клієнтів щодо мети придбання продукції та їх платоспроможності. Якщо продукцію придбано для реалізації, то вірогідність своєчасної сплати грошових коштів вища, ніж у випадку, коли замовник придбаває продукцію для власних потреб. Витрати, пов'язані зі списанням безнадійної дебіторської заборгованості, виникають у процесі реалізації і повинні відповідати періоду, коли продукція, товари, послуги продаються.

При складанні фінансової звітності дебіторська заборгованість класифікується за такими ознаками:

- зв'язок з нормальним операційним циклом;
- термін погашення;

- об'єкти щодо яких виникли боргові зобов'язання;
- своєчасність сплати боржником дебіторської заборгованості.

Запропонована П(С)БО 10 класифікація дебіторської заборгованості містить об'єктивний її склад. На мою думку, досить важливою є класифікація дебіторської заборгованості за контрагентами. Для аналізу недостатньо виділяти планом рахунків бухгалтерського обліку тільки заборгованість вітчизняних та іноземних постачальників. Для правильної оцінки фінансового стану підприємства необхідно здійснювати деталізований аналітичний облік дебіторської заборгованості, що стало можливим при запровадженні комп'ютеризованого обліку. Саме це і дасть змогу правильно оцінити фінансовий стан і стати базою для ефективного управління дебіторською заборгованістю.

Слід зазначити, що основними операціями, пов'язаними з організацією обліку дебіторської заборгованості, є відображення на рахунках бухгалтерського обліку процесу визнання та оцінки заборгованості. На практиці процес визнання дебіторської заборгованості як активу підприємства здійснюється за окремими критеріями:

- джерело отримання – появі активів повинні передувати минулі операції або події;
- втілення майбутніх економічних вигод – чи забезпечують активи оборотність інших ресурсів підприємства;
- забезпечення контролю за активом – це надає підприємству можливість контролювати майбутні вигоди, які воно очікує від використання цього активу.

Визначають два головних види поточної дебіторської заборгованості: товарну і нетоварну (неопераційну) [2].

Операції називаються товарними, якщо йдеться про оплату продукції, робіт та послуг. Тобто товарна дебіторська заборгованість виникає внаслідок звичайної операційної діяльності підприємства, яка може передбачати продаж товарів, виконання робіт та надання послуг. Звідси випливає, що розрахунки з покупцями та замовниками належать до товарних відповідно до визначення.

Нетоварна (або неопераційна) дебіторська заборгованість виникає від іншої діяльності підприємства (тобто операцій інших, ніж продаж товарів, виконання робіт або надання послуг). Нетоварна дебіторська заборгованість відображається в обліку під відповідними назвами і не входить до складу товарної дебіторської заборгованості.

Список використаних джерел:

1. Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, затверджений постановою Верховної Ради України від 16.07.99 р. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями).
2. Бетехтіна Л. О. Економічна сутність оборотного капіталу підприємства / Л. О. Бетехтіна // Бізнес-навігатор. – 2009. – № 1 (16). – С.74–77.
3. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку № 10 «Дебіторська».

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Яворська О.М. – студентка 6 курсу ЕФ
Науковий керівник –Карташова О.Г. к.е.н., доцент

Стан ринку праці та процеси в сфері зайнятості населення належать до числа соціально-економічних параметрів, які визначальним чином впливають на суспільний розвиток та конкурентоспроможність національної економіки. З одного боку, ринок праці – елемент економічної системи, від якого залежать вектор і темпи макроекономічної динаміки, з іншого боку – він опосередкує вплив макроекономічного розвитку на добробут населення та на стан багатьох соціальних процесів. Ринку праці належить важлива роль в забезпеченні успіху ринкових реформ.

Ринок праці України є незрілим, розбалансованим, малоефективним і потребує реформування. З метою заощадження адміністративних витрат та покращення координації у 2015 р. відбулося злиття Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності та Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві в єдиний фонд. Проте через рік після прийняття рішення злиття не було завершено, що вказує на відсутність підготовки. Недолік цієї реструктуризації пов'язаний зі зміною структури управління, що зменшує роль соціальних партнерів в управлінні і прийнятті рішень фондами соціального страхування, а отже, і зменшує автономію фондів.

Пенсійна система України зазнала значних змін за останні роки. Перша хвиля масштабних реформ почалася в 2011 р., коли було прийнято рішення підвищити пенсійний вік для жінок з 55 до 60 років до 2021 р. Реформа також підвищила на 5 років страховий стаж як для жінок, так і для чоловіків, необхідний для мінімальної пенсії. Більш того, максимальна пенсія, що еквівалентна 10 розмірам мінімальної пенсії, була запроваджена для новопризначених пенсій.

Заходи реформи, запроваджені протягом 2014–2015 рр., продовжують звуження критеріїв прийнятності та обмеження у виплаті допомог. Зокрема такі положення включають: скорочення пенсій для спеціальних груп, виключення пенсійного забезпечення на пільгових умовах для спеціальних професійних груп, скорочення пенсій для працюючих пенсіонерів та оподаткування пенсій, вищих певної межі (хоча у 2016 р. Уряд підвищив мінімальну межу оподаткування пенсій).

Уряд планує подальші пенсійні реформи, в тому числі запровадження обов'язкової накопичувальної пенсійної системи. Крім того, усунені різні додаткові допомоги, що фінансуються Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань та які не вважаються такими, що фінансуються за рахунок внесків на соціальне забезпечення. Уряд планує надалі розширити адресні соціальні допомоги для

малозабезпечених сімей. Кількість одержувачів і розмір витрат на дану програму суттєво збільшилися в порівнянні з іншими категоріальними допомогамі. Передбачається, що ця програма охопить всі 10% найменш забезпечених домогосподарств до 2019 р, однак в 2015-2016 рр. фінансовий пріоритет був наданий житловим субсидіям, які почали відігравати важливу роль у пом'якшенні впливу вільних цін на енергоносії.

Ратифікація Україною Конвенції МОП № 102 (Верховна Рада ухвалила закон 16 березня 2016р.) є ключовим моментом в прагненні підтримати добре функціонуючу систему соціального захисту, яка забезпечує ефективний доступ до базового медичного обслуговування і гарантування базового захисту доходу для всіх. МОП спільно з системою ООН в Україні готові надавати подальшу допомогу у впровадженні цих стандартів у практику.

Станом на січень 2017 року в Україні офіційно було зареєстровано 429 тисяч безробітних громадян. У процентному вираженні в порівнянні із загальною кількістю працездатних громадян показник безробіття досяг позначки 1,6%, за даними Державного управління статистики України. У грудні 2016 року безробітних в Україні було набагато менше. Згідно з даними Держстату, цей показник був практично на 40 тисяч безробітних менше. Грудневий сплеск безробіття пов'язаний із закриттям бізнесу непрацюючими фізичними особами - підприємцями, яких з січня 2017 року закон зобов'язав щомісячно сплачувати податки в Пенсійний фонд.

Всього грошову допомогу по безробіттю отримали близько 350 тисяч чоловік. Показники по безробіттю не враховують громадян, які проживають або працюють у зоні проведення антитерористичної операції, а також на території анексованого Криму.

Згідно з офіційними даними, на кожне робоче місце в державних установах претендують в середньому 9 осіб, проте їх кількість змінювалась — від 16 осіб в січні до 5,5 осіб — в жовтні. Знайти роботу для безробітних Служба зайнятості змогла тільки в 4% випадків. Частіше роботу шукають через державні центри зайнятості жінки, а не чоловіки — 55% проти 45%, і городяни, а не селяни — 60% проти 40%.

У перспективі ситуацію на ринку праці будуть визначати два головних чинника: підвищення мінімальної заробітної плати і економічним ростом. З 1 січня 2017 року мінімальна заробітна плата вже підвищена вдвічі, до 3200грн. Що стосується економічного: в 2014 і 2015 рр. спостерігалась глибока депресія, але в 2016 році в першому кварталі ВВП виріс на 0,1%, в другому — на 1,4%, в третьому — на 20%, а в четвертому — вже на 4.7%. Ці два фактори дадуть позитивний ефект для ринку праці України. Не очікується масових звільнень, скоріше, можна очікувати підвищення мобілізації робочої сили. Люди будуть шукати кращі робочі місця. Про це свідчать статистичні дані ДСЗ. В січні 2017р. у порівнянні з січнем 2016р. на 51,4% зросла потреба роботодавців в працівниках на заміщення вільних робочих місць, в той же час кількість зареєстрованих безробітних знизилась на 15,7%. Що стосується звільнень, то

роботодавці в січні 2017 р. подали інформацію про заплановане масове вивільнення 29 тис. працівників — це на чверть менше, ніж в січні 2016 року.

За прогнозом Інституту демографії і соціальних досліджень НАНУ було визначено вплив підвищення мінімальної зарплати на стан бідності у країні. В 2015 р. в порівнянні з 2014 бідність в Україні зросла в два рази — з 29 до 58%. В 2016 році відбувся перелом: бідність знизилась до 56%. Згідно прогнозу в 2017 році цей показник зменшиться до 42%.

У зв'язку з підвищенням мінімальної заробітної плати можна прогнозувати збільшення кількості малокваціфікаційних безробітних в торгівлі, в сфері обслуговування. Багато з них підуть на біржу, але продовжуватимуть працювати неофіційно. Таким чином ситуація з нелегальним працевлаштуванням в Україні залишається досить актуальною хоча в 2016 році і спостерігалась позитивна динаміка. У вересні 2016 року кількість застрахованих осіб, за яких сплачується єдиний соціальний внесок, зросла на 206 тис. осіб і становила 10,6 млн осіб. Зростання відбулося в 7 регіонах, найбільше — у Запорізькій обл. (122,2%), Львівської обл. (118,3%), р. Києві (114,9%) і Харківській обл. (114,4%).

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Про зайнятість населення [Електрон. ресурс] : Закон України від 1 березня 1991 р. № 803-ХІІ -ВР. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
3. Пояснювальна записка до законопроекту “Про зайнятість населення” [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>

ОСНОВИ СТРАХУВАННЯ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Ярмоленко В. – аспірант ХДАУ

Науковий керівник –Танклевська Н.С. д.е.н., професор

Сільськогосподарське виробництво - одна з важливих і водночас найбільш ризикових галузей економіки, яка перебуває постійно під впливом стихійних сил природи. Тому одним із чинників стабільності його економічного розвитку та фінансового стану є страхування.

Нинішній стан розвитку ринку страхових послуг в аграрному секторі не дає підстав для оптимізму: страхові послуги аграріям надає лише незначна кількість компаній, інформація про умови та порядок страхування неповна та важкодоступна, перелік ризиків, від яких страхують страхові компанії, часто не відповідає потребам страхувальників-аграріїв.

Економічний механізм страхування сільськогосподарського виробництва полягає у створенні і використанні страхового фонду з метою відшкодування непередбачених збитків, заподіяних стихійними лихами та іншими несприятливими подіями.

В сільському господарстві виділяють наступні групи страхування:

- нерухоме майно та транспортні засоби і сільськогосподарська техніка;
- врожай сільськогосподарських культур та насаджень;
- тварини.

Страхування врожаю сільськогосподарських культур і тварин є основними видами сільськогосподарського страхування. Воно може здійснюватися як у добровільній так і у обов'язковій формах. Так згідно закону України „Про страхування” ст. 7 обов'язковими видами страхування є:

- Страхування врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень державними сільськогосподарськими підприємствами, врожаю зернових культур і цукрових буряків сільськогосподарськими підприємствами усіх форм власності;

- Страхування тварин на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороби, стихійних лих та нещасних випадків у випадках згідно з переліком тварин, встановлених КМУ [1].

Серед галузей сільського господарства найбільше залежить від впливу природно-кліматичних умов рослинництво, що зумовлено характером виробничого процесу. Несприятливі природні чинники, що впливають на кінцеві результати в рослинництві, можна поділити на дві групи. Першу становлять постійні, тобто звичайні для тієї чи іншої місцевості чинники: короткий вегетаційний період, невисокі середньорічні температури повітря, низька якість ґрунту тощо. Другу групу утворюють незвичайні, випадкові відхилення від нормальних умов розвитку рослин: ранні приморозки, тривала відсутність опадів, градобій тощо. Вплив першої групи усувається шляхом виділення необхідних коштів на впровадження у виробництво швидкостиглих сортів сільськогосподарських культур, підвищення економічної родючості

грунту, встановлення надбавок до закупівельних цін та вжиття інших заходів фінансового або цінового характеру. Нейтралізація впливу другої групи чинників досягається за допомогою системи страхових фондів.

Страховання в тваринництві полягає, з одного боку, у створенні матеріальних умов для відшкодування збитків власників тварин від їх загибелі чи вимушеного забою, а з іншого — у зменшенні (компенсації) втрат тваринницької продукції від стихійних лих, пожеж та інших несприятливих полій. Зазначимо, що в страхову відповідальність збитки від загибелі чи пошкодження тварин включаються, на відміну від інших основних та оборотних фондів, не лише ті, що заподіяні стихійними лихами. Такі ж збитки обумовлюються й різними хворобами, що також можуть визначатись як страхові випадки. Разом з тим чимало захворювань тварин викликаються порушенням умов їх годівлі, утримання, відтворення. Тому для спеціалістів страхової організації важливо вміти розрізняти об'єктивні причини від суб'єктивних, що привели до збитків у тваринництві. Страховання сільськогосподарських тварин повинно стимулювати їх власників дотримуватись усіх ветеринарно-зоотехнічних правил, обмежити втрати від їх порушення [2].

У страхованні тварин є принципова відмінність, що відрізняє його від інших видів майнового страхування, де найбільш розповсюдженою є компенсація втрат, зумовлених частковим пошкодженням основних або оборотних фондів. Відшкодування збитків у тваринництві пов'язане лише з падежем або загибеллю об'єктів страхування, якими виступає поголів'я кожного виду сільськогосподарських тварин. Важливою особливістю їх страхування є обґрунтоване обмеження обсягу страхової відповідальності, тому що він встановлюється не в повній оцінці об'єкта. Певна її частина залишається на відповідальності страхувальника, що повинно стимулювати його зацікавленість в збереженні поголів'я тварин [2].

Список використаних джерел

1. Про страхування [Електронний ресурс]: Закон України. – Режим доступу: www.rada.gov.ua
2. Александрова М.М. Страхування: Навчально-методичний посібник.- К.: ЦУЛ, 2002-208с.
3. Танклевська Н. Стан та перспективи розвитку державного фінансування сільськогосподарських підприємств України [Електронний ресурс] / Н. Танклевська, О. Супрун // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2013. — Вип. 1 (8). — С. 262-270. — Режим доступу до журн. : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2013/13tnsspu.pdf>

ЕКОНОМІЧНА ПЕРСПЕКТИВА – 16

РЕГІОНАЛЬНА СТУДЕНТСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ З ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

4-5 квітня 2017 року

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори статей. Думки, положення і висновки, висловлені авторами, не обов'язково відображають позицію редакційної колегії.

Матеріали друкуються за авторською редакцією.